

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ
Διδάσκων : ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2010-2011

ΦΩΤΟΑΝΤΙΓΡΑΦΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
INTERNATIONAL A. ΡΕΜΠΕΛΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.
Α.Φ.Μ. 082601164 Δ.Ο.Υ. Ι' ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ Τ.Κ. 546 35
Κ. Μελενίκου 5 Τηλ. 219804 - 214007 – Fax 248886 – e-mail intercop@otenet.gr
Υπ/μα: Πρ. Ν. - Επισκόπου 1 Τηλ. 245753 – Υπ/μα: Παν. Μακεδονίας Τηλ. 891551

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ
ΔΙΔΑΣΚΩΝ: ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΠΙΚΡΑΜΕΝΟΣ

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ**

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ: ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

1. Το συνταγματικό πλαίσιο για την οικονομία
 - A. Η οικονομική ελευθερία (άρθ. 5 παρ.1 και 3)
 - α. Περιεχόμενο του δικαιώματος
 - αα. Η ελευθερία του συμβάλλεσθαι και δικαιοπρακτείν
 - ββ. Η ελευθερία επιλογής και άσκησης επαγγέλματος
 - γγ. Η ελευθερία της εργασίας
 - δδ. Ελευθερία του ανταγωνισμού
 - β. Φορείς του δικαιώματος
 - γ. Οι περιορισμοί της οικονομικής ελευθερίας
 - γα. Τα δικαιώματα των άλλων
 - γβ. Το Σύνταγμα
 - γγ. Τα χρηστά ήθη
 - γδ. Το δημόσιο συμφέρον
 - B. Η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία (άρθ.106 παρ.2)
 - α. Περιορισμοί
 - αα. Ελευθερία
 - αβ. Ανθρώπινη αξιοπρέπεια
 - αγ. Εθνική οικονομία
 - Γ. Το δικαίωμα της ιδιοκτησίας (άρθρ. 17 παρ.1)
 - α. Η έκταση και το περιεχόμενο της συνταγματικής προστασίας της ιδιοκτησίας
 - αα. Εμπράγματα και ενοχικά δικαιώματα
 - ββ. Ιδιωτική και δημόσια ιδιοκτησία
 - γγ. Δικαίωμα διατηρήσεως- συντηρήσεως
 - δδ. Δικαίωμα χρήσεως και καρπώσεως

εε. Δικαίωμα διαθέσεως

στστ. Διαθήκες και δωρεές υπέρ Δημοσίου-κοινοφελών
σκοπών

β. Η αναγκαστική απαλλοτρίωση (άρθρ. 17 παρ.2 επ)

βα. Οι προϋποθέσεις της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης

ββ. Άρση και ανάκληση της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης

γ. Ειδικές μορφές στέρησης και περιορισμού της ιδιοκτησίας

αα. Προσκόρωση προς τακτοποίηση μη αρτίων οικοπέδων

ββ. Προστασία πολιτιστικού περιβάλλοντος

γγ. Απαλλοτρίωση δασών-δασικών εκτάσεων

δδ. Επίταξη

εε. Αστικός αναδασμός

στστ. Αγροτικός αναδασμός

Δ. Κρατικός παρεμβατισμός (άρθρ. 106 παρ.1-2)

Ε. Κοινωνικό κράτος (άρθρ. 25)

2. Οι κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

A. Το οικονομικό καθεστώς

B. Οι θεμελιώδεις κοινοτικές ελευθερίες

α. Ελευθερία κυκλοφορίας εμπορευμάτων

β. Ελευθερία παροχής υπηρεσιών (άρθρ.49 Συνθ.)

γ. Ελευθερία κυκλοφορίας προσώπων (άρθρ. 39 Συνθ.)

γ. Ελευθερία κυκλοφορίας κεφαλαίων (άρθρ. 56 Συνθ.)

δ. Ελευθερία ανταγωνισμού (άρθρ. 81 Συνθ.)

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ: ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

1. Η κυβέρνηση, η δημόσια διοίκηση και η τοπική αυτοδιοίκηση
κατά το Σύνταγμα

2. Η κεντρική οικονομική διοίκηση

A. Το υπουργικό συμβούλιο

B. Οι κυβερνητικές επιτροπές

Γ. Ο πρωθυπουργός

Δ. Το υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

3. Η Τράπεζα της Ελλάδος
4. Οι ανεξάρτητες αρχές
 - A. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού
 - B. Η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων
 - Γ. Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας
5. Η περιφερειακή οικονομική διοίκηση
6. Οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις
7. Οι δήμοι και οι κοινότητες

**ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ: ΟΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

1. Ο τυπικός νόμος
 - A. Ο προϋπολογισμός (άρθρ. 79 Συντ.)
 - B. Η φορολογία (άρθρ. 78 Συντ.)
 - Γ. Προγράμματα οικονομικής-κοινωνικής ανάπτυξης (άρθρ. 79 παρ. 8 Συντ.)
2. Νομοθεσία αυξημένης τυπικής ισχύος (άρθρ. 107 Συντ.)
3. Διοικητική πράξη
 - A. Κανονιστική διοικητική πράξη
 - α. Νομοθετική εξουσιοδότηση
 - β. Περιπτώσιολογία
 - B. Ατομική διοικητική πράξη
 - α. Άδειες
 - β. Κυρώσεις
 - γ. Μέτρα
4. Συλλογικές συμβάσεις εργασίας
 - A. Έννοια και είδη σ.σ.ε.
 - B. Σχέση νόμου-σ.σ.ε.
 - B. Συλλογικές συμβάσεις δημοσίων υπαλλήλων
5. Διοικητικές συμβάσεις
 - A. Κριτήρια χαρακτηρισμού
 - B. Διαδικασία σύναψης
 - Γ. Διαδικασία ανάθεσης

- Δ. Ο τύπος των διοικητικών συμβάσεων
- Ε. Ο προληπτικός έλεγχος των συμβάσεων από το Ελεγκτικό Συνέδριο
- ΣΤ. Ο έλεγχος του ασυμβιβάστου από το ΕΣΡ και η έκδοση του πιστοποιητικού διαφάνειας
- Ζ. Η προσωρινή προστασία κατά το προσυμβατικό στάδιο με το ν. 2522/1997
 - α. Τυπικές προϋποθέσεις
 - β. Ουσιαστικές προϋποθέσεις

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗ: Ο ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

1. Η νομοθετική καθιέρωση του δημοσίου τομέα
2. Ο ευρύτερος δημόσιος τομέας στο Σύνταγμα (103 παρ.7)
3. Ο δημόσιος τομέας ως σύστημα διοικητικής οργάνωσης
4. Οι φορείς του δημοσίου τομέα
5. Έξοδος από τον δημόσιο τομέα

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΜΠΤΗ: ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

1. Έννοια δημόσιας επιχείρησης
2. Διακρίσεις δημοσίων επιχειρήσεων
3. Νομική φύση δημόσιας επιχείρησης
4. Καθεστώς δημόσιας επιχείρησης
5. Όργανα δημόσιας επιχείρησης
6. Εφαρμογή κανόνων ιδιωτικής οικονομίας
7. Δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας
8. Εποπτεία και έλεγχος επί της δημόσιας επιχείρησης

ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΚΤΗ: ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

1. Αποκεντρωμένη δημόσια υπηρεσία
2. Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου
3. Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου

4. Παραχώρηση δημόσιας υπηρεσίας σε ιδιώτες
5. Σύμβαση παραχώρησης δημοσίων έργων
6. Οι δημοτικές επιχειρήσεις
7. Συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα

**ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΒΔΟΜΗ: ΑΠΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ-ΣΥΓΓΕΝΕΙΣ
ΕΝΝΟΙΕΣ**

1. Η έννοια της αποκρατικοποίησης.
2. Διάκριση από εθνικοποίηση και κοινωνικοποίηση
3. Αποκρατικοποίηση και ιδιωτικοποίηση
4. Αποκρατικοποίηση και απελευθέρωση
5. Μορφές και μέθοδοι αποκρατικοποίησης
6. Όργανα και διαδικασία αποκρατικοποίησης

**ΕΝΟΤΗΤΑ ΟΓΔΩΟΗ: ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΜΕΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΔΡΑΣΗΣ**

1. Απελευθέρωση τηλεπικοινωνιών
2. Απελευθέρωση αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας
3. Απελευθέρωση στις θαλάσσιες μεταφορές
4. Απελευθέρωση ταχυδρομικών υπηρεσιών

**ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ
ΓΙΑ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ**

1. Ι. Τζεβελεκάκη, Ο κρατικός οικονομικός προγραμματισμός εξ απόψεως δημοσίου δικαίου (Αθήναι 1974)
2. Ι.Α. Αναστόπουλου, Οι δημόσιες επιχειρήσεις (εκδ. Αντ. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1987)
3. Απόστολου Γέροντα, Δημόσιο Οικονομικό Δίκαιο (εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2002)

4. Ακρίτα Καϊδατζή, Συνταγματικοί περιορισμοί των ιδιωτικοποιήσεων (εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2006)
5. Αθανάσιου Τσιρώνά, Αποκρατικοποιήσεις (εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2006)
6. Μ. Βροντάκη, Το ζήτημα της συνταγματικής προστασίας της ιδιοκτησίας των δημοσίων νομικών προσώπων (Τόμος Τιμητικός του Συμβουλίου της Επικρατείας 1929-1979 τόμος ΙΙ, σ. 397 επ. εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1982)
7. Μ. Βροντάκη, Τα συνταγματικά όρια της εξουσίας του νομοθέτη στον καθορισμό του τρόπου και την επιλογή της μορφής οργάνωσης για την εξυπηρέτηση του δημοσίου σκοπού (Τόμος Τιμητικός του Συμβουλίου της Επικρατείας 75 χρόνια εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2004 σ. 181 επ)
8. Ι. Τζεβελεκάκη, Ζητήματα δικαστικού ελέγχου της οικονομικής πολιτικής (Τόμος Τιμητικός του Συμβουλίου της Επικρατείας 75 χρόνια εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2004 σ. 441 επ)
9. Β. Ανδρουλάκη, Ο προσδιορισμός των κατευθύνσεων της οικονομικής δραστηριότητας (Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου 1/2007)

Αριθμός 1820/1995

Κ.Ι.
Αριθμός 1820/1995
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 7 Οκτωβρίου 1994, με την εξής σύνθεση : Β. Μποτόπουλος, Πρόεδρος, Φ. Κατζούρος, Ι. Τζεβελεκάκης, Αδ. Φαρμάκης, Χ. Μακρίδης, Κ. Γ. Χαλαζωνίτης, Σ. Σαρηβαλάσης, Ν. Παπαδημητρίου, Η. Παπαγεωργίου, Π. Παραράς, Π. Ζ. Φλώρος, Ι. Μαρή, Μ. Βροντάκης, Θ. Χατζηπαύλου, Γ. Σταυρόπουλος, Δ. Κωστόπουλος, Ε. Γαλανού, Γ. Ανεμογιάννης, Π. Ν. Φλώρος, Φ. Αρναούτογλου, Π. Πικραμμένος, Ν. Σκλίας, Αγ. Θεοφιλοπούλου, Θ. Παπαεναγγέλου, Εμ. Δαρζέντας, Σύμβουλοι, Α. Συγγούνα, Ε. Δανδουλάκη, Πάρεδροι, Γραμματέας ο Φρ. Καμπάνης.

Γ ι α να δικάσει την από 21 Μαΐου 1992 αίτηση :
τ η ς Ανώνυμης Εταιρείας με την επωνυμία "KRINOS FOODS - Εισαγωγαί - Εξαγωγαί Ανώνυμος Εταιρεία" που εδρεύει στην Ιτέα Φωκίδος, η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Ευάγ. Τσεκούρα (Α.Μ. 8465), που τον διόρισε με πληρεξούσιο,
κ α τ ά του Υπουργού Γεωργίας, ο οποίος παρέστη με τον Δημ. Παπαγεωργόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Η υπό πάνω αίτηση εισάγεται στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της από 8 Ιουνίου 1992 πράξεως του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, λόγω της σπουδαιότητάς της, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 εδάφ. α του Π.Δ. 18/1989.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα εταιρεία επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθ. 1489/19-5-1992 πράξη του Διευθυντή Γεωργίας της Νομαρχίας Φωκίδας καθώς και κάθε άλλη συναφής πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου, Κ. Γ. Χαλαζωνίτη.

Κατόπιν, το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αιτούσης εταιρείας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, που ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και,

Α φ ο ύ με λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α
Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την υπό κρίση αίτηση έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (αριθ. γραμματίων 497792 και 497793/1992 και 1982856, 4187986/1992).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται παραδεκτώς η ακύρωση της αποφάσεως 1489/19-5-1992 του Διευθυντή Γεωργίας της Νομαρχίας Φωκίδας, με την οποία απορρίφθηκε το αίτημα της αιτούσης εταιρείας για τη διενέργεια ποιοτικού ελέγχου σε φορτίο επιτραπέζιων ελιών του τύπου "confites", προκειμένου να εξαχθούν στο εξωτερικό, αιτιολογία δε της απόρριπτικής αποφάσεως είναι ότι το άρθ. 15 του ν. 2040/1992 απαγορεύει την παρασκευή και διάθεση καθώς και την εξαγωγή ελιών "confites". Με την υπό κρίση αίτηση προβάλλεται ότι η διάταξη αυτή του άρθρου 15 του ν. 2040/1992 αντίκειται προς την προστατευόμενη με το άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος οικονομική ελευθερία και, συνεπώς, είναι ανίσχυρη και δεν δύναται να στηρίξει την προσβαλλομένη απόφαση.

3. Επειδή, στο άρθρο 1 του αν.ν. 1891/1939 "περί απαγορεύσεως παρασκευής βρωσίμων ελαιών δι
•@αλκαλικών διαλυμάτων και της εξαγωγής αυτών εις το εξωτερικόν" (φ. 325 τ. Α) προβλέπεται : Παρ. 1. α. "Από της ισχύος του παρόντος νόμου απαγορεύεται α) η εκκρίσανσις και γενικώς η παρασκευή βρωσίμων ελαιών δι' αλκαλικών διαλυμάτων (καυστικής σόδας, ποτάσεως κλπ. και β) η εξαγωγή εις το εξωτερικόν βρωσίμων ελαιών διατηρουμένων ή μη εν άλμη προς παρασκευήν των οποίων εχρησιμοποίηθησαν αλκαλικά διαλύματα", Παρ. 2. "Των διατάξεων των προηγουμένων παραγράφων εξαιρούνται αι πράσινοι ελαίαι, αι πωλούμεναι ως τοιαύται". Με το άρθρο όμως 35 παρ. 2 του νεότερου ν. 1845/1989 (102 τ. Α) κυρώθηκε και απέκτησε ισχύ νόμου η απόφαση 290380/17-8-1988 του Υφυπουργού Γεωργίας, με την οποία ορίζονται τα εξής : "Η παρ. 2 του άρθρου 1 του αν.ν. 1891/1939 αντικαθίσταται ως εξής : "2. Των διατάξεων της προηγουμένης παραγράφου εξαιρούνται : α) οι πράσινες ελιές, οι οποίες πωλούνται ως τέτοιες, β) οι πράσινες

ελιές καθώς και οι ελιές που συγκομίζονται πριν από την πλήρη ωρίμανσή τους και οι οποίες μαυρίζουν με οξείδωση σε αλκαλικό περιβάλλον και πωλούνται ως μαύρες". Στη συνέχεια με το άρθρο 27 του ν. 1921/1991 (12 τ. Α) ορίστηκαν τα εξής : "Αναστέλλονται για τρία (3) έτη από τη δημοσίευση του νόμου η εφαρμογή της διάταξης της παρ. β της παρ. 2 του άρθρου 1 του αν.ν. 1891/1939, όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 1845/1989, με την οποία κυρώθηκε η υπ' αριθ. 290380/1988 απόφαση του Υφυπουργού Γεωργίας . . . καθώς και οι σχετικές διατάξεις που αφορούν τον τύπο "μαυρισμένες με οξείδωση ελιές σε αλκαλικό περιβάλλον . . .". Τέλος, με το άρθρο 15 του ν. 2040/1992 (70 τ. Α) ορίστηκαν τα εξής : Παρ. 1. "Από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου απαγορεύεται η παρασκευή και διάθεση καθώς και εξαγωγή στο εξωτερικό ελιών μαυρισμένων με οξείδωση σε αλκαλικό περιβάλλον (confites)." Παρ. 2. "Η παράγραφος 2 του άρθρου 35 του ν. 1845/1989 (ΦΕΚ 102 Α) καταργείται".

4. Επειδή, στην εισηγητική έκθεση του ν. 2040/1992 αναφέρεται ότι η ρύθμιση του άρθρου 15 "κρίνεται αναγκαία επειδή ο τύπος της φυσικής μαύρης ελιάς σαν φυσικό προϊόν έχει επιβληθεί και είναι αποδεκτός από ένα ευρύ διεθνές καταναλωτικό κοινό, τυχόν δε παρασκευή και εξαγωγή στο εξωτερικό ελιών μαυρισμένων με οξείδωση σε αλκαλικό περιβάλλον θα προκαλούσε σοβαρές επιπτώσεις στην αγορά της φυσικής μαύρης ελιάς με αντίστοιχη ζημιά των ελαιοπαραγωγών της Χώρας". Εξάλλου, από τις συζητήσεις στη Βουλή κατά την ψήφιση του ν. 2040/1992 σε συνδυασμό και με τις εισηγητικές εκθέσεις του αν.ν. 1891/1939 και του ν. 1921/1991, συνάγεται περαιτέρω ότι η απαγόρευση του άρθρου 15 του ν. 2040/1992 επιβλήθηκε και ενόψει του κινδύνου να δυσφημισθεί η ελληνική παραγωγή της μαύρης φυσικής ελιάς κυρίως στο εξωτερικό λόγω ενδεχόμενης νοθείας εκ της αναμίξεως ελιών του τύπου "confites" με φυσικές μαύρες ή λόγω παραπλανήσεως του καταναλωτικού κοινού.

5. Επειδή το άρθρο 5, παρ. 1 και 3, του Συντάγματος που καθιερώνει την οικονομική ελευθερία και εγγυάται ειδικότερα τη συμμετοχή του καθενός στην οικονομική ζωή επιτρέπει στο νομοθέτη ή τη διοίκηση, όταν η τελευταία ενεργεί κανονιστικώς, την επιβολή περιορισμών στην επαγγελματική ελευθερία για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Επομένως, ενόψει της μείζονος σημασίας που έχει για την εθνική οικονομία η επιτραπέζια ελιά ως προϊόν που καλύπτει βασικό κλάδο του εξαγωγικού εμπορίου της Χώρας, θεμιτός, κατ' αρχήν, οργανώνεται από το νόμο το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την άσκηση δραστηριοτήτων συναπτομένων με την παραγωγή, επεξεργασία, παρασκευή, συσκευασία και διάθεση στην εσωτερική και διεθνή αγορά του προϊόντος αυτού. Ετσι, είναι κατ' αρχήν ανεκτοί, γιατί δικαιολογούνται από την ανάγκη προστασίας του προϊόντος αυτού, οι περιορισμοί που αναφέρονται στη θέσπιση ποιοτικών κανόνων (π.δ. 221/1979) ή στη διενέργεια ελέγχου κατά την εξαγωγή των γεωργικών προϊόντων εν γένει (ν. 5693/1932, ν.δ. 3999/1959) και των επιτραπέζιων ελιών ειδικότερα (π.δ. 221/1979, π.δ. 28/1989) ή στη σήμανση των εξαγόμενων γεωργικών προϊόντων (κοινή απόφαση Υπουργού Εμπορίου και Γεωργίας 95477/1960) ή στη θέσπιση κυρώσεων και διαδικασίας επιβολής αυτών εις βάρος εκείνων που παραβιάζουν τις σχετικές διατάξεις. Οι περιορισμοί, όμως, που μπορούν θεμιτώς βάσει μη μνημονευμένων συνταγματικών διατάξεων να επιβληθούν στην οικονομική ελευθερία δεν μπορούν να φθάσουν και μέχρι πλήρους απαγόρευσης της παραγωγής ενός προϊόντος ή της εξαγωγής του όταν η απαγόρευση αυτή έχει ως μόνο λόγο ότι το προϊόν αυτό είναι κατώτερης ποιότητας σε σχέση με άλλα, όμοια ή παρόμοια, ελληνικά προϊόντα που εξάγονται στο εξωτερικό όπου κατέκτησαν τη φήμη άριστου προϊόντος ελληνικής παραγωγής και μέσω της φήμης αυτής μπορούν να υπηρετούν την εθνική οικονομία. Η καλή φήμη ορισμένων ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό δεν συνιστά, μόνη αυτή, συνταγματικώς θεμιτό λόγο απαγόρευσης της κυκλοφορίας άλλων προϊόντων κατώτερης ποιότητας. Το Σύνταγμα εγγυάται την ελευθερία συμμετοχής καθενός στην οικονομική ζωή εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων, το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη (άρθ. 5 παρ. 1 του Συντάγματος). Κρατική απαγόρευση της κυκλοφορίας ορισμένων προϊόντων όταν δεν κινείται στα πλαίσια της πύ πάνω συνταγματικής επιφύλαξης προσβάλλει τον πυρήνα του ατομικού δικαιώματος της οικονομικής ελευθερίας. Ο πυρήνας όμως αυτός διασφαλίζεται από το δημοκρατικό και ελεύθερο χαρακτήρα του πολιτεύματος. Κατά ταύτα η απαγόρευση που επιβλήθηκε με το άρθρο 15 του νόμου 2040/1992 για την παρασκευή, διάθεση και εξαγωγή στο εξωτερικό ελιών μαυρισμένων με οξείδωση σε αλκαλικό περιβάλλον και που λόγο έχει σύμφωνα με τις μνημονευμένες προπαρασκευαστικές εργασίες του νόμου την προστασία της καλής φήμης της ελληνικής φυσικής μαύρης ελιάς δεν είναι συνταγματικώς θεμιτή. Εξάλλου και ο κίνδυνος νοθείας της φυσικής μαύρης ελιάς με ανάμιξη ελιών διαφόρων ποιοτήτων και της παραπλάνησης

του καταναλωτικού κοινού δεν δικαιολογεί την πύο πάνω απαγόρευση, από συνταγματική άποψη και ειδικότερα από την άποψη της οικονομικής ελευθερίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 5 παρ. 1 και 3 του Συντάγματος. Ο κίνδυνος νοθείας μπορεί εν προκειμών να αποτραπεί με ηπιότερα μέτρα όπως προβλέπουν οι κείμενες διατάξεις, με τις οποίες θεσπίζονται, όπως ήδη έχει εκτεθεί, οι κανόνες, ουσιαστικοί και διαδικαστικοί, του ελέγχου παρασκευής, συσκευασίας, σημάνσεως και εμπορίας εν γένει της επιτραπέζιας ελιάς ή με τη θέσπιση άλλων καταλληλότερων μέτρων αν οι ισχύοντες κανόνες κρίνονται ανεπαρκείς. Συνεπώς η προσβαλλόμενη πράξη που στηρίζεται στην αντισυνταγματική διάταξη του άρθρου 15 του ν. 2040/1992 πρέπει να ακυρωθεί, όπως βασίμως προβάλλεται με την κρινόμενη αίτηση, είναι δε αλυσιτελής η εξέταση των λοιπών προβαλλόμενων λόγων ακυρώσεως. Μειοψήφησαν οι Σύμβουλοι Ιωάν. Τζεβελεκάκης, Α. Φαρμάκης, Χ. Μακρίδης, Σ. Σαρηβαλάσης, Ι. Μαρή, Μ. Βροντάκης, Θ. Χατζηπαύλου, Δ. Κωστόπουλος, Ε. Γαλανού, Φ. Αρναούτογλου και Π. Πικραμμένος με τη γνώμη των οποίων συντάχθηκε η Πάρεδρος Α. Συγγούνα, οι οποίοι διατύπωσαν την ακόλουθη γνώμη: Η επιβληθείσα με τη διάταξη του άρθρου 15 του ν. 2040/1992 απαγόρευση δεν αντίκειται στο άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος γιατί, όπως συνάγεται από την εισηγητική έκθεση του ν. αυτού σε συνδυασμό με τις εισηγητικές εκθέσεις του αν.ν. 1891/1939 και του ν. 1921/1991, η απαγόρευση αυτή υπαγορεύθηκε από την ανάγκη προστασίας της μαύρης φυσικής ελιάς, η οποία αποτελεί εθνικό προϊόν που έχει επιβληθεί με τη μορφή αυτή στη διεθνή αγορά και, με το δεδομένο αυτό, η επιβολή του παραπάνω περιορισμού δικαιολογείται ως οφειλόμενη σε λόγους δημοσίου συμφέροντος και ειδικότερα στην ανάγκη προστασίας της εθνικής οικονομίας στον τομέα της επιτραπέζιας ελιάς. Μειοψήφησε επίσης ο Σύμβουλος Φ. Κατζούρος ο οποίος διατύπωσε την εξής γνώμη: Το άρθρο 106 παρ. 2 του Συντάγματος θέτει στην ελευθερία της ιδιωτικής οικονομικής πρωτοβουλίας τον περιορισμό, μεταξύ άλλων, ότι δεν πρέπει να αναπτύσσεται κατά τρόπο που βλάπτει την εθνική οικονομία. Τούτο παρέχει στο νομοθέτη τη δυνατότητα της απαγορεύσεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων όταν, κατά την κρίση του, η άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών βλάπτει την εθνική οικονομία. Εν προκειμένω ήδη διά του αν.ν. 1891/1939 είχε απαγορευθεί η παρασκευή και εξαγωγή στο εξωτερικό βρώσιμων ελιών επεξεργασμένων δι' αλκαλικών διαλυμάτων, τούτο δε, κατά την εισηγητική έκθεση του νόμου, προς αποφυγή της απώλειας της καλής φήμης των εξαγόμενων φυσικώς ωριμασμένων ελιών. Εν όψει τούτου είναι θεμιτή συνταγματικώς η επαναφορά της απαγορεύσεως αυτής, μετά τη σύντομη άρση της, εφ' όσον μάλιστα η απαγόρευση αποσκοπεί στην προστασία ενός εθνικής σημασίας προϊόντος, δεν είναι δε εφικτή η θέσπιση μέτρων από τον έλληνα νομοθέτη για τη διάθεση των επεξεργασμένων ελιών μετά την εξαγωγή τους από τη Χώρα.

6. Επειδή σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί η κρινόμενη αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την υπό κρίση αίτηση.

Ακυρώνει την απόφαση 1489/19-5-1992 του Διευθυντή Γεωργίας της Νομαρχίας Φωκίδας, σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί στο αιτιολογικό.

Διατάσσει την επιστροφή του παραβόλου.

Επβάλλει στο Δημόσιο για τη δικαστική δαπάνη της αιτούσης είκοσι οκτώ χιλιάδες δραχμές (28.000).

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 14 Οκτωβρίου 1994 και 14 Φεβρουαρίου 1995 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 5ης Μαΐου 1995.

Ο Πρόεδρος

Ο Γραμματέας

Β. Μποτόπουλος Φρ. Καμπάνης

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ: INTRACOM-ΝΟΜΟΣ

26/2003 ΑΠ (ΟΛΟΜ) (332075)

Μέγεθος Γραμμάτων **Κλείσιμο**

(Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ, Δ/ΝΗ 2003/1263)

Συνταγματική και υπερνομοθετική κατοχύρωση της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει και την προστασία της ανάπτυξης της οικονομικής δραστηριότητας του προσώπου. Περιορισμοί του συγκεκριμένου δικαιώματος. Αυτοί πρέπει να διέπονται από την αρχή της αναλογικότητας. Νομοθετικό καθεστώς που διέπει τις μισθώσεις λατομείων. Οι διαφορές οι σχετικές με την αναπροσαρμογή του μισθώματος εκδικάζονται σύμφωνα με τη διαδικασία των μισθωτικών διαφορών του ΚΠολΔ. Επικυρώνει την προσβαλλόμενη απόφαση που απέρριψε την ένδικη αγωγή, το αίτημα της οποίας ήταν η απόδοση του μισθίου και αποζημίωση χρήσεως λόγω λήξης της μισθώσεως. Αντίθετη γνώμη μειοψηφίας. (Επικυρώνει την 760/2000 ΕφΚρήτης).

Αριθμός:26/2003
ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ
ΣΕ ΤΑΚΤΙΚΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές της Β' Σύνοσης: Γεώργιο Κάπο, Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, Σπυρίδωνα Γκιάφη, Δημήτριο Βούρβαχη, Θεόδωρο Μπάκα, Νικόλαο Γεωργίλη, Γεράσιμο Σιμόπουλο, Αχιλλέα Ζήση, Σπυρίδωνα Μπαρμπαστάθη - Εισηγητή, Νικόλαο Κασσαβέτη, Χρήστο Μπαλντά, Ανάργυρο Πλατή, Θεόδωρο Τζέμο, Κωνσταντίνο Μουλαγιάννη, Αλέξανδρο Κασιώλα, Γεώργιο Σαραντινό, Σπυρίδωνα Κολυβά, Στέφανο Γαβρά και Χρύσανθο Παπούλια, Αρεοπαγίτες, (κωλυομένων των λοιπών Δικαστών της σύνοσης).

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο κατάστημά του στις 10 Απριλίου 2003, με την παρουσία του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου Ευάγγελου Κρουσταλάκη και της Γραμματέως Μάρθας Ψαραύτη, για να δικάσει μεταξύ:

Του καλούντος - αναιρεσιόντος:..... ο οποίος εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Δημήτριο Παπακωνσταντίνου.

Της καθής η κλήση - αναιρεσίβλητης:η οποία εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο της Γεώργιο Καραγιάννη.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 10-4-1998 αγωγή του ήδη αναιρεσιόντος, που κατατέθηκε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Ρεθύμνης. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 9/1999 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 760/2000 του Εφετείου Κρήτης. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζήτησε ο αναιρεσιών με την από 2 Απριλίου 2001 αίτησή του και τους από 24 Σεπτεμβρίου 2001 πρόσθετους λόγους αυτής. Στη συνέχεια εκδόθηκε η 437/2002 απόφαση του Δ' Πολιτικού Τμήματος, η οποία παρέπεμψε την υπόθεση στην Τακτική Ολομέλεια του Αρείου Πάγου, όσον αφορά τον υπό στοιχείο 1β' λόγο του κυρίου δικογράφου της αίτησης αναίρεσης. Μετά την πιο πάνω απόφαση και την από 17 Ιουλίου 2002 κλήση του ήδη αναιρεσιόντος, η προκείμενη υπόθεση φέρεται στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου τούτου. Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης αυτής που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω. Οι πληρεξούσιοί τους ανέπτυξαν και προφορικά τους σχετικούς ισχυρισμούς τους, που αναφέρονται στις προτάσεις τους και ζήτησαν ο μὲν του αναιρεσιόντος την παραδοχή της αίτησης αναίρεσης, ο δε της αναιρεσίβλητης την απόρριψή της και καθένας την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη. Ο Εισαγγελέας πρότεινε την απόρριψη του παραπεμφθέντος στην Ολομέλεια λόγω αναίρεσης, ως αβάσιμου.

Ισχύον Δίκαιο

Κατόπιν αυτών ο Πρόεδρος έδωσε εκ νέου το λόγο στους πιο πάνω πληρεξουσίου των διαδίκων, οι οποίοι αναφέρθηκαν σε αυτά που προηγούμενα είχαν αναπτύξει.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

I. Με την 437/2002 απόφαση του Δ' Πολιτικού Τμήματος του Αρείου Πάγου παραπέμπεται στην Ολομέλεια, λόγω λήψεως της αποφάσεως με πλειοψηφία μιας ψήφου, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως κατά το β' μέρος του, με το οποίο προβάλλεται, από το άρθρο 559 αριθ. 1 Κ.Πολ.Δικ. παραβίαση κανόνος ουσιαστικού δικαίου. Κατ' εκτίμηση δε του περιεχομένου της παραπεμπτικής αποφάσεως ο ως άνω λόγος παραπέμπεται, όπως συμπληρώνεται με τις υπ' αριθμ. 3, σχετικές κατά το περιεχόμενο του αποδιδόμενου με αυτόν σφάλματος, αιτιάσεις του δικογράφου των προσθέτων λόγων. Εντεύθεν παραπέμπονται οι πλημμέλειες : α) της εσφαλμένης ερμηνείας της διατάξεως του άρθρου 18 παρ. 1 του ν.669/1977, η οποία εφαρμόσθηκε από το Εφετείο καίτοι προσκρούει προς την διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 του Συντάγματος και προς το άρθρο 1 του πρώτου προσθέτου πρωτοκόλλου της Συμβάσεως της Ρώμης και β) της παραβιάσεως των τελευταίων αυτών διατάξεων.

II. Με την διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται ότι : "καθένας έχει το δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα και τα χρηστά ήθη". Σκοπείται δηλαδή με αυτήν η κατοχύρωση της ελεύθερης αναπτύξεως της προσωπικότητος του ανθρώπου, που αποτελεί το κύριο περιεχόμενο της αξιοπρεπείας του και πραγματώνεται με την ελευθερία του ατόμου για την αδέσμευτη, μέσα στα όρια που ορίζονται με τη διάταξη, επιχείρηση ενεργειών που αναφέρονται στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική δραστηριότητά του (Ολ ΑΠ 10/2000, Ολ ΑΠ 2/1997), η δε παρεχόμενη προστασία περιλαμβάνει προδήλως και την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητος της ελεύθερης αναπτύξεως της περιουσίας του προσώπου. Εξάλλου με το άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (ΕΣΔΑ), που μαζί με την σύμβαση κυρώθηκε με το Ν.Δ. 53/1974 και έχει σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, αυξημένη έναντι των κοινών νόμων ισχύ, ορίζεται ότι "Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθεί της ιδιοκτησίας του εμμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους υπό τον νόμο και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου, όρους. Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγωσι το δικαίωμα παντός κράτους όπως θέση εν ισχύι Νόμους, ους ήθελε κρίνει αναγκαίον, προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων". Σκοπείται δηλαδή με την διάταξη αυτήν η προστασία της περιουσίας του φυσικού ή νομικού προσώπου από κάθε στέρηση, την οποία αποτελεί όχι μόνο η σφαίρα της κυριότητος αλλά και ο ουσιαστικός περιορισμός των εξουσιών του ιδιοκτήτου που απορρέουν από αυτήν, αφού χωρίς αυτές η ιδιοκτησία καθίσταται άδρανή και κενή ουσιαστικού περιεχομένου (Ολ ΑΠ 896/1985, Ολ. ΣΤΕ 3521/1992). Η προστασία που παρέχεται με τις διατάξεις αυτές δεν είναι απόλυτη διότι είναι επιτρεπτή η επιβολή νομοθετικών περιορισμών εφόσον αυτοί είναι αντικειμενικοί και δικαιολογούνται από λόγους γενικότερου δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος. Όρο όμως της παραδοχής των περιορισμών αυτών αποτελεί και ο υπό τούτων σεβασμός της αρχής της αναλογικότητος. Η αρχή αυτή, ως γενική αρχή του δικαίου αναγνωριζόμενη παγίως ως ισχύουσα από την νομολογία των δικαστηρίων και πριν από την αναγωγή της σε ρητή συνταγματική έννοια με την αναθεώρηση του Συντάγματος 1975 από την Ζ' Αναθεωρητική Βουλή, με την οποία αντικατεστάθη η παρ. 1 του άρθρου 25 αυτού, απαιτεί από τον νομοθέτη όπως οι περιορισμοί που επιβάλλει στην άσκηση των ατομικών δικαιωμάτων οριοθετούνται με βάση τα εννοιολογικά στοιχεία της προσφορότητος και της αναγκαιότητος του λαμβανόμενου μέτρου, και της αναλογίας του προς τον επιδιωκόμενο σκοπό (Ολ ΑΠ 10/2000). Ειδικότερα για την περίπτωση της στέρσεως της ιδιοκτησίας, η οποία μπορεί να είναι και πρόσκαιρη και να συνίσταται σε ουσιαστικό περιορισμό της ευχερίας χρήσεως και καρπώσεως, για την οποία ειδικώς προνοεί το άρθρο 18 παρ. 5 του Συντάγματος, η αρχή της αναλογικότητος οδηγεί στην διαμόρφωση μιας δικαίας ισορροπίας μεταξύ των απαιτήσεων του δημοσίου συμφέροντος υπέρ του κοινωνικού συνόλου και της επιτασσομένης προστασίας της ιδιοκτησίας ως ατομικού δικαιώματος. Ως νόμιμος περιορισμός της κυριότητος, με την μορφή περιορισμού του δικαιώματος χρήσεως και καρπώσεως, πρέπει να θεωρηθεί και η

αναγκαστική παράταση μισθώσεων που έχουν συναφθεί με ελεύθερη βούληση, εφόσον η τέτοια παράταση επιβάλλεται από λόγους δημοσίου συμφέροντος, οπότε η διαμόρφωση δικαίας ισορροπίας μεταξύ των απαιτήσεων του δημοσίου και του ιδιωτικού συμφέροντος εξασφαλίζεται και με την κατά την διαδρομή του χρόνου προσαρμογή του καταβαλλομένου μισθώματος, ήτοι της αντιπαροχής του μισθωτού για την χρήση και την κάρπωση του μισθίου, αν όχι στο ύψος του αγοραίου τοιούτου, τουλάχιστον σε μέγεθος που να μπορεί να θεωρηθεί εύλογο και δίκαιο κατά τις αρχές της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών, ενόψει των εκάστοτε κοινωνικών, οικονομικών και νομισματικών συνθηκών. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί είτε με την αναπροσαρμογή του καταβαλλομένου μισθώματος αυτοδικαίως με τη συνδρομή ορισμένων αντικειμενικών κριτηρίων που προβλέπονται στο νόμο, είτε με τον καθορισμό του ύψους της δια δικαστικής αποφάσεως. Με τα δεδομένα αυτά η αναγκαστική παράταση της μισθώσεως είναι αποδεκτή από άποψη συνταγματικής νομιμότητας αλλά και τα δικαιώματα σεβασμού της περιουσίας του προσώπου μόνο σε συνάρτηση με την αναγκαιότητά της για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, και την δυνατότητα εξασφάλισης της καταβολής του εκάστοτε ευλόγου και δικαίου μισθώματος και μάλιστα υπό δικαστική εγγύηση.

III. Στο άρθρο 18 του ν. 669/24 "περί εκμεταλλεύσεως λατομείων" ορίζονται τα εξής : "1. Συμβάσεις μισθώσεως ή εισφοράς του δικαιώματος εκμεταλλεύσεως λατομείων οιασδήποτε κατηγορίας ορυκτών, επιφυλασσομένων των διατάξεων των άρθρων 28 και 29 του Ν.Δ/τος 4029/59 "περί αργούντων μεταλλείων κ.τ.λ.", καταρτίζονται, επί ποινή ακυρότητας, δια συμβολαιογραφικού εγγράφου και συνομολογούνται δια μίαν τριετίαν δυνάμεναι να παρατείνωνται μονομερώς υπό του μισθωτού ή υπό του προς ον ο ιδιοκτήτης του εδάφους ή ο μισθωτής εισέφερε το δικαίωμά του, ανά τριετίαν και μέχρι συμπληρώσεως μιας δεκαπενταετίας 2.... 3. Επί συμβάσεων μισθώσεως ή εισφοράς του δικαιώματος εκμεταλλεύσεως βιομηχανικών ορυκτών ή μαρμάρων η υπό της παραγράφου 1 προβλεπόμενη δεκαπενταετία δύναται να παραταθεί μονομερώς υπό του μισθωτού υπό τους αυτούς όρους και συμφωνίες της παρατεινόμενης συμβάσεως επί μίαν εισέτι δεκαετίαν, εφόσον η δραστηριότητα τούτων ... είναι ανάλογος προς τη σπουδαιότητα του λατομείου, διαπιστωμένην δι' αποφάσεως του Υπουργού Βιομηχανίας και Ενεργείας, μετά γνώμην του Συμβουλίου Μεταλλείων, εις το οποίον καλείται να ακουσθεί και ο ιδιοκτήτης του λατομείου". Στο άρθρο 20 του νόμου αυτού ορίζεται ότι : "Επί εκμισθώσεως του δικαιώματος εκμεταλλεύσεως μαρμάρων ορίζεται : α) Ανώτατον όριον ετησίου παγίου θεμιτού μισθώματος , ανά 1.000 τετρ. μέτρα της μεμισθωμένης εκτάσεως, κατά μεν την πρώτην τριετίαν ισχύος της συμβάσεως ποσόν δρχ. 1.500 ή εφόσον πρόκειται περί λατομικής εκτάσεως εφ' ης δεν έλαβε χώραν εκμετάλλευσις ποσόν δρχ. 500, κατά δε την δευτέραν τοιαύτην και μέχρι της καθ' οιονδήποτε τρόπον λήξεως της ισχύος ταύτης ποσόν δρχ. 3.000. Το ποσόν τούτο δύναται να αναπροσαρμόζεται ανά τριετίαν, κατόπιν αποφάσεως του υπουργού Βιομηχανίας και Ενεργείας, μετά γνώμην του Συμβουλίου Μεταλλείων. Το κατά τα άνω αναπροσαρμοζόμενον μίσθωμα θα τυγχάνη εφαρμογής δια πάσας τας κατά τον χρόνον της αναπροσαρμογής τελευσσάς εν ισχύι συμβάσεις, κατόπιν όμως κοινής συμφωνίας των συμβαλλομένων μερών, εν διαφωνία δε τούτων το μίσθωμα θα καθορίζεται, αιτήσει του εκμισθωτού, υπό του Μονομελούς Πρωτοδικείου δικάζοντος κατά την διαδικασίαν των άρθρων 647 έως 662 του Κώδικος Πολιτικής Δικονομίας. β) Ανώτατον όριον αναλογικού θεμιτού μισθώματος ποσοστόν 8% επί της τιμής πωλήσεως των εξορυσσομένων εκ του μισθίου λατομείου ογκομαρμάρων επί του δαπέδου του λατομείου και ποσοστόν 10% επί της τιμής πωλήσεως, ομοίως επί του δαπέδου του λατομείου, επί των ακατεργάστων υποπροϊόντων και των πάσης φύσεως απορριμμάτων. Πάσα συμφωνία περί της καταβολής μισθώματος ανωτέρου των ως άνω ποσοστών είναι άκυρος, καθ' ο μέρος αυτή υπερβαίνει ταύτα. Αναλογικόν μίσθωμα καταβάλλεται μόνον εφόσον τούτο είναι μείζον του παγίου, τυχόν δε καταβαλλόμενον τοιούτον συμψηφίζεται εις το καταβληθέν πάγιον. Ο συμψηφισμός ούτος θα διενεργηται εις το τέλος εκάστου μισθωτικού έτους". Περαιτέρω, στην παράγραφο 1 του άρθρου 5 του άνω νόμου ορίζεται ότι για την απόκτηση της άδειας εκμεταλλεύσεως λατομείου ο έχων την εκμετάλλευση οφείλει να υποβάλει στο Νομόρχη, πλην άλλων στοιχείων "... γ) Οικονομοτεχνική μελέτη επαρκή και ακριβή και κατά τα ειδικότερα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 6 του παρόντος νόμου", η οποία, κατά την ίδια διάταξη, καταρτίζεται και υπογράφεται από μηχανικό μεταλλείων. Στην παράγραφο δε 1 του άρθρου 6 του νόμου αυτού ορίζεται ότι η

οικονομοτεχνική μελέτη, προκειμένου περί λατομείων μαρμάρων, πρέπει να διαλαμβάνει, πλην άλλων, στοιχεία επί του είδους και της ποιότητας των ανευρεθέντων μαρμάρων και προμελέτη επί των οικονομικών δυνατοτήτων της εκμεταλλεύσεως. Κατά δε την παράγραφο 1 του άρθρου 7 ο Νομάρχης μαζί με την υποβολή των νομίμων στοιχείων στο Υπουργείο Βιομηχανίας και Ενέργειας διατυπώνει τις απόψεις του "περί της σκοπιμότητας της λειτουργίας του συγκεκριμένου λατομείου και ιδία περί της συμβολής τούτου στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής" κατά δε την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου 7 η Γενική Διεύθυνση Μεταλλείων στο έγγραφο της εισηγήσεως προς τον Υπουργό για την έκδοση της άδειας εκμεταλλεύσεως πρέπει να διαλαμβάνει τη διάρκεια ισχύος της, που δεν μπορεί να είναι μικρότερη της δεκαπενταετίας ούτε μεγαλύτερη της εικοσιπενταετίας. Με τις πιο πάνω διατάξεις των άρθρων 18 και 20 του νόμου καθιερώνεται έγγραφος συστατικός τύπος για την σύναψη της συμβάσεως μισθώσεως λατομείου και μονομερές δικαίωμα του μισθωτού να παρατείνει την μίσθωση, ορίζεται δε ανώτατο όριο πάγιου και αναλογικού μισθώματος. Από το άρθρο δε 20 περ. α' του νόμου αυτού, ειδικότερα συνάγονται τα ακόλουθα : α) Οι συμβαλλόμενοι στη σύμβαση μισθώσεως λατομείου δεν μπορούν να συμφωνήσουν την καταβολή πάγιου μισθώματος ανωτέρου του παραπάνω, ως ανωτάτου οριζόμενου στο νόμο, εκτός αν εχώρησε αναπροσαρμογή τούτου με απόφαση του Υπουργού Βιομηχανίας και Ενέργειας, που "δύνатаι" να εκδίδεται ανά τριετίαν, οπότε καταβάλλεται το αναπροσαρμοζόμενο ποσό, εφόσον για την καταβολή αυτού συμφωνούν τα μέρη και β) εφόσον τα μέρη δεν συμφωνούν στην καταβολή του διοικητικώς αναπροσαρμοζόμενου ποσού ή εφόσον δεν έχει εκδοθεί υπουργική απόφαση για αναπροσαρμογή, τα επιτρεπόμενα ποσά πάγιου μισθώματος καθορίζονται ανά τριετία, με αίτηση του εκμισθωτού, από το Μονομελές Πρωτοδικείο κατά τη διαδικασία των άρθρων 647 επ. του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Από δε την, κατά τις ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 5, 6 και 7 του νόμου, τηρούμενη αναγκαία διαδικασία χορηγήσεως της άδειας εκμεταλλεύσεως, δηλονότι την ύπαρξη υπεύθυνης οικονομοτεχνικής μελέτης περί των πιθανών οικονομικών δυνατοτήτων της εκμεταλλεύσεως του λατομείου, τη διατύπωση θετικής γνώμης για τη σκοπιμότητα της λειτουργίας του συγκεκριμένου λατομείου και ιδία για τη συμβολή της στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής και την πρόβλεψη δεκαπενταετίας ως ελάχιστης διάρκειας ισχύος της άδειας εκμεταλλεύσεως, συνάγεται το μεν ότι η εκδοθείσα για το συγκεκριμένο λατομείο του αναιρεσειόντος άδεια εκμεταλλεύσεως και η δύναμι αυτής δυνατότητα μονομερούς από το μισθωτή παρατάσεως της μισθώσεως μέχρι μία δεκαπενταετία, θεραπεύει το δημόσιο συμφέρον για πληρέστερη εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου της χώρας επωφελέα της Εθνικής Οικονομίας, το δε ότι με βάση αντικειμενικά και επιστημονικά κριτήρια ελάχιστος χρόνος παραγωγικής εκμεταλλεύσεως του λατομείου είναι η δεκαπενταετία εν όψει και των πραγματοποιημένων από το μισθωτή κτιριακών και μηχανολογικών εγκαταστάσεων, ο υπεύθυνος προσδιορισμός των οποίων, κατά την άνω διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 του νόμου αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την έκδοση της άδειας. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω σκέψεων : α) με τη διάταξη του άρθρου 18 παρ. 1 του Ν. 669/1977, για μονομερή παράταση της μισθώσεως με δηλώσεις του μισθωτού επί δεκαπενταετίαν εισάγεται περιορισμός ανεκτός του μεν δικαιώματος της οικονομικής ελευθερίας του ιδιοκτήτου του λατομείου με βάση αντικειμενικά κριτήρια (άρθρα 5 παρ. 1 και 18 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος) του δε δικαιώματος σεβασμού της περιουσίας (άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Συμβάσεως της Ρώμης για τα δικαιώματα του ανθρώπου), αφού ο νομοθετημένος περιορισμός θεραπεύει το δημόσιο συμφέρον και β) ο περιορισμός αυτός της οικονομικής ελευθερίας αφ' ενός και του δικαιώματος της περιουσίας αφ' ετέρου βρίσκεται σε αρμονία προς την αρχή της αναλογικότητας, διότι και πρόσφορος και αναγκαίος είναι για τον επιδιωκόμενο σκοπό και τελεί σε αναλογία μεταξύ του επιδιωκόμενου σκοπού και του βαθμού της προσβολής του προστατευόμενου με το άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος και το άρθρο 1 του προσθέτου πρωτοκόλλου της Συμβάσεως της Ρώμης ιδιωτικού δικαιώματος, εφόσον ο εκμισθωτής, υπό την ισχύ μάλιστα του εισάγοντος τον άνω περιορισμό νόμου συμβαλλόμενος, διαφυλάσσει το βασικό δικαίωμα της αναπροσαρμογής του μισθώματος για το διάστημα των μονομερών παρατάσεων της μισθώσεως από το μισθωτή. IV. Στην προκειμένη περίπτωση ο αναιρεσειών εξέθεσε στην παραδεκτώς επισκοπούμενη (άρθρο 561 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ.) αγωγή του, όπως και το Εφετείο δέχθηκε, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά : Αυτός με το συνταχθέν από την συμβολαιογράφο Αθηνών Μαρία Μπρε 6788/95 συμβόλαιο εκμίσθωσε στην αναιρεσίβλητη λατομική μαρμαροφόρο έκταση εξ 25.902 τετραγωνικών μέτρων, για μια τριετία αρχομένη από 10.1.1995, με μίσθωμα 3.900.000 δραχμών για την τριετία αυτή. Κατά τους όρους της μισθωτικής συμβάσεως, η παράταση θα επερχόταν με κοινή συμφωνία των μερών, που θα

υποβαλλόταν στον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου. Σύμφωνα με όρο της συμβάσεως, αν η αναιρεσίβλητη παρέμενε στο μίσθιο για οποιονδήποτε λόγο πέραν του συμβατικού χρόνου της μισθώσεως θα χωρούσε αναπροσαρμογή του μισθώματος, είτε με συμφωνία των συμβαλλομένων, είτε με βάση τους όρους που διέπουν τις μισθώσεις λατομικών χώρων. Ειδικότερα συμφωνήθηκε ότι το μίσθωμα θα συνίσταται σε ποσοστό επί του εξορυσσόμενου προϊόντος, προβλεπόμενο από το νόμο, άλλως κατ' επιλογή του εκμισθωτή, σε 2.000.000 δραχμές για κάθε μισθωτικό έτος του από 10.1.1998 έως 9.1.1999 χρονικού διαστήματος, αναπροσαρμοζόμενο κατά τα επόμενα έτη με βάση τον τιμάριθμο του κόστους ζωής, όπως αυτό καθορίζεται από την Τράπεζα της Ελλάδος. Ο αναιρεσείων κατά τον μήνα Νοέμβριο γνωστοποίησε στην αναιρεσίβλητη, ότι συμφωνεί σε τριετή παράταση της μισθώσεως και επιλέγει ως μίσθωμα το ποσό των 2.000.000 δραχμών για το από 10.1.1998 έως 10.1.1999 μισθωτικό έτος, αναπροσαρμοζόμενο κατά τα ανωτέρω. Ο αναιρεσείων ανέμενε την αναιρεσίβλητη να προσέλθει ενώπιον συμβολαιογράφου για την από κοινού παράταση της μισθώσεως με το επιλεγμένο από αυτόν μίσθωμα. Η αναιρεσίβλητη όμως την 4.12.1997 και προ της παρόδου του χρόνου, για τον οποίο είχε συμφωνηθεί η μίσθωση, κοινοποίησε σ' αυτόν την 2015/28.11.1997 μονομερή πράξη της συμβολαιογράφου Ρεθύμνου Αθανασίας Δρανδάκη για παράταση της μισθώσεως επί τριετία, αρχομένη από 10.1.1998. Η αναιρεσίβλητη, με την πράξη αυτή, δήλωσε περαιτέρω, ότι το μίσθωμα αναπροσαρμόζεται σε 77.706 δραχμές για κάθε μισθωτικό έτος ($25.902 : 1000 \times 3.000$) πλέον 8% των όγκων επί του δαπέδου του λατομείου και ποσοστό 10% επί των ξυφαριών του λατομείου. Ακολούθως, ο αναιρεσείων επικαλούμενος ακυρότητα της παρατάσεως της μισθώσεως με μονομερή δήλωση της αναιρεσίβλητης, ζήτησε κυρίως να υποχρεωθεί αυτή να του αποδώσει το μίσθιο λόγω λήξεως της μισθώσεως, και να καταβάλει το ποσό των 500.000 δραχμών ως αποζημίωση χρήσεως για όσο χρόνο παρεκράτησε το μίσθιο μετά την λήξη της μισθώσεως και το ποσό των 270.000 δραχμών, ως συμφωνημένη για την περίπτωση καθυστέρησης αποδόσεως του μισθίου ποινή και επικουρικά να υποχρεωθεί η αναιρεσίβλητη να καταβάλει το επιλεγέν από αυτόν μίσθωμα των 2.000.000 δραχμών, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής. Περαιτέρω το Εφετείο έκρινε, ότι έχουσα το προαναφερθέν περιεχόμενο, αγωγή είναι απορριπτέα : α) κατά την κύρια βάση, γιατί νομίμως παρατάθηκε η μίσθωση με την μονομερή δήλωση της αναιρεσίβλητης και δεν έληξε, και β) κατά την επικουρική βάση, γιατί η συμφωνία, για το ζητούμενο μίσθωμα, είναι κατά νόμο άκυρη και ακολούθως απέρριψε την έφεση του αναιρεσειόντος κατά της πρωτόδικης αποφάσεως, η οποία είχε απορρίψει την αγωγή στο σύνολό της.

Κρίνοντας όπως παραπάνω το Εφετείο δεν εφάρμοσε εσφαλμένως, λόγω αντιθέσεως προς τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος και 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Συμβάσεως της Ρώμης (Ν.Δ. 53/1974 και 28 παρ. 1 του Συντάγματος), την ουσιαστικού δικαίου διάταξη του άρθρου 18 παρ. 1 του Ν. 669/1977, εντεύθεν δε δεν παραβίασε αυτές και είναι απορριπτέος ο παραπεμφθείς στην Ολομέλεια σχετικός λόγος αναιρέσεως.

Κατά τη γνώμη των μελών του Δικαστηρίου που εμειοψήφησαν, ήτοι των Αρεοπαγιτών Δημητρίου Βούρβαχη, Σπυριδώνος Μπαρμπαστάθη, Νικολάου Κασσαβέτη και Θεοδώρου Τζέμου, με μόνο τον καθορισμό ανωτάτου ορίου ετησίου παγίου θεμιτού μισθώματος ο ν. 669/1977 πλήττει με ακυρότητα κάθε συμφωνία των συμβαλλομένων για καταβολή υπερτέρου παγίου μισθώματος κατά το μέρος που αυτό υπερβαίνει το ανώτατο ως άνω όριο. Προβλέπεται ακόμη αναπροσαρμογή του ανωτάτου ορίου του ετησίου παγίου θεμιτού μισθώματος ανά τριετία με κανονιστική διοικητική πράξη, η οποία επομένως κατά νομοθετική εξουσιοδότηση υποκαθιστά τον νομοθέτη στον καθορισμό του ανωτάτου ορίου το οποίο εφεξής δεν μπορούν να υπερβούν οι συμβαλλόμενοι, διότι η συναφής συμφωνία τους πλήττεται με ακυρότητα ως προς το υπερβάλλον. Τούτο ισχύει και για κάθε συμφωνία που αφορά την παράταση της διάρκειας της μισθώσεως. Η αμέσως εν συνεχεία παρατιθέμενη στον νόμο διάταξη αφορά "Το κατά τα άνω αναπροσαρμοζόμενο μίσθωμα..." ήτοι το καθοριζόμενο με την κανονιστική απόφαση του Υπουργού, για την εφαρμογή του οποίου, ως προς τις μισθώσεις που τελούν εν ισχύ κατά την διοικητική αυτήν αναπροσαρμογή, ο νόμος απαιτεί κοινή συμφωνία των συμβαλλομένων μερών, και μόνον σε περίπτωση σχετικής διαφωνίας αναθέτει στο μονομελές πρωτοδικείο τον καθορισμό του μισθώματος. Από τους ορισμούς αυτούς προκύπτει σαφώς ότι και η εξουσία που παρέχει ο ν. 669/1977 στο κατά τα άνω αρμόδιο δικαστήριο περιορίζεται στην επίλυση της διαφωνίας των συμβαλλομένων που ανακύπτει από την δια κανονιστικής πράξεως αναπροσαρμογή και ως προς το ύψος του παγίου μισθώματος μέχρι το ύψος του καθορισθέντος με την διοικητική αναπροσαρμογή παγίου τοιούτου, αφού το όριο αυτό ούτε οι συμβαλλόμενοι

Ισχύον Δίκαιο

μπορούν να υπερβούν με κοινή τους συμφωνία. Έτσι η επέμβαση του δικαστηρίου, όπως διαγράφεται στον ν. 667/1977, δεν αποτελεί για τον εκμισθωτή επαρκή δικαστική εγγύηση για την δίκαιη εξισορρόπηση του δημοσίου και του ατομικού συμφέροντος. Ακόμη με τις ανωτέρω ρυθμίσεις του ν. 669/1977 δεν καθορίζονται αντικειμενικά κριτήρια προσδιοριστικά του ύψους του θεμιτού παγίου μισθώματος για την εκ μέρους του αρμοδίου υπουργού αναπροσαρμογή, ούτε διατυπώνεται επιφύλαξη εφαρμογής των γενικών διατάξεων των άρθρων 288 και 388 ΑΚ, αλλά ούτε εξαρτάται το δικαίωμα του μισθωτού του λατομείου για μονομερή παράταση της μισθώσεως μέχρι την συμπλήρωση δεκαπενταετίας, από περιστάσεις που να την καθιστούν αναγκαία για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος όπως η ανάλογος προς την σπουδαιότητα του λατομείου δραστηριότητας του μισθωτού του στους τομείς των επενδύσεων, της παραγωγής και των πωλήσεων στο εξωτερικό, η οποία τίθεται, με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου 18 ως προϋπόθεση για την παράταση της μισθώσεως πέραν της δεκαπενταετίας επί μια εισέτι δεκαετία. Με τα δεδομένα αυτά οι ανωτέρω ρυθμίσεις δεν πληρούν το κριτήριο της αναλογικότητας που νομιμοποιεί την μονομερή παράταση της μισθώσεως λατομείου μαρμάρων από άποψη συμμορφώσεως προς τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1 του Συντάγματος και 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, διότι εισάγει μη ανεκτό περιορισμό της κυριότητας του εκμισθωτού. Επομένως, κατά την μειοψηφούσα ως άνω γνώμη, σύμφωνα με όσα έχουν αναπτυχθεί ανωτέρω και ενόψει του παρατιθεμένου ως άνω ιστορικού της η κυρία βάση της ανωτέρω αγωγής είναι νόμιμη. Διότι υπό τα εκτιθέμενα στην αγωγή περιστατικά αληθή υποτιθέμενα, η παρεχόμενη με την διάταξη του άρθρου 18 παρ. 1 του ν. 669/1977 στην αναιρεσίβλητη μισθώτρια του λατομείου δυνατότης να προβαίνει μετά την λήξη της σύμφωνα με τον ίδιο νόμο αρχικής τριετίας της συμβάσεως μισθώσεως του λατομείου στην μονομερή παράτασή της ανά τριετία και μέχρι την συμπλήρωση δεκαπενταετίας, μη συνδυαζόμενη : α) κατ' αντίθεση με την ρύθμιση της διατάξεως του άρθρου 18 παρ. 3 ίδιου νόμου με αντικειμενικά κριτήρια θεμελιωτικά της σπουδαιότητας του λατομείου, αφού μόνη αυτή δύναται να θεμελιώσει σύνδεση της μισθώσεώς του με την περαιτέρω ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας σύμφωνα με τα εννοιολογικά στοιχεία της προσφορότητας και της αναγκασιότητας και συνακολούθως με το κατ' άρθρο 1 παρ. 2 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ (ν.δ. 53/1984) δημόσιο συμφέρον, και β) με δυνατότητα δικαστικής αναπροσαρμογής του παγίου μισθώματος σε εύλογο και δίκαιο μέγεθος αποτελεί ρύθμιση, που δεν βρίσκεται σε αναλογία με τον επιδιωκόμενο από την ίδια σκοπό, αφού με αυτήν επιτυγχάνεται η κατά την απόλυτη κρίση της μισθωτριάς, χωρίς την λήψη υπόψη της σπουδαιότητας του συγκεκριμένου λατομείου και χωρίς να εξασφαλίζεται υπέρ του εκμισθωτού μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ του δημοσίου συμφέροντος και της προστασίας της ιδιοκτησίας ως ατομικού δικαιώματος, παράταση της μισθώσεως του επί μία δεκαπενταετία. Επομένως, η κατ' εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 18 παρ. 1 ν. 669/1977 δήλωση της αναιρεσίβλητης, και μάλιστα με την προσφορά παγίου μισθώματος τελούντος σε προφανή δυσαναλογία προς το ελευθέρως συμφωνηθέν για την πρώτη τριετία και την παράταση της μισθώσεως παγίου μίσθωμα, δεν επέφερε την παράτασή της λόγω της αντιθέσεως της εφαρμοσθείσης ως άνω διατάξεως τόσο προς το άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος, όσον και το άρθρο 1 του 1ου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Ακόμη, κατά την γνώμη του εκ των μειοψηφούντων ως άνω μελών του Δικαστηρίου Αρεοπαγίτου Νικολάου Κασσαβέτη οι ανωτέρω ρυθμίσεις δεν πληρούν το κριτήριο της αναλογικότητας και για τον πρόσθετο λόγο ότι, σε αντίθεση προς τις παραπλήσιες τοιαύτες που διέπουν τις εμπορικές και επαγγελματικές μισθώσεις, δεν παρέχουν στον εκμισθωτή δικαίωμα καταγγελίας της μισθώσεως του λατομείου προς τον σκοπό ιδιοχρήσεως έναντι αποζημιώσεως. Έτσι, κατά τα μειοψηφούντα ως άνω μέλη του Δικαστηρίου είναι βάσιμος ο παραπεμφθείς στην Ολομέλεια ως άνω λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο φέγεται η προσβαλλομένη απόφαση για την απόρριψη της κυρίας βάσεως της αγωγής του αναιρεσείοντος κατ' εφαρμογή του άρθρου 18 του ν. 669/1977 που δεν έπρεπε να εφαρμοσθεί ως προσκρούον στις ανωτέρας ισχύος ως άνω διατάξεις.

Με τα δεδομένα αυτά πρέπει να απορριφθεί ο παραπεμφθείς στην Τακτική Ολομέλεια του Δικαστηρίου τούτου ως άνω λόγος αναιρέσεως ως αβάσιμος. Ενόψει του ότι, με την παραπεμπτική απόφαση δεν έχουν κριθεί όλοι οι υπόλοιποι λόγοι αναιρέσεως, πρέπει να αναπεμφθεί η υπόθεση στο ίδιο, Δ' Πολιτικό Τμήμα που την εξέδωσε, για να αποφασίσει κατά τα λοιπά.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει τον παραπεμφθέντα στην Ολομέλεια πρώτο λόγο αναιρέσεως μέρος

<http://lawdb.intrasoftnet.com/cgi.../cgnomos?uid=16684&sid=73414&fs=0&fe=0&act=> 12/11/2004

β' του κυρίου δικογράφου της από 2.4.2001 αιτήσεως του περί αναιρέσεως της υπ' αριθμόν 760/2000 αποφάσεως του Εφετείου Κρήτης, όπως ο λόγος αυτός συμπληρώνεται με τις υπ' αριθ. 3 αιτιάσεις του δικογράφου των προσθέτων λόγων αναιρέσεως.

Αναπέμπει την υπόθεση στο Δ' Τμήμα για να αποφασίσει κατά τα λοιπά.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα στις 19 Ιουνίου 2003 και δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 10 Ιουλίου 2003.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ρος την καλή νο εργαζόμενε τις πρού- κά και ουσια- ίζεται ότι έχει ρος την καλή ής ορισμένου ε καταφανώς θέντος συνα- ταιτα φαυερό 281 ΑΚ (επί ρωπτικού με ο άρθρο 207 ού με συμβα- λειψης προα- κριτήριο της αρχές της κα- κριτήριο της του παραλει- τά προσόντα, ο του. ερίπτωση το ρσβαλλόμενη ητος - ενάγων με σύμβαση χρόνου, από σείουσα - Ε- ΜΟΣ ΑΣΦΑ- ηλος αυτής και εξελίχθη- ό του υποδι- πό 1.1.1983. ξέθεσε ότι οι ς ως άνω ε- | ενεργούνται ιση του Συμ- ιατάξεις των τμού υπηρε- ι ουσιαστικά αι εκείνα των του, έκρινε ς της 24.10. γανικών θέ- ι συμβούλιο λυτη εκλογή συγκρινόμε- λβλήτου και

παρέλειψε να προαγάγει αυτόν κατά προφα- νή υπέρβαση των αρχών της καλής πίστης (άρθρο 281 ΑΚ), διότι, όπως δέχθηκε, ο α- ναιρεσίβλητος υπερερούσε καταφανώς των προαχθέντων. Δηλαδή το Εφετείο έκρινε ότι η προαγωγή των υπαλλήλων της συγχωνευ- θείσας στην αναιρεσίβλητη εταιρίας στο βαθ- μό του διευθυντή γίνεται από το Συμβούλιο Διεύθυνσης αυτής κατ' απόλυτη εκλογή και ελεύθερη κρίση, εφόσον συντρέχουν οι ανα- φερόμενοι στον οργανισμό υπηρεσίας αυτής όροι και προϋποθέσεις και, περαιτέρω, ότι ο οργανισμός αυτός έχει ισχύ νόμου, μολονότι δεν είχε κυρωθεί με νόμο ή εκδοθεί κατ' ε- ξουσιοδότηση νόμου και δεν μπορούσε να έχει άλλη από συμβατική ισχύ, και ότι για τον έλεγχο των βάσει αυτού προαγωγών δεν ε- φαρμόζεται το άρθρο 207 ΑΚ αλλά το άρθρο 281 του ίδιου Κώδικα. Το προβαλλόμενο, με τον παραπεμφθέντα στην Τακτική Ολομέλεια πρώτο από τον αριθ. 1 του άρθρου 559 ΚΠολΔ λόγο της αναίρεσης, σφάλμα της προσβαλλόμενης απόφασης περιορίζεται - κατά το περιεχόμενο του λόγου αυτού του αναιρετηρίου - απλά και μόνο στην από το Εφετείο εφαρμογή μη εφαρμοστέας διάταξης (του άρθρου 281 ΑΚ) και τη μη εφαρμογή της εφαρμοστέας διάταξης (του άρθρου 207 ΑΚ σε συνδυασμό προς το άρθρο 201 του ίδιου Κώδικα και τα άρθρα 1 και 2 του ν. 3789/1957). Όμως, με βάση τόσο το άρθρο 281 όσο και το άρθρο 207 του ΑΚ, ο έλεγχος της παράλειψης προαγωγής υπαλλήλου γί- νεται με το ίδιο νομικό κριτήριο της αντίθεσης ή μη αυτής προς τις αρχές της καλής πίστης και ειδικότερα της καταφανούς ή όχι υπερο- χής του παραλειφθέντος ως προς τα υπηρε- σιακά προσόντα έναντι του προαχθέντος ή προαχθέντων συναδέλφων του, κριτήριο που εφαρμόσε στη συγκεκριμένη περίπτωση το Δικαστήριο της ουσίας και σε ορθό διατακτι- κό οδηγήθηκε, παρά την εσφαλμένη αιολο- γία του με τη μνεία άλλης και όχι της προσή- κουσας διάταξης στη μείζονα σκέψη του νο- μικού συλλογισμού (πρβλ. ΟΛΑΠ 30/1998). Γι' αυτό και, σύμφωνα με το άρθρο 578 ΚΠολΔ, πρέπει να απορριφθεί ο παραπεμ-

φθείς στην Ολομέλεια ως άνω πρώτος λόγος της αναίρεσης.

Αριθ. 33/2002*

Πρόεδρος ο κ. Σ. ΜΑΤΘΙΑΣ
Εισηγητής ο κ. Δ. ΚΑΠΤΑΝΗΣ, αρεοπαγίτης
Δικηγόροι ο κ. Φ. Κρεμμύδας, η κ. Α. Κουτούκη, πά- ρεδρος ΝΣΚ

Οικονομική ελευθερία, ελευθερία εργασίας, ελευ- θερία συμβάσεων.- ΕΣΔΑ (άρθρο 1 Πρώτου Πρω- τοκόλλου).- Μεταγενέστερη επέμβαση του νομοθέτη περιοριστική της ελευθερίας αυτής αντίκειται στο άρ- θρο 5 §1 Συντάγματος. (Εξαιρέσεις: 5 §1, 25 §3, 106 §2 Σ).- Ιδιωτική σύμβαση, σύμβαση έργου μελών Ε- θνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών, που προέβλεπε αποζημίωση σε περίπτωση πρόωρης καταγγελίας. Η διάταξη του άρθρου 5 §3Δ του ν. 2246/ 1994 αντισυ- νταγματική. Αντίθ. Μειοψ.- Ενοχικά δικαιώματα.- Στέρησή τους χωρεί μόνο για λόγους δημόσιας ωφέ- λειας και προϋποθέτει καταβολή αποζημίωσης (ΕΣ- ΔΑ, άρθρο 1 Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου). Η διάταξη του άρθρου 5 §3Δ του ν. 2246/ 1994 αντίκει- ται στην ΕΣΔΑ.

Κατά τη διάταξη του άρθρου 5 §1 του Σ «καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύ- θερα την προσωπικότητά του και να συμμε- τέχει στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώ- ματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύ- νταγμα ή τα χρηστά ήθη». Με τη διάταξη αυ- τή ανάγεται σε δικαίωμα (ατομικό) η συμμε- τοχή στην οικονομική ζωή της χώρας και κα- τοχυρώνεται η οικονομική ελευθερία. Ειδική πλευρά της οικονομικής ελευθερίας είναι η ελευθερία της εργασίας (ως ατομικό δικαίω- μα), δηλαδή το δικαίωμα καθενός να εργάζε- ται και να επιλέγει ελεύθερα το είδος, τον τό- πο και το χρόνο της εργασίας του. Η ελευθε- ρία αυτή περιλαμβάνει την ελευθερία των συμβάσεων (ελευθερία σύναψης και κατάγ- γελίας της σύμβασης, ελευθερία επιλογής του αντισυμβαλλομένου, ελευθερία διαμόρ- φωσης του περιεχομένου της σύμβασης κλπ), όπως προβλέπεται ειδικότερα στη διά- ταξη του άρθρου 361 ΑΚ. Με την ελευθερία

* Βλ. όμοιες ΟΛΑΠ 34/2002, 35/2002.

των συμβάσεων, ως εκδήλωση του δικαιώματος της οικονομικής ελευθερίας, δεν συμβιβάζεται κατ' αρχήν, μεταγενέστερη επέμβαση του νομοθέτη, περιοριστική της ελευθερίας αυτής, εκτός από τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η ελευθερία αυτή προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων ή ασκείται κατά παραβίαση του Συντάγματος ή ενέχει προσβολή των χρηστών ηθών, καθώς επίσης κατά τις περιπτώσεις που ασκείται εις βάρος της Εθνικής Οικονομίας (άρθρα 5 §1, 25 §3 και 106 §2 του Σ, σχ. ΟΛΑΠ 4/1998). Εξάλλου, με τη διάταξη του άρθρου πέμπτου §3Α του ν. 2246/20.10.1994 «Οργάνωση και λειτουργία του τομέα τηλεπικοινωνιών» ορίζεται ότι «από τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου λήγει η θητεία των ήδη διορισμένων μελών της ΕΕΤ (Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών) χωρίς την υποχρέωση καταβολής οποιασδήποτε χρηματικής αποζημίωσης». Η διάταξη αυτή αντίκειται στο άρθρο 5 §1 του Σ, διότι πρόκειται για νομοθετική ρύθμιση με γνήσια αναδρομική δύναμη, η οποία δεν δικαιολογείται ούτε κατ' εξαίρεση. Πράγματι, με την πρόωρη μονομερή λύση της (ιδιωτικής) συμβάσεως των ήδη διορισμένων ως μελών της ΕΕΤ, σύμφωνα με τις διατάξεις του προηγούμενου – ομοίου περιεχομένου – ν. 2075/1992 (ο οποίος καταργήθηκε – πλην του άρθρου 24α – με το άρθρο έκτο ν. 2246/1994), χωρίς την καταβολή οποιασδήποτε χρηματικής αποζημίωσης, η οποία και, σε περίπτωση πρόωρης λύσης, είχε οριστεί στο μέρος του συνολικού ποσού της όλης αμοιβής τους, προσβάλλεται η κατοχυρωμένη από το Σύνταγμα οικονομική ελευθερία των ήδη διορισμένων μελών της ΕΕΤ, εφόσον ούτε προβλήθηκαν ούτε συντρέχουν λόγοι που επέβαλαν τη ρύθμιση αυτή (προσβολή δικαιωμάτων άλλων, παραβίαση του Συντάγματος, προσβολή των χρηστών ηθών, ή βλάβη της Εθνικής Οικονομίας). Επομένως, η διάταξη αυτή, ως αντισυνταγματική είναι ανεφάρμοστη (άρθρο 93 §4 του Σ). Στην προκειμένη περίπτωση το Εφετείο, με την προσβαλλόμενη απόφασή του, όπως από αυτή προκύπτει, δέχθηκε ότι μεταξύ των

διαδίκων κατατίσθηκε η από 12.8.1993 «σύμβαση μίσθωσης έργου» με την οποία ανατέθηκε στον ενάγοντα και ήδη αναιρεσίβλητο, από το εναγόμενο και ήδη αναιρεσείον Ελληνικό Δημόσιο, για την περίοδο από 12.8.1993 έως 11.8.1997 και αντί συνολικής αμοιβής 70.000.000 δραχμών, καταβλητέας σε τριάντα ισόποσες διμηνιαίες δόσεις (μετ' αφαίρεση ποσού 3.000.000 δραχμών που θα του κατεβάλλετο μέσα σε τριάντα ημέρες από την κατάρτιση της συμβάσεως), η εκτέλεση του αναφερόμενου σ' αυτή έργου και ειδικότερα η, από κοινού με τα λοιπά τέσσερα μέλη της ΕΕΤ, οργάνωση και διοίκηση της ΕΕΤ, η διαχείριση των υποθέσεών της, η συμμετοχή στις συνεδριάσεις της, η άσκηση εποπτείας, συντονισμού και ελέγχου στην κατάρτιση των διοικητικών και τεχνικών κανονισμών και γενικώς κάθε ενέργεια αναγκαία ή χρήσιμη για την πλήρη εφαρμογή της σχετικής με τον τομέα των τηλεπικοινωνιών νομοθεσίας, ότι κατά ρητό όρο της συμβάσεως αυτής, ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας, σε περίπτωση συνδρομής των όρων του άρθρου 11 του ν. 2075/1992 (ασυμβίβαστα, πειθαρχικά παραπτώματα), μπορούσε να την καταγγείλει πριν από τη λήξη της, χωρίς την καταβολή αποζημίωσης, ενώ, σε κάθε άλλη περίπτωση, η εκ μέρους του Δημοσίου πρόωρη με καταγγελία λύση της θα ήταν άκυρη, αν το τελευταίο παρέλειπε να του καταβάλει αποζημίωση ίση με το υπόλοιπο και μη καταβληθέν μέρος του συνολικού ποσού της αμοιβής και ότι ο αναιρεσίβλητος εκτέλούσε το αναληφθέν έργο από τη σύναψη της ως τις 20.10.1994, οπότε δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ο ν. 2246/1994, ο οποίος με το άρθρο 5 §3Α όρισε ότι «από τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου λήγει η θητεία των ήδη διορισμένων μελών της ΕΕΤ, χωρίς την υποχρέωση καταβολής οποιασδήποτε χρηματικής αποζημίωσης». Στη συνέχεια, το Εφετείο αφού έκρινε ότι η ρύθμιση του άρθρου 5 §3Α του ν. 2246/1994 είναι αντισυνταγματική, ως αντικείμενη στο άρθρο 5 §1 του Σ, δέχθηκε εν μέρει την αγωγή του αναιρεσίβλητου κατά του αναιρε-

τό 12.8.1993 με την οποία ήδη αναιρεσείδη αναιρεσεί-περίοδο από ντί συνολικής καταβλητέας δόσεις (μετ' ίραχμών που διάντα ημέρες εως), η εκτέ-τη έργου και λοιπά τέσσε-και διοίκηση θέσεων της, η ς, η άσκηση λέγχου στην τεχνικών κα-νέργεια ανα-φαρμογή της επικοινωνιών της συμβά-λής Οικονομί-ων όρων του ισυμβίβαστα, πορούσε να η της, χωρίς νώ, σε κάθε ου Δημοσίου ς θα ήταν ά-ε να του κα-πόλοιο και λικού ποσού 3λητος εκτε-τη σύναψη ημοσιεύτηκε ς ο ν. 2246/3Δ όρισε ότι όντος νόμου ένων μελών) καταβολής ημιώσεως». έκρινε ότι η ου ν. 2246/ αντικείμενη εν μέρει την του αναιρε-

σειόντος Ελληνικού Δημοσίου και αναγνώρισε ότι το τελευταίο οφείλει το υπόλοιπο και μη καταβληθέν μέρος της συνολικής αμοιβής του. Με τα δεδομένα αυτά ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως από το άρθρο 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ, με τον οποίο υποστηρίζεται ότι το Εφετείο εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε το άρθρο 5 §1 του Σ και το άρθρο 5 §3Δ του ν. 2246/1994, πρέπει να απορριφθεί ως α-βάσιμος.

Κατά τη γνώμη όμως τριών με-λών του Δικαστηρίου, των Αρεοπαγι-τών Γρηγορίου Φιλιππάτου, Θεόδωρου Λα-φαζάνου και Γεωργίου Χριστόφилου, ο κοινός νομοθέτης δεν εμποδίζεται από τη διάταξη του άρθρου 5 του Συντάγματος που καθιε-ρώνει την ελευθερία των συμβάσεων, ούτε από άλλη διάταξη του Συντάγματος, και δη την του άρθρου 26, να προβεί εις την λύση -κατάργηση ενοχικής πινός συμβάσεως, τρο-ποποιώντας την υπάρχουσα νομοθετική ρύθμιση, υπό το κράτος της οποίας η σύμ-βαση εκείνη καταρτίσθηκε και να καθορίσει τις συνέπειες της λύσεως αυτής. Τούτο δε διότι, υπό το περιεχόμενο της κατά το άνω άρθρο ελευθερίας των συμβάσεων δεν ανα-γορεύεται σε Συνταγματική Αρχή, και δη και για το νομοθέτη, η αρχή του « *pacta sunt ser- vanda*», η λύση δε της ενοχικής συμβάσεως δια του νόμου και η εντεύθεν απώλεια των εξ αυτής ενοχικών δικαιωμάτων πινός των συμ-βαλλομένων δεν προσκρούει σε διάταξη του Συντάγματος προστατευτική των δικαιωμά-των αυτών ούτε αποτελεί ανεπίτρεπτη εκ του Συντάγματος επέμβαση του νομοθέτη σε έρ-γα δικαστικά, όταν αυτή γίνεται πριν καταχθεί σε δίκη η διαφορά εκ της λυθείσης συμβά-σεως, όπως εν προκειμένω. Συνεπώς κατά τη γνώμη αυτή η ως άνω διάταξη του άρ-θρου 5 §3Δ του ν. 2246/1994, δια της οποίας ελύθη ως ως άνω ενοχική σύμβαση μεταξύ του ήδη αναιρεσειόντος και του αναιρεσιβλή-του και ορίσθηκαν οι συνέπειες της λύσεως αυτής, δεν είναι αντισυνταγματική, μη αντι-κειμένη εις τας ως άνω διατάξεις του Συ-ντάγματος, άρα το Εφετείο παρεβίασε τις ως άνω διατάξεις (των άρθρων 5 και 26 του Συ-

ντάγματος) κατά το βάσιμο περί τούτου δεύ-τερο λόγο της αναιρέσεως.

Με το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης, για την προστασία των δικαιωμάτων του αν-θρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (ΕΣΔΑ) που κυρώθηκε (μαζί με τη Σύμβαση) με το ν.δ. 53/1974 και έχει, σύμφωνα με το άρθρο 28 §1 του Σ, αυξημένη έναντι των κοι-νών νόμων ισχύ, ορίζεται, ότι «παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στε-ρηθεί της περιουσίας αυτού, ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπο-μένους υπό του νόμου και των γενικών αρ-χών του διεθνούς δικαίου όρους. Αι προανα-φερόμεναι διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέσει εν ισχύι νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίους προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών, συμφώνως προς το δημόσιο συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων». Με τη διάταξη αυτή κατοχυρώ-νεται ο σεβασμός της περιουσίας του προ-σώπου, το οποίο μπορεί να τη στερηθεί μό-νο για λόγους δημόσιας ωφέλειας. Στην έν-νοια της περιουσίας περιλαμβάνονται όχι μό-νο τα εμπράγματα δικαιώματα, αλλά και τα δικαιώματα «περιουσιακής φύσεως» και τα κεκτημένα «οικονομικά συμφέροντα» και ει-δικότερα απαιτήσεις, είτε αναγνωρισμένες με δικαστική ή διαιτητική απόφαση, είτε απλώς γεννημένες κατά το εθνικό δίκαιο, εφόσον υπάρχει νόμιμη προσδοκία, με βάση το ι-σχύον, έως την προσφυγή στο δικαστήριο, δίκαιο, ότι μπορούν να ικανοποιηθούν δικα-στικά (βλ. ΟΛΑΠ 40/1998 και την αναφερό-μενη σ' αυτή πάγια νομολογία του Ευρωπαϊ-κού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώ-που). Η στέρηση των ενοχικών δικαιωμάτων χωρεί μόνο για λόγους δημόσιας ωφέλειας και προϋποθέτει την καταβολή αποζημίω-σης. Η διάταξη αυτή του Πρωτοκόλλου έχει, σύμφωνα με τον κανόνα του άρθρου 28 §2 του Σ, άμεση και υπερνομοθετική ισχύ σε ε-θνικό δίκαιο, δεσμεύει δε τον κοινό νομοθέτη, έτσι ώστε αυτός να δικαιούται να προβεί σε

κατάργηση προστατευόμενου περιουσιακού δικαιώματος με διάταξη τυπικού νόμου. Τέτοιες διατάξεις νόμων με αναδρομική δύναμη, που προβαίνουν σε στέρηση περιουσίας χωρίς να συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος και χωρίς προηγούμενη καταβολή αποζημίωσης, είναι αντισυνταγματικές (άρθρο 28 §1 Σ σε συνδυασμό με άρθρο 1 ΠΠ Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ). Εξάλλου, με τη διάταξη του άρθρου Πέμπτου §3Δ του ν. 2246/1994 «Οργάνωση και λειτουργία στον τομέα τηλεπικοινωνιών», όπως προαναφέρθηκε, ορίζεται ότι «από τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου λήγει η θητεία των ήδη διορισμένων μελών της ΕΕΤ, χωρίς την υποχρέωση καταβολής οποιασδήποτε χρηματικής αποζημιώσεως». Στην προκειμένη περίπτωση το Εφετείο, με την προσβαλλόμενη απόφασή του, δέχθηκε περαιτέρω ότι και αν ακόμη θεωρηθεί ότι η επελθούσα νομοθετική λύση των πιο πάνω συμβάσεων δεν προσβάλλει την κατοχύρωση της οικονομικής ελευθερίας, πάντως η διάταξη του άρθρου 5 §3Δ' του ν. 2246/1994 κατά το μέρος που αποκλείει το δικαίωμα αποζημιώσεως του εκκαλούντος, παραβιάζει την υπερνομοθετικής ισχύος ρύθμιση του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, κατά την οποία, για να είναι επιτρεπτή η κατάργηση κεκτημένων ενοχικών δικαιωμάτων, δεν αρκεί μόνο η ύπαρξη δημοσίου συμφέροντος, αλλά απαιτείται επιπροσθέτως και πρόβλεψη αποζημιώσεως του δικαιούχου, όρος ο οποίος δεν συντρέχει στην προκειμένη περίπτωση. Άλλωστε, ούτε το εφεσίβλητο και ήδη αναιρεσιών εξηγεί γιατί οι προσβαλλόμενοι από αυτό λόγοι δημοσίου συμφέροντος επέβαλλαν και τον αποκλεισμό της αποζημιώσεως του εκκαλούντος, ούτε από κανένα στοιχείο προκύπτει ότι ο αποκλεισμός αυτός εξυπηρετείται από κάποιο γενικότερο συμφέρον. Η διάταξη συνεπώς αυτή, συνεχίζει το Εφετείο, δεν έχει περιθώρια εφαρμογής, διότι σε κάθε περίπτωση είναι ανίσχυρη, ως αντικείμενη στην προαναφερθείσα διεθνή σύμβαση. Με τα δεδομένα αυτά, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως, από το άρθρο 559 αριθ. 1

ΚΠολΔ, με τον οποίο υποστηρίζεται ότι το Εφετείο εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης και το άρθρο 5 §3Δ του ν. 2246/1994, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Με τον παραπεμφθέντα στην Ολομέλεια τέταρτο λόγο της αναιρέσεως το αναιρεσιών παραπονεύεται ότι το Εφετείο, κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και συγκεκριμένα του άρθρου 5 §3Δ' του ν. 2246/1994, δέχθηκε με την προσβαλλόμενη απόφασή του ότι, αν θεωρηθεί συνταγματικώς ανεπίληπτη η λύση των συμβάσεων, το προβλεπόμενο από τις συμβάσεις δικαίωμα αποζημιώσεως των εκκαλούντων γεννήθηκε με την, δια του άρθρου 5 §3 Δ του ν. 2246/1994, επελθούσα λύση της, η οποία ισοδυναμεί με καταγγελία», ενώ έπρεπε να δεχθεί ότι με τη διάταξη αυτή επήλθε η λύση της συμβάσεως εκ του νόμου και δεν έχει σχέση με την καταγγελία, η οποία είναι διαπλαστικό δικαίωμα που ασκείται με την ομώνυμη μονομερή απευθυντή δικαιοπραξία διαθέσεως. Ο λόγος αυτός, ο οποίος πλήττει την πιο πάνω επικουρική απολογία, πρέπει να απορριφθεί ως αλυσιτελής, διότι το διατακτικό της προσβαλλόμενης αποφάσεως στηρίζεται αυτοτελώς στις άλλες επάλληλες κύριες αιτιολογίες (αντίθεση προς το άρθρο 5 §1 του Σ και το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ).

Αριθ. 36/2002*

Πρόεδρος ο κ. Σ. ΜΑΤΘΙΑΣ
Εισηγητής ο κ. Θ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, αρεοπαγίτης
Δικηγόροι οι κ.κ. Ι. Σταμούλης, Σ. Δελικωστόπουλος, Λ. Σινανιώτης

Αναγκαστική εκτέλεση κατά αλλοδαπού δημοσίου.- ΕΣΔΑ.- Η ΚΠολΔ 923 δεν αντίκειται στην ΕΣΔΑ κ.λπ.

Επειδή κατά το άρθρο 6 §1 της ΕΣΔΑ

* Όμοια η ΟΛΑΠ 37/2002.

Αριθμός 3199/2003
 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
 ΤΜΗΜΑ Δ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 4 Δεκεμβρίου 2001 με την εξής σύνθεση : Μ. Βροντάκης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Δ' Τμήματος, Σ. Χααραλαμπίδης, Δ. Πετρούλιας, Χ. Ράμμος, Π. Κοτσώνης, Σύμβουλοι, Δ. Γρατσίας, Η. Τσακόπουλος, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Τριάδη, Γραμματέας του Δ' Τμήματος.

Για να δικάσει την από 9 Σεπτεμβρίου 1994 αίτηση : της ομόρρυθμης εταιρείας με την επωνυμία "ΑΦΟΙ Γ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ ΟΕ", που εδρεύει στην Αθήνα, η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Δημ. Πανταρώτα (Α.Μ. 2448), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο, κατά των : 1. Υπουργού Τουρισμού (ήδη Ανάπτυξης), ο οποίος παρέστη με τη Β. Δούσκα, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και 2. Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.), ο οποίος δεν παρέστη.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα εταιρεία επιδιώκει να ακυρωθούν οι : α) 525291/5.7.1994 απόφαση του Γενικού Γραμματέως του Ε.Ο.Τ., β) η 174/16/17.5.94 απόφαση του Δ.Σ. του Ε.Ο.Τ., γ) 524756/71/6.6.1994 εγκριτική απόφαση του Υπουργού Τουρισμού, καθώς και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Δ. Γρατσία. Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αιτούσης εταιρείας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και την αντιπρόσωπο του Υπουργού, η οποία ζήτησε την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α

1
 Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη και παράβολο (7504447-8/1994 διπλότυπα εισπράξεως της Δ.Ο.Υ. Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών, 1571321 και 6390501/1994 ειδικά έντυπα παραβόλου).

2. Επειδή την 20.6.1975 συνήφθη, κατόπιν πλειοδοτικού διαγωνισμού, σύμβαση μεταξύ του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.), αφ' ενός και του Χ. Γιαννακού, αφ' ετέρου, με την οποία εκμισθώθηκαν στον τελευταίο τα κυλικεία της οργανωμένης παραλίας (πλαζ), στη Βουλιαγμένη Αττικής. Στα δικαιώματα του Χ. Γιαννακού από την ανωτέρω σύμβαση υπεισιήλθε εν συνεχεία, κατόπιν της σχετικής, υπ' αριθμ. 1198/30/11.9.1975, αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Ε.Ο.Τ., η εν τω μεταξύ συσταθείσα ομόρρυθμη εταιρεία « Αφοί Γιαννακού Ο.Ε. » (ήδη αιτούσα). Εξ άλλου, την 30.8.1977 συνήφθη σύμβαση μεταξύ του Ε.Ο.Τ. και της αιτούσης, με την οποία εκμισθώθηκαν στην τελευταία οι χώροι (εστιατόριο, μπαρ και ζαχαροπλαστείο) του συγκροτήματος «ΩΚΕΑΝΙΣ», στη Βουλιαγμένη. Η ισχύς της πρώτης από τις ανωτέρω συμβάσεις έληγε, κατόπιν διαδοχικών παρατάσεων, την 31.8.1994, ενώ η ισχύς της δεύτερης από τις συμβάσεις αυτές έληγε, κατόπιν διαδοχικών, ομοίως, παρατάσεων, την 29.8.1993. Προτού επέλθει η λήξη της ισχύος των συμβάσεων, εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 857/35/1.10.1993 πράξη του Δ.Σ. του Ε.Ο.Τ., με την οποία αποφασίσθηκε η παράταση, επί δεκαπέντε έτη, της συμβάσεως εκμισθώσεως στην αιτούσα των κυλικείων της πλαζ Βουλιαγμένης, καθώς και η υπ' αριθμ. 739/28/18.8.1993 απόφαση του αυτού οργάνου, με την οποία αποφασίσθηκε η παράταση, επί εικοσιπέντε έτη, της συμβάσεως εκμισθώσεως στην αιτούσα των χώρων του συγκροτήματος « ΩΚΕΑΝΙΣ ». Ακολούθησε η έκδοση των υπ' αριθμ. 532692/432/7.10.1993 και 532101/375/3.9.1993 αποφάσεων του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας, με τις οποίες εγκρίθηκαν οι προμνησθείσες πράξεις του Δ.Σ. του Ε.Ο.Τ., προς εκτέλεση των οποίων εκδόθηκαν, στη συνέχεια, οι υπ' αριθμ. 532747/8.10.1993 και 532103/3.9.1993 πράξεις του Γενικού Γραμματέα του Ε.Ο.Τ. Τέλος, την 8.10.1993 υπεγράφη η σύμβαση παρατάσεως της ισχύος της ως άνω, από 20.6.1975 συμβάσεως εκμισθώσεως των κυλικείων της πλαζ Βουλιαγμένης, ενώ την 3.9.1993 υπεγράφη η σύμβαση παρατάσεως της ισχύος της ως άνω, από 20.8.1977 συμβάσεως εκμισθώσεως των χώρων του συγκροτήματος « ΩΚΕΑΝΙΣ ». Εν τούτοις, κατ' επίκληση της θεσπισθείσης εν τω μεταξύ διατάξεως του άρθρου 6 του Ν. 2206/1994, εκδόθηκαν στη συνέχεια: α) Η υπ' αριθμ.

174/16/17.5.1994 πράξη του Δ.Σ. του Ε.Ο.Τ., με την οποία ανακλήθηκε σειρά πράξεων του αυτού οργάνου, μεταξύ των οποίων και οι προαναφερθείσες πράξεις του περί παρατάσεως της ισχύος των δύο επιμάχων συμβάσεων μεταξύ του Ε.Ο.Τ. και της αιτούσης εταιρείας, β) Η υπ' αριθμ. 524756/71/6.6.1994 πράξη του Υπουργού Τουρισμού, με την οποία ανακλήθηκε σειρά πράξεων του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας, μεταξύ των οποίων και οι προαναφερθείσες πράξεις του, με τις οποίες είχαν εγκριθεί οι πράξεις του Δ.Σ. του Ε.Ο.Τ. περί παρατάσεως της ισχύος των δύο επιμάχων συμβάσεων και γ) Η υπ' αριθμ. 525291/5.7.1994 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Ε.Ο.Τ., με την οποία ανακλήθηκε σειρά πράξεων του αυτού οργάνου, μεταξύ των οποίων και οι προαναφερθείσες πράξεις του περί εκτελέσεως των πράξεων του Δ.Σ. του Οργανισμού με τις οποίες είχε αποφασισθεί η παράταση της ισχύος των δύο επιμάχων συμβάσεων. Με την κρινόμενη αίτηση, εισαγομένη λόγω σπουδαιότητας ενώπιον της επταμελούς συνθέσεως του Δ' Τμήματος, ζητείται ήδη η ακύρωση των τριών ως άνω ανακλητικών πράξεων του Δ.Σ. του Ε.Ο.Τ., του Υπουργού Τουρισμού και του Γενικού Γραμματέα του Ε.Ο.Τ., κατά το μέρος που αφορούν την αιτούσα εταιρεία.

3. Επειδή, κατά το μέρος που η αίτηση στρέφεται κατά του Ε.Ο.Τ., τη δίκη συνεχίζει η ανώνυμη εταιρεία « ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ Α.Ε. », σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 13 παράγραφος 5 περίπτωση ιβ' και 23 του Ν. 2636/1998 (Α' 198) και 9 παράγραφος 6 του Ν. 2837/2000, Α' 178 (πρβλ. ΣτΕ 1912/2001 Ολομελείας).

4. Επειδή, στο άρθρο 6 του ν. 2206/1994 « Ίδρυση, οργάνωση, λειτουργία, έλεγχος καζίνων και άλλες διατάξεις » (Α' 62) ορίζεται ότι « οι παρατάσεις μισθώσεων ακινήτων ιδιοκτησίας του Ε.Ο.Τ. που αποφασίστηκαν και υπεγράφησαν από τα αρμόδια όργανα του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού κατά τους μήνες Αύγουστο, Σεπτέμβριο, Οκτώβριο και Νοέμβριο 1993, χωρίς να έχει λήξει η συμβατική διάρκεια των αρχικών μισθώσεων, είναι άκυρες και οι διοικητικές πράξεις που εκδόθηκαν για την έγκριση και την σύναψή τους ανακαλούνται αυτοδικαίως με απόφαση του εκδόντος οργάνου ». Κατά δε το άρθρο 2 παράγραφος 31 του Ν. 2235/1994 (Α' 145), « η αληθής έννοια του άρθρου 6 του Ν. 2206/1994 είναι ότι στη διάρκεια των μισθώσεων που ρυθμίζει, περιλαμβάνεται και η αναγκαστική παράταση του συμβατικού χρόνου ». Επί της διατάξεως του άρθρου 6 του Ν. 2206/1994, η εισηγητική έκθεση που συνοδεύει την κατατεθείσα στη Βουλή από τον Υπουργό Τουρισμού σχετική τροπολογία, διαλαμβάνει τα εξής : « Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, αλλά και αμέσως μετά τις εκλογές, το Διοικητικό Συμβούλιο και ο Γενικός Γραμματέας του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού έλαβαν αποφάσεις για την πολυετή παράταση μισθώσεων ακινήτων ιδιοκτησίας του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού των οποίων η συμβατική διάρκεια δεν είχε λήξει. Τα μισθώματα που καθορίστηκαν για την μίσθωση των ακινήτων αυτών είναι πολύ κατώτερα των μισθωμάτων που ορίζονται σε τέτοιες συμβάσεις, ο δε ορισμός τους αντίκειται στις ισχύουσες διατάξεις περί καθορισμού μισθωμάτων. Η άκαιρη παράταση των μισθώσεων είναι αντίθετη με το δημόσιο συμφέρον, στερεί δε για πολλά χρόνια τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού σημαντικών εσόδων που θα εισέπραττε από την εκ νέου μίσθωση των ακινήτων αυτών μετά τη λήξη των μισθώσεων. Οι διοικητικές πράξεις που αποτελούν το δικαιопρακτικό θεμέλιο των συμβάσεων αυτών στερούνται νομικού ερείσματος και ανακαλούνται από τα αρμόδια διοικητικά όργανα ». Με την ανωτέρω ρύθμιση, ο νομοθέτης υπήγαγε στη σφαίρα της κρατικής παρεμβάσεως, για τους δηλωθέντες και αξιολογηθέντες απ' αυτόν ως δημοσίου συμφέροντος λόγους, ορισμένες συμβάσεις και, ειδικότερα, τις παρατάσεις μισθώσεων που συνολολογήθηκαν, υπό τις προσδιοριζόμενες περιστάσεις, μεταξύ του Ε.Ο.Τ και μισθωτών ακινήτων της ιδιοκτησίας του. Τις συμβάσεις αυτές ο νόμος διέλυσε κυριαρχικώς και τις χαρακτήρισε άκυρες, συγχρόνως δε επέβαλε, ως υποχρεωτική, την ανάκληση των διοικητικών πράξεων που εκδόθηκαν για την έγκριση και τη σύναψή τους. Υπό τα δεδομένα αυτά, και αδιαφόρος του αν είναι ή όχι διοικητικές οι κατά τα ανωτέρω διαλυόμενες συμβάσεις, οι κατ' επιταγήν του νόμου και ενάσκηση δημοσίας εξουσίας εκδιδόμενες ανακλητικές πράξεις είναι πράξεις διοικητικές, παραδεκτώς προσβλητές δι' αίτησεως ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ. ΣτΕ 309/1998 Ολομελείας, 1909-10/2001 Ολομελείας).

5. Επειδή, εν όψει των ανωτέρω, η υπό κρίση αίτηση, η οποία ασκήθηκε, εξ άλλου, εμπροθέσμως, δεδομένου ότι από τα στοιχεία του φακέλου δεν προκύπτει κοινοποίηση ούτε γνώση των προσβαλλόμενων πράξεων σε χρόνο που να την καθιστά εκπρόθεσμη, είναι τύποις δεκτή και περαιτέρω εξεταστήα.

6. Επειδή, το άρθρο 5 του Συντάγματος ορίζει, στη μεν παράγραφο 1 ότι « καθένας έχει δικαίωμα

μάλλον προς προϋποθέσεις ή όρους εφαρμογής του νόμου. Και τούτο, διότι, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι οι αναφερόμενοι στην εισηγητική έκθεση λόγοι αποτελούν νόμιμα κριτήρια για τη διάλυση των συμβάσεων, τα κριτήρια αυτά δεν είναι καθ' εαυτά πρόσφορα και ικανά για να δικαιολογήσουν την ευθεία και αυτοδίκαιη από το νόμο κατάργηση όλων των συμφωνιών παρατάσεως συμβάσεων της επίμαχης χρονικής περιόδου, εφ' όσον προϋποθέτουν προηγούμενη διαπίστωση και ουσιαστική εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών που συντρέχουν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Η διάταξη του άρθρου 6 του Ν. 2206/1994 θεωρεί ότι οι πραγματικές προϋποθέσεις που συγκροτούν τα κριτήρια της εισηγητικής εκθέσεως συντρέχουν συλλήβδην για όλες τις συμβάσεις που ανατρέπονται με την επίδικη ρύθμιση, ενώ από την φύση των κριτηρίων ήταν απαραίτητη μια προηγούμενη έρευνα, προκειμένου να διαπιστωθούν τα πραγματικά δεδομένα και να καταστεί έτσι εφικτός ο δικαστικός έλεγχος σε κάθε συγκεκριμένη σύμβαση. Πράγματι, μια τέτοια έρευνα θα κατεδείκνυε: α) Πόσο « άκαιρη » ήταν η συμβατική παράταση και ποιά η χρονική διάρκεια παρατάσεως της κάθε συμβάσεως, δεδομένου μάλιστα, αφ' ενός μεν ότι τέτοιες παρατάσεις ήταν επιτρεπτές, μέχρι ακόμη και 30 χρόνια, δυνάμει της υπ' αριθμ. Γ' 524313 ειδ. 269/8.7.1993 κανονιστικής αποφάσεως του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας (Β' 546/27.7.1993), εκδοθείσας βάσει της εξουσιοδοτικής διατάξεως του άρθρου 5 του Ν.Δ. 3864/1958 « Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων των άρθρων 5 του Ν.Δ. 3864/1958 « Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων του Τουρισμού κ.λπ. » (Α' 118/19.7.1993) και την υπ' αριθμ. Γ' 1935 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας περί καθορισμού αρμοδιοτήτων του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας, επίκληση της οποίας γίνεται στο προοίμιο της, αφ' ετέρου δε ότι παράταση μισθώσεως νοείται πριν από το συμφωνημένο χρόνο λήξεως της μισθώσεως, εφ' όσον, σύμφωνα με το άρθρο 608 εδάφιο α' του Αστικού Κώδικα, μίσθωση συνομολογηθείσα για ορισμένο χρόνο λήγει με την παρέλευση του χρόνου τούτου, β) Το συμφωνημένο ύψος του μισθώματος κατά περίπτωση καθώς και τους λοιπούς όρους της κάθε συμβάσεως, οι οποίοι συνδέονται με το ύψος του μισθώματος (π.χ. ανάληψη δαπανών από τους συμβαλλομένους ιδιώτες για επενδύσεις στο μίσθιο κλπ.), γ) Η τυχόν παραβίαση διατάξεων κατά τον καθορισμό του ύψους του μισθώματος και δ) Το δυσανάλογο καθορισμό του σε σχέση με το καθοριζόμενο σε παρόμοιες συμβάσεις. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, το κρίσιμο ζήτημα ήταν κατά πόσον οι κατ' ιδίαν συμβάσεις, με το περιεχόμενο και τους ειδικότερους όρους που περιείχαν, συνήφθησαν εις βάρος των συμφερόντων του ΕΟΤ ή η εκτέλεσή τους θα απέβαινε βλαπτική για τα συμφερόντά του, ζήτημα το οποίο προϋποθέτει έρευνα πραγματικών περιστατικών σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, η οποία ανήκει κατ' αρχήν στην αρμοδιότητα της Διοικήσεως και έπρεπε να είχε προηγηθεί της λύσεως των συμβάσεων. Εν όψει όλων των ανωτέρω, το άρθρο 6 του Ν. 2260/1994, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 2 παράγραφος 31 του Ν. 2235/1994, έχοντας το πιο πάνω περιεχόμενο, αντίκειται στις συνταγματικές διατάξεις που κατοχυρώνουν την οικονομική ελευθερία με την ειδικότερη μορφή της ελευθερίας των συμβάσεων, διότι επιβάλλει το εξαιρετικό μέτρο της « αυτοδίκαιης » καταργήσεως εγκύρων, από τυπικής απόψεως, καταρτισμένων συμβάσεων, χωρίς να θεσπίζει νομικά κριτήρια διαπίστωσης των βλαπτικών για την εθνική οικονομία όρων κάθε συμβάσεως που εμπίπτει στο χρονικό πεδίο εφαρμογής του νόμου.

Μειοψήφησε ο Σύμβουλος Δ. Πετρούλιας, ο οποίος διέτύπωσε την εξής γνώμη: Το Σύνταγμα και, ειδικότερα, το άρθρο 5 παράγραφος 1, το οποίο κατοχυρώνει την οικονομική ελευθερία, δεν εμποδίζει τον κοινό νομοθέτη να προβαίνει, με βάση γενικά και αντικειμενικά κριτήρια και εντός ευλόγου χρόνου, στη λύση συμβάσεων που έχουν καταρτισθεί μεταξύ του Δημοσίου, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή νομικών προσώπων που ανήκουν στον δημόσιο τομέα και ιδιωτών, εάν, κατά την ουσιαστική του εκτίμηση, η οποία, όπως παγίως γίνεται δεκτό στη νομολογία, ελέγχεται μόνο για υπέρβαση των άκρων ορίων, η εκτέλεση των συμβάσεων αυτών είναι, εν όψει των όρων υπό τους οποίους συνήφθησαν, βλαπτική για το δημόσιο συμφέρον. Με βάση τα δεδομένα κάθε συγκεκριμένης υποθέσεως κρίνεται αν οφείλεται ή όχι αποζημίωση στον τυχόν ζημιούμενο ιδιώτη. Στην προκειμένη περίπτωση, η ακύρωση της παρατάσεως και μόνον των επιμάχων συμβάσεων (η οποία παράταση, όπως προκύπτει από το άρθρο 6 του Ν. 2206/1994 και επιστημαίνεται στην εισηγητική έκθεση, έγινε κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου αλλά και αμέσως μετά τις εκλογές) επιβλήθηκε, με το άρθρο αυτό, όπως επίσης προκύπτει από την εισηγητική έκθεση, όχι για το λόγο ότι η παράταση αυτή εγκρίθηκε στην παραπάνω περίοδο, αλλά διότι « η άκαιρη παράταση των μισθώσεων » (αφού κατά την έγκριση αυτή δεν ήταν επικείμενη η λήξη της διάρκειας της συμβάσεως) είναι αντίθετη με το δημόσιο συμφέρον, στερεί δε για πολλά

χρόνια τον Ε.Ο.Τ. σημαντικών εσόδων που θα εισέπραττε από την εκ νέου μίσθωση των ακινήτων αυτών μετά τη λήξη των μισθώσεων. Και τούτο διότι, όπως αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση, πρόκειται για πολυετή παράταση μισθώσεων ακινήτων ιδιοκτησίας του Ε.Ο.Τ., των οποίων η συμβατική διάρκεια δεν είχε λήξει, με μισθώματα πολύ κατώτερα των μισθωμάτων που ορίζονται σε τέτοιες συμβάσεις και των οποίων ο ορισμός αντίκειται στις ισχύουσες διατάξεις περί καθορισμού μισθωμάτων. Εν όψει των ανωτέρω αναφερομένων στην εισηγητική έκθεση, η με το άρθρο 6 του Ν. 2206/1994 ακύρωση της παρατάσεως των επιμάχων συμβάσεων, η οποία έλαβε χώρα εντός ευλόγου χρόνου, δεν αντίκειται στην κατοχυρωμένη από το Σύνταγμα οικονομική ελευθερία, δεδομένου ότι οι παραπάνω λόγοι που υπαγόρευσαν τη νομοθετική αυτή ρύθμιση και οι οποίοι δεν αποτελούν προϋποθέσεις ούτε κριτήρια εφαρμογής του άρθρου 6 του Ν. 2206/1994 αλλά μόνο τη ratio αυτού, θεμελιώνουν το δημόσιο συμφέρον (αποτροπή βλάβης της εθνικής οικονομίας) το οποίο καθιστά εν προκειμένω επιτρεπτή την επέμβαση του νομοθέτη στη συμβατική σχέση, όσον αφορά την παράταση των μισθώσεων. Το Σύνταγμα δε δεν επιβάλλει την υποχρέωση στον κοινό νομοθέτη να προβλέπει ειδική διοικητική διαδικασία για τον έλεγχο της συνδρομής των λόγων δημοσίου συμφέροντος, των οποίων γίνεται επίκληση στην εισηγητική έκθεση του νόμου για τη δικαιολόγηση της νομοθετικής ρυθμίσεως. Ο νομοθέτης εν προκειμένω διαπίστωσε και παραθέτει στην εισηγητική έκθεση τα πραγματικά περιστατικά που θεμελιώνουν το λόγο δημοσίου συμφέροντος, η σχετική δε με την συνδρομή του κρίση του νομοθέτη υπόκειται, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, σε οριακό μόνον έλεγχο. Όσον αφορά, πάντως, την υπό κρίση υπόθεση, η εκτίμηση του νομοθέτη ότι η επίδικη παράταση είναι βλαπτική για τα συμφέροντα του Ε.Ο.Τ. δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι προδήλως εσφαλμένη, εφ' όσον οι επίμαχες συμβάσεις παρατάσεως αφορούν 15ετή (προκειμένου για τα κυλικεία της πλαζ Βουλαγαμένης) και 25ετή (προκειμένου για τους χώρους του συγκροτήματος «ΩΚΕΑΝΙΣ») παράταση μισθώσεως, με ετήσιο μίσθωμα 9.500.000 και 4.500.000 δραχμών, αντιστοίχως, αναπροσαρμοζόμενο κατ' έτος κατά 10% και χωρίς προηγούμενο διαγωνισμό που θα εξασφάλιζε το δημόσιο συμφέρον, ενώ οι συμφωνηθείσες δαπάνες εργασιών στο μίσθιο δεν αποτελούν, βεβαίως, παροχή προς τον Ε.Ο.Τ., αλλά αναγκαίες δαπάνες προς βελτίωση του μισθίου, ώστε να καταστεί αποδοτικότερη η εκμετάλλευσή του προς όφελος του μισθωτή. Τέλος, εν πάση περιπτώσει, οι εκάστοτε αντισυμβαλλόμενοι διατηρούν τη δυνατότητα συμμετοχής τους, μετά τη λήξη της διάρκειας των μισθώσεων (στην οποία μάλιστα περιλαμβάνεται και αναγκαστική παράταση του συμβατικού τους χρόνου, κατ' άρθρ. 2 παράγραφος 31 του ν. 2235/1994) στους διαγωνισμούς για τις νέες μισθώσεις των ακινήτων, οι οποίοι, με τον αναπτυσσόμενο ανταγωνισμό, εξυπηρετούν προδήλως καλύτερα τόσο το δημόσιο συμφέρον όσο και το συμφέρον των ενδιαφερόμενων εν γένει επιχειρηματιών.

8. Επειδή, όπως εξετέθη ανωτέρω, η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας έχει ήδη κρίνει, με τις υπ' αριθμ. 1909-10/2001 αποφάσεις της, ως αντικείμενες στις συνταγματικές διατάξεις που κατοχυρώνουν την οικονομική ελευθερία, υπό την ειδικότερη μορφή της ελευθερίας των συμβάσεων, τη διάταξη του άρθρου 6 του Ν. 2206/1994, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 2 παράγραφος 31 του Ν. 2235/1994. Εν όψει τούτου, καθώς και των οριζόμενων στην παράγραφο 5 του άρθρου 100 του Συντάγματος, προστεθείσα με το από 6.4.2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (Α' 84), δεν ανακύπτει εν προκειμένω υποχρέωση παραπομπής προς κρίση, στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, του ζητήματος της συνταγματικότητας της ανωτέρω νομοθετικής διατάξεως.

9. Επειδή, οι προσβαλλόμενες με την κρινόμενη αίτηση πράξεις έχουν εκδοθεί κατ' επίκληση της ανωτέρω διατάξεως του άρθρου 6 του Ν. 2206/1994, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 2 παράγραφος 31 του Ν. 2235/1994. Εν όψει τούτου και δεδομένου ότι, κατά τα εκτεθέντα ανωτέρω, η εν λόγω διάταξη αντίκειται στις συνταγματικές διατάξεις που κατοχυρώνουν την οικονομική ελευθερία, οι πράξεις αυτές στερούνται, όπως βασίμως προβάλλεται, εγκύρου νομοθετικού στοιχείου, τα οποία επικαλείται ο Ε.Ο.Τ στο υπ' αριθμ. 516754/11.6.1998 έγγραφό του προς το Συμβούλιο της Επικρατείας, προκειμένου να στηρίξει τον ισχυρισμό του ότι η παράταση των επιμάχων συμβάσεων ήταν ασύμφορη για τον Οργανισμό και εχώρησε κατά παράβαση των προβλεπόμενων στον οικείο Κανονισμό περί μισθώσεων, εκμισθώσεων κ.λπ. Για το λόγο, επομένως, αυτόν, βασίμως προβαλλόμενο, οι προσβαλλόμενες πράξεις πρέπει, κατά το μέρος που αφορούν την αιτούσα, να ακυρωθούν.

10. Επειδή, μετά την αποδοχή της κρινόμενης αιτήσεως για τον εκτεθέντα ανωτέρω λόγο, παρέλκει

ως αλυσιτελής η έρευνα των λοιπών προβαλλομένων λόγων ακυρώσεως.

Διὰ τὰ ὑτά

Δέχεται την κρινόμενη αίτηση.

Ακυρώνει εν μέρει, ήτοι κατά το μέρος που αφορούν την αιτούσα εταιρεία: α) Την υπ' αριθμ. 174/16/17.5.1994 πράξη του Διοικητικού Συμβουλίου του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού, β) Την υπ' αριθμ. 524756/71/6.6.1994 πράξη του Υπουργού Τουρισμού και γ) Την υπ' αριθμ. 525291/5.7.1994 πράξη του Γενικού Γραμματέα του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού.

Διατάσσει την απόδοση του καταβληθέντος παραβόλου.

Επιβάλλει, συμμέτρως, στο Δημόσιο και την ανώνυμη εταιρεία «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ Α.Ε.», ως διάδοχο του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού, τη δικαστική δαπάνη της αιτούσης, η οποία ανέρχεται στο ποσόν των εκατοσίων εξήντα (760) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 8 Μαρτίου 2002 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 7ης Νοεμβρίου 2003.

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

Μ. Βροντάκης

Α. Τριάδη

Αριθμός 3046/1992
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Ζήτηγ συβουσεων

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 3 Απριλίου 1992, με την εξής σύνθεση : Κ. Μ. Χαλαζωνίτης, Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου που είχε κάλυμα, Φ. Κατζούρος, Α. Φαρμάκης, Χ. Μακρίδης, Γ. Κοσμάς, Λ. Οικονόμου, Σ. Σαρηβαλάσης, Γ. Δεληγιάννης, Α. Τσαμπάση, Ν. Παπαδημητρίου, Π. Ζ. Φλώρος Ι. Μαρή, Μ. Παληατσάρας, Μ. Βροντάκης, Θ. Χατζηπαύλου, Γ. Παναγιωτόπουλος, Φ. Στεργιόπουλος, Σ. Καραλής, Δ. Κωστόπουλος, Κ. Μενουδάκος, Ε. Γαλανού, Γ. Ανεμογιάννης, Σ. Ρίζος, Σύμβουλοι, Π. Πικραμμένος, Ε. Σαρπ, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Φρ. Καμπάνης.

Γ ι α να δικάσει την από 12 Δεκεμβρίου 1988 αίτηση, η οποία παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου κατόπιν της 2674/1990 απόφασης του Δ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, για να επιλύσει το εις την απόφαση αυτή αναφερόμενο ζήτημα,

τ η ς Ανωνύμου Εταιρείας με την επωνυμία "Ι.Α. ΑΛΕΞΙΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ Ε.Ξ.Ε.Τ. ΑΕ", που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη (Λεωφόρος Μ. Αλεξάνδρου αριθ. 2), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Ιωάν. Δρυλλεράκη (Α.Μ. 2279), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο, ο οποίος διόρισε στο ακροατήριο και τον δικηγόρο Προκ. Παυλόπουλο (Α.Μ. 7107), με τον οποίο και συμπαρέστη,

κ α τ ά των: 1. Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, ο οποίος παρέστη με τον Ιακ. Ιακωβάκη, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, 2. Υπουργού Οικονομικών, ο οποίος δεν παρέστη, 3. Υπουργού Εργασίας, ο οποίος παρέστη με τον ως άνω Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, 4. Υπουργού Εμπορίου, 5. Υπουργού Γεωργίας, οι οποίοι δεν παρέστησαν, 6. Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ο οποίος παρέστη με τον ίδιο ως άνω Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και 7. Υπουργού Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, ο οποίος δεν παρέστη

κ α ι κατ ά των παρεμβατινόντων Ι. Ταμείου Ασφαλίσεων Προσωπικού Ο.Τ.Ε. (ΤΑΠ - ΟΤΕ), που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Πατησίων αριθ. 60), το οποίο παρέστη με τους δικηγόρους Επαμ. Σπηλιωτόπουλο (Α.Μ. 645) και Ευάγ. Καμενόπουλο (Α.Μ. 2984), που τους διόρισε με πληρεξούσιο, Π. Α) Των κάτωθι επαγγελματικών οργανώσεων 1. Ομοσπονδίας Εργαζομένων Ο.Τ.Ε. (ΟΜΕ-ΟΤΕ), που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Βερανζέρου αριθ. 34), 2. Ομοσπονδίας Υπαλλήλων ΕΛ.ΤΑ, που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Βερανζέρου αριθ. 34), 3. Πανελληνίας Ομοσπονδίας Σιδηροδρομικών (Π.Ο.Σ.), που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Κάνιγγος αριθ. 6), 4. Πανελληνίου Συλλόγου Συνταξιούχων ΤΑΠ - ΟΤΕ, που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Βερανζέρου αριθ. 13), Β) Των κάτωθι εργαζομένων, ασφαλισμένων στο Ταμείο Ασφαλίσεως Προσωπικού Ο.Τ.Ε. (ΤΑΠ-ΟΤΕ) 1. Παναγιώτη Τσουκαλά, κατοίκου Ηρακλείου Κρήτης (οδός Τερψιχόρης αριθ. 39), 2. Ανδρέα Δούκα, κατοίκου Αθηνών (οδός Τζενέδου αριθ. 40), 3. Μηνά Τσαγκαράκη, κατοίκου Αγ. Αναργύρων Αττικής (οδός Δημοκρατίας αριθ. 152), 4. Χρήστου Γεωργακοπούλου, κατοίκου Αθηνών (οδός Βερανζέρου αριθ. 34), 5. Σπύρου Κώτσια, κατοίκου Κάτω Χαλανδρίου Αττικής (οδός Λοκρίδος αριθ. 16), 6. Σωτήρη Ραυτόπουλου, κατοίκου Αθηνών (οδός Κάνιγγος αριθ. 6), Γ) Των κάτωθι συνταξιούχων του Ταμείου Ασφαλίσεως Προσωπικού Ο.Τ.Ε. (ΤΑΠ - ΟΤΕ) 1. Παντελή Δεκάντιο, κατοίκου Ηρακλείου Αττικής (οδός Κύπρου αριθ. 27), 2. Γεωργίου Χούσου, κατοίκου Βύρωνος Αττικής (οδός Λευκωσίας αριθ. 14), 3. Παναγιώτη Τασόπουλου, κατοίκου Αθηνών (οδός Αρκαδίας αριθ. 18 - 20, Αμπελόκηποι), 4. Διονυσίου Αβούρη, κατοίκου Αθηνών (οδός Χρυσοστόμου Σμύρνης αριθ. 69 - 71, Καισαριανή) και 5. Χαράλάμπος Χατζηνικολάου, κατοίκου Αθηνών (οδός Αριστοτέλους αριθ. 72), οι οποίοι παρέστησαν με τον δικηγόρο Αλέξ. Χρυσικόπουλο (Α.Μ. 1358), που τον διόρισαν με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα εταιρεία επιδιώκει να ακυρωθεί η 1036/22-11-1988 απόφαση της Επιτροπής Τιμών και Εισοδημάτων και κάθε άλλη συναφής πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Ο Εισηγητής, Σύμβουλος, Μ. Βροντάκης άρχισε τη συζήτηση της υποθέσεως με την ανάγνωση της παραπεμπτικής αποφάσεως (υπ' αριθ. 2674/1990), η οποία αποτελεί και την εισήγηση του Τμήματος.

Κατόπιν, το δικαστήριο άκουσε τους πληρεξούσιους της αιτούσης εταιρείας, οι οποίοι ανέπτυξαν και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησαν να γίνει δεκτή η

αίτηση, τους πληρεξουσίους των παρεμβαλλόμενων και τον αντιπρόσωπο των Υπουργών που παρέστησαν, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη και,
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως ακυρώσεως έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (7011171 και 7011172/1988 διπλότυπα εισπράξεως του Ταμείου Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών, 82346, 2046463 και 945925/1988 γραμμάτια παραβόλου).

2. Επειδή με την αίτηση αυτή ζητείται παραδεκτός η ακύρωση της αποφάσεως 1036/1988 της Επιτροπής Τιμών και Εισοδημάτων (ΦΕΚ 267 Α και αναδημ. εις ΦΕΚ 278 Α) "περί λύσεως της μισθωτήριας σύμβασης μεταξύ του Ταμείου Ασφαλίσεως Προσωπικού Ο.Τ.Ε. και της Εταιρείας "Ιωάννης Α. Αλεξίου Επιχειρήσεις Ξενοδοχείων και Τουρισμού Ε.ΞΕ.Τ. Α.Ε.", η οποία, συναφθείσα την 31-7-1971, αφορά το ξενοδοχείο "Μακεδονία Παλλάς" στη Θεσσαλονίκη.

3. Επειδή επί της κρινομένης αιτήσεως εξεδόθη η απόφαση 2674/1990 του Δ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, δια της οποίας παρεπέμφθη προς επίλυση στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου τούτου το εκτιθέμενο σ' αυτήν μείζονος σπουδαιότητος ζήτημα.

4. Επειδή στη δίκη παρεμβαίνει παραδεκτός, προς διατήρηση της ισχύος της προσβαλλομένης πράξεως, το Ταμείο Ασφαλίσεως Προσωπικού Ο.Τ.Ε. (Τ.Α.Π. - Ο.Τ.Ε.). Επίσης δι' ετέρου δικόγραφο παρεμβαίνουν, παραδεκτός, ζητούντες, όπως άλλωστε και το Ταμείο Ασφαλίσεως Προσωπικού Ο.Τ.Ε. (Τ.Α.Π. - Ο.Τ.Ε.), τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλομένης πράξεως, η Ομοσπονδία Εργαζομένων Ο.Τ.Ε. (ΟΜΕ - ΟΤΕ), η Ομοσπονδία Υπαλλήλων ΕΛ.ΓΑ, η πανελλήνια Ομοσπονδία Σιδηροδρομικών (Π.Ο.Σ.) και ο Πανελλήνιος Σύλλογος Συνταξιούχων ΤΑΠ - ΟΤΕ, που προβάλλουν την ανάγκη διασφαλίσεως των συμφερόντων του Ταμείου Ασφαλίσεως Προσωπικού Ο.Τ.Ε. του οποίου ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι τυγχάνουν μέλη των, καθώς και ο Παναγιώτης Τσουκαλάς, Ανδρέας Δούκας, Μηνάς Τσαγκαράκης, Χρήστος Γεωργακόπουλος, Σπύρος Κώτσιας και Σωτήριος Ραντόπουλος, ασφαλισμένοι του ως άνω Ταμείου, και οι Παντελής Δεκάντιος, Γεώργιος Χούσας, Παναγιώτης Τασόπουλος, Διονύσιος Αβούρης και Χαράλαμπος Χατζηνικολάου, συνταξιούχοι του Ταμείου τούτου. Η παρέμβαση αυτή ασκείται παραδεκτός παρά των ανωτέρω, οι οποίοι έχουν προς τούτο έννομο συμφέρον, επικαλούμενοι ότι εκ της εκβάσεως της παρούσης δίκης, που αφορά σε εξαιρετικής σημασίας περιουσιακό στοιχείο του μνησθέντος Ταμείου, εκ της εκμεταλλεύσεως του οποίου δύναται τούτο ν' αντλή ιδιαιτέρως σημαντικούς χρηματικούς πόρους προς εκπλήρωση των σκοπών του, μπορεί να επηρεασθή ουσιαδώς η εύρυθμη λειτουργία τούτου, για την οποία οι ανωτέρω έχουν εύλογο ενδιαφέρον. Αν και κατά τη γνώμη οκτώ μελών του δικαστηρίου με αποφασιστική ψήφο, το έννομο συμφέρον που επικαλούνται, κατά τα άνω, οι παρεμβαίνοντες με το κοινό δικόγραφο, δεν είναι άμεσο και δεν τους νομιμοποιεί προς άσκηση της εξεταζομένης παρεμβάσεως, η οποία, κατά συνέπεια, πρέπει ν' απορριφθεί ως απαράδεκτη.

5. Επειδή ο Ν. 207/1975 (ΦΕΚ 240 Α') επέτρεψε στη Διοίκηση να προβή στην αναθεώρηση ή τη λύση συμβάσεων που είχαν συναφθεί μεταξύ Δημοσίου ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή δημοσίων επιχειρήσεων και τρίτων κατά το χρονικό διάστημα από 21-4-1967 μέχρι 23-7-1974, εφόσον οι συμβάσεις αυτές αντίκεινται στο Σύνταγμα ή στους νόμους ή περιέχουν χριστικές διατάξεις ή είναι αντίθετες προς τα χρηστά ήθη ή γενικότερα είναι οπωσδήποτε επιβλαβείς στα συμφέροντα του Δημοσίου ή του καταναλωτικού κοινού ή της εθνικής οικονομίας (άρθρα 2 και 5). Προς τούτο εθέσπισε διοικητική διαδικασία αναθεωρήσεως ή λύσεως των συμβάσεων αυτών, κατά την οποία, εντός τρίμηνης αποκλειστικής προθεσμίας από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού, ο Υπουργός Συντονισμού ή - αν πρόκειται για σύμβαση νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου - ο εποπτεύων το νομικό πρόσωπο Υπουργός, προτείνει κατόπιν αποφάσεως της Οικονομικής Επιτροπής εξ Υπουργών (ήδη Επιτροπής Τιμών και Εισοδημάτων) την αναθεώρηση ή λύση της συμβάσεως και καλεί με έγγραφο του τον ενδιαφερόμενο, δηλαδή τον αντισυμβαλλόμενο, σε συζήτηση επί των αναθεωρητέων όρων της συμβάσεως, οι οποίοι πρέπει να περιλαμβάνονται στο έγγραφο αυτό περιληπτικώς ή αριθμητικώς (άρθρο 1 παρ. 3, 4). Εάν ο ενδιαφερόμενος δηλώσει ότι δεν αποδέχεται την αναθεώρηση ή εάν δεν προσέλθει στις διαπραγματεύσεις ή εάν αυτές δεν ευδοωθούν, η Επιτροπή Τιμών και Εισοδημάτων σταθμίζουσα και τις διατυπωθείσες τυχόν από τον ενδιαφερόμενο απόψεις προβαίνει στην αναθεώρηση ή λύση της συμβάσεως, με απόφαση που εκδίδεται εντός τριών μηνών από την αποτυχία των διαπραγματεύσεων και δημοσιεύεται στην

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως εντός μηνός από την πάροδο της τρίμηνης αυτής προθεσμίας (άρθρο 1 παρ. 7, 8, 9). Μεταγενεστέρως, ο Ν. 1416/1984 (ΦΕΚ 18 Α') ώρισε στο άρθρο 51 τα εξής : "1. Συμβάσεις μεταξύ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και οποιουδήποτε τρίτου, φυσικού ή νομικού προσώπου, ανεξάρτητα από το περιεχόμενο και τον τύπο τους, που έχουν συναφθεί από 21 Απριλίου 1967 μέχρι 23 Ιουλίου 1974, μπορεί να αναθεωρηθούν ή να λυθούν, σύμφωνα με τη διαδικασία και τους όρους των διατάξεων του νόμου 207/1975, εφόσον δεν είχε προταθεί η αναθεώρηση ή η λύση τους ή προτείνονται νέα στοιχεία. Οι προθεσμίες του τελευταίου αυτού νόμου αρχίζουν έξι μήνες μετά από τη δημοσίευση του παρόντος.... 3. Η αληθής έννοια των διατάξεων των άρθρων 1, 2 και 5 του ίδιου νόμου περί των προϋποθέσεων ανάκλησης, αναθεώρησης ή λύσης των πράξεων και συμβάσεων, είναι ότι το στοιχείο του επιβλαβούς των συμφερόντων του δημοσίου, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των δημοσίων επιχειρήσεων ή του καταναλωτικού κοινού ή της εθνικής οικονομίας ανάγεται τόσο στο χρόνο έκδοσης ή σύναψης όσο και στο χρόνο εκτέλεσης αυτών". Ακολούθως δε, το άρθρο 34 παρ. 4 του Ν. 1759/1988 (ΦΕΚ 50 Α) ώρισε ότι: "Οι διατάξεις του άρθρου 51 του Ν. 1416/1984 (ΦΕΚ 18) έχουν εφαρμογή και επί των συμβάσεων μεταξύ οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και οποιουδήποτε τρίτου φυσικού ή νομικού προσώπου ανεξάρτητα από το περιεχόμενο και τον τύπο τους, που έχουν συναφθεί από 21 Απριλίου 1967 μέχρι 23 Ιουλίου 1974 και εξακολουθούν να ισχύουν. Οι προθεσμίες του Ν. 107/1975 (ΦΕΚ 240) αρχίζουν δύο (2) μήνες μετά τη δημοσίευση του παρόντος. Αρμόδιος για την υποβολή της σχετικής κατά το άρθρο 1 του Ν. 207/1975 πρότασης είναι ο Υπουργός Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων μετά γνώμη του Δ.Σ. του οικείου ασφαλιστικού οργανισμού.....".

6. Επειδή ο νομοθέτης, αμφιβάλλοντας εulόγως, ενόψει των ανωμάτων συνθηκών που επικρατούσαν στη δημοσία διοίκηση κατά την περίοδο της δικτατορίας, τόσο για τη νομιμότητα ορισμένης κατηγορίας διοικητικών πράξεων που είχαν εκδοθεί και συμβάσεων που είχαν καταρτισθεί κατά την περίοδο αυτή μεταξύ του δημοσίου ή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή δημοσίων επιχειρήσεων και τρίτων όσο και για το αν οι διοικητικές πράξεις και συμβάσεις αυτές είχαν εκδοθεί ή συναφθεί με κριτήρια και όρους ανταποκρινόμενους στο δημόσιο συμφέρον ή αντιθέτως προς βλάβην αυτού για την εξυπηρέτηση χαρακτηριστικώς ιδιωτικών συμφερόντων και επιθυμώντας να επεκτείνει και στις πράξεις και συμβάσεις αυτές το προβλεπόμενο από το άρθρο 107 παρ. 2 του Συντάγματος μέτρο της αναθεώρησης πράξεων και συμβάσεων που αφορούν επενδύσεις κεφαλαίων εξωτερικού βάσει του ν. 2687/1953, επέτρεψε με τις παρατεθείσες διατάξεις του ν. 207/1975 στη Διοίκηση να προβεί μέσα σε αποκλειστική προθεσμία στη λήψη μέτρων και ειδικότερα στην αναθεώρηση ή ανάκληση των διοικητικών αυτών πράξεων, καθώς και στην αναθεώρηση ή λύση των συμβάσεων αυτών δια της διοικητικής οδού, προς αποκατάσταση της νομιμότητας και προς επανόρθωση της βλάβης που έχει τυχόν προξενηθεί στην εθνική οικονομία και στο δημόσιο συμφέρον γενικώς. Ακολούθως, ο νομοθέτης εκτιμώντας ότι, ειδικώς ως προς τις συμβάσεις αυτές που είχαν συναφθεί μεταξύ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και τρίτων, το έργο αυτό της Διοίκησης δεν ολοκληρώθηκε εμπροθέσμως λόγω των ειδικών συνθηκών οργανώσεως και λειτουργίας των οργανισμών αυτών, επανέφερε με τις ανωτέρω διατάξεις του ν. 1416/1984 σε ισχύ τον Ν. 207/1975 και έθεσε νέα προθεσμία για την κίνηση της διαδικασίας αναθεώρησης των συμβάσεων αυτών. Εν συνεχεία δε ο νομοθέτης, κρίνοντας ομοίως ότι και ως προς τις συμβάσεις αυτές που είχαν συναφθεί μεταξύ των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και τρίτων δεν κατέστη επίσης δυνατόν να ολοκληρωθεί εμπροθέσμως το έργο της Διοίκησης, επανέφερε και πάλι, με τη διάταξη του άρθρου 34 παρ. 4 του Ν. 1759/1988 - δια παραπομπής αυτής στο άρθρο 51 του Ν. 1416/1984 - σε ισχύ τον Ν. 207/1974 και έθεσε νέα προθεσμία για την κίνηση της διαδικασίας αναθεώρησης των συμβάσεων αυτών. Αλλ' ο νομοθέτης, επεκτείνοντας με το νόμο 207/1975, δια τους προεκτεθέντας λόγους, το προβλεπόμενο υπό του άρθρου 107 παρ. 2 του Συντάγματος μέτρο της αναθεώρησης πράξεων και συμβάσεων, και επί των συμβάσεων στις οποίες ο νόμος αυτός αναφέρεται, απέβλεψε στην ταχεία εκκαθάριση της εκκρεμότητας περί της τύχης αυτών, θεσπίσας βραχεία αποκλειστική προθεσμία για την κίνηση της προβλεφθείσας ταχείας, επίσης, διαδικασίας, εν όψει της εκ του Συντάγματος (άρθρα 5 και 106 παρ. 2 του Συντάγματος) προστασίας της οικονομικής ελευθερίας, η οποία επιβάλλει, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο νομοθέτης επιτρεπτός, ως εκ της συνδρομής

Αριθμός 219/1987

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 17 Οκτωβρίου 1986 με την εξής σύνθεση: Θ. Κουρουσόπουλος, Πρόεδρος, Γ. Δημητρακάκης, Χ. Φατούρος, Σ. Νικολάου, Τ. Κούνδουρος, Γ. Κουνιάτης, Γ. Κοσμάς, Γ. Κουβελάκης, Γ. Δεληγιάννης, Α. Τσαμπάση, Π. Παραράς, Π. Ζ. Φλώρος, Σύμβουλοι, Φ. Αρναούτογλου, Θ. Παπαευαγγέλου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Σοφία Κεχαγιά, Γραμματέας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Τ 1 α να δικάσει την από 1 Φεβρουαρίου 1984 αίτηση, η οποία παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου κατόπιν της 2077/86 αποφάσεως του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, για να επιλύσει το στην απόφαση αυτή αναφερόμενο ζήτημα:

του Ηλία Ιωάννου Τσουλούφου, κατοίκου Αθηνών, οδός Ράμφου 12, ο οποίος δεν παρέστη, κατά του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ο οποίος παρέστη με τον Εύτ. Κουρογένη, Σύμβουλο Διοικήσεως.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθούν: 1) Το από 15-6/5.7.1950 (ΦΕΚ 149, τ. Α') Β.Δ. που εκδόθηκε από τον Υπουργό Οικισμού και Ανοικοδομήσεως, 2) Η απόφαση 3371/83 του Νομάρχη Αιτωλοακαρνανίας και 3) κάθε συναφής πράξη.

Η οριστική άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου Γ. Δεληγιάννη. Ο Υπουργός το δικαστήριο άκουσε τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, ο οποίος ζήτησε την απορρίψη της υπό κρίση αιτήσεως.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη και

Απόφαση μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Εκδόθηκε κατά το νόμο

Επειδή με την κρινόμενη αίτηση, για την οποία καταβλήθηκαν τα νόμιμα τέλη (υπ' αριθ. 1030692 και 1030693 του έτους 1984 τριπλότυπα του Ταμείου Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών) και το παράβολο (υπ' αριθ. 905020 και 109061 του έτους 1984 γραμμάτια παραβόλου του Δημοσίου), όπως περιορίστηκε με προφορική στο ακροατήριο δήλωση του πληρεξουσίου του αιτούντος ζητείται η ακύρωση της υπ' αριθ. 3371/30.11.1983 πράξεως τόν Προϊσταμένου του Πολεοδομικού Γραφείου Αμφιλοχίας της Νομαρχίας Αιτωλοακαρνανίας με την οποία απορρίφθηκε η από 21.9.1983 αίτηση του ήδη αιτούντος περί χορηγήσεως αδείας ανεγέρσεως ισόγειας οικίας σε οικοπέδο που βρίσκεται στη Βόνιτσα και ρυμομετείται με το από 15.6/5-7/1950 Β.Δ/μα "Περί εγκρίσεως του πολεοδομικού σχεδίου Βονίτσης κλπ" για το λόγο ότι με το άρθρο 36 παρ. 4 του Ν. 1337/1983 (ΦΕΚ 33) καταργήθηκε το άρθρο 2 του Ν. 5269/1931 που επέτρεπε τη δόμηση σε ρυμοτομούμενα οικοπέδα.

Επειδή η υπόθεση αυτή παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας με την υπ' αριθ. 2077/1986 παραπεμπτική απόφαση του Δ' Τμήματος του Δικαστηρίου τούτου για την επίλυση του θέματος της συνταγματικότητας του πιο πάνω άρθρου 36 παρ. 4 του Ν. 1337/1983 που απαγορεύει τη δόμηση σε ρυμοτομούμενα ακίνητα.

Επειδή ο Συντακτικός Νομοθέτης σε όλα τα Ελληνικά Συντάγματα, που ίσχυσαν αλληλοδιαδοχα, παράλληλα με την προστασία της ατομικής ιδιοκτησίας, αναγνώρισε την κοινωνική αξία ορισμένων γενικότερου ενδιαφέροντος σκοπών και επέτρεψε την αναγκαστική απαλλοτριώση της ατομικής ιδιοκτησίας στο μέτρο που είναι αναγκαία για τη πραγμάτωση των σκοπών αυτών. Εθεσε όμως σαν προϋπόθεση επιβολής του μέτρου αυτού τον προηγούμενο ειδικό καθορισμό από τον κοινό νομοθέτη της δημόσιας ωφελείας που προκύπτει σε κάθε δεδομένη περίπτωση από την εκπλήρωση των σκοπών αυτών μέσα στα όρια που διαγράφει το Σύνταγμα.

Αιτήσε δε για την συντέλεση της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως την καταβολή πλήρους από ζημιώσεως για τον καθορισμό της οποίας κατέστησε αρμόδια τα πολιτικά δικαστήρια. Ειδικότερα προβλέπει από την καταβολή της διατηρούνται ακέραια όλα τα δικαιώματα του ιδιοκτήτη και δεν επιτρέπεται η κατάληψη του απαλλοτριωθέντος. Μεταξύ των προαναφερθέντων σκοπών για τη πραγματοποίηση των οίων επιτρέπεται η επιβολή αναγκαστικής απαλλοτριώσεως περιλαμβάνεται και η δημιουργία κοινόχρηστων χώρων με την έγκριση, τροποποίηση ή επέκταση των ρυμοτομικών σχεδίων σύμφωνα με την ισχύουσα πολεοδομική νομοθεσία. Η πρόβλεψη των χώρων αυτών με το ρυμοτομικό σχέδιο, που συνιστά επιβολή αναγκαστικής απαλλοτριώσεως στις αντίστοιχες ιδιοκτησίες, αυτή και μόνη, ανεξάρτητα από την προώθηση της διαδικασίας συντελέσεως της

αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, καθιστά αναγκαίες ορισμένες δεσμεύσεις των ιδιοκτησιών αυτών για την αποτροπή δημιουργίας πραγματικών καταστάσεων που θα δυσχέραναν η θά μάλλον αντιστοίχοι σκοπό του ρυμοτομικού σχεδίου που αναγόμενος εις την προστασία του περιβάλλοντος. Η επιμέτρηση προβλέπεται από το Σύνταγμα ως σκοπός δημόσιας ωφέλειας. Ο περιορισμός της ιδιοκτησίας που είναι συμφυής με την έννοια του ρυμοτομικού σχεδίου και επιβεβλημένος για τη διασφάλιση της εφαρμογής του είναι η απαγόρευση της δομήσεως στα ρυμοτομούμενα ακίνητα, δηλαδή ετούτοις χώρους που καθορίστηκαν σαν κοινόχρηστοι, γιατί η άσκηση του δικαιώματος αυτού αντιστρατεύεται το σκοπό του ρυμοτομικού σχεδίου. Ήδη στο Σύνταγμα που ισχύει περιλήφθηκαν νέες διατάξεις σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ιδιοκτησία και την πολεοδομική διαρρύθμιση. Ειδικότερα στο μεν άρθρο 17 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος ορίστηκε ότι: "η ιδιοκτησία τελεί υπό τη προστασία του Κράτους, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος" στο δε άρθρο 24 παρ. 2 του Συντάγματος αυτού ορίστηκε ότι: "Η χωροταξική αναδιάρθρωση της χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών ενόχων περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης". Με την πρώτη από τις πιο πάνω διατάξεις, πέρα από τους περιρρισιμούς που υπαγορεύονται από το γενικότερο δημόσιο συμφέρον και οριοθετούνται οι περιεχόμενοι της κυριότητας, όπως ο συντελεστής δομήσεως, που η θέσπιση τους ήταν θεμιτή με τα προγενέστερα Συντάγματα, είναι πια επιτρεπτή η επιβολή περιορισμών και απαγορεύσεων σε ορισμένες από τις εξουσίες της ιδιοκτησίας η άσκησή τους αντιστρατεύεται άλλες αξίες που προστατεύει το Δίκαιο. Με την δεύτερη, εξάλλου, διάταξη που ανήγαγε τη χωροταξική διαρρύθμιση της χώρας σε κανόνα του Συνταγματικού Δικαίου, απευθύνονται επιταγές όχι μόνο στη Διοίκηση αλλά και στο Νομοθέτη (κοινό η κανονιστικό) να παίρνει τα προσφορότερα σε κάθε περίπτωση μέτρα για την αρμονική ανάπτυξη των πόλεων και των οικισμών, μεταξύ των οποίων προέχουσα θέση έχει η διασφάλιση της εφαρμογής των ρυμοτομικών σχεδίων στο μέτρο που προβλέπουν τη δημιουργία η επέκταση κοινοχρήστων χώρων.

Επειδή με το άρθρο 2 του Ν. 5269/1931 "Περί αδειών οικοδομής επί ρυμοτομούμενων ακινήτων" (ΦΕΚ 274) επιτρεπόταν η δόμηση στα ακίνητα αυτά μετά την άκαρπη πάροδο ορισμένων προθεσμιών (τετράμηνου από της υποβολής της αιτήσεως για την σύνταξη της προέως αναλογισμού και εξάμηνου για την καταβολή της αποζημιώσεως από της κοινοποίησεως της πράξεως αναλογισμού). Με το επίμαχο άρθρο 36 παρ. 4 του Ν. 1337/1983 καταργήθηκε η δυνατότητα αυτή. Ειδικότερα με τη διάταξη αυτή ορίστηκε ορίστηκε ότι: "4. Στις επεκτάσεις των αδειών οικοδομής, κ.λ.π. επί ρυμοτομούμενων ακινήτων" όπως ισχύει σήμερα. Για τα ήδη υπάρχοντα εγκεκριμένα σχέδια πόλεων οι διατάξεις των άρθρων 1 μέχρι και 5 του ν. 5269/1931 εφαρμόζονται μόνο για επισκευές κτιρίων που βρίσκονται σε ρυμοτομούμενα οικοπέδα και για προσθήκες σε υπάρχοντα κτίρια η ανέγερση νέων στα οικοπέδα αυτά". Υπαγορευόμενη από την ανάγκη προστασίας αξιών που αναγνωρίζει το Σύνταγμα, όπως είναι η ρυμοτομική διαρρύθμιση, η διάταξη αυτή βρίσκεται μέσα στα όρια των περιοριστικών μέτρων που μπορούν θεμιτά να επιβληθούν στην άσκηση των δικαιωμάτων της ιδιοκτησίας. Πράγματι στις περιπτώσεις που υπάγεται σε ρυμοτομικό σχέδιο μια ιδιοκτησία, ο επίμαχος περιορισμός δεν θίγει υφιστάμενα δικαιώματα αφού το δικαίωμα δομήσεως προϋποθέτει, κατά κανόνα, την ύπαρξη ρυμοτομικού σχεδίου, μόνο δε με συνδρομή ειδικών προϋποθέσεων επιτρέπεται η δόμηση σε περιοχές εκτός των εγκεκριμένων σχεδίων, όπου το έδαφος προορίζεται για αγροτική εκμετάλλευση, (εξαιρέση βεβαίως της περίπτωσης δομήσεως με ορισμένους ειδικούς όρους σε περιοχές εκτός σχεδίου που από τη φύση τους προορίζονται για αγροτική εκμετάλλευση). Στις περιπτώσεις δε που υπάρχει ήδη εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο (εδάφιο 2 της παραγράφου 4 του άρθρου 36 Ν. 1337/1983) και στις οποίες επιτρέπονται μόνο επισκευές υπάρχοντων κυρίων ο περιορισμός αυτός δεν θίγει τον περιεχόμενο του ατομικού δικαιώματος της ιδιοκτησίας δεδομένου ότι είναι πρόσκαιρος και στην επιβίωσή του θιγόμενου ιδιοκτήτη απόκειται η άρση του. Ειδικότερα ο ιδιοκτήτης κάθε ρυμοτομούμενου ακινήτου μπορεί, είτε να ζητήσει την άρση της ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως που δεν συντελέστηκε μετά τη πάροδο του εύλογου, κατά τις περιστάσεις, χρόνου από την κήρυξη της είτε να κινηθεί διαδικασία συντάξεως της πράξεως αναλογισμού υποχρέων αποζημιώσεως και εκδόσεως της δικαστικής αποφάσεως προσδιορισμού της αποζημιώσεως, που η μη καταβολή της μετά τη

παρόδο ενός καιμισού χρόνου από τη δημοσίευση της εν λόγω αποφάσεως συνεπάγεται, σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 4 εδάφ. 3 του ισχύοντος Συντάγματος, την αυτοδίκαιη άρση του ρυμοτομικού βάρους. Επίσης ουδεμία ασκεί επιρροή το γεγονός ότι δεν έχει θεσπισθεί από το νομοθέτη ορισμένος χρόνος διάρκειας της ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως μετά την κατάργηση με την παράγραφο 1 του άρθρου 36 του Ν. 1337/1983 του θεσμού της αυτοδίκαιης άρσεώς της λόγω παρόδου οκταετίας από της κηρύξεως της χωρίς να γίνει καθορισμός της αποζημιώσεως, που προβλεπόταν από το άρθρο 11 παρ. 2 εδ. γ' του Ν.Δ./τος 797/1971, αφού κάθε απαλλοτρίωση που δεν έχει συντελεσθεί μπορεί να παραμείνει σε ισχύ μόνο για ένα εύλογο χρονικό διάστημα που η διάρκεια του υπόκειται στη κρίση του δικαστή. Εξ άλλου η δυνατότητα άμεσης επιβολής νέας απαλλοτριώσεως μετά την ανάκληση της προηγούμενης, εν όψει της καταργήσεως, με την παράγραφο 2 του πιο πάνω άρθρου 36 του Ν. 1337/1983 για τις ρυμοτομικές απαλλοτριώσεις, του χρονικού περιορισμού της διετίας μεταξύ δύο αλληπάλληλων απαλλοτριώσεων που επέβαλε η προϊσχύουσα νομοθεσία (άρθρο 11 παρ. 6 Ν.Δ./τος 797/1971), δεν μπορεί να επηρεάσει εκ των προτέρων και αφηρημένα τη κρίση για την συνταγματικότητα της κρινόμενης διατάξεως, αλλά μόνον εφ' όσον κατ' ενάσκηση αυτής της ευχέρειας επιβλήθηκε νέα ρυμοτόμηση μετά την ανάκληση προηγούμενης λόγω παρόδου ευλόγου χρόνου, πράγμα που δεν συμβαίνει στη προκείμενη περίπτωση. Με τα δεδομένα αυτά η επιδική απαγόρευση είναι συνταγματική αφού, όπως προαναφέρθηκε, η διάταξη του άρθρου 17 παρ. 4 εδ. 2 του ισχύοντος Συντάγματος που διαφυλάσσει στον ιδιοκτήτη "ακέραια όλα τα δικαιώματά του" πριν από την καταβολή της αποζημιώσεως, δεν αφορά σε δικαιώματα που η άσκησή τους αντιστρατεύεται τον σκοπό της απαλλοτριώσεως. Συνεπώς πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ο λόγος ακυρώσεως που στηρίζεται στην αντίσυνταγματικότητα της πιο πάνω διατάξεως. Αν και κατά την γνώμη μελών του Δικαστηρίου με αποφασιστική ψήφο, στην οποία προσχώρησε και ένα μέλος με συμβουλευτική ψήφο, ο θεσμός της ανακλήσεως μη συντελεσμένης ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως που διέπλεσε η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με την οποία, αυτή και μόνη η επιβολή ρυμοτομικής ασχέτως οποιασδήποτε άλλης συναφούς δεσμεύσεως της ιδιοκτησίας, συνιστά ένα νομικό και οικονομικό βάρος που για να είναι συνταγματικά ανεκτό δεν μπορεί να παραταθεί, χωρίς συντέλεση της απαλλοτριώσεως, πέρα από εύλογο, κατά τις περιστάσεις χρονικό διάστημα, προσπαθεί την ιδιοκτησία, σύμφωνα με την επιταγή του άρθρου 17 του Συντάγματος, από την επιβολή του ρυμοτομικού βάρους. Με την κρινόμενη όμως διάταξη επιβάλλεται στον ιδιοκτήτη μια απαγόρευση που διαρκεί όσο και η ρυμοτόμηση για την οποία η κείμενη νομοθεσία δεν προβλέπει χρονικό όριο διάρκειας. Οι όροι και οι περιορισμοί της ιδιοκτησίας αντιμετωπίζονται από το Δίκαιο διαφορετικά από την επιβολή των ρυμοτομικών βαρών. Για να είναι θεμιτοί οι περιορισμοί αυτοί θα πρέπει να προσδιορίζονται από γενικά και αντικειμενικά κριτήρια και να μην εξαρτάται το περιεχόμενό ή η διάρκειά τους από περιστασιακούς παράγοντες. Η επιβαλλόμενη όμως με την κρινόμενη διάταξη απαγόρευση ακολουθεί χρονικά την τύχη της ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως. Έτσι μπορεί να διαρκέσει 8 χρόνια εφ' όσον αδρανήσει η Διοίκηση να προωθήσει την διαδικασία της απαλλοτριώσεως, μπορεί όμως να διαρκέσει και 20 χρόνια όταν επιδειίξει την σχετική επιμέλεια (πρβλ. Σ.τ.Ε. 2165/1975) ή και περισσότερο όταν από τις ειδικές συνθήκες της κρινόμενης περιπτώσεως προκύπτει ότι δεν διέρρευσε ο εύλογος χρόνος για την άρση της ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως (πρβλ. Ε.τ.Ε. 865/1979). Η διάρκεια δηλαδή του περιορισμού αυτού της ιδιοκτησίας είναι συνάρτηση τυχαίων και περιστασιακών παραγόντων που μπορεί μεν να δικαιολογούν την παράταση του ρυμοτομικού βάρους όχι όμως και των περιοριστικών μέτρων της ιδιοκτησίας. Είναι μεν αληθές ότι με τις καινούργιες διατάξεις των άρθρων 17 παρ. 1 και 24 παρ. 2 του Συντάγματος τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιδιοκτησία δεν μπορεί να ασκούνται κατά τρόπο που να αντιστρατεύεται τους σκοπούς των ρυμοτομικών σχεδίων, πάντως όμως όσο και αν ερμηνευθεί υπό το πρίσμα των διατάξεων αυτών η διάταξη του άρθρου 17 παρ. 4 εδάφιο 2 του Συντάγματος, που διαφυλάσσει στον ιδιοκτήτη "ακέραια όλα τα δικαιώματά του" έως ότου καταβληθεί η προσωρινή ή οριστική αποζημίωση, επιτρέπει μεν την επιβολή περιορισμών αναγκαίων για τη διασφάλιση της εφαρμογής του ρυμοτομικού σχεδίου μόνο όμως στο μέτρο που είναι αναγκαίοι για το σκοπό αυτό. Το μέτρο δε αυτό δεν μπορεί παρά να είναι αντικειμενικό και γενικό, ασχέτο από τις ειδικές συνθήκες κάθε απαλλοτριώσεως. Έτσι η κρινόμενη διάταξη, που επιβάλλει κείμενο περιορισμό της ιδιοκτησίας σε περιπτώσεις που με τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου οικοδομήσιμος χώρος μετατρέπεται σε κοινόχρηστο, δεν είναι προϊόν συγκερασμού συνταγματικά προστατευομένων αξιών, της ιδιοκτησίας και της χωροταξικής διαρρυθμίσεως, εφ'

όσον δεν έχει ένα ορισμένο χρονικό όριο διάρκειας του περιορισμού αυτού. Άλλωστε εάν ο Συντακτικός Νομοθέτης ήθελε τέτοιας εκτάσεως περιορισμό της ιδιοκτησίας θα το όριζε ρητώς, δεδομένου ότι στο μεν άρθρο 17 του ισχύοντος Συντάγματος ερρύθμισε εξαντλητικά τη διαδικασία της απαλλοτριώσεως, στο δε άρθρο 24 παρ. 3, 4 και 5 όρισε αποκλειστικά τις περιπτώσεις που κάμπτεται η ιδιοκτησία οσάκις οι ανάγκες της χωροταξικής διαρρυθμίσεως το επιβάλλουν. Και ακολουθίαν σύμφωνα με τη γνώμη αυτή δεν είναι συνταγματική η διάταξη αυτή, γι' αυτό βάσιμα προβάλλεται ο σχετικός λόγος ακυρώσεως που πρέπει να γίνει δεκτός.

Επειδή, σύμφωνα με τα πιο πάνω εκτεθέντα, εφ' όσον δεν απομένει άλλος λόγος ακυρώσεως, πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση.

Διά ταύτα

Απορρίπτει την κρινόμενη αίτηση.

Διατάσσει τη κατάπτωση του παραβόλου που κατατέθηκε.

Επιβάλλει εις βάρος του αιτούντος τη δικαστική δαπάνη του Δημοσίου που ανέρχεται στο ποσό των δέκα οκτώ χιλιάδων (18.000) δραχμών.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 20 Οκτωβρίου 1986 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 16ης Ιανουαρίου 1987.

Ο Πρόεδρος Η Γραμματέας του Συμβουλίου
της Επικρατείας

??

??

??

??

1

-9-

Αριθμός 0219/1987

./.

./.

Αριθμός 1029/1985
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

μετά τη μορφή
μεινώνων για χωρικών δικαιώσεων

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 18 Ιανουαρίου 1985 με την εξής σύνθεση: Θ. Κοροουσόπουλος, Πρόεδρος, Β. Λεονταρίτης, Θ. Παπαδάκης, Κ. Μ. Χαλαζονίτης, Β. Μποτοπούλου, Σ. Γιάγκας, Αν. Μαρίνος, Χρ. Μακρίδης, Γ. Κουβελάκης, Σ. Σαρηβαλάσης, Γ. Κωστάς, Τ. Δεληγιάννης, Ηλ. Παπαγεωργίου, Σύμβουλοι, Ν. Σκλίας, Αθ. Ράντος, Πάρεδροι. Γραμματέας Αντ. Τζωρτζάκης, Γραμματέας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Είχε να δικάσει την από 3 Σεπτεμβρίου 1983 αίτηση:

του Ν. Νικολάου Γεωργίου Σταμολέκα, δικηγόρου, κατοίκου Αθηνών (Πατησίων και Στουρνάρα 51), ο οποίος παρέστη αυτοπροσώπως ως δικηγόρος,

κατά του Υπουργού Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος, ο οποίος παρέστη με τον Σύμβουλο της Διοικήσεως Ευτ. Κορουγένη.

Με την αίτηση αυτή, η οποία παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου κατόπιν της 4092/1984 αποφάσεως του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, εξαιτίας της σημασίας της υπόθεσεως, ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθούν: 1) οι διατάξεις του άρθρου 1 του Π. Δ/τος της 22.6.1983 (ΦΕΚ 284/7.7.1983, τ.Δ') οι οποίες αφορούν τον καθορισμό ζώνης οικιστικού ελέγχου και κατατάτατο όριο καταμύσεως της περιοχής του Ν. Αττικής, που κείται εκτός σχεδίου πόλεως και εκτός ορίων οικισμών παλαιότερων του 1923, 2) κάθε άλλη συναφής διάταξη, πράξη ή παράκληση και μάλιστα εκτός των άλλων, των άρθρων 4, 5, 8, 9, 10, 13, 29, 36 και 42 του Ν. 1337/1983 βάσει των οποίων εκδόθηκε το προσβαλλόμενο Κανονιστικό Διάταγμα.

Με την απόφαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου Β. Μποτοπούλου. Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον αιτούντα ως δικηγόρο, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προσβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, που ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη και

αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα,

συνέφθη κατά το νόμο

Επειδή, ο αιτών κατέβαλε τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (γραμμάτια Ταμείου Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών 157490, 157491 του έτους 1983, γραμμάτια παραβόλου 479460, 262503 του ίδιου έτους).

Επειδή, η υπόθεση εισάγεται στην Ολομέλεια μετά την απόφαση 4092/1984 του Δ' Τμήματος, το οποίο παρέπεμψε την υπόθεση, εξαιτίας της σημασίας της, στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Επειδή, με το προεδρικό διάταγμα της 7ης Ιουλίου 1983 που έχει τον τίτλο "καθορισμός ζώνης οικιστικού ελέγχου κ.λπ." (ΦΕΚ 284 Δ') καθορίστηκε ως ζώνη οικιστικού ελέγχου ολόκληρη η περιοχή του Νομού Αττικής η κειμένη εκτός σχεδίου πόλεως και εκτός ορίων οικισμών που είναι παλαιότεροι του 1923. Στο ίδιο διάταγμα ορίστηκε ότι στη ζώνη οικιστικού ελέγχου το κατώτατο όριο καταμύσεως γης καθορίζεται σε είκοσι στρέμματα, εκτός από το νησί των Κυθήρων όπου το όριο αυτό καθορίζεται σε δέκα στρέμματα. Ο αιτών, ο οποίος φέρεται ιδιοκτήτης κτημάτων στην περιοχή της Κοινότητας Αυλώνος Αττικής, ζητεί την ακύρωση του μνημονευμένου προδικαστικού διατάγματος, για τους λόγους που περιέχονται στην αίτησή του και σε δικόγραφο πρόσθετων λόγων.

Επειδή, η αίτηση είναι εμπρόθεσμη και γενικά παραδεκτή.

Επειδή, στο άρθρο 2 του νόμου 1470/1984, ο οποίος έχει τον τίτλο "τροποποιήσεις στη νομοθεσία του Συμβουλίου της Επικρατείας κ.λπ." (ΦΕΚ 112), ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι "οι πρόσθετοι λόγοι είναι απαράδεκτοι αν υποβληθούν μετά από αναβολή της συζήτησης και ο φάκελος της υπόθεσης είχε περιέλθει στο δικαστήριο εξήντα (60) ημέρες πριν από τη δικάσιμη της αναβολής". Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής ως "δικάσιμη της αναβολής" νοείται η δικάσιμος κατά την οποία το Δικαστήριο αποφάσισε την αναβολή και όχι η δικάσιμος κατά την οποία ανηγγίσθη η υπόθεση μετά την αναβολή. Έτσι, μετά την αναβολή της υποθέσεως (και εφόσον, προδικαστικώς, τηρηθούν και οι προθεσμίες που ορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 25 του νομοθετικού διατάγματος 170/1973 "περί του Συμβουλίου της Επικρατείας", όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 21 του νόμου 702/1977, ΦΕΚ 268) πρόσθετοι λόγοι, κατά τη διατύπωση της

διατάξεως αυτής, μπορούν να ασκηθούν παραδεκτώς μόνο αν ο φάκελος της υποθέσεως είχε περιέλθει στο Συμβούλιο της Επικρατείας σε λιγότερες από εξήντα ημέρες πριν από τη δικάσιμω κατά την οποία το δικαστήριο ανέβαλε την εκδίκαση της υποθέσεως. Αλλιώς, αν δηλαδή ο φάκελος είχε περιέλθει στο δικαστήριο εξήντα τουλάχιστο μέρες πριν από την παραπάνω δικάσιμω, οι πρόσθετοι λόγοι, όταν ασκούνται μετά την αναβολή της υποθέσεως, είναι απαράδεκτοι. Εξ άλλου αν μέρος μόνο του φακέλου περιήλθε στο Συμβούλιο της Επικρατείας σε λιγότερες από εξήντα μέρες πριν από τη δικάσιμω κατά την οποία το δικαστήριο ανέβαλε την εκδίκαση της υποθέσεως, ενώ ο υπόλοιπος φάκελος είχε περιέλθει στο δικαστήριο εξήντα τουλάχιστον μέρες πριν από την παραπάνω δικάσιμω, οι πρόσθετοι λόγοι που ασκούνται μετά την αναβολή της υποθέσεως, τότε μόνο είναι παραδεκτοί, όταν, από την άποψη του πραγματικού μέρους της υποθέσεως, σφηνίζονται στα στοιχεία εκείνα του φακέλου που περιήλθαν στο Συμβούλιο της Επικρατείας σε λιγότερες από εξήντα μέρες πριν από τη δικάσιμω κατά την οποία το δικαστήριο ανέβαλε την εκδίκαση της υποθέσεως. Τέλος η πιο πάνω διάταξη έχει περαιτέρω την έννοια ότι εφαρμόζεται όταν η αναβολή της υποθέσεως έγινε από δικάσιμο μεταγενέστερη της δημοσίευσως του νόμου (δηλαδή της 8ης Αυγούστου 1984). Στην προκειμένη περίπτωση, η αναβολή της υποθέσεως έγινε κατά τη δικάσιμω της 8ης Μαΐου 1984, πριν από τη δημοσίευση του νόμου 1470/1984, και επομένως το δικαστήριο των πρόσθετων λόγων που έχει κατατεθεί στις 11 Σεπτεμβρίου 1984 ασκείται παραδεκτώς, παρόλο ότι ο φάκελος της υποθέσεως είχε περιέλθει στο Συμβούλιο της Επικρατείας την 8ην Φεβρουαρίου 1984, δηλαδή περισσότερο από εξήντα μέρες πριν από τη δικάσιμω κατά την οποία το δικαστήριο ανέβαλε τη συζήτηση της υποθέσεως.

Επειδή, το προσβαλλόμενο πρ. διάταγμα εκδόθηκε βάσει της νομοθετικής εξουσιοδότησεως που περιέχονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 29 του νόμου 1337/1983 (ΦΕΚ 33). Η διάταξη αυτή ορίζει τα εξής: "Με Π. Διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος ορίζονται οι πόλεις και οικισμοί γύρω από τα όρια των οποίων καθορίζεται Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (Α.Ο.Ε.). Με τα Π. Διατάγματα αυτά καθορίζεται και το πλάτος των Ζ.Ο.Ε. σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση οικισμού ή θέσης του ή προσδιορίζονται τα όρια της Ζ.Ο.Ε. σε χάρτη κατάλληλης κλίμακας που δημοσιεύεται με σμίκρυνση μαζί με το Π.Δ.Μ. Το πλάτος της Ζ.Ο.Ε. υπολογίζεται από τα αντίστοιχα ακραία όρια του εγκεκριμένου σχεδίου πόλεως ή του οικισμού προ του 1923. Με τα παραπάνω Π. Διατάγματα καθορίζονται κατά τη συγκεκριμένη περίπτωση οι όροι και περιορισμοί χρήσεως γης ή άλλοι όροι και περιορισμοί που επιβάλλονται μέσα στις Ζ.Ο.Ε. και ιδιαίτερα το όριο εμβαδού κάτω από το οποίο δεν επιτρέπεται η κατάκτηση της γης. Τα Π. Διατάγματα αυτά εκδίδονται μετά από γνώμη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου και του Νομαρχιακού Συμβουλίου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος ή του Συμβουλίου της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος για το νομό Αττικής. Το πλάτος της Ζ.Ο.Ε. μετά τον προσδιορισμό του μπορεί να αυξηθεί με Π. Διάταγμα που εκδίδεται με τον ίδιο τρόπο. Σε περίπτωση που επεκτείνεται το πολεοδομικό σχέδιο στη Ζ.Ο.Ε. ή και έξω από αυτή, η Ζ.Ο.Ε. θεωρείται αυτοδικαίω ότι επεκτείνεται σε κάθε θέση κατά το πλάτος της αντίστοιχης επέκτασης του σχεδίου στην ίδια θέση".

Επειδή, προβάλλεται ότι η εξουσιοδότηση που παρέχεται με την παράγραφο 1 του άρθρου 29 του νόμου 1337/1983 στη Διοίκηση για τον καθορισμό ζωνών οικιστικού ελέγχου καθώς και τον καθορισμό των αντίστοιχων όρων και περιορισμών αντίκειται στη συνταγματική αρχή της ισότητας των πολιτών και τη συνταγματική προστασία της ιδιοκτησίας. Η μνημονευμένη όμως ρύθμιση που όπως προκύπτει και από την εισηγητική έκθεση του νόμου αποβλέπει κατά τρόπο γενικό στην περαιτέρω πρόληψη προβλημάτων που συνδέονται με την οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και την ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος ούτε την αρχή της ισότητας των ελλήνων πολιτών προσβάλλει ούτε θίγει την ιδιοκτησία σε βαθμό ώστε να προσβάλλεται η συνταγματική προστασία της. Επομένως οι πιο πάνω λόγοι ακυρώσεως πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

Επειδή, προβάλλεται ότι οι διατάξεις των άρθρων 4, 5, 8, 9, 10, 13, 36 και 42 του νόμου 1337/1983 είναι αντισυνταγματικές και ότι για τον λόγον αυτόν το προσβαλλόμενο διάταγμα πρέπει να ακυρωθεί. Το διάταγμα όμως τούτο δεν στηρίζεται στις πιο πάνω διατάξεις, που έχουν ως περιεχόμενο, αλλά στη μνημονευμένη παράγραφο 1 του άρθρου 29 του ίδιου νόμου. Επομένως ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επειδή, προβάλλεται ότι το προσβαλλόμενο πρ. διάταγμα δεν είναι νόμιμο και ειδικότερα ότι η εξουσιοδοτική διάταξη (παρ. 1, άρθρ. 29 ν. 1337/1983) απαιτεί σύμφωνη γνώμη των δημοτικών και

κοινοτικών συμβουλίων και ότι στην προκειμένη περίπτωση η γνώμη πολλών από τα συμβούλια αυτά δεν ήταν σύμφωνη. Ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, γιατί η διάταξη του νόμου, η οποία έχει παρατεθεί σε προηγούμενη σκέψη, δεν απαιτεί σύμφωνη γνώμη των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων αλλά απλή γνώμη τους.

Επειδή, προβάλλεται ότι το προσβαλλόμενο πρ. διάταγμα παραβιάζει τη συνταγματική αρχή της ισότητας και ειδικότερα ότι σύμφωνα με τη ρύθμιση που επιβάλλει όσοι είναι κύριοι εκατό στρεμμάτων σε ενιαία έκταση μπορούν να την κατατμήσουν σε πέντε τμήματα από είκοσι στρέμματα το καθένα ενώ όσοι όπως ο αιτών είναι κύριοι πάλι εκατό στρεμμάτων, όχι όμως σε ενιαία έκταση αλλά σε τμήματα διασπαρμένα και μικρότερα των είκοσι στρεμμάτων το καθένα στερούνται αυτής της δυνατότητας κατατμήσεως. Εκτός όμως ότι ο αιτών δεν αποδεικνύει έννομο συμφέρον για την προβολή του πιο πάνω λόγου ακυρώσεως (δεν αποδεικνύει δηλαδή ότι συντρέχουν ως προς αυτόν τα περιστατικά που αποτελούν την πραγματική βάση του ισχυρισμού του), ο λόγος αυτός ακυρώσεως είναι πάντως αβάσιμος, γιατί το μέγεθος και η θέση κάθε μιάς κτηματολογικής περιουσίας δεν μπορούν να επηρεάσουν, από την άποψη της συνταγματικής αρχής της ισότητας, τη νομιμότητα της γενικής απαγόρευσης που περιέχεται στο προσβαλλόμενο διάταγμα, της κατάτμησης δηλαδή της γης σε τμήματα κάτω των είκοσι στρεμμάτων.

Επειδή, η θεσπιζόμενη με το προσβαλλόμενο διάταγμα απαγόρευση της κατάτμησης της γης κάτω από το όριο των είκοσι στρεμμάτων, δικαιολογείται, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου (βλ. εισήγηση της υπηρεσίας στο Κεντρικό Συμβούλιο Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος) από σπουδαίους πολεοδομικούς λόγους και ειδικότερα από την ανάγκη να προστατευθεί στον νομό Αττικής η πιο πέρα ανάπτυξη μιάς πυκνής και άναρχης δόμησης και να προστατευθεί το περιβάλλον. Η απαγόρευση αυτή αφορά περιοχές που δεν έχουν ήδη αστικό χαρακτήρα και δεν οδηγεί σε εκμηδένιση, ουσιαστικά, της ιδιοκτησίας ώστε να προσκρούει στο άρθρο 17 του Συντάγματος. Αντίθετα το μέτρο είναι σύμφωνο με τη νέα συνταγματική διάταξη (παρ. 1 άρθρ. 17 του Συντάγματος) που ορίζοντας ότι τα δικαιώματα που πηγάζουν από την ιδιοκτησία δεν επιτρέπεται να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος, προσδίδει και κοινωνική λειτουργία στο περιεχόμενο του δικαιώματος της κυριότητας. Είναι μέτρο που έχει τον χαρακτήρα νόμιμου περιορισμού της κυριότητας, είναι δηλαδή γενικής φύσεως και επιβάλλεται βάσει νόμου και με κριτήρια αντικειμενικά που αποβλέπουν στο γενικότερο κοινωνικό συμφέρον, όπου είναι ιδίως η προστασία του περιβάλλοντος, για την οποία ρητώς μεριμνά το ίδιο το Σύνταγμα ορίζοντας, στο άρθρο 24 παρ. 1, ότι η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Επομένως, ο λόγος ακυρώσεως που προβάλλει ότι το πιο πάνω μέτρο αποτελεί συνταγματικώς ανεπίτρεπτο περιορισμό της κυριότητας πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επειδή, η εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 29 του νόμου 1337/1983, η οποία έχει σε άλλη θέση παρατεθεί, επιτρέπει να ορίζονται με προεδρικά διατάγματα "οι πόλεις και οικισμοί γύρω από τα όρια των οποίων καθορίζονται ζώνες οικιστικού ελέγχου", επιβάλλει περαιτέρω τον καθορισμό του πλάτους των ζωνών αυτών και ορίζει ότι το πλάτος της ζώνης μπορεί, και μετά τον προσδιορισμό του, να αυξηθεί, πάλι με προεδρικό διάταγμα. Από τη διατύπωση αυτή του νόμου προκύπτει ότι είναι δυνατό να καθορισθεί ζώνη οικιστικού ελέγχου γύρω και από μία μόνο πόλη ή οικισμό καθώς και να καθορισθούν ιδιαίτεροι περιορισμοί (χρήσεων ή άλλοι) γύρω από κάθε μία πόλη ή οικισμό, δεν μπορεί όμως από τη διατύπωση του νόμου να συναχθεί ότι ο νομοθέτης απαγορεύει στη Διοίκηση να καθορίσει μία ζώνη οικιστικού ελέγχου που να περιλαμβάνει ολόκληρο το εκτός σχεδίου πόλεως (ή εκτός ορίων οικισμών παλαιότερων του 1923) τμήμα του νομού με ενιαίους ή όχι όρους και περιορισμούς, όταν η Διοίκηση εκτιμά, κατά την άσκηση της κανονιστικής της εξουσίας ότι οι συνθήκες που επιβάλλουν τη ζώνη οικιστικού ελέγχου ή και τους συναφείς όρους και περιορισμούς είναι όμοιες για κάθε οικισμό του νομού και ότι επομένως το πλάτος και τα όρια κάθε μιάς από τις ζώνες, που θα μπορούσαν και χωριστά, για κάθε μία πόλη και οικισμό να καθορισθούν, είναι τέτοια, ώστε να καλύπτουν ολόκληρο το εκτός σχεδίου τμήμα του νομού. Στην περίπτωση αυτή συντρέχουν όλες οι ουσιαστικές προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος για την εφαρμογή του, για τον καθορισμό δηλαδή ζώνης οικιστικού ελέγχου. Επομένως είναι αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί ο πρόσθετος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει ότι το προσβαλλόμενο προεδρικό διάταγμα δεν είναι νόμιμο και ειδικότερα ότι υπερβαίνει τα όρια της νομοθετικής εξουσιοδότησης γιατί δεν καθορίζει οικιστικές ζώνες γύρω από κάθε μία πόλη και οικισμό του νομού Αττικής αλλά ορίζει ως μία οικιστική ζώνη όλη την περιοχή του νομού Αττικής την κειμένη

εκτός σχεδίου ή εκτός ορίων οικισμών παλαιότερων του 1923 και ορίζει για όλη την περιοχή αυτή κατώτατο όριο κατάτμησης της γης.

Επειδή, σύμφωνα με τις προηγούμενες σκέψεις οι προβαλλόμενοι λόγοι ακυρώσεως είναι αβάσιμοι και η αίτηση ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Διά ταύτα

Απορρίπτει την αίτηση.

Διατάζει την κατάπτωση του παραβόλου και

Επιβάλλει στον αιτούντα την δικαστική δαπάνη του Δημοσίου δραχμών δέκα τεσσάρων χιλιάδων (14.000).

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 18 Φεβρουαρίου 1985, και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 14ης Μαρτίου του ίδιου χρόνου.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

??

??

??

??

1

-8-

Αριθμός 1029/1985

./.

./.

Β. ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Νομοθετικοί περιορισμοί στην επιλογή και άσκηση επαγγέλματος μη δικαιολογούμενοι από λόγους δημόσιου συμφέροντος και, πάντως, άσχετοι πρὸς τὸν σκοπὸ τοῦ νόμου. ΣτΕ 2112/84 Τμ.Δ. (5 § 1).

ΣτΕ 2112/1984 Τμ.Δ.

Προέδρου : Η. Ντόκας, σύμβουλος
Εισηγητής : Η. Παράζης, πάρεδρος

Οι διατάξεις του ν. 1218/81, με τις αὐστηρές ρυθμίσεις τῶν ὁποίων ἀπαγορεύθηκε κατ' οὐσίαν στοὺς μὴ πτυχιούχους ἀγιογράφους νὰ ἀσκούν τὸ ἐπάγγελμα τοὺς ἀντικείμενα στὸ ἀρθρ. 5 § 1 Στὸς, ποὺ ἐπιτρέπει μὲν τὴν θέσπιση περιορισμῶν καὶ ἀπαγορεύσεων στὴν ἐπιλογή καὶ ἀσκηση ἐπαγγέλματος, ἀλλὰ μόνον ἐφόσον τοῦτο δικαιολογεῖται ἀπὸ λόγους δημοσίου συμφέροντος καὶ ἀναπαοκρίνονται στὴν ἀρχὴ τῆς ἀναλογικώ- τητος ποὺ ἀπορρέει ἀπὸ τὴν ἐννοια τοῦ κράτους δικαίου.

Ἐπειδὴ, διὰ τῆς ὑπὸ κρίσιν αἰ- τήσεως ζητεῖται ἐμπροθέσμως ἡ ἀκύ- ρωσις τῆς ὑπ' ἀριθμ. 64902/15-10-82 ἀποφάσεως τῆς Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν (φ. 951/19-11-1982, Β'), διὰ τῆς ὁποίας ἐνεκρίθη ὁ ἐσωτερικὸς κανονισμὸς λειτουργίας τῶν Ἐπιτροπῶν κατατάξεως καὶ κρί- σεων τῶν Τμημάτων καὶ τῆς Ὀλομε- λείας τοῦ Ἐπιμελητηρίου Εἰκαστι- κῶν Τεχνῶν Ἑλλάδος. Διὰ τοῦ κα- νονισμοῦ τούτου, ἐκδοθέντος κατ' ἐφαρμογὴν τῶν εἰδικῶν διατάξεων τοῦ ν. 1218/81 «Περὶ Ἐπιμελητη- ρίου Εἰκαστικῶν Τεχνῶν Ἑλλάδος» (φ. 289 Α'), οἱ ὁποῖες ἀναφέρονται καὶ εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας δίπλωμα ἀνώ- τάτης σχολῆς καλλιτέχνας, ἐρρυθ- μίσθησαν θέματα ἀφορῶντα εἰς τοὺς τελευταίους τούτους, μεταξύ δὲ αὐ- τῶν περιλαμβάνονται καὶ τὰ μέλη τοῦ αἰτουῦντος συλλόγου ὡς καὶ οἱ λοι- ποὶ δύο αἰτουῦντες.

Ἐπειδὴ, ἡ προσβαλλομένη κα- νονιστικὴ ἀπόφασις ἔχει ἐκδοθεῖ κατ' ἐφαρμογὴν τῆς ἐξουσιοδοτικῆς δια-

τάξεως τοῦ ἀρθρου 8 § 3 τοῦ ρη- θέντος νόμου, ὀρίζοντας ὅτι «Τὸ Δι- οικητικὸν Συμβούλιον καταρτίζει τὸν ἐσωτερικὸν κανονισμὸν τῶν Ἐπιτρο- πῶν Κατατάξεως καὶ Κρίσεων τῶν Τμημάτων καὶ τῆς Ὀλομελείας, ὅ- στις, μετ' ἀποδοχὴν τοῦ ὑπὸ τῆς Γε- νικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ἐπιμελητη- ρίου, ἐγκρίνεται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστη- μῶν» καὶ, κινουμένη ἐντὸς τοῦ πλαι- σίου τῆς διατάξεως αὐτῆς, ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὸν καθορισμὸν κανό- νων, ποὺ ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀρμο- διότητα τῶν Ἐπιτροπῶν κατατάξε- ως καὶ κρίσεων καὶ τῆς Ὀλομελείας, τὴν λειτουργίαν αὐτῶν, ὡς καὶ τὴν ἐνώπιον τῶν ὀργάνων τούτων τηρη-τέαν διαδικασίαν διὰ τὴν ἀποδοχὴν αἰτήσεως περὶ ἐγγραφῆς νέων τακτι- κῶν μελῶν εἰς τὸ ρηθὲν Ἐπιμελητή- ριον. Τοιοῦτον ὅμως περιεχόμενον ἔχουσα, ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἀποτελεῖ κατ' οὐσίαν ἐξειδίκευσιν τόσον τῆς ὡς ἄνω ἐξουσιοδοτικῆς διατάξεως, ὅσον καὶ τῶν κατωτέρω παρατιθεμένων σχετικῶν διατάξεων τῶν ἀρθρων 4 καὶ 9 τοῦ ἰδίου νόμου, εἰς τὰς ὁποίας καθορίζονται ἐν γενι- καῖς γραμμαῖς τὰ ὄργανα καὶ ἡ δια- δικασία ἐγγραφῆς νέων τακτικῶν με- λῶν εἰς τὸ Ἐπιμελητήριον, καθὼς καὶ τὰ ἐντεῦθεν δικαιώματά των. Συνεπῶς, ἐνδεχομένη ἀντισυνταγμα- τικότης τῶν νομοθετικῶν αὐτῶν δια- τάξεων καθιστᾷ τὴ νόμιμον καὶ τὴν προϋποθέτουσαν αὐτὰς καὶ νῦν προσ- βαλλομένην πρᾶξιν, ὥστε διὰ τῆς ὑπὸ κρίσιν αἰτήσεως παραδεκτῶς προ- βάλλονται λόγοι περὶ ἀντισυνταγμα- τικότητος τῶν διατάξεων τούτων.

Ἐπειδὴ, εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀρθρ.

5 § 1 του Συντ. 1975 προστατευμένην ελευθερίαν της εργασίας, ήτοι ελευθερίαν επιλογής και άσκησης επαγγέλματος, δύναται ο νομοθέτης να επιβάλλει εκάστοτε όρους, είτε υπό την μορφήν αρνητικών περιορισμών και απαγορεύσεων είτε υπό την μορφήν θετικών υποχρεώσεων προς ενεργείαν εν τη επιλογή και άσκηση επαγγέλματος τινος, οι ούτως όμως τασσόμενοι όροι και προϋποθέσεις είναι συνταγματικώς επιτρέπτοι μόνον εφ' όσον όρίζονται γενικώς κατά τρόπον αντικειμενικόν, δικαιολογούνται δε εξ αποχρώντων λόγων γενικότερου δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος. Ειδικώτερον δε, ως τριακτά αντικειμενικά κριτήρια των όποιων ή εκπλήρωσις είναι κατά νόμον αναγκαία διά την δυνατότητα άσκησης ώρισμένου επαγγέλματος, νοούνται μόνον όροι και προϋποθέσεις αι όποιαι να ανταποκρίνονται εις την εκ της έννοιας του κράτους δικαίου απορρέουσαν συνταγματικήν αρχήν της αναλογικότητος, κατά την όποιαν οι εκ μέρους του νομοθέτου και της Διοικήσεως επιβαλλόμενοι περιορισμοί εις την άσκηση των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να είναι μόνον οι αναγκαίοι και να συνάπτονται προς τον υπό του νόμου επιδιωκόμενον σκοπόν. Ειδικώτερον πρέπει να τελούν εις άμεσον σχέσιν όχι μόνον προς τον σκοπόν τούτον, αλλά και προς τα ήδη νομίμως ή έν τοις πράγμασι κεκτημένα ουσιαστικά και τυπικά προσόντα ή καταστάσεις (γνώσεις επιστήμης ή τέχνης) των υποψηφίων άσκησεως ώρισμένου επαγγέλματος, καθώς και προς τό αντικείμενον και τον χαρακτήρα του επαγγέλματος τούτου. Συνεπώς, ή περιορίζουσα την ως άνω ελευθερίαν ρυθμιστική επέμβασις του νομοθέτου δέν δύναται να στηρίζεται ούτε εις μόνον τον σκοπόν της επί

βλάβη μιης κατηγορίας ενδιαφερομένων προστασίας του στενού επαγγελματικού και δη οικονομικού συμφέροντος αντιπάλου ομάδος, ούτε και εις κριτήρια κατά κοινήν αντίληψιν μη άμέσως συνδεδεμένα προς τας ήδη κτηθείσας ειδικάς γνώσεις επιστήμης ή τέχνης και άγοντα, άνευ αποχρώντος λόγου, εις και ούσίαν άδυναμία άσκησεως ώρισμένου επαγγέλματος. (Βλ. και Σ.Λ. 630/79, 4036/79 κ.ά.)

Επειδή, εις τον ανώτερο Ν. 1218/81 «Περί Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος» (φ. 289 Α') όρίζονται τα έξης: «Άρθρον 2 § 1. Σκοποί του Επιμελητηρίου είναι ή προαγωγή της καλλιτεχνικής δημιουργίας εις την Ελλάδα, ή διασφάλισις του δικαιώματος της ελευθέρας καλλιτεχνικής εκφράσεως και του καλλιτεχνικού έργου εις όλους τους τομείς των εικαστικών τεχνών χωρίς να παρεμβαίνει εις θέματα αισθητικής. . . . Άρθρον 3 § 1. Τα μέλη του Επιμελητηρίου διακρίνονται εις τακτικά και επίτιμα. 2. Τα τακτικά μέλη είναι Έλληνες υπήκοοι ή όμογενείς οι πληρούντες τας εις τό άρθρον 4 προϋποθέσεις. . . . Άρθρον 4 § 1. Διά την έγγραφην τακτικών μελών απαιτείται δίπλωμα της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών ή ίσοτιμον της άλλοδαπής, της ίσοτιμίας διαπιστευμένης κατά νόμον. Διά τους μη έχοντας δίπλωμα καλλιτέχνας απαιτούνται δύο θετικά κρίσεις. Αι κρίσεις αύται διεστέγονται υπό της εις τό άρθρον 8 Επιτροπής. Μεταξύ των δύο κρίσεων άπαραιτήτως πρέπει να μεσολαβήσουν τουλάχιστον δύο έτη § 2. Ο προτιθέμενος να καταστή μέλος του Επιμελητηρίου υποβάλλει εις την Γραμματείαν αυτού αίτησιν, εις την όποιαν αναφέρονται τά προσόντα του, μετά των οικείων απο-

δεικτικών εγγράφων, ως και τὸ τμήμα εἰς τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ νὰ ἐγγραφῆ. § 3. Ἐὰν ὁ ὑποψήφιος ἔχη πτυχίον, ἢ Γραμματεία τοῦ Ἐπιμελητηρίου διαβιβάζει ἀμελλητί τὴν αἴτησιν πρὸς τὴν Ἐφορείαν τοῦ οἰκείου τμήματος, ἢ ὁποῖα προβαίνει εἰς τὴν ἐγγραφήν του § 4. Ἐὰν ὁ ὑποψήφιος δὲν ἔχη πτυχίον, ἢ Γραμματεία τοῦ Ἐπιμελητηρίου διαβιβάζει ἀμελλητί τὴν αἴτησιν μετὰ τὰ δικαιολογητικά εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Κατατάξεως καὶ Κρίσεων τοῦ Τμήματος, ἢ ὁποῖα γνωμοδοτεῖ περὶ τοῦ χρόνου εἰσαγωγῆς ταύτης πρὸς κρίσιν. Ὁ χρόνος οὗτος δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ τὸ ἔτος ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς τῆς αἰτήσεως. Ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ἀποφαίνεται ἡ Ὁλομέλεια τῆς Ἐπιτροπῆς Κατατάξεως καὶ Κρίσεων τοῦ Ἐπιμελητηρίου μετ' εἰσήγησιν τῆς ἀντιστοίχου ἐπιτροπῆς τοῦ οἰκείου τμήματος. Ἐπὶ ἀπορριπτικῆς ἀποφάσεως χωρεῖ ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεώς της εἰς τὸν αἰτούντα προσφυγὴ εἰς τὴν ἀμέσως ἐπομένην Γενικὴν Συνέλευσιν. Ἄρθρον 9 § 1. Μόνον τακτικά μέλη τοῦ Ἐπιμελητηρίου δύναται νὰ ἀναλαμβάνουν καὶ ἐκτελοῦν παραγγελίας ἔργων ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς, χαρακτικῆς καὶ διακοσμητικῆς διὰ λογαριασμὸν: α) Κρατικῶν Ὑπηρεσιῶν, β) Ὁργανισμῶν, Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως, τῶν Ἐνώσεων καὶ Ἰδρυμάτων αὐτῶν, γ) Κοινοφελῶν Ἰδρυμάτων καὶ Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, δ) Ἐραγικῶν Ἐπιτροπῶν, ε) Ὁργανισμῶν Κοινῆς Ὀφελείας, στ) Ἱερῶν Ναῶν, ζ) Νεκροταφείων».

Ἐπειδὴ, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν παρατεθεισῶν διατάξεων, ὡς τακτικά μέλη τοῦ Ἐπιμελητηρίου εἰκαστικῶν Τεχνῶν Ἑλλάδος ἐγγράφονται ὑποχρεωτικῶς, ἐπὶ τῇ ὑποβολῇ σχετικῆς αἰτήσεως, οἱ Ἕλληνας ὑπήκοοι ἢ ὁμογενεῖς οἱ ὅποιοι κέκτηνται

δίπλωμα τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν ἢ ἰσότιμον δίπλωμα τῆς ἀλλοδαπῆς. Μόνον δὲ τακτικά μέλη τοῦ Ἐπιμελητηρίου τούτου δύναται νὰ ἀναλαμβάνουν καὶ ἐκτελοῦν ἐφεξῆς παραγγελίας ἔργων ζωγραφικῆς, γλυπτικῆς κλπ. διὰ λογαριασμὸν τῶν εἰς τὸ ἐκτεθεὶν ἄρθρ. 9 § 1 παρατιθεμένων νομικῶν προσώπων δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου. Ἀντιθέτως, οἱ μὴ ἔχοντες δίπλωμα ἀνωτάτης σχολῆς καλλιτέχνες, ὅπως εἶναι καὶ τὰ μέλη τοῦ αἰτούντος συλλόγου καὶ οἱ δύο ἀτομικῶς προσφεύγοντες, οἵτινες ἀπάντες ἀσκοῦν ἐμπειρικῶς τὴν τέχνην τοῦ ἀγιογράφου, δὲν δύναται νὰ ἐγγραφῶν ὡς τακτικά μέλη τοῦ Ἐπιμελητηρίου καὶ, οὕτω, νὰ ἐκτελοῦν παραγγελίας τῶν εἰς τὸ ἄρθρον 9 § 1 ἀναφερομένων νομικῶν προσώπων, παρὰ μόνον ἀφοῦ ὑποβληθῶν δις εἰς κρίσιν ἀπὸ ὄργανα τοῦ Ἐπιμελητηρίου καὶ ἐπὶ τῇ βάσει διαδικασίας ἢ ὁποῖα δύναται νὰ διαρκέσει ἐπὶ μακρότατον χρόνον, ἦτοι καὶ ἐπὶ μίαν πενταετίαν. Εἰδικώτερον, ἡ μὲν οἰκεία Ἐπιτροπὴ κατατάξεως καὶ κρίσεων εἰς τὴν ὑποβάλλεται ἡ αἴτησις ἐγγραφῆς, ὀφείλει νὰ τὴν παραπέμψῃ πρὸς κρίσιν, ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς της, εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ὁλομέλειαν τῆς Ἐπιτροπῆς κατατάξεως καὶ κρίσεων, ἢ δὲ τυχὸν ἀπορριπτικῆς ἀπόφασις αὐτῆς προσβάλλεται ἐν συνεχείᾳ ὑπὸ τοῦ ἐνδιαφερομένου ἐντὸς τριμήνου ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεώς της εἰς τὴν ἐκ τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ Ἐπιμελητηρίου ἀποτελουμένην Γενικὴν Συνέλευσιν αὐτοῦ, ἦτοι εἰς συλλογικὸν ὄργανον εἰς τὸ ὁποῖον κατὰ τὰ συνήθως κρατοῦντα δὲν προσήκει τοιαύτη ἀρμοδιότης, διότι εἶναι πολυμελὲς καὶ κατὰ κανόνα συνέρχεται μόνον δις κατ' ἔτος (ἄρθρ. 7 § 2). Μετὰ δὲ τὴν πρώτην θετικὴν κρίσιν, ὁ ἐνδιαφερόμενος ὀφείλει νὰ ὑποβάλῃ νέαν αἴτησιν, ἀφοῦ ὅμως παρέλθουν

τουλάχιστον δύο έτη από της κρίσεως ταύτης, διά να επακολουθήσει, κατά την αυτήν διαδικασία, ή δευτέρα κρίσις, ήτοι ή εντός έτους παραπομπή υπό της ανωτέρω Επιτροπής της αίτησεως ταύτης εις την Ολομέλειαν και θετική κρίσις αυτής ή της Γενικής Συνελεύσεως. Εξ έτέρου, διά την κρίσιν αυτήν των μη πτυχιούχων καλλιτεχνών και την έγγραφην των εις τὸ Ἐπιμελητήριον ὁ ρηθεις νόμος δὲν ἀναφέρει ποῖα ἀντικειμενικὰ κριτήρια ὀφείλουν νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὰ διὰ τὰς κρίσεις αὐτὰς ἀρμόδια ὄργανα, ὅπως θὰ ἦτο, μεταξύ ἄλλων, ἡ ἐπὶ εὐλογον χρόνον βιοποριστικὴ ἀπασχόλησις τοῦ καλλιτέχνου μετὰ τὸ ἀντικείμενον (ἐν προκειμένῳ) τῆς ἀγιογραφίας, προσηκόντως ἀποδεικνυομένη.

Ἐπειδὴ, ὑπὸ τὰ δεδομένα, ταῦτα, διὰ τῶν ὡς ἀνω νέων διατάξεων τοῦ ν. 1218/81, διὰ τῶν ὁποίων ἐτέθη γενικῶς νέον δίκαιον καὶ αὐστηραὶ προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀσκήσιν τῶν αὐτῶν μνημονευμένων εἰδικῶν καλλιτεχνικῶν ἐπαγγελμάτων, κατ' οὐσίαν ἀπηγορεύθη ἀμέσως, ἡτοι ἅμα τῆ δημοσιεύσει τοῦ νόμου τούτου, εἰς τοὺς αἰτοῦντας, μὴ πτυχιούχους ἀγιογράφους, νὰ ἐξακολουθήσουν νὰ ἀσκοῦν τὸ ἐπάγγελμά των, ἀφοῦ τοῦτο συνίσταται, κατὰ κοινὴν ἀντίληψιν, εἰς τὴν ἀγιογράφειαν ἱερῶν ναῶν οἱ ὁποῖοι ὁμῶς ἀνήκουν, σχεδὸν κατ' ἀποκλειστικότητά, εἰς τὰς ἐν ἄρθρῳ 9 τοῦ νόμου τούτου μνημονευόμενας κατηγορίας νομικῶν προσώπων, τῶν ὁποίων τὰς παραγγελίας θὰ ἐκτελοῦν τοῦ λοιποῦ μόνον τακτικὰ μέλη τοῦ Ἐπιμελητηρίου, οἳ δὲν τυγχάνουν οἱ αἰτοῦντες. Συγχρόνως ὁμῶς δὲν λαμβάνεται καὶ πρόνοια διὰ τὴν κατηγορίαν τῶν τελευταίων τούτων, οἱ ὁποῖοι ἤδη κατὰ τὸν χρόνον τῆς θεσπίσεως τοῦ νέου δικαίου ἤσκησαν, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐπὶ μακρὸν τὴν τέχνην τῆς ἀγιογραφίας ὡς βιοπο-

ριστικὸν ἐπάγγελμα καὶ νῦν στεροῦνται τῶν ἠϋζημένων προσόντων τοῦ νόμου τούτου. Εξ έτέρου, διὰ τοῦ αὐτοῦ νόμου κατέστη συγχρόνως λίαν δυσχερὴς καὶ μακροχρόνιος ἡ διαδικασία εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ὑποβληθοῦν οἱ μὴ πτυχιούχοι ἀγιογράφοι γιὰ νὰ ἐπιτύχουν διπλὴν θετικὴν κρίσιν καὶ νὰ γίνουσι, οὕτω, τακτικὰ μέλη τοῦ Ἐπιμελητηρίου, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ἐπαναλάβουν τὴν ἀσκήσιν τοῦ διακοπέντος ἐπαγγέλματος των, ἐνῶ ἀφ' έτέρου, δὲν καθαρίζονται εἰς τὸν νόμον ἀντικειμενικὰ κριτήρια, συναπτόμενα, εἴτε πρὸς τὰ καλλιτεχνικὰ των προσόντα εἴτε πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ἀσκουμένου ἐπαγγέλματος, τὰ ὁποῖα τὰ ἀρμόδια ὄργανα ὀφείλουν ἐκάστοτε νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν, τῆς ὅλης, οὕτω, κρίσεως ἀποκειμένης τελικῶς εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐκτίμησιν τῶν μελῶν τῶν ὀργάνων τούτων. Ἐκ τοῦ νόμου ὁμῶς τούτου καὶ τῆς ἐν γένει οἰκονομίας του, δὲν προκύπτει ὅτι αἱ προεκτεθείσαι αὐστηραὶ ρυθμίσεις ὑπερηγορεῦθησαν ἐκ λόγων γενικωτέρου δημοσίου συμφέροντος. Αἱ ἀνωτέρω συνεπῶς διατάξεις τῶν ἄρθρων 4, 8 καὶ 9 τοῦ ν. 1218/81, προβαίνουσαι εἰς τὴν περιγραφεῖσαν ρύθμισιν, περιέχουν κανόνας οἱ ὁποῖοι ἔρχονται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἐν τῇ ἡγουμένη σκέψει παρατεθείσας συνταγματικὰς ἐπιταγὰς καὶ συνεπῶς ἡ προσβαλλομένη πρᾶξις, στηριζομένη εἰς τοὺς ἀντισυνταγματικούς κανόνας τῶν ἀνωτέρω ἄρθρων, εἶναι ἀκυρωτέα ὡς μὴ νόμιμος, κατὰ τὸν βασιμῶς προβαλλόμενον συνάφῃ λόγον ἀκυρώσεως.

Ἐπειδὴ, περαιτέρω, ἐν τῇ προβλῆ τοῦ λόγου περὶ παραβάσεως τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας τῆς ἐργασίας, ἀβασίμως γίνεται ἐπίκλησις καὶ τοῦ ἄρθρου 22 § 1 τοῦ Συντ., καθ' ὅσον δι' αὐτοῦ κατοχυροῦται τὸ κοινὸν δικαίωμα ἐργασίας, τὸ ὁποῖον, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ κοινωνικὰ δι-

καλώματα, αναφέρεται εις τους εργά- φυσικά ή νομικά πρόσωπα δυνάμει τας και εργατοϋπαλλήλους και, γε- σχέσεως ιδιωτικού δικαίου (ΣΕ 763/ νικώτερον, εις τους παρέχοντας εξηρ- 82, ΑΕΔ 16/83), περί ου νυν δέν τημένην εργασίαν επ' αμοιβή εις πρόκειται.

Γ. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΑΦΕΡΕΣΘΑΙ

Έννοια αναφοράς ενόψει άσκήσεως ποινικής διώξεως κατά του υποβαλόντος αυτήν, ΑΠ 1241/1984 (10 §§ 1 και 2).

Α.Π. 1241/1984 (Όλ.)

Πρόεδρος : Γ. Κώνστας

Εισηγητής : Α. Μουστακόπουλος, άρε-
οπαγίτης

• Αναφορά κατά την έννοια του Συντάγματος είναι μόνο έγγραφη αίτηση προς την Διοίκηση με παράπονα για ενέργειες ή παραλείψεις της και αίτημα συγχρόνως έστω έμμεσα, την επανόρθωση ή άποτροπή ύλι- κής ή ήθικης βλάβης.

• Αντίθετα, δέν είναι αναφορά έγγραφο με παράπονα και μωμφές κατά δικαστικών αποφάσεων ή βουλευμάτων, με αίτημα την έπιβολή πειθαρχικών κυρώσεων κατά των δικαστικών λει- τουργών λόγω παραβάσεων κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Έπειδή, κατά την § 1 του άρθρ. 10 του από 11-6-1975 ισχύοντός Συντάγματος, έκαστος ή πολλοί όμοιοι έχουν τό δικαίωμα, τηρούντες τους νόμους του Κράτους, όπως αναφέρονται έγγραφως προς τας άρχάς, υποχρεωμένους εις ταχείαν ενέργειαν επί τη βάσει των κειμένων διατάξεων και εις έγγραφον ήτιολογημένην άπάντησιν προς τον αναφερόμενον, κατά τας διατάξεις του νόμου. Κατά δε την § 2 του αυτού ως άνω άρθρου, μόνον μετά την κοινοποίησιν της τελικής αποφάσεως της άρχης, προς την όποίαν άπευθύνεται ή αναφορά και κατό- πιν άδειας ταύτης, επιτρέπεται ή δίωξις του υποβαλόντος την αναφο- ράν διά τυχόν εν αυτή ύπαρχούσας πα- ραβάσεις. Εξ άλλου, κατά την § 1 του

άρθρ. 2 του ν.δ. 796/1971, διατηρη- θέντος εν ισχύι δια του άρθρ. 10 § 2 της από 7-8-1974 Συντακτικής Πρά- ξεως, του άρθρ. 7 του Δ' Εηφίσμα- τος της 18-1-1975 της Ε' Αναθεω- ρητικής Βουλής των Έλλήνων και, εν συνεχεία του άρθρ. 112 § 1 του Συντάγματος έτους 1975, αναφορά, κατά την έννοιαν του όμοίαν διατύ- πωσιν προς τό άρθρον 10 του ως άνω ισχύοντος Συντάγματος έχοντος άρ- θρου 20 του Συντάγματος του 1968, θεωρείται έγγραφον διαλαμβάνον αι- τιάσεις κατά ενεργείας ή παραλεί- ψεως άρχής τινος ή όργάνου αυτής, πλήν των άφορωσών εις κυβερνητι- κές πράξεις, και περιέχον άμέσως ή έμμέσως αίτησιν περί επανορθώσεως ή άποτροπής ήθικης ή ύλικής βλά- βης, ενώ, κατά την § 2 του ίδιου άρθρου, δέν θεωρείται όπωσδήποτε αναφορά, α) αίτησις περί παροχής άπλών πληροφοριών, β) ένδικον μέ- σον ή διαδικαστική πράξις ένώπιον παντός δικαστηρίου και γ) ένδικο- φανής προσφυγή προβλεπομένη υπό του νόμου. Τέλος, κατά την § 1 του άρθρ. 3 του άνωτέρω ν.δ. 796/1971, ή αναφορά άπευθύνεται προς την έρ- μεδιαν άρχήν ή την προϊσταμένην αυτής ή την έποπτεύουσαν ταύτην, δύναται δε να υποβάλληται δι' όίου- δήποτε προσφόρου μέσου. Έκ του συνδυασμού των διατάξεων τούτων σαφώς προκύπτει ότι, τότε μόνον άιαισμένον έγγραφον έχει, εν τη έν-

~~ΕΠΙΣΗΜΟΤΗΤΑ~~

1. Συνταγματική κατοχύρωση των ενοχικών δικαιωμάτων

ΑΠ 40/98, Ολομ.

Πρόεδρος: Στ. Μαθίας

Εισηγητής: Γ. Μπούτσικος, αρεοπαγίτης

Οχι απλή διακήρυξη, αλλά κανόνας δικαίου συνταγματικού επιπέδου η διάτ. του άρθρ. 2 παρ. 1Σ. Ανίσχυρη ως αντισυνταγματική (αντιβαίνει στο προαναφερθέν άρθρο) η πολιτειακή πράξη που μειώνει ή καταργεί, σε συγκεκριμένη περίπτωση, την προστασία που παρέχεται από την κοινή νομοθεσία. Το ίδιο ισχύει και αν ακόμη θεωρηθεί ότι το άρθρο 2 παρ. 1Σ ιδρύει ατομικό δικαίωμα, γιατί στο εν λόγω δικαίωμα περιλαμβάνεται και η αξίωση κατά της πολιτείας για θετική ενέργεια, προς αποτροπή προσβολών της αξίας του ανθρώπου από τρίτους, εις τρόπον ώστε εμποδίζεται ο νομοθέτης να υποβιάσει, σε συγκεκριμένη περίπτωση, το υφιστάμενο επίπεδο προστασίας.

Με το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ κατοχυρώνεται ο σεβασμός της περιουσίας του προσώπου, στην έννοια της οποίας περιλαμβάνονται τα ενοχικά περιουσιακά δικαιώματα και ειδικότερα απαιτήσεις, όπως αυτές από αδικοπραξία για καταβολή αποζημίωσης ή χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης.

Αντίθετες στο άρθρο 2 παρ.1 Σ οι διατάξεις του άρθρου 45 παρ.1Α και 3 Ν 2172/1993, με

τις οποίες θεσπίζεται η απόσβεση των συγκεκριμένων αξιώσεων των προσώπων που έχουν προσβληθεί στην ανθρώπινη αξία τους από τον τύπο και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μέχρι τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Αντίθετες, επίσης, οι εν λόγω διατάξεις στο άρθρο 1 Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ, αφού τείνουν σε αδικαιολόγητη αποστέρηση περιουσιακού στοιχείου των ως άνω προσώπων χωρίς να συντρέχουν λόγοι δημόσιας ωφέλειας.

2. Νομίμως παραπέμφθηκε, με την 867/1998 απόφαση του Α' Τμήματος, στην Ολομέλεια του Αρείου Πάγου, σύμφωνα με το άρθρο 563 παρ. 2 εδάφ. γ' του Κ.Πολ.Δ., και παραδεκτώς φέρεται προς συζήτηση ενώπιόν της με την προαναφερόμενη κλήση του αναιρεσείοντος, ο πρώτος λόγος της αίτησης αναίρεσης κατά της 124/1996 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Σπάρτης, α) λόγω άρνησης του Τμήματος αυτού να εφαρμόσει, ως αντισυνταγματική, τη διάταξη του άρθρου 45 παρ. 3 σε συνδυασμό με την παρ. 1Α του Ν. 2172/1993, που προβλέπει την απόσβεση των αστικών κυρώσεων για τις προσβολές της ανθρώπινης αξίας που

έγιναν δια του τύπου και των ραδιοηλεκτρονικών μέσων και β) γιατί αφορά σε ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος, αν, δηλαδή, η προαναφερόμενη διάταξη αντίκειται ή όχι στο άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της.

3. Με το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας». Η διάταξη αυτή, η οποία βρίσκεται στο Τμήμα Α' του πρώτου μέρους του Συντάγματος, που φέρει τον τίτλο «Μορφή του Πολιτεύματος», δεν θεσπίζει «ατομικό δικαίωμα», αλλά χαρακτηρίζει το δημοκρατικό μας πολίτευμα ως ανθρωποκεντρικό, με θεμέλιο την αξία του ανθρώπου. Ο σεβασμός της αναγορεύεται σε ύπατο κριτήριο της έκφρασης και δράσης των οργάνων της πολιτείας. Στην αξία του ανθρώπου περιλαμβάνεται πρωτίστως η ανθρώπινη προσωπικότητα ως εσωτερικό συναίσθημα τιμής και ως κοινωνική αναγνώριση υπόληψης. Με βάση τη διάταξη αυτή του άρθρου 2, που δεν αποτελεί απλή διακήρυξη, αλλά κανόνα δικαίου συνταγματικού επιπέδου, η πολιτεία, δηλαδή όλα τα πολιτειακά όργανα, οφείλουν όχι μόνο να «σέβονται» αλλά και να «προστατεύουν» την αξία αυτή από προσβολές προερχόμενες από τρίτους. Όταν ορισμένη πολιτειακή πράξη μειώνει ή καταργεί σε συγκεκριμένη περίπτωση την προστασία που παρέχεται από την κοινή νομοθεσία (άρθρα 34, 57, 59, 932 Α.Κ.) αίροντας έτσι στην περίπτωση αυτή

την γενικώς αναγνωρισμένη διασφάλιση της προσωπικότητας έναντι προσβολών κατ' αυτής, η πράξη αυτή αντιβαίνει στο άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος και είναι ανίσχυρη ως αντισυνταγματική. Τα πράγματα δεν μεταβάλλονται και αν ακόμη θεωρηθεί ότι το άρθρο 2 παρ. 1 ιδρύει ατομικό δικαίωμα, δεδομένου ότι στο ατομικό αυτό δικαίωμα περιλαμβάνεται όχι μόνο η άμυνα κατά επεμβάσεων της πολιτειακής εξουσίας, αλλά και η αξίωση κατά της πολιτείας για θετική ενέργεια προς αποτροπή προσβολών της αξίας του ανθρώπου από τρίτους, εις τρόπον ώστε το περιεχόμενο του συγκεκριμένου ατομικού δικαιώματος εμποδίζει το νομοθέτη να υποβιβάσει σε συγκεκριμένη περίπτωση το υφιστάμενο επίπεδο προστασίας. Εξάλλου, με το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής σύμβασης, για την προστασία των δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (ΕΣΔΑ), που κυρώθηκε (μαζί με τη Σύμβαση) με το Ν.Δ. 53/1974 και έχει, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, αυξημένη έναντι των κοινών νόμων ισχύ, ορίζεται, ότι «παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθεί της περιουσίας αυτού, ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους. Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέσει εν ισχύ νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίους προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιο συμφέρον ή

προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων». Με τη διάταξη αυτή κατοχυρώνεται ο σεβασμός της περιουσίας του προσώπου, το οποίο μπορεί να τη στερηθεί μόνο για λόγους δημοσίας ωφέλειας. Στην έννοια της περιουσίας περιλαμβάνονται όχι μόνο τα εμπράγματα δικαιώματα, αλλά και όλα τα δικαιώματα «περιουσιακής φύσεως» και τα κεκτημένα «οικονομικά συμφέροντα». Καλύπτονται έτσι τα ενοχικά περιουσιακά δικαιώματα και ειδικότερα απαιτήσεις, είτε αναγνωρισμένες με δικαστική ή διαιτητική απόφαση, είτε απλώς γεννημένες κατά το εθνικό δίκαιο, εφόσον υπάρχει νόμιμη προσδοκία, με βάση το ισχύον, έως την προσφυγή στο δικαστήριο, δίκαιο, ότι μπορούν να ικανοποιηθούν δικαστικά (πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου: Pressos Compania Naviera S.A. κ.α. κατά Βελγίου, (A332): (1995) παράγρ. 28 επ., Pine Valley Development κατά Ιρλανδίας (A222) (1992) παράγρ. 51 κ.α.). Τέτοιες είναι κατά το ελληνικό δίκαιο και οι απαιτήσεις από αδικοπράξια για καταβολή αποζημίωσης ή χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης (άρθρα 297, 298, 299, 57, 59, 932 Α.Κ.). Με το άρθρο 45 παρ.1α και 3 του Ν. 2172/1993 ορίζονται τα εξής: Παράγρ. 1Α: «Εφόσον δεν έχει εκδοθεί μέχρι την έναρξη της ισχύος αυτού αμετάκλητη δικαστική απόφαση, παραγράφονται σε οποιοδήποτε στάδιο της προδικασίας ή της κύριας διαδικασίας και αν βρίσκεται η ποινική δίωξη, η οποία παύει οριστικά, α) ποινικά αδικήματα του τύπου ή που τελέστηκαν δια του

τύπου, β) ποινικά αδικήματα που τελέστηκαν δια των ραδιοηλεκτρονικών μέσων μαζικής επικοινωνίας και γ) ποινικά αδικήματα που προβλέπονται και τιμωρούνται από τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 16 του νόμου 1730/1987 όπως ισχύει...» Παράγρ. 3: «Αξιώσεις για αποκατάσταση περιουσιακής ζημίας ή χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης που απορρέουν από τα αδικήματα της παραγράφου 1Α αποσβένονται, οι δε σχετικές δίκες καταργούνται και ματαιώνεται αυτοδικαίως η τυχόν αναγκαστική εκτέλεση που άρχισε. Διατηρείται μόνο η αξίωση για την τελεσιδίκως επιδικασθείσα δικαστική δαπάνη και για τα έξοδα ενεργηθεισών πράξεων αναγκαστικής εκτέλεσης». Με τις παρατεθείσες διατάξεις του άρθρου 45 παρ. 1Α και 3 του Ν. 2172/1993 αναιρείται η προβλεπόμενη, βάσει των άρθρων 57, 59, 932 του Α.Κ., προστασία της αξίας του ανθρώπου, αφού θεσπίζεται η απόσβεση των συγκεκριμένων αξιώσεων των προσώπων που έχουν προσβληθεί στην ανθρώπινη αξία τους, από τον τύπο και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μέχρι τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Επιπλέον, η απόσβεση των αστικών απαιτήσεων αποκατάστασης περιουσιακής ζημίας και χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης, που απορρέουν από τα προαναφερόμενα αδικήματα και αποτελούν από τη γέννησή τους στοιχεία της περιουσίας των προσβληθέντων, είναι ασυμβίβαστη προς τη διάταξη του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, αφού τείνει σε αδικαιολόγητη αποστέρηση περιουσιακού στοιχείου των ως άνω προσώπων χωρίς να

συντρέχουν λόγοι δημόσιας ωφέλειας. Άρα, η διάταξη του άρθρου 45 παρ. 3 του Ν. 2172/1993, όσον αφορά απαιτήσεις από αδικήματα που ενέχουν προσβολή της αξίας του ανθρώπου, είναι αντισυνταγματική, αντίκειται δε και στο άρθρο 1 του προαναφερόμενου Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

4. Στην προκείμενη περίπτωση, ο αναιρεσείων άσκησε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Σπάρτης την από 14 Απριλίου 1995 αγωγή, με την οποία ισχυρίστηκε ότι οι εναγόμενοι, μεταξύ των οποίων και οι δύο αναιρεσίβλητοι, σε τηλεοπτική εκπομπή που μεταδόθηκε στις 25.4.1993 από τον πανελλήνιες εμβέλειας τηλεοπτικό σταθμό MEGA CHANNEL της δεύτερης αναιρεσίβλητης και στην οποία εκπομπή έλαβε μέρος ως συνεντευξιαζόμενος ο πρώτος αναιρεσίβλητος, αναφέρθηκαν, εν γνώσει της αναληθείας τους, από τους λαβόντες μέρος στην εκπομπή δημοσιογράφους του σταθμού και τον άνω καλεσμένο τους, τα σ' αυτήν (αγωγή) περιεχόμενα ψευδή και συκοφαντικά γεγονότα, με αποτέλεσμα να προσβληθεί βάνανσα η προσωπικότητά του. Ζήτησε δε να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να του καταβάλουν εις ολόκληρον, λόγω ηθικής βλάβης, χρηματική ι-

κανοποίηση 600.000.000 δραχμών. Το Πολυμελές Πρωτοδικείο Σπάρτης, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφασή του 124/1996, έκρινε ότι η παραπάνω αξίωση είχε αποσβεσθεί βάσει της διάταξης του άρθρου 45 παρ.3 (σε συνδυασμό με την παρ. 1Α) του Ν. 2172/1993 και κήρυξε αποσβεσμένη την αξίωση και καταργημένη τη δίκη. Με την κρίση του αυτή, το Πρωτοδικείο παραβίασε τις ουσιαστικού δικαίου διατάξεις των άρθρων 2 παρ.1 του Συντάγματος και 1 παρ. 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα δικαιώματα του ανθρώπου και πρέπει, κατ' αποδοχή ως βάσιμου του από το άρθρο 559 αριθ. 1 του Κ.Πολ.Δ. πρώτου λόγου της αίτησης, να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση. Η έρευνα της θεμελίωσης του ίδιου αναιρετικού λόγου στην παραβίαση του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ (προσβολή του δικαιώματος ακώλυτης πρόσβασης σε δικαστήριο) παρέλκει. Ακολούθως, η υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί, κατά το άρθρο 580 παρ. 3 και 5 του ίδιου Κώδικα, για περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο δικαστήριο, διότι είναι δυνατή η σύνθεσή του από άλλους δικαστές, εκτός από εκείνους που δίκασαν προηγουμένως.

2. Ποσοτώσεις εις βάρος των γυναικών

Πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση

ΣτΕ 1917/98, Ολομ.

Πρόεδρος: Β. Μποτόπουλος

Εισηγητής: Π.Ν. Φλώρος, σύμβουλος

Αρχή της ισότητας των δύο φύλων κατά την πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΔΤΑ Ν° 2/1999

Κ.Β.

Αριθμός 1001/2007

Αριθμός 1001/2007

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 2 Ιουνίου 2006, με την εξής σύνθεση: Γ. Παναγιωτόπουλος, Πρόεδρος, Δ. Κωστόπουλος, Π. Πικραμμένος, Ν. Σκλίας, Αγ. Θεοφιλοπούλου, Θ. Παπαευαγγέλου, Δ. Πετρούλιας, Α. Συγγούνα, Ν. Ρόζος, Α. Γκότσης, Α. Ράντος, Ν. Μάρκουλάκης, Δ. Μαρινάκης, Σ. Χαραλάμπους, Π. Κοτσώνης, Γ. Παπαγεωργίου, Μ. Καραμανώφ, Ι. Μαντζουράνης, Α. Χριστοφορίδου, Δ. Σκαλτσούνης, Κ. Βιολάρης, Α. Καραμιχαλέλης, Κ. Ευστρατίου, Μ. Γκορτζολίδου, Ε. Νίκα, Ι. Γράβαρης, Ε. Αντωνόπουλος, Γ. Τσιμέκας, Ι. Ζόμπολας, Π. Κάρλης, Δ. Γρατσιάς, Σύμβουλοι, Μ. Τριπολιτσιώτη, Β. Ανδρουλάκης, Πάρεδροι, Γραμματέας η Δ. Μουζάκη.

Για να δικάσει την από 6 Ιουνίου 2002 αίτηση :

της Ζωής σύζυγου Ιωάννου Μπόγρη, το γένος Θρασ. Πατέλη, κατοίκου Πετρούπολης Αττικής (25ης Μαρτίου 92), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Αν. Βαρδακούλια (Α.Μ. 8363), που τον διόρισε στο ακροατήριο,

κατά των: 1) Υπουργού Οικονομικών, ο οποίος παρέστη με την Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και 2) ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ Α.Ε.», που εδρεύει στην Αθήνα (Φαβιέρου 30), η οποία παρέστη με τους δικηγόρους: α) Γ. Κροκίδα (Α.Μ. 14298), β) Κ. Χρυσόγονο (Α.Μ. 2387 Δ.Σ. Θεσσαλονίκης) και γ) Μ. Ντότσικα (Α.Μ. 9601), που τους διόρισε με πληρεξούσιο.

Η παρόντα αίτηση παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της υπ' αριθμ. 1466/2005 αποφάσεως του ΣΤ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να απαντήσει η Ολομέλεια το ζήτημα που αναφέρεται στην απόφαση.

Με την αίτηση αυτή η αναιρεσιούσα επιδιώκει να αναρτηθεί η υπ' αριθμ. 1658/2002 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της παραπεμπτικής αποφάσεως, η οποία επέχει θέση εισήγησής, από τον Εισηγητή, Σύμβουλο Σ. Χαραλάμπους.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αναιρεσιούσας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναίρεσής και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τους πληρεξούσιους της αναιρεσίβλητης εταιρείας και την εκπρόσωπο των Υπουργών, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Συμμόρφωσε κατά το Νόμο

1. Επειδή για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (ειδικά έντυπο παράβολο 163469-70, 082329-30/2002).

2. Επειδή με την αίτηση αυτή ζητείται η αναίρεση της υπ' αριθμ. 1658/2002 αποφάσεως του Πρωτοδικείου Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, με την οποία απερρίφθη αίτηση της αναιρεσιούσας, φερομένης ως διοικητικής απαλλοτριωθέντος ακινήτου επί της οδού Θράκης της Πετρούπολης, περί ακυρώσεως της παραλείψεως των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων να εκδώσουν βεβαιωτική πράξη για αυτοδίκαιη άρση της εν λόγω απαλλοτριώσεως.

Η απόφαση

αναρτηθεί

<http://as.ste.gr/ste/faces/nleitoyrgiesservlet?print=keim&type=3>

6/3/2008

3. Επειδή, με την υπ' αριθ. 1466/2005 απόφαση του ΣΤ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας παραπέμφθηκε προς επίλυση ενώπιον της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας το ζήτημα αν επέρχεται, κατά το Σύνταγμα (άρθρο 17 παρ. 2 και 4), συντέλεση της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως ακινήτου, στην περίπτωση που εντός του προβλεπόμενου διαστήματος του ενός και ημίσεος έτους από τη δημοσίευση της δικαστικής απόφασης για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημιώσεως, καταβάλλεται μόνον η προσωρινώς προσδιορισθείσα, παρά το ότι κατά το χρόνο της καταβολής (ή της δημοσιεύσεως της σχετικής παράκαταθέσεως της προσωρινής αποζημιώσεως) είχε ήδη εκδοθεί δικαστική απόφαση που καθόρισε την οριστική αποζημίωση σε ύψος μεγαλύτερο της προσωρινώς προσδιορισθείσας.

4. Επειδή, η κρινόμενη αίτηση ασκήθηκε παραδεκτώς και είναι περαιτέρω, ερευνητέα.

5. Επειδή, το άρθρο 17 του Συντάγματος (όπως ίσχυε πριν την αναθεώρηση της 6.4.2001), στις παραγρ. 2 και 4 όριζε τα εξής : «2. Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσηκόντα τρόπο, όταν και όπως ο νόμος ορίζει και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρης αποζημίωση, που να ανταποκρίνεται στην αξία την οποία είχε το απαλλοτριούμενο κατά το χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημιώσεως. Αν ζητηθεί απευθείας ο οριστικός προσδιορισμός της αποζημιώσεως, λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο. 3. . . . 4. Η αποζημίωση ορίζεται πάντοτε από τα πολιτικά δικαστήρια. Μπορεί να οριστεί και προσωρινά δικαστικώς, ύστερα από ακρόαση ή πρόσκληση του δικαιούχου. . . . Πριν καταβληθεί η οριστική ή προσωρινή αποζημίωση διατηρούνται ακέραια όλα τα δικαιώματα του ιδιοκτήτη και δεν επιτρέπεται η κατάληψη. Η αποζημίωση που ορίστηκε καταβάλλεται υποχρεωτικά το αργότερο μέσα σε ένα μισό έτος από τη δημοσίευση της απόφασης για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημιώσεως και σε περίπτωση απευθείας αίτησης για οριστικό προσδιορισμό της αποζημιώσεως, από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης του δικαστηρίου, διαφορετικά η απαλλοτρίωση αίρεται αυτοδικαίως γι αυτού άλλου το άρθρο 7 παρ. 1 του προϊσχύσαντος ν.δ/τος 797/1971 (φ. 1) όριζε ότι συντέλεση της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως επέρχεται από την καταβολή στο δικαιούχο της αποζημιώσεως που προσδιορίσθηκε προσωρινά ή οριστικά ή από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της γενομένης στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων καταθέσεως της αποζημιώσεως. Όμοιος ρυθμισμός περιέλαβε στο άρθρο 7 παρ. 1 και ο ισχύων Κώδικας Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων (ν. 2882/2001 φ. 17/6.2.2001, έναρξη ισχύος κατά το άρθρο δεύτερο αυτού η 6.5.2001). Περαιτέρω, το άρθρο 11 του εν λόγω Κώδικα ορίζει τα ακόλουθα : «1. Η αρχή που κήρυξε την αναγκαστική απαλλοτρίωση δύναται με απόφασή της να την ανακαλέσει, ολικώς ή μερικώς, πριν συντελεσθεί, τηρώντας τη διαδικασία που ορίζεται από το άρθρο 1 για την κήρυξη αυτής. 2. Η αναγκαστική απαλλοτρίωση ανακαλείται υποχρεωτικά με πράξη της αρχής η οποία την έχει κηρύξει, ύστερα από αίτηση κάθε ενδιαφερομένου που πιθανολογεί εμπράγματο δικαίωμα στο απαλλοτριωμένο ακίνητο, εάν μέσα σε τέσσερα έτη από την κήρυξή της δεν ασκηθεί αίτηση για το δικαστικό καθορισμό της αποζημιώσεως ή δεν καθορισθεί αυτή εξωδίκως. Η αίτηση είναι απολύτως απαράδεκτη εάν ασκηθεί μετά την πάροδο έτους από την παρέλευση της τετραετίας αυτής, σε κάθε δε περίπτωση μετά τη δημοσίευση της απόφασης καθορισμού της αποζημιώσεως. Η πράξη δικής ανάκλησης της απαλλοτρίωσης εκδίδεται μέσα σε τέσσερις μήνες από την υποβολή της σχετικής αίτησης και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου δεν ισχύουν προκειμένου περί απαλλοτριώσεων προς εφαρμογή σχεδίων πόλεων, ανάπτυξη οικιστικών περιοχών και για αρχαιολογικούς σκοπούς. 3. Η αναγκαστική απαλλοτρίωση αίρεται αυτοδικαίως εάν δεν συντελεστεί μέσα σε ένα μισό έτος από τη δημοσίευση της απόφασης προσωρινού καθορισμού της αποζημιώσεως και, σε περίπτωση απευθείας οριστικού καθορισμού αυτής, από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης. Η αρμόδια για την κήρυξη της απαλλοτρίωσης αρχή υποχρεούται να εκδώσει μέσα σε τέσσερις μήνες από τη λήξη της προθεσμίας του προηγούμενου εδαφίου βεβαιωτική πράξη για την επελθούσα αυτοδίκαιη άρση. Η πράξη αυτή δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. 4. Εάν περάσουν άπρακτες οι κατά τις προηγούμενες παραγράφους 2 και 3 προθεσμίες ή εκδοθεί πράξη αρνητική, κάθε ενδιαφερόμενος δύναται να ζητήσει από το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το απαλλοτριωμένο ακίνητο, την έκδοση δικαστικής απόφασης, με την οποία να ακυρώνεται η προσβληθείσα πράξη ή παράλειψη και να βεβαιώνεται η αυτοδίκαιη ή υποχρεωτικώς επελθούσα άρση της απαλλοτριώσεως. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται αναλόγως η διαδικασία που ορίζεται από τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999), πλην του άρθρου 66 αυτού. Στη δική

καλείται υπέρ ου η απαλλοτρίωση και το Δημόσιο. Η εκδιδόμενη απόφαση είναι ανέκκλητη . . .». Τέλος, το άρθρο 29 του ίδιου ν. 2882/2001 ορίζει ότι: «1. Οι διατάξεις του παρόντος εφαρμόζονται επί των απαλλοτριώσεων που κηρύσσονται από την έναρξη ισχύος του και εφεξής. 2. Απαλλοτριώσεις που κηρύχθηκαν από 1ης Φεβρουαρίου 1971 και εφεξής διέπονται από τις διατάξεις του παρόντος από το σημείο στο οποίο βρίσκονται κατά την έναρξη της ισχύος αυτού. Εξαιρούνται τα θέματα εκείνα για τα οποία κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος έχει κοινοποιηθεί εισαγωγικό δικόγραφο της σχετικής δίκης ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου ή έχει εκδοθεί σχετική διοικητική πράξη, ως προς τα οποία εφαρμόζονται μόνον οι διαδικαστικές διατάξεις του παρόντος. 8. Με την επιφύλαξη των οριζόμενων από τις λοιπές διατάξεις του παρόντος Κώδικα, από την έναρξη ισχύος αυτού καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη η οποία αφορά θέματα που ρυθμίζονται από αυτόν ή αντίκειται στις διατάξεις τούτου. Κάθε παραπομπή στον α.ν. 1731/1939 ή στο ν.δ. 797/1971 ή γενικά στη νομοθεσία περί απαλλοτριώσεων νοείται από την έναρξη ισχύος του παρόντος Κώδικα ότι γίνεται στις αντίστοιχες διατάξεις αυτού . . .».

6. Επειδή, ο συνταγματικός νομοθέτης, αποβλέποντας στην ταχεία και έγκαιρη πραγμάτωση του σκοπού της απαλλοτριώσεως, αρκέσθηκε στην καταβολή της προσωρινής αποζημιώσεως μέσα στην προθεσμία του ενός και ημίσεος έτους από την δημοσίευση της σχετικής δικαστικής αποφάσεως. Τούτο δε διότι η απόφαση για τον προσωρινό προσδιορισμό, εν όψει της φύσεως της σχετικής διαδικασίας, εκδίδεται σε σύντομο χρονικό διάστημα, ενώ η απόφαση που προβαίνει στον οριστικό καθορισμό απαιτεί μακρότερη, σύμφωνα με όσα συνήθως συμβαίνουν στην πράξη, χρονική διαδρομή. Έτσι, εφ' όσον εκείνος υπέρ του οποίου κηρύχθηκε η αναγκαστική απαλλοτρίωση προβεί στην παρακατάθεση της προσωρινής αποζημιώσεως, σύμφωνα με τους όρους του νόμου, μέσα στην δεκαοκτάμηνη προθεσμία από την δημοσίευση της σχετικής αποφάσεως, επιτυγχάνει την συντέλεση της απαλλοτριώσεως. Είναι δε, ως προς τούτο, αδιάφορο αν μετά την ως άνω παρακατάθεση εκδοθεί δικαστική απόφαση για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημιώσεως. Η παρακατάθεση όμως αυτή του συνταγματικού νομοθέτη παρίσταται αλισιτελής, όταν, πριν από την παρακατάθεση της προσωρινής αποζημιώσεως, έχει εκδοθεί δικαστική απόφαση που προβαίνει στον οριστικό προσδιορισμό της αποζημιώσεως. Στην περίπτωση αυτή δεν μπορεί πιά να επέλθει συντέλεση της απαλλοτριώσεως με παρακατάθεση της προσωρινής μόνο αποζημιώσεως, γιατί έτσι θα καταστρατηγείτο η συνταγματική επιταγή για καταβολή πλήρους αποζημιώσεως που να ανείλοκρίνεται στην πραγματική αξία του απαλλοτριωθέντος. Άλλωστε, η αντίθετη εκδοχή θα είχε ως συνέπεια να μπορεί να αναπτύσσει έννομες συνέπειες – και μάλιστα στον χώρο συνταγματικά προστατευμένου δικαιώματος – δικαστική απόφαση που έπαυσε πιά να ισχύει ύστερα από την ευδοκίμηση ενδίκου μέσου, στρεφόμενου κατ' αυτής. Συνεπώς, εάν πριν από την παρακατάθεση της προσωρινής αποζημιώσεως έχει εκδοθεί οριστική απόφαση, η συντέλεση της απαλλοτριώσεως επέρχεται μόνο με την καταβολή της οριστικής αποζημιώσεως. Αν και κατά τη γνώμη των Συμβούλων Α. Θεοφιλοπούλου, Δ. Πετρούλια, Αικ. Συγγούνα, Α. Γκότση, Ν. Μαρκουλάκη, Γ. Παπαγεωργίου, Ι. Μαντζουράνη, Δ. Σκαλτσούνη, Κ. Βιολάρη, Ι. Γράβαρη και Γ. Τσιμέκα, προς τη γνώμη των οποίων συνετάχθη ο Πάρεδρος Β. Ανδρουλάκης, από τις παρατεθείσες συνταγματικές διατάξεις προκύπτει ότι, εάν χωρήσει προσωρινός προσδιορισμός της αποζημιώσεως και όχι απ' ευθείας οριστικός προσδιορισμός αυτής, η συντέλεση της απαλλοτριώσεως επέρχεται με την καταβολή του ποσού της προσωρινής αποζημιώσεως ή τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της καταθέσεως στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων του ποσού αυτής μέσα σε ένα μισό έτος από την δημοσίευση της δικαστικής αποφάσεως για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημιώσεως. Ως εκ τούτου, η μη καταβολή ή μη κατάθεση της διαφοράς μεταξύ της προσωρινής και της οριστικής αποζημιώσεως (με την προβλεπόμενη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως) και μάλιστα εντός ορισμένης προθεσμίας, δεν επηρεάζει την, κατά τα ανωτέρω, συντέλεση της απαλλοτριώσεως, έστω και αν η δικαστική απόφαση για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημιώσεως εκδόθηκε πριν από την, εντός της προθεσμίας των 18 μηνών, καταβολή ή δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της ειδοποιήσεως καταθέσεως στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων της προσωρινής αποζημιώσεως.

7. Επειδή, εν πρόκειμένω, όπως εκτίθεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, με την υπ' αριθμ. 1058131/4008/0010/2.9.1991 (ΦΕΚ Δ' 644) κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας και Θρησκευμάτων κηρύχθηκε αναγκαστική απαλλοτρίωση, υπέρ και με δαπάνη του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων, έκτασης 578 τ.μ., που βρίσκεται στον Δήμο Πετρούπολης, με πρόσδεση επί της οδού Θράκης. Με την υπ' αριθμ. 2225/30.10.1998 απόφαση του Μονομελούς

Πρωτοδικείου Αθηνών προσδιορίστηκε η προσωρινή αποζημίωση των δικαιούχων, το ποσό της οποίας κατέθεσε στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων (5169/29.3.2000 γραμμάτιο σύστασης παρακαταθήκης), στη συνέχεια δε, πριν από την παροχή της δεκαοκταμήνου από τη δημοσίευση της παραπάνω απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου, δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ Δ' 206/6.4.2000) η πράξη ειδοποίησης για την κατάθεση της προσωρινής αποζημίωσης. Πριν όμως από την εν λόγω δημοσίευση της γενομένης καταθέσεως της προσωρινής αποζημίωσης, δημοσιεύθηκε η υπ' αριθμ. 2212/21.3.2000 απόφαση του Εφετείου Αθηνών με την οποία καθορίστηκε η οριστική αποζημίωση για την επίμαχη απαλλοτριώση, σε ύψος μεγαλύτερο της προσωρινής προσδιορισθείσας. Η αναιρεσιούσα φερόμενη ως ιδιοκτήτρια ακινήτου αποτελούντος μέρος της απαλλοτριωμένης εκτάσεως ζήτησε με αίτησή της προς το Τριμελές Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών να ακυρωθεί η παράλειψη των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων να εκδώσουν βεβαιωτική πράξη για την αυτοδίκαιη άρση της απαλλοτριώσεως, προβάλλοντας ότι έπρεπε μέσα σε ενάμιση έτος από τη δημοσίευση της απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου να είχε κατατεθεί η οριστική αποζημίωση που καθορίστηκε με την κατά τα άνω, εντός του διαστήματος του ενός και ημίσεος έτους, δημοσιευθείσα απόφαση του Εφετείου Αθηνών και ότι η παρακατάθεση της προσωρινής ορισθείσας αποζημίωσης σε χρόνο, κατά τον οποίο είχε δημοσιευθεί η δικαστική απόφαση για τον οριστικό προσδιορισμό αυτής, δεν συνιστά πλήρη αποζημίωση κατά την έννοια του άρθρου 17 παρ. 4 του Συντάγματος και, συνεπώς, δεν επήλθε συντέλεση της ως άνω απαλλοτριώσεως. Την αίτηση αυτή της αναιρεσιούσας απέρριψε με την προσβαλλόμενη απόφασή του το Διοικητικό Πρωτοδικείο, κριθέντος ότι η μη καταβολή της διαφοράς μεταξύ της προσωρινής και οριστικής αποζημίωσης για την αναγκαστική απαλλοτριώση του επιδικίου ακινήτου δεν επηρεάζει τη συντέλεση της απαλλοτριώσεως, η οποία επήλθε με την εμπρόθεσμη κατάθεση της προσωρινής προσδιορισθείσας αποζημίωσης, ανεξαρτήτως αν στο μεταξύ είχε δημοσιευθεί η απόφαση του Εφετείου για τον οριστικό προσδιορισμό αυτής.

8. Επειδή, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην έκτη σκέψη, η παραπάνω κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου δεν είναι νόμιμη, για το λόγο δε αυτόν, βασίμως προβαλλόμενο με την κρινόμενη αίτηση, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί, η δε υπόθεση που χρειάζεται διευκρίνιση, κατά το πραγματικό, να παραπεμφθεί στο δικάσαν δικαστήριο, για νέα κρίση.

Διά ταύτα

Δέχεται την κρινόμενη αίτηση.

Αναιρεί την υπ' αριθ. 1658/2002 απόφαση του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, στο οποίο παραπέμπει την υπόθεση, σύμφωνα με το σκεπτικό.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου.

Επιβάλλει συμμέτρως εις το Δημόσιο και τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων τη δικαστική δαπάνη της αναιρεσιούσας, ανερχόμενη συνολικώς στο ποσόν των χιλίων τριακοσίων ογδόντα (1.380) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 14 Νοεμβρίου 2006

Ο Πρόεδρος Η Γραμματέας

Γ. Παναγιωτόπουλος Δ. Μουζάκη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 29ης Μαρτίου 2007.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

Γ. Παναγιωτόπουλος Β. Μανωλόπουλος

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα,

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ: INTRACOM-NOMOS

10/2004 ΑΠ (ΟΛΟΜ) (347911)

Μέγεθος Γραμμάτων **Κλείσιμο**

(Α' ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ, ΕΔΚΑ 2004/610)

Συνταγματική κατοχύρωση της ιδιοκτησίας. Ειδικό καθεστώς εκδίκασης της αποζημίωσης λόγω αναγκαστικής απαλλοτρίωσης. Αποκλειστική αρμοδιότητα του Εφετείου για την εκδίκαση της οριστικής τιμής αποζημίωσης λόγω απαλλοτρίωσης. Κρίση ότι το Εφετείο έχει αρμοδιότητα να κρίνει αν ο ιδιοκτήτης απαλλοτριωμένου ακινήτου που αποκτά πρόσωπο σε διανοιγόμενη εθνική οδό έχει ή όχι ωφέλεια ή υποχρέωση στις δαπάνες της απαλλοτρίωσης. Αναιρείται η προσβαλλόμενη απόφαση που έκρινε ότι δεν έχει αρμοδιότητα να δικάσει τη συγκεκριμένη διαφορά. (Αναιρεί τις 8299/2001 και 2843/2000 ΕφΑθ).

Αριθμός 10/2004
ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ
ΣΕ ΤΑΚΤΙΚΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από τους Δικαστές της Α' Σύθεσης: Γεώργιο Κάπο; Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, Στυλιανό Πατεράκη, Αντιπρόεδρο Αρείου Πάγου, Παύλο Μειδάνη, Νικόλαο Κασσαβέτη, Γεώργιο Ναυπλιώτη, Ανάργυρο Πλατή, Χρήστο Μαυρογένη, Ευριπίδη Αντωνίου - εισηγητή, Χρήστο Μπαβέα, Σταμάτιο Γιακουμέλο, Κωνσταντίνο Μουλαγιάννη, Γεώργιο Αμελαδιώτη, Χρύσανθο Παπούλια, Γεώργιο Βούλγαρη, Ευάγγελο Σταυρουλάκη, Γεώργιο Φώσκολο, Γεώργιο Χλαμπουτάκη και Δημήτριο Κυριτσάκη, Αρεοπαγίτες (κωλυομένων των λοιπών δικαστών της σύνθεσης).

ΣΥΝΗΛΘΕ σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του στις 18 Δεκεμβρίου 2003, με την παρουσία του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου Δημητρίου Λινού και της Γραμματέως Κωνσταντίνας Ξηροτύρη, για να δικάσει μεταξύ:

Των καλουσών - αναιρεσειουσών: 1) ..., το γένος ... και 2) ... το γένος ..., κατοίκων ... Αττικής, οι οποίες εκπροσωπήθηκαν από τον πληρεξούσιο δικηγόρο τους Αλέξανδρο Κανδαράκη.

Του καθού η κλήση αναιρεσιβλήτου: Ελληνικού Δημοσίου, νομίμως εκπροσωπούμενου από τον Υπουργό των Οικονομικών, που κατοικοεδρεύει στην Αθήνα. Εκπροσωπήθηκε από τον Αλέξαγδρο Ροϊλό, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ο οποίος δεν κατέθεσε προτάσεις.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 20.9.1999 αίτηση προσδιορισμού οριστικής τιμής μονάδας αποζημίωσης επί αναγκαστικής απαλλοτρίωσης των ήδη αναιρεσειουσών που κατατέθηκε στο Εφετείο Αθηνών. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 2843/2000, 3716/2001, μη οριστικές, και 8299/2001, οριστική του ίδιου δικαστηρίου. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασεως ζήτησαν οι αναιρεσειούσες με την από 20.5.2002 αίτησή τους.

Στη συνέχεια εκδόθηκε η απόφαση 1294/2003 του Δ' πολιτικού τμήματος του Αρείου Πάγου, η οποία παρέπεμψε στην τακτική Ολομέλεια του Αρείου Πάγου το προσδιοριζόμενο στο σκεπτικό της μέρος του πρώτου λόγου της αιτήσεως αναίρεσεως. Μετά την πιο πάνω απόφαση και την από 14.10.2003 κλήση των αναιρεσειουσών η προκείμενη υπόθεση φέρεται στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου τούτου.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω. Οι πληρεξούσιοι των διαδίκων ανέπτυξαν και προφορικά τους σχετικούς ισχυρισμούς τους, τους οποίους ο πληρεξούσιος των αναιρεσειουσών ανέφερε και στις προτάσεις τους και ζήτησαν ο μεν πληρεξούσιος των αναιρεσειουσών την παραδοχή της αιτήσεως,

ο δε πληρεξούσιος του αναιρεσιβλήτου την απόρριψή της και καθένας την καταδίκη του αντιδίκου στη δικαστική δαπάνη.

Ο Εισαγγελέας πρότεινε να γίνει δεκτό το σχετικό μέρος του πρώτου λόγου της αναιρέσεως, κατά την εκ του άρθρου 559 αριθμ. 14 Κ.Πολ.Δ. αίτησή του, που παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια, σύμφωνα με το άρθρο 563 παρ. 2 στοιχ. β' Κ.Π.Δ., επειδή κρίθηκε ότι δημιουργεί ζήτημα με γενικότερο ενδιαφέρον, ως βάσιμο.

Κατόπιν αυτών ο Πρόεδρος έδωσε εκ νέου το λόγο στους πιο πάνω πληρεξουσίου των διαδικών, οι οποίοι αναφέρθηκαν σε αυτά που προηγούμενα είχαν αναπτύξει.

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Παραδεκτά εισάγεται στην τακτική Ολομέλεια του ε Δικαστηρίου τούτου ο από το άρθρο 559 αριθμ. 14 ΚΠολΔ πρώτος λόγος του δικογράφου της από 20.5.2002 αίτησης των 1) ..., το γένος ... και ... και 2) ..., για αναίρεση της 8299/2001 οριστικής απόφασης του Εφετείου Αθηνών και της θεωρουμένης ως συμπροσβληθείσας κατά το άρθρο 553 παρ. 2 ΚΠολΔ προεκδοθείσας 2843/2000 εν μέρει οριστικής απόφασης αυτού, ο οποίος παραπέμφθηκε σε αυτή με την 1294/2003 απόφαση του Δ' Πολιτικού Τμήματος του Αρείου Πάγου σύμφωνα με το άρθρο 563 παρ. 2 εδ. β ΚΠολΔ, διότι κρίθηκε ότι με τον λόγο αυτό τίθενται ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος.

2. Το άρθρο 17 παρ. 1, 2 και 4 του Συντάγματος, ορίζει: 1. Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος. 2. Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσήκοντα τρόπο, όταν και όπως ο νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρης αποζημίωση ... 4. Η αποζημίωση ορίζεται από τα αρμόδια δικαστήρια ... Νόμος μπορεί να προβλέπει την εγκαθίδρυση ενιαίας δικαιοδοσίας, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 94, για όλες τις διαφορές και υποθέσεις που σχετίζονται με απαλλοτρίωση, καθώς και την κατά προτεραιότητα διεξαγωγή των σχετικών δικών. Το δε άρθρο 17 παρ. 1 του ν.δ. 797/1971 "περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων", ορίζει ότι ο προσδιορισμός της αποζημιώσεως γίνεται με δικαστική απόφαση. Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, ερμηνευόμενη ενόψει της ως άνω διατάξεως του Συντάγματος, καθώς και του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Συμβάσεως της Ρώμης, που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974 / και κατά το άρθρο 28 του Συντάγματος έχει αυξημένη έναντι των Κοινών νόμων ισχύ, ορίζει δε ότι "παν φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του", αντικείμενο της δίκης του καθορισμού αποζημιώσεως είναι η αποζημίωση εν συνόλω λαμβανομένη, δηλαδή η χορήγηση αποζημιώσεως σε σχέση με την αξία του απαλλοτριωθέντος ακινήτου, ο προσδιορισμός της ωφέλειας του ιδιοκτήτη αυτού όπου η ύπαρξη της επηρεάζει τις εκ της απαλλοτριώσεως αξιώσεις του, κάθε άλλο θέμα συναφές με την απαλλοτρίωση και η δικαστική δαπάνη. Ο δε προβλεπόμενος στη διάταξη αυτή περιορισμός της αρμοδιότητας του Εφετείου σε μόνο τον προσδιορισμό της αποζημιώσεως είναι ανίσχυρος, ως προσκρούων στην ως άνω διάταξη του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ. Επομένως υποβαλλομένου αιτήματος, στα πλαίσια του οριστικού προσδιορισμού της αποζημιώσεως περί αναγνώρισεως του του ιδιοκτήτη του απαλλοτριούμενου ακινήτου, που αποκτά πρόσωπο σε διανογόμενη εθνική οδό ότι δεν ήταν ωφελούμενος και συνεπώς δεν υποχρεούνταν σε αποζημί τρίτων ιδιοκτησιών, ούτε σε αυτοαποζημίωση, το Εφετείο είναι αρμόδιο να εξετάσει ενιαίως κατά τη διαδικασία αυτή χορήγηση αποζημιώσεως σε σχέση με την αξία απαλλοτριούμενου ακινήτου, β) την αναγνώριση δικαίου της αποζημιώσεως (γ) την ύπαρξη ή όχι ωφέλειας του ιδιοκτήτη απαλλοτριούμενου ακινήτου, που αποκτά πρόσωπο σε διανογόμενη εθνική οδό και εντεύθεν την υποχρέωση ή μη συμμετοχής στις δαπάνες απαλλοτριώσεως κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 και 3 του ν. 653/1977 και δ) το αίτημα περί της δικαστικής δαπάνης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το Εφετείο Αθηνών με την 2843/2000 προεκδοθείσα εν μέρει οριστική απόφαση του, η οποία θεωρείται, κατά το άρθρο 553 παρ. 2 ΚΠολΔ, ως συμπροσβληθείσα με την 8299/2001: οριστική=ή του απόφαση, κατά της οποίας στρέφεται η αναίρεση, έκρινε κατά την διαδικασία του καθορισμού οριστικής τιμής μονάδας αποζημιώσεως απαλλοτριωθέντων ακινήτων ότι ήταν λειτουργικά αναρμόδια να αποφανθεί περί του αν ο ιδιοκτήτης απαλλοτριούμενου ακινήτου, που αποκτά πρόσωπο σε διανογόμενη εθνική οδό, έχει ή όχι ωφέλεια στη συγκεκριμένη

περίπτωση, όπως και αν έχει υποχρέωση συμμετοχής στις δαπάνες της απαλλοτριώσεως κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 και 3 του Ν. 653/1977 και για το λόγο αυτό απέρριψε ως απαράδεκτο το αίτημα των αναιρεσιουσών, που αφορά το ακίνητο με αριθμό 158, με το οποίο ζητούσαν αναγνωρισθούν, ότι δεν ήταν ωφελούμενες παρόδιες ιδιοκτήτριες και συνεπώς δεν υποχρεούνταν σε αποζημίωση τρίτων ιδιοκτησιών, ούτε σε αυτοαποζημίωση. Με την κρίση του αυτή το Εφετείο, σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί προηγουμένως, παρά τον νόμο κήρυξε απαράδεκτο και συνεπώς, είναι βάσιμος ο σχετικός, από τον αριθ. 14 του άρθρου 559 του ΚΠολΔ, λόγος της αναιρέσεως.

3. Συνακόλουθα με τα παραί άνω πρέπει να γίνει δεκτη η αίτηση αναιρέσεως, κατά το μέρος που παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια. Εφόσον δε οι λοιποί λόγοι "αναιρέσεως, για τους οποίους επιφυλάχθηκε να αποφασίσει το τμήμα, πλήττουν άλλα κεφάλαια της προσβαλλόμενης αποφάσεως, πρέπει να αναπεμφθεί η αίτηση αναιρέσεως στο Δ' Τμήμα το οποίο, μετά την έρευνα των λοιπών λόγων θα παραπέμψει την υπόθεση στο Εφετείο είτε κατά μόνο το άνω αναιρεθέν μέρος, είτε, και ως προς άλλα κεφάλαια.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί τις 8299/2001 και 2843/2000 αποφάσεις Εφετείου Αθηνών κατά τη διάταξη-τους με την οποία κηρύχθηκε απαράδεκτο το αίτημα αναγνωρίσεως των αιτουσών ότι δεν ήταν ωφελούμενες εκ της απαλλοτριώσεως του ακινήτου, 158, ιδιοκτήτριες και ότι δεν υποχρεούνται σε αποζημίωση τρίτων ή αυτοαποζημίωση. Και

Αναπέμπει την κρινόμενη υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση στο Δ' Τμήμα του Αρείου Πάγου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 19 Φεβρουαρίου 2004 και δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του στις 18 Μαρτίου 2004.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Κατά την προαναφερθείσα συνεδρίαση, η αναιρεσιούσα η οποία προσέβαλλε την απόφαση της Ολομέλειας του Εφετείου Αθηνών με την οποία κηρύχθηκε απαράδεκτο το αίτημα αναγνωρίσεως των αιτουσών ότι δεν ήταν ωφελούμενες εκ της απαλλοτριώσεως του ακινήτου, 158, ιδιοκτήτριες και ότι δεν υποχρεούνται σε αποζημίωση τρίτων ή αυτοαποζημίωση, με την κρίση του Εφετείου, σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί προηγουμένως, παρά τον νόμο κήρυξε απαράδεκτο και συνεπώς, είναι βάσιμος ο σχετικός, από τον αριθ. 14 του άρθρου 559 του ΚΠολΔ, λόγος της αναιρέσεως. Συνακόλουθα με τα παραί άνω πρέπει να γίνει δεκτη η αίτηση αναιρέσεως, κατά το μέρος που παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια. Εφόσον δε οι λοιποί λόγοι "αναιρέσεως, για τους οποίους επιφυλάχθηκε να αποφασίσει το τμήμα, πλήττουν άλλα κεφάλαια της προσβαλλόμενης αποφάσεως, πρέπει να αναπεμφθεί η αίτηση αναιρέσεως στο Δ' Τμήμα το οποίο, μετά την έρευνα των λοιπών λόγων θα παραπέμψει την υπόθεση στο Εφετείο είτε κατά μόνο το άνω αναιρεθέν μέρος, είτε, και ως προς άλλα κεφάλαια.

Δικαιώματα
στην Αφίευση

N° Φ.093.18 / 5479 - 1 / 1

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε. Κ.Λ.Π. κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 58634/00)
ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
10 Ιουλίου 2003

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική :
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ, 10-07-03

[υπογραφή]

S. NIELSEN

Αναπληρωτής Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε. κ.λ.π. κατά της
Ελλάδος,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα),
συγκροτηθέν από τμήμα απαρτιζόμενο από τους δικαστές:

P. LORENZEN, Πρόεδρος,

K. L. POZAKH,

G. BONELLO,

N. VAJIC,

S. BOTOUCCHAROVA,

V. ZAGREBELSKY,

E. STEINER,

και από τον S. NIELSEN, Αναπληρωτή Γραμματέα του Τμήματος,

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 16 Μαΐου 2002 και 19 Ιουνίου 2003,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω τελευταία ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 58634/00) προσφυγής, την οποία κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας τρεις ανώνυμες εταιρείες, οι Κωνσταντόπουλος Α.Ε., Ζ. και Ζ. Μακρή & Σία και Τάσος Θ. Πρισκομάτης Α.Ε. («οι προσφεύγουσες»), οι οποίες προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 21 Ιουνίου 2000 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγουσες εταιρείες εκπροσωπούνται ενώπιον του Δικαστηρίου από τους Δικηγόρους Θεσσαλονίκης Κ. Χωρομίδη και Ι. Χωρομίδη. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τον εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο του πληρεξουσίου της, Σ. Σπυρόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Οι προσφεύγουσες παραπονούνταν, ειδικότερα, υπό το πρίσμα του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, ότι αδυνατούν να τύχουν πλήρους επανορθώσεως για την απαλλοτρίωση τμημάτων των οικοπέδων τους.

4. Της προσφυγής επελήφθη το δεύτερο τμήμα του Δικαστηρίου (άρθρο 52 § 1 του Κανονισμού). Στο πλαίσιο αυτού, το τμήμα στο οποίο ανετέθη η εξέταση της υποθέσεως (άρθρο 27 § 1 της Συμβάσεως) συγκροτήθηκε συμφώνως προς το άρθρο 26 § 1 του Κανονισμού.

5. Την 1^η Νοεμβρίου 2001, το Δικαστήριο μετέβαλε τη σύνθεση των τμημάτων του (άρθρο 25 § 1 του Κανονισμού). Της παρούσης προσφυγής επελήφθη το πρώτο τμήμα, όπως ανασυγκροτήθηκε (άρθρο 52 § 1).

6. Με την από 16 Μαΐου 2002 απόφαση, το τμήμα έκανε την προσφυγή εν μέρει δεκτή.

7. Τόσο οι προσφεύγουσες εταιρείες όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν εγγράφως παρατηρήσεις επί της ουσίας της υποθέσεως (άρθρο 59 § 1 του Κανονισμού).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

8. Οι προσφεύγουσες είναι ανώνυμες ή ομόρρυθμες εταιρείες, η έδρα των οποίων ευρίσκεται στο 3^ο, 6^ο και 12^ο χμ αντιστοίχως της Ε.Ο. Κατερίνης-Λάρισας.

9. Την 1^η Ιουνίου 1994, με (την υπ' αριθ. 1061381/3733/0010) κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Δημοσίων Έργων, το Ελληνικό Δημόσιο προέβη στην απαλλοτρίωση ακινήτων συνολικού εμβαδού 405 120 τ.μ., προκειμένου να διαμορφωθούν ορισμένα τμήματα της εθνικής οδού, τα οποία συνδέουν τις πόλεις Πλαταμώνα και Κατερίνη με την Πιερία (Βόρεια Ελλάδα). Απαλλοτριώθηκαν εκτάσεις 5 529,45 τ.μ. και 1 717,43 τ.μ. ιδιοκτησίας της πρώτης προσφεύγουσας, 1 311 τ.μ. ιδιοκτησίας της δεύτερης προσφεύγουσας, και 2 407 τ.μ. 905,21 τ.μ. ιδιοκτησίας της τρίτης προσφεύγουσας (με αριθμό κτηματολογίου 183-4, 115 και 42 αντίστοιχα).

10. Με τον Νόμο 653/1977 θεσπίστηκε τεκμήριο συμφώνως προς το οποίο, προκειμένου περί κατασκευής νέας εθνικής οδού, οι κύριοι παρόδιων ακινήτων ωφελούνται. Προβλέπει, επομένως, ότι οφείλουν να συμμετέχουν στα έξοδα απαλλοτριώσεως των εν λόγω ακινήτων (βλ. κατωτέρω). Σε εφαρμογή του τεκμηρίου αυτού, η διοίκηση απεφάσισε, στην προκειμένη περίπτωση, ότι για 1 149,96 τ.μ. του υπ' αριθ. 183 οικοπέδου, 400,34 τ.μ. του υπ' αριθ. 184 οικοπέδου, 518,72 τ.μ. του υπ' αριθ. 115 οικοπέδου και 1 317,91 τ.μ. του υπ' αριθ. 42 οικοπέδου, δεν έπρεπε οι προσφεύγουσες

εταιρείες να εισπράξουν αποζημίωση διότι έπρεπε να θεωρηθούν ως ωφελούμενες από την κατασκευή της οδού.

11. Στις 27 Μαΐου 1997, το Πρωτοδικείο Κατερίνης όρισε την προσωρινή τιμή μονάδος αποζημίωσης ανά τετραγωνικό μέτρο (απόφαση 123/1997).

12. Στις 23 Οκτωβρίου 1997, οι προσφεύγουσες εταιρείες αντιστοίχως κατέθεσαν ενώπιον του Εφετείου Θεσσαλονίκης αίτηση, ζητώντας να προσδιορισθεί η οριστική αποζημίωση για την απαλλοτρίωση. Στις παρατηρήσεις τους, οι προσφεύγουσες εταιρείες εξέθεσαν ότι το νόμιμο αμάχητο τεκμήριο, συμφώνως προς το οποίο ο ιδιοκτήτης ακινήτου με πρόσοψη επί δημοσίου χώρου επωφελείτο της επεκτάσεως του χώρου αυτού, αντέβαινε προς τα άρθρα 17 του Συντάγματος και 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1 στη Σύμβαση. Οι προσφεύγουσες εταιρείες ζήτησαν επίσης ειδική αποζημίωση για τα μη απαλλοτριωθέντα τμήματα του οικοπέδου τους. Υποστήριζαν σχετικά ότι τα εν λόγω τμήματα είχαν υποστεί ουσιαστική μείωση της αγοραστικής αξίας τους λόγω της υλοποιήσεως του έργου στο οποίο αποσκοπούσε η απαλλοτρίωση, έργο το οποίο θα δυσχέραινε την πρόσβαση των προσφευγουσών, θα παρεμπόδιζε την ορατότητα, κ.λ.π.

13. Με την από 29 Ιουνίου 1998 μη οριστική απόφαση, το Εφετείο έκρινε ότι είναι αναρμόδιο να εξετάσει εάν οι ιδιοκτήτριες των απαλλοτριωθέντων οικοπέδων επωφελούνταν της κατασκευής της νέας εθνικής οδού. Ειδικότερα, έκρινε ότι προκειμένου περί του προσδιορισμού του ποσού μονάδας της αποζημίωσης για τα ακίνητα τα οποία απαλλοτριώθηκαν λόγω της κατασκευής εθνικής οδού, το δικαστήριο περιορίζεται να ορίσει το εν λόγω ποσό, χωρίς να εξετάσει την ύπαρξη και την έκταση της υποχρεώσεως των παρόδων, οι οποίοι επωφελούνται της κατασκευής αυτής, όπως συμμετέχουν στα έξοδα της απαλλοτριώσεως συμφώνως προς το άρθρο 1 του Νόμου 653/1977. Απέρριψε, εξ άλλου, το αίτημα των προσφευγουσών εταιρειών, οι οποίες ζητούσαν να προσδιορισθεί

ειδική αποζημίωση για τα μη απαλλοτριωθέντα τμήματα των οικοπέδων τους, επειδή, συμφώνως προς τη νομολογία, η ειδική αποζημίωση χορηγείται μόνον όταν η αξία των μη απαλλοτριωθέντων τμημάτων υφίσταται σημαντική μείωση λόγω της αποκοπής του απαλλοτριωθέντος τμήματος. Αντιθέτως, η μείωση της αξίας των μη απαλλοτριωθέντων τμημάτων λόγω της υλοποίησης του έργου στο οποίο αποσκοπούσε η απαλλοτρίωση, δεν θα ηδύνατο να συνεπάγεται τη χορήγηση ειδικής αποζημίωσης, διότι ο ιδιοκτήτης του απαλλοτριωθέντος τμήματος θα ευνοείτο εν σχέσει προς τους ιδιοκτήτες μη απαλλοτριωθέντων ομόρων ακινήτων, των οποίων οι ιδιοκτησίες υφίστανται, ωστόσο, και αυτές, μείωση της αξίας τους λόγω της υλοποίησης του εν λόγω έργου (Α.Π. 8/1999). Τέλος, το Εφετείο διέταξε πραγματογνωμοσύνη προκειμένου να υπολογισθεί η πραγματική αξία των ιδιοκτησιών οι οποίες απαλλοτριώθηκαν (απόφαση 2387/1998).

14. Στις 27 Απριλίου 1999, το Εφετείο όρισε το οριστικό ποσό μονάδος της αποζημίωσης (εκτός από μία οικοδομή κείμενη επί του υπ' αριθ. 183 οικοπέδου, για την οποία ανέβαλε την εξέταση και διέταξε συμπληρωματική πραγματογνωμοσύνη). Εξ άλλου, απεφάσισε ότι έπρεπε το Δημόσιο να πληρώσει 100 000 δραχμές για τη δικαστική δαπάνη των προσφευγουσών εταιρειών και την αμοιβή των δικηγόρων τους. Όρισε την εν λόγω αμοιβή σε 4% του ποσού της αποζημίωσης για την απαλλοτρίωση, έπρεπε δε το ποσό αυτό να κατατεθεί στον Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης (απόφαση υπ' αριθ. 1316/1999).

15. Στις 21 Ιουνίου 1999, οι προσφεύγουσες εταιρείες κατέθεσαν ενώπιον του Αρείου Πάγου αίτηση αναιρέσεως. Στους λόγους τους, επεσήμαιναν ότι το Εφετείο είχε παραβιάσει τα άρθρα 6 § 1 της Συμβάσεως και 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1.

16. Την 1^η Μαρτίου 2000, το τρίτο τμήμα του Αρείου Πάγου παρέπεμψε τον λόγο τον σχετικό προς τον τρόπο με τον οποίο το Εφετείο είχε αποφανθεί όσον αφορά τη δικαστική δαπάνη και τη δικηγορική αμοιβή, ενώπιον της

Ολομέλειας του Αρείου Πάγου και απέρριψε τους λοιπούς λόγους των προσφευγουσών εταιρειών ως αβάσιμους (απόφαση υπ' αριθ. 349/2000).

17. Στις 29 Ιουνίου 2000, η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου έκρινε ότι ο τρόπος με τον οποίο το Εφετείο είχε αποφανθεί όσον αφορά τη δικαστική δαπάνη και τη δικηγορική αμοιβή, συνεπαγόταν πράγματι μείωση της εισπραχθείσας αποζημιώσεως και έθιγε το δικαίωμα των προσφευγουσών στον σεβασμό της περιουσίας τους. Ως εκ τούτου, αναίρεση κατά το μέρος αυτό την προσβληθείσα απόφαση και παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον νέας συνθέσεως του Εφετείου προκειμένου να ορίσει εκ νέου τα εν λόγω έξοδα (απόφαση υπ' αριθ. 18/2000).

II. ΟΙΚΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

18. Το άρθρο 17 του Συντάγματος ορίζει ότι:

«1. Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος.

2. Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσήκοντα τρόπο, όταν και όπως νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρους αποζημίωση, που να ανταποκρίνεται στην αξία την οποία είχε το απαλλοτριούμενο κατά τον χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης. Αν ζητηθεί απευθείας ο οριστικός προσδιορισμός της αποζημίωσης, λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά τον χρόνο της σχετικής συζήτησης στο δικαστήριο (...)

19. Ο Α.Ν. 797/1971 από 30 Δεκεμβρίου 1970 / 1^{ης} Ιανουαρίου 1971 αποτελεί τη βασική νομοθεσία η οποία διέπει τις απαλλοτριώσεις, κατ' εφαρμογή των αρχών οι οποίες διατυπώνονται στις συνταγματικές διατάξεις. Κατά το άρθρο 13 § 1, η αποζημίωση υπολογίζεται βάσει της πραγματικής

αξίας της απαλλοτριούμενης ιδιοκτησίας κατά τον χρόνο δημοσιεύσεως της περί απαλλοτριώσεως αποφάσεως.

Κατά την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, σε περίπτωση απαλλοτριώσεως τμήματος ακινήτου και οσάκις το τμήμα το οποίο απομένει στον ιδιοκτήτη, υφίσταται σημαντική μείωση της αξίας του ή αχρηστεύεται, η απόφαση η οποία ορίζει την αποζημίωση, προσδιορίζει επίσης την ειδική αποζημίωση για το τμήμα αυτό. Η εν λόγω ειδική αποζημίωση καταβάλλεται στον ιδιοκτήτη μαζί με εκείνη για το απαλλοτριούμενο τμήμα.

20. Οι οικείες διατάξεις του άρθρου 1 του Νόμου 653/1977 από 25 Ιουλίου / 5 Αυγούστου 1977, περί των υποχρεώσεων παρόδιων ιδιοκτητών προκειμένου περί διανοίξεως εθνικών οδών, ορίζουν ότι 1. Σε περίπτωση διανοίξεως, εκτός σχεδίου πόλεως, εθνικών οδών πλάτους μέχρι 30 μ., οι ωφελούμενοι παρόδιοι ιδιοκτήτες οφείλουν να πληρώσουν για ζώνη πλάτους 15 μ., συμμετέχοντες έτσι στα έξοδα απαλλοτριώσεως των επί των οδών αυτών κειμένων ακινήτων. Η επιβάρυνση αυτή δεν δύναται εν τούτοις να υπερβαίνει το ήμισυ της επιφανείας του εν λόγω ακινήτου. (...) 3. Για τους σκοπούς της εφαρμογής του παρόντος άρθρου, θεωρούνται ωφελούμενοι παρόδιοι ιδιοκτήτες όσοι διαθέτουν ακίνητα με πρόσοψη επί των διανοιγμένων οδών. 4. Οσάκις οι δικαιούχοι αποζημιώσεως λόγω απαλλοτριώσεως υποχρεούνται συγχρόνως σε πληρωμή μέρους αυτής, υφίσταται συμψηφισμός δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.

21. Το τεκμήριο αυτό, συμφώνως προς το οποίο η εκ των σχετικών χωροταξικών έργων οδοποιίας απορρέουσα υπεραξία αποτελεί επαρκή αποζημίωση, θεωρείτο επί μακρόν αμάχητο. Κατόπιν των αποφάσεων του Δικαστηρίου στις υποθέσεις *Κατικαρίδη κ.λ.π. κατά της Ελλάδος, Τσώμτσος κ.λ.π. κατά της Ελλάδος* (αποφάσεις από 15 Νοεμβρίου 1996, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-V) και *Παπαχελά κατά της Ελλάδος* ([GC], n° 31423/96, § 49, ECHR 1999-II), τα εθνικά δικαστήρια δέχονται πλέον ότι το εν λόγω τεκμήριο δεν είναι πλέον αμάχητο. Ως εκ τούτου, οι ενδιαφερόμενοι

δύνανται να προσφεύγουν ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων, ζητώντας να αναγνωρισθούν ως μη ωφελούμενοι ιδιοκτήτες κατά την έννοια του προρρηθέντος νόμου και να εισπράξουν, περιπτώσεως δοθείσης, συμπληρωματική αποζημίωση (βλ., ειδικότερα, απόφαση 34081/2002 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, το οποίο, επιληφθέν παρομοίου αιτήματος στο πλαίσιο άλλης αποφάσεως, επιδίκασε στους αιτούντες συμπληρωματική αποζημίωση. Το Δημόσιο εφείσβαλε την απόφαση αυτή, η δε δικάσιμος ορίσθηκε για τις 3 Νοεμβρίου 2003).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

I. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1

22. Οι προσφεύγουσες παραπονούνται ότι οι ιδιοκτησίες τους απαλλοτριώθηκαν χωρίς να τους καταβληθεί πλήρης αποζημίωση για όλα τα απαλλοτριωθέντα τμήματα αυτών. Πράγματι, θεωρήθηκαν, δυνάμει του άρθρου 1 του Νόμου 653/1977, ως ιδιοκτήτριες ωφελούμενες από τη διάνοιξη της οδού, και έπρεπε επομένως να συμμετάσχουν στα έξοδα απαλλοτριώσεως των ακινήτων τους. Οι προσφεύγουσες εταιρείες επικαλούνται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1, το οποίο ορίζει ότι:

«Παν φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθεί της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπόμενους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέσει σε ισχύ νόμους τους οποίους ήθελε κρίνει αναγκαίους προς ρύθμιση της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιο συμφέρον ή προς εξασφάλιση της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

23. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, στην απόφασή του περί του παραδεκτού της προσφυγής, απεφάνθη συγχρόνως, επί της ουσίας, επί της προκαταρκτικής ενστάσεως της Κυβερνήσεως, περί μη εξαντλήσεως των εσωτερικών ενδίκων μέσων, εν προκειμένω η προσφυγή ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων, προκειμένου να αποδειχθεί ότι οι προσφεύγουσες εταιρείες δεν είναι ωφελούμενες ιδιοκτήτριες κατά την έννοια του επίμαχου νόμου. Κατά την Κυβέρνηση, παρόμοια αγωγή θα είχε επιτρέψει στις προσφεύγουσες εταιρείες, περιπτώσεως δοθείσης, να εισπράξουν συμπληρωματική αποζημίωση.

24. Ως προς την ουσία, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αποζημίωση η οποία ορίσθηκε στην παρούσα υπόθεση από τα εσωτερικά δικαστήρια ήταν ευλόγως ανάλογη της αξίας των απαλλοτριωθέντων ακινήτων.

25. Οι προσφεύγουσες εταιρείες ισχυρίζονται ότι δεν θα έπρεπε οι ιδιοκτήτες να υποχρεούνται σε έγερση νέας αγωγής ενώπιον του πολυμελούς πρωτοδικείου προκειμένου τούτο να εξετάσει εάν ωφελείται ο παρόδιος ιδιοκτήτης. Κατά τις προσφεύγουσες εταιρείες, το γεγονός ότι υποχρεούνται να εισάγουν παρόμοια αγωγή συνιστά μη συμμόρφωση προς το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1 και την «εύλογη προθεσμία», την οποία εγγυάται το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, διότι θα διαρκέσει τουλάχιστον τέσσερα-πέντε έτη μέχρι της εκδόσεως οριστικής αποφάσεως.

26. Οι προσφεύγουσες εταιρείες αναφέρονται στις επιταγές του άρθρου 17 § 2 του Συντάγματος περί προηγούμενης πλήρους αποζημιώσεως και καταλήγουν ότι υπέστησαν σημαντική οικονομική ζημία με αποτέλεσμα τη διάρρηξη της δικαίας ισορροπίας η οποία πρέπει να υφίσταται ανάμεσα στην προάσπιση του δικαιώματος ιδιοκτησίας και στις απαιτήσεις του γενικού συμφέροντος.

27. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι μέτρο αναμείξεως στο δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας, πρέπει να εξασφαλίζει «δικαία ισορροπία» ανάμεσα στο γενικό συμφέρον της κοινωνίας και στις επιταγές της προσταπίσεως των

θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων (βλ., μεταξύ άλλων, *Sporrong et Lönnroth κατά της Σουηδίας*, απόφαση από 23 Σεπτεμβρίου 1982, série A n° 52, σελ. 26, § 69). Για να εκτιμηθεί εάν με το επίδικο μέτρο τηρείται η επιθυμητή δικαία ισορροπία και, ειδικότερα, εάν δεν επιβαρύνει τον προσφεύγοντα με δυσανάλογο βάρος, πρέπει να ληφθούν υπόψη οι προβλεπόμενοι από την εσωτερική νομοθεσία τρόποι αποζημιώσεως. Ως προς τούτο, άνευ καταβολής ποσού ευλόγως αναλόγου της αξίας του αγαθού, μία αποστέρηση ιδιοκτησίας αποτελεί συνήθως υπερβολική προσβολή η οποία δεν θα ηδύνατο να αιτιολογηθεί στο πλαίσιο του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1. Το τελευταίο δεν εγγυάται ωστόσο σε όλες τις περιπτώσεις το δικαίωμα σε πλήρη αποζημίωση, διότι οι νόμιμοι σκοποί «δημόσιας ωφέλειας» είναι δυνατόν να αιτιολογούν αποζημίωση κατώτερη της πλήρους αγοραστικής αξίας (βλ. *Ιερές Μονές κατά της Ελλάδος*, απόφαση από 9 Δεκεμβρίου 1994, série A n° 301-A, σελ. 34-35, §§ 70-71).

28. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι στις υποθέσεις *Κατικαρίδη κ.λ.π. κατά της Ελλάδος* και *Τσώμτσος κ.λ.π. κατά της Ελλάδος*, είχε επικρίνει το αμάχητο τεκμήριο του άρθρου 1 § 3 του Νόμου 653/1977. Είχε κρίνει ότι το σύστημα αυτό, το οποίο χαρακτηρίζεται από υπερβολική ακαμψία, ουδόλως λάμβανε υπόψη το πολυσχιδές των περιπτώσεων, αγνοώντας τις διαφορές οι οποίες προκύπτουν κυρίως από τη φύση των έργων και τη διαμόρφωση των χώρων, γεγονός το οποίο είχε οδηγήσει το Δικαστήριο να διαπιστώσει παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1 (απόφαση *Κατικαρίδης και λοιποί κατά της Ελλάδος*, ο.α., σελ. 1688-1689, § 49, και απόφαση *Τσώμτσος και λοιποί κατά της Ελλάδος*, ο.α., σελ. 1715-1716, § 40).

29. Μετά την έκδοση των αποφάσεων αυτών, τα ελληνικά δικαστήρια εγκατέλειψαν τη νομολογία τους, συμφώνως προς την οποία το τεκμήριο κατά το οποίο οι ιδιοκτήτες ωφελούνταν από τα έργα βελτιώσεως οδού, ήταν αμάχητο. Ήδη, τα πολιτικά δικαστήρια τα οποία ορίζουν το ποσό μονάδος της αποζημιώσεως, είναι αναρμόδια να εξετάσουν εάν οι ιδιοκτήτες

απαλλοτριωθέντος οικοπέδου ωφελούνται ή όχι από τα έργα οδοποιίας, ούτως ώστε οι εν λόγω ιδιοκτήτες, εάν θεωρούν ότι ζημιώνονται, να πρέπει να εγείρουν νέα διαδικασία ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων.

30. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι, οσάκις η παρουσία ενός ατόμου αποτελεί αντικείμενο απαλλοτριώσεως, πρέπει να υφίσταται μία διαδικασία η οποία εξασφαλίζει μία σφαιρική εκτίμηση των συνεπειών μίας απαλλοτριώσεως, όπως, δηλαδή, η καταβολή αποζημιώσεως αναλόγως της αξίας του απαλλοτριωμένου, ο προσδιορισμός των δικαιούχων της αποζημιώσεως και κάθε άλλο σχετικό προς την απαλλοτρίωση ζήτημα.

31. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι αν και τα εθνικά δικαστήρια δέχονται πλέον ότι το τεκμήριο, συμφώνως προς το οποίο η απορρέουσα από χωροταξικά έργα οδοποιίας υπεραξία αποτελεί επαρκή αποζημίωση, δεν είναι πλέον αμάχητο, το σύστημα αποζημιώσεως των ιδιοκτητών στους οποίους επιβάλλεται μέτρο απαλλοτριώσεως, δεν παρουσιάζει αισθητή βελτίωση. Πράγματι, το τεκμήριο εξακολουθεί να υφίσταται και τα δικαστήρια τα οποία ορίζουν το ποσό της αποζημιώσεως, δεν λαμβάνουν υπόψη τη φύση των πραγματοποιούμενων έργων ούτε εάν από τα εν λόγω έργα ωφελούνται ή όχι οι ιδιοκτήτες. Αντιθέτως, το σύστημα, όπως λειτουργεί σήμερα, υποχρεώνει τους ιδιοκτήτες οι οποίοι εκτιμούν ότι ζημιώνονται από τα έργα, να προσφεύγουν εκ νέου ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων προκειμένου να αποδείξουν ότι στην πραγματικότητα οι ιδιοκτησίες τους βλάπτονται. Και η διαδικασία αυτή κινδυνεύει να παραταθεί εάν ένας από τους διαδίκους αποφασίσει να κάνει χρήση των ενδίκων μέσων τα οποία του προσφέρονται. Θα προσετίθετο λοιπόν σε εκείνη η οποία σκοπό έχει τον προσδιορισμό του ποσού μονάδος της αποζημιώσεως, η οποία περιλαμβάνει τρία στάδια: τον προσδιορισμό του ποσού μονάδος, κατ' αρχάς προσωρινού και εν συνεχεία οριστικού της αποζημιώσεως και την αναγνώριση των δικαιούχων της αποζημιώσεως.

32. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η Σύμβαση σκοπό έχει να εγγυάται

δικαιώματα όχι θεωρητικά ή κενά περιεχομένου, αλλά συγκεκριμένα και πραγματικά (βλ. *Matthews κατά του Ηνωμένου Βασιλείου* [GC], n° 24833/94, § 34, CEDH 1999-I). Όσον αφορά την προσβασιμότητα την οποία πρέπει να παρουσιάζει ένδικο μέσο, το οποίο επικαλείται κάποιος δυνάμει του άρθρου 35 § 1 της Συμβάσεως, τούτο συνεπάγεται κυρίως ότι οι περιστάσεις οι οποίες εκουσίως δημιουργούνται από τις αρχές, είναι τέτοιες ώστε να έχουν οι ενδιαφερόμενοι την πραγματική δυνατότητα να το εγείρουν. Όμως, αυτό δεν ισχύει στην παρούσα υπόθεση, και για τον λόγο αυτόν πρέπει να απορριφθεί η σχετική προκαταρκτική ένσταση.

33. Κατόπιν των ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι διατηρώντας το τεκμήριο της «αυταποζημιώσεως» και υποχρεώνοντας τους υποκείμενους στο μέτρο ιδιοκτήτες να πολλαπλασιάσουν τις διαδικασίες για να έχουν τη δυνατότητα να εισπράξουν αποζημίωση δικαίως ανάλογη της αξίας του απαλλοτριουμένου, οι αρχές διέρρηξαν τη δικαία ισορροπία η οποία πρέπει να υφίσταται ανάμεσα στην προάσπιση των ατομικών δικαιωμάτων και τις απαιτήσεις του γενικού συμφέροντος.

Υφίσταται, επομένως, παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1.

II. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

34. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

35. Οι προσφεύγουσες εταιρείες δεν υπέβαλαν αίτημα περί δικαίας ικανοποιήσεως μετά την απόφαση περί του παραδεκτού αν και, στην

επιστολή η οποία εστάλη στον δικηγόρο τους, στις 27 Μαΐου 2002, το Δικαστήριο επέστησε την προσοχή τους επί του άρθρου 60 του Κανονισμού του, το οποίο ορίζει ότι οποιοδήποτε αίτημα περί δικαίας ικανοποιήσεως δυνάμει του άρθρου 41 της Συμβάσεως, πρέπει να υποβάλλεται με έγγραφες επί της ουσίας παρατηρήσεις. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι δεν ελήφθη απάντηση εντός των προθεσμιών οι οποίες αναφέρονταν στην επιστολή η οποία συνόδευε την απόφαση περί του παραδεκτού, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν συντρέχει λόγος να επιδικασθεί ποσό δυνάμει του άρθρου 41 της Συμβάσεως (*Willekens κατά του Βελγίου*, n° 50859/99, § 27, 24 Απριλίου 2003, μη δημοσιευθείσα).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. Απορρίπτει την προκαταρκτική ένσταση της Κυβερνήσεως.
2. Κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου υπ' αριθ. 1.

Συντάχθηκε στη Γαλλική, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 10 Ιουλίου 2003 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

[υπογραφή]
Søren NIELSEN
Αναπληρωτής Γραμματέας

[υπογραφή]
Peer LORENZEN
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Αθήνα, 05-12-2003

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΥΤΟ ΔΙΝΑΙ Η
ΑΝΑΛΟΓΙΚΗ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗΣ

Αριθμός 2527/2003
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 9 Μαΐου 2003 με την εξής σύνθεση : Χ. Γεραρής, Πρόεδρος, Η. Παπαγεωργίου, Π.Ζ. Φλώρος, Π. Χριστόφορος, Ν. Ντούβας, Δ. Κωστόπουλος, Π.Ν. Φλώρος, Γ. Παπαμεντζελόπουλος, Ν. Σκλίας, Ν. Σακελλαρίου, Δ. Πετρούλιας, Α. Συγγούνα, Α. Γκότσης, Α. Ράντος, Δ. Μπριόλας, Ε. Δανδουλάκη, Ε. Σαρπ, Χ. Ράμμος, Ν. Μαρκουλάκης, Δ. Μαρρινάκης, Σ. Χαραλάμπους, Γ. Παπαγεωργίου, Ι. Μαντζουράνης, Α. Χριστοφορίδου, Δ. Αλεξανδρής, Σύμβουλοι, Μ.-Ε. Κωνσταντινίδου, Ε. Νίκα, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Μ. Καλαντζής.

Για να δικάσει την από 24 Νοεμβρίου 2000 αίτηση : του Μιλτιάδη Σπυρίδωνος Ζέπου, κατοίκου Γλυφάδας Αττικής (οδός Λαζαράκη αρ. 8), ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Ιω. Σταμούλη (Α.Μ. 7849), που τον διόρισε στο ακροατήριο, κατά των : 1. Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, 2. Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, οι οποίοι παρέστησαν με την Μετ. Ανδροβιτσανέα, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, 3. Ανώνυμης Εταιρείας με την επωνυμία "Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων Α.Ε.", που εδρεύει στην Αθήνα (οδός Φαβιέρου αρ. 30), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Σπυρ. Διαμαντή (Α.Μ. 7829), που τον διόρισε με πληρεξούσιο και 4. Δήμου Γλυφάδας, ο οποίος παρέστη με τους δικηγόρους α) Φώτ. Χατζηφώτη (Α.Μ. 12571) και β) Δ. Βετούλη (Α.Μ. 10289), που τους διόρισε με απόφαση η Δήμαρχιακή Επιτροπή, και κατά της 1411/2000 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς.

Η πιο πάνω αίτηση παρατέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της υπ' αριθ. 478/2003 παραπεμπτικής αποφάσεως του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να επιλύσει η Ολομέλεια το ζήτημα που αναφέρεται στην απόφαση.

Ο Εισηγητής, Σύμβουλος Α. Ράντος, άρχισε τη συζήτηση της υποθέσεως με την ανάγνωση της παραπεμπτικής αποφάσεως, η οποία αποτελεί και την εισήγηση του Τμήματος.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αναιρεσειόντος, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τους πληρεξουσίου των αναιρεσιβλήτων Οργανισμού και Δήμου και την αντιπρόσωπο των Υπουργών, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α 1

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως έχουν καταβληθή τα κατά νόμο τέλη και το παράβολο (διπλότυπο εισπράξεως αριθ. 1052515 έτους 2000 της Δ.Ο.Υ. Ενοσίων και Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών και ειδικά έντυπα παραβόλου αριθ. 2066105, 1590808, σειρά Β', και 2444286, 2444287, 1319907, 1319908, σειρά Α').

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή, ζητείται παραδεκτός η αναίρεση της υπ' αριθ. 1411/2000 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς, με την οποία απερρίφθη αίτηση του αναιρεσειόντος για την αναγνώριση της αυτοδικαίας ανακλήσεως αναγκαστικής απαλλοτριώσεως επιβληθείσης με την υπ' αριθ. 1087201/5844/0010/29.8.1996 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Δ' 1010) σε ακίνητο εμβαδού 3.353 τετρ. μέτρων, κείμενο επί των οδών Επιδαύρου και Μυστρά, στην Γλυφάδα Αττικής, και φερόμενο ως ανήκον σ' αυτόν.

3. Επειδή, η υπόθεση εισάγεται ενώπιον της Ολομελείας του Δικαστηρίου κατόπιν εκδόσεως της υπ' αριθ. 478/2003 αποφάσεως του Ε' Τμήματος, με την οποία η υπόθεση παρεπέμφθη στην Ολομέλεια δυνάμει του άρθρου 14 παρ. 4 του π.δ/τος 18/1989, εν όψει ζητήματος αναφερομένου στην έννοια τυπικού νόμου, ως προς το οποίο το Τμήμα φέρεται στην υιοθέτηση ερμηνευτικής εκδοχής διαφορετικής από εκείνη στην οποία είχε προηγουμένως αχθή ο Άρειος Πάγος με την υπ' αριθ. 706/1994 απόφασή του.

4. Επειδή, κατά το άρθρο 17 του Συντάγματος "1. . . 2. Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια... όταν και όπως ο νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρης αποζημίωση, που να ανταποκρίνεται στην αξία την οποία είχε το απαλλοτριούμενο κατά το χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης . . . 4. . .

Η αποζημίωση που ορίστηκε καταβάλλεται υποχρεωτικά το αργότερο μέσα σε ενάμισι έτος από τη δημοσίευση της απόφασης για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης και, σε περίπτωση απευθείας αίτησης για οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης, από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης του δικαστηρίου, διαφορετικά η απαλλοτριώση αίρεται αυτοδικαίως . . .". Με το άρθρο 7 του ν.δ/τος 797/1971 "Περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων" (Α' 1) ορίζεται ότι "1. Συντέλεσις της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως ακινήτου . . . επέρχεται από της εις τον δικαιούχον καταβολής της . . . αποζημιώσεως . . . ή από της διά της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως δημοσιεύσεως της γενομένης εις το Ταμείον Παρακαταθηκών και Δανείων, κατά το άρθρον 8 του παρόντος, καταθέσεως της αποζημιώσεως ταύτης. . .", με το δε άρθρο 8 παρ. 1 του αυτού ν.δ/τος ότι "Ο υπόχρεος προς πληρωμήν της αποζημιώσεως δύναται, αντί καταβολής, να καταθέση την προσωρινώς ή οριστικώς προσδιορισθείσαν τοιαύτην εις το Ταμείον Παρακαταθηκών και Δανείων, υπέρ του δικαιούχου, εάν δεν έχει εισέτι εκδοθή τελεσίδικος απόφασις αναγνώρισεως αυτού . . .". Εξ άλλου, κατά το άρθρο 7 του ν. 301/1976 "Περί της εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως δημοσιευομένης ύλης και ρυθμίσεως θεμάτων αναφερομένων εις την έκδοσιν και κυκλοφορίαν ταύτης" (Α' 91), "1. Η Εφημερίς της Κυβερνήσεως εκδίδεται καθ' εκάστην εργάσιμον ημέραν, εν επειγούση δε ανάγκη και καθ' ημέραν αργίαν, εις αυτοτελή φύλλα φέροντα την ημερομηνίαν της ημέρας της εκδόσεως, ιδίον αύξοντα αριθμόν και συνεχί δι' άπαντα τα εντός του αυτού έτους εκδιδόμενα φύλλα αριθμησιν των σελίδων . . . 2. Τα φύλλα της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως κυκλοφορούν εντός της αυτής ημέρας της ην ταύτα φέρουν ημερομηνίας. Εντός της αυτής ημέρας και προ της κυκλοφορίας, ή συγχρόνως προς ταύτην, αντίτυπον του κυκλοφορούντος φύλλου ή κεκυρωμένον αντίγραφον του ηλεγμένου και θεωρηθέντος παρά του Υπουργού Προεδρίας της Κυβερνήσεως δοκιμίου καταχωρείται εις ιδίον φάκελλον τηρούμενον κατά τεύχος παρά τω Εθνικώ Τυπογραφείω και όντα προσιτόν εις το κοινόν. 3. Μη ούσης δυνατής ένεκα τεχνικών λόγων της κυκλοφορίας φύλλου της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως κατά την ημέραν της ην τούτο φέρει ημερομηνίας οι ενδιαφερόμενοι δύνανται να αιτούνται παρά του Εθνικού Τυπογραφείου κεκυρωμένον φωτοαντίγραφον του κατά την προηγουμένην παράγραφον κατεχωρημένου φύλλου ή δοκιμίου. Το ούτω χορηγούμενον κεκυρωμένον φωτοαντίγραφον έχει την αυτήν νόμιμον ισχύν ην και τα φύλλα της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως. 4. Συντρεχουσών των εν ταις ηγουμέναις παραγράφοις προϋποθέσεων, το φύλλον της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως τεκμαίρεται αμαχητός ως κυκλοφορήσαν την ημέραν της ην τούτο φέρει ημερομηνίας. Η ημέρα εκδόσεως και κυκλοφορίας λαμβάνεται πάντοτε αδιαιρέτως". Περαιτέρω, κατά το άρθρο 18 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2690/1999 (Α' 45/9.3.1999), "1. Η ατομική διοικητική πράξι τελειούται με την υπογραφή και τη χρονολόγησή της, ή τη δημοσίευσή της αν είναι δημοσιευτέα κατά νόμο . . . 2. Στην περίπτωση της δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ως ημερομηνία δημοσίευσης λαμβάνεται εκείνη την οποία φέρει το σχετικό φύλλο της Εφημερίδας, υπό την προϋπόθεση ότι, κατά την ημερομηνία αυτή, είναι δυνατή η χορήγησις, σε κάθε ενδιαφερόμενο, αντίτυπου του φύλλου ή θεωρημένου φωτοαντιγράφου του οικείου δοκιμίου. 3. Οι αρμόδιες υπηρεσίες υποχρεούνται να χρησιμοποιήσουν βεβαίωσι για τη συνδρομή της προϋπόθεσης της προηγουμένης παραγράφου ή για την πραγματοποίησι της δημοσίευσης με άλλο νόμιμον τρόπο . . .". Κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων του άρθρου 17 του Συντάγματος και του ν.δ/τος 797/1971, η συντέλεσις της απαλλοτριώσεως επέρχεται (είτε με την καταβολή της αποζημιώσεως στον δικαιούχο είτε με την δημοσίευσιν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως γνωστοποιήσεως για την παρακατάθεσι της οφειλομένης αποζημιώσεως, εφ' όσον όμως η δημοσίευσιν αυτή διενεργηθή μέσα στην τασσόμενη από το Σύνταγμα προθεσίμια του ενός και ημίσεος έτους από την δημοσίευσιν της οικείας δικαστικής αποφάσεως. Άλλως, σε περίπτωση, δηλαδή, δημοσιεύσεως της γνωστοποιήσεως αυτής μετά την παρέλευσι του κρίσιμου χρόνου, αυτή δεν επέγεται την έγκυρη συντέλεσι της απαλλοτριώσεως, η οποία, ως εκ τούτου, θεωρείται αυτοδικαίως αρθείσα. Ως χρόνος δε δημοσιεύσεως της γνωστοποιήσεως αυτής θεωρείται, κατά την έννοια όλων των ως άνω διατάξεων, είτε η ημερομηνία την οποία φέρει το φύλλο της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως, σε περίπτωση κατά την οποία αυτή συμπίπτει με την πραγματική κυκλοφορία του φύλλου, δηλαδή με την ημέρα κατά την οποία έγινε δυνατή η ελεύθερη διάθεσι αντίτυπων του φύλλου σε κάθε ενδιαφερόμενο, είτε, σε περίπτωση κατά την οποία δεν συμπίπτει η ημερομηνία την οποία φέρει το φύλλο με την ημέρα πραγματικής κυκλοφορίας του, η τελευταία αυτή ημέρα. Τούτο, διότι μόνο με την ερμηνεία αυτή εξασφαλίζεται η αξίωσι του συντακτικού νομοθέτη για την έγκαιρη συντέλεσι της απαλλοτριώσεως, η οποία, στην περίπτωση αυτή, εκδηλώνεται με τον

καθορισμό της τελευταίας ημέρας του δεκαοκταμήνου που ακολουθεί την ημέρα δημοσίευσης της αποφάσεως του δικαστηρίου για τον προσδιορισμό της αποζημιώσεως ως αψάτατου χρονικού σημείου έγκυρης συντελέσεως της απαλλοτριώσεως. Δεν αρκεί δε, για τους λόγους αυτούς, η νομική τυχόν ευχέρεια γνώσεως του περιεχομένου του οικείου φύλλου της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως, διά της αναζητήσεως αυτού ή του δοκιμίου σε τηρούμενο φάκελο, εφ' όσον η πραγματική κυκλοφορία του φύλλου και η συνακόλουθη δυνατότητα ελεύθερης διαθέσεώς του σε κάθε ενδιαφερόμενο γίνεται, πάντως, σε μεταγενέστερο χρόνο, με συνέπεια να επέρχεται έμμεση υπέρβαση του, αποκλειστικού κατά το Σύνταγμα, ανωτέρω χρονικού ορίου. Και να μεν κατά τις ήδη παρατεθείσες διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 7 του ν. 301/1976, εφ' όσον κεκυρωμένο αντίγραφο του ηλεγμένου και θεωρημένου δοκιμίου έχει καταχωρηθή σε υπηρεσιακό φάκελο προσιτό στο κοινό, το αντίστοιχο φύλλο της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως τεκμαίρεται αμαχίτως ότι κυκλοφόρησε την ημερομηνία που φέρει το φύλλο, έστω και αν δεν έχει πράγματι κυκλοφορήσει κατά την ημέρα αυτή, οι διατάξεις όμως αυτές δεν εφαρμόζονται, για τους ήδη εκτεθέντες λόγους, στην περίπτωση της δημοσίευσεως της γνωστοποιήσεως για την παρακατάθεση της οφειλομένης για την απαλλοτρίωση αποζημιώσεως, στην οποία κρίσιμη είναι μόνον η ημερομηνία πραγματικής κυκλοφορίας του φύλλου (ομοίως και Α.Π. 706/1994). Μειοψήφησαν οι Σύμβουλοι Ν. Ντούβας, Δ. Κωστόπουλος, Π.Ν. Φλώρος, Ν. Σκλιάς, Δ. Πετρούλιας, Δ. Μπριόλας, Ε. Δανδουλάκη, Σ. Χαραλάμπους, Ι. Μαντζουράνης και Α. Χριστοφορίδου, οι οποίοι διατύπωσαν την γνώμη ότι αρκεί, στην περίπτωση αυτή, η κατά το σύστημα του νόμου καταχώρηση του φύλλου της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως που περιέχει την γνωστοποίηση για την παρακατάθεση της αποζημιώσεως ή του ηλεγμένου και θεωρημένου δοκιμίου του σε φάκελο προσιτό στο κοινό, δεδομένου ότι η καταχώρηση αυτή συνιστά πραγματική κυκλοφορία του φύλλου, αφού, κατά τον νόμο, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να λάβουν κεκυρωμένα φωτοαντίγραφα του φύλλου ή του δοκιμίου, που έχουν την αυτή νόμιμη ισχύ με το φύλλο της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως. Με τον τρόπο αυτόν εξασφαλίζεται η επιβαλλόμενη από το Σύνταγμα εμπρόθεσμη συντέλεση της απαλλοτριώσεως, και μάλιστα σε χρονικό σημείο σαφές και συγκεκριμένο, μη συναρτώμενο με το τυχαίο και μεταβαλλόμενο κατά περίπτωση γεγονός της πραγματικής κυκλοφορίας του φύλλου της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.

5. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, κατά τα εκτιθέμενα στην αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, με την υπ' αριθ. 1087201/5844/0010/29.8.1996 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Δ' 1010) κηρύχθηκε η αναγκαστική απαλλοτρίωση υπέρ και δαπάνης του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων (Ο.Σ.Κ.) ακινήτου εμβαδού 3.353 τετρ. μέτρων, κειμένου στις οδούς Επιδαύρου και Μυστρά, στην Γλυφάδα Αττικής, για την ανέγερση του 5ου Λυκείου Γλυφάδος. Με την υπ' αριθ. 854/30.4.1998 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών καθορίσθηκε η προσωρινή τιμή μονάδος για τον υπολογισμό της οφειλομένης για την απαλλοτρίωση αποζημιώσεως. Ο Ο.Σ.Κ. παρακάτεθεσε την 27.10.1999 το οφειλόμενο ποσό των 562.640.500 δραχμών στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, για την παρακατάθεση δε αυτή εκδόθηκε το υπ' αριθ. 4939/1999 γραμμάτιο παρακαταθήκης. Η ειδοποίηση για την ανωτέρω παρακατάθεση δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθ. 780, τεύχος Δ', της 1.11.1999 φύλλο της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως. Ο αναιρεσιβαν, φερόμενος ως κύριος του ακινήτου, ζήτησε, με αίτησή του ενόπιον του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς, να αναγνωρισθή η αυτοδίκαιη άρση της απαλλοτριώσεως, για τον λόγο ότι αυτή δεν συντελέσθηκε μέχρι την 30.10.1999, δηλαδή μέσα σε ενάμισο έτος από την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημιώσεως, εφ' όσον το φύλλο της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως, στο οποίο δημοσιεύθηκε η ειδοποίηση για την παρακατάθεση, κυκλοφόρησε πράγματι, κατά τους ισχυρισμούς του, την 4.11.1999. Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση έγινε δεκτό, κατ' απόρριψη της αιτήσεως, ότι η απαλλοτρίωση εγκύρως συντελέσθηκε με την δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως την 1.11.1999, ημέρα Δευτέρα, της ειδοποιήσεως για την γενομένη παρακατάθεση, εν όψει του ότι η τελευταία ημέρα του δεκαοκταμήνου από την δημοσίευση της δικαστικής αποφάσεως για τον προσδιορισμό της αποζημιώσεως, δηλαδή η 30.10.1999, ήταν Σάββατο. Τον ισχυρισμό δε του αναιρεσιβαντος για την πραγματική κυκλοφορία του φύλλου της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως σε μεταγενέστερη ημερομηνία απέρριψε το δικαστήριο ως μη ουσιάδη, με την σκέψη ότι κρίσιμη, κατά την έννοια των διατάξεων του ν.δ/τος 797/1971 και του ν. 301/1976, είναι, εν προκειμένω, μόνον η ημερομηνία την οποία φέρει το φύλλο και κατά την οποία τεκμαίρεται αμαχίτως ότι αυτό εκυκλοφόρησε, και ότι η ημέρα της πραγματικής κυκλοφορίας του, όταν δεν συμπίπτει με την

ημερομηνία που φέρει το φύλλο, λαμβάνεται υπ' όψιν μόνον ως αφετηρία της προθεσμίας για την άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως κατά κανονιστικών πράξεων. Η κρίση όμως αυτή του δικαστηρίου που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση δεν είναι, κατά τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, νόμιμη, δεδομένου ότι, στην ως άνω περίπτωση, κρίσιμη είναι η ημέρα πραγματικής κυκλοφορίας του φύλλου της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως και όχι η ημερομηνία την οποία αυτό φέρει, όταν αυτές δεν συμπίπτουν, επομένως δε ο προβληθείς από τον αναιρεσιβάντα σχετικός ισχυρισμός ήταν ουσιώδης. Για τον λόγο, συνεπώς, αυτόν, ο οποίος βασίμως προβάλλεται με την κρινομένη αίτηση, πρέπει αυτή να γίνει δεκτή και να αναιρεθεί η προσβαλλομένη απόφαση, η δε υπόθεση, που χρειάζεται διευκρίνιση κατά το πραγματικό μέρος, πρέπει να παραπεμφθεί στο ίδιο δικαστήριο για νέα κρίση.

Διά ταύτα

Δέχεται την κρινομένη αίτηση.

Αναιρεί την υπ' αριθ. 1411/2000 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς, στο οποίο παραπέμπει την υπόθεση, κατά το σκεπτικό.

Διατάσσει την επιστροφή του παραβόλου.

Επιβάλλει εις βάρος των αναιρεσιβλήτων συμμετρως την δικαστική δαπάνη του αιτούντος, η οποία ανέρχεται στο ποσό των χιλίων εκατόν σαράντα (1.140) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 30 Μαΐου και 23 Ιουνίου 2003 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2003.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

Χρ. Γεραρής Μ. Καλαντζής

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα,

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

Κ.Ι.
Αριθμός 2829/1993
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Ε

αναμ. αναμ.
Βερω

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 20η Ιανουαρίου 1992, με την εξής σύνθεση : Μ. Δεκλερής, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Ε Τμήματος, Γ. Δεληγιάννης, Κ. Μενουδάκος, Σύμβουλοι, Μ. Καραμανώφ, Δ. Αλεξανδρή, Πάρεδροι. Γραμματέας η Γ. Σακελλαρίου, Γραμματέας του Ε Τμήματος.

Διάνα δικάσει την από 17 Απριλίου 1992 αίτηση :
των : 1. Γεωργίου Πίτερ του Κουρτ και 2. Λεμονή Σουνά, κατοίκων Νικήτης Χαλκιδικής, οι οποίοι παρέστησαν με τον δικηγόρο Αναστ. Β. Δημητρούκα (Α.Μ. 4129), που τον διόρισαν με πληρεξούσιο,

κατά του Υπουργού Γεωργίας, ο οποίος παρέστη με τον Β. Σουλιάτη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους

και κατά της παρεμβαιούσης Κοινότητας Νικήτης του Νομού Χαλκιδικής, η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Δημ. Πανταράτα (Α.Μ. 4752), που τον διόρισε στο ακροατήριο ο Πρόεδρος της Κοινότητας Μιχ. Αναγνωσταράς.

Με την αίτηση αυτή οι αιτούντες ζητούν να ακυρωθεί η υπ' αριθ. 45489/25-2-1992 απόφαση της Νομάρχου Χαλκιδικής και κάθε άλλη συναφής πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου, Γ. Δεληγιάννη. Κατόπιν, το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο των αιτούντων, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τον πληρεξούσιο της παρεμβαιούσης Κοινότητας και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, που ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη,
Είδε τα σχετικά έγγραφα και
εσκέφθη κατά το νόμο

1. Επειδή καταβλήθηκαν τα νόμιμα τέλη (υπ' αριθ. 9712954 και 9712955 του έτους 1992 διπλότυπα της Δ.Ο.Υ. Δικαστικών Εισπραξέων Αθηνών) και το παράβολο (υπ' αριθ. 1982253 και 4187091 γραμμάτια παραβόλου του Δημοσίου).

2. Επειδή με την κρινόμενη αίτηση ζητείται εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτός η ακύρωση της υπ' αριθ. 45489/28-2-1989 αποφάσεως της Νομάρχου Χαλκιδικής, με την οποία επιτράπη η αλλαγή χρήσεως τεσσάρων χιλιάδων εκατό τ.μ. (4.100) δημόσιας δασικής εκτάσεως, που βρίσκεται στα διοικητικά όρια της Κοινότητας Νικήτης Χαλκιδικής, όπου κατοικούν οι αιτούντες, για την εγκατάσταση σταθμού βιολογικού καθαρισμού των λυμάτων της Κοινότητας αυτής.

3. Επειδή παραδεκτός παρεμβαίνει για να διατηρηθεί η ισχύς της προσβαλλόμενης αποφάσεως η ως άνω Κοινότητα, στην οποία παραχωρήθηκε κατά χρήση η εν λόγω δασική έκταση για την εκτέλεση του επίμαχου έργου.

4. Επειδή το άρθρο 24 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος ορίζει ότι : "Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των δασών και γενικά των δασικών εκτάσεων
"αΑπαγορεύεται η μεταβολή του προορισμού των δημόσιων δασών και των δημόσιων δασικών εκτάσεων, εκτός αν προέχει για την Εθνική Οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη τους χρήση που την επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον". Εξ άλλου το άρθρο 13 του Ν. 1734/1987 (ΦΕΚ 189), σε εφαρμογή του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση, ορίζει ότι : "1. Παραχωρήσεις δημόσιων δασών απαγορεύονται. . . 2. Η παραχώρηση δημόσιων δασικών εκτάσεων είναι δυνατή εφ' όσον δεν έχουν κηρυχθεί αναδασωτές και δεν έχουν προστατευτική σημασία, με τις ακόλουθες διακρίσεις : Α) . . . Β) Επιτρέπεται να παραχωρούνται κατά κυριότητα ή κατά χρήση για ορισμένο χρόνο οι εξής δημόσιες δασικές εκτάσεις : Όσες κρίνονται κατάλληλες από άποψη θέσης και είναι απαραίτητες για τη δημιουργία και λειτουργία κατασκηνώσεων . . . και χώρων απορριμμάτων και λυμάτων, εγκαταστάσεων ύδρευσης και άρδευσης, εφ' όσον οι χρήσεις αυτές προέχουν για την εθνική οικονομία, αν πρόκειται για αγροτική εκμετάλλευση και επιβάλλονται από το δημόσιο συμφέρον, αν πρόκειται για άλλη χρήση. Η παραχώρηση για τους

σκοπούς αυτούς γίνεται κατά περίπτωση στον οικείο ο.τ.α. . . . Η παραχώρηση στις περιπτώσεις α και γ της παραγράφου 2Α και στις περιπτώσεις της παραγράφου 2Β του παρόντος άρθρου διαρκεί όσο υφίσταται ο σκοπός για τον οποίο έγινε".

5. Επειδή ο συντακτικός νομοθέτης εμφορούμενος από τις νεότερες αντιλήψεις για το περιβάλλον και έχοντας επίγνωση του οικολογικού προβλήματος, ανήγαγε σε αντικείμενο υποχρεωτικής κρατικής προστασίας το φυσικό περιβάλλον του οποίου στοιχείον και μάλιστα ευπαθές είναι οι ακτές της Χώρας και τα παράκτια, χερσαία, θαλάσσια οικοσυστήματα. Κινούμενος δε περαιτέρω από την ειδικότερη επιτακτική ανάγκη διαφυλάξεως του δασικού πλούτου της Χώρας που έχει υποστεί σημαντική καταστροφή, εθέσπισε αυστηρό προστατευτικό καθεστώς των δασών και δασικών εκτάσεων, που από την φύση τους αποτελούν ευπαθή οικοσυστήματα. Βασικό στοιχείο της συνταγματικής αυτής προστασίας συνιστά η κατ' αρχήν απαγόρευση της μεταβολής του προορισμού των δημοσίων δασών και των δημοσίων δασικών εκτάσεων. Σταθμίζοντας όμως και το γενικότερο δημόσιο συμφέρον, ο συντακτικός νομοθέτης επέτρεψε σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις την μεταβολή του προορισμού των δημοσίων δασών και δασικών εκτάσεων, οσάκις προέχει για την Εθνική Οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη χρήση επιβαλλόμενη από το δημόσιο συμφέρον. Κατά την έννοια του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 1 του ως άνω άρθρου 24 του Συντάγματος, μεταβολή της μορφής των δημοσίων δασών και δασικών εκτάσεων μπορεί να επιτραπεί από τον κοινό νομοθέτη μόνο αν συντρέχουν ζωτικές ανάγκες της Οικονομίας ή άλλοι επιτακτικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος και υπό τον όρο ότι η θυσία της δασικής βλαστήσεως αποτελεί το μόνο πρόσφορο μέσο για την ικανοποίηση τέτοιας ανάγκης. Οι εκτιμήσεις του κοινού νομοθέτη για την ανάγκη μεταβολής του προορισμού δημοσίου δάσους ή δασικής εκτάσεως υπόκεινται στο δικαστικό έλεγχο. Ειδικότερα δε η ανάγκη εγκαταστάσεως σταθμού βιολογικού καθαρισμού των λυμάτων παρακτίου πόλεως ή κώμης, επιβαλλόμενη για την προστασία της δημοσίας υγείας, που αποτελεί επίσης αντικείμενο κρατικής μέριμνας κατά το άρθρο 21 παρ. 3 του Συντάγματος, αποτελεί πράγματι σοβαρό λόγο δημοσίου συμφέροντος για την μεταβολή της χρήσεως δάσους ή δασικής εκτάσεως, ιδίως όπου συντρέχει και η ανάγκη προστασίας ακτής με την αυτόνομη προϋπόθεση ότι η Διοίκηση εξάντλησε όλα τα άλλα δυνατά μέσα πριν προσφύγει στην χρησιμοποίηση δάσους ή δασικής εκτάσεως για την θεραπεία του ως άνω σκοπού, η οποία, έτσι, εμφανίζεται ως αναπόφευκτη θυσία πραγματοποιημένη στο απολύτως αναγκαίο μέτρο. Έτσι, θα πρέπει εν πρώτοις η ως άνω εγκατάσταση να γίνει, κατά προτίμηση, μέσα στα όρια του οικισμού εφ' όσον οι τεχνικές ιδιαιτερότητες του έργου και η οικιστική διαμόρφωση της δεδομένης πόλεως ή κώμης το επιτρέπουν. Αν δεν είναι εφικτή, σύμφωνα με τ' ανωτέρω, η εγκατάσταση του έργου μέσα στα όρια του οικισμού, θα πρέπει να γίνει σε ακάλυπτους χώρους, έξω από τα όρια του οικισμού, σε περίπτωση δε ανυπαρξίας τέτοιων χώρων, σε γεωργική γη. Μόνον δε εφ' όσον εξαντληθούν όλες οι πύ πάνω δυνατότητες είναι θεμιτή η χρησιμοποίηση δάσους ή δασικής εκτάσεως για την θεραπεία του ως άνω σκοπού. Έτσι ερμηνευόμενο τὸ άρθρο 13 του Ν. 1734/1987, σε εφαρμογή του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη πράξη, συνάδει με τις προστατευτικές των δασών συνταγματικές διατάξεις.

6. Επειδή σε συμμόρφωση προς το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος εκδόθηκε ο Ν. 1650/1986 "για την προστασία του περιβάλλοντος" (φ. 160), με τον οποίο θεσπίζονται κανόνες αναφερόμενοι, πλην άλλων, στη διαδικασία και στις προϋποθέσεις για την έγκριση της εγκαταστάσεως δραστηριοτήτων ή πραγματοποιήσεως έργων, από τα οποία απειλούνται δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον. Ειδικότερα, με το άρθρο 3 παρ. 1 του νόμου αυτού παρέχεται εξουσιοδότηση για την κατάταξη, με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, σε τρεις κατηγορίες των δημοσίων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων, ανάλογα με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον και με κριτήρια το είδος και το μέγεθός τους, το είδος και την ποσότητα των εκπεμπόμενων ρύπων και κάθε άλλη επίδραση στο περιβάλλον, τη δυνατότητα να προληφθεί η παραγωγή ρύπων από την εφαρμοζόμενη παραγωγική διαδικασία, τον κίνδυνο σοβαρού ατυχήματος και την ανάγκη επιβολής περιορισμών για την προστασία του περιβάλλοντος. Στη δε παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει "τα έργα και τις δραστηριότητες που λόγω της φύσης, του μεγέθους ή της έκτασής τους είναι πιθανό να προκαλέσουν σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον", ενώ στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν έργα και δραστηριότητες που δεν προκαλούν μεν σοβαρούς κινδύνους ή οχλήσεις αλλά για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος πρέπει να υποβάλλονται "σε γενικές προδιαγραφές,

όρους και περιορισμούς που προβλέπονται από κανονιστικές διατάξεις" και στην τρίτη κατηγορία όσα "προκαλούν ιδιαίτερα μικρό κίνδυνο ή όχληση ή υποβάθμιση στο περιβάλλον". Περαιτέρω, στην παράγραφο 6 του άρθρου 4 του παραπάνω νόμου προβλέπεται ότι "για νέα έργα και δραστηριότητες της πρώτης κατηγορίας απαιτείται προέγκριση που αφορά τη χωροθέτηση. Για τα έργα της δεύτερης κατηγορίας η προέγκριση αυτή είναι δυνητική. Η διαδικασία για την προέγκριση, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια καθορίζονται με την απόφαση της παρ. 10. Προέγκριση δεν απαιτείται στις βιομηχανικές περιοχές (ν. 4458/1965, ΦΕΚ 33, όπως τροποποιήθηκε με το νόμο 742/1977, ΦΕΚ 319) και στις περιπτώσεις που η χωροθέτηση προβλέπεται από εγκεκριμένο χωροταξικό ή πολεοδομικό ή ρυθμιστικό σχέδιο ή από ζώνες που καθορίζονται στο άρθρο 24 καθώς και στις βιομηχανικές, μεταλλευτικές και λατομικές περιοχές που έχουν καθορισθεί σύμφωνα με την ισχύουσα σχετική νομοθεσία" και στην παράγραφο 10 του ίδιου άρθρου, στην οποία παραπέμπει η προαναφερόμενη παράγραφος 6, ορίζεται ότι "με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού καθορίζονται η διαδικασία έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και η προθεσμία υποβολής τους και ο συνδυασμός της έγκρισης αυτής με τις διαδικασίες χορήγησης άλλων αδειών που απαιτούνται για τα έργα και τις δραστηριότητες του άρθρου 3". Τέλος, κατά το άρθρο 5 του ίδιου νόμου (1650/1986) "1. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού καθορίζεται το περιεχόμενο της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, που μπορεί να διαφοροποιείται κατά κλάδους ή ομάδα έργων και δραστηριοτήτων. Με όμοια απόφαση ορίζεται το περιεχόμενο της μελέτης ανάλογα με τα στάδια έγκρισης του έργου σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 6. Η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων περιλαμβάνει τουλάχιστον : α) περιγραφή του έργου ή της δραστηριότητας με πληροφορίες για το χώρο εγκατάστασης, το σχεδιασμό και το μέγεθός του, β) εντοπισμό και αξιολόγηση των βασικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, γ) περιγραφή των μέτρων για την πρόληψη, μείωση ή αποκατάσταση των αρνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον, δ) εξέταση εναλλακτικών λύσεων και υπόδειξη των κύριων λόγων της επιλογής της προτεινόμενης λύσης, ε) απλή περίληψη του συνόλου της μελέτης. 2. Το οικείο νομαρχιακό συμβούλιο λαμβάνει γνώση της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και πριν από την έγκρισή της ενημερώνει κάθε πολίτη και τους φορείς εκπροσώπησής του, για να εκφράσουν τη γνώμη τους. Ο τρόπος ενημέρωσης καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων". Εξάλλου, κατ' επίκληση εξουσιοδοτικών διατάξεων του παραπάνω νόμου, μεταξύ των οποίων και οι παραγράφοι 1 του άρθρου 3, 6 και 10 του άρθρου 4 και 1 του άρθρου 5, και των οδηγιών 84/360/ΕΟΚ και 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εκδόθηκε η κοινή απόφαση 69269/5387/24-10-1990 των Υπουργών Εσωτερικών, Εθνικής Οικονομίας, Γεωργίας, Πολιτισμού, Εμπορικής Ναυτιλίας, Τουρισμού, Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Μεταφορών και Επικοινωνιών (φ. 678/25-10-1990, τευχ. Β), με την οποία, πλην άλλων, ορίζονται τα έργα και οι δραστηριότητες που κατατάσσονται στην πρώτη και στη δεύτερη κατηγορία, καθορίζεται το περιεχόμενο των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τα έργα και δραστηριότητες που ανήκουν σε καθεμία από τις κατηγορίες αυτές και θεσπίζεται η διαδικασία της "προέγκρισης χωροθέτησης". Συγκεκριμένα, στο άρθρο 4 της κοινής αυτής υπουργικής απόφασης απαριθμούνται τα έργα και οι δραστηριότητες που κατατάσσονται στην πρώτη (Α) κατηγορία, υποδιαιρούμενα σε δύο επιμέρους ομάδες (ομάδα Ι και ομάδα ΙΙ), μεταξύ δε εκείνων που ανήκουν στην ομάδα ΙΙ περιλαμβάνονται και οι "σταθμοί καθαρισμού". Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 2 και 3 της ίδιας κανονιστικής υπουργικής απόφασης, οι μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τα έργα και δραστηριότητες που ανήκουν στην παραπάνω ομάδα ΙΙ πρέπει να περιέχουν τα στοιχεία, τα οποία αναφέρονται στον πίνακα 2, που προσαρτάται στο άρθρο 16 της ίδιας απόφασης (παρ. 2) και, για ορισμένα έργα ή δραστηριότητες, τα ειδικότερα στοιχεία, τα οποία τυχόν προβλέπονται από τις διατάξεις που αφορούν αυτά τα έργα και δραστηριότητες (παρ. 3), ενώ στο άρθρο 8 της υπουργικής αυτής απόφασης, το οποίο αναφέρεται στην "προέγκριση χωροθέτησης", ορίζονται τα εξής : "1. Η προέγκριση χωροθέτησης αφορά στην πραγματοποίηση νέων έργων ή δραστηριοτήτων. Αφορά επίσης στον εκσυγχρονισμό ή επέκταση υφισταμένων, εφόσον επέρχονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. 2. Για την προέγκριση χωροθέτησης, ακολουθείται η εξής διαδικασία

: 2.1. Ο ενδιαφερόμενος ιδιώτης ή ο αρμόδιος φορέας υποβάλλει στην αρμόδια, σύμφωνα με τις

κείμενες διατάξεις, κεντρική ή περιφερειακή υπηρεσία Χωροταξίας του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. σχετική αίτηση που συνοδεύεται από τα παρακάτω δικαιολογητικά σε τρία (3) τουλάχιστον αντίτυπα. α) Τοπογραφικό διάγραμμα (απόσπασμα χάρτου Γ.Υ.Σ.) της ευρύτερης περιοχής, κλίμακας από 1:50.000 έως 1:20.000 με ιδιαίτερη επισήμανση της θέσης του γηπέδου. β) Τοπογραφικό διάγραμμα του γηπέδου, κλίμακας 1:1.000 έως 1:200. γ) Σειρά φωτογραφιών με ιδιαίτερη επισήμανση του γηπέδου της εγκατάστασης. δ) Ερωτηματολόγιο σύμφωνα με τον Πίνακα 3 του άρθρου 16 της παρούσας απόφασης. 2.2. Η υπηρεσία της προηγούμενης παραγράφου μετά από εξέταση της αίτησης του ενδιαφερομένου και των δικαιολογητικών που τη συνοδεύουν διαβιβάζει εντός 20 ημερών στην κεντρική ή περιφερειακή υπηρεσία άλλου αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργείου φάκελλο με αντίγραφο των δικαιολογητικών, για να εκφράσει την απόψή της εντός 20 ημερών. 2.3. Για έργα ή δραστηριότητες της ομάδας Π της Α κατηγορίας του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., η οποία αποστέλλονται και στην αρμόδια Κεντρική Υπηρεσία Περιβάλλοντος του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., η οποία οφείλει εντός 20 επίσης ημερών να εκφράσει τις απόψεις της. Εάν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή καθώς και η προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου, τεκμαίρεται ότι υπάρχει σύμφωνη γνώμη για την προέγκριση της χωροθέτησης. 2.4. Η προέγκριση χωροθέτησης γίνεται με απόφαση Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ή του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας κατά περίπτωση, ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., μέσα σε προθεσμία 60 ημερών από την υποβολή της αιτήσεως του ενδιαφερομένου . . .".

7. Επειδή, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα άρθρα 4 παρ. 6 ν. 1650/1986 και 8 της παραπάνω κανονιστικής υπουργικής απόφασης, η θέση πραγματοποίησης έργου ή εγκατάστασης μονάδας που, κατ' εφαρμογή των νομοθετημάτων αυτών, έχει καταταγεί στην πρώτη κατηγορία εγκρίνεται με ιδιαίτερη πράξη της Διοίκησης εκ των προτέρων και, συγκεκριμένα, πριν και από την επιβολή περιβαλλοντικών όρων κατ' εφαρμογή των σχετικών διατάξεων των ιδίων νομοθετημάτων και τη χορήγηση των σχετικών αδειών εγκατάστασης (ίδρυσης) και λειτουργίας που τυχόν προβλέπονται από τη νομοθεσία, η οποία δίδει το έργο ή τη μονάδα. Τέτοια δε πράξη χωροθέτησης - που αποτελεί υποκατάστατο του ευρύτερου χωροταξικού σχεδιασμού, στον οποίο έχει υποχρέωση να προβεί η Πολιτεία σύμφωνα με τη σχετική επιταγή που περιέχεται στο άρθρο 24 παρ. 2 του Συντάγματος - απαιτείται να εκδίδεται για κάθε δραστηριότητα περιλαμβανόμενη στην πρώτη κατηγορία, εκτός αν η θέση του σχεδιαζόμενου έργου ή μονάδας έχει ήδη χαρακτηριστεί ως χώρος προοριζόμενος για την άσκηση της σχετικής δραστηριότητας με τον καθορισμό του ως βιομηχανικής περιοχής κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4458/1965 (φ. 33), όπως ισχύει, ή με συγκεκριμένο χωροταξικό ή πολεοδομικό ή ρυθμιστικό σχέδιο, ή με πράξη καθορισμού ζώνης ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων κατ' εφαρμογή του άρθρου 24 του παραπάνω ν. 1650/1986 ή καθορισμού βιομηχανικής, μεταλλευτικής ή λατομικής περιοχής κατ' εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας. Εξάλλου, με την πράξη "προέγκρισης της χωροθέτησης", η οποία προβλέπεται από τις διατάξεις των νομοθετημάτων που μνημονεύονται στην προηγούμενη σκέψη (ν. 1650/1986 και κοινή υπουργική απόφαση 69269/5387/1990), καθορίζεται οριστικώς η θέση, στην οποία θα πραγματοποιηθεί το έργο ή θα εγκατασταθεί η οικεία μονάδα, τα δε όργανα της Διοίκησης που επιλαμβάνονται σε μεταγενέστερα στάδια προκειμένου να εγκρίνουν περιβαλλοντικούς όρους κατά τα προβλεπόμενα από τα ίδια νομοθετήματα ή να χορηγήσουν τις άδειες, που απαιτούνται σε κάθε περίπτωση από την οικεία νομοθεσία για την πραγματοποίηση του έργου ή τη λειτουργία της μονάδας, ασκούν την αρμοδιότητα τους με βάση τη χωροθέτηση που έχει προηγουμένως εγκριθεί με την κατά τα προαναφερόμενα πράξη, από την οποία και δεσμεύονται ως προς τη θέση του σχεδιαζόμενου έργου ή δραστηριότητας.

8. Επειδή, όπως έχει ήδη εκτεθεί, με τον προαναφερόμενο ν. 1650/1986 εισάγονται κανόνες, με τους οποίους αποσκοπείται η προστασία του περιβάλλοντος (βλ. και άρθρο 1 παρ. 1 του νόμου αυτού), σύμφωνα και προς τη σχετική επιταγή που περιέχεται στο άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος, στο πλαίσιο δε του σκοπού αυτού ο νομοθέτης, υιοθετώντας την αρχή της προληψέως της υποβαθμίσεως του περιβάλλοντος (βλ. άρθρο 2 περ. 5 του ίδιου νόμου), σε συμμόρφωση και προς την οδηγία 85/337 του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, θέσπισε ρυθμίσεις, με τις οποίες επιβάλλεται η εκ των προτέρων εκτίμηση των επιπτώσεων που θα επιφέρει στο περιβάλλον ορισμένη δραστηριότητα προκειμένου να κριθεί από τα οικεία όργανα της Διοίκησης, κατά την προβλεπόμενη από τον ίδιο νόμο διοικητική διαδικασία, αν, σε ποιά θέση και με ποιούς όρους είναι, κατά την άποψη αυτή, επιτρεπτή η άσκηση της δραστηριότητας. Ειδικότερα, στις περιπτώσεις

έργων και δραστηριοτήτων που έχουν καταταγεί στην πρώτη κατηγορία, δηλαδή εκείνων που είναι πιθανό να προκαλέσουν σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον (άρθρο 3 παρ. 2 εδάφιο πρώτο ν. 1650/1986), απαιτείται να υποβληθεί μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων τόσο για την έγκριση περιβαλλοντικών όρων, όπως ρητώς ορίζεται στο άρθρο 4 παρ. 2α του παραπάνω νόμου (1650/1986), όσο και για τη χωροθέτηση, όπως συνάγεται από το συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 4 παρ. 6 και του άρθρου 5 παρ. 1 του ίδιου νόμου, προκειμένου να διαφωτιστούν τα αρμόδια όργανα της Διοικήσεως ως προς τα στοιχεία και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του σχεδιαζόμενου νέου έργου ή δραστηριότητας και να παρασχεθεί στα όργανα αυτά η δυνατότητα να εκτιμήσουν τις αναμενόμενες επιδράσεις στο περιβάλλον από το νέο αυτό έργο ή δραστηριότητα.

9. Επειδή, όπως προαναφέρθηκε, η μεταβολή του δασικού χαρακτήρα της επίδικης εκτάσεως, που αποφασίσθηκε με την προσβαλλόμενη πράξη, κρίθηκε αναγκαία για την εγκατάσταση σταθμού βιολογικού καθαρισμού των λυμάτων της παρεμβαίνουσας Κοινότητας. Το έργο αυτό, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν, κατατάσσεται στην πρώτη κατηγορία από την άποψη των κινδύνων που συνεπάγεται για το περιβάλλον. Ετσι, κατά τα προεκτεθέντα, εφ' όσον η θέση του δεν προβλέπεται από το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο, έπρεπε να είχε προηγηθεί της προσβαλλόμενης πράξεως προέγκριση της χωροθέτησής του και μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Ούτε όμως από την προσβαλλόμενη πράξη, ούτε από τα στοιχεία που την συνοδεύουν και εν γένει από τον φάκελλο της υποθέσεως προκύπτει ότι έγιναν οι ενέργειες αυτές, που είναι αναγκαίες για το κύρος της μεταβολής του δασικού χαρακτήρα της επίμαχης εκτάσεως, σύμφωνα με το Σύνταγμα και το νόμο. Κατά συνέπεια για τον λόγο αυτό, που προβάλλεται εμμέσως πλην σαφώς, πρέπει να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη.

10. Επειδή πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να απορριφθεί η παρέμβαση που ασκήθηκε.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την κρινόμενη αίτηση.

Απορρίπτει την παρέμβαση που ασκήθηκε.

Ακυρώνει την υπ' αριθμ. 45489/28-2-1989 απόφαση της Νομάρχου Χαλκιδικής με την οποία επετράπη η αλλαγή χρήσεως 4.100 τ.μ. δημόσιας δασικής εκτάσεως στα διοικητικά όρια της Κοινότητας Νικήτης Χαλκιδικής για την εγκατάσταση σταθμού βιολογικού καθαρισμού, σύμφωνα με το σκεπτικό.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου που κατατέθηκε.

Επιβάλλει την δικαστική δαπάνη των αιτούντων, που ανέρχεται στο ποσό των είκοσι οκτώ χιλιάδων δραχμών (28.000) εις βάρος του Δημοσίου και της παρεμβαίνουσας, κατανεμόμενη συμμετρως μεταξύ των.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 20 Φεβρουαρίου 1991

Ο Πρόεδρος του Ε Τμήματος Η Γραμματέας του Ε Τμήματος
Μ. Δεκλερής Γ. Σακελλαρίου

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 24ης Νοεμβρίου 1993.

Ο Πρόεδρος του Ε Τμήματος Ο Γραμματέας
Μ. Δεκλερής Β. Μαντζουράνης
ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δυνάμεως να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με τη σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα,

Ο Πρόεδρος του Ε Τμήματος Η Γραμματέας

ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΣΗ ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ

Αριθμός 906/2005
 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
 ΤΜΗΜΑ Ε'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 29 Σεπτεμβρίου 2004, με την εξής σύνθεση : Ιωάννα Μαρή, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύουσα, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος και του αναπληρωτή του Αντιπροέδρου, που είχαν κώλυμα, Παναγιώτης Πικραμμένος, Αθανάσιος Ράντος, Σύμβουλοι, Βαρβάρα Καμπίτση, Χρήστος Λιάκουρας, Πάρεδροι. Γραμματέας η Ειρήνη Βαϊδάνη.

Για να δικάσει την από 3 Απριλίου 2002 έφεση :

των : 1) Παρέσσας Σάββα Πουλιτσίδα και 2) Ελένης Σάββα Πουλιτσίδα, κατοίκων Πανοράματος Θεσσαλονίκης, οδός Κομνηνών αριθμός 10, οι οποίοι παρέστησαν με τον δικηγόρο Κωνσταντίνο Χορομίδα (Α.Μ. 211 Θεσσαλονίκης), που τον διόρισαν με πληρεξούσιο, κατά των : 1) Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, 2) Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Θεσσαλονίκης, οι οποίοι παρέστησαν με την Αθηνά Αλεφάντη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, 3) Κωνσταντίνου Συρράκου, 4) Παναγιώτη Συρράκου, κατοίκων Πανοράματος Θεσσαλονίκης, οδός Βενιζέλου αριθμός 9, οι οποίοι δεν παρέστησαν, 5) Ειρήνης συζ. Απ. Παπαγεωργίου, κατοίκου Πανοράματος Θεσσαλονίκης, οδός Αναγεννήσεως αριθμός 52, η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Λεωνίδα Λεωνίδου (Α.Μ. 7625), που τον διόρισαν με πληρεξούσιο,

και κατά της υπ' αριθμ. 2106/2001 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Πάρεδρου Χρήστου Λιάκουρα. Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο των εκκαλούντων, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους εφέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η έφεση, τον πληρεξούσιο της εφεσίβλητης που παρέστη, την αντιπρόσωπο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Θεσσαλονίκης και του Υπουργού, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α

ι
 Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση έφεσης έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (Α 378837, 080796, 275934, 028396 και 758353/ 2002 ειδικά γραμμάτια παραβόλου).

2. Επειδή, με την υπό κρίση έφεση ζητείται η εξαφάνιση της υπ' αριθμ. 2106/2001 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Θεσσαλονίκης, με την οποία, αφού συνεκδικάστηκαν ως συναφείς, απορρίφθηκαν δύο αιτήσεις ακυρώσεως των ήδη εκκαλουσών. Η πρώτη αίτηση ακυρώσεως είχε ασκηθεί α) κατά της σιωπηρής απόρριψης από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας της προσφυγής των ήδη εκκαλουσών κατά της 29/11516/ΠΕ/1152/1997 απόφασης του Νομάρχη Θεσσαλονίκης, με την οποία απορρίφθηκε ένσταση αυτών κατά της 6911/1997 πράξης της Δ/σης Πολεοδομίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Θεσσαλονίκης περί τακτοποίησης και αναλογισμού αποζημιώσεως ρυμοτομούμενων οικοπέδων επί της οδού Ιθάκης του Δήμου Πανοράματος Θεσσαλονίκης και εγκρίθηκε αυτή, β) κατά της ανωτέρω 29/11516/ΠΕ/1152/1997 απόφασης του Νομάρχη Θεσσαλονίκης και γ) κατά της υπ' αριθμ. 6911/1997 πράξης τακτοποίησης. Με την αίτηση αυτή θεωρήθηκε ως συμπροσβαλλόμενη και η 882/17.12.1997 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, με την οποία απορρίφθηκε και ρητώς η ως άνω προσφυγή των ήδη εκκαλουσών. Η δεύτερη αίτηση ακυρώσεως είχε ασκηθεί κατά της 12004/2589/13.5.1998 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή των ήδη εκκαλουσών κατά της 882/17.12.1997 απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

3. Επειδή, όπως προκύπτει από τις διατάξεις των άρθρων 42 του Ν.Δ/τος της 17/7-16/8/1923 «περί σχεδίων πόλεων, κωμών και συνοικισμών του Κράτους και οικοδομής αυτών (Α' 228) και 24 του ν. 1577/1985 (Α' 210), η τακτοποίηση των οικοπέδων, υπαγορεύεται τόσο από λόγους δημοσίου συμφέροντος όσο και από λόγους αναγόμενους, στην προστασία της ακίνητης ιδιοκτησίας, αποσκοπεί δε στην αρτιοποίηση των μη άρτιων οικοπέδων, αλλά και στον πλήρη κατά το δυνατόν ορθογωνισμό και ευθυγράμμιση των πλευρών τους ώστε να καταστεί δυνατή η ανέγερση σε αυτά άρτιων οικοδομών. Κατά τη διενέργεια της τακτοποίησης παρέχεται στη Διοίκηση ευρεία

διακριτική ευχέρεια ως προς τον τρόπο πραγματοποίησής της, και ειδικότερα συγχωρείται η μεταβολή του σχήματος, της θέσης και του μεγέθους των οικοπέδων που τακτοποιούνται, ώστε να γίνεται εφικτή η πλήρωςτερη οικοδομική τους εκμετάλλευση, σε συνάρτηση προς τις πολεοδομικές ανάγκες της περιοχής. Η ουσιαστική δε εκτίμηση των αρμοδίων οργάνων για τον προσφορότερο τρόπο τακτοποίησης δεν είναι ελεγκτή από τον ακυρωτικό δικαστή, ως κρίση τεχνικής φύσης, πρέπει όμως να αιτιολογείται προσηκόντως, με την αναφορά των πραγματικών δεδομένων και των λόγων ενόψει των οποίων κατέστη αναγκαίος ο τρόπος πραγματοποίησης της τακτοποίησης που προκρίθηκε, όταν μάλιστα από την διοικητική διαδικασία είχαν προβληθεί συγκεκριμένοι ισχυρισμοί από τους θιγόμενους ιδιοκτήτες. Πάντως δε, κατά την άσκηση της διακριτικής της εξουσίας, η Διοίκηση δεν μπορεί να επιλέξει λύση, η οποία θα συνεπάγεται την υπέρμετρη επιβάρυνση της ιδιοκτησίας προς όφελος άλλης χωρίς αποχρώντα λόγο (ΣτΕ 1328/2001, 4053/1999, 4039/1998 κ.ά.).

4. Επειδή, στην παρ. 2 του άρθρου 3 του ν.δ/τος 690/1948 (Α' 133), το οποίο ίσχυε κατά το χρόνο εκδόσεως των προσβαλλομένων πράξεων, ορίζεται ότι «Σε περίπτωση κατά την οποία παράκεινται περισσότερα του ενός μη άρτια οικόπεδα, επιτρέπεται αντί για την προσκύρωση μερικών εξ αυτών σε άλλα, με σκοπό τη δημιουργία ενός ή περισσότερων άρτιων οικοπέδων, η προσκύρωση να γίνεται με τη συνένωση αυτών με σκοπό τη δημιουργία ενός ή περισσότερων άρτιων οικοπέδων τα οποία παραχωρούνται εξ αδιαιρέτου, κατά ποσοστό ίσο προς το εμβαδόν της έκτασης που ανήκει σε κάθε ιδιοκτήτη των μη άρτιων οικοπέδων. Η συνένωση δεν αποκλείεται και στην περίπτωση μη συγκατάθεσης, για τη δημιουργία κοινών εξ αδιαιρέτου οικοπέδων, ενός ή περισσότερων από τους ιδιοκτήτες των παρακειμένων μη άρτιων οικοπέδων, η οποία εκδηλώνεται εγγράφως μέχρι την έκδοση της οριστικής και ανέκκλητης απόφασης για την πράξη προσκύρωσης ...». Κατά τη διάταξη αυτή, αν η τακτοποίηση με τη δημιουργία δύο νέων άρτιων και οικοδομήσιμων οικοπέδων δεν είναι δυνατή, τότε πρέπει να ακολουθείται η μέθοδος της τακτοποίησης με συνένωση ακινήτων ή προσκύρωση τους ενός στο άλλο (πρβλ. ΣτΕ 2532/ 2000). Εάν δε, είναι δυνατή η τακτοποίηση με συνένωση πρέπει να προτιμάται, ως συνεπαγόμενη μικρότερη και ισόρροπη επιβάρυνση για τις ιδιοκτησίες, έναντι της προσκύρωσης.

5. Επειδή, εν προκειμένω, με την υπ' αριθμ. 6911/1997 πράξη τακτοποίησης και αναλογισμού αποζημίωσης ρυμοτομούμενων οικοπέδων τακτοποιήθηκαν οικόπεδα του υπ' αριθμ. 103 Ο.Τ. του συνοικισμού του Ν. 751 του Δήμου Πανοράματος Θεσσαλονίκης. Ειδικότερα, με την πράξη αυτή έγιναν οι ακόλουθες διαρρυθμίσεις: 1) Δημιουργήθηκε μία επίκοινη ιδιοκτησία Α με συνένωση του οικοπέδου 341,4 τ.μ. των Κωνσταντίνου και Παναγιώτη Συρράκου με το οικόπεδο των 453,2 τ.μ. του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας, δηλαδή συνολικού εμβαδού 794,6 τ.μ. με ποσοστά εξ αδιαιρέτου επ' αυτής 43% των Κ. και Π. Συρράκου και 57% του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας, 2) ενόψει της ανάγκης τακτοποίησης των ανωτέρω μικρότερων μη άρτιων οικοπέδων πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες προσκυρώσεις: α) στην επίκοινη ιδιοκτησία Α προσκυρώθηκε το προς την δυτική πλευρά του Ο.Τ. τμήμα του καταργούμενου κοινόχρηστου χώρου εμβαδού 190 τ.μ. και τμήμα 290 τ.μ. της ιδιοκτησίας των εκκαλουσών, β) στην ιδιοκτησία των εκκαλουσών προσκυρώθηκε το προς τη βόρεια πλευρά τμήμα του καταργούμενου κοινόχρηστου χώρου εμβαδού 513,5 τ.μ., οικοπεδική λωρίδα 274,6 τ.μ. της επίκοινης ιδιοκτησίας Α στη βόρεια πλευρά του Ο.Τ., οικοπεδικό τμήμα 378 τ.μ. του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας στη νότια πλευρά του Ο.Τ. και οικοπεδικό τμήμα 96,9 τ.μ. της ιδιοκτησίας της Ειρήνης Παπαγεωργίου στην ανατολική πλευρά του Ο.Τ., γ) στο οικόπεδο του κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας από την νοτιοανατολική πλευρά του Ο.Τ. προσκυρώθηκε τμήμα 142,4 τ.μ. της ιδιοκτησίας των εκκαλουσών και τμήμα 233,6 τ.μ. της ιδιοκτησίας της Ειρήνης Παπαγεωργίου, δ) στο οικόπεδο της τελευταίας προσκυρώθηκε τμήμα 688,5 της ιδιοκτησίας των εκκαλουσών. Με την κατ' αυτό τον τρόπο τακτοποίηση τα μη άρτια οικόπεδα των Κωνσταντίνου και Παναγιώτη Συρράκου και του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας κατέστησαν άρτια και απέκτησαν ευθύγραμμες πλευρές και κανονικό σχήμα εντός του οικοδομικού τετραγώνου, σε τρόπο ώστε η επίκοινη ιδιοκτησία Α να καταλάβει με παραλληλόγραμμο σχήμα την δυτική πλευρά (μικρότερου μήκους) του οικοδομικού τετραγώνου με τις δύο γωνίες αυτού, η ιδιοκτησία της Ειρήνης Παπαγεωργίου το μέσον της ανατολικής πλευράς με σχήμα κανονικού τραapeζίου, η ιδιοκτησία του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας με σχήμα κανονικού τραapeζίου τη νοτιοανατολική γωνία του οικοδομικού τετραγώνου, ενώ η ιδιοκτησία των εκκαλουσών απέκτησε πρόσωση επί τριών πλευρών του οικοδομικού τετραγώνου (βόρειας, νότιας και μέρους της ανατολικής) καταλαμβάνουσα την βορειοανατολική γωνία αυτού. Πλην τούτων, με το κεφάλαιο Γ

περί αναλογισμού αποζημίωσης της ως άνω πράξης, θεωρήθηκε ως ωφελούμενη παρόδια ιδιοκτησία της διανοιχθείσας οδού στο όριο του σχεδίου πόλης και το απομένον εκτός σχεδίου πόλης στα νότια αυτής, μέρος της ιδιοκτησίας των εκκαλουσών, για το οποίο προβλέφθηκε αυτοαποζημίωση, ενώ της αναλογίσθηκε και υποχρέωση αποζημίωσης για το ένα τρίτο ρυμοτομούμενου τμήματος 135,9 τ.μ. της ιδιοκτησίας των Κ. και Π. Συρράκου. Η πράξη αυτή, κατόπιν ένστασης τόσο των ήδη εκκαλουσών, όσο και άλλου ενδιαφερόμενου ιδιοκτήτη, κυρώθηκε, αφού συμπληρώθηκε και διορθώθηκε εν μέρει, από την υπ' αριθμ. 29/11516/ΠΕ/1152/1997 εκτελεστή απόφαση του Νομάρχη Θεσσαλονίκης, η οποία, απαντώντας στους λόγους της ένστασης, έκρινε ότι η τακτοποίηση όλων των ιδιοκτησιών έγινε με προσκύρωση τμημάτων του καταργούμενου κοινόχρηστου δρόμου και ακολούθως έγιναν αμοιβαίες ανταλλαγές οικοπεδικών τμημάτων μεταξύ των ιδιοκτησιών, ώστε αυτές να αποκτήσουν καλύτερο σχήμα από άποψης οικοδομικής εκμετάλλευσης. Συγκεκριμένα, στην εν λόγω πράξη αναφέρεται ότι, στην επίκοινη ιδιοκτησία Α προσκυρώθηκαν 205,4 τ.μ. κοινόχρηστου δρόμου, στην ιδιοκτησία 1 (Παπαγεωργίου) 356 τ.μ. κοινόχρηστου δρόμου και στην ιδιοκτησία 2 των εκκαλουσών 142,10 τ.μ. του κοινόχρηστου δρόμου. Ένσταση των εκκαλουσών κατά της εν λόγω πράξης απορρίφθηκε αρχικά σιωπηρώς και εν συνεχεία ρητώς με την υπ' αριθμ. 882/17.12.1997 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας. Μετά δε την έκδοση της ανωτέρω απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, οι εκκαλούσες άσκησαν νέα προσφυγή, η οποία επίσης απορρίφθηκε με την υπ' αριθμ. 12004/2589/13.5.1998 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. Οι αιτήσεις ακυρώσεως κατά των ανωτέρω πράξεων απορρίφθηκαν με την εκκαλούμενη απόφαση.

6. Επειδή, προβάλλεται ως λόγος έφεσης ότι, κατά ψευδή ερμηνεία και εφαρμογή των ισχυουσών διατάξεων, δέχθηκε η εκκαλούμενη απόφαση ότι η ιδιοκτησία των Κ. και Π. Συρράκου δικαιούται συμμετοχής στη δημιουργία της κοινής ιδιοκτησίας «Α», δεδομένου ότι αυτή έχει εξαντλήσει τις προσδοκίες της για τακτοποίηση, ως ιδιοκτησία με αριθμό τέσσερα, στην υπ' αριθμ. 4554/1982 πράξη τακτοποίησης που αφορούσε το παρακείμενο οικοδομικό τετράγωνο 102, εφόσον βάσει αυτής έλαβε από προσκύρωση 736,10 τ.μ. και έδωσε μόνο 248,3 τ.μ. . Ισχυρίζονται δε οι εκκαλούσες ότι, η εύνοια προς την ιδιοκτησία αυτή είναι υπέρμετρη, παραβιάζουσα την ισομεγέθη ανταλλαγή στη διαδικασία της τακτοποίησης σε βάρος τους, με την αφαίρεση 290 τ.μ. της ιδιοκτησίας τους για τη δημιουργία της κοινής «Α» συνιδιοκτησίας υπέρ αυτής. Ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος εφόσον, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες διατάξεις, αν η τακτοποίηση με τη δημιουργία δύο νέων άρτιων και οικοδομήσιμων οικοπέδων δεν είναι δυνατή, τότε πρέπει να ακολουθείται η μέθοδος της τακτοποίησης, το πρώτον με συνένωση ακινήτων και εάν αυτό δεν είναι δυνατόν, με προσκύρωση τους ενός στο άλλο . Όπως δε προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, η ιδιοκτησία Κ. Π. Συρράκου δεν ωφελήθηκε υπέρμετρα εις βάρος της ιδιοκτησίας των εκκαλουσών, προεχόντως διότι οι εν λόγω ιδιοκτήτες από αποκλειστικοί κύριοι ιδιοκτησίας τους κατέστησαν συγκύριοι επίκοινου τμήματος αλλά και διότι η ιδιοκτησία των εκκαλουσών με τις προσβαλλόμενες πράξεις και για το επίδικο οικοδομικό τετράγωνο έλαβε από προσκυρώσεις συνολικά 1.263 τ.μ. ενώ έδωσε 1.120,9 τ.μ., με συνέπεια το αρχικό εμβαδόν της να αυξηθεί κατά 142,10 τ.μ., απέκτησε δε και πρόσωπο σε επιπέδον δύο δρόμους του οικοδομικού τετραγώνου. Συνεπώς, η κρίση της εκκαλούμενης απόφασης ότι, ενόψει του σχήματος και της θέσης της επίκοινης ιδιοκτησίας Α, η οποία δημιουργήθηκε προς αποτροπή της εξαφάνισης των συνενωθέντων οικοπέδων, και της θέσης του καταργούμενου κοινόχρηστου χώρου εντός του 103 Ο.Τ., η αρτιοποίηση και περαιτέρω η τακτοποίηση αυτής, όπως συνάγεται από την αιτιολογία των προσβαλλομένων πράξεων, έγινε αφενός με την προσκύρωση τμήματος του καταργηθέντος κοινόχρηστου χώρου και αφετέρου με ανταλλαγή ισομεγέθων περίπου οικοπεδικών τμημάτων μεταξύ αυτής και της ιδιοκτησίας των ήδη εκκαλουσών και ότι λαμβανομένης υπόψη της συνολικής μεταχείρισης, η ιδιοκτησία των ήδη εκκαλουσών δεν υπέστη υπέρμετρη επιβάρυνση επ' ωφελεία της ιδιοκτησίας Κ. και Π. Συρράκου, είναι ορθή.

7. Επειδή, στην παρ. 3 του άρθρου 3 του ίδιου ν.δ/τος 690/1948 ορίζεται ότι «Εάν το εμβαδόν του οικοπέδου που κρίνεται προσκυρωτέο, υπολείπεται του ελαχίστου απαιτούμενου σε κάθε περίπτωση, μέχρι ποσοστού 25%, το εμβαδόν δε κάποιου από τα συνορεύοντα με αυτό οικοπέδα υπερβαίνει το απαιτούμενο σε κάθε περίπτωση τουλάχιστον κατά ποσοστό 50%, η προσκύρωσή του μη αρτίου οικοπέδου ματαιώνεται και αντιθέτως επιτρέπεται η προσκύρωση σε αυτό, από το παραπάνω μεγαλύτερο ως άνω εμβαδόν όμορου οικοπέδου, της αναγκαίας έκτασης ώστε το μη άρτιο οικόπεδο να αποκτήσει το απαιτούμενο απολύτως ελάχιστο εμβαδόν, εφόσον η προσκύρωση

αυτή δεν εμποδίζεται από τις υπάρχουσες οικοδομές ή δεν συνεπάγεται τη μείωση των τυχόν απαιτούμενων, από τις κείμενες διατάξεις, υποχρεωτικής ακάλυπτων αποστάσεων ή ποσοστού του μεγαλύτερου οικοπέδου κάτω του ελάχιστου ορίου». Στη δε παρ. 4 του άρθρου 3 του ίδιου ν.δ/τος ορίζεται ότι, «οι καταργούμενες από το σχέδιο ρυμοτομίας παλαιές οδοί και γενικά κοινόχρηστοι χώροι, διατίθενται στο σύνολό τους ή μερικώς με προσκύρωση έστω και αν το εμβαδόν αυτών έχει το εμβαδόν αρτίου οικοπέδου, πρωτίστως για να καταστούν άρτια, οικόπεδα που δεν είναι άρτια και για να τακτοποιηθούν άρτια τοιαύτα, που όμως έχουν ανάγκη τακτοποίησης. Το ίδιο ισχύει και για ιδιωτικές οδούς που δεν έχουν εγκριθεί από το σχέδιο ρυμοτομίας, εφ' όσον κατά την κρίση της αρμοδίας υπηρεσίας δεν αποκλείεται με την προσκύρωση η επικοινωνία με τις εγκεκριμένες οδούς οικοδομών που έχουν ανεγερθεί με άδεια της αρμοδίας Αρχής και σύμφωνα με τους όρους αυτής ή εξασφαλίζεται η επικοινωνία αυτή με τρόπο που προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις». Από την τελευταία αυτή διάταξη προκύπτει ότι, οι καταργούμενες από το σχέδιο πόλης οδοί και κοινόχρηστοι χώροι και οι ιδιωτικές οδοί προσκυρώνονται κατά κανόνα στο σύνολό τους στους παρόδιους ιδιοκτήτες, κατά προτίμηση για να γίνουν άρτια μη άρτια οικόπεδα και να τακτοποιηθούν άρτια οικόπεδα που έχουν ανάγκη τακτοποίησης. Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η διατήρηση των οδών αυτών στο μέτρο που εξασφαλίζουν την επικοινωνία νομίμων οικοδομών με εγκεκριμένους οδούς. Αν δεν συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις, ο καταργούμενος κοινόχρηστος χώρος ή το τμήμα του που τυχόν απομένει μετά τις κατά τα άνω ενέργειες προσκυρώνεται στα παρακείμενα οικόπεδα, κατά διακριτική εξουσία της Διοίκησης, η οποία ασκείται κατ' εκτίμηση της επίδρασης της μεταβολής του σχεδίου σε κάθε ιδιοκτησία, καθώς και της πραγματικής κατάστασης και των εν γένει συνθηκών που συντρέχουν στη συγκεκριμένη περίπτωση (Σ.τ.Ε. 3105/1998, 3307/1994, 3153/92, 4475/1985, 4768/1995, 2077/1965 κ.ά.).

8. Επειδή, εν προκειμένω, όπως προαναφέρθηκε, η προσβαλλόμενη πράξη του Νομάρχη, κατόπιν ένστασης των ήδη εκκαλουσών, επικύρωσε, διορθώνοντας εν μέρει την 6911/1997 πράξη αναλογισμού και τακτοποίησης. Η πράξη αυτή, απαντώντας στους λόγους της ένστασης, διαφοροποιήθηκε από την πράξη τακτοποίησης και αναλογισμού. Συγκεκριμένα, ενώ από την πράξη τακτοποίησης και αναλογισμού προκύπτει ότι κανένα τμήμα του καταργηθέντος κοινόχρηστου δρόμου δεν προσκυρώθηκε στην ιδιοκτησία Παπαγεωργίου, στην νομαρχιακή πράξη, η οποία είναι και η εκτελεστή πράξη, αναφέρεται ότι η τακτοποίηση της ιδιοκτησίας αυτής έγινε με την προσκύρωση τμήματος του καταργούμενου κοινόχρηστου χώρου, και συγκεκριμένα 356 τ.μ., βάσει των διατάξεων του άρθρου 3 παρ. 4 του ν.δ/τος 690/1948. Περαιτέρω, σύμφωνα με την ίδια νομαρχιακή πράξη, όλες οι μη άρτιες ιδιοκτησίες απέκτησαν αρτιότητα με προσκύρωση σε αυτές τόσων τ.μ. ώστε να αποκτήσουν την ελάχιστη αρτιότητα της περιοχής που είναι 1.000 τ.μ. και εν συνεχεία έγιναν αμοιβαίες ανταλλαγές οικοπεδικών τμημάτων μεταξύ των ιδιοκτησιών, ώστε αυτές να αποκτήσουν καλύτερο σχήμα από άποψης οικοδομικής εκμετάλλευσης. Τον τρόπο αυτό τακτοποίησης της ιδιοκτησίας Παπαγεωργίου δέχεται και η απορρίψασα την σχετική προσφυγή των εκκαλουσών απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, στην οποία, χωρίς μιν να αναφέρεται ρητώς πόσα τ.μ. της καταργηθείσας κοινόχρηστης οδού προσκυρώθηκαν στην ιδιοκτησία αυτή, ορίζεται ότι η εν λόγω έκταση έχουσα εμβαδόν 644 τ.μ. γίνεται άρτια εμβαδού 1.000 τ.μ. με τον καταργούμενο κοινόχρηστο χώρο, θεωρώντας ότι προσκυρώθηκαν στην ιδιοκτησία αυτή 356 τ.μ. Η δε απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. απέρριψε στο σύνολό της την προσφυγή των ήδη εκκαλουσών κρίνοντας ως επαρκώς αιτιολογημένη την απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.

9. Επειδή, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, κατά ψευδή ερμηνεία και εσφαλμένη εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 3 του ν.δ/τος 690/1948, δέχθηκε ως νόμιμη τη δημιουργία οικοπέδου με τακτοποίηση υπέρ της ιδιοκτησίας Παπαγεωργίου (ιδιοκτησία 1), δεδομένου ότι τα προς τακτοποίηση τμήματά της εντός του οικοδομικού τετραγώνου 103 είναι μόνο 644 τ.μ., δηλαδή λιγότερα των 750 τ.μ., όριο που ρητά θέτει η ανωτέρω διάταξη, με αποτέλεσμα να αφαιρεθούν παρανόμως από την ιδιοκτησία τους 688,5 τ.μ. Ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος εφόσον, η προσβαλλόμενη πράξη του Νομάρχη Θεσσαλονίκης, προέβη ορθώς, κατ' εφαρμογή όχι της παρ. 3, αλλά των εν προκειμένω εφαρμοστέων παρ. 2 και 4 του ν. 690/1948, στην προσκύρωση της καταργούμενης κοινόχρηστης οδού στις όμορες μη άρτιες ιδιοκτησίες και ακολούθως στην αμοιβαία ανταλλαγή οικοπεδικών τμημάτων τους προκειμένου να τακτοποιηθούν στο σύνολό τους. Συνεπώς, η κρίση της εκκαλούμενης απόφασης που απέρριψε τον σχετικό λόγο των ήδη εκκαλουσών, είναι αν και με άλλη αιτιολογία, ορθή. Εξάλλου, οι εκκαλούσες ισχυρίζονται ότι, ήδη,

με την 4554/1982 πράξη τακτοποίησης και αναλογισμού, που κυρώθηκε από την 30563/7.9.1982 πράξη του Νομάρχη Θεσσαλονίκης, είχε ξεκινήσει η προσπάθεια τακτοποίησης του επίδικου οικοδομικού τετραγώνου αλλά οι πράξεις αυτές ακυρώθηκαν από την υπ' αριθμ. 10321/1792/1983 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε, κατά το μέρος που αφορούν την ιδιοκτησία Παπαγεωργίου (ιδιοκτησία 7, σύμφωνα με τις εν λόγω πράξεις) διότι, κατά παράβαση του ν.δ. 690/1948, είχε προσκυρωθεί σε αυτήν καταργούμενος κοινόχρηστος δρόμος εφόσον για να αποκτήσει αρτιότητα χρειαζόταν και η προσκύρωση τμήματος όμορης ιδιοκτησίας. Συνεπώς, σύμφωνα με τις εκκαλούσες, επί του ζητήματος αυτού, υπήρχε δεδομένη προηγούμενη κρίση ιεραρχικά ανώτερου οργάνου στην ίδια υπόθεση, από την οποία μη νομίμως απέκλιναν ο Νομάρχης και ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας με τις προσβαλλόμενες πράξεις τους, με τις οποίες επανέφεραν τη λύση αυτή. Ο ισχυρισμός αυτός είναι αβάσιμος, προεχόντως διότι το ζήτημα είναι διαφορετικό ενόψει του διαφορετικού εμβαδού του καταργημένου κοινόχρηστου δρόμου και του ότι, εν προκειμένω, με την προσκύρωση του τμήματος του δρόμου η εν λόγω ιδιοκτησία αποκτά ήδη αρτιότητα.

10. Επειδή, προβάλλεται ότι, η καθοριζόμενη με τις προσβαλλόμενες πράξεις υποχρέωση του τμήματος του ακινήτου τους που παραμένει εκτός σχεδίου σε αυτοαποζημίωση ίση προς την αυτοαποζημίωση ενός εντός σχεδίου ακινήτου, κατ' εφαρμογή της διάταξης της παρ. 10 του άρθρου 95 του ν. 1892/1990 (Α' 101), αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1 και 17 παρ. 2 του Συντάγματος καθώς και του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, περί σεβασμού της περιουσίας και προστασίας της ιδιοκτησίας, καθόσον με τη διάταξη αυτή θεσπίζεται αυτοαποζημίωση κατά αμάχητο τεκμήριο ωφέλειας παρόδιου ακινήτου εκτός ρυμοτομικού σχεδίου, όπως εν προκειμένω των εκκαλουσών, ίση προς την αυτοαποζημίωση του εντός σχεδίου ακινήτου, χωρίς κανένα πολεοδομικό πλεονέκτημα για την ιδιοκτησία τους και χωρίς να χαράσσεται οικοδομική γραμμή. Ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος, εφόσον επί διανοίξεως δημοτικών ή κοινοτικών οδών στα ακραία όρια οικισμών, το εκτός σχεδίου ακίνητο που εν μέρει ρυμοτομείται και εν μέρει καθίσταται παρόδιο, κατά τεκμήριο ωφελείται εφόσον, αν και εκτός σχεδίου, αποκτώντας πρόσωπο σε οδό, είναι πλέον, υπό προϋποθέσεις προσομοιάζουσες προς εκείνες των εντός σχεδίου ακινήτων, οικοδομήσιμο. Συνεπώς, η υποχρέωση συμμετοχής των παρόδιων ιδιοκτησιών σε αποζημίωση των ρυμοτομούμενων τμημάτων ακινήτων, που μπορεί να συνίσταται σε αυτοαποζημίωση δεν αντίκειται στο άρθρο 17 του Συντάγματος, αλλά ούτε και συνιστά στέρηση της ιδιοκτησίας κατά την έννοια του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου (πρβλ. ΣτΕ 3497/1988, 18/1984, 3142/1992), αβασίμως δε προβάλλεται ότι η εκτός σχεδίου ιδιοκτησία των εκκαλουσών δεν αποκτά πολεοδομικό πλεονέκτημα. Συνεπώς, η κρίση της εκκαλούμενης απόφασης που απέρριψε τον σχετικό λόγο των ήδη εκκαλουσών είναι ορθή.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Απορρίπτει την έφεση.

Διατάσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Επιβάλλει συμμετρως εις βάρος των εκκαλουσών τη δικαστική δαπάνη της εφεσίβλητης Ειρήνης Παπαγεωργίου και του Δημοσίου που ανέρχεται για κάθε ένα στο ποσό των 380 ευρώ .

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 8 Οκτωβρίου 2004

Η Προεδρεύουσα Σύμβουλος Η Γραμματέας

Ιωάννα Μαρή Ειρήνη Βαϊδάνη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 23 Μαρτίου 2005.

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος Η Γραμματέας

Σωτήριος Ρίζος Μαρία Βλασερού

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα,

Ο Πρόεδρος του Ε' Τμήματος Η Γραμματέας του Ε' Τμήματος

Π.Ν.
Αριθμός 1517/1993
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Ε

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 14 Δεκεμβρίου 1992 με την εξής σύνθεση : Μ. Δεκλερής, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Ε Τμήματος, Γ. Δεληγιάννης, Ι. Μαρή, Σύμβουλοι, Αθ. Ράντος, Β. Καμπίτση, Πάρεδροι. Γραμματέας η Γ. Σακελλαρίου, Γραμματέας του Ε Τμήματος.

Δ ι α να δικάσει την από 10 Ιουνίου 1992 αίτηση :

τ ο υ Ιωάννου Πολυχρόνη Κακαβά, κατοίκου Μαραθώνος Αττικής, οδός Μιλ. Μαντά αρ. 44, ο οποίος δεν παρέστη, αλλά εμφανίστηκε στο ακροατήριο και δήλωσε ότι εγκρίνει την άσκηση του ενδίκου μέσου,

κ α τ ά της Υπουργού Πολιτισμού, η οποία παρέστη με τον Θ. Θεοφανόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών ζητεί ο ακυρωθεί η ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/9475/512/1992 απόφαση της Υπουργού Πολιτισμού (ΦΕΚ Β 235/92).

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της Εισηγήτριας, Συμβούλου Ι. Μαρή.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της υπό κρίση αιτήσεως.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη,

Ε ί δ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α κ α ι
ε σ κ έ φ θ η κ α τ ά τ ο ν ν ό μ ο

1. Επειδή δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, δια την οποίαν κατετέθησαν τα νόμιμα τέλη και το παράβολον (υπ' αριθμούς 505514, 505515/1992 γραμμάτια της Δ.Ο.Υ. Δικαστικών Εισπραξέων Αθηνών και υπ' αριθμ. 1914178 και 4112614/1992 ειδικά γραμμάτια παραβόλου) ζητείται παραδεκτώς η ακύρωσις της υπ' αριθμ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/902/ 9475/512/25-2/7-4-1992 αποφάσεως της Υπουργού Πολιτισμού (ΦΕΚ Β 235), δια της οποίας καθορίσθη ζώνη Α απολύτου προστασίας εις θέσιν "Μάνδρα Γριάς" Αυλώνος Μαραθώνος, ένθα κείται ιδιοκτησία του αιτούντος.

2. Επειδή, κατά το άρθρ. 91 του Ν. 1892/90 (φ. 101) το οποίον αφορά εις περιόχην "δόμησις σε αρχαιολογικούς χώρους": Ο Υπουργός Πολιτισμού δύναται με απόφασή του, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μετά γνώμη του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, να καθορίζει εντός των αρχαιολογικών χώρων που βρίσκονται εκτός των ορίων των νομίμων υφιστάμενων οικισμών ζώνες, στις οποίες, κατά περίπτωση, θα απαγορεύεται παντελώς η δόμησις (ζώνη Α') ή θα επιτρέπεται (ζώνη Β') υπό όρους και περιορισμούς που ορίζονται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων κατά τις κείμενες πολεοδομικές διατάξεις, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού.

3. Επειδή εξ άλλου στο άρθρον 24 του Συντάγματος του 1975 ορίζονται τα εξής : "1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωσιν του Κράτους. Το Κράτος υποχρεούται να λαμβάνη ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα προς διαφύλαξιν αυτού . . . 6. Τα μνημεία και αι παραδοσιακά περιοχάι και στοιχεία τελούν υπό την προστασίαν του Κράτους. Νόμος θέλει ορίσει τα αναγκαία προς πραγματοποίησιν της προστασίας ταύτης περιοριστικά της ιδιοκτησίας μέτρα, ως και τον τρόπον και το είδος της αποζημιώσεως των ιδιοκτητών". Δια των διατάξεων αυτών του Συντάγματος καθιερώνεται ειδικώς, το πρώτον ηυξημένη προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, ήτοι των μνημείων και λοιπών στοιχείων που προέρχονται από την ανθρωπίνην δραστηριότητα και συνθέτουν την ιστορικήν, καλλιτεχνικήν, τεχνολογικήν και εν γένει πολιτιστικήν κληρονομίαν της Χώρας. Η προστασία αυτή περιλαμβάνει αφενός μεν την εις το διηνεκές διατήρησιν των εν λόγω πολιτιστικών στοιχείων αφεντέρου δε τη δυνατότητα επιβολής γενικών περιορισμών ή ιδιαίτερων μέτρων δια την αποφυγήν οιασδήποτε βλάβης, αλλοιώσεως ή υποβαθμίσεως του περιβάλλοντος τα μνημεία χώρου. Οι περιορισμοί αυτοί, ερειδόμενοι αποκλειστικά εις το άρθρον 24 του Συντάγματος και δύνανται να έχουν καταρχήν ευρύτερον περιεχόμενο από τους γενικούς περιορισμούς της ιδιοκτησίας κατά το άρθρο 17 Συντάγματος, δημιουργούν υποχρέωσιν αποζημιώσεως του θιγομένου ιδιοκτήτου κατά την παράγραφον 6 άρθρ. 24 Συντάγματος, όταν δεσμεύουν ουσιαδώς την ιδιοκτησία κατά τον προορισμό της χάριν της προστασίας του πολιτιστικού περιβάλλοντος. Και ναι μεν προβλέπεται από την τελευταία συνταγματική διάταξη η έκδοσις ειδικού νόμου, ο οποίος θα καθορίσει, μεταξύ άλλων, τον τρόπο και το είδος της αποζημιώσεως που δύναται να είναι και διάφορος από τη

ρύθμιση του άρθρου 17 Συντάγματος, αλλά, και όταν ελλείπει σχετική νομοθετική ρύθμιση, γεννάται ευθεία από το Σύνταγμα υποχρέωση της Διοικήσεως να εξασφαλίσει τη διηλεκτική προστασία του μνημείου και παραλλήλως την αποζημίωση του πληττομένου ιδιοκτήτου.

4. Επειδή η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 91 του Ν. 1892/1990 προβλέπεται τον δι' υπουργικής αποφάσεως καθορισμόν ζωνών απολύτου απαγορεύσεως της δομήσεως και υπό περιορισμούς δομήσεως προς προστασίαν αρχαιολογικών χώρων είναι σύμφωνος προς την συνταγματικήν ρύθμισιν της ηυξημένης προστασίας του πολιτιστικού περιβάλλοντος. Περαιτέρω εκ της σκοπούμενης υπό της διατάξεως ταύτης προστασίας των αρχαιολογικών χώρων συνάγεται δυνατότης επιβολής, κατ' εφαρμογήν αυτής, και περιορισμών αναγομένων εις την γεωργικήν εκμετάλλευσιν, εφ' όσον και καθ' ο μέτρον και η εν λόγω εκμετάλλευσιν δύναται να βλάψη τα αρχαία. Εφ' όσον δε, συνεπεία των περιορισμών τούτων επέρχεται ματαίωση του πυρήνος του δικαιώματος της ιδιοκτησίας, παρέχεται εις τον θιγόμενον ιδιοκτήτην δικαίωμα αποζημιώσεως. Περαιτέρω η αξίωσις προς αποζημίωσιν γεννάται, κατά την έννοιαν του άρθρου 24 παρ. 6 Συντάγματος, ελλείψει ειδικής νομοθετικής ρυθμίσεως, από της παρόδου ευλόγου χρόνου από της επιβολής των περιοριστικών μέτρων, εφόσον βεβαίως ο ενδιαφερόμενος ιδιοκτήτης επιδώξει με αίτησιν του προς την Διοίκησιν ή ευθέως προς το αρμόδιον διοικητικόν δικαστήριον την αποκατάστασιν της ζημίας, δια τον καθορισμόν της οποίας ληπτέα υπ' όψιν είναι η φύσις της εκτός του σχεδίου της πόλεως γης προωρισμένης προς γεωργικήν εκμετάλλευσιν.

5. Επειδή, εν προκειμένω, εκ των στοιχείων του φακέλου, και δη της συνοδευούσης την προσβαλλομένην απόφασιν υπ' αριθμ. 2/14-1-92 πράξεως του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, προκύπτει ότι ο καθορισμός ζώνης Α' απολύτου προστασίας, εις την οποίαν απαγορεύεται η δόμησις και επιτρέπεται μόνον η ελαφρά καλλιέργεια εγένετο κατ' εφαρμογήν του Κ.Ν. 5351/1932 περί αρχαιοτήτων και του άρθρου 91 του Ν. 1892/1990 προς προστασίαν του αρχαιολογικού χώρου του αγροκτήματος Ηρώδου του Αττικού, του οποίου σκοπεύεται υπό της αρχαιολογικής υπηρεσίας η αποκατάστασις και εις το οποίον έχουν ήδη αποκαλυφθή σημαντικά αρχαιότητες, μεταφερθείσαι εις το μουσείον Μαραθώνος. Η εν λόγω ζώνη προστασίας περιλαμβάνει το σύνολον του χώρου του περικλειομένου εντός του περιβόλου του εν λόγω αγροκτήματος καθώς και λωρίδα πλάτους 50 μέτρων περίξ αυτού. Εν όψει τούτων η δια της προσβαλλομένης αποφάσεως ενεργηθείσα απαγόρευσις ανοικοδομήσεως και παροχή δυνατότητος προς ελαφράν μόνον καλλιέργειαν είναι σύμφωνος προς το σύνταγμα και τον νόμον, διατηρουμένου του δικαιώματος του αποστερηθέντος την ιδιοκτησίαν αυτού εκ της ζώνης ταύτης αιτούντος προς αποζημίωσιν του. ΆΟθεν άπαντες οι περί παραβάσεως του νόμου και αναιτιολογήτου της προσβαλλομένης αποφάσεως λόγοι ακυρώσεως είναι αβάσιμοι και απορριπτέοι, ως και η υπό κρίσιν αίτησις εν τω συνόλω.

6. Επειδή, εν όψει των ιδιαίτερων συνθηκών της υπό κρίσιν υποθέσεως το Δικαστήριον κρίνει ότι ο αιτών δέον να απαλλαγή της δικαστικής δαπάνης.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Απορρίπτει την υπό κρίσιν αίτησιν.

Διατάσσει την κατάπτωσην του παραβόλου.

Απαλλάσσει τον αιτούντα της δικαστικής δαπάνης του Δημοσίου.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 29 Δεκεμβρίου 1992

Ο Πρόεδρος του Ε Τμήματος Η Γραμματέας του Ε Τμήματος

Μ. Δεκλερής Γ. Σακελλαρίου

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 15ης Ιουλίου 1993.

Ο Πρόεδρος του Ε Τμήματος Ο Γραμματέας

Μ. Δεκλερής Β. Μαντζουράνης

ΕΠΙΤΑΣΗ

Αριθμός 2640/2000
 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
 ΤΜΗΜΑ Δ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 2 Φεβρουαρίου 1999 με την εξής σύνθεση : Α. Τσαμπάση, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύουσα, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος που είχε κάλυμα, Μ. Βροντάκης, Φ. Αρναούτογλου, Δ. Πετρούλιας, Ε. Δανδουλάκη, Σύμβουλοι, Κ. Ευστρατίου, Η. Μάζος, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Ζυγουρίτσα.

Για να δικάσει την από 4 Μαΐου 1998 αίτηση :

της Κοινότητας Τριλόφου Νομού Θεσσαλονίκης, η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Ιωάννη Κότσιρα (Α.Μ. 1013), που τον διόρισε με απόσπασμα πρακτικού της η Δημαρχιακή Επιτροπή του Δήμου Μίκρας,

κατά του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.), ο οποίος παρέστη με τον Κων/νο Χαραλαμπίδη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα Κοινότητα επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. πρωτ.

Δ12/0/36892/30.12.1997 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ., και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητού, Παρέδρου, Κ. Ευστρατίου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αιτούσης Κοινότητας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου, κ α ι

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, η κρινόμενη αίτηση ασκείται κατά το νόμο άνευ καταβολής τελών και παραβόλου (βλ. άρθρο 304 του Π.Δ. 410/1995, ΦΕΚ Α' 231, και άρθρο 36 παρ. 1 του Π.Δ. 18/1989, ΦΕΚ Α' 8).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται εμπροθέσμως η ακύρωση της Δ 12/0/36892/30.12.1997 αποφάσεως του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με την οποία εγκρίθηκε η επίταξη για τρία χρόνια, μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 2000, εκτάσεως 20.907,94 τ.μ., στην Κοινότητα Περαιάς Θεσσαλονίκης για την εγκατάσταση τερματικού RADAR για τις ανάγκες του Κρατικού Αερολιμένα Θεσσαλονίκης.

3. Επειδή, η υπόθεση εισήχθη στο Δ' Τμήμα υπό επταμελή σύνθεση με την από 1.10.1998 πράξη του Προέδρου αυτού, λόγω σπουδαιότητας.

4. Επειδή, με έννομο συμφέρον ασκεί την κρινόμενη αίτηση η αιτούσα κοινότης, φερομένη ως ιδιοκτήτρια αγροτεμαχίου εμβαδού 955,40 τ.μ. ευρισκομένου εντός της εκτάσεως που επιτάσσεται με την προσβαλλόμενη πράξη.

5. Επειδή, στην παράγραφο 2 του άρθρου 17 του Συντάγματος ορίζεται ότι "Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσήκοντα τρόπο, όταν και όπως ο νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρους αποζημίωση, που να ανταποκρίνεται στην αξία την οποία είχε το απαλλοτριούμενο κατά το χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης . . . Σύμφωνα δε με την παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου : "Η αποζημίωση ορίζεται πάντοτε από τα πολιτικά δικαστήρια . . . Πριν καταβληθεί η οριστική ή προσωρινή αποζημίωση διατηρούνται ακέραια όλα τα δικαιώματα του ιδιοκτήτη και δεν επιτρέπεται η κατάληψη . . .". Εξάλλου, στην παράγραφο 3 του άρθρου 18 του Συντάγματος ορίζεται ότι : "Ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τα σχετικά με τις επιτάξεις για τις ανάγκες των ενόπλων δυνάμεων σε περίπτωση πολέμου ή επιστράτευσης, ή για τη θεραπεία άμεσης κοινωνικής ανάγκης που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη ή υγεία". Από τη διάταξη αυτή που αναφέρεται στη θεραπεία άμεσης κοινωνικής ανάγκης, σε συνδυασμό και προς τη φύση του μέτρου της επιτάξεως, το οποίο αποτελεί βάρος της ιδιοκτησίας, προκύπτει ότι το μέτρο τούτο συγχωρείται μόνο υπό την προϋπόθεση ότι η κοινωνική ανάγκη για την οποία επιβάλλεται είναι έκτακτη, επείγουσα και πρόσκαιρη, όχι δε ανάγκη μόνιμη, η οποία μπορεί να θεραπευθεί με αναγκαστική απαλλοτρίωση κατά τις διατάξεις του άρθρου 17 του Συντάγματος. Αλλά και στην περίπτωση που η μόνιμη ανάγκη είναι άμεση και επιτακτική, επιτρέπεται, κατά την έννοια του άρθρου 18 παρ. 3 του Συντάγματος, η επιβολή του εξαιρετικού μέτρου της επιτάξεως προσωρινώς έως ότου

αντιμετωπισθεί, κατά τρόπο οριστικό και μέσα σε εύλογο κατά τις περιστάσεις χρόνο, η θεραπεία της μόνιμης αυτής ανάγκης. Και τούτο γιατί η ανάγκη αυτή προσλαμβάνει, για το απαιτούμενο έως την οριστική αντιμετώπισή της διάστημα, το χαρακτήρα της έκτακτης και πρόσκαιρης ανάγκης, που δικαιολογεί την προσωρινή κατάληψη της ιδιοκτησίας με το μέτρο της επιτάξεως (ΣτΕ 1063, 3454-6/1998, 3385/1995, 2286/1994, 1776/1993, 4522/1988).

6. Επειδή, στην παράγραφο 20 εδ. α' του άρθρου 6 του ν. 2052/1992 (ΦΕΚ 94 Α'), όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 παρ. 6 του ν. 2366/1995 (ΦΕΚ 256 Α'), ορίζεται ότι: "Για τα έργα διαπλατύνσεων οδών ή . . . αεροδρομίων, ελικοδρομίων ή λοιπών έργων υποστήριξης εν γένει των αερομεταφορών του προγράμματος δημόσιων επενδύσεων, τα οποία χρηματοδοτούνται και από κοινοτικά προγράμματα περιορισμένου χρόνου, και εφόσον έχει κηρυχθεί απαλλοτρίωση για την απόκτηση των αναγκαίων εκτάσεων, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 5 του ν. 1838/1951 προς εκτέλεση των έργων μέχρι τη συντέλεση της απαλλοτρίωσης". Εξάλλου, στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 5 του ν. 1838/1951 (ΦΕΚ 170 Α') προβλέπεται ότι: "2. Επιτρέπεται η επίταξις υπό του Υπουργού των Δημοσίων Έργων χώρων ή πραγμάτων αμέσως αναγκαίων εις την εκτέλεσιν των έργων υπό όρους και αποζημιώσεις κανονιζόμενους και εγκρινομένους υπό του Υπουργού μετά γνώμην του κατά το άρθρον 3 Συμβουλίου. 3. Εν ταις περιπτώσεσιν επιτάξεως η αποζημιώσις καταβάλλεται αμέσως, επιτρεπομένης της περαιτέρω διεκδικήσεως δια της δικαστικής οδού κατά τας κειμένας διατάξεις . . .". Ο σκοπός της προβλεπόμενης από τις διατάξεις αυτές επιτάξεως, ειδικά για έργα που χρηματοδοτούνται και από κοινοτικά προγράμματα περιορισμένου χρόνου, είναι η εξασφάλιση της χρήσεως ακινήτου αναγκαίου για την κάλυψη ανάγκης, η οποία είναι μόνιμη, αλλά ταυτόχρονα είναι άμεση και επιτακτική, όπως στην προκειμένη περίπτωση η εγκατάσταση του τερματικού RADAR του Κρατικού Αερολιμένα Θεσσαλονίκης, απολύτως αναγκαίου για την ασφάλεια των πτήσεων και την προστασία της ζωής και της αρτιμελείας αυτών που χρησιμοποιούν τα μέσα αερομεταφοράς. Ενόψει, όμως, ακριβώς της χρηματοδοτήσεως των πιο πάνω έργων και από κοινοτικά προγράμματα περιορισμένου χρόνου, επιδιώκεται η ολοκλήρωση της διαδικασίας της απαλλοτρίωσης όσο το δυνατόν ταχύτερα και γι' αυτό απαιτείται, ως προϋπόθεση για την επίταξη των αναγκαίων εκτάσεων, η προηγούμενη κήρυξη της απαλλοτρίωσης. Οι πιο πάνω, λοιπόν, διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 20 εδ. α' του ν. 2052/1992, όπως αντικαταστάθηκαν, που προβλέπουν την επιβολή του μέτρου της επιτάξεως ακινήτων για την άμεση εκτέλεση έργων ιδιαίτερης σημασίας για την εθνική οικονομία και τη δημόσια τάξη, μέχρι να συντελεσθεί η ήδη κηρυχθείσα αναγκαστική απαλλοτρίωση, δεν αντίκεινται στις συνταγματικές διατάξεις των άρθρων 17 παρ. 4 και 18 παρ. 3 και είναι απορριπτέος ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται το αντίθετο (βλ. ΣτΕ 3454-6/1998, πρβλ. ΣτΕ 1329/1982, 4106/1981, 1677/1980, 556/1953).

7. Επειδή, κατά της 30/1056/22.4.1997 αποφάσεως του Νομάρχη Θεσσαλονίκης, με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για την εγκατάσταση του RADAR και κατά της 1104569/7176/0010/10.10.1997 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Οικονομικών και Μεταφορών και Επικοινωνιών, με την οποία κηρύχθηκε η αναγκαστική απαλλοτρίωση της εκτάσεως που επιτάχθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση, η αιτούσα άσκησε αυτοτελείς αιτήσεις ακυρώσεως, οι οποίες απορρίφθηκαν με τις 3450/1998 και 3452/1998 αποφάσεις του δικαστηρίου αυτού. Συνεπώς, οι λόγοι ακυρώσεως, με τους οποίους αμφισβητείται η νομιμότητα των διοικητικών αυτών πράξεων, που δεν μπορούν να θεωρηθούν ως συμπροσβαλλόμενες με την κρινόμενη αίτηση, είναι απορριπτέοι ως απαράδεκτοι. Επίσης, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση της επιτάξεως αντίκειται ευθέως στις διατάξεις των άρθρων 18 παρ. 3, 24 παρ. 2, 21 παρ. 3 και 17 παρ. 4 του Συντάγματος, διότι, λόγω του παρακολουθηματικού χαρακτήρα της έναντι της προηγηθείσας αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, θέτει σε προφανή, άμεσο και σπουδαίο κίνδυνο τη δημόσια υγεία. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως απαράδεκτος, διότι οδηγεί απαραδέκτως σύμφωνα με τα πιο πάνω στον έλεγχο της πράξεως απαλλοτρίωσης.

8. Επειδή, στο άρθρο 24 παρ. 1 του π.δ/τος 410/1995 (ΦΕΚ 231 Α') ορίζεται ότι: ". . . Στην αρμοδιότητα των δήμων και των κοινοτήτων ανήκουν ιδίως: κδ) η διαχείριση της δημοτικής ή κοινοτικής περιουσίας και η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία δημοτικών ή κοινοτικών καταστημάτων, κε) . . .". Στην παράγραφο δε 6 του άρθρου 38 του ίδιου π.δ/τος ορίζεται ότι: "Δεν επιτρέπεται απαλλοτρίωση, διάθεση, δέσμευση ή οποιοσδήποτε περιορισμός στη διοίκηση, στη διαχείριση και στη διάθεση δημοτικών ή κοινοτικών κτημάτων, έργων, υπηρεσιών και υδάτων αρδεύσεως ή υδρεύσεως, χωρίς προηγούμενη γνωμοδότηση του δημοτικού ή κοινοτικού

συμβουλίου". Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι για τη δέσμευση ή οποιοδήποτε περιορισμό στη διοίκηση, διαχείριση και διάθεση δημοτικών ή κοινοτικών κτημάτων, επομένως και για την επίταξη τους, απαιτείται προηγούμενη γνωμοδότηση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου.

9. Επειδή, από τα στοιχεία του φακέλλου προκύπτει ότι η επιταχθείσα με την προσβαλλόμενη πράξη έκταση κείται εντός των διοικητικών ορίων της Κοινότητας Περαίας Θεσσαλονίκης. Τμήμα της εκτάσεως αυτής ανήκει σε φυσικά πρόσωπα, από το υπόλοιπο δε τμήμα το μεγαλύτερο μέρος ανήκει στην Κοινότητα Περαίας. Η Κοινότητα αυτή, με την 212/24.12.1997 απόφαση του Κοινοτικού της Συμβουλίου, εξέφρασε την αντίθεσή της σε ενδεχόμενη επίταξη ιδιοκτησίας της. Με τα δεδομένα αυτά, εφόσον δηλαδή η Κοινότητα Περαίας, εντός των διοικητικών ορίων της οποίας κείται η επιταχθείσα έκταση και στην οποία ανήκει το μεγαλύτερο τμήμα της μη ανηκούσης σε φυσικά πρόσωπα επιταχθείσης εκτάσεως, έστω και χωρίς να υποβληθεί σχετικό ερώτημα από τη Διοίκηση, πάντως αντιμετώπισε το ζήτημα της επιτάξεως, και εξέφερε την αρνητική της άποψη, πρέπει να θεωρηθεί ότι εκαλύφθη ο νόμιμος τύπος της προηγούμενης γνωμοδότησεως της δημοτικής αρχής αφού, πάντως, ο Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, εις την αρμοδιότητα του οποίου εμπίπτει το μείζον μέρος της επιταχθείσης εκτάσεως, αντιτάχθηκε δεόντως και εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους δεν έπρεπε να γίνει η επίταξη. Επληρώθη, συνεπώς, ο τύπος της προηγούμενης γνωμοδότησεως του Κοινοτικού Συμβουλίου, εν όψει δε τούτου καθίσταται, υπό τα δεδομένα αυτά, άνευ σημασίας το ότι δεν εκλήθη να γνωμοδοτήσει σχετικά και η αιτούσα Κοινότητα, στην οποία φαίνεται να ανήκει ένα μικρό μόνο μέρος της επιτασσομένης εκτάσεως. Είναι, συνεπώς, απορριπτέος ο λόγος περί παραβάσεως ουσιώδους τύπου εκ του ότι δεν εκλήθη να γνωμοδοτήσει για την επίταξη και η αιτούσα Κοινότης. Κατά τη γνώμη, όμως, των Συμβούλων Φιλ. Αρναούτογλου και Ελ. Δανδουλάκη και του Παρέδρου Κιμ. Ευστρατίου, κατά την έννοια των παρατεθεισών στην προηγούμενη σκέψη διατάξεων, προκειμένου να χωρήσει επίταξη εκτάσεως απαιτείται προηγούμενη γνωμοδότηση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου μόνον του οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως, εντός των διοικητικών ορίων του οποίου κείται η επιτασσομένη ιδιοκτησία, όχι δε και άλλου οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως, ο οποίος είναι απλώς κύριος ακινήτων ευρισκομένων εντός της εκτάσεως αυτής. Κατά την άποψη αυτή, εφόσον η έκταση η ανήκουσα στην αιτούσα Κοινότητα και επιταχθείσα με την προσβαλλόμενη απόφαση ευρίσκεται εντός των διοικητικών ορίων της Κοινότητας Περαίας, πράγμα που δεν αμφισβητεί και η αιτούσα, δεν απαιτείτο να ζητηθεί η γνώμη και της αιτούσης πριν από την έκδοσή της εν λόγω αποφάσεως και, συνεπώς, για το λόγο αυτό, είναι απορριπτέα τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα με την κρινόμενη αίτηση.

10. Επειδή, εφόσον η απαιτούμενη από το παρατεθέν σε προηγούμενη σκέψη άρθρο 38 παρ. 6 του π.δ. 410/1985 γνωμοδότηση δεν προβλέπεται ως σύμφωνη, η τυχόν αρνητική γνωμοδότηση του οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως δεν εμποδίζει την επίταξη του δημοτικού ή κοινοτικού κτήματος (βλ. Σ.τ.Ε. 3454-5/1998). Συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως ότι η αρνητική γνωμοδότηση της Κοινότητας Περαίας, που διατυπώθηκε στην προαναφερθείσα 212/24.12.1997 απόφαση του Κοινοτικού της Συμβουλίου, δεν επέτρεπε την κήρυξη της επιτάξεως, είναι απορριπτέος εν πάση περιπτώσει, ανεξαρτήτως αν προβάλλεται με έννομο συμφέρον από την αιτούσα Κοινότητα.

11. Επειδή, στην από 24.12.1997 εισήγηση της Διευθύνσεως Δ12 του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, που μνημονεύεται στο προοίμιο της προσβαλλομένης πράξεως, αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής : "Το υπ' όψη έργο χρηματοδοτείται από το τέλος εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης Αεροδρομίων και η απορρόφηση των πιστώσεων θα πρέπει να γίνει το συντομότερον δυνατόν . . . Βρίσκεται στο στάδιο της εγκατάστασης τερματικού RADAR για τις ανάγκες του Κρατικού Αερολιμένα Θεσσαλονίκης και είναι απολύτως αναγκαία. Οι εκτάσεις οι απαιτούμενες για την κατασκευή των έργων είναι υποχρέωση της Υπηρεσίας να δοθούν ελεύθερες στον Ανάδοχο άμεσα . . . Η δίκη για τον καθορισμό τιμής μονάδος αποζημίωσης προβλέπεται να ορισθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία της απαλλοτριώσεως". Εξάλλου, από την απόφαση της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 05.VII.1995 προκύπτει ότι το έργο χρηματοδοτείται από το Ταμείο Συνοχής, περιλαμβάνεται στην ομάδα έργων "Εκσυγχρονισμός εναέριας κυκλοφορίας" στην Ελλάδα και αφορά στην προμήθεια και εγκατάσταση τερματικού RADAR στον πιο πάνω διεθνή αερολιμένα, πρέπει δε να περατωθεί μέχρι 31.12.1998. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη πράξη είναι νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη, ως προς την αναγκαιότητα και τον προσωρινό χαρακτήρα του μέτρου της επιτάξεως και ως εκ τούτου, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο περί ανατιολογήτου αυτής λόγος

ακυρώσεως.

12. Επειδή, ο λόγος ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας της Διοικήσεως, διότι υπάρχουν χώροι καταλληλότεροι για την εγκατάσταση του RADAR, είναι απορριπτέος, προεχόντως, γιατί στηρίζεται στην εσφαλμένη προϋπόθεση ότι η επιλογή του χώρου εγκαταστάσεως του RADAR έγινε με την προσβαλλόμενη πράξη, ενώ, σύμφωνα με τις προεκτεθείσες διατάξεις, έχει προηγηθεί η κήρυξη της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως της αναγκαίας εκτάσεως.

13. Επειδή, τέλος προβάλλεται ότι το δημόσιο συμφέρον της προστασίας της ιδιοκτησίας της αιτούσης Κοινότητας με τις υφιστάμενες σ' αυτήν καλλιέργειες είναι, κατά την έννοια του άρθρου 24 του Συντάγματος, σαφώς υπέρτερο έναντι του σκοπού, για τον οποίο επεβλήθη η επίδικη επίταξη. Ο λόγος, όμως, αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, διότι η επιβαλλόμενη από το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος προστασία του περιβάλλοντος και η απορρέουσα από αυτές τις διατάξεις υποχρέωση του νομοθέτη να πάρει μέτρα που συντελούν στην αναβάθμισή του και αντίστοιχα να εμποδίσει την υποβάθμισή του, δεν έχει πάντως την έννοια ότι αποκλείεται η εγκατάσταση του RADAR, που είναι απολύτως αναγκαία για την ασφάλεια των πτήσεων, σε χώρο όπου υπάρχουν αγροτικές καλλιέργειες.

14. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω, πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση.

Δ ι α τ α ύ τ α

Απορρίπτει την κρινόμενη αίτηση.

Διατάσσει την κατάπτωση του κατατεθέντος παραβόλου.

Επιβάλλει στην αιτούσα την δικαστική δαπάνη του Δημοσίου, η οποία ανέρχεται σε δεκατέσσερις χιλιάδες (14.000) δραχμές.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 11 Απριλίου 2000

Η Προεδρεύουσα Σύμβουλος Η Γραμματέας

Αθ. Τσαμπάση Α. Ζηγουρίτσα

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2000.

Η Προεδρεύουσα Σύμβουλος Η Γραμματέας

Ι. Μαρή Α. Κολιοπούλου

1

-2-

Αριθμός 2640/2000

./.

B.K.

./.

Ασπίς, Νικόλαος

Τ.Γ.
Αριθμός 2058/1994
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 22 Οκτωβρίου 1993 με την εξής σύνθεση : Β. Μποτόπουλος, Πρόεδρος, Φ. Κατζούρος, Ι. Τζεβελεκάκης, Γ. Γραΐγος, Αδ. Φαρμάκης, Χ. Μακρίδης, Κ.Γ. Χαλαζωνίτης, Λ. Οικονόμου, Γ. Δεληγιάννης, Ν. Παπαδημητρίου, Π. Χριστόφορος, Μ. Παλατσάρας, Σ. Χαραλαμπίδης, Γ. Παναγιωτόπουλος, Φ. Στεργιόπουλος, Ν. Ντούβας, Γ. Σταυρόπουλος, Σ. Καραλής, Κ. Μενουδάκος, Γ. Ανεμογιάννης, Π.Ν. Φλώρος, Σ. Ρίζος, Γ. Παπαμεντζελόπουλος, Π. Πικραμμένος, Ν. Σκλίας, Σύμβουλοι, Α. Συγγούνα, Ν. Ρόζος, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Φρ. Καμπάνης.

Γ ι α να δικάσει την από 6 Μαρτίου 1991 αίτηση:

τ ω ν 1] Αναστασίου Νικολάου Νίκα, 2] Σωτηρίου Νικολάου Νίκα, 3] Ελένης χήρας Νικολάου Νίκα, 4] Φωτίου Ιωάννου Σουρλαντζή, ως κληρονόμου της μητρός του Αναστασίας συζ. Ιω. Σουρλαντζή, κατοίκων όλων Αχαρνών Αττικής, οδός Αναγν. Κιουρκακιώτου αριθ. 13, οι οποίοι παρέστησαν με το δικηγόρο Ιωαν. Αρνέλλο [Α.Μ. 6887], που τον διόρισαν στο ακροατήριο.

κ α τ ά του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ο οποίος παρέστη με τον Ηλ. Παπαδόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Η πιο πάνω αίτηση συζητείται στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της υπ' αριθμ. 2155/1992 παραπεμπτικής αποφάσεως του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να επιλύσει η Ολομέλεια τα ζητήματα που αναφέρονται στην απόφαση.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει ν' ακυρωθούν : 1] η υπ' αριθ. 1 πράξη εφαρμογής της Πολεοδομικής μελέτης περιοχής Λαθέα Α' Δήμου Αχαρνών, η οποία κυρώθηκε με την 24309/Τ-1832/14-9-1990 απόφαση της Νομαρχίας Ανατολικής Αττικής, 2] η υπ' αριθμ. 24309/Τ-1832/14-9-1990 απόφαση του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής, περί κυρώσεως της υπ' αριθμ. 1 πράξεως εφαρμογής της Πολεοδομικής μελέτης του ρυμοτομικού σχεδίου περιοχής Λαθέα Α' του Δήμου Αχαρνών Αττικής, 3] η 85545/6521/11-1-1991 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, με την οποία απορρίφθηκε η από 8-11-1990 προσφυγή τους κατά της ως άνω αποφάσεως του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής και 3] κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Ο Εισηγητής, Σύμβουλος Κ. Μενουδάκος, άρχισε τη συζήτηση της υποθέσεως με την ανάγνωση της παραπεμπτικής αποφάσεως, η οποία αποτελεί και την εισήγηση του Τμήματος. Ακολούθως, το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο των αιτούντων, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση. Τέλος άκουσε τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη, σε αίθουσα του Δικαστηρίου και,
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή από τη Διεύθυνση Πολεοδομίας της Νομαρχίας Ανατολικής Αττικής συντάχθηκε η 1/1990 πράξη εφαρμογής της πολεοδομικής μελέτης της περιοχής Λαθέα Α του Δήμου Αχαρνών Αττικής που έχει εγκριθεί με το από 13-10-1986 π. δ/γμα [φ. 1102/14-11-1986, τ. Δ']. Ακολούθως, η πράξη αυτή εφαρμογής κυρώθηκε, με ορισμένες διορθώσεις, με την απόφαση 24309/Τ-1832/90/14-9-1990 του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής, με την οποία και απορρίφθηκε σχετική ένσταση των αιτούντων

Όπου φέρονται ως συνιδιοκτήτες ακινήτων, τα οποία βρίσκονται στην παραπάνω περιοχή. Τέλος, με την απόφαση 85545/6521/11-1-1991 του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, που υπογράφεται με εντολή του αναπληρωτή υπουργού, απορρίφθηκε προσφυγή την οποία άσκησαν οι αιτούντες κατά της απόφασης του νομάρχη. Ηδη, με την κρινόμενη αίτηση - για την άσκηση της οποίας έχουν κατατεθεί τα κατά νόμο τέλη [διπλότυπα 6799031/1991 και 6799032/1991 Δ.Ο.Υ. δικαστικών εισπράξεων Αθηνών] και παράβολο [ειδικά γραμμάτια παραβόλου 789232/1991 και 2806330/1991] - ζητείται να ακυρωθούν η παραπάνω πράξη εφαρμογής και η κυρωτική απόφαση του νομάρχη, οι οποίες, κατά την έννοια του δικογράφου, ορθώς ερμηνευόμενου, πλήττονται κατά το μέρος που αφορούν τον καθορισμό του εμβαδού της συνολικής ιδιοκτησίας που προέκυψε υπέρ των αιτούντων, σύμφωνα με τα οριζόμενα

στην πράξη αυτή, από την εφαρμογή της πολεοδομικής μελέτης, καθώς και η προαναφερόμενη απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Πρέπει δε να ερμηνευθεί το δικόγραφο ότι συμπροσβάλλει και τη σιωπηρή απόρριψη από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων της προσφυγής των αιτούντων κατά της κυρωτικής πράξης του νομάρχη. Η σιωπηρή απόρριψη εκδηλώθηκε σε χρόνο προγενέστερο της ημερομηνίας έκδοσης της παραπάνω απόφασης, με την οποία απορρίφθηκε και ρητώς η προσφυγή, και, συγκεκριμένα, κατά τη συμπλήρωση της προβλεπόμενης από το άρθρο 8 παρ. 3 ν. 3200/1955 εξηκονθήμερης προθεσμίας από την ημερομηνία κατάθεσης της προσφυγής αυτής στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων [9-11-1990].

2. Επειδή η αίτηση εισάγεται στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας μετά την προδικαστική απόφαση 2155/1992 του Ε' τμήματος του Δικαστηρίου, με την οποία παραπέμφθηκε προς επίλυση στην Ολομέλεια ζήτημα γενικότερης σημασίας αναφερόμενο στη συνταγματικότητα των ρυθμίσεων του ν. 1337/1983 που αφορούν τις υποχρεώσεις των ιδιοκτητών ακινήτων τα οποία εντάσσονται σε πολεοδομικό σχέδιο να διαθέσουν χωρίς αντάλλαγμα τμήμα της ιδιοκτησίας τους για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων και χώρων κοινωφελών χρήσεων.

3. Επειδή στο άρθρο 24 του Συντάγματος ορίζεται ότι "1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα . . . 2. Η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης. 3. Για να αναγνωρισθεί μια περιοχή ως οικιστική και για να ενεργοποιηθεί πολεοδομικά, οι ιδιοκτησίες που περιλαμβάνονται σε αυτή συμμετέχουν υποχρεωτικά, χωρίς αποζημίωση από τον οικείο φορέα, στη διάθεση των εκτάσεων που είναι απαραίτητες για να δημιουργηθούν δρόμοι, πλατείες και χώροι για κοινωφελείς γενικά χρήσεις και σκοπούς, καθώς και στις δαπάνες για την εκτέλεση των βασικών κοινόχρηστων πολεοδομικών έργων, όπως νόμος ορίζει. 4. Νόμος μπορεί να προβλέπει τη συμμετοχή των ιδιοκτητών περιοχής που χαρακτηρίζεται ως οικιστική στην αξιοποίηση και γενική διαρρύθμιση της σύμφωνα με εγκεκριμένο σχέδιο, με αντιπαροχή ακινήτων ίσης αξίας ή τμημάτων ιδιοκτησίας κατά όροφο, από τους χώρους που καθορίζονται τελικά ως οικοδομήσιμοι ή από κτίρια της περιοχής αυτής. 5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και στην αναμόρφωση των οικιστικών περιοχών που ήδη υπάρχουν. Οι ελεύθερες εκτάσεις, που προκύπτουν από την αναμόρφωση, διατίθενται για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων ή εκποιούνται για να καλυφθούν οι δαπάνες της πολεοδομικής αναμόρφωσης, όπως νόμος ορίζει. 6. . . ". Από τις διατάξεις αυτές συνάγεται ότι ο χωροταξικός σχεδιασμός της Χώρας και η πολεοδομική διαμόρφωση των οικιστικών περιοχών αποτελούν υποχρέωση της Πολιτείας, η δε ρυθμιστική αυτή αρμοδιότητα του Κράτους εκδηλώνεται με τη θέσπιση κανόνων, που αποβλέπουν στην προστασία του φυσικού και του πολιτιστικού περιβάλλοντος, στην ορθολογική διάταξη των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο χώρο και στη διασφάλιση της λειτουργικότητας και αισθητικής των οικιστικών περιοχών, και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών καθεμιάς από αυτές, κατά τρόπο ώστε να δημιουργούνται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης. Περαιτέρω, ο συνταγματικός νομοθέτης, μεριμνώντας για την εξασφάλιση της δυνατότητας εφαρμογής των πολεοδομικών σχεδίων σε σύντομο χρόνο μετά την έγκρισή τους ώστε να εξυπηρετούνται κατά τρόπο αποτελεσματικό και οι προαναφερόμενοι σκοποί, προέβλεψε με το ίδιο άρθρο την υποχρέωση όλων, αδιακρίτως, των ιδιοκτητών ακινήτων που βρίσκονται είτε σε περιοχή, η οποία χαρακτηρίζεται για πρώτη φορά ως οικιστική, εντασσόμενη σε πολεοδομικό σχέδιο, είτε σε υφιστάμενη οικιστική περιοχή, της οποίας το πολεοδομικό σχέδιο αναμορφώνεται, αφενός να διαθέσουν χωρίς αντάλλαγμα τμήμα της ιδιοκτησίας τους και αφετέρου να καταβάλουν ορισμένο χρηματικό ποσό προκειμένου να εξασφαλιστούν οι εκτάσεις που απαιτούνται για τους προβλεπόμενους από το πολεοδομικό σχέδιο κοινόχρηστους χώρους και χώρους κοινωφελών χρήσεων και να εξοικονομηθούν χρηματικά μέσα για την αντιμετώπιση των δαπανών εκτέλεσης των βασικών κοινόχρηστων πολεοδομικών έργων. Ανατίθεται δε από το Σύνταγμα στον κοινό νομοθέτη η εξειδίκευση της επιβαλλόμενης από αυτό υποχρέωσης και, ιδίως, ο ορισμός του μεγέθους των εδαφικών εκτάσεων και τους ύψους του χρηματικού ποσού που οφείλουν να διαθέτουν οι ιδιοκτήτες καθώς και του τρόπου υπολογισμού των υποχρεώσεών τους αυτών, με την αυτονόητη προϋπόθεση ότι οι σχετικές ρυθμίσεις δεν πρέπει

να έρχονται σε αντίθεση προς την

Όαεπίσης κατοχυρούμενη από το Σύνταγμα [άρθρο 4], αρχή της ισότητας, δεδομένου ότι με τις προαναφερόμενες ειδικές διατάξεις του άρθρου 24 ο συνταγματικός νομοθέτης δεν επέτρεψε αποκλίσεις από τη βασική αυτή αρχή.

4. Επειδή με το ν. 1337/1983 "επέκταση των πολεοδομικών σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη και σχετικές ρυθμίσεις" [φ.33] θεσπίστηκε, κατ' εφαρμογή των παραπάνω συνταγματικών διατάξεων, υποχρέωση των ιδιοκτητών ακινήτων, τα οποία εντάσσονται σε πολεοδομικό σχέδιο με βάση το νόμο αυτό, να καταβάλουν "εισφορά σε γη" και "εισφορά σε χρήμα" [βλ. ιδίως άρθρα 8 και 9]. Ειδικότερα, ως προς την εισφορά σε γη ορίστηκαν, μεταξύ άλλων, τα εξής στο άρθρο 8 παρ. 3, 4, 5, 7 και 11 του παραπάνω νόμου, όπως ίσχυε κατά το χρόνο έκδοσης των προσβαλλόμενων πράξεων [δηλαδή πριν αντικατασταθεί η παράγραφος 4 με το άρθρο 43 παρ. 1 του πρόσφατου ν. 2145/1993 - φ. 88]: "3. Οι ιδιοκτησίες που εντάσσονται στο πολεοδομικό σχέδιο ή στις οποίες επεκτείνεται το πολεοδομικό σχέδιο σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού και βρίσκονται σε ζώνες αραιοδομημένες ή αδόμητες, υποχρεούνται να συμμετάσχουν με εισφορά γης στη δημιουργία των απαραίτητων κοινόχρηστων χώρων και γενικά στην ικανοποίηση κοινωφελών χρήσεων και σκοπών κατά τις επόμενες διατάξεις. 4. Η εισφορά σε γη κατά την προηγούμενη παράγραφο αποτελείται από ποσοστό επιφάνειας κάθε ιδιοκτησίας πριν από την πολεοδόμηση της, το οποίο υπολογίζεται κατά τον ακόλουθο τρόπο : α. Για τμήμα ιδιοκτησίας μέχρι 250 τ.μ. ποσοστό 10%. β. Για τμήμα ιδιοκτησίας πάνω από 250 τ.μ. μέχρι 500 τ.μ. ποσοστό 20%. γ. Για τμήμα ιδιοκτησίας πάνω από 500 τ.μ. μέχρι 1.000 τ.μ. ποσοστό 30%. δ. Για τμήμα ιδιοκτησίας πάνω από 1.000 τ.μ. μέχρι 2.000 τ.μ. ποσοστό 40%. ε. Με την επιφύλαξη της περιπτ. [στ], για τμήμα ιδιοκτησίας πάνω από 2.000 τ.μ. ποσοστό 50%. στ. Για αυτοτελείς ιδιοκτησίες μεγαλύτερες των 10.000 τ.μ. που ανήκουν σ' έναν ιδιοκτήτη, για το τμήμα τους πάνω από 10.000 τ.μ. ποσοστό 60%. Τ' ανωτέρω εφαρμόζονται και σε ιδιοκτησίες εξ' αδιαιρέτου κατά το ποσοστό συνιδιοκτησίας που αντιστοιχεί σε έκταση γης μεγαλύτερη από 10.000 τ.μ. 5. Ως εμβαδά ιδιοκτησιών για τον υπολογισμό της συμμετοχής σε γη λαμβάνονται τα εμβαδά που είχαν οι ιδιοκτησίες στις 10-3-1982. Για την εφαρμογή της παρ. 4, ως ιδιοκτησία νοείται το άθροισμα των ιδιοκτησιών γης ενός και του αυτού ιδιοκτήτη που περιλαμβάνονται στα όρια της προς ένταξη περιοχής η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη της πολεοδομικής ενότητας. Σε περίπτωση εξ' αδιαιρέτου συνιδιοκτησίας τα ποσοστά εισφοράς γης εφαρμόζονται στο εμβαδόν που αντιστοιχεί στο ιδανικό μερίδιο κάθε συνιδιοκτήτη όπως έχει διαμορφωθεί μέχρι την 10-3-1982. 6. . . . 7. Σε περίπτωση που η συμμετοχή σε γη πρέπει να ληφθεί από μη ρυμοτομούμενο τμήμα ιδιοκτησίας, πλην όμως κατά την κρίση της αρχής το τμήμα γης που πρόκειται να αποτελέσει αντικείμενο εισφοράς δεν είναι αξιοποιήσιμο πολεοδομικά ή η αφαίρεσή του είναι φανερά επιζήμια για την ιδιοκτησία, μπορεί να μετατρέπεται σε ισάξια χρηματική συμμετοχή που διατίθεται αποκλειστικά για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων και κοινωφελών χρήσεων και σκοπών. 8. . . . 9. . . . 10. . . . 11. Οι οπωσδήποτε σχηματισμένοι μέσα στην περιοχή επέκτασης κοινόχρηστοι χώροι θεωρούνται ως νόμιμα υπάρχοντες κοινόχρηστοι χώροι και δεν λαμβάνονται υπόψη υπέρ των ιδιοκτητών για τον υπολογισμό της εισφοράς σε γη".

5. Επειδή τα ποσοστά που προβλέπονται στις παραπάνω διατάξεις του άρθρου 8 ν. 1337/1983 βρίσκονται μέσα στο πλαίσιο που διαγράφεται με τις διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος, με τις οποίες, σύμφωνα με όσα έχουν εκτεθεί σε προηγούμενη σκέψη, επιβάλλεται υποχρέωση των ιδιοκτητών να διαθέτουν τμήμα του ακινήτου τους για τη διαμόρφωση των κοινόχρηστων χώρων και των χώρων κοινωφελών χρήσεων που προβλέπονται στο οικείο πολεοδομικό σχέδιο, δεδομένου ότι το ύψος των ποσοστών αυτών δεν υπερβαίνει, για κανένα από τα κλιμάκια που καθορίζονται με το ίδιο άρθρο 8, τα εύλογα όρια, ενόψει και του ότι βρίσκεται σε αντιστοιχία αφενός προς το μέγεθος της αύξησης της αξίας των ιδιοκτησιών που, σύμφωνα με τα διδάγματα της κοινής πείρας, επέρχεται λόγω της ένταξής τους σε πολεοδομικό σχέδιο και αφετέρου προς τις εκτάσεις κοινόχρηστων χώρων και χώρων κοινωφελών χρήσεων που είναι στοιχειωδώς αναγκαίες ώστε κατά την πολεοδόμηση των οικισμών να διαμορφώνονται συνθήκες ικανοποιητικές για τη διαβίωση των κατοίκων. Κατά συνέπεια, η χωρίς αντάλλαγμα αφαίρεση τμήματος της ιδιοκτησίας που προβλέπεται με τις διατάξεις αυτές του ν. 1337/1983 για τους παραπάνω λόγους γενικού συμφέροντος δεν έρχεται σε αντίθεση προς την προστασία του δικαιώματος της ιδιοκτησίας, η οποία κατοχυρώνεται καταρχήν με το άρθρο 17 του Συντάγματος. Όπως έχει ήδη εκτεθεί, οι προαναφερόμενες διατάξεις του νόμου στηρίζονται στις ειδικές ρυθμίσεις του άρθρου 24 του Συντάγματος, η συνταγματική δε προστασία της ιδιοκτησίας τελεί υπό την επιφύλαξη, που

διατυπώνεται ρητώς στην παράγραφο 1 του παραπάνω άρθρου 17, ότι τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτή "δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος". Εξάλλου, η θεσπιζόμενη με τις διατάξεις αυτές του νόμου κλιμάκωση της οφειλόμενης εισφοράς ανάλογα με το μέγεθος της ιδιοκτησίας δεν αντίκειται στην αρχή της ισότητας διότι δεν παρίσταται αδικαιολόγητη, αλλά αντιθέτως στηρίζεται σε αντικειμενικό κριτήριο, σχετιζόμενο με τις συνέπειες που επιφέρει η ένταξη σε πολεοδομικό σχέδιο στη δυνατότητα αξιοποίησης και εκμετάλλευσης των ιδιοκτησιών, από την οποία εξαρτάται και η χρηματική αξία τους και η οποία κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας επαυξάνεται κατά κανόνα, αναλογικά, τόσο περισσότερο όσο μεγαλύτερη είναι η έκταση της ιδιοκτησίας, επιπλέον δε η κλιμάκωση αυτή, με την οποία αποτρέπεται η σημαντική μείωση των ιδιοκτησιών που έχουν μικρή έκταση, ικανοποιεί και πολεοδομικό σκοπό διότι έχει ως αποτέλεσμα να αποφεύγεται η δημιουργία οικοπέδων με μικρό εμβαδόν. Περαιτέρω, θεμιτώς από συνταγματική άποψη ο νομοθέτης συνέδεσε την εφαρμογή της παραπάνω προοδευτικής κλίμακας εισφορών σε γη με το ιδιοκτησιακό καθεστώς που είχε δημιουργηθεί στις 10-3-1982, αποβλέποντας προδήλως στην παρεμπόδιση καταστρατηγήσεων των διατάξεων με τις οποίες καθιερώνεται η κλιμάκωση αυτή των εισφορών και προέβλεψε ότι για τον υπολογισμό της οφειλόμενης εισφοράς λαμβάνεται υπόψη το εμβαδόν που είχαν οι ιδιοκτησίες κατά την ημερομηνία εκείνη, αδιαφόρως προς τις μεταβολές που τυχόν επήλθαν στο ιδιοκτησιακό καθεστώς μεταγενεστέρως, δεδομένου ότι η παραπάνω ημερομηνία καθορίστηκε με αντικειμενικό κριτήριο, συνδεδεμένο προς τον προαναφερόμενο σκοπό του νομοθέτη. Ειδικότερα, όπως προκύπτει και από τον ημερήσιο τύπο της επόμενης ημέρας [βλ. λ.χ. εφημερίδες "Μεσημβρινή" και "Ριζοσπάστης" που υπάρχουν στην δικογραφία], η πιο πάνω ημερομηνία είναι εκείνη κατά την οποία ο Υπουργός Χωροταξίας, Οικισμού και Περιβάλλοντος είχε ανακοινώσει την επικείμενη τότε κατάθεση του σχετικού νομοσχεδίου, προαναγγέλλοντας και τις βασικές ρυθμίσεις του. Αν και κατά τη γνώμη ενός μέλους του Δικαστηρίου η ρύθμιση που εισάγεται με τις παραπάνω διατάξεις του ν. 1337/1983 δεν είναι σύμφωνη προς το Σύνταγμα διότι το μέγεθος της επιβαλλόμενης στους ιδιοκτήτες υποχρέωσης δεν συνδέεται προς την έκταση των καθοριζόμενων σε κάθε περίπτωση από το οικείο πολεοδομικό σχέδιο κοινόχρηστων χώρων και χώρων κοινωφελών χρήσεων, για τη δημιουργία των οποίων προβλέπεται κατά το άρθρο 24 παρ. 3 του Συντάγματος συμμετοχή των ιδιοκτητών με τη διάθεση εκτάσεων γης χωρίς αντάλλαγμα. Κατά τη γνώμη δε άλλου μέλους η ρύθμιση αυτή δεν συνάδει προς το Σύνταγμα κατά το μέρος που με αυτή θεσπίζεται υποχρέωση διάθεσης έκτασης μεγαλύτερης από το 50% της ιδιοκτησίας, διότι στην περίπτωση αυτή η υποχρέωση υπερβαίνει τα εύλογα όρια, μέχρι τα οποία επιτρέπεται η επιβάρυνση της ιδιοκτησίας σύμφωνα με την προαναφερόμενη συνταγματική διάταξη του άρθρου 24 παρ. 3, ερμηνευόμενη ενόψει των διατάξεων του άρθρου 17 του Συντάγματος, με τις οποίες προστατεύεται το δικαίωμα της ιδιοκτησίας. Εξάλλου, κατά τη γνώμη πέντε μελών του Δικαστηρίου η κλιμάκωση της οφειλόμενης εισφοράς αναλόγως προς το μέγεθος της ιδιοκτησίας δεν είναι, κατά το Σύνταγμα, επιτρεπτή στις περιπτώσεις κατά τις οποίες έχει προηγηθεί παράνομη κατάτμηση ιδιοκτησίας, δεδομένου ότι, ενόψει της επιταγής του άρθρου 24 του Συντάγματος για ορθολογικό πολεοδομικό σχεδιασμό, σε συνδυασμό προς τη θεμελιώδη αρχή του κράτους δικαίου, δεν είναι θεμιτό να φέρουν το κύριο βάρος των εισφορών εκείνοι που σεβάστηκαν τις χωροταξικές και πολεοδομικές διατάξεις και με τον τρόπο αυτό να τίθενται σε ευμενέστερη θέση όσοι έχουν παραβιάσει τις διατάξεις αυτές σε σχέση με εκείνους που τήρησαν νομοταγή στάση.

6. Επειδή μετά την επίλυση του παραπάνω ζητήματος η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί για την περαιτέρω εκδίκασή της στο Ε' τμήμα του Δικαστηρίου.

Δ ι α τ α ύ τ α

Επιλύει σύμφωνα με το σκεπτικό το παραπάνω ζήτημα και

Αναπέμπει την υπόθεση στο Ε' Τμήμα του Δικαστηρίου.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 29 Οκτωβρίου 1993 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 30ης Ιουνίου 1994.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας
B. Μποτόπουλος Φρ. Καμπάνης

Αγορεύσεις ανάλογες

Φ.Ρ.

Εξετάση τῶ ἐπ' ἀριθ. 169568/77
τριπλάτυπον τῆς Τριτοῦ Διεύθυν-
σης Εὐρωπαϊκῆς Ἄθλησης, προσερχώμενον
εἰς τὸν φάκελλον τῆς ἀπεφάσεως.
ὁ Γραμματεὺς.

Ἀριθρὸς 1240/1979

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Δ'

Συγκείμενον ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ Ἀγγ. Ἰατροῖδη,
Ἀντικυβερνητικοῦ Προέδρου τοῦ Δ' Τμηματος, Θ. Κουρουσδουλοῦ,
Κ.Μ.Χαλαζωνίτη, Συμβούλων τῆς Ἐπικρατείας, Γ. Δεληγιάννη
καὶ Σ. Καρалаμπῖδη, Παρέδρων τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρα-
τείας.

Εὐνεδριάσαν δημοσίᾳ ἐν τῇ ἀκροατηρίῳ τοῦ τῆ
20ῃ Φεβρουαρίου 1979, παρόντος καὶ τοῦ Γραμματεῦς Ἀντ.
Τζωρτζάκη, ἵνα διακρίσῃ τὴν κατωτέρω ἐκτιθεμένην ὑπόθεσιν
ἐπὶ τῇ ἐπὶ 31ης Αὐγούστου 1977 αἰτήσει:

τ ὄ ν 1) Γεωργίου Ἀνδρέου Σταθοπούλου, 2)
Γεωργίου Π. Θεοδοσοπούλου, 3) Θεοδώρου Ἀνδρ. Πανοπούλου,
4) Ἀποστόλου Γ. Δημήτριοπούλου, 5) Κων/νοῦ Δημ. Πικητό-
πούλου 6) Κων/νοῦ Νικ. Σπυλιόπουλου, 7) Βασιλεῖου Π. Τυχο-
γιοῦ, 8) Κωνσταντῖνας Ἰωάννου Ἐλιοπούλου, 9) Ἐρασμίας
Χήρας Α. Λυμπεροπούλου, 10) Μαγδαληνῆς Χήρας Π. Δημητριά-
κοπούλου καὶ 11) Νικολάου Δημ. Κοβρελα, κατοίκων ἀπέναντι
Ἀριστοδημεῖου Μεσσηνίας, παραστάντων διὰ τοῦ κληρονομοῦ-
ου των δικηγόρου Κ. Οἰκονομοπούλου, ὃν διῶρισαν ἐπ' ἀκροα-
τηρίου,

κατὰ τοῦ Ἰγούργου Γεωργίας παραστάντος
διὰ τοῦ Ἐδτ. Κορουγιάνη, Παρέδρου τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου,
καὶ ἐκ ἀκυρώσεως τῆς ἐρνήσεως τῆς Διοικήσεως
ὅπως ἀνακαλέσῃ τὸν διὰ τῆς ἐπ' ἀριθμ. Υ.Ε.Β. 1707/261/44/
11.1.1967 ἀποφάσεως τοῦ Ἰγούργου Γεωργίας (δημοσίευ-

Αριθμός 1240/1979

- 2 -

θείσης εις ΦΕΚ 54/30.1.1967) γενόμενον και μήπω συντελεσθέντα αναθεσμιών ιδιοκτησιών των κατοίκων - αγροτών της Κοινότητας Αριστοδημείου Μεσσηνίας - Μεσσηνίας, έκφρασείσης της άρνήσεως ταύτης διά του υπ' αριθμ. 367830/810/2.7.77 έγγραφου του Υπουργείου Γεωργίας, γνωστοποιηθέντος εις τους αιτούντας διά του υπ' αριθμ. πρ.π. 10683/11.7.77 έγγραφου του ατότου Υπουργείου, ως και πάσης συναφούς πράξεως ή παραλείψεως της Διοικήσεως.

Ακοϋσα ν του Πισσηγητου, Παρέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας Γ. Δεληγιάννη, αναγνόντος και αναπτύξαντος την έκθεσιν ατότου, καθ' ην τό Ιστορικόν της προκειμένης υποθέσεως έχει ως έπεται:

Διά της υπό κρίσιν αίτήσεως ζητείται ή έκδρωσις της υπ' αριθμ. 367830/810/2.7.1977 πράξεως του Υπουργού Γεωργίας διά της όποίας άπερρίβθη αίτημα των ήδη αιτούντων περί άνακλήσεως της υπ' αριθμ. ΥΕΒ 1707/261/44/11.1.1967 άποφάσεως του ατότου Υπουργού με την όποσαν είχεν επιβληθή κατ' έφαρμογήν του έρθρου 34 του Ν.Α. 3881/1958 "Περί έργων έγγλων βελτιώσεων" (ΦΕΚ 181), άναγκαστικός άναθεσμός επί έγροτικών ιδιοκτησιών περιλαμβομένων υπό της περιμέτρου του έρδευτικού δικτύου Ιακίσσου Κάτω Μεσσηνίας, έκτάσεως 83.000 στρεμμάτων, εις την όποσαν περιλαμβάνονται και φερόμεναι ως ένήκουσαι εις τους αιτούντας ιδιοκτησίαι.

Τά προκύπτοντα ζητήματα είναι άντιστοιχα προς τους προβαλλομένους λόγους άκυρώσεως.

Εφ' ών ο Πισσηγητής άνέπτυξε την γνώμην ατότου.

Ακοϋσαν του κληροξουσίου των αιτούντων, άναπτύξαντος και προφορικώς τους λόγους της υπό κρίσιν αίτήσεως και αίτησαμένου την παραδοχήν ατότης και του έντιπροσώπου

Αριθμός 1240/1979

- 3 -

του Υπουργού αιτησαμένου την απόρριψιν ταύτης.

Ι δ ό ν τ ά σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σκεφθέν κατά τόν Νόμον

Επειδή διά της υπό κρίσιν αίτησεως, διά την όποσαν κατεβλήθησαν τά κατά νόμον τέλη και τό παράβολον (όπ' αριθμ. 169568, 169569 και 169570' του έτους 1977 τριπλό- τυπα του Ταμελου Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών) ζητείται ή απόρριψις της όπ' αριθμ. 367830/8107/2.7.1977 πράξεως του Υπουργού Γεωργίας διά της όποσας άπερρίφθη αίτημα των ήδη αίτούντων περί ανακήσεως της όπ' αριθμ. ΥΕΒ 1707/261/44/ 11.1.1967 απόφάσεως του αυτού Υπουργού μέ την όποσαν εί- χεν επιβληθή κατ' εφαρμογήν του άρθρου 34 του Ν.Δ. 3881/1956 "Περί έργων έγγέλων βελτιώσεων" (ΦΕΚ 181), αναγκαστικός άναδασμός επί άγροτικών ιδιοκτησιών περικλειομένων υπό της περιμέτρου του άρδευτικού δικτύου Παμίσου Κάτω Μεσσηνίας, έκτάσεως 83.000 στρεμμάτων, εις την όποσα περιλαμβάνονται και αι φερόμεναι ως άνήκουσαι εις τους αίτούντας ιδιοκτησάι.

Επειδή ο όποχρεωτικός άναδασμός, άποβλέπων εις την συνένωσιν της άγροτικής ιδιοκτησίας εις ένιατα τμήματα προς εύχερεστέραν και έπωφελευτέραν εκμετάλλευ- σιν αύτης διέκεται από των ειδικών περί τούτου διατάξεων του άρθρου 34 του ΝΔ 3881/1958, του από του ΝΔ 1110/1949 (ΦΕΚ 234) κρωθέντος ΑΝ 821/1948 "Περί αναδιανομής άγρο- τικών κτημάτων" (ΦΕΚ 258), εφαρμοζομένου, συμφώνως προς τό άρθρον 6 του Ν, 2258/1952 (ΦΕΚ 285) "και επί ιδιοκτησιών μή προερχομένων έξ εφαρμογής της Εποικιστικής Νομοθεσίας" και του Β.Δ/τος 357/1965 (ΦΕΚ 84) ως συνεκλήρωθη διά του Β.Δ/τος 956/1965, αι όποσά καταλαμβάνουν κατά χρόνον τόν επίδικον άναδασμόν. Αι διατάξεις αύται ρυθμίζουσαι, εν όψει

σχετικής προβλέψεως τοῦ συντάκτικου νομοθέτου (ἄρθρ. 704 παρ. τελευταία τοῦ Συντάγματος τοῦ ἔτους 1952, ἄρθρ. 18 παρ. 4 τοῦ ἰσχυρότος Συντάγματος) τοὺς δρους, τὸν τρόπον καὶ τὴν διαδικασίαν διενέργειας τοῦ ἀποχρεωτικοῦ ἀναδασμοῦ κατὰ παρέκκλισιν τῶν προσατάευτικῶν τῆς ἰδιοκτησίας συνταγματικῶν διατάξεων οὐδόπως προβλέπουν περὶ ἀποχρεωτικῆς ἀνακλήσεως τῆς κηρυττομένης τὸν ἀναδασμὸν ἀποφάσεως λόγῳ μὴ συντελέσεως τοῦτου ἐντὸς ὀρισμένου χρόνου. Οὐδέ δύναται νὰ τύχουν ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦτου ἐφαρμογῆς αἱ ἀντίστοιχοι διατάξεις τῆς διεκδόσεως τὰς κοινὰς ἀπαλλοτριώσεως νομοθεσίας. Κατὰ συνέπειαν εἶναι ἀπόρρικτέοι, ὡς ἀβάσιμοι οἱ λόγοι ἀνωρσεῶς αἱ στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς ἐκδοχῆς διὰ κατ' ἐφαρμογὴν τῶν τελευταίων τοῦτων διατάξεων ἢ τοῦ ἀποχρεωτικῆ ἢ ἀνάκλησιν τῆς ὡς ἀνω ἀποφάσεως μὲ τὴν ὁποίαν ἐκηρύχθη ὁ ἐπίδικος ἀναδασμὸς λόγῳ παρέδου ἑνδεκάετίας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς χωρὶς νὰ συντελεσθῆ ὁτος.

Ἐπειδὴ ἡ ἐπιβολὴ ἀναδασμοῦ δὲν περιορίζεται μὲν ἀπὸ κανόνας ἐπιτάσσοντος τὴν τελεσίωσιν τῆς σχετικῆς διαδικασίας ἐντὸς ὀρισμένου χρόνου καὶ καθιστῶντος ἀποχρεωτικὴν τὴν ἀνάκλησιν τοῦ ἐν ἀπράκτῳ παρέδου τοῦτου, κατὰ τὰ προειρημένα, πλην ὅμως καὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἐν λέγῳ μέτρου ἐπάγεται δεσμεύσιν τῆς ἰδιοκτησίας δημειουργῶσαν, ὡς ἐκ τῆς φύσεώς τῆς, ἐπὶ χρέωσιν ἀνακλήσεως τοῦτου, ἐφ' ὅσον παρετάθη ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα, χωρὶς νὰ προωθηθῆ ἡ διαδικασία συντελέσεώς του, ὥστε ἐν ὄψει τῶν εἰδικῶν δι' ἐκκείτην περιπτώσιν συνθηκῶν (ὡς ἴσως ἢ ματὰ ὡς τὸ σκοποῦ του ὡς ἐκ τῆς οὐσίτικῆς διακοπῆς τῶν συνδεομένων πρὸς τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ἔργου) νὰ συναγεται πρὸς αὐτὴν ἐγκαταλείψεως τῆς πραγματώσεώς του.

Επειδή, εν προκειμένω, ο έπιδικός αναδοσμός επεβλήθη εν όψει του έκτελουμένου άρδευτικού δικτύου Παμίσσου Κάτω Μεσσηνιας και απέσκοπει εις την συγκέντρωσιν των πολυτεμαχιζομένων εκ της έκτελέσεως των τεχνικών έργων έγκλιωτισμού και διανομής των ύδάτων του ποταμού Παμίσσου ως και μεταστροφής του ροθ του αγροτικών ιδιοκτησιών και την προσαρμογήν των εις τους άξονας των κατασκευασμένων έργων (άρδευτικών, στραγγιστικών και όδικών δικτύων). Αμα τη έπιβολή του αναδοσμού τούτου έκινήθη η διαδικασία συντελέσεως του, συγκροτηθείσων προς τούτο των: Επιτροπών Έμπειρογνωμόνων και Αναδοσμού. Εις τά πλαίσια της διαδικασίας αυτής, έγινοντο η έκτρησις της άξιολογίας των υπό αναδοσμόν ιδιοκτησιών, η κατάταξις των εις κατηγορίας, ο καθορισμός της φισταμένης μεταξύ των αναλογικής σχέσεως και η εξέτασις των όποβληθεισών υπό των ενδιάφερομένων ενστάσεων κατά της κατατάξεως των ιδιοκτησιών των (πρακτικά Έπιτροπής Έμπειρογνωμόνων όπ' αριθμ. 1/12.7.1969, 2/30.8.1969, 3/13.10.1969 και όπ' αριθμ. 2/13.10.1969 και 3/2.12.1969, πρακτικά Έπιτροπής Αναδοσμού). Είχε δ' αρχίσει να έπιλαμβάνεται και η Έπιτροπή Αναδοσμού της διαμορφώσεως του νέου κτηματικού καθεστώτος του αγροκτήματος Αριστοδημείου, όπου εφρίσκονται και, αλ φερόμεναι ως ανήκουσαι εις τους αλτούντας ιδιοκτησίαι, (βλ. πρακτικά Έπιτροπής Αναδοσμού όπ' αριθμ. 4/10.3.1970, 5/28.9.1970, 6/29.3.1971 και 7/9.4.1971), οτε ήναγκάσθη να διακόψη τάς εργασίας της συνεπελά της μή προωθήσεως των ως άνω τεχνικών έργων (βλ. πρακτικόν από 22.1.1974 της Έπιτροπής Αναδοσμού). Εθός όμως ως επανήρχισαν αι εργασίαι κατασκευής των τεχνικών έργων, εκινήθη εκ νέου η διαδικασία του αναδοσμού διά της όπ' αρ.

Αριθμός 1240/1979

-- 6 --

ΥΠ 9668/20.6.1977 απόφασις του Νομάρχου Μεσσηνίας δια της όποιας ανέπεμφθη ή υπόθεσις τουδής άνω άγροκτημάτος εις την Έπιτροπήν Αναδάσμου προκειμένου αυτή νά επανεξετάση τά σχετικά στοιχεία έν όψει των έπελθουσών μεταβολών εις την άξλαν των από αναδάσμον έδιοκτησιών. Η ως άνω Έπιτροπή έπελήφθη του έργου τουτου, της σχετικής διαδικασίας τελοσίσης έν έξελξει κατά τον χρόνον εκδόσεως της προσαλλομένης πράξεως. Υπό τά δεδομένα ταυτα οδδώς προκύπτει πρόθεσις εγκατάλειψεως της πραγματώσεως του έπιόκου αναδάσμου, ή διαδικασία συντελέσεως του όκολου σήμαντικώς προωθήθη κατά τον διαρρυσαν από της έπιβολής του χρόνον παρά την σημειωθείσαν μεταξύ των έτων 1974-1977 καθυστέρησιν εις την προώθησιν των έργων προς τά όποια συνδέεται ή εφαρμογή του μέτρου τουτου. Κατ' ακολουθειαν δέν όφλατάται όποχρέωσις ανακλήσεως του έν λόγω αναδάσμου, διό και νόμιμος άπερρίφθη διά της προσαλλομένης πράξεως τό έπίδικον αίτημα, άπορριπτέοι δέ κρίνονται ως άβάσιμοι οι επί της αντιθέτου έκδοχής στηριζόμενοι λόγοι άκυρώσεως. Έπειδή ό λόγος άκυρώσεως διά του όκολου προβάλλεται ότι όλοι οι ενδιαφερόμενοι έδιοκτήται ζητούν την έν λόγω ανάκλησιν είναι άμοιροδ κατά νόμον έπίρροψ εις περιπτώσιν όποχρεωτικόδ, ως έν προκειμένω, αναδάσμου. Έπειδή, κατά ταυτα, ή υπό κρίσιν αίτησις πρέπει νά άπορριφθη. Διό ταυτα άπορρίπτει την υπό κρίσιν αίτησιν. Διατάσσει την κατάπτωσιν του κατατεθέντος παραβόλου. Έπιβάλλει εις τοδς αίτουντασ την δικαστικήν

Αριθμός 1240/1979

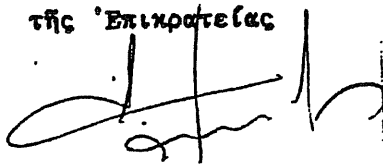
- 7 -

δαπάνην του Δημοσίου εκ δραχμών χιλίων πεντακοσίων (1.500).-

Εκρίθη και αποφασίσθη εν Αθήναις τη 14η Μαρ-
τίου 1979, έδημοσιεύθη δ' αμέσως τη 8η Μαΐου ίδιου έτους.

Ο Πρόεδρος του Δ. Τμήματος Ο Γραμματέας του Συμβουλίου

της Έπικρατείας

Επιμ. Β
13.2.1979

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 13ης Νοεμβρίου 2003 (1)

"Ελεύθερη εγκατάσταση - Εγγραφή στα μητρώα των praticanti - Αναγνώριση πτυχίων - Πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένη δραστηριότητα"

Στην υπόθεση C-313/01,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση της Corte suprema di cassazione (Ιταλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαδικασίας που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Christine Morgenbesser

και

Consiglio dell'Ordine degli avvocati di Genova,

η έκδοση προδικαστικής απόφασεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 10 ΕΚ, 12 ΕΚ, 14 ΕΚ, 39 ΕΚ, 43 ΕΚ και 149 ΕΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο του τετάρτου τμήματος, προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, D. A. O. Edward (εισηγητή) και A. La Pergola, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: C. Stix-Hackl

γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η C. Morgenbesser, εκπροσωπούμενη από τον G. Borneto, avvocato,

- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. M. Braguglia, επικουρούμενο από τον G.

Fiengo, avvocato dello Stato,

- η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Molde,

- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους E. Traversa και M.

Πατακιά,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της C. Morgenbesser, εκπροσωπούμενης από τον G. Conte, avvocato, και τον G. Borneto, του Consiglio dell'Ordine degli avvocati di Genova,

εκπροσωπούμενου από τον M. Condinanzi, avvocato, της Ιταλικής Κυβερνήσεως,

εκπροσωπούμενης από τον A. Cingolo, avvocato dello Stato, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον E. Traversa, κατά τη συνεδρίαση της 16ης Ιανουαρίου 2003,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 20ής Μαρτίου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1.

Με διάταξη της 19ης Απριλίου 2001, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 8 Αυγούστου 2001, η Corte suprema di cassazione υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 10 ΕΚ, 12 ΕΚ, 14 ΕΚ, 39 ΕΚ, 43 ΕΚ και 149 ΕΚ.

2.

Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως την οποία άσκησε η C.

Morgenbesser κατά της απόφασεως του Consiglio Nazionale Forense (Εθνικού Δικηγορικού Συμβουλίου) (Ιταλία) που επικύρωσε την απόφαση του Consiglio dell'ordine degli avvocati di Genova (Διοικητικού Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Γένοβας, στο εξής: Δικηγορικός Σύλλογος Γένοβας), περί μη εγγραφής της στα μητρώα των "praticanti".

Νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική ρύθμιση

3.

Η οδηγία 89/48/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, σχετικά με ένα γενικό σύστημα αναγνώρισης των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών (ΕΕ 1989, L 19, σ. 16), εφαρμόζεται, σύμφωνα με το άρθρο της 2, στους υπηκόους κράτους μέλους οι οποίοι επιθυμούν να ασκήσουν ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή μισθωτοί νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα σε κράτος μέλος υποδοχής.

4.

Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 89/48:

5.

Κατά το άρθρο 3, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 89/48:

"...ταν, στο κράτος μέλος υποδοχής, η πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα ή η [άσκηση] του προϋποθέτει την κατοχή διπλώματος, η αρμόδια αρχή δεν μπορεί να αρνείται σε υπήκοο κράτους μέλους την πρόσβαση στο επάγγελμα αυτό ή την [άσκηση] του, υπό τους ίδιους όρους με τους ημεδαπούς, επικαλούμενη την έλλειψη προσόντων:

α) αν ο αιτών κατέχει το δίπλωμα που επιβάλλεται από άλλο κράτος μέλος για την πρόσβαση στο εν λόγω επάγγελμα ή την [άσκηση] του στο έδαφός του και το οποίο έχει ληφθεί σε ένα κράτος μέλος [...]."

6.

Το άρθρο 4 της οδηγίας 89/48 επιτρέπει στο κράτος μέλος υποδοχής να εξαρτά την πρόσβαση σε νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα από ορισμένες προϋποθέσεις. Συνεπώς, σύμφωνα με την παράγραφο 1, στοιχείο β', της διατάξεως αυτής, το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας δεν θίγει την ευχέρεια του κράτους μέλους υποδοχής να απαιτεί από τον αιτούντα "να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση προσαρμογής, επί τρία έτη κατ' ανώτατο όριο, ή να υποβληθεί σε δοκιμασία επάρκειας".

7.

Το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 89/48 προβλέπει εξ άλλου ότι, "στην περίπτωση επαγγελματιών, η [άσκηση] των οποίων απαιτεί επακριβή γνώση του εθνικού δικαίου και ως προς τα οποία η παροχή συμβουλών ή/και συνδρομής σε θέματα εθνικού δικαίου αποτελεί ουσιώδες και σταθερό στοιχείο της άσκησης των επαγγελματικών δραστηριοτήτων τους, το κράτος μέλος υποδοχής μπορεί, κατά παρέκκλιση από την αρχή αυτή, να επιβάλλει δοκιμασία επάρκειας ή την πρακτική άσκηση προσαρμογής".

8.

Στις 16 Φεβρουαρίου 1998, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν την οδηγία 98/5/ΕΚ, για τη διευκόλυνση της μόνιμης άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος σε κράτος μέλος διάφορο εκείνου στο οποίο αποκτήθηκε ο επαγγελματικός τίτλος (ΕΕ 1998, L 77, σ. 36).

Η εθνική ρύθμιση

Βασικές διατάξεις περί του επαγγέλματος του "avvocato"

9.

Οι ουσιώδεις διατάξεις που αφορούν την πρόσβαση στο επάγγελμα του "avvocato" στην Ιταλία και την άσκηση του επαγγέλματος αυτού περιλαμβάνονται στο Regio Decreto Legge 1578, Ordinamento delle professioni di avvocato e procuratore (βασιλικό νομοδιάταγμα 1578 περί της οργάνωσης του επαγγέλματος του "avvocato" και του "procuratore"), της 27ης Νοεμβρίου 1933 (GURI αριθ. 281, της 5ης Δεκεμβρίου 1933, σ. 5521, στο εξής: νομοδιάταγμα 1578/33). (Η ιδιότητα του "procuratore" καταργήθηκε με τον νόμο 27, της 27ης Φεβρουαρίου 1997.)

10.

Κατά το άρθρο 17, πρώτο εδάφιο, σημεία 1 και 4 έως 6, του νομοδιατάγματος 1578/33, για να εγγραφεί κάποιος στα μητρώα των "avvocati", απαιτείται:

- να είναι Ιταλός υπήκοος,
- να είναι κάτοχος πτυχίου νομικής ("laurea in giurisprudenza") χορηγηθέντος ή αναγνωρισθέντος από ιταλικό πανεπιστήμιο·
- να έχει πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση ("periodo di pratica"), απασχολούμενος σε γραφείο ενός "avvocato" και παριστάμενος σε αστικές και ποινικές δίκες επί δύο τουλάχιστον συναπτά έτη, μετά την απόκτηση του πτυχίου νομικής, ή να έχει ασκήσει δραστηριότητες αντιπροσώπου και συνηγόρου υπερασπίσεως ("esercitato il patrocinio"), κατά τη διάρκεια της ίδιας χρονικής περιόδου, ενώπιον πρωτοδικείων-πλημμελειοδικείων, και
- να έχει μετάσχει επιτυχώς σε εξέταση επάρκειας προς άσκηση του επαγγέλματος.

11.

Η προϋπόθεση ιθαγένειας που προκύπτει από τη διάταξη αυτή θεωρείται καταργηθείσα, έναντι των κοινοτικών υπηκόων, με τον νόμο 146, Disposizioni per l'adempimento di obblighi derivanti dall'appartenenza dell'Italia alla Comunità europea, legge comunitaria 1993 (νόμο 146 περί διατάξεων για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη συμμετοχή της Ιταλίας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, κοινοτικός νόμος 1993), της 22ας Φεβρουαρίου 1994 (τακτικό συμπλήρωμα της GURI αριθ. 52, της 4ης Μαρτίου 1994), το κείμενο όμως της εν λόγω διατάξεως δεν τροποποιήθηκε.

b) σε επαγγελματική άσκηση, πραγματοποιούμενη υπό την καθοδήγηση εκπαιδευτή και επιστεγαζόμενη με εξέταση

c) σε περίοδο πρακτικής επαγγελματικής δραστηριότητας πραγματοποιούμενης υπό την καθοδήγηση αναγνωρισμένου επαγγελματία [...]."

19.

Το άρθρο 6, δεύτερο εδάφιο, του νδ 115/92 ορίζει:

"Η αναγνώριση εξαρτάται από την επιτυχή συμμετοχή σε δοκιμασία επάρκειας αν αφορά τα επαγγέλματα [...] του avvocato [...]."

20.

Κατά το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, του νδ 115/92:

"1. Η δοκιμασία επάρκειας συνίσταται σε εξέταση που αποσκοπεί στον έλεγχο των επαγγελματικών και δεοντολογικών γνώσεων και στην αξιολόγηση της ικανότητας ασκήσεως του επαγγέλματος, λαμβανομένου υπόψη ότι ο αιτών την αναγνώριση είναι αναγνωρισμένος επαγγελματίας στη χώρα καταγωγής ή προελεύσεως.

2. Η ύλη των εξετάσεων επιλέγεται με γνώμονα τη σημασία της για την άσκηση του επαγγέλματος."

21.

Το άρθρο 9 του νδ 115/92 ορίζει:

"Με αποφάσεις του αρμοδίου κατά το άρθρο 11 Υπουργού, και με τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Συντονισμού των ευρωπαϊκών υποθέσεων και του Υπουργού Πανεπιστημίων και επιστημονικής και τεχνολογικής .ρευνας, κατόπιν γνωμοδοτήσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας, εκδίδονται διατάξεις και γενικές οδηγίες για την εφαρμογή των άρθρων 5, 6, 7 και 8, σε σχέση προς τα επί μέρους επαγγέλματα και τις αντίστοιχες επαγγελματικές εκπαιδεύσεις."

22.

.σον αφορά τα νομικά επαγγέλματα, το παράρτημα Α του νδ 115/92 ορίζει ότι η αναγνώριση του τίτλου "avvocato" ανατίθεται στον Υπουργό Δικαιοσύνης.

23.

Τη διαδικασία αναγνώρισεως διέπει το άρθρο 12 του νδ 115/92, κατά το οποίο η αίτηση αναγνώρισεως, συνοδευόμενη από τα σχετικά με τους προς αναγνώριση τίτλους έγγραφα, υποβάλλεται στον αρμόδιο υπουργό, ο οποίος εκδίδει σχετική απόφαση εντός τετραμήνου από της υποβολής της αιτήσεως.

24.

Το νομοθετικό διάταγμα 96, της 2ας Φεβρουαρίου 2001 (τακτικό συμπλήρωμα της GURI αριθ. 79, της 4ης Απριλίου 2001), μετέφερε στο ιταλικό δίκαιο την οδηγία 98/5. Οι διατάξεις του διατάγματος αυτού δεν ρυθμίζουν το νομικό καθεστώς των praticanti και των patrocianti. Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

25.

Η C. Morgenbesser, Γαλλίδα υπήκοος διαμένουσα στην Ιταλία, υπέβαλε, στις 27 Οκτωβρίου 1999, στον Δικηγορικό Σύλλογο Γένοβας, αίτηση εγγραφής της στα μητρώα των praticanti. Επικαλέστηκε προς τούτο πτυχίο maitrise en droit, το οποίο είχε λάβει στη Γαλλία το 1996. Αφού εργάστηκε επί οκτώ μήνες ως νομικός σε δικηγορικό γραφείο στο Παρίσι, εισήλθε, τον Απρίλιο του 1998, στην υπηρεσία ενός γραφείου "avvocati" εγγεγραμμένων στον Δικηγορικό Σύλλογο Γένοβας, όπου εξακολουθούσε να απασχολείται κατά τον χρόνο της επ' ακροατηρίου διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου.

26.

Στις 4 Νοεμβρίου 1999, ο Δικηγορικός Σύλλογος Γένοβας απέρριψε την αίτησή της, επικαλούμενος το άρθρο 17, πρώτο εδάφιο, σημείο 4, του νομοδιατάγματος 1578/33, το οποίο εξαρτά την εγγραφή στα μητρώα των praticanti από την κατοχή πτυχίου νομικής χορηγηθέντος ή αναγνωρισθέντος από ιταλικό πανεπιστήμιο.

27.

Η C. Morgenbesser προσέφυγε κατά της αποφάσεως αυτής στο Consiglio Nazionale Forense, το οποίο, με απόφαση της 12ης Μα.ου 2000, την απέρριψε με την αιτιολογία ότι η αιτούσα δεν συγκέντρωνε τις προϋποθέσεις ασκήσεως του δικηγορικού επαγγέλματος στη Γαλλία, ούτε διέθετε τον απαιτούμενο επαγγελματικό τίτλο για να εγγραφεί στα μητρώα των praticanti στην Ιταλία.

28.

Η C. Morgenbesser ακολούθως υπέβαλε στην Università degli Studi της Γένοβας αίτηση

αναγνώρισεως της *maitrise en droit* την οποία διέθετε. Το *Consiglio di Corso di Laurea in Giurisprudenza* του πανεπιστημίου αυτού εξήρτησε την αναγνώριση αυτή από την παρακολούθηση διετούς ταχυρρυθμού εκπαιδευτικού προγράμματος, από την επιτυχή συμμετοχή σε δεκατρείς εξετάσεις και τη σύνταξη υπομνήματος περατώσεως των σπουδών.

29.

Κατά της τελευταίας αυτής απόφασεως η *C. Morgenbesser* άσκησε προσφυγή ενώπιον του *Tribunale amministrativo regionale della Liguria* (Ιταλία), του οποίου η απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2001, που δέχθηκε την προσφυγή, αμφισβητήθηκε εναντίον του *Consiglio di Stato* (Ιταλία).

30.

Εν τω μεταξύ, η *C. Morgenbesser* άσκησε αναίρεση κατά της απόφασεως του *Consiglio Nazionale Forense* της 12ης Μα.ου 2000.

31.

Στο πλαίσιο αυτής της αναιρετικής διαδικασίας, η *Corte suprema di cassazione* αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα: "Μπορεί ένας κοινοτικός πολίτης να επικαλεστεί ένα τίτλο σπουδών τον οποίο απέκτησε σε χώρα της Κοινότητας (εν προκειμένω, τη Γαλλία), [προκειμένου να εγγραφεί στα μητρώα των διανυόντων περίοδο ασκήσεως αναγκαία για την εν συνεχεία άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος], αυτομάτως και ασχέτως αναγνώρισεως και επικυρώσεως, σε άλλη χώρα (εν προκειμένω, την Ιταλία), και τούτο αφενός μεν δυνάμει των διατάξεων της Συνθήκης ΕΚ [...] περί δικαιώματος εγκαταστάσεως και κυκλοφορίας υπηρεσιών (άρθρα 10 ΕΚ, 12 ΕΚ, 14 ΕΚ, 39 ΕΚ και 43 ΕΚ [...]), αφετέρου δε δυνάμει του 149 ΕΚ [...];"

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

32.

πως προκύπτει από τη διάταξη παραπομπής, τα άρθρα 10 ΕΚ, 12 ΕΚ, 14 ΕΚ, 39 ΕΚ, 43 ΕΚ και 149 ΕΚ μνημονεύονται στο προδικαστικό ερώτημα απλώς και μόνον διότι τα επικαλέστηκε η *C. Morgenbesser*.

33.

Από την ίδια όμως διάταξη προκύπτει ότι αντικείμενο του ερωτήματος της *Corte suprema di cassazione* είναι ουσιαστικά το αν το κοινοτικό δίκαιο εμποδίζει τις αρχές κράτους μέλους να αρνούνται να εγγραφούν, στα μητρώα των διανυόντων περίοδο ασκήσεως αναγκαία για την εν συνεχεία άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος, τον κάτοχο πτυχίου νομικής, το οποίο απέκτησε σε άλλο κράτος μέλος, με την αιτιολογία ότι το πτυχίο αυτό δεν έχει χορηγηθεί ούτε επικυρωθεί από πανεπιστήμιο του πρώτου κράτους.

34.

Το ερώτημα αυτό τίθεται, σύμφωνα με τη διατύπωσή του, "ασχέτως αναγνώρισεως και επικυρώσεως". Συγκεκριμένα, το αίτημα της αναγνώρισεως του πτυχίου *maitrise en droit*, το οποίο απέκτησε η *C. Morgenbesser* στη Γαλλία, αποτελεί αντικείμενο άλλης διαφοράς, εκκρεμούς ενώπιον του *Consiglio di Stato* (βλ. σκέψεις 28 και 29 της παρούσας αποφάσεως).

Υποβληθείσες στο Δικαστήριο παρατηρήσεις

35.

Η *C. Morgenbesser* θεωρεί ότι η δραστηριότητα του *praticante* και, ειδικότερα, η του *praticante-patrocinante* εμπίπτουν στην έννοια του "νομοθετικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος", κατά την έννοια της οδηγίας 89/48, αφενός μεν διότι οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνουν την ανεξάρτητη διαχείριση των τρεχουσών υποθέσεων, την παροχή συμβουλών στους πελάτες, σε ορισμένες δε περιπτώσεις, την εκπροσώπηση και την άμυνά τους, αφετέρου δε διότι ισχύουν επ' αυτών οι κανόνες του δικηγορικού επαγγέλματος.

36.

Το άρθρο 17, πρώτο εδάφιο, σημείο 4, του νομοδιατάγματος 1578/33 απαιτεί προηγούμενη αναγνώριση του πτυχίου από ιταλικό πανεπιστήμιο κατά παράβαση της οδηγίας 89/48. Αυτή επιτρέπει την επίκληση διπλώματος κτηθέντος σε ένα κράτος μέλος προς άσκηση επαγγέλματος σε άλλο κράτος μέλος, διότι τα διπλώματα που πληρούν τις προϋποθέσεις αυτής της οδηγίας είναι αυτοδικαίως ισότιμα.

37.

Αν υποθεθεί ότι η οδηγία 89/48 δεν έχει εφαρμογή, η *C. Morgenbesser* θεωρεί, επικαλούμενη

συναφώς την απόφαση της 8ης Ιουλίου 1999, C-234/97, Fernandez de Bobadilla (Συλλογή 1999, σ. I-4773), ότι το άρθρο 43 ΕΚ επιβάλλει στην αρμόδια για τον χειρισμό των αιτήσεων εισόδου στο επάγγελμα αρχή, εν προκειμένω τον Δικηγορικό Σύλλογο Γένοβας, να προβεί σε αξιολόγηση και συγκριτική εξέταση των γνώσεων του αιτούντος στηριζόμενη αποκλειστικά στο πτυχίο του "maîtrise en droit".

38.

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Γένοβας υποστηρίζει ότι οι praticanti δεν ασκούν ούτε "νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα" κατά την έννοια της οδηγίας 89/48, ούτε "δραστηριότητα" κατά την έννοια των άρθρων 43 ΕΚ επ., αλλά τελούν σε απλή σχέση επαγγελματικής εκπαίδευσεως.

39.

Η Δανική Κυβέρνηση θεωρεί ότι η οδηγία 89/48 δεν έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, διότι η απαιτούμενη για την είσοδο στο επάγγελμα εκπαίδευση δεν έχει ολοκληρωθεί. Οι αρχές τις οποίες άντλησε το Δικαστήριο με την απόφαση της 7ης Μα.ου 1991, C-340/89, Βλασσοπούλου (Συλλογή 1991, σ. I-2357), δεν επιβάλλουν αυτόματα αναγνώριση του αλλοδαπού πτυχίου, αλλά μόνον συγκριτική εξέταση των γνώσεων και προσόντων που πιστοποιούνται με το κτηθέν σε άλλο κράτος μέλος πτυχίο. Περίοδος, όμως, ασκήσεως διανυθείσα σε άλλο κράτος μέλος μπορεί να αναγνωρισθεί δυνάμει του άρθρου 5 της οδηγίας 89/48.

40.

Η Ιταλική Κυβέρνηση διατείνεται ότι η διαφορά της κύριας δίκης αφορά την αναγνώριση ακαδημαϊκών τίτλων, που πρέπει να μη συγχέεται με την αναγνώριση επαγγελματικών τίτλων.

41.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι μόνον δραστηριότητες που έχουν διαρκή και οριστικό χαρακτήρα μπορούν να θεωρούνται ως "νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα" κατά την έννοια της οδηγίας 89/48. Η Επιτροπή αμφισβητεί ότι η εριζόμενη στην κύρια δίκη δραστηριότητα του praticante μπορεί να εμπίπτει στην έννοια αυτή.

42.

Εφόσον δεν εφαρμόζεται η οδηγία 89/48, οι γενικές αρχές που διέπουν την ερμηνεία του άρθρου 43 ΕΚ, όπως αναπτύχθηκαν στην προαναφερθείσα απόφαση Βλασσοπούλου και στην απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 1995, C-55/94, Gebhard (Συλλογή 1995, σ. I-4165), μπορούν να αντιταχθούν σε μια εθνική ρύθμιση που εξαρτά την εγγραφή στα μητρώα των διανυόντων περίοδο ασκήσεως από την αναγνώριση, εκ μέρους πανεπιστημίου του κράτους μέλους όπου ο αιτών προτίθεται να πραγματοποιήσει αυτή την περίοδο ασκήσεως, του πτυχίου νομικής που χορηγήθηκε σε άλλο κράτος μέλος, όταν για την αναγνώριση αυτή απαιτείται η παρακολούθηση ταχύρρυθμου προγράμματος, η επιτυχής συμμετοχή σε δεκατρείς εξετάσεις και η σύνταξη υπομνήματος περατώσεως των σπουδών. Εξ άλλου, η C. Morgenbesser δεν μπορούσε να ισχυριστεί ότι, κατά τον χρόνο κατά τον οποίο υπέβαλε αίτηση εγγραφής της στα μητρώα των praticanti, είχε ήδη εργασθεί κατά πλήρη απασχόληση σε ιταλικό δικηγορικό γραφείο.

Απάντηση του Δικαστηρίου

43.

Προς απάντηση του προδικαστικού ερωτήματος, πρέπει κατ' αρχάς να εξετασθεί αν ένα πρόσωπο όπως η αναιρεσείουσα της κύριας δίκης μπορεί να υπαχθεί στις ευεργετικές διατάξεις της οδηγίας 98/5 περί του δικηγορικού επαγγέλματος ή της οδηγίας 89/48, περί αμοιβαίας αναγνώρισεως των διπλωμάτων. Αν οι οδηγίες αυτές δεν έχουν εφαρμογή, θα χρειαστεί, ακολούθως, να εξετασθεί αν τα άρθρα 39 ΕΚ ή 43 ΕΚ, όπως τα έχει ερμηνεύσει το Δικαστήριο, ιδίως με την προαναφερθείσα απόφαση Βλασσοπούλου, μπορούν να τύχουν επικλήσεως σε μια κατάσταση όπως η της κύριας δίκης.

44.

Πριν δοθεί απάντηση στο υποβαλλόμενο ερώτημα, έτσι όπως είναι διατυπωμένο, πρέπει να διευκρινιστεί ότι ούτε η οδηγία 98/5 ούτε η οδηγία 89/48, ούτε τα άρθρα 39 ΕΚ και 43 ΕΚ απαιτούν την "αυτόματη" αναγνώριση ενός διπλώματος.

45.

Η οδηγία 98/5 αφορά μόνον τον δικηγόρο, στον οποίο έχει πλήρως αναγνωρισθεί η ικανότητα να ασκεί το επάγγελμά του στο αρχικό του κράτος μέλος, οπότε δεν εφαρμόζεται σε όσους δεν έχουν αποκτήσει ακόμα την επαγγελματική αναγνώριση που είναι αναγκαία προς άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος. Επομένως, δεν έχει εφαρμογή σε μια περίπτωση όπως η της κύριας

ν' αποκτήσει την ιδιότητα του "stagiaire" σε δικηγορικό σύλλογο του κράτους μέλους αυτού. Υπ' αυτές τις συνθήκες, η *maitrise en droit*, την οποία διαθέτει, δεν συνιστά, αυτή καθαυτή, "δίπλωμα, πιστοποιητικό ή άλλον τίτλο" κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο α', της οδηγίας 89/48.

55.

Επομένως, η C. Morgenbesser δεν μπορεί να επικαλεστεί την οδηγία 89/48.

56.

Κατόπιν των προεκτεθέντων, πρέπει να εξετασθεί αν τα άρθρα 39 ΕΚ και 43 ΕΚ έχουν εφαρμογή υπό τις περιστάσεις της κύριας δίκης. Μόνον αν προκύψει ότι οι διατάξεις αυτές δεν έχουν εφαρμογή, θα καταστεί αναγκαίο να εξετασθούν οι λοιπές διατάξεις της Συνθήκης τις οποίες μνημονεύει στο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο.

57.

Σύμφωνα με τη νομολογία της οποίας οι αρχές αναπτύχθηκαν στην προαναφερθείσα απόφαση Βλασσοπούλου, οι αρχές κράτους μέλους, όταν εξετάζουν αίτηση κοινοτικού υπηκόου για τη χορήγηση αδείας ασκήσεως νομικά κατοχυρωμένου επαγγέλματος, υποχρεούνται να λαμβάνουν υπόψη τα επαγγελματικά προσόντα του ενδιαφερομένου, συγκρίνοντας αφενός μεν τα προσόντα που βεβαιώνονται με αυτά τα διπλώματα, πιστοποιητικά και άλλους τίτλους, καθώς και με την πρόσφορη επαγγελματική του πείρα, αφετέρου δε τα επαγγελματικά προσόντα που απαιτούνται από την εθνική νομοθεσία προς άσκηση του επιμάχου επαγγέλματος (βλ., προσφάτως, την απόφαση της 16ης Μα.ου 2002, C-232/99, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2002, σ. I-4235, σκέψη 21).

58.

Η υποχρέωση αυτή εκτείνεται στο σύνολο των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων, καθώς και της σχετικής πείρας του ενδιαφερομένου, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι τα απέκτησε σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα, δεν παύει δε να υφίσταται λόγω της εκδόσεως οδηγιών σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων (βλ. απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2000, C-238/98, Hocsmann, Συλλογή 2000, σ. I-6623, σκέψεις 23 και 31, και προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ισπανίας, σκέψη 22).

59.

Κατά τον Δικηγορικό Σύλλογο Γένοβας, η δραστηριότητα του praticante συνιστά δραστηριότητα επαγγελματικής εκπαίδευσέως, επί της οποίας δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 39 ΕΚ και 43 ΕΚ.

60.

Η εριζόμενη όμως στην κύρια δίκη περίοδος πρακτικής ασκήσεως ενέχει την άσκηση δραστηριοτήτων, που κανονικά αμείβονται είτε από τον πελάτη είτε από το δικηγορικό γραφείο στο οποίο εργάζεται ο praticante, εν όψει της προσβάσεως σε ένα νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα επί του οποίου εφαρμόζεται το άρθρο 43 ΕΚ. Κατά το μέτρο που η αμοιβή του praticante έχει τη μορφή μισθού, ενδέχεται επίσης να εφαρμοσθεί το άρθρο 39 ΕΚ.

61.

Τόσο το άρθρο 39 ΕΚ όσο και το άρθρο 43 ΕΚ ενδέχεται, επομένως, να εφαρμοσθούν σε μια κατάσταση όπως η της κύριας δίκης. Προς απόκρουση, πάντως, της αρνήσεως του Δικηγορικού Συλλόγου Γένοβας -ενεργούντος ως αρμόδιος για την εγγραφή στα μητρώα των praticanti αρχής- να λάβει για την εγγραφή αυτή υπόψη το κτηθέν σε άλλο κράτος μέλος πτυχίο και την κτηθείσα επαγγελματική πείρα, είτε γίνει επίκληση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων είτε της ελεύθερης εγκαταστάσεως, η ανάλυση δεν διαφέρει.

62.

.πως έχει ήδη διευκρινίσει το Δικαστήριο, η άσκηση του δικαιώματος εγκαταστάσεως κωλύεται αν οι εθνικοί κανόνες αγνοούν τις γνώσεις και τα προσόντα που έχει ήδη αποκτήσει ο ενδιαφερόμενος σε άλλο κράτος μέλος, οπότε οι αρμόδιες εθνικές αρχές υποχρεούνται να εκτιμούν αν οι γνώσεις αυτές είναι ικανές προς πιστοποίηση των γνώσεων που έλειπαν (βλ. προμνησθείσες αποφάσεις Βλασσοπούλου, σκέψεις 15 και 20, και Fernandez de Bobadilla, σκέψη 33).

63.

Σ' αυτό το πλαίσιο, αντιθέτως προς ό,τι ισχυρίζεται η Ιταλική Κυβέρνηση, η διαφορά της κύριας δίκης δεν αφορά απλώς την αναγνώριση ακαδημαϊκών τίτλων.

64.

Είναι αλήθεια ότι η, από ακαδημαϊκή και επαγγελματική άποψη, αναγνώριση της ισοτιμίας διπλώματος αποκτηθέντος σε ένα πρώτο κράτος μέλος μπορεί να είναι πρόσφορη, και μάλιστα

Επί των δικαστικών εξόδων
73.

Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ιταλική και η Δανική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπόδισης που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 19ης Απριλίου 2001 η Corte suprema di cassazione, αποφαινεται:

Το κοινοτικό δίκαιο εμποδίζει τις αρχές κράτους μέλους να αρνούνται να εγγράψουν, στα μητρώα των διανυόντων περίοδο ασκήσεως αναγκαία για την εν συνεχεία άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος, τον κάτοχο πτυχίου νομικής, το οποίο απέκτησε σε άλλο κράτος μέλος, με μόνη αιτιολογία ότι το πτυχίο αυτό δεν έχει χορηγηθεί ούτε επικυρωθεί από πανεπιστήμιο του πρώτου κράτους.

Timmermans

Edward

La Pergola

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 13 Νοεμβρίου 2003.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

B. Σκουρής

Α.Β.

Αριθμός 2176/1996

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Δ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 10 Ιανουαρίου 1995 με την εξής σύνθεση : Χ. Φατούρος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του ΔΑ Τμήματος, Π. Παραράς, Μ. Βροντάκης, Σ. Χαραλαμπίδης, Γ. Ανεμογιάννης, Σύμβουλοι, Μ. Βηλαράς, Ο. Ζύγουρα, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Μιχ. Καλαντζής, Γραμματέας του ΔΑ Τμήματος.

Γ ι α να δικάσει την από 10ης Ιουνίου 1993 αίτηση:

Τ η ς Α.Ε. με την επωνυμία "ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ Α.Ε." και διακριτικό τίτλο "QUALITY", που εδρεύει στην Αθήνα (Λεωφ. Μεσογείων αρ. 15), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Κων. Κεραμέα (Α.Μ. 10382), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο, κ α τ ά του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών, ο οποίος παρέστη με τον Δημ. Χανή, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,

κ α ι κατά της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ Α.Ε.", που εδρεύει στην Αθήνα (Λεωφ. Συγγρού αρ. 96), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Βασ. Αναγνωστόπουλο (Α.Μ. 1737), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα εταιρεία επιδιώκει να ακυρωθεί η Δ3/Β/12834/1426/30.3.1993 πράξη της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας, Γενική Διεύθυνση Αερομεταφορών (ΓΔΑΜ) Διεύθυνση Αερολιμένων (Δ3) Τμήμα Λειτουργίας (ΒΑ), καθώς και κάθε σχετική πράξη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητού, Συμβούλου Π. Παραρά.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αιτούσης εταιρείας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τον πληρεξούσιο της παρεμβαίνουσας εταιρείας και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του Δικαστηρίου, κ α ι ,

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο ν ό μ ο

1. Επειδή, δια την υπό κρίσιν αίτησιν έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη (υπ' αριθμ. 4293902/93 διπλότυπον εισπράξεως Δ.Ο.Υ. Αθηνών) και το παράβολον (υπ' αριθμ. 1648906 και 4315412 του έτους 1993 γραμμάτια παραβόλου).

2. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση και το από 7.11.94 δικόγραφο προσθέτων λόγων, ζητείται, εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώς, να ακυρωθεί η άρνηση της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας, που εκδηλώθηκε με το υπ' αριθμ. Δ3/Β/12834/1426/30.3.1993 έγγραφο του Διοικητού της, να χορηγήσει στην αιτούσα άδεια επίγειας εξυπηρέτησης σε αεροσκάφη ξένων εταιρειών, με το αιτιολογικό ότι δεν είναι αερομεταφορέας που θα μπορούσε να εξυπηρετεί τα αεροσκάφη του μέσω της προβλεπόμενης από τη νομοθεσία αυτοεξυπηρέτησης, αλλά απλώς επιχείρηση ειδικευμένη στην επίγεια εξυπηρέτηση αεροσκαφών, όπως προβλέπει το άρθρο 3 του Καταστατικού της.

3. Επειδή, η υπόθεση, λόγω σπουδαιότητας, εισήχθη για να εκδικασθεί στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος με ειδική πράξη του Προέδρου του.

4. Επειδή, στο Καταστατικό της αιτούσης ανωνύμου εταιρείας (φ. 4326/14.9.92, τεύχ. ΑΕ κλπ.) ορίζονται τα εξής : "Άρθρ. 3. Σκοπός της εταιρείας είναι η παροχή υπηρεσιών ελέγχου εδάφους σε αερογραμμές και άλλα πρόσωπα στην Ελλάδα, καθώς επίσης και η παραχώρηση της χρήσεως των μέσων ελέγχου εδάφους και του εξοπλισμού της". Εν όψει του καταστατικού τούτου σκοπού, η αιτούσα εταιρεία ηδύνατο κατ' αρχάς να ζητήσει σχετική άδεια από την αρμοδία Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, νομιμοποιείται δε και στην άσκηση της προκειμένης αιτήσεως ακυρώσεως.

5. Επειδή, εις την δίκην παρεμβαίνει παραδεκτώς η Α.Ε. "Ολυμπιακή Αεροπορία", έχουσα έννομον συμφέρον προς διατήρησιν της ισχύος της προσβαλλομένης πράξεως, αφού αυτή διαθέτει, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, το αποκλειστικό δικαίωμα επίγειας εξυπηρέτησης των ξένων αεροσκαφών στα ελληνικά αεροδρόμια, κατά τα ειδικότερον κατωτέρω εκτιθέμενα.

6. Επειδή, ως προς το νομικό καθεστώς που διέπει τις δραστηριότητες της παρεμβαίνουσας εταιρείας ισχύουν τα εξής : Με το νομ. δ/γμα 3560/1956 (φ. 222 ΑΑ) κυρώθηκε η από 30.7.1956 σύμβαση "περί αεροπορικών συγκοινωνιών" μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του Αριστ.

Ωνάση και στο άρθρον 1 αυτής προεβλέφθη ότι "Το Δημόσιον παραχωρεί εις τον Ανάδοχον [= Ολυμπιακή Αεροπορία] δια χρονικόν διάστημα είκοσι ετών [παρετάθη μεταγενεστέρως] από της ενάρξεως της ισχύος της παρούσης Συμβάσεως : 1. Το προνόμιον της αποκλειστικής εκμεταλλεύσεως πασών των υπό ελληνικήν σημαίαν αεροπορικών μεταφορών εσωτερικού και εξωτερικού, δι' επιβάτας, εμπορεύματα και εν γένει οιασδήποτε φύσεως φορτία, εκτελουμένων δια τακτικών και εκτάκτων δρομολογίων μεταξύ σημείων της Ελληνικής Επικρατείας ως και τοιούτων κειμένων εκτός αυτής. 2. Το προνομιακόν δικαίωμα της δι' επιγείων μέσων εξυπηρέτησεως (handling, servicing) των προσγειουμένων εις ελληνικούς αερολιμένες ξένων αεροσκαφών ανηκόντων εις αεροπορικάς επιχειρήσεις, αίτινες δεν θα διαθέτουν ίδια μέσα εξυπηρέτησεως. 3. Το προνόμιον της αποκλειστικής μεταφοράς του αεροπορικού ταχυδρομείου εσωτερικού, εξωτερικού δε μόνον δια της ημέρας πτήσεως των αεροσκαφών του Αναδόχου . . . 7. Ο Ανάδοχος εν τη ασκήσει των υπό του παρόντος άρθρου παρεχομένων αυτώ προνομίων υποχρεούται όπως, καλούμενος εγκαίρως, εκτελεί εκτάκτους αεροπορικάς μεταφοράς προσώπων ή εμπορευμάτων, προς εξυπηρέτησιν των εμφανιζομένων εκάστοτε αναγκών". Περαιτέρω, στην ίδια σύμβαση, όπως τροποποιήθηκε μεταγενεστέρως, ορίζονται και τα εξής : "Άρθρ. 8 παρ. 1. Ο Ανάδοχος υποχρεούται να συντηρεί και διατηρεί, έστω και δι' αντικαταστάσεως, καθ' όλην την διάρκειαν της παραχωρήσεως άπαν το χρησιμοποιούμενον υπ' αυτού πτητικόν υλικόν (αεροσκάφη κλπ.) εν καταστάσει πλήρους πτητικής ικανότητος και ασφαλείας. . . ως και να αντικαθιστά εγκαίρως το χρήζον αντικαταστάσεως πτητικόν υλικόν, εις τρόπον ώστε να διαθέτει πάντοτε το αναγκαίον δια την εξυπηρέτησιν των αεροπορικών αναγκών της Χώρας τοιούτον. Άρθρον 9. Αι γραμμαί ας υποχρεούται η Ανάδοχος να εξυπηρετεί τακτικώς και με την έναντι εκάστης κατ' ελάχιστον όριον εβδομαδιαίαν συχνότητα, καθορίζονται αι κάτωθι : 1. Γραμμαί εσωτερικού : Αθήναι - Θεσσαλονίκη και τανάπαλιν (14), - Ηράκλειον (4), - Χανιά (4) . . . Καβάλα (3), - Αλεξανδρούπολις (3) - Ιωάννινα (3) - Μυτιλήνη (3) - Λήμνος (2), - Κω (2), - Σάμος (2) κλπ. 2. το δίκτυον των γραμμών εξωτερικού, ας θέλει λειτουργεί και εκμεταλλεύεται η ανάδοχος, καθορίζεται ελευθέρως υπ' αυτής . . .". ΆΟπως συνάγεται από το παρατεθέν άρθρο 1 παρ. 2 της ως άνω Συμβάσεως, στην Ολυμπιακή Αεροπορία είχε παραχωρηθεί, μεταξύ άλλων, και το προνόμιον της επίγειας εξυπηρέτησης, με δικά της μέσα, των ξένων αεροσκαφών που προσγειώνονται σε ελληνικούς αερολιμένες, εκτός και αν η ξένη αεροπορική εταιρεία, στην οποία ανήκουν τα αεροσκάφη αυτά, διαθέτει δικά της μέσα για την επίγεια εξυπηρέτησι αυτών.

7. Επειδή, περαιτέρω, με τον Νόμο 96/1975 (φ. 154, ΑΑ) κυρώθηκε η σύμβαση μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της εταιρείας "Victoria Financiera Panama S.A.", ιδιοκτήτριας των μετοχών της Ολυμπιακής Αεροπορίας, με την οποία το Ελληνικό Δημόσιο εξαγόρασε το σύνολο των μετοχών της. Ειδικότερα, στο Άρθρο Πέμπτο του Νόμου αυτού ορίζονται τα ακόλουθα : "1. Αι διατάξεις της από 30 Ιουλίου 1956 Συμβάσεως, κυρωθείσης δια του ν "δ. 3560/56, ως η Σύμβασις αυτή τροποποιήθη και συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, ως και αι λοιπαί συναφείς διατάξεις της κειμένης νομοθεσίας εξακολουθούν ισχύουσαι, εφ' όσον δεν τροποποιούνται δια του παρόντος. Προνόμια, ως και πάσης φύσεως δικαιώματα παραχωρηθέντα αμέσως ή εμμέσως υπό της ως άνω Συμβάσεως της κυρωθείσης δια του ν.δ/τος 3560/56 . . . ανήκουν εις την Ολυμπιακήν Αεροπορίαν Α.Ε. 2. Πάσα αναγκαία συμπλήρωσις, τροποποιήσις ή προσαρμογή της ως άνω από 30.7.1956 Συμβάσεως προς τας διαμορφουμένας νέας συνθήκας, μετά την εξαγοράν των μετοχών της Αναδόχου υπό του Δημοσίου, ενεργείται δια Προεδρικού Διατάγματος εκδιδομένου προτάσει των Υπουργών Συντονισμού και Προγραμματισμού, Οικονομικών και Μεταφορών και Επικοινωνιών. 3. Η Ολυμπιακή Αεροπορία Α.Ε. εξακολουθεί να απολαύει πασών των φορολογικών, δασμολογικών, νομισματικών . . . και λοιπών εν γένει απαλλαγών, ατελειών, διευκολύνσεων και προνομίων, των οποίων απήλαυε μέχρι τούδε . . .". Άρθρον ΆΕκτον : "1. (Η Ολυμπιακή Αεροπορία Α.Ε.) αποτελεί από της ιδρύσεώς της επιχειρήσιν κοινής ωφελείας . . .". Από τις ως άνω διατάξεις προκύπτει ότι η παρεμβαίνουσα εταιρεία, και μετά την εν έτει 1975 εξαγορά της από το Ελληνικό Δημόσιο, εξακολούθησε να έχει όλα τα προνόμια που της είχαν παραχωρηθεί με την αρχική Σύμβαση του έτους 1956, μεταξύ των οποίων, συνεπώς, και το ήδη αναφερθέν προνόμιο της επίγειας εξυπηρέτησης των ξένων αεροσκαφών που προσγειώνονται σε ελληνικούς αερολιμένες, εκτός και αν ο ξένος αερομεταφορέας διαθέτει, όπως προεξετέθη, ίδια μέσα εξυπηρέτησεως των αεροσκαφών του (βλ. και το άρθρ. 28 παρ. 1 του πρ.δ/τος 533/81 "Περί κανονισμού διευκολύνσεων αεροπορικών μεταφορών", φ. 139 ΑΑ). Είναι δε δυνατή η μεταβολή του προνομιακού αυτού καθεστώτος μετά το 1975, μόνον με την έκδοσι σχετικού προεδρικού

Συμβούλιο, έχοντας υπ' όψιν τους στόχους της εταιρείας, επιθυμεί να υποβάλει αίτηση προς την Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας για την χορήγηση μιας πλήρους άδειας επίγειας εξυπηρέτησεως (επιβατών, κινήσεως, πίστας, εμπορευμάτων και τροφοδοσίας)". Η αίτηση δε αυτή συμπληρώθηκε και με την από 12.1.1993 νεωτέρα αίτηση της αιτούσης εταιρείας, στην οποία διευκρινίζεται ότι οι ιδρυτές της "... είναι έτοιμοι αλλά και αναγκασμένοι, λόγω των δυσμενεστάτων συνθηκών του κλάδου, προσωρινώς και μέχρι διευκρίνισης του καθεστώτος που θα διέπει την παροχή επίγειας εξυπηρέτησης αεροσκαφών στα ελληνικά αεροδρόμια, να συνεχίσουν το έργο της επίγειας αυτοεξυπηρέτησης των αεροσκαφών τους (Austrian, SAS, Swissair), μέσω της υπ' αυτών ιδρυθείσης και υφισταμένης εταιρείας μας, (η οποία) θα εκτελεί το έργο αυτό χρησιμοποιώντας τα ίδια μέσα, τα υλικά, τους χώρους και την τεχνογνωσία ποιότητας των ιδρυτών της... Κατόπιν των ανωτέρω... παρακαλούμε να μας γνωρίσετε την σύμφωνη γνώμη σας για την άμεση υλοποίηση των ανωτέρω". Εκ των εκτεθέντων προκύπτει ότι η αιτούσα εταιρεία ζητούσε, τελικώς, να της δοθεί άδεια για την επίγεια εξυπηρέτηση μόνον των αεροσκαφών των ως άνω τριών αεροπορικών εταιρειών. Επηκολούθησεν έγγραφον από την Υ.Π.Α. με το οποίο εξηγήθη από την εταιρεία να προσκομίσει αντίγραφο του Καταστατικού της, προφανώς για την διακρίβωση του σκοπού της, και στη συνέχεια εξεδόθη η προσβαλλόμενη πράξη του Διοικητού της Υ.Π.Α., στην οποία αναφέρεται ότι: "Σε συνέχεια ανωτέρω σχετικών (μεταξύ αυτών μνημονεύεται και το Καταστατικό της αιτούσης), σας γνωστοποιούμε ότι η εταιρεία σας δεν είναι αερομεταφορέας που θα μπορούσε να κάνει εξυπηρέτηση - σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία - στα αεροσκάφη του (αυτοεξυπηρέτηση), αλλά επιχείρηση με σκοπούς όπως αυτοί αναγράφονται στο άρθρο 3 του Καταστατικού. Ως εκ τούτου το αίτημά σας δεν είναι δυνατόν να ικανοποιηθεί...". Η άρνηση όμως αυτή της Διοικήσεως να χορηγήσει στην αιτούσα την ζητούμενη άδεια, για τον λόγο ότι αυτή δεν είναι αερομεταφορέας όπως πράγματι αξιώνουν οι ήδη παρατεθείσες διατάξεις, τυχάνει, εν όψει των προεκτεθέντων, νομίμως αιτιολογημένη, αβασίμως δε επικαλείται η αιτούσα παράβαση των κανόνων του ως άνω Κανονισμού Υ.Π.Α. του έτους 1992, αφού οι διατάξεις αυτού, όπως αναλύθηκε σε προηγούμενη σκέψη@δεν μπορούν να αποτελέσουν έρεισμα για την έκδοση άδειας επίγειας εξυπηρέτησης αεροσκαφών σε μη αερομεταφορέα. Συνεπώς, πρέπει να απορριφθούν οι δύο πρώτοι λόγοι ακυρώσεως του κυρίως δικογράφου, με τους οποίους προβάλλεται παράβαση των άρθρων 2.1 και 11.1 του ρηθέντος Κανονισμού.

10. Επειδή, περαιτέρω, στο άρθρο 85 της Συνθ. Ε.Ο.Κ. ορίζονται τα εξής: "1. Είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ Κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή την νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται: α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πωλήσεως ή άλλων όρων συναλλαγής β) ... ε) ... 2. Οι απαγορευόμενες δυνάμει του παρόντος άρθρου συμφωνίες ή αποφάσεις είναι αυτοδικαίως άκυρες. 3. ...". ΑΟπως προκύπτει από την διατύπωση των διατάξεων αυτών, όπως άλλωστε δέχεται παγίως και η νομολογία του Δ.Ε.Κ. (βλ. αποφ. της 18.6.1991 - υπόθ. C-260/89, Συλλογή Νομολ. ΔΕΚ 1991, σελ. I 2961, ως και απόφ. της 11.4.1989 - υπόθ. 66/86, Συλλογή Νομολ. ΔΕΚ 1989, σελ. 841 κ.ά.), το άρθρο 85 Συνθ. ΕΟΚ εφαρμόζεται στις συμφωνίες που καταρτίζονται "μεταξύ επιχειρήσεων", τουθ' όπερ δεν συμβαίνει εν προκειμένω. Είναι, λοιπόν, απορριπτέος ως αβάσιμος ο λόγος ακυρώσεως του κυρίως και προσθέτου δικογράφου με τον οποίο προβάλλεται παράβαση του ως άνω άρθρου της Συνθ. ΕΟΚ.

11. Επειδή, προβάλλεται, επίσης, ότι η δια της προσβαλλομένης πράξεως εκδηλωθείσα άρνηση της Διοικήσεως να ικανοποιήσει το αίτημα της αιτούσης εταιρείας παραβιάζει διατάξεις του υπ' αριθμ. 82/91 Κανονισμού της Επιτροπής "σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 85 παράγρ. 3 της Συνθήκης σε ωρισμένες κατηγορίες συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών που αφορούν την εξυπηρέτηση με επίγεια μέσα στους αερολιμένες". ΑΟπως όμως ορίζεται στο άρθρο 5 αυτού "Ο παρών Κανονισμός αρχίζει να ισχύει την 1η Φεβρουαρίου 1991 και λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 1992". Συνεπώς, κατά τον χρόνο εκδόσεως (30.3.1993) της προσβαλλομένης πράξεως ο Κανονισμός αυτός δεν ίσχυε πλέον, ώστε ο περί παραβάσεως τούτου λόγος ακυρώσεως είναι επίσης απορριπτέος, ως ερειδόμενος επί εσφαλμένης νομίμου προϋποθέσεως.

12. Επειδή, τέλος, κατά το άρθρ. 86 της Συνθ. Ε.Ο.Κ., "Είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά και απαγορεύεται, κατά το μέτρο που δύναται να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ Κρατών μελών, η καταχρηστική εκμετάλλευση από μία ή περισσότερες επιχειρήσεις της δεσποζούσης θέσεώς τους

εντός της κοινής αγοράς ή σημαντικού τμήματός της. Η κατάχρηση αυτή δύναται να συνίσταται ιδίως : α) . . . δ) . . .", κατά δε το άρθρο 90 αυτής, "1. Τα Κράτη μέλη δεν θεσπίζουν ούτε διατηρούν μέτρα αντίθετα προς τους κανόνες της παρούσης συνθήκης, ιδίως προς εκείνους των άρθρων 7 και 85 μέχρι και 94, ως προς τις δημόσιες επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις στις οποίες χορηγούν ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα. 2. Οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με την διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ή που έχουν χαρακτήρα δημοσιονομικού μονοπωλίου υπόκεινται στους κανόνες της παρούσης συνθήκης, ιδίως στους κανόνες ανταγωνισμού, κατά το μέτρο που η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν εμποδίζει, νομικά ή πραγματικά, την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί. Η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν πρέπει να επηρεάζεται σε βαθμό ο οποίος θα αντέκειτο προς το συμφέρον της Κοινότητας. 3. . . .".

13. Επειδή, οι παρατεθείσες διατάξεις των άρθρων 86 και 90 της Συνθήκης εντάσσονται στο κεφάλαιο αυτής που καθορίζει τους κανόνες του ανταγωνισμού οι οποίοι πρέπει να τηρούνται από τις επιχειρήσεις εντός της Κοινότητας. Ειδικότερα, με το άρθρο 86, ως εξ αυτού προκύπτει και γίνεται δεκτό, θεωρείται ότι είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά και απαγορεύεται η εκ μέρους μιας επιχειρήσεως καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσεως που αυτή κατέχει μέσα στην αγορά αυτή ή σε σημαντικό τμήμα της. Η δεσπόζουσα δε θέση αναφέρεται στην κατάσταση οικονομικής ισχύος υπό την οποία τελεί μία επιχείρηση που της επιτρέπει να παρεμποδίζει την διατήρηση του πραγματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά, παρέχοντας την δυνατότητα σ' αυτήν να επιδεικνύει σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητη συμπεριφορά έναντι των ανταγωνιστών της και τελικά έναντι των καταναλωτών (ΔΕΚ απόφ. της 9.11.83 - υπόθ. 322/81, ως και απόφ. της 3.10.85 - υπόθ. 311/84). Στην κατηγορία δε αυτή μπορεί να ανήκει και επιχείρηση που δρα μονοπωλιακώς δυνάμει κανόνων του εθνικού δικαίου και η οποία αναπτύσσει δραστηριότητα εντός ωρισμένου κράτους μέλους, του οποίου όμως το έδαφος, επί του οποίου εκτείνεται το μονοπώλιο, αντιπροσωπεύει "σημαντικό τμήμα" της κοινής αγοράς (ΔΕΚ, υπόθ. 311/84, ένθ. ανωτ.). Περαιτέρω, με την παρ. 1 του άρθρου 90 τίθεται ο γενικός κανών ότι τα Κράτη μέλη δεν επιτρέπεται να θέτουν σε ισχύ ή να διατηρούν μέτρα, τα οποία είναι αντίθετα με τους κοινοτικούς κανόνες περί ανταγωνισμού (άρθρα 7 και 85-94 της Συνθήκης) και τα οποία αφορούν στην οργάνωση και λειτουργία δημοσίων επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων στις οποίες τα Κράτη μέλη έχουν χορηγήσει ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα. Από τον κανόνα όμως αυτό, η παρ. 2 του άρθρου 90 εισάγει την εξαίρεση ότι, όσες επιχειρήσεις είναι ειδικά επιφορτισμένες με την διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ή έχουν χαρακτήρα δημοσιονομικού μονοπωλίου, εξακολουθούν και αυτές να υπάγονται στους κανόνες του ανταγωνισμού - άρα και στους κανόνες του διαληφθέντος άρθρου 86 της Συνθήκης -, μόνον όμως εφ' όσον η εφαρμογή των κανόνων αυτών "δεν εμποδίζει, νομικά ή πραγματικά, την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί", διότι, σε αντίθετη περίπτωση, οι κανόνες αυτοί του ανταγωνισμού καθίστανται ανεφάρμοστοι, μη ισχύοντες, τότε, για τις επιχειρήσεις αυτές ούτε του ως άνω άρθρου 86 της Συνθήκης (ΔΕΚ απόφ. της 30.4.74, Sacchi, - υπόθ. 155/73, ως και απόφ. της 18.6.91 (ΕΡΤ) - υπόθ. C-260/89, ένθ' ανωτ.). Εναπόκειται δε στο εθνικό δικαστήριο να εκτιμήσει αν η πρακτική μιας τέτοιας επιχειρήσεως, δηλ. επιχειρήσεως επιφορτισμένης με την διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, συμβιβάζεται με το άρθρο 86 και, σε περίπτωση που η πρακτική αυτή αντιβαίνει προς την διάταξη αυτή, να εξετάσει αν δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους συναρτώμενους με την ιδιαίτερη αποστολή που έχει ενδεχομένως ανατεθεί στην επιχείρηση (υπόθ. C-260/89, ένθ. ανωτ.). Η νομολογία δε του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου έχει, περαιτέρω, δεχθεί ότι ανήκει επίσης στον εθνικό δικαστή να ερευνήσει αν σε μια συγκεκριμένη επιχείρηση έχει πράγματι ανατεθεί από το Κράτος μέλος η διαχείριση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΔΕΚ απόφ. της 27.3.74, υπόθ. 127/73), θεωρεί δε ως τέτοιες υπηρεσίες, μεταξύ άλλων, την εκμετάλλευση κρατικού τηλεοπτικού μονοπωλίου (υπόθ. 260/89, ένθ' ανωτ.), την εκμετάλλευση λιμανιού από όπου διακινείται σημαντικό μέρος του εμπορίου της Χώρας (ΔΕΚ απόφ. της 14.7.71 - υπόθ. 10/71), ή την εκμετάλλευση κρατικού διύλιστηρίου πετρελαίου (ΔΕΚ απόφ. της 10.7.84 - υπόθ. 72/83). Άητοι, πρόκειται, κατ' ουσίαν, για επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, οι οποίες, κατά κανόνα, παρέχουν τις παραπάνω υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, σ' αυτήν δε την κατηγορία πρέπει να υπαχθούν, ως απόλυτα συναφείς, και οι δημόσιες επιχειρήσεις που έχουν ως αντικείμενο τις εναέριες μεταφορές (βλ. και Hans P. Ipsen, Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο, ΙΙ, 1983, σελ. 665).

Άλλωως, για να εξαιρούνται οι ειδικές αυτές επιχειρήσεις από τους κανόνες του ανταγωνισμού πρέπει να συντρέχουν, κατά τα εκτεθέντα, δύο προϋποθέσεις, ήτοι α) η εφαρμογή των κανόνων αυτών να εμποδίζει την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί και β) με την παροχή των υπηρεσιών αυτών δεν πρέπει να επηρεάζεται η ανάπτυξη των συναλλαγών σε βαθμό, ο οποίος θα αντέκειτο προς το συμφέρον της Κοινότητας (άρθρ. 90 παρ. 2 εδ. βΑ). Με την πρώτη προϋπόθεση επιδιώκεται η διασφάλιση του εθνικού συμφέροντος που εξυπηρετείται από την κατηγορία αυτή επιχειρήσεων, με τις οποίες ασκείται, ως γνωστόν, ευρεία κοινωνική πολιτική, την σημασία της οποίας ουδόλως υποτιμά η Ευρωπαϊκή Ένωση. Αντιθέτως, με την δεύτερη προϋπόθεση τίθεται περιορισμός στη δυνατότητα παρεκκλίσεως από τους κανόνες περί ανταγωνισμού με σκοπό να διασφαλισθεί το κοινοτικό συμφέρον που προεχόντως έχει οικονομικές προεκτάσεις. Εν πάση όμως περιπτώσει, κατά την έννοια του άρθρου 90 παρ. 2, που πρέπει να ερμηνεύεται στενά, αφού εισάγει εξαίρεση, η μη υπαγωγή των επιχειρήσεων, που έχουν επιφορτισθεί με την διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος στους κανόνες του ανταγωνισμού, δεν πρέπει να επεκτείνεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων τους, αλλά μόνον σ' εκείνες που είναι απόλυτα αναγκαίες για την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί.

14. Επειδή, εν προκειμένω, από τις διατάξεις που έχουν παρατεθεί στην έκτη και έβδομη σκέψη και αναφέρονται στην οργάνωση και λειτουργία της παρεμβαινούσης αεροπορικής εταιρείας προκύπτει ότι, το Ελληνικό Δημόσιο έχει παραχωρήσει στην Ολυμπιακή Αεροπορία, πλην άλλων, το προνόμιο της αποκλειστικής εκμεταλλεύσεως των αεροπορικών μεταφορών εσωτερικού ως και το κατά τα άνω ειδικότερο προνομιακό δικαίωμα της επίγειας εξυπηρέτησεως, με δικά της μέσα, των αεροσκαφών ξένων αεροπορικών εταιρειών που προσγειώνονται σε ελληνικούς αερολιμένες, εφ' όσον οι εταιρείες αυτές δεν αναλαμβάνουν την εξυπηρέτηση αυτή με δικά τους μέσα (αυτοεξυπηρέτηση), όπως ρητώς προβλέπεται στις παραπάνω διατάξεις. Συγχρόνως όμως, και σε αντιστάθμισμα προφανώς των ως άνω προνομίων, η παρεμβαίνουσα εταιρεία έχει αναλάβει την υποχρέωση (δηλ. την "ιδιαίτερη αποστολή") να εκτελεί και έκτακτα δρομολόγια εσωτερικού για την μεταφορά προσώπων ή εμπορευμάτων, εφ' όσον υπάρχει ανάγκη, να συντηρεί και να αντικαθιστά εγκαίρως το λεγόμενο πτητικό υλικό (αεροσκάφη κλπ) που κρίνεται ότι πρέπει να αντικατασταθεί, ως και να εξυπηρετεί υποχρεωτικώς, ορισμένες ημέρες της εβδομάδος και καθ' όλη την διάρκεια του έτους, πολλά ελληνικά ακριτικά νησιά και έτερα παραμεθόρια τμήματα της ηπειρωτικής Ελλάδας (βλ. και άρθρ. 106 παρ. 1 του ελλην. Συντάγματος), τα οποία όμως ως δεν αμφισβητείται, κατά τους χειμερινούς μήνες παρουσιάζουν πολύ περιορισμένη αίτηση. Άδη δε από του έτους 1975 η Ολυμπιακή Αεροπορία, μετά την εξαγορά όλων των μετοχών της από το Ελληνικό Δημόσιο, κατέστη, όπως ρητώς αναφέρεται στις σχετικές διατάξεις, δημόσια επιχείρηση κοινής ωφελείας, στην οποία εξακολουθούν να ανήκουν τα προεκτεθέντα αποκλειστικά προνόμια και υποχρεώσεις. Με τα δεδομένα αυτά, και εν όψει των εκτεθέντων σε προηγούμενες σκέψεις, η παρεμβαίνουσα Ολυμπιακή Αεροπορία - δημόσια επιχείρηση μονοπωλιακού χαρακτήρα -, εμπίπτει, κατ' αρχάς, στις μνημονευθείσες διατάξεις των άρθρων 86 και 90 παρ. 1 της Συνθήκης ΕΟΚ και άρα οι επιχειρηματικές της δραστηριότητες θα έδει να υπέκειντο στους κανόνες του ανταγωνισμού και δη στην απαγόρευση της καταχρήσεως της δεσποζούσης θέσεώς της στην δραστηριότητα που εδώ ενδιαφέρει, και εφ' όσον βεβαίως οι προϋποθέσεις αυτές συντρέχαν. Δοθέντος όμως ότι οι συγκεκριμένες υπηρεσίες που συλλήβδην παρέχει η Ολυμπιακή Αεροπορία την κατατάσσουν, σύμφωνα με τα εκτεθέντα σε προηγούμενη σκέψη, στην ειδικότερη κατηγορία των επιχειρήσεων που είναι επιφορτισμένες με την διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος του άρθρου 90 παρ. 2 της Συνθήκης (τακτικές και έκτακτες αεροπορικές μεταφορές επί κομίστρω προσώπων και εμπορευμάτων), η εντεύθεν απώλεια του ανήκοντος στην εταιρεία προνομίου της επίγειας εξυπηρέτησης ξένων αεροσκαφών - άμεσα συνυφασμένου με την εκπλήρωση της κύριας μεταφορικής αποστολής της - που θα συνεπάγεται η εν προκειμένω εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού, κρίνεται ότι θα εμποδίσει εν τοις πράγμασι την εκπλήρωση της προεκτεθείσης ιδιαίτερης αποστολής που έχει ανατεθεί στην παρεμβαίνουσα εταιρεία, αφού η εκ του λόγου τούτου σημαντικώτατη μείωση των ετησίων εσόδων της, που είναι το αντάλλαγμα για τις ανειλημμένες υποχρεώσεις της, θα επιφέρει προδήλως ανατροπή των οικονομικών δεδομένων, επί των οποίων στηρίζεται η λειτουργία της και δεν θα της επιτρέψει πλέον να εξυπηρετεί, ως εκ του νόμου οφείλει, τους περισσότερους ελληνικούς αερολιμένες που παρουσιάζουν, όπως εξετέθη, πολύ μειωμένη κίνηση για ορισμένους μήνες κατ' έτος. Εν όψει δε

των ως άνω εκτεθέντων, αλλά και σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η κάθε ξένη αεροπορική εταιρεία διατηρεί πάντως το δικαίωμα να οργανώσει και αυτή την επίγεια εξυπηρέτηση των αεροσκαφών της στην Ελλάδα με δικά της μέσα, η εξαίρεση της παρεμβαινούσης εταιρείας από τους κανόνες του ανταγωνισμού, για την παροχή των ειδικών αυτών υπηρεσιών που συνάπτονται άμεσα και αποφασιστικά με την κύρια αποστολή της, κρίνεται ότι δεν θα επηρεάσει τις συναλλαγές σε βαθμό τέτοιο που θα αντέκειτο προς το συμφέρον της Κοινότητας. Εντεύθεν, οι μνημονευμένοι κανόνες της ελληνικής εννόμου τάξεως που καθιερώνουν το ρηθέν ειδικό προνόμιο συμπορεύονται, υπό την εκτεθείσα νομική και πραγματική πλοκή της υποθέσεως, με την εξαίρεση από τους κανόνες του ανταγωνισμού την οποία εισάγει το άρθρο 90 παρ. 2 της Συνθήκης και, συνεπώς, είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι οι λοιποί λόγοι ακυρώσεως, περί παραβάσεως του άρθρου τούτου ως και του άρθρου 86 της Συνθήκης, που προβάλλονται με το δικόγραφο προσθέτων λόγων.

15. Επειδή, κατά ταύτα, η υπό κρίσιν αίτησις πρέπει να απορριφθεί, δεκτής καθισταμένης της ασηθηθείσης παρεμβάσεως.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Απορρίπτει την κρινόμενη αίτηση.

Δέχεται την παρέμβαση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου, και

Επιβάλλει εις βάρος της αιτούσης εταιρείας την δικαστική δαπάνη του Δημοσίου εκ δραχμών δεκατεσσάρων χιλιάδων (14.000) και της παρεμβάσεως Ολυμπιακής Αεροπορίας εκ δραχμών δεκαεννέα χιλιάδων εξακοσίων δραχμών (19.600).

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 22 Μαρτίου και 26 Ιουνίου 1995, ως και 11 Ιανουαρίου 1996 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 7ης Μαΐου 1996.

Ο Πρόεδρος του Δ'Α Τμήματος Ο Γραμματέας του Δ'Α Τμήματος

Χρ. Φατούρος Μιχ. Καλαντζής

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με τη σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα,

Ο Πρόεδρος του Δ'Α Τμήματος Ο Γραμματέας του Δ'Α Τμήματος

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 17ης Μαρτίου 2005 (1)

"Άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 39 ΕΚ) - Ελεύθερη κυκλοφορία εργαζομένων - Δημόσιος υπάλληλος που πραγματοποιεί προκαταρκτική άσκηση - Άσκηση πραγματοποιηθείσα σε άλλο κράτος μέλος - Επιστροφή των εξόδων μετακινήσεως μόνο για το τμήμα της διαδρομής που διανύθηκε εντός εθνικού εδάφους"

Στην υπόθεση C-109/04,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, την οποία υπέβαλε το Bundesverwaltungsgericht (Γερμανία), με απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2003, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 2 Μαρτίου 2004, στο πλαίσιο της δίκης

Karl Robert Kranemann

κατά

Land Nordrhein-Westfalen,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts (εισηγητή), N. Colneric, K. Schiemann και E. Levits, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: L. A. Geelhoed

γραμματέας: R. Grass

αφού έλαβε υπόψη του την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

-

ο Kranemann,

-

το Land Nordrhein-Westfalen, εκπροσωπούμενο από τον M. Statthalter,

-

η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους G. Rozet και H. Kreppel, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 27ης Ιανουαρίου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1

Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 48 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 39 ΕΚ). Υποβλήθηκε στο πλαίσιο προσφυγής που άσκησε ο Kranemann, ασκούμενος νομικός που πραγματοποίησε μέρος της ασκήσεώς του στο Ηνωμένο Βασίλειο, κατά της αρνήσεως του Land Nordrhein-Westfalen να του επιστρέψει τα έξοδα μετακινήσεως της διαδρομής που διήνυσε εκτός του γερμανικού εδάφους για να μεταβεί στον τόπο ασκήσεως.

Το εθνικό νομικό πλαίσιο

2

Το άρθρο 7, παράγραφος 4, εδάφια 4 και 5, της κανονιστικής απόφασεως περί χορηγήσεως αποζημιώσεως για εκτός έδρας εργασία (Verordnung über die Gewahrung von Trennungsentschädigung, στο εξής: TEVO) του Land Nordrhein Westfalen, της 29ης Απριλίου 1988, προβλέπει, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της παρούσας υποθέσεως στις 27 Ιουνίου 1994 (GV.NW 1994, σ. 444), ότι στους ανακλητούς δημόσιους υπαλλήλους που πραγματοποιούν περίοδο δοκιμαστικής υπηρεσίας και υπηρετούν σε θέση της επιλογής τους στην αλλοδαπή καταβάλλεται ημερησία αποζημίωση και αποζημίωση διανυκτερεύσεως με αποκλειστική βάση τα ποσά που προβλέπονται για τους μετακινούμενους εντός της ημεδαπής υπαλλήλους. Τα έξοδα μετακινήσεως καταβάλλονται μέχρι του ύψους της απαιτούμενης δαπάνης για μετάβαση με τα συνήθη μέσα μεταφοράς, στη φτηνότερη θέση, μέχρι τον εντός της Γερμανίας μεθοριακό σταθμό, μετ' επιστροφής.

3

Ανάλογη ρύθμιση ισχύει, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 4, σε συνδυασμό με το άρθρο 7, παράγραφος 7, της TEVO, για τα επιδόματα μετακίνησης που καταβάλλονται σε περίπτωση επιστροφής στην ημεδαπή κατά τη διάρκεια της ασκήσεως.
Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

4

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής νομικής ασκήσεως, που προηγείται υποχρεωτικά της δεύτερης κρατικής εξετάσεως για νομικούς, ο Kranemann πραγματοποίησε άσκηση από την 1η Αυγούστου έως τις 30 Νοεμβρίου 1995, ως ανακλητός δημόσιος υπάλληλος, σε δικηγορικό γραφείο του Λονδίνου (Ηνωμένο Βασίλειο).

5

Κατά το διάστημα αυτό, έλαβε από το Land Nordrhein-Westfalen, πλέον της αμοιβής του ως ασκουμένου, αποζημίωση αποχωρισμού ύψους 1 686 68 DEM. Η αίτησή του για απόδοση των εξόδων μετακίνησης της επιστροφής από την κατοικία του, στο Aix-la-Chapelle (Γερμανία), στον τόπο εκπαίδευσής και επίσης τα έξοδα του ταξιδιού επιστροφής για ένα Σαββατοκύριακο έγινε δεκτή μόνο για το ποσό των 83,25 DEM, που αντιστοιχούσε στην ημερήσια αποζημίωση για υπηρεσιακό ταξίδι μερικών ημερών και στην αποζημίωση διανυκτερεύσεως. Αντιθέτως, επειδή η TEVO περιόρισε την επιστροφή των εξόδων ταξιδιού μέχρι του αναγκαίου ποσού για το μετ' επιστροφής ταξίδι από και προς τη γερμανική μεθόριο και επειδή η Aix-la-Chapelle θεωρήθηκε ότι βρίσκεται στη γερμανική μεθόριο δεν αποδόθηκαν στον Kranemann τα υπόλοιπα έξοδα μετακίνησης που ζήτησε ύψους 539,60 DEM.

6

Κατόπιν της απορρίψεως της προσφυγής του πρωτοδίκως και κατ' έφεση, ο Kranemann άσκησε αναίρεση ενώπιον του Bundesverwaltungsgericht.

7

Με την απόφασή του περί παραπομπής, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι η νομολογία του Δικαστηρίου δεν έχει αποσαφηνίσει ακόμη το θέμα αν εμπίπτουν στην έννοια του εργαζομένου υπό την έννοια του άρθρου 48 της Συνθήκης οι ανακλητοί δημόσιοι υπάλληλοι που έχουν πραγματοποιήσει την πρακτική νομική άσκηση ("Rechtsreferendare" ή "ασκούμενοι νομικοί").

8

Εξάλλου, το ως άνω δικαστήριο διερωτάται αν η άρνηση επιστροφής των εξόδων μετακίνησης που αφορούν διαδρομή που διανύθηκε εκτός εθνικού εδάφους αποτελεί, καθεαυτή, ικανό άμεσο εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων και αν, ενδεχομένως, το άρθρο 48 της Συνθήκης επιβάλλει, επιπλέον της επιστροφής των εξόδων μετακίνησης από και προς τον τόπο εκπαίδευσής στην αλλοδαπή, και την απόδοση των εξόδων επιστροφής στην ημεδαπή κατά τη διάρκεια της ασκήσεως.

9

Τέλος, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν μπορεί να δικαιολογηθεί η ενδεχόμενη προσβολή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων από στοιχεία αναγόμενα στον προϋπολογισμό και αν τα στοιχεία αυτά μπορούν να οδηγήσουν στην άρνηση, γενικώς, της χορηγήσεως στους ασκούμενους της αποζημίωσης αποχωρισμού και της επιστροφής των εξόδων μετακίνησης.

10

Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Bundesverwaltungsgericht αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

"Είναι σύμφωνη προς το άρθρο [48 της Συνθήκης EK] εθνική ρύθμιση η οποία παρέχει σε ασκούμενο νομικό, που πραγματοποιεί ένα τμήμα της προβλεπόμενης εκπαίδευσής του σε θέση επιλογής του σε άλλο κράτος μέλος, αξίωση αναζητήσεως των εξόδων του μετακίνησης μόνον κατά το ύψος που αντιστοιχεί στο πραγματοποιούμενο στην ημεδαπή τμήμα του ταξιδιού;"

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

11

Πρέπει να καθοριστεί, ευθύς εξ αρχής, αν υπάγεται στο άρθρο 48 της Συνθήκης ο ασκούμενος νομικός που έχει πραγματοποιήσει μέρος της πρακτικής νομικής ασκήσεώς του σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοος.
Όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 48 της Συνθήκης

12

Κατά πάγια νομολογία η έννοια του "εργαζομένου", υπό την έννοια του άρθρου 48 της Συνθήκης, έχει κοινοτικό χαρακτήρα και δεν πρέπει να ερμηνεύεται περιοριστικά. Ως "εργαζόμενος" πρέπει να θεωρείται κάθε πρόσωπο που ασκεί δραστηριότητες πραγματικές και γνήσιες, κατ' αποκλεισμό των δραστηριοτήτων που είναι τόσο περιορισμένες ώστε να εμφανίζονται ως καθαρώς περιθωριακές και επουσιώδεις. Το κύριο χαρακτηριστικό της σχέσεως εργασίας είναι το γεγονός ότι ένα πρόσωπο παρέχει, κατά τη διάρκεια ορισμένου χρόνου, προς έτερο και υπό τη διεύθυνσή του υπηρεσίες έναντι των οποίων λαμβάνει αμοιβή (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 3ης Ιουλίου 1986, 66/85, Lawrie-Blum, Συλλογή 1986, σ. 2121, σκέψεις 16 και 17 της 26ης Φεβρουαρίου 1992, C?3/90, Bernini, Συλλογή 1992, σ. I?1071, σκέψη 14, και της 7ης Σεπτεμβρίου 2004, C-456/02, Trojani, που δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 15).

13

Όσον αφορά τα πρόσωπα που πραγματοποιούν προκαταρκτική εκπαίδευση, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, εφόσον οι εν λόγω περίοδοι μαθητείας πραγματοποιούνται υπό συνθήκες πραγματικής και γνήσιας έμμισθης δραστηριότητας, το γεγονός ότι η εκπαίδευση αυτή μπορεί να θεωρηθεί πρακτική προετοιμασία που συνδέεται με την άσκηση του εν λόγω επαγγέλματος δεν εμποδίζει την εφαρμογή του άρθρου 48 της Συνθήκης (προπαρατεθείσες αποφάσεις Lawrie Blum, σκέψη 19, και Bernini, σκέψη 15).

14

Όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο με την απόφασή του της 7ης Δεκεμβρίου 2000, C-79/99, Schnorbus (Συλλογή 2000, σ. I?10997, σκέψη 28), η πρακτική νομική άσκηση συνιστά περίοδο κατάρτισεως και αναγκαία προϋπόθεση για την πρόσβαση σε απασχόληση στο δικαστικό σώμα ή στις ανώτερες θέσεις της δημόσιας διοικήσεως.

15

Όσον αφορά τις δραστηριότητες που ασκούν οι ασκούμενοι νομικοί, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, αφενός, οι εν λόγω ασκούμενοι καλούνται να χρησιμοποιήσουν στην πρακτική, στο πλαίσιο της ασκήσεώς τους, τις γνώσεις που απέκτησαν με τις σπουδές τους και συμβάλλουν έτσι, υπό τις οδηγίες του δικηγόρου στον οποίο ασκούνται, στις δραστηριότητες που ασκεί αυτός και, αφετέρου, ότι οι ασκούμενοι νομικοί λαμβάνουν, κατά το διάστημα της εκπαιδευσεως τους, αμοιβή υπό μορφήν επιδόματος συντηρήσεως.

16

Αντιθέτως με όσα υποστηρίζει το Land Nordrhein-Westfalen, η εργασιακή αυτή σχέση δεν θα μπορούσε να μην εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 48 της Συνθήκης εκ μόνου του λόγου ότι, αφενός, η αποζημίωση που καταβάλλεται στους ασκούμενους αποτελεί μόνο βοήθημα για να αντεπεξέλθουν στις ανάγκες τους και ότι, αφετέρου, για τους ασκούμενους που πραγματοποίησαν την άσκηση εκτός του δημόσιου τομέα, η χορήγηση από το κράτος της αποζημιώσεως αυτής δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αντιστάθμισμα για τις υπηρεσίες που παρέσχε ο ασκούμενος.

17

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με πάγια νομολογία ούτε το χαμηλό επίπεδο αμοιβής ούτε η προέλευση των πόρων για την αμοιβή ασκούν οποιαδήποτε επιρροή στην ιδιότητα του εργαζομένου κατά την έννοια του κοινοτικού δικαίου (βλ. αποφάσεις της 23ης Μαρτίου 1982, 53/81, Levin, Συλλογή 1982, σ. 1035, σκέψη 16, της 31ης Μαΐου 1989, 344/87, Bettray, Συλλογή 1989, σ. 1621, σκέψη 16, και Trojani, προπαρατεθείσα, σκέψη 16).

18

Εφόσον οι ασκούμενοι νομικοί ασκούν έμμισθη δραστηριότητα πραγματική και γνήσια, πρέπει να λογίζονται ως εργαζόμενοι υπό την έννοια του άρθρου 48 της Συνθήκης.

19

Η εφαρμογή του άρθρου 48 της Συνθήκης δεν μπορεί να αποκλειστεί βάσει της εξαιρέσεως της παραγράφου 4 της διατάξεως αυτής, που αφορά την "απασχόληση στη δημόσια διοίκηση". Στο μέτρο που ο ασκούμενος πραγματοποιεί, όπως εν προκειμένω, τμήμα της εκπαιδευσεώς του εκτός του δημόσιου τομέα, αρκεί να υπομνησθεί ότι η έννοια "απασχόληση στη δημόσια διοίκηση" δεν περιλαμβάνει και την απασχόληση στην υπηρεσία ενός ιδιώτη ή ενός νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, ανεξαρτήτως των καθηκόντων που καλείται να εκπληρώσει ο εργαζόμενος (απόφαση της 31ης Μαΐου 2001, 283/99, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2001, σ. I- 4363, σκέψη 25).

20

Όσον αφορά τον ασκούμενο νομικό που αφήνει το κράτος μέλος κατοικίας του για να πραγματοποιήσει τμήμα της ασκήσεώς του σε άλλο κράτος μέλος, η περίπτωση του δεν μπορεί να αποκλειστεί από το πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης για τον λόγο ότι αποτελεί καθαρά εσωτερική υπόθεση του κράτους μέλους.

21

Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να θεωρηθεί ότι ο ασκούμενος νομικός υπήκοος κράτους μέλους που πραγματοποιεί τμήμα της ασκήσεώς του σε άλλο κράτος μέλος ασκώντας πραγματική και γνήσια έμμισθη δραστηριότητα αποτελεί εργαζόμενο κατά την έννοια του άρθρου 48 της Συνθήκης.

22

Στη συνέχεια, πρέπει να εξεταστεί αν ρύθμιση περί επιστροφής των εξόδων μετακινήσεως, όπως αυτή που έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, κωλύει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας που καθερώνει για τους εργαζόμενους το άρθρο 48 της Συνθήκης.

23

Όσον αφορά την παρακώλυση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων
Πρέπει να αναφερθεί ότι, με την υπαγωγή της επιστροφής των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε ασκούμενος νομικός που πραγματοποίησε τμήμα της ασκήσεώς του εκτός Γερμανίας στους πίνακες που ισχύουν για τις μετακινήσεις εντός εθνικού εδάφους, το άρθρο 7 της ΤΕΒΟ αποκλείει την επιστροφή των εξόδων μετακινήσεως που πραγματοποίησε ο ασκούμενος εκτός γερμανικού εδάφους.

24

Συνεπώς, μολοντί οι ασκούμενοι που πραγματοποιούν την άσκησή τους σε τόπο εργασίας που βρίσκεται εντός γερμανικού εδάφους έχουν δικαίωμα επιστροφής του συνόλου των εξόδων τους μετακινήσεως οποιαδήποτε και αν είναι η απόσταση μεταξύ της κατοικίας τους και του τόπου ασκήσεως, οι ασκούμενοι που επιλέγουν να διεξαγάγουν τμήμα της ασκήσεώς τους σε άλλο κράτος μέλος πρέπει να αναλάβουν οι ίδιοι το μέρος των εξόδων μετακινήσεως που αντιστοιχεί στη διαδρομή εκτός του γερμανικού εδάφους.

25

Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει κατ' επανάληψη ότι όλες οι διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων αποκλείουν στη διευκόλυνση της ασκήσεως, εκ μέρους των κοινοτικών υπηκόων, επαγγελματικών δραστηριοτήτων οποιασδήποτε φύσεως στο σύνολο του εδάφους της Κοινότητας και αποκλείουν μέτρα που θα μπορούσαν να αποβούν δυσμενή για τους εν λόγω υπηκόους όταν αυτοί επιθυμούν να ασκήσουν οικονομική δραστηριότητα στο έδαφος άλλου κράτους μέλους (αποφάσεις της 7ης Ιουλίου 1988, 154/87 και 155/87, Wolf κ.λπ., Συλλογή 1988, σ. 3897, σκέψη 13· της 15ης Δεκεμβρίου 1995, C-415/93, Bosman, Συλλογή 1995, σ. I-74921, σκέψη 94· της 26ης Ιανουαρίου 1999, C-18/95, Terhoeve, Συλλογή 1999, σ. I-345, σκέψη 37, και της 27ης Ιανουαρίου 2000, C-190/98, Graf, Συλλογή 2000, σ. I-7493, σκέψη 21).

26

Διατάξεις που εμποδίζουν ή αποθαρρύνουν υπήκοο κράτους μέλους να εγκαταλείψει τη χώρα καταγωγής του προκειμένου να ασκήσει το δικαίωμά του για ελεύθερη κυκλοφορία συνιστούν,

επομένως, εμπόδια στην άσκηση αυτής της ελευθερίας, έστω και αν εφαρμόζονται ανεξαρτήτως της ιθαγένειας των οικείων εργαζομένων.

27

Κατά συνέπεια, αν κράτος μέλος προβλέπει σύστημα προσβάσεως σε ορισμένη απασχόληση βασίζόμενο σε προκαταρκτική άσκηση κατά τη διάρκεια της οποίας οι ασκούμενοι ασκούν πραγματική και γνήσια έμμισθη δραστηριότητα και αν επιτρέπει, εξάλλου, να πραγματοποιήσει ο ασκούμενος την άσκηση αυτή σε άλλο κράτος μέλος, πρέπει να λαμβάνει μέριμνα ώστε οι λεπτομερείς τρόποι οργάνωσης της ασκήσεως αυτής να μην αποτελούν εμπόδιο στις θεμελιώδεις ελευθερίες που εγγυάται η Συνθήκη.

28

Πάντως, στο μέτρο που εθνική ρύθμιση, όπως η TEVO, απαιτεί από τους ασκούμενους που πραγματοποιούν την άσκησή τους σε άλλο κράτος μέλος να βαρύνονται οι ίδιοι με τα έξοδα μετακινήσεως που αφορούν τις διαδρομές που διανύουν εκτός του εθνικού εδάφους, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων επιστροφής στην ημεδαπή κατά το διάστημα της ασκήσεως, ο ασκούμενος που πραγματοποιεί την άσκησή του σε άλλο κράτος μέλος βρίσκεται σε δυσμενέστερη θέση από αυτήν που θα ήταν αν πραγματοποιούσε την άσκηση εντός του κράτους μέλους κατοικίας του διότι, στην περίπτωση αυτή, θα καλύπτονταν τα έξοδα μετακινήσεώς του.

29

Έτσι, η ρύθμιση αυτή δημιουργεί ένα οικονομικό εμπόδιο που μπορεί να αποτρέψει τους ασκούμενους νομικούς, ιδίως δε αυτούς που διαθέτουν περιορισμένους οικονομικούς πόρους, από το να επιλέξουν την άσκηση σε άλλο κράτος μέλος, ανεξαρτήτως του θέματος αν η απόφαση πραγματοποίησης της ασκήσεως αυτής υποκινήθηκε γενικώς, όπως αναφέρει το Land Nordrhein-Westfalen, από λόγους που ανάγονται καθαρά στην εξειδίκευση του ασκούμενου ή από προσωπικούς λόγους, όπως η πρόθεση να αποκτηθεί εμπειρία σε άλλο νομικό σύστημα.

30

Κατά συνέπεια, μέτρο όπως αυτό του άρθρου 7 της TEVO ενδέχεται να εμποδίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, πράγμα που απαγορεύεται, κατ' αρχήν, από το άρθρο 48 της Συνθήκης.

31

Το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν το εμπόδιο αυτό μπορεί, ωστόσο, να δικαιολογηθεί από στοιχεία που ανάγονται στον προϋπολογισμό.

32

Κατά τον Kranemann, η άρνηση επιστροφής των εξόδων μετακινήσεως μόνον των ασκούμενων που πραγματοποίησαν την άσκησή τους στην αλλοδαπή δεν είναι δυνατόν να δικαιολογηθεί από στοιχεία που ανάγονται στον προϋπολογισμό, αν προκύπτει ότι τα έξοδα αυτά δεν είναι οπωσδήποτε μεγαλύτερα από αυτά με τα οποία βαρύνονται οι ασκούμενοι που επέλεξαν τόπο ασκήσεως εντός της Γερμανίας. Στοιχεία που ανάγονται στον προϋπολογισμό μπορούν επιπρόσθετα να οδηγήσουν σε καθιέρωση ανωτάτου ορίου του επιστρεφόμενου ποσού.

33

Πρέπει να αναφερθεί, συναφώς, ότι μέτρο που εμποδίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων μπορεί να γίνει δεκτό μόνο στην περίπτωση κατά την οποία επιδιώκει θεμιτό σκοπό συμβιβαζόμενο με τη Συνθήκη και δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος. Ακόμα όμως και στην περίπτωση αυτή θα πρέπει η εφαρμογή της οικείας εθνικής ρυθμίσεως να είναι κατάλληλη για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην είναι δεσμευτική πέραν του βαθμού που αυτό είναι αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 31ης Μαρτίου 1993, C-19/92, Kraus, Συλλογή 1993, σ. I-1663, σκέψη 32, καθώς και προπαρατεθείσες αποφάσεις Bosman, σκέψη 104, και Kobler, σκέψη 77).

34

Πάντως, κατά πάγια νομολογία, σκοποί αμιγώς οικονομικής φύσεως δεν μπορούν να αποτελέσουν λόγους γενικού συμφέροντος που δικαιολογούν περιορισμό μιας θεμελιώδους ελευθερίας η οποία

διασφαλίζεται από τη Συνθήκη (αποφάσεις της 26ης Απριλίου 1988, 352/85, Bond van Adverteerders, Συλλογή 1988, σ. 2085, σκέψη 34· της 25 Ιουλίου 1991, C-288/89, Collectieve Antennevoorziening Gouda, Συλλογή 1991, σ. I?4007, σκέψη 11· της 5ης Ιουνίου 1997, C-398/95, SETTG, Συλλογή 1997, σ. I?3091, σκέψη 23· της 6ης Ιουνίου 2000, C-35/98, Verkooyen, Συλλογή 2000, σ. I?4071, σκέψη 48, και της 16ης Ιανουαρίου 2003, C-388/01, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2003, σ. I?721, σκέψη 22).

35

Εν πάση περιπτώσει, όπως ανέφερε ο Kranemann και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, δεν αποκλείεται, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα έξοδα διαδρομής που διανύεται στο εσωτερικό της Γερμανίας να είναι μεγαλύτερα από τα έξοδα για τη μετάβαση σε άλλο κράτος μέλος.

36

Στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει επομένως να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 48 της Συνθήκης απαγορεύει εθνικό μέτρο το οποίο, όσον αφορά άτομο που έχει ασκήσει, στο πλαίσιο προκαταρκτικής ασκήσεως, πραγματική και γνήσια έμμισθη δραστηριότητα σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος κατοικίας του, χορηγεί δικαίωμα επιστροφής των εξόδων του μετακινήσεως μόνο μέχρι του ύψους του ποσού της διαδρομής που διανύθηκε εντός του εθνικού εδάφους, προβλέποντας ταυτόχρονα ότι, αν η δραστηριότητα αυτή ασκείται εντός εθνικού εδάφους, επιστρέφεται το σύνολο των εξόδων μετακινήσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

37

Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

Το άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 39 ΕΚ) απαγορεύει εθνικό μέτρο το οποίο, όσον αφορά άτομο που έχει ασκήσει, στο πλαίσιο προκαταρκτικής ασκήσεως, πραγματική και γνήσια έμμισθη δραστηριότητα σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος κατοικίας του, χορηγεί δικαίωμα επιστροφής των εξόδων του μετακινήσεως μόνο μέχρι του ύψους του ποσού της διαδρομής που διανύθηκε εντός του εθνικού εδάφους, προβλέποντας ταυτόχρονα ότι, αν η δραστηριότητα αυτή ασκείται εντός του εθνικού εδάφους, επιστρέφεται το σύνολο των εξόδων.

(υπογραφές)

Εξουσιοδότηση
Π. Κοτσώνη

Αριθμός 2190/2004
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Δ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 7 Οκτωβρίου 2003 με την εξής σύνθεση : Μ. Βροντάκης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Δ' Τμήματος, Π. Κοτσώνης, Γ. Παπαγεωργίου, Σύμβουλοι, Κ. Ευστρατίου, Δ. Γρατσιάς, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Τριάδη, Γραμματέας του Δ' Τμήματος.

Για να δικάσει την από 4 Φεβρουαρίου 1994 αίτηση : του Θεοδώρου Δελαγραμμάτικα, πρατηριούχου, κατοίκου Ν. Λιοσίων Αττικής (οδός Θηβών και Ηρακλείτου), ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Γεώργιο Ξανθούλη (Α.Μ. 11019), που τον διόρισε με πληρεξούσιο, κατά του Υπουργού Ανάπτυξης, ο οποίος παρέστη με τον Κων. Ζαμπάρα, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθ. οικ.Φ1/4828/23.12.1993 απόφαση του Υπουργού Εμπορίου.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου Π. Κοτσώνη. Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αιτούντος, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α

1

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (διπλότυπα Δ.Ο.Υ. Δικαστικών Εισπραξεων Αθηνών 3454606-7/1996 και ειδικά έντυπα παραβόλου Α 2596903 και 7119459/1996).
2. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, η οποία συμπληρώθηκε με δικόγραφο προσθέτων λόγων, ζητείται η ακύρωση της Φ1-4828/23.12.1993 αποφάσεως του Υπουργού (τότε) Εμπορίου, με την οποία επεβλήθη στον αιτούντα πρόστιμο 1.500.000 δρχ. κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 7 παρ. 3 και 48α του ν. 1961/1991, για τον λόγο ότι, όπως προέκυψε από τη σχετική εξέταση, η οποία διεξήχθη κατόπιν καταγγελιών καταναλωτών, δείγματα βενζίνης σούπερ που προσκομίσθηκαν στην Αγορανομία Αιγάλεω στις 5 και 8.3.1993 από το πρατήριο υγρών καυσίμων του αιτούντος (Θηβών και Ηρακλείτου, Ν. Λιόσια) ευρέθησαν νοθευμένα με πετρέλαιο κίνησης σε ποσοστό 38%.
3. Επειδή, η αίτηση είχε κατατεθεί ως «προσφυγή» στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών, με την 17484/1995 δε απόφαση του δικαστηρίου αυτού παρεπέμφθη στο Συμβούλιο της Επικρατείας, για να δικασθεί ως αίτηση ακυρώσεως.
4. Επειδή, με την 342/2003 απόφαση του Δικαστηρίου η υπόθεση ανεβλήθη για την παρούσα δικάσιμο, λόγω πλημμελούς επιδόσεως της οικείας πράξεως του Προέδρου περί ορισμού εισηγητή και δικασίμου στον αιτούντα.
5. Επειδή, στον ν. 1961/1991 (Α 132) ορίζεται, στο άρθρο 7, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 26 του ν. 2000/1991 (Α 206), ότι «1. Ο παραγωγός ευθύνεται για κάθε ζημιά, που οφείλεται σε ελάττωμα του προϊόντος του. 2. Σε περίπτωση διάθεσης στην αγορά συσκευασμένων προϊόντων, την αποκλειστική ευθύνη της ποιότητας, ασφάλειας ή υγιεινής των προϊόντων φέρει ο παραγωγός ή ο έχων την ευθύνη διάθεσης στην αγορά, όπως αναγράφεται στη συσκευασία. 3. Σε περίπτωση διάθεσης στην αγορά χύμα προϊόντων, αποκλειστική ευθύνη, κατά τ' ανωτέρω, έχει ο διαθέτων το προϊόν στον καταναλωτή» και στο άρθρο 48 α, το οποίο προσετέθη με το άρθρο 29 του ίδιου ν. 2000/1991, ότι «1. Για κάθε παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου από προμηθευτές επιβάλλεται από τον Υπουργό Εμπορίου πρόστιμο από 500.000 μέχρι 20.000.000 δρχ. Σε περίπτωση υποτροπής, το ανώτατο όριο προστίμου διπλασιάζεται. 2. Σε περίπτωση επανειλημμένης υποτροπής ο Υπουργός Εμπορίου, μετά από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών, μπορεί να διατάξει τη διακοπή της λειτουργίας της επιχείρησης ή τμήματός της για χρονικό διάστημα μέχρις ενός έτους».
6. Επειδή, το επιβαλλόμενο με βάση τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 48 α του ν. 1961/1991 πρόστιμο καταλείπει διοικητικής φύσεως συνέπειες, εφόσον προβλέπεται, σε περίπτωση

υποτροπής, διπλασιασμός. Η διαφορά επομένως που ανακύπτει από την αμφισβήτηση της νομιμότητας πράξεως επιβολής προστίμου που εκδόθηκε πριν από τη θέση σε ισχύ του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999 - Α 97) υπάγεται στην ακυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, δεδομένου ότι η δυναμένη να ασκηθεί κατ' αυτής ανακοπή του άρθρου 73 του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (ν.δ. 356/1974 - 90 Α) δεν παρέχει ισοδύναμη με την αίτηση ακυρώσεως προστασία (βλ. ΣτΕ 1935, 3529/2001 κ.ά.).

7. Επειδή, στο προοίμιο της οδηγίας 85/374/ΕΟΚ του Συμβουλίου «για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων» (ΕΕ L 210), η οποία εκδόθηκε με βάση το άρθρο 100 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ήδη άρθρο 94 της συνθήκης, όπως διαμορφώθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, η οποία κυρώθηκε με τον ν. 2691/1999 - Α 47) αναγράφεται, μεταξύ άλλων, ότι «... η προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης του παραγωγού για ζημίες, που προκαλούνται λόγω του ελαττωματικού χαρακτήρος των προϊόντων του, είναι απαραίτητη, δεδομένου ότι οι διαφορές στις επί μέρους νομοθεσίες ενδέχεται να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό, να επηρεάσουν την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων εντός της κοινής αγοράς και να προκαλέσουν διαφορές στο επίπεδο προστασίας του καταναλωτή από τις ζημίες, στην υγεία και την περιουσία του, λόγω ενός ελαττωματικού προϊόντος? ότι μόνο η καθιέρωση της ευθύνης άνευ πταισματος του παραγωγού επιτρέπει τη σωστή επίλυση του προβλήματος του δικαίου καταλογισμού των εγγενών στη σύγχρονη τεχνική παραγωγή κινδύνων ...». Στην εν λόγω οδηγία ορίζεται, στο άρθρο 1 ότι «Ο παραγωγός ευθύνεται για κάθε ζημία που οφείλεται σε ελάττωμα του προϊόντος του», στο άρθρο 2 ότι «Προϊόν ... θεωρείται κάθε κινητό ...», στο άρθρο 3 ότι «1. Ως «παραγωγός» θεωρείται ο κατασκευαστής ενός τελικού προϊόντος, ο παραγωγός κάθε πρώτης ύλης ή ο κατασκευαστής ενός συστατικού, καθώς και κάθε πρόσωπο που εμφανίζεται ως παραγωγός του προϊόντος, επιθέτοντας σε αυτό την επωνυμία, το σήμα ή κάθε άλλο διακριτικό του σημείο. 2. Με την επιφύλαξη της ευθύνης του παραγωγού, οποιοσδήποτε εισάγει στην Κοινότητα ένα προϊόν για πώληση ... θεωρείται ως παραγωγός του κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας και υπέχει ευθύνη παραγωγού. 3. Εάν είναι αδύνατο να προσδιοριστεί η ταυτότητα του παραγωγού, κάθε προμηθευτής του προϊόντος θα θεωρείται ως παραγωγός του, εκτός αν ενημερώσει τον ζημιωθέντα, εντός εύλογης προθεσμίας, σχετικά με την ταυτότητα του παραγωγού ή εκείνου που του προμήθευσε το προϊόν. ...», στο άρθρο 9 ότι ««Ζημία», κατά την έννοια του άρθρου 1, σημαίνει: α) ... β) ζημία ή καταστροφή, ύψους πέραν ενός εκπιπτόμενου ποσού 500 ECU, κάθε περιουσιακού στοιχείου, εκτός από το ίδιο το ελαττωματικό προϊόν ...» και στο άρθρο 13 ότι «Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τα δικαιώματα, που ενδέχεται να έχει ο ζημιωθείς, βάσει του δικαίου περί συμβατικής ή εξωσυμβατικής ευθύνης, ή βάσει ειδικού καθεστώτος ευθύνης που τυχόν ισχύει, κατά τη στιγμή κοινοποίησης της οδηγίας». Η οδηγία αυτή μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με την Β.7535/1077/1988 κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εμπορίου, του Αναπληρωτή Υπουργού Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας (Β 230). Στη συνέχεια, με το άρθρο 50 του ανωτέρω ν. 1961/1991 η εν λόγω Κ.Υ.Α. καταργήθηκε, αντίστοιχες δε ρυθμίσεις περιελήφθησαν στα άρθρα 7 έως 17 του νόμου αυτού [με το άρθρο 6 του ν. 2251/1994 (Α 191), ο οποίος δεν ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, εισήχθησαν εκ νέου αντίστοιχες ρυθμίσεις και, με το άρθρο 14 αυτού, καταργήθηκαν τα ανωτέρω άρθρα 7 έως 17 και 50 του ν. 1969/1991 και 26 του ν. 2000/1991].

9. Επειδή, το ανωτέρω άρθρο 7 παρ. 3 του ν. 1961/1991, με το οποίο, επί διαθέσεως στην αγορά χύμα προϊόντων, εισάγεται αποκλειστική ευθύνη του διαθέτοντος αυτά, αντίκειται στις προπαρατεθείσες διατάξεις του άρθρου 3 της οδηγίας 85/374/ΕΟΚ, κατά την πρόδηλη έννοια των οποίων, σε περίπτωση που προκαλείται ζημία από ελαττωματικό προϊόν, ευθύνεται αποκλειστικώς ο παραγωγός του, κατ' εξαίρεση δε ο προμηθευτής του, και μόνον αν είναι αδύνατον να προσδιορισθεί η ταυτότητα του παραγωγού. Ενόψει αυτού, και ανεξαρτήτως αν, επί οδηγίων που θεσπίζουν δίκαιο εναρμονίσεως, όπως η προκειμένη, η αδυναμία των κρατών μελών να διατηρούν ή να θεσπίζουν διατάξεις που παρεκκλίνουν από τα μέτρα εναρμονίσεως καταλαμβάνει και εκείνες που προβλέπουν την επιβολή διοικητικών κυρώσεων, η προσβαλλόμενη πράξη, η οποία στηρίζεται στην εν λόγω διάταξη του ν. 1969/1991, είναι μη νόμιμη και ακυρωτέα, όπως βασίμως προβάλλεται με το υπόμνημα επί της αιτήσεως ακυρώσεως, ερευνάται δε και αυτεπαγγέλτως (πρβλ. αποφάσεις ΔΕΚ της 25.4.2002, C-154/2000 και C-52/2000, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Ελληνικής και Γαλλικής Δημοκρατίας, αντιστοίχως).

10. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, παρέλκει η εξέταση των λοιπών λόγων ακυρόσεως.
Διά ταύτα

Δέχεται την αίτηση.

Ακυρώνει την Φ1-4828/23.12.1993 απόφαση του Υπουργού Εμπορίου, κατά το σκεπτικό.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου και

Επιβάλλει στο Δημόσιο τη δικαστική δαπάνη του αιτούντος, που ανέρχεται σε επτακόσια εξήντα (760) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 3 Μαρτίου 2004

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

Μ. Βροντάκης Α. Τριάδη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 29ης Ιουλίου 2004.

Ο Πρόεδρος του Β' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

Διακοπών

Γ. Παναγιωτόπουλος Α.

Τριάδη

Α.Θ. (Δ)

-1-
Αριθμός 316/2007

η Τριάντα Γκιόβος
 ως Διοικητική αρχή

Αριθμός 316/2007

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Δ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 28 Νοεμβρίου 2006, με την εξής σύνθεση: Μ. Βροντάκης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Δ' Τμήματος, Π. Κοτσώνης, Δ. Γρατσίας, Σύμβουλοι, Ο. Ζύγουρα, Χ. Μπολόφη, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Τριάδη, Γραμματέας του Δ' Τμήματος.

Για να δικάσει την από 7 Σεπτεμβρίου 1999 αίτηση:

της ανώνυμης τραπεζικής εταιρείας με την επωνυμία "ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.", που εδρεύει στην Αθήνα (Αιόλου 86), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Γ. Φουφόπουλο (Α.Μ. 17052), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο,

κατά της Τραπέζης της Ελλάδος, η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Θ. Κοντοβαζανίτη (Α.Μ. 10870), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα εταιρεία επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 22/3.2.1999 απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τραπέζης της Ελλάδος και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου Π. Κοτσώνης.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αιτούσας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον πληρεξούσιο της Τραπέζης της Ελλάδος, που ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α

ι
 Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή, έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (διπλότυπα εισπραξης Δ.Ο.Υ. Δικ. Ενσήμων και Δικ. Εισπράξεων Αθηνών 1960307-8/1999 και ειδικό έντυπο παραβόλου Α' 1977440/1999).

2. Επειδή, ζητείται η ακύρωση της 22/3.2.1999 αποφάσεως της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος, με την οποία επιβλήθηκε στην αιτούσα τράπεζα διοικητική κύρωση άτοκης κατάθεσης στην Τράπεζα της Ελλάδος, για ένα εξαμήνο ποσού, 4.055.077.000 δρχ., για παραβάσεις διαφόρων διατάξεων της οικείας νομοθεσίας από υποκαταστήματά της κατά την περίοδο 1993 μέχρι και 1997.

3. Επειδή, η προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε, κατά την άσκηση της ασκουμένης από την Τράπεζα της Ελλάδος εποπτείας επί των πιστωτικών ιδρυμάτων, σύμφωνα με το άρθρο 8 του ν. 2548/1997 (βλ. κατωτέρω, σκ. 5), από την Επιτροπή Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων, στην οποία έχει περιέλθει η σχετική αρμοδιότητα από τον Διοικητή της Τράπεζας (απόφαση Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος 336/1984, Α' 28, όπως τροποποιήθηκε με την όμοια 2435/1998, Α' 142). Συνεπώς η κρινόμενη αίτηση παραδεκτώς, από της απόψεως αυτής, εισάγεται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, είναι δε και κατά τα λοιπά παραδεκτή (βλ. ΣτΕ 1593/2004, 1650/2003, 2818/2001 κ.ά.).

4. Επειδή, όπως προκύπτει από το 440/29.5.2003 έγγραφο της Τράπεζας της Ελλάδος προς το Συμβούλιο της Επικρατείας και τα σχετικά, από 3.8.1999 και 3.2.2000, δικαιολογητικά χρέωσης και πίστωσης, αντιστοίχως, του λογαριασμού της αιτούσας Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος στην Τράπεζα της Ελλάδος, η ένδικη διοικητική κύρωση εκτελέσθηκε κατά το εξάμηνο από 3.8.1999

έως 3.2.2000. Υπό τα δεδομένα αυτά, η ισχύς της προσβαλλόμενης πράξης έληξε στις 3.2.2000, δηλαδή μετά την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως (21.9.1999). Δεν συντρέχει όμως περίπτωση καταργήσεως της δίκης, σύμφωνα με το άρθρο 32 παρ. 2 του π.δ. 18/1989 (Α' 8), δοθέντος ότι η προσβαλλόμενη πράξη αφορά κύρωση και η αιτούσα έχει, όπως προβάλλει, ιδιαίτερο έννομο συμφέρον, ηθικής φύσεως, για τη συνέχιση της δίκης (βλ. ΣτΕ 786/2001, 1490/1998 κ.ά.).

5. Επειδή, στο άρθρο 8 του ν. 2548/1997 (Α' 259) ορίζεται ότι «1. Η **Τράπεζα της Ελλάδος** ασκεί την εποπτεία στα πιστωτικά ιδρύματα ... 2. ... 3. Στόχοι της εποπτείας είναι η σταθερότητα και αποτελεσματικότητα του πιστωτικού συστήματος και γενικότερα του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας. Επίσης, η εποπτεία αποβλέπει στη διαφάνεια των διαδικασιών και των όρων των συναλλαγών των υποκειμένων σε αυτή. 4. Η εποπτεία περιλαμβάνει και την επιβολή, κατά πάντων των υποκειμένων σε αυτήν ... των κυρώσεων που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία για τα πιστωτικά ιδρύματα σε περίπτωση παράβασης των νομοθετικών ή κανονιστικών ρυθμίσεων σχετικά με την άσκηση των δραστηριοτήτων τους ή την παρακάλυψη των κατά νόμον ελέγχων. Για τις ίδιες παραβάσεις η **Τράπεζα της Ελλάδος** μπορεί να επιβάλλει, διαζευκτικά η σωρευτικά προς τις ήδη προβλεπόμενες ποινές, άτοκη κατάθεση στην **Τράπεζα της Ελλάδος** ποσού μέχρι σαράντα τοις εκατό (40%) του ποσού της παράβασης και διάρκειας μέχρι ενός (1) έτους ή πρόστιμο υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, υπολογιζόμενο είτε ως ποσοστό, μέχρι σαράντα τοις εκατό (40%), επί του ποσού της παράβασης, είτε ως εφάπαξ ποσό, μέχρι τριακόσια εκατομμύρια (300.000.000) δραχμές. 5. Οι κατά το παρόν άρθρο αρμοδιότητες ασκούνται με πράξεις του Διοικητή της **Τράπεζας της Ελλάδος** ή εξουσιοδοτημένων από αυτόν οργάνων».

6. Επειδή, κατά την έννοια της ανωτέρω παραγράφου 4 του άρθρου 8 του ν. 2548/1997, δεν αποκλείεται, κατ' αρχήν, η εφάπαξ επιβολή της κυρώσεως της άτοκης καταθέσεως για περισσότερες της μιας παραβάσεις, με καθορισμό του συνολικού ποσού αυτής ως ποσοστού (μέχρι 40%) του αθροίσματος των ποσών των παραβάσεων αυτών, ανεξαρτήτως του χρόνου τελεσεώς τους. Στην περίπτωση όμως αυτή (της εφάπαξ δηλαδή επιβολής αθροιστικής κυρώσεως) πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή (α) για ποιες συγκεκριμένες παραβάσεις ορισμένων πιστωτικών κανόνων επιβάλλεται η αθροιστική κύρωση, (β) το χρηματικό ύψος αυτών και (γ) το ποσοστό επί του αθροίσματος των ποσών των παραβάσεων, με βάση το οποίο επιβάλλεται η συνολική κύρωση. Σε αντίθετη περίπτωση καθίσταται αδύνατος ο έλεγχος της νομιμότητας της επιβαλλόμενης αθροιστικής κυρώσεως, δοθέντος ότι δεν μπορεί να ελεγχθεί ούτε η νομιμότητα της αιτιολογίας της λόγω της ασαφείας των πραγματικών περιστατικών που έχουν υπαχθεί σε κάθε πιστωτικό κανόνα που φέρεται να έχει παραβιασθεί, ούτε η νομιμότητα του καθορισμού του ύψους αυτής.

7. Επειδή, εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, κατά τη χρονική περίοδο 1993-1997 διενεργήθηκαν από την καθ' ης τράπεζα τριάντα οκτώ συνολικά έλεγχοι σε καταστήματα και διοικητικές μονάδες της αιτούσας και συντάχθηκαν ισάριθμα πορίσματα ελέγχου για διάφορες παραβάσεις της πιστωτικής νομοθεσίας (είκοσι έξι σύμφωνα με το 2416/3.4.2002 έγγραφο απόψεων της καθ' ης τράπεζας προς το Δικαστήριο). Στην προσβαλλόμενη όμως πράξη, στην οποία μνημονεύονται τα τριάντα οκτώ αυτά πορίσματα, οι διαπιστωθείσες παραβάσεις κατατάσσονται συνολικά, ανάλογα με τις οικείες διατάξεις που φέρεται να έχουν παραβιασθεί, και παρατίθενται, για ορισμένες από τις κατηγορίες αυτές, το συνολικό ύψος των αντίστοιχων ποσών, με γενική παραπομπή στα οικεία πορίσματα ελέγχου, χωρίς να εξατομικεύονται τα νομικά και πραγματικά περιστατικά κάθε μίας παραβάσεως χωριστά, για την οποία επιβλήθηκε τελικώς η κύρωση της άτοκης καταθέσεως, το χρηματικό ύψος της κάθε παραβάσεως, τέλος δε το αθροισμα των εν λόγω κατά περίπτωση ποσών και το ποσοστό, βάσει του οποίου επιβλήθηκε η αθροιστική κύρωση. Ενόψει συνεπώς και του ότι τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν να συναχθούν ούτε από τα αναφερθέντα πορίσματα ούτε από άλλα στοιχεία του φακέλου, η προσβαλλόμενη πράξη έχει εκδοθεί κατά παράβαση των ανωτέρω διατάξεων του άρθρου 8 παρ. 4 του ν. 2548/1997 και πρέπει να ακρωθεί, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα. Και ναι μεν η καθ' ης τράπεζα προσκομίζει «συνολτικό σημείωμα παραβάσεων», που επισυνάπτεται στο 424/28.8.2001 έγγραφο της Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών προς τη Διεύθυνση Νομισματικής Πολιτικής και Τραπεζικών Εργασιών της **Τράπεζας της Ελλάδος**, η κρίσιμη όμως εν προκειμένω πλημμέλεια της προσβαλλόμενης πράξεως δεν μπορεί να θεραπευθεί από το εν λόγω έγγραφο, διότι αυτό, ανεξαρτήτως του ότι δεν πληροί τις ανωτέρω απαιτήσεις ειδικής αιτιολόγησης, έχει πάντως συνταχθεί μετά την έκδοση της πράξεως αυτής.

8. Επειδή, μετά την παραδοχή του ανωτέρω λόγου ακυρώσεως, παρέλκει η εξέταση των λοιπών

λόγων ακυρώσεως.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την αίτηση.

Ακυρώνει την 22/3.2.1999 απόφαση της Επιτροπής Τραπεζικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος, κατά το σκεπτικό.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου και

Επιβάλλει στην Τράπεζα της Ελλάδος τη δικαστική δαπάνη της αιτούσας, που ανέρχεται σε 920 ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 4 Δεκεμβρίου 2006 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 30 Ιανουαρίου 2007.

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

Μ. Βροντάκης Α. Τριάδη

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγεείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα,

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

./.

./.

Εθνική Επιτροπή
Τηλεπικοινωνιών

Αριθμός 4126/2005
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Γ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 13 Οκτωβρίου 2005, με την εξής σύνθεση : Π.Ζ. Φλώρος, Αντιπρόεδρος, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος, Ν. Σακελλαρίου, Ν. Μαρκουλάκης, Γ. Ποταμιάς, Γ. Τσιμέκας, Σύμβουλοι, Μ. Πικραμένος, Σ. Κωνσταντίνου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Σ. Χάρου.

Για να δικάσει την από 29 Σεπτεμβρίου 2003 αίτηση : του Παντελή Αργυροκαστρίτη, κατοίκου Πεύκης Αττικής (Λεωφόρος Ειρήνης αρ. 16), ο οποίος παρέστη με το δικηγόρο Γεώργιο Δημάκη (Α.Μ. 7291) που τον διόρισε στο ακροατήριο, κατά : 1) της Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής με την επωνυμία «Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων» (ΕΕΤΤ), η οποία παρέστη με το δικηγόρο Βασίλειο Κονδύλη (Α.Μ. 13300) που τον διόρισε με εξουσιοδότησή του ο Πρόεδρος της ΕΕΤΤ και 2) του Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.), το οποίο παρέστη με τον Ν. Δασκαλαντωνάκη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.
Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθούν : 1) η υπ' αριθμ. 290/117/30.7.2003 απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων και 2) η υπ' αριθμ. 2070/10.9.2003 απόφαση του 2ου Τμήματος Διακοπών του Α.Σ.Ε.Π.
Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Μ. Πικραμένου. Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αιτούντος, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τον πληρεξούσιο της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ) και τον αντιπρόσωπο του Α.Σ.Ε.Π., οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.
Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α

1
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση ζητείται η ακύρωση : α) της 290/117/30.7.2003 απόφασης της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων με την οποία απορρίφθηκε ένσταση του αιτούντος κατά της 289/107/14.7.2003 απόφασης του Προέδρου της ως άνω Αρχής που έκανε δεκτή την εισήγηση της Ειδικής Επιτροπής Εμπειρογνομόνων και επέλεξε πέντε υποψήφιους για την πλήρωση ισάριθμων θέσεων ειδικού επιστημονικού προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου στην ειδικότητα «Διαχείριση και Εποπτεία Φάσματος Ραδιοσυχνοτήτων» που είχαν προκηρυχθεί με την 2/2003 προκήρυξη της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕτΚ, τ. προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π., φ. 44/3.4.2003). Για τις θέσεις αυτές ήταν υποψήφιος ο αιτών αλλά η υποψηφιότητά του απορρίφθηκε με την αιτιολογία της «ελλείψεως ουσιαστικών προσόντων», β) της 2070/10.9.2003 απόφασης του Α.Σ.Ε.Π. με την οποία απορρίφθηκε ένσταση του αιτούντος κατά των πινάκων διοριστέων στην ανωτέρω ειδικότητα κατά το μέρος που δεν περιλαμβάνεται σ' αυτούς.

2. Επειδή, η υπό κρίση υπόθεση εισήχθη στην επιταμελή σύνθεση του Τμήματος, με την από 22.10.2003 πράξη του Προέδρου του Τμήματος, λόγω σπουδαιότητας σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ.5 του π.δ. 18/1989 (ΕτΚ Α', φ. 8).

3. Επειδή, στο άρθρο 3 του ν. 2867/2000 "Οργάνωση και λειτουργία των τηλεπικοινωνιών" (ΕτΚ Α', φ. 273/19.12.2000) προβλέπεται ότι : "1. Ο έλεγχος και η ρύθμιση του τομέα των τηλεπικοινωνιών και η εποπτεία της τηλεπικοινωνιακής αγοράς ασκούνται από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.), η οποία αποτελεί την Εθνική Ρυθμιστική Αρχή (ΝΡΑ) σε θέματα τηλεπικοινωνιών και η οποία συστάθηκε με το ν. 2246/ 1994 (ΦΕΚ 172 Α'). 2. Η Ε.Ε.Τ.Τ. είναι ανεξάρτητη διοικητική αρχή με έδρα την Αθήνα, που απολαμβάνει διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας ... 3. Η Ε.Ε.Τ.Τ. συγκροτείται από εννέα (9) μέλη, εκ των οποίων ένας είναι ο Πρόεδρος και δύο Αντιπρόεδροι, ο ένας εκ των οποίων είναι αρμόδιος για τον τομέα των τηλεπικοινωνιών και ο άλλος για τον τομέα παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών. Τα μέλη της Ε.Ε.Τ.Τ. κατά την άσκηση των καθηκόντων τους απολαύουν πλήρους προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Ο Πρόεδρος, οι Αντιπρόεδροι και τα υπόλοιπα μέλη της Ε.Ε.Τ.Τ. διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών μετά από

προηγούμενη επιλογή τους από τη Διάσκεψη των Προέδρων...Ως μέλη της Ε.Ε.Τ.Τ. επιλέγονται πρόσωπα εγνωσμένου κύρους, που απολαύουν ευρείας κοινωνικής αποδοχής και διακρίνονται για την επιστημονική τους κατάρτιση και την επαγγελματική τους ικανότητα στον τεχνικό, οικονομικό ή νομικό τομέα. 4. Η θητεία του Προέδρου και των μελών της Ε.Ε.Τ.Τ. είναι πενταετής...5...6...7. Ο Πρόεδρος και οι Αντιπρόεδροι της Ε.Ε.Τ.Τ. είναι δημόσιοι λειτουργοί πλήρους απασχόλησης ... 14. Η Ε.Ε.Τ.Τ. έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες : α) Καταρτίζει και τροποποιεί το Εθνικό Σχέδιο Αριθμοδότησης...γ. Εκδίδει τους Κώδικες Δεοντολογίας που διέπουν την άσκηση τηλεπικοινωνιακών δραστηριοτήτων. ιδ. Μερικώς για την τήρηση της νομοθεσίας περί τηλεπικοινωνιών...κη. Εκδίδει κανονιστικές ή ατομικές πράξεις...δια των οποίων ρυθμίζεται κάθε διαδικασία και λεπτομέρεια σε σχέση με τις ανωτέρω αρμοδιότητές της.. Στο άρθρο 4 του ίδιου νόμου ορίζεται: "1. Για τη στελέχωση της Ε.Ε.Τ.Τ. συνιστώνται συνολικά 180 θέσεις συμπεριλαμβανομένων των ήδη υπηρετούντων, από τις οποίες οι 80 είναι θέσεις τακτικού προσωπικού, οι 99 είναι θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού και 1 θέση Νομικού Συμβούλου. Για την κάλυψη των θέσεων τακτικού προσωπικού γίνεται κατ' αρχήν πρόσληψη αυτού με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου διάρκειας ενός έτους...Η σύμβαση αυτή μετατρέπεται σε αορίστου χρόνου και το προσωπικό μονιμοποιείται μετά από απόφαση της Ε.Ε.Τ.Τ...Ως προσόντα πρόσληψης, για το ειδικό επιστημονικό προσωπικό ορίζονται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 25 παρ.2 του ν.1943/1991 με επιστημονική εξειδίκευση στο αντικείμενο και τις αρμοδιότητες της Ε.Ε.Τ.Τ.. Το Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό της Ε.Ε.Τ.Τ. προσλαμβάνεται με την ακόλουθη διαδικασία, χωρίς να εφαρμόζεται η παρ.2 του άρθρου 2 της ΠΥΣ 236/ 1994, όπως ισχύει κάθε φορά : α) Η Ε.Ε.Τ.Τ. προκηρύσσει τις θέσεις του Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού με την απαιτούμενη εξειδίκευση και εμπειρία. Με την ίδια προκήρυξη καθορίζονται και τα κριτήρια επιλογής αυτού, καθώς και η διαδικασία ασκήσεως ενστάσεων. β) Ειδική Επιτροπή Εμπειρογνομόνων που συγκροτείται από την Ε.Ε.Τ.Τ., κατόπιν συνέντευξης των υποψηφίων εισηγείται στην Ε.Ε.Τ.Τ. για την επιλογή τους. Στη σύνθεση της Επιτροπής συμμετέχουν υποχρεωτικά ένα μέλος του Α.Σ.Ε.Π., ως Πρόεδρος, που ορίζεται από τον Πρόεδρο του Α.Σ.Ε.Π. και ένας τουλάχιστον καθηγητής Α.Ε.Ι. α' βαθμίδας γ. Η Ε.Ε.Τ.Τ. με αιτιολογημένη απόφασή της επιλέγει τους υποψηφίους, οι οποίοι διαθέτουν κατά την κρίση της ευρύτερη δυνατή εμπειρία και γνώση που απαιτείται για τη θέση για την οποία προορίζονται. δ. Οι πίνακες των επιλεγόμενων με τα απαραίτητα στοιχεία αποστέλλονται στο Α.Σ.Ε.Π. για επικύρωση. ε. Σε περίπτωση μη επικύρωσης (μερικής ή ολικής) των πινάκων εντός είκοσι ημερών από την ημέρα παραλαβής η Ε.Ε.Τ.Τ. προβαίνει στην πρόσληψη των επιλεγέντων...". Εξάλλου, στο άρθρο 1 παρ. 1 του ν. 702/1977 (ΕτΚ Α', φ. 268), όπως έχει αντικατασταθεί και ισχύει με το άρθρο 1 του ν. 2944/2001 (ΕτΚ Α', φ. 222) , ορίζεται ότι : "1. Στην αρμοδιότητα του τριμελούς διοικητικού εφετείου υπάγεται η εκδίκαση αιτήσεων ακυρώσεως ατομικών πράξεων διοικητικών αρχών που αφορούν: α) το διορισμό και την εν γένει υπηρεσιακή κατάσταση των λειτουργών και υπαλλήλων (πολιτικών, στρατιωτικών και δικαστικών) του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, β...γ. την πρόσληψη και την κατάσταση γενικά του προσωπικού του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, ανεξαρτήτως από τη φύση της σχέσης πύθ το συνδέει", ενώ στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου ορίζεται : "2. Εξακολουθούν να υπάγονται στην κατά πρώτο και τελευταίο βαθμό αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας αιτήσεις ακυρώσεως που αφορούν : α) το διορισμό ή την πρόσληψη και την υπηρεσιακή κατάσταση γενικά των δικαστικών λειτουργών και των ανωτάτων υπαλλήλων".

4. Επειδή, οι προσβαλλόμενες, με την κρινόμενη αίτηση, πράξεις αφορούν την πρόσληψη, με βάση την προεκτεθείσα ειδική διοικητική διαδικασία, ειδικού επιστημονικού προσωπικού της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων η οποία αποτελεί ανεξάρτητη διοικητική αρχή που οργανώνεται και λειτουργεί στα πλαίσια της δημόσιας διοίκησης, το προσωπικό δε αυτό καταλαμβάνει θέσεις ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. Με τα δεδομένα αυτά η υπό κρίση αίτηση, αφορώσα την πρόσληψη υπαλλήλων, μη ανωτάτων, που συνδέονται με σχέση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου με την εν λόγω ανεξάρτητη διοικητική αρχή, ανήκει στην αρμοδιότητα του τριμελούς διοικητικού εφετείου, σύμφωνα με το εδάφιο γ' της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 702/1977 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, και ειδικότερα στην κατά τόπο αρμοδιότητα του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών (άρθρο 3 παρ. 1 ν. 702/1977) στο οποίο πρέπει να παραπεμφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 34 παρ.1 του ν. 1968/1991 (ΕτΚ Α', φ. 150), προς εκδίκαση.

Διὰ τὰ ὑτά

Απέχει να αποφανθεί. Και

Παραπέμπει την υπόθεση στο Διοικητικό Εφετείο Αθηνών.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 17 Οκτωβρίου 2005

Ο Προεδρεύων Αντιπρόεδρος Η Γραμματέας

Π.Ζ. Φλώρος Σ. Χάρου

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 8ης Δεκεμβρίου 2005.

Ο Πρόεδρος του Γ' Τμήματος Η Γραμματέας του Γ' Τμήματος

Γ. Σταυρόπουλος Δ. Μουζάκη

X.K.

Χρηματιστήριο Αξιών

-1-

Αριθμός 1360/2007

Αριθμός 1360/2007

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Δ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 18 Οκτωβρίου 2005, με την εξής σύνθεση: Μ. Βροντάκης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Δ' Τμήματος, Ε. Σάρπ, Χ. Ράμμος, Ε. Νίκα, Δ. Γρατσία, Σύμβουλοι, Α.Μ. Παπαδημητρίου, Β. Κίντζιου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Τριάδη, Γραμματέας του Δ' Τμήματος.

Για να δικάσει την από 1η Σεπτεμβρίου 1997 αίτηση:

της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "Capital Ανώνυμη Χρηματιστηριακή Εταιρία", που εδρεύει στην Αθήνα (Πανεπιστημίου 56), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Ν. Μπαλατζάνη (Α.Μ. 3891), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο,

κατά του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.), το οποίο παρέστη με την δικηγόρο Μ. Σαζώνη (Α.Μ. 18450), που την διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα εταιρεία επιδιώκει να ακυρωθεί η απο 15-5-97 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών, καθώς και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της Εισηγήτριας, Παρέδρου Β. Κίντζιου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αιτούσας εταιρείας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και την πληρεξούσια του καθ' ου Χρηματιστηρίου που ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως – η οποία εισάγεται προς εκδίκαση ενώπιον της επταμελούς συνθέσεως του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατόπιν περιελεύσεως στο Δικαστήριο του φακέλου της υποθέσεως με τις απόψεις της Διοικήσεως επί των προβαλλόμενων λόγων ακυρώσεως, μετά την 4562/2001 προδικαστική απόφαση του Τμήματος, με την οποία το Τμήμα απέσχε να αποφανθεί οριστικώς επί της υποθέσεως και επέβαλε στη Διοίκηση την ως άνω τηρηθείσα υποχρέωση – έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη (7062882-3/1997 διπλότυπα της Δ.Ο.Υ. Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών) και το παράβολο (1140160/1997 ειδικό γραμμάτιο).

2. Επειδή, ζητείται η ακύρωση της από 15.5.1997 (θέμα 60) αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών Α.Ε.», με την οποία επιβλήθηκε στην αιτούσα εταιρεία κατ' εφαρμογή του άρθρου 52 του ν. 1969/1991 πρόστιμο, ύψους 2.000.000 δραχμών, για τις παραβάσεις της χρηματιστηριακής νομοθεσίας.

3. Επειδή, ο ν. 2324/1995 (Α' 146), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο εκδόσεως της προβαλλόμενης πράξεως, προβλέπει στο άρθρο 1 ότι «Το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών» μετατρέπεται σε ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών Α.Ε.» (και ήδη φέρουσα την επωνυμία «Χρηματιστήριο Αθηνών Α.Ε.» βλ. την Κ2 – 10999/2002 απόφαση του Υφυπουργού Αναπτύξεως, δημοσιευθείσα στο ΦΕΚ 9024/30.8.2002, τεύχος Α.Ε. και Ε.Π.Ε.) και συνεχίζεται με τη νέα αυτή μορφή διεπόμενο από τις διατάξεις αυτού του νόμου και συμπληρωματικώς από τις διατάξεις της νομοθεσίας για τις ανώνυμες εταιρείες» και στο άρθρο 2 ότι «1. Σκοπός του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών Α.Ε. είναι η οργάνωση των χρηματιστηριακών συναλλαγών, οι οποίες καταρτίζονται σε χρηματιστήρια

Αριθμός 1360/2007

αξιών, καθώς και σε κάθε άλλη δραστηριότητα του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών υπό τη σημερινή νομική του μορφή. 2. Μοναδικός μέτοχος του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών Α.Ε. θα είναι το Ελληνικό Δημόσιο». Περαιτέρω, ο ν. 1806/1988 (Α' 207) ορίζει στο άρθρο 14 παρ. 1, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 παρ. 6 του ν. 2324/1995, ότι «Το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών Α.Ε. ασκεί τον έλεγχο και την εποπτεία των μελών του χρηματιστηρίου ως προς την τήρηση των απορρευουσών από τη χρηματιστηριακή νομοθεσία υποχρεώσεών τους σε σχέση με τις χρηματιστηριακές συναλλαγές». Εξάλλου, στο άρθρο 32 του ν. 3632/1928 (Α' 137), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλόμενης πράξεως, δηλαδή μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 52 του ν.1969/1991 (Α' 167) και προ της καταργήσεώς του με το άρθρο 18 παρ.1 περ.δ' του ν.3152/2003 (Α' 152), προβλέπονται τα εξής: «1. Το Δ.Σ. του χρηματιστηρίου επιβάλλει: α) στα τακτικά (χρηματιστές, χρηματιστηριακές εταιρείες κατά το άρθρο 2 του ν.1806/1988) και έκτακτα μέλη του χρηματιστηρίου, όταν παραβαίνουν τις διατάξεις της χρηματιστηριακής νομοθεσίας, του εν ισχύ χρηματιστηριακού κανονισμού ή τις αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου του χρηματιστηρίου και β) στους χρηματιστές, στους χρηματιστηριακούς εκπροσώπους και τα μέλη του Δ.Σ. των χρηματιστηριακών εταιρειών, όταν επιδεικνύουν ανάρμοστη συμπεριφορά προς τα όργανα και τα μέλη του χρηματιστηρίου και της Εποπτείας, σωρευτικώς ή διαζευκτικώς, αναλόγως προς τη βαρύτητα του παραπτώματος τις εξής πειθαρχικές ποινές: αα) Επίπληξη έγγραφη. ββ) Πρόστιμο μέχρι ποσού πέντε εκατομμυρίων δραχμών (το οποίο αναπροσαρμόστηκε σε 20.000.000 δρχ. με την 33737/1300-Β/1994 απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, Β' 630, εκδοθείσα βάσει της εξουσιοδοτικής διατάξεως της παρ. 5 του άρθρου 32 του ν. 3632/1928, όπως ίσχυε). γγ) Απαγόρευση διενέργειας χρηματιστηριακών συναλλαγών...2...3...4. Σε περίπτωση υποτροπής, εντός εξαμήνου από της επιβολής των ανωτέρω πειθαρχικών ποινών, τα ποσά των προστίμων διπλασιάζονται. Αν τα ποσά δεν καταβληθούν στο ταμείο του χρηματιστηρίου μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την επιβολή τους εισπράττονται από τις αρχές του χρηματιστηρίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε...».

4. Επειδή, από τις ανωτέρω διατάξεις των ν.1806/1988 και 2324/1995 συνάγεται ότι το «Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών» (ΧΑΑ), το οποίο είχε συσταθεί ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (άρθρα 1 έως και 3 του ν.3632/1928), μετετράπη ακολούθως σε ανώνυμη εταιρεία και έχει πλέον, κατά βάση, τον χαρακτήρα νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου. Ως προς ορισμένες, όμως, αρμοδιότητές του, που αναφέρονται στην εποπτεία των συναλλαγών επί των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο κινητών αξιών, για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της κεφαλαιαγοράς και της προστασίας των επενδυτών, το Χ.Α.Α. (και ήδη Χ.Α) εξακολουθούσε, κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλόμενης πράξεως, να ενεργεί ως ν.π.δ.δ. και να ασκεί δημόσια εξουσία, εκδίδοντας εκτελεστές διοικητικές πράξεις (Σ.τ.Ε. 4558/1997, 7μ., 3853/2002, 3131/2003, 3985/2004). Περαιτέρω, η, κατ' εφαρμογή της προεκθεσίσης διατάξεως του άρθρου 32 παρ.1 του ν. 3632/1928, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52 του ν.1969/1991, επιβολή της διοικητικής κυρώσεως του προστίμου για παράβαση, μεταξύ άλλων, της χρηματιστηριακής νομοθεσίας κατέλειπε, πριν την έναρξη της ισχύος του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, διοικητικής φύσεως συνέπειες, καθόσον στην παρ.4 του αυτού άρθρου 32 του ν.3632/1928 προβλέπεται διπλασιασμός του προστίμου σε περίπτωση υποτροπής εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος από την επιβολή του. Τούτου έπεται ότι η διαφορά που ανακύπτει από την αμφισβήτηση της νομιμότητας πράξεως επιβολής του ανωτέρω και εισπραττόμενου κατά τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε. προστίμου, η οποία έχει εκδοθεί προ της θέσεως σε ισχύ του, κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν.2717/1999 (Α' 97), Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, υπάγεται στην ακυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, δεδομένου ότι η δυναμένη να ασκηθεί κατά της πράξεως αυτής ανακοπή του άρθρου 73 παρ.1 του, κυρωθέντος με το ν.δ. 356/1974 (Α' 90), Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων δεν παρέχει ισοδύναμη με την αίτηση ακυρώσεως δικαστική προστασία και, ως εκ τούτου, δεν συνιστά παράλληλη προσφυγή κατά την έννοια του άρθρου 45 παρ. 1 του π.δ.18/1989 (Α' 8) (Σ.τ.Ε. 3529/2001, 7μ., 3131/2003, 1394/2005).

5. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω, η επίδικη διαφορά αποτελεί ακυρωτική διαφορά υπαγόμενη στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως αφορώσα στην αμφισβήτηση της νομιμότητας πράξεως του Χ.Α.Α. περί επιβολής προστίμου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 52 του ν.1969/1991, η οποία έχει τον χαρακτήρα εκτελεστής διοικητικής πράξεως που εκδόθηκε προ της θέσεως σε ισχύ του Κ.Δ.Δ. και επάγεται διοικητικής φύσεως συνέπειες ειδικώς προβλεπόμενες στον διοικητικό νόμο. Επομένως, από της απόψεως αυτής, παραδεκτώς πλήττεται με την ασκηθείσα αίτηση

30/3/2008

ακυρώσεως η προσβαλλόμενη από 15.5.1997 (θέμα 6ο) απόφαση του Δ.Σ. του Χ.Α.Α, με την οποία επιβλήθηκε στην αιτούσα εταιρεία πρόστιμο, ύψους 2.000.000 δραχμών, για παραβάσεις της χρηματιστηριακής νομοθεσίας. Περαιτέρω, ως συμπροσβαλλόμενη με την υπό κρίση αίτηση και μόνη πλέον παραδεκτώσ προσβαλλόμενη πράξη πρέπει να θεωρηθεί η από 11.9.1997 (θέμα 2ο) απόφαση του Δ.Σ. του Χ.Α.Α., με την οποία απορρίφθηκε αίτηση θεραπείας της αιτούσης κατά της προηγούμενης, από 15.5.1997 (θέμα 6ο), αποφάσεώς του, κατόπιν νέας κατ' ουσίαν έρευνας της υποθέσεως.

6. Επειδή, στο άρθρο 5 του ν.δ. 3330/1955 (Α' 230), όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο προ της καταργήσεώς του με το άρθρο 107 παρ.2 του ν.2533/1997 (Α' 228), προβλέπεται ότι «1. Η συμβατική μεταβίβασις των ονομαστικών μετοχών από της ισχύος του παρόντος νόμου ενεργείται ως ακολούθως: α) Εν τη περιφέρεια της τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης, ενώπιον χρηματιστού βεβαιούντος το γνήσιον της υπογραφής του οπισθογράφου πωλητού, επικυρουμένης της οπισθογραφήσεως υπό του προϊσταμένου του Γραφείου εκκαθαρίσεως του Χρηματιστηρίου Αθηνών δια της επιθέσεως της σφραγίδος και του χρονολογικού σημάντρου του Γραφείου και συμπληρωμένης δια του ονοματεπωνύμου του αγοραστού, καταχωρίσεως δε εν ειδικώ βιβλίω. Εντός δέκα ημερών από της ως άνω χρονολογικής σημάνσεως το Γραφείον Εκκαθαρίσεως του Χρηματιστηρίου Αθηνών υποχρεούται, όπως αποστείλη εις τας εκδοτριάς εταιρείας κατάστασιν εμφανίζουσαν τας γενομένας μεταβιβάσεις μετά μνείας απαιτητήτως του ονοματεπωνύμου, επαγγέλματος, διευθύνσεως και εθνικότητος του πωλητού και του αγοραστού, ως και των αριθμών των μετοχών και της χρονολογίας της μεταβιβάσεως. Βάσει των καταστάσεων τούτων η Εταιρεία σημειοί εν τω βιβλίω μετόχων τας γενομένας μεταβιβάσεις. β)... 2. Έναντι της Εταιρείας θεωρείται ως μέτοχος ο εν τω βιβλίω ονομαστικών μετόχων εγγεγραμμένος ως τοιοῦτος...». Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ.3 του ν.δ.4237/1962 (Α' 123), « Το άρθρον 5 του Ν.Δ/τος 3330/1955 ισχύει μόνον δια την μεταβίβασιν των εις το Χρηματιστήριον εισηγμένων ονομαστικών μετοχών». Εξάλλου, στο άρθρο 33 του ν. 1806/1988 (Α' 207), όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο, δηλαδή μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 56 του ν. 1892/1990 (Α' 101) και προ της καταργήσεώς του με το άρθρο 75 παρ.4 του ν.3371/2005 (Α' 178), προβλέπονται τα εξής: « 1. Η εν ζωή μεταβίβαση ονομαστικών μετοχών με χρηματιστηριακή συναλλαγή οποιασδήποτε μορφής στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών γίνεται μόνο αφού προηγηθεί κατάθεση των τίτλων των μετοχών στην Εταιρεία Αποθετηρίων, η οποία αναφέρεται στο άρθρο 33α (που υποκατέστησε, κατά τα άρθρα 33 παρ.13 και 33α παρ.1,11 του ν.1806/1988, το, προβλεπόμενο από το ανωτέρω άρθρο 5 παρ.1 εδ. α' του ν.δ.3330/1955, Γραφείο Εκκαθαρίσεως του Χ.Α.Α.) και η οποία εκδίδει έγγραφη απόδειξη για την κατάθεση των τίτλων στο όνομα εκείνου που αποκτά τις μετοχές (αποθετήριο).2. Για κάθε εν ζωή μεταβίβαση, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, ονομαστικών μετοχών, για τις οποίες έχει εκδοθεί αποθετήριο, εκδίδεται από την Εταιρεία Αποθετηρίων νέο αποθετήριο στο όνομα του νέου δικαιούχου και ακυρώνεται το παλιό ή γίνεται από τον κατά νόμο αρμόδιο για τη συντέλεση της μεταβιβάσεως επισημείωση στο υφιστάμενο αποθετήριο, το οποίο και παραδίδεται στο νέο δικαιούχο...3. Στις μεταβιβάσεις μετοχών που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους δεν χωρεί παράδοση και δεν γίνεται οποιαδήποτε επισημείωση ή έγγραφη επί των μετοχικών τίτλων ούτε αντικατάστασή τους. 4...5. Όπου κατά το νόμο απαιτείται κατάθεση ή επίδειξη τίτλων μετοχών αρκεί η κατάθεση ή επίδειξη του αντίστοιχου αποθετηρίου.6... 11. Οι τίτλοι των ονομαστικών μετοχών για τις οποίες εκδόθηκε αποθετήριο δεν αναλαμβάνονται από τον μέτοχο και όλα τα δικαιώματα από και πάνω στη μετοχή αποδεικνύονται από το αποθετήριο και ασκούνται μέσω αυτού κατά τους ορισμούς των παραπάνω διατάξεων. 12...16. (προσθεθείσα με το άρθρο 66 του ν.1969/1991) Το αποθετήριο έγγραφο είναι αξιόγραφο». Βάσει της εξουσιοδοτικής διατάξεως του άρθρου 33 παρ.1 του ν. 1806/1988 (όπως αυτή ίσχυε προ της αντικαταστάσεώς της με το άρθρο 56 του ν.1892/1990) εκδόθηκε η 11596/Β216/1990 απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας (Β' 119), με την οποία ρυθμίζεται ειδικότερα η «Λειτουργία Αποθετηρίου Ονομαστικών Τίτλων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών».

7. Επειδή, από τις παρατιθέμενες στην προηγούμενη σκέψη διατάξεις, συνδυαστικώς ερμηνευόμενες, συνάγονται τα εξής: Για την, κατ' εφαρμογή των διατάξεων αυτών, νόμιμη συμβατική μεταβίβαση-πώληση εντός της περιφέρειας της τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο και κατατεθειμένων στην «Εταιρεία Αποθετηρίων Τίτλων ΑΕ.» (ήδη «Κεντρικό Αποθετήριο Αξιών ΑΕ.») ονομαστικών μετοχών, για τις οποίες έχει εκδοθεί σχετικό αποθετήριο έγγραφο, απαιτείται η διενέργεια της εν λόγω μεταβιβάσεως ενώπιον του

μεσολαβούντος στη χρηματιστηριακή συναλλαγή χρηματιστού ή του χρηματιστηριακού εκπροσώπου της μεσολαβούσης ανώνυμης χρηματιστηριακής εταιρείας, η οποία, συμφώνως προς τα άρθρα 6 παρ.1,2 και 7 παρ.1 του ν.1806/1988, εμπίπτει στην έννοια του χρηματιστού και δεσμεύεται για χρηματιστηριακές συναλλαγές πραγματοποιούμενες από χρηματιστηριακό εκπρόσωπό της. Συγκεκριμένα, προς διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της κεφαλαιαγοράς και της προστασίας των χρηματιστηριακών συναλλαγών και, εντεύθεν, του επενδυτικού κοινού, απαιτείται η προσέλευση του δικαιούχου του αποθετηρίου ενώπιον του χρηματιστού ή του χρηματιστηριακού εκπροσώπου της ανώνυμης χρηματιστηριακής εταιρείας, προκειμένου ο εν λόγω δικαιούχος αφενός να παράσχει στο ως άνω μέλος του Χ.Α.Α. (χρηματιστή ή α.χ.ε.) την εντολή της χρηματιστηριακής εκποιήσεως-μεταβιβάσεως των εισηγμένων στο Χ.Α.Α ονομαστικών μετοχών του, για τις οποίες έχει εκδοθεί το σχετικό αποθετήριο, και αφετέρου να οπισθογραφήσει ενώπιον του χρηματιστού ή του εκπροσώπου της α.χ.ε. το υπ' αυτού προσκομισθέν αποθετήριο. Περαιτέρω, το μεσολαβούν μέλος του Χ.Α.Α. οφείλει να βεβαιώσει επί του αποθετηρίου τη γνησιότητα της υπογραφής του οπισθογράφου εντολέως του πωλητού, για λογαριασμό του οποίου θα προβεί στη χρηματιστηριακή εκποίηση των ονομαστικών μετοχών, που αντιπροσωπεύει το εν λόγω αποθετήριο. Νόμιμη κατάρτιση της εκποιητικής δικαιοπραξίας για τη χρηματιστηριακή συμβατική μεταβίβαση - πώληση εντός της περιφέρειας της τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας εισηγμένων στο Χ.Α.Α. (Χ.Α.) και κατατεθειμένων στην Εταιρεία Αποθετηρίων (Κεντρικό Αποθετήριο Αξιών) ονομαστικών μετοχών, για τις οποίες έχει εκδοθεί το αποθετήριο, υφίσταται μόνον εφόσον τηρηθούν οι διατυπώσεις αυτές καθώς και οι λοιπές προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 5 παρ.1 εδ.α' του ν.δ.3330/1955, σε συνδυασμό προς τις νεότερες περί αποθετηρίων διατάξεις του 33 του ν. 1806/1988, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 56 του ν.1892/1990, και προς αυτές της 11596/Β216/1990 αποφάσεως του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας. Εξάλλου, και σε περίπτωση που ο χρηματιστής εκτελέσει παρατύπως δοθείσα (π.χ. τηλεφωνικώς) σε αυτόν από τον δικαιούχο του αποθετηρίου, εντολή πώλησεως των ονομαστικών μετοχών τις οποίες αντιπροσωπεύει το αποθετήριο, δηλαδή χωρίς τήρηση των διατυπώσεων του άρθρου 5 παρ. 1 εδ.α' του ν.δ.3330/1955, ο χρηματιστής ευθύνεται, στο πλαίσιο της μεταξύ αυτού και του πελάτη του συμβατικής σχέσεως χρηματιστηριακής παραγγελίας, βάσει των ευθέως εφαρμοζομένων στις χρηματιστηριακές συναλλαγές διατάξεων περί παραγγελιοδόχων του άρθρου 90 του Εμπορικού Νόμου και των αρρήκτως συνδεδεμένων με αυτές διατάξεων περί εντολής του Αστικού Κώδικα (713 επ., στις οποίες, κατά την έννοιά του, παραπέμπει το άρθρο 91 του Εμπ.Ν.). Ειδικότερα, ο χρηματιστής υποχρεούται να διεκπεραιώσει προσηκόντως την παραγγελία/ εντολή του πελάτη του-δικαιούχου του αποθετηρίου προς χρηματιστηριακή πώληση των οικείων ονομαστικών μετοχών του, με την επιμέλεια που αρμόζει στις χρηματιστηριακές συναλλαγές σύμφωνα και προς τις κρατούσες αρχές της καλής πίστεως και των συναλλακτικών ηθών και, εντεύθεν, να αποδώσει στον συγκεκριμένο πελάτη του το προϊόν εκποιήσεως της χρηματιστηριακής πώλησεως που διενήργησε για λογαριασμό του, ως παραγγελιοδόχος-εντολοδόχος.

8. Επειδή, από τις προσβαλλόμενες πράξεις και τα στοιχεία στα οποία αυτές αναφέρονται (βλ. ιδίως την ΕΧΑ/Β/193/11.3.1997 έκθεση ελέγχου υπαλλήλων του Τμήματος Χρηματιστηρίου Αξιών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και (τα παραστατικά έγγραφα της επίδικης χρηματιστηριακής συναλλαγής) προκύπτουν τα εξής: Κατόπιν καταγγελίας του Αναστάσιου Δ. Σωφρονιάδη, δικαιούχου του υπ' αριθ. 010003/000089635-6/13.12.1991 αποθετηρίου εγγράφου 2.100 ονομαστικών μετοχών της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, το οποίο είχε εκδοθεί επ' ονόματι του κατ' εφαρμογή του άρθρου 33 του ν.1806/1988, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 56 του ν. 1892/1990, διενεργήθηκε στις 26.2.1997 έλεγχος και διαπιστώθηκε ότι αιτούσα ανώνυμη χρηματιστηριακή εταιρεία αφενός είχε προβεί στις 3.1.1996 στην πώληση, χρηματιστηριακώς, των ανωτέρω μετοχών χωρίς προηγουμένως να έχουν τηρηθεί οι διατυπώσεις του άρθρου 5 παρ.1 εδ.α' του ν.δ.3330/1955 και αφετέρου δεν απέδωσε στον ως άνω καταγγέλλοντα το προϊόν εκποιήσεως της χρηματιστηριακής πώλησεως που διεκπεραίωσε στις 5.1.1996 για λογαριασμό του, κατά παράβαση των άρθρων 90 του Εμπ.Ν. και 719 του Α.Κ. Συγκεκριμένα στις 3.1.1996 ενώπιον του χρηματιστηριακού εκπροσώπου της, εδρεύουσας στην Αθήνα, αιτούσης α.χ.ε. δεν εμφανίστηκε ο προαναφερόμενος επενδυτής και δικαιούχος του αποθετηρίου Α.Δ. Σωφρονιάδης προκειμένου να παράσχει στο μέλος του Χ.Α.Α. την εντολή πώλησεως των μετοχών του, αξίας 24.370.394 δρχ., και να οπισθογραφήσει ενώπιόν του το σχετικό αποθετήριο ώστε το εν λόγω μέλος του Χ.Α.Α. να βεβαιώσει επ' αυτού το γνήσιο της υπογραφής του δικαιούχου του αποθετηρίου, αλλά προσήλθε ο

επενδυτής και πελάτης της αιτούσης Χάρης Κ. Κωστάκης κομίζοντας το ανωτέρω αποθετήριο ως ήδη οπισθογραφημένο από τον δικαιούχο Α. Δ. Σωφρονιάδη, ο οποίος φέρεται ότι, επιθυμώντας τη χρηματιστηριακή πώληση των μετοχών του, είχε εκ των προτέρων αναγράψει το ονοματεπώνυμό του και θέσει την ιδιόχειρη υπογραφή του κάτω από την ένδειξη «ο Μεταβιβάζων» στο οπίσθιο μέρος του αποθετηρίου, ενώ η επ' αυτού βεβαίωση του μέλους του Χ.Α.Α. περί της γνησιότητας της υπογραφής φέρει ημερομηνία μεταγενέστερη αυτής των εκδοθέντων για την επίδικη χρηματιστηριακή συναλλαγή επ' ονόματι των Α. Δ. Σωφρονιάδη, με κωδικό πελάτη 367, και Χ. Κ. Κωστάκη, με κωδικό πελάτη 120, παραστατικών εγγράφων, από τα οποία προέκυψε ότι η αιτούσα κατέβαλε στις 5.1.1996 το τίμημα της πώλησεως των ως άνω μετοχών στον Χ. Κ. Κωστάκη και όχι στον δικαιούχο του αποθετηρίου Α. Δ. Σωφρονιάδη, για λογαριασμό του οποίου είχε διενεργηθεί η σχετική πώληση. Κατόπιν κλήσεώς της σε ακρόαση, η αιτούσα, συνομολογώντας τα ανωτέρω πραγματικά περιστατικά, ισχυρίστηκε, με το από 4.4.1997 υπόμνημα, ότι δεν παρέβη τις υποχρεώσεις της εκ της χρηματιστηριακής νομοθεσίας, διότι, πριν προβεί στην πώληση των μετοχών, για τις οποίες είχε εκδοθεί το κατά τα εκτεθέντα εκ των προτέρων οπισθογραφημένο αποθετήριο, που παρέδωσε σε αυτήν ο Χ. Κ. Κωστάκης, η εν λόγω α.χ.ε. είχε επικοινωνήσει τηλεφωνικώς με τον δικαιούχο του αποθετηρίου Α.Δ. Σωφρονιάδη, από τον οποίο έλαβε την εντολή να πραγματοποιήσει τη χρηματιστηριακή πώληση καθώς και τη διαβεβαίωση ότι θα της διαβιασθεί και έγγραφη εξουσιοδότηση του ίδιου προς πώληση των μετοχικών τίτλων του και προς είσπραξη του εξ αυτής τιμήματος από τον Χ. Κ. Κωστάκη, ο οποίος, επίσης, της είχε παράσχει τις αυτές διαβεβαιώσεις, οι οποίες δεν υλοποιήθηκαν, τελικώς, παρά τις σχετικές ενέργειές της. Στη συνέχεια, με το προαναφερόμενο από 4.4.1997 υπόμνημα, η αιτούσα ισχυρίστηκε ότι, προς ολοκλήρωση της εντολής πώλησεως που είχε λάβει τηλεφωνικώς από τον Α. Δ. Σωφρονιάδη, κατέβαλε το τίμημα, εκ της διενεργηθείσης για λογαριασμό του πώλησεως, στον Χ. Κ. Κωστάκη, ο οποίος την πληροφόρησε, προσκομίζοντας σχετική «δήλωση απόδειξης παραλαβής», ότι παρέδωσε το εν λόγω τίμημα στον συνεργάτη του Κων/νο Βογιατζάκη, με τον οποίο ο Α.Δ. Σωφρονιάδης είχε συμφωνήσει στη χρηματιστηριακή πώληση των ως άνω μετοχών του. Ενόψει των ανωτέρω, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη από 15.5.1997 (θέμα 6ο) απόφαση του Δ.Σ. του Χ.Α.Α. περί επιβολής στην αιτούσα εταιρεία προστίμου ύψους 2.000.000 δραχμών κατ' εφαρμογή του άρθρου 52 του ν.1969/1991, η οποία ενσωματώθηκε στην, θεωρούμενη ως συμπεροβαλλόμενη με την υπό κρίση αίτηση και μόνη παραδεκτός προσβαλλόμενη, από 11.9.1997 (θέμα 2ο) απόφαση του Δ.Σ. του Χ.Α.Α., απορριπτική της από 25.7.1997 αιτήσεως θεραπείας της αιτούσης κατά της προηγούμενης πράξεώς του, μετά από νέα κατ' ουσίαν έρευνα της υποθέσεως. Με την τελευταία, από 11.9.1997, απόφασή του, ορθώς ερμηνευόμενη, το Δ.Σ. του Χ.Α.Α. επέβαλε σε βάρος της αιτούσης τη μνησθείσα διοικητική κύρωση του προστίμου, αφού έκρινε ότι η εν λόγω α.χ.ε. υπέπεσε στις ως άνω αποδιδόμενες σε αυτήν δύο παραβάσεις θεμελιωδών κανόνων της χρηματιστηριακής νομοθεσίας. Τούτο διότι, πρώτον, κατά παράβαση του άρθρου 5 παρ.1 εδ.α' του ν.δ.3330/1955, η αιτούσα πραγματοποίησε την προαναφερόμενη πώληση ονομαστικών μετοχών, τις οποίες αντιπροσώπευε το αποθετήριο που προσκομίστηκε στον χρηματιστηριακό εκπρόσωπό της από τρίτο πρόσωπο, τον Χ. Κ. Κωστάκη, και φέρετο ως εκ των προτέρων οπισθογραφημένο από τον δικαιούχο αυτού, Α. Δ. Σωφρονιάδη, του οποίου βεβαίωσε το γνήσιο της υπογραφής επί του αποθετηρίου, αν και ο εν λόγω δικαιούχος δεν εμφανίστηκε ενώπιον του χρηματιστηριακού εκπροσώπου της προκειμένου να παράσχει την εντολή πώλησεως των μετοχών, οπισθογραφώντας ενάπιόν του το σχετικό αποθετήριο, και, δεύτερον, κατά παράβαση των άρθρων 90 του Εμπ.Ν. και 719 του Α.Κ., η αιτούσα, μη επιδεικνύοντας την προκήσουσα στις χρηματιστηριακές συναλλαγές επιμέλεια, κατέβαλε το προϊόν εκποιήσεως των ως άνω ονομαστικών μετοχών στον Χ. Κ. Κωστάκη και όχι στον Α. Δ. Σωφρονιάδη για λογαριασμό του οποίου διεκπεραίωσε την πώληση ως παραγγελιοδόχος - εντολοδόχος, κατόπιν εντολής του παρατύπως δοθείσης μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας (την οποία, εξάλλου, αρνείται ο Α. Δ. Σωφρονιάδης, στις από 19.2.1997 και 28.2.1997 καταγγελίες του προς τη Δ/ση Πιστωτ. & Δημοσ. Υποθέσεων του ΥΠ.Ε.Ο.). Υπό τα ανωτέρω πραγματικά περιστατικά, τα οποία συνομολογεί και η αιτούσα, και ενόψει των εκτεθέντων στην έβδομη σκέψη περί της εννοίας του, εφαρμοστέου κατά τον χρόνο της επίδικης χρηματιστηριακής συναλλαγής, νομοθετικού καθεστώτος, συντρέχει εν προκειμένω παράβαση εκ μέρους της αιτούσης α.χ.ε. των ως άνω θεμελιωδών κανόνων της χρηματιστηριακής νομοθεσίας και, συνεπώς, νομίμως επιβλήθηκε σε βάρος της η επίδικη διοικητική κύρωση του προστίμου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 32 παρ.1 του ν.3632/1928, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 52 του ν.1969/1991, για τις

- Συμπροσέχθη επιχειρήσεως
- διμηνή πρόκληση.

Αριθμός 108/1991
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 9 Νοεμβρίου 1990, με την εξής σύνθεση: Β. Μποτόπουλος, Πρόεδρος, Σ. Σπηλιωτόπουλος, Γ. Γραΐγος, Αδ. Φαρμάκης, Γ. Κουβελάκης, Χ. Μακρίδης, Κ. Γ. Χαλαζωνίτης, Α. Οικονόμου, Ν. Παπαδημητρίου, Π. Παραράς, Ι. Μαρής, Φ. Στεργιόπουλος, Σ. Καραλής, Σύμβουλοι, Φ. Αρναούτογλου, Δ. Σκαλτσούνης, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Φρ. Καμπάνης.

Για να δικάσει την από 12 Οκτωβρίου 1987 αίτηση, η οποία παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της 2389/1989 παραπεμπτικής αποφάσεως του Γ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, για να επιλύσει το εις την απόφαση αυτή αναφερόμενο ζήτημα:

της Άννας Σπυριδανός Δρίτσα, κατοίκου Αθηνών (Ομήρου 27), η οποία δεν παρέστη, κατά της Δημοτικής Επιχειρήσεως Υδρεύσεως-Αποχετεύσεως Θηβών (Δ.Ε.Υ.Α.Θ.), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Στυλ. Μπαμπά (Α.Μ. 2844/90), που τον διόρισε με πληρεξούσιο, και κατά του παρεμβαίνοντος Υπουργού Εσωτερικών, ο οποίος παρέστη με την Κ. Παλαιολόγου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα επιδιώκει να ακυρωθεί η 5/1987 απόφαση της Δημοτικής Επιχειρήσεως Υδρεύσεως-Αποχετεύσεως Θηβών.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου Γ. Γραΐγου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον αντιπρόσωπο του παρεμβαίνοντος Υπουργού και τον πληρεξούσιο της Δημοτικής Επιχειρήσεως, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψη της κρινόμενης αιτήσεως.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη και,

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή δια την άσκηση της υπό κρίσιν αιτήσεως κατεβλήθησαν τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (αριθ. γραμματίων 3693431-2/1987 και 664200, 641109/87).
2. Επειδή δια της αιτήσεως ταύτης ζητείται η ακύρωσις της 5/1987 αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου της Δημοτικής Επιχειρήσεως Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Θηβών (ΔΕΥΑΘ), δημοσιευθείσης εις Φ.Ε.Κ. 526/10.6.1987 τ. Δ' δια της οποίας, επικυρωθείσης με την 13865/21.10.88 απόφασιν της Νομαρχίας Βοιωτίας, εκηρύχθη αναγκαστικώς απαλλοτριωτέα αγροτική έκτασις 222,70 τ.μ. ιδιοκτησίας της αιτούσης εις θέσιν "Χαραϊντίνη" της κτηματικής περιφέρειας του Δήμου Θηβών δια λόγους δημοσίας ωφελείας και συγκεκριμένως προς διενέργειαν γεωτρήσεως δια την άντλησιν ύδατος δια τας ανάγκας της πόλεως Θηβών, υπέρ και δαπάναις της ρηθείσης δημοτικής επιχειρήσεως (ΔΕΥΑΘ).
3. Επειδή η υπόθεσις εισάγεται εις την ολομέλειαν του Δικαστηρίου κατόπιν της 2389/1989 παραπεμπτικής αποφάσεως της επταμελούς συνθέσεως του Γ' Τμήματος, λόγω του ανακώψαντος μείζονος σπουδαιότητος ζητήματος εάν η ανάθεσις κτηρύξεως αναγκαστικής απαλλοτριώσεως εις όργανον νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, συμπορεύεται προς τας περί προστασίας της ιδιοκτησίας διατάξεις του άρθρου 17 του ισχύοντος Συντάγματος.
4. Επειδή, σύμφωνα προς το άρθρον 17 του Συντάγματος (1975) η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασίαν του Κράτους, τα εξ αυτής όμως δικαιώματα δεν δύνανται να ασκούνται εις βάρος του γενικού συμφέροντος, (παρ. 1). Ουδείς στερείται της ιδιοκτησίας αυτού ει μη δια δημοσίαν ωφέλειαν προσηκόντως αποδεδειγμένην όταν και όπως ο νόμος ορίζει, πάντοτε δε προηγουμένης πλήρους αποζημιώσεως, ανταποκρινομένης προς την αξίαν του απαλλοτριουμένου κατά τον χρόνον της ενώπιον του δικαστηρίου συζητήσεως περί προσωρινού προσδιορισμού της αποζημιώσεως ... (παρ. 2). Κατά την έννοιαν των διατάξεων τούτων εις κήρυξιν της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως δύνανται να προέλθουν όχι μόνον το Κράτος δια ταν οργάνων αυτού, αλλά και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου δια των οργάνων των, διότι και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αποτελούν κρατικής υπηρεσίας καθ' ύλην ή κατά τόπον αποκεντρωμένας.
5. Επειδή ο ν. 1069/1980 (Α' 191) εις το άρθρον 1 αυτού ορίζει ότι: "Διά την άσκηση των πάσης φύσεως δραστηριοτήτων του κυκλώματος υδρεύσεως και αποχετεύσεως οικιστικών κέντρων της Χώρας, εξαιρέσει των πόλεων Αθηνών, Θεσσαλονίκης και Βόλου και των μείζονων αυτών περιοχών, δύνανται να συνιστώνται κατά την παράγραφον 3 του παρόντος άρθρου εις έκαστον

Δήμον ή Κοινότητα της χώρας ή υπό πλειόνων Δήμων ή Κοινοτήτων ή Δήμων και Κοινοτήτων ενιαία επιχειρήσεις υδρεύσεως και αποχετεύσεως. Αι ανωτέρω Επιχειρήσεις αποτελούν ίδια Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου Κοινωφελούς χαρακτήρος, διεπόμενα υπό των κανόνων της ιδιωτικής οικονομίας, εφ' όσον δεν ορίζεται άλλως υπό του νόμου. - Αι διατάξεις της παρούσης παραγράφου δύνανται να εφαρμόζονται και εις περιπτώσεις μετατροπής εις επιχειρήσιν συνεστημένων συνδέσμων Δήμων ή Κοινοτήτων ή Δήμων και Κοινοτήτων. - Αι επιχειρήσεις υδρεύσεως και αποχετεύσεως λειτουργούν υπό μορφήν Δημοτικής ή Κοινοτικής επιχειρήσεως και διέπονται ως προς την διοίκησιν, οργάνωσιν, εκτέλεσιν, λειτουργίαν, συντήρησιν των έργων της αρμοδιότητός των καθώς και τας πηγάς της χρηματοδοτήσεώς των υπό των διατάξεων του παρόντος νόμου, εφαρμοζομένων κατά τα λοιπά των διατάξεων του "Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος". 2. Αι προβλεπόμενα υπό της προηγούμενης παραγράφου επιχειρήσεις είναι αρμόδια δια την μελέτην, κατασκευήν, συντήρησιν, εκμετάλλευσιν, διοίκησιν και λειτουργίαν των δικτύων υδρεύσεως και αποχετεύσεως ακαθάρτων και ομβρίων υδάτων, ως και μονάδων επεξεργασίας λυμάτων και αποβλήτων της περιοχής αρμοδιότητός των. 3. Η σύστασις εκάστης επιχειρήσεως ενεργείται δι' αποφάσεως των οικείων Δημοτικών ή Κοινοτικών Συμβουλίων, δι' ης θα ορίζεται η επωνυμία, η έδρα, οι δικαιολογούντες την σύστασιν αυτής λόγοι, τα παραχωρούμενα εις αυτήν περιουσιακά στοιχεία, ο τρόπος εκμεταλλεύσεως των έργων ή υπηρεσιών και τα εξ αυτών έσοδα, ως και η περιοχή της επιχειρήσεως. Προκειμένου περί μετατροπής συνδέσμου εις επιχειρήσιν απαιτείται απόφασις των δημοτικών και κοινοτικών συμβουλίων των Δήμων και Κοινοτήτων των μετεχόντων εις τούτον. - Η απόφασις περί συστάσεως της επιχειρήσεως ή μετατροπής συνδέσμου εις επιχειρήσιν εγκρίνεται δια προεδρικού διατάγματος εκδιδόμενου προτάσει του Υπουργού Εσωτερικών. Περαιτέρω εις το άρθρον 24 του ίδιου νόμου ορίζονται τα εξής: 1. Τα υπό της επιχειρήσεως εκτελούμενα έργα χαρακτηρίζονται δημοσίας ωφελείας, τα δε δια ταύτα, ως και δια τας συναφείς εγκαταστάσεις αναγκαιούντα ακίνητα, απαλλοτριούνται αναγκαστικώς υπέρ και τας δαπάναις αυτής, κατόπιν αποφάσεως του Διοικητικού Συμβουλίου, εφαρμοζομένων κατά τα λοιπά των περι αναγκαστικών απαλλοτριώσεων των Δήμων και Κοινοτήτων εκάστοτε ισχυουσών διατάξεων. Καθ' όμοιον τρόπον συνιστώνται αναγκαστικώς και δουλείαι οιασδήποτε μορφής. 2. Αι διατάξεις του Ν.Δ. 797/1971 "περί αναγκαστικών απαλλοτριώσεων" και αι δι' αυτών διατηρηθείσαι εξαιρέσεις επί Δήμων και Κοινοτήτων ισχύουν και δια τας υπέρ της επιχειρήσεως απαλλοτριώσεις επιφυλασσομένων των ειδικωτέρων διατάξεων του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος. 3. Εφ' όσον τα έργα πρόκειται να κατασκευασθούν εις χώρους προβλεπομένους δι' οδούς, πλατείας, ή λοιπούς κοινοχρήστους χώρους του εδαφίου α' της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του από 17/7-16.8.1923 του Ν.Δ/τος "περί σχεδίων πόλεων, κωμών και συνοικισμών του Κράτους και της οικοδομής αυτών" η υπέρ του Δήμου ή της Κοινότητος απαλλοτριώσεις δύνανται να επισπεύδεται υπό της Επιχειρήσεως δαπάναις αυτής". Εξ άλλου κατά τον Δημοτικόν και Κοινοτικόν Κώδικα (π.δ. 76/1985, Α' 27) "η κήρυξη της απαλλοτριώσεως ή η σύστασις δουλείας γίνεται με πράξη του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου που ελέγχεται από άποψη νομιμότητος από το Νομάρχη" (άρθρο 244 § 1).

6. Επειδή εκ των παραιτηθεισών διατάξεων του ν. 1069/1980 συνάγεται ότι αι ως είρηται δημοτικά επιχειρήσεις παρά το γεγονός ότι ο μνησθείς νόμος έχει απονείμη εις αυτάς και ωρισμένας αρμοδιότητας αι οποία προσιδιάζουν εις δημόσιαν αρχήν (βλ. ανωτ. άρθρον 24 ως επίσης 11, 27 κ.α.) είναι εν τούτοις κατά βάσιν νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού δικαίου (πρβλ. ΣΕ 878, 894, 2340, 2854/1988). Καθ' ο μέρος όμως δια της διαληφθείσης διατάξεως του άρθρου 24 του ως άνω ν. 1069/1980 αι εν λόγω επιχειρήσεις εξοπλίζονται με την αρμοδιότητα κηρύξεως αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, ήτοι με αρμοδιότητα προσιδιάζουσαν εις δημοσίαν αρχήν, αι επιχειρήσεις αυται ενεργούν, εν τη ασκήσει της αρμοδιότητός των ταύτης ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και ως εκ τούτου εις τα νομικά ταύτα πρόσωπα, διφυούς κατά τούτο χαρακτήρος, θεμιτώς κατά το άρθρον 17 του Συντάγματος ανατίθεται, δια της μνησθείσης διατάξεως, η εξουσία κηρύξεως αναγκαστικής απαλλοτριώσεως διότι, κατά τα ήδη εκτεθέντα, εις αναγκαστικήν απαλλοτριώσιν δύνανται να προβούν κατά την έννοιαν της εν λόγω συνταγματικής διατάξεως όχι μόνον το Κράτος αλλά και τα προς αυτό εξομοιούμενα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου όπως είναι και η εκδούσα την προσβαλλομένην πράξιν δημοτική επιχειρήσιν εν τη ασκήσει της περί ης πρόκειται αρμοδιότητος. Επομένως η σχετική πράξις αυτής δι' ης εκηρύχθη η υπό κρίσιν αναγκαστική απαλλοτριώσις, ως πράξις, εν τούτω, νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, είναι εκτελεστή διοικητική πράξις παραδεκτώς προσβαλλομένη δια της αιτήσεως ακυρώσεως. Αν και κατά την

γνώμην εξ μελών του δικαστηρίου με αποφασιστικήν ψήφον αι ενός παρέδρου, η δημοσία ωφελεία αποτελεί κατά το άρθρον 4 του Συντάγματος την βάση της κηρύξεως της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως, επομένως η συνδρομή της δημοσίας ωφελείας και κατά συνεκδοχήν η σκοπιμότητα της κηρύξεως της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως πρέπει να εκτιμηθούν, κατά την έννοιαν της ως άνω διατάξεως του Συντάγματος, υπό οργάνου του Κράτους και όχι υπό οργάνου νομικού προσώπου διφυούς χαρακτήρος, διότι το τελευταίον τούτο νομικόν πρόσωπον κατά τον διέποντα αυτό νόμον λειτουργεί με κριτήρια της ιδιωτικής οικονομίας και ως εκ τούτου δεν δύναται να προέλθη εις τας ανωτέρω εκτιμήσεις αι οποίαι, κατά την ανωτέρω συνταγματικήν διάταξιν, πρέπει να διαμορφούνται αποκλειστικώς και μόνον επί τη βάσει κριτηρίων δημοσίου συμφέροντος. Όθεν, κατά την τελευταίαν ταύτην γνώμην, η διάταξις του άρθρου 24 του ν. 1069/80 δια της οποίας ανατίθεται εις όργανον νομικού προσώπου διφυούς χαρακτήρος η εξουσία κηρύξεως αναγκαστικής απαλλοτριώσεως είναι αντίθετος προς το άρθρον 17 του Συντάγματος και συνεπώς ανίσχυρος.

7. Επειδή μετά την επίλυσιν του κατά τ' ανωτέρω παραπεμφθέντος ζητήματος η υπόθεσις πρέπει να αναπεμφθή προς περαιτέρω εκδίκασιν εις το Γ' Τμήμα.

Δια ταύτα

Επιλύει το κατά τα εν τω αιτιολογικό παραπεμφθέν ζήτημα.

Αναπέμπει την υπόθεσιν προς περαιτέρω εκδίκασιν εις το Γ' Τμήμα του Δικαστηρίου.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 30 Νοεμβρίου 1990 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 11ης Ιανουαρίου 1991.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

??

??

??

??

1

-2-

Αριθμός 108/1991

./.

./.

Επιτροπή Ανταγωνισμού

Αριθμός 1337/2003
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Β΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 2 Απριλίου 2003 με την εξής σύνθεση: Φ. Στεργιόπουλος, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Β΄ Τμήματος, Δ. Κωστόπουλος, Ε. Γαλανού, Ν. Σκλιάς, Αικ. Συγγούνα, Σύμβουλοι, Ι. Γράβαρης, Ι. Σύμπλης, Πάρεδροι. Γραμματέας η Μ. Μπερδεμπέ, Γραμματέας του Β΄ Τμήματος.

Για να δικάσει την από 23 Οκτωβρίου 2000 αίτηση:

των: 1) Υπουργού Οικονομικών, 2) Υπουργού Ανάπτυξης και 3) Επιτροπής Ανταγωνισμού, οι οποίοι παρέστησαν με τον Ευάγγελο Μαρίνη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, κατά του Γεωργίου Στρατηγού, κατοίκου Νέας Σμύρνης Αττικής (Αδραμυτίου 39), ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Χαράλαμπο Χρυσανθάκη (Α.Μ. 11855), που τον διόρισε στο ακροατήριο. Με την αίτηση αυτή οι αναιρεσιόντες επιδιώκουν να αναιρεθεί η 1710/2000 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της Εισηγήτριας, Συμβούλου Ε. Γαλανού. Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον αντιπρόσωπο των Υπουργών και της Επιτροπής, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον πληρεξούσιο του αναιρεσιβλήτου, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α

1

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το Νόμο

- Επειδή, η υπό κρίση αίτηση που συμπληρώθηκε με τα από 3.5.2001 και 5.6.2001 δικόγραφα προσθέτων λόγων ασκείται σύμφωνα με το νόμο ατελώς και χωρίς καταβολή παραβόλου. Με την αίτηση αυτή ζητείται εμπροθέσμως η αναίρεση της απόφασης 1710/2000 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, με την οποία αφενός μεν έγινε δεκτή προσφυγή του αναιρεσιβλήτου Γ. Στρατηγού, μετόχου της ανώνυμης εταιρείας «ΕΠ.ΑΛ.ΜΕ ΑΕ» κατά της 36/Π/1999 απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, με την οποία είχε κριθεί ότι δε συντρέχει νόμιμος λόγος απαγορεύσεως της συγκεντρώσεως της εταιρείας «Αλουμίνιον της Ελλάδος ΑΕ» και της ανωτέρω εταιρείας με τον περιγραφόμενο στην εν λόγω απόφαση τρόπο και ακυρώθηκε η απόφαση αυτή, αφετέρου δε απορρίφθηκαν οι παρεμβάσεις των εν λόγω εταιρειών.
- Επειδή, η υπό κρίση αίτηση εισάγεται προς συζήτηση ενώπιον του Τμήματος με επταμελή σύνθεση μετά την 2923/2002 παραπεμπτική απόφαση του Τμήματος με πενταμελή σύνθεση προς επίλυση ζητημάτων αναγομένων στην εκπροσώπηση του Δημοσίου στην παρούσα δίκη και στη δίκη ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου καθώς και στην ερμηνεία των κατωτέρω παρατιθέμενων διατάξεων του Ν. 703/1977.
- Επειδή, στο άρθρο 8 παρ. 1 του Ν. 703/1977 (ΦΕΚ Α΄ 278), όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 2296/1995 (ΦΕΚ Α΄ 43), ορίζεται ότι «Συνιστάται Επιτροπή Ανταγωνισμού, η οποία λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή», ότι «η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει διοικητική αυτοτέλεια» και ότι «εποπτεύεται από τον Υπουργό Εμπορίου» (ήδη Ανάπτυξης). Οι αποφάσεις της εν λόγω Επιτροπής υπόκεινται σε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών μέσα σε προθεσμία 20 ημερών από την κοινοποίησή τους, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 1 του ως άνω Ν. 703/1977, όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε από το άρθρο 14 παρ. 1 του ως άνω Ν. 2296/1995, οι αποφάσεις δε του Διοικητικού Εφετείου υπόκεινται σε αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας (άρθρο 15 παρ. 1 του Ν. 703/1977). Εξάλλου, δικαίωμα προσφυγής έχουν σύμφωνα με την παρ. 3 του ανωτέρω άρθρου 14 του Ν. 703/1977, όπως η παράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε από την περίπτ. β΄ της παρ. 14 του άρθρου 4 του Ν. 2296/1995, «οι επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, κατά των οποίων εκδόθηκε η απόφαση, β) εκείνος που υπέβαλε καταγγελία για παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου, γ) το Δημόσιο δια του Υπουργού Εμπορίου (ήδη Ανάπτυξης), δ) οποιοσδήποτε τρίτος που έχει έννομον συμφέρον». Περαιτέρω, στο άρθρο 16 παρ. 1 του ίδιου Ν. 703/1977 ορίζεται ότι «Εξαιρουμένης της περιπτώσεως καθ' ην εν τω παρόντι νόμο προβλέπεται ή εξ αυτού προκύπτει διάφορος ρυθμισμός, εις τας ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων διεξαγομένας κατ' αυτόν δίκας εφαρμόζονται, ως εκάστοτε ισχύουν, αι διατάξεις του Κώδικος Φορολογικής Δικονομίας, ως και αι περί αιτήσεως

αναιρέσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, ιδία δε αι αναφερόμεναι εις την δικαιοδοσίαν και αρμοδιότητα των δικαστηρίων, τον αποκλεισμόν, την εξαίρεσιν και την αποχήν δικαστών, τους διαδίκους, την ομοδικίαν, την συνάφειαν και την παρέμβασιν, την συνεκδικασιν ή τον χωρισμόν των υποθέσεων, την παράστασιν κατά την συζήτησιν, τους θεμελιώδεις κανόνας διεξαγωγής της δίκης, τας εκθέσεις και τα δικόγραφα, τας επιδόσεις, τας προθεσμίας, τας δικονομικάς ακυρότητας, την προσφυγήν και τους προσθέτους λόγους, την προπαρασκευήν της συζητήσεως, την επ' ακροατηρίου συζήτησιν, την διακοπήν και επανάληψιν της δίκης, την κατάργησιν αυτής, την απόφασιν, την διόρθωσιν και την ερμηνείαν των αποφάσεων, το δεδικασμένον, την απόδειξιν, τας γενικάς διατάξεις περί ενδίκων μέσων, την ανακοπήν, την έφεσιν, την αναθεώρησιν και την αναίρεσιν». Εξάλλου, στο άρθρο 25 παρ. 1 του Ν. 2717/1999 (ΦΕΚ Α' 97 Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας) ορίζονται τα εξής: «Το Δημόσιο εκπροσωπείται στη δίκη από τον Υπουργό Οικονομικών. Κατ' εξαίρεση, τούτο εκπροσωπείται κατά την εκδίκαση: α) των φορολογικών εν γένει διαφορών, από την αρχή που εξέδωσε τη σχετική πράξη ή που παρά το νόμο παρέλειψε την έκδοσή της, ενώ β) των διαφορών που αφορούν τα σήματα, από τον Υπουργό Ανάπτυξης». Τέλος, στο άρθρο 65 παρ. 1 του ίδιου Κώδικα ορίζεται ότι «Στη δίκη που δημιουργείται ύστερα από άσκηση προσφυγής, παθητικώς νομιμοποιείται το Δημόσιο ή το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, στο οποίο ανήκει το όργανο που εξέδωσε την πράξη ή που παρά το νόμο παρέλειψε την έκδοσή της».

4. Επειδή από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού είναι ανεξάρτητη διοικητική αρχή που εποπτεύεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης και όχι αυτοτελής νομικό πρόσωπο και ότι, συνεπώς, στη δίκη που ανοίγεται με προσφυγή κατά απόφασης της εν λόγω Επιτροπής, καθ' ου διάδικος δεν είναι η Επιτροπή αυτή ούτε ιδίω ονόματι ούτε ως εκπρόσωπος του Δημοσίου, αλλά μόνο το Δημόσιο εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Οικονομικών σύμφωνα με την προεκτεθείσα διάταξη του άρθρου 25 του ΚΔΔ. Επομένως, ορθώς στην προκειμένη περίπτωση το διοικητικό εφετείο έκρινε ότι καθ' ου διάδικος στην ενώπιόν του δίκη την ανοιγείσα με προσφυγή κατά πράξης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ήταν το Ελληνικό Δημόσιο εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Οικονομικών και όχι η Επιτροπή Ανταγωνισμού και κατ' ακολουθίαν η κρινόμενη αίτηση ασκείται παραδεκτός μόνο από το Ελληνικό Δημόσιο εκπροσωπούμενο μόνο από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος το εξεπροσώπησε και ενώπιον του εκδόντος την προσβαλλόμενη απόφαση διοικητικού εφετείου, η δε παράστασις του Δημοσίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση είναι νόμιμη μόνο κατά το μέρος που έγινε από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών (μετά τη γενόμενη με το άρθρο 1 του Π.Δ. 81/2002, (φ. Α' 57) συγχώνευση των Υπουργείων Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών που έχει τις αρμοδιότητες των συγχωνευόμενων Υπουργείων σύμφωνα με το άρθρο 2 του εν λόγω Π. Δ/τος). Συνεπώς, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο λόγος αναιρέσεως με τον οποίο προβάλλεται ότι η ανωτέρω κρίσις του διοικητικού εφετείου, κατά την οποία καθ' ου διάδικος ήταν μόνο το Ελληνικό Δημόσιο νομίμως εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Οικονομικών, είναι μη νόμιμη διότι παθητικά νομιμοποιούμενο πρόσωπο στην εν λόγω δίκη ήταν η Επιτροπή Ανταγωνισμού.

5. Επειδή, στο άρθρο 4β παρ. 1 του ανωτέρω Ν. 703/1977, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 1934/1991 (ΦΕΚ Α' 31) και αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 2 του Ν. 2296/1995 (ΦΕΚ Α' 43), ορίζονται τα εξής: «Κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από τη σύναψη της συμφωνίας ή τη δημοσίευσή της προσφοράς ή ανταλλαγής ή την απόκτηση συμμετοχής, που εξασφαλίζει τον έλεγχο της επιχείρησης όταν (α) το μερίδιο αγοράς των προϊόντων ή υπηρεσιών που αφορά τη συγκέντρωση, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 4στ, αντιπροσωπεύει στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών τμήμα της, τουλάχιστον είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που θεωρούνται ομοειδή από τον καταναλωτή λόγω των ιδιοτήτων, της τιμής τους και της χρήσης για την οποία προορίζονται ή (β) ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ, ανέρχεται τουλάχιστον στο σε δραχμές ισόποσο των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) Ευρωπαϊκών Λογιστικών Μονάδων (ECU) και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, καθεμία χωριστά, στην εθνική αγορά συνολικό κύκλο εργασιών άνω του σε δραχμές ισόποσου των πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) Ευρωπαϊκών Λογιστικών Μονάδων (ECU)». Περαιτέρω, στο άρθρο 4γ παρ. 1 του ως άνω Ν. 703/1977, που προστέθηκε με την παρ. 4

του άρθρου 2 του ανωτέρω Ν. 2296/1995, ορίζεται ότι: «Με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων, που υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση και η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών τμήμα της και ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης». Στη συνέχεια, το ανωτέρω άρθρο 4γ του ίδιου ως άνω Ν. 703/1977 αντικαταστάθηκε με το νέο άρθρο 4δ (δυνάμει της παρ. 5 του άρθρου 2 του ανωτέρω Ν. 2296/1995) το οποίο ορίζει τα εξής: «1. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού εξετάζει τη συγκέντρωση μόλις υποβληθεί η σχετική προηγούμενη γνωστοποίηση. 2. Αν διαπιστωθεί ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4β παρ. 1, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού εκδίδει, μέσα σε ένα (1) μήνα από τη γνωστοποίηση, σχετική πράξη, η οποία κοινοποιείται στα πρόσωπα ή τις επιχειρήσεις που προέβησαν στη γνωστοποίηση. 3. Αν διαπιστωθεί ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 4β παρ. 1, μέσα σε ένα (1) μήνα από την ημερομηνία γνωστοποίησης, η υπόθεση εισάγεται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού και ειδοποιούνται παράλληλα τα πρόσωπα ή οι επιχειρήσεις που προέβησαν στη γνωστοποίηση για την εισαγωγή της υπόθεσης στην Επιτροπή Ανταγωνισμού. 4. Αν η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαπιστώσει ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση, μετά τυχόν τροποποιήσεις που επέφεραν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις, δεν μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό, εκδίδει σχετική απόφαση, μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την εισαγωγή της υπόθεσης σε αυτή. 5. Η απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού κατά την παρ. 4 μπορεί να θέτει όρους και να επιβάλλει υποχρεώσεις προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις θα τηρήσουν τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει έναντι της Επιτροπής Ανταγωνισμού όσον αφορά την τροποποίηση του αρχικού σχεδίου συγκέντρωσης. Η απόφαση αυτή καλύπτει επίσης τους περιορισμούς που συνδέονται άμεσα με την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης και είναι απαραίτητοι για αυτή. 6. Αν η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαπιστώσει ότι η συγκέντρωση μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό, εκδίδει, μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την εισαγωγή της υπόθεσης σε αυτή, απόφαση με την οποία απαγορεύει την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης. Η απόφαση κοινοποιείται στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την έκδοσή της. 7. Μετά από αίτηση των ενδιαφερόμενων προσώπων ή των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, που υποβάλλεται μέσα σε ένα (1) μήνα από την κοινοποίηση απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, με την οποία απαγορεύεται η συγκέντρωση, οι Υπουργοί Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου μπορούν να εγκρίνουν τη συγκέντρωση κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4γ παράγραφος 3. Η απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου εκδίδεται μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την υποβολή της αίτησης και μπορεί να θέτει όρους και να επιβάλλει υποχρεώσεις που θα αποσκοπούν στην εξασφάλιση συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού ή στη διασφάλιση της επίτευξης των οικονομικών ή άλλων πλεονεκτημάτων που θα αντισταθμίζουν τις δυσμενείς συνέπειες για τον ανταγωνισμό. 8. ... 9. Σε παρέλευση άπρακτης της δίμηνης προθεσμίας ισοδυναμεί με απόρριψη της αίτησης. Η περίπτωση που με δικαστική απόφαση ακυρώνεται εν όλω ή εν μέρει απόφαση που εκδίδεται βάσει των διατάξεων του παρόντος άρθρου, οι προθεσμίες, που προβλέπονται στις παραγράφους 2, 3, 4, 6 και 7 εδ. 2 του παρόντος άρθρου, αρχίζουν εκ νέου από την ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης στην αρμόδια υπηρεσία». Τέλος, στο άρθρο 18 παρ. 1 του ίδιου νόμου 703/1977, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 9 του Ν. 1934/1991 (Α' 31) ορίζεται ότι «1. Οι αποφάσεις του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών και του Συμβουλίου της Επικρατείας, που εκδίδονται κατόπιν προσφυγής σύμφωνα με αυτόν το νόμο, έχουν ισχύ δεδικασμένου. Αν δεν ασκήθηκε (εμπροθέσμως) προσφυγή, οι αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού και του Υπουργού Εμπορίου ελέγχονται από τα δικαστήρια ως προς το κύρος των, μόνο παρεμπιπτόντως». Εξάλλου, ορίζεται στο μεν άρθρο 5 παρ. 4 του ως άνω Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας ότι «Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη το δεδικασμένο και αυτεπαγγέλτως, εφόσον τούτο προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας», στο δε άρθρο 197 αυτού ότι «1. Δεδικασμένο δημιουργείται από τις τελεσίδικες και τις ανέκκλητες αποφάσεις, εφόσον οι τελευταίες δεν υπόκεινται σε ανακοπή ερημοδικίας, ως προς το, ουσιαστικό ή δικονομικό, διοικητικής φύσης ζήτημα που με αυτές κρίθηκε, εφόσον τούτο τελεί σε άμεση και αναγκαία συνάρτηση προς το συμπέρασμα που με τις ίδιες έγινε δεκτό. Δεδικασμένο δημιουργείται, επίσης, και όταν το, κατά την προηγούμενη περίοδο ζήτημα, κρίθηκε παρεμπιπτόντως, αν το δικαστήριο ήταν καθ' ύλην αρμόδιο να το κρίνει, και εφόσον η απόφασή του γι' αυτό ήταν αναγκαία προκειμένου τούτο να αποφανθεί για το κύριο ζήτημα. 2. Το

δεδικασμένο εκτείνεται στις ενστάσεις οι οποίες, είτε ύστερα από προβολή τους είτε αυτεπαγγέλτως, εξετάστηκαν ή έπρεπε να εξεταστούν από το δικαστήριο, καθώς και σε εκείνες οι οποίες δεν ήταν δυνατόν να εξεταστούν από αυτό αυτεπαγγέλτως, αλλά, αν και μπορούσαν να προβληθούν, δεν προβλήθηκαν. Οι τελευταίες αυτές ενστάσεις δεν καλύπτονται από το δεδικασμένο αν στηρίζονται σε αυτοτελές δικαίωμα, η ικανοποίηση του οποίου μπορεί να επιδιωχθεί με την άσκηση ευθέως του οικείου ένδικου βοηθήματος. . . .».

6. Επειδή, όπως συνάγεται από τις διατάξεις τις παρατιθέμενες στη σκέψη 3, η προσφυγή κατά των πράξεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου έχει χαρακτηριστικά προσφυγής ουσίας. Συνεπώς, όπως συνάγεται από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών με τις μνημονεύμενες στην προηγούμενη σκέψη, το διοικητικό εφετείο, δεσμευόμενο από το τυχόν υπάρχον δεδικασμένο, κατά περίπτωση είτε κρίνει τελειωτικά κατ' ουσίαν το επιτρεπτό ή μη της γνωστοποιούμενης επίμαχης συγκέντρωσης δεχόμενο ή απορρίπτον αυτήν, οπότε η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν μπορεί να επανέλθει, κατ' εφαρμογήν του ως άνω άρθρου 4δ παρ. 9, είτε περιορίζεται σε ακυρωτικό έλεγχο ακυρώνοντας εν όλω ή εν μέρει την προσβαλλόμενη απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού οπότε η Επιτροπή αυτή μπορεί να επανέλθει εκ νέου, κατ' εφαρμογήν της εν λόγω διάταξης του άρθρου 4δ παρ. 9, προκειμένου να κρίνει τελειωτικά κατ' ουσίαν.

7. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, η προσβαλλόμενη απόφαση δέχεται τα εξής: με τα 15.836 και 15.837 από 31.10.1996 συμβόλαια του συμβολαιογράφου Χαλανδρίου Α. Καζάζη προσυμφωνήθηκε η πώληση από τη Σταματίνα και την Ειρήνη Στρατηγού, στην ανώνυμη εταιρεία «Αλουμίνιον της Ελλάδος ΑΕ» ονομαστικών μετοχών της ανώνυμης εταιρείας «ΕΠ.ΑΛ.ΜΕ. ΑΕ», οι οποίες αντιπροσωπεύουν ποσοστό 8% του μετοχικού κεφαλαίου της τελευταίας εταιρείας. Με την αγορά των ανωτέρω μετοχών, η εταιρεία «Αλουμίνιον της Ελλάδος», η οποία ήδη κατείχε το 43% του μετοχικού κεφαλαίου της «ΕΠ.ΑΛ.ΜΕ. ΑΕ», θα αποκτούσε τον έλεγχο αυτής ως συγκεντρώνουσα το 51% του μετοχικού κεφαλαίου. Για το λόγο αυτό, στις 14.11.1996 η αγοράστρια εταιρεία γνωστοποίησε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, σύμφωνα με τα άρθρα 4α παρ. 2 στοιχ. β' και 4β παρ. 3 του Ν. 703/1977 τη συγκέντρωση επιχειρήσεων που θα προέκυπτε με την απόκτηση από την ίδια του ανωτέρω πακέτου μετοχών. Εξάλλου, ο ήδη αναιρεσίβλητος, ο οποίος κατείχε ποσοστό 70% του μετοχικού κεφαλαίου της «ΕΠ.ΑΛ.ΜΕ. ΑΕ» απήθυνε προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού την από 20.11.1996 καταγγελία-αίτηση με την οποία υπεστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι η συγκέντρωση αυτή εμπίπτει στις απαγορευτικές διατάξεις του Ν. 703/1977 για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού με την 52/1997 απόφασή της επέτρεψε την ως άνω συγκέντρωση επιβάλλοντας την υποχρέωση-δέσμευση στις ανωτέρω δύο εταιρείες να διαθέτει η ΕΠ.ΑΛ.ΜΕ. ΑΕ για τρία τουλάχιστον χρόνια το 50% της παραγωγικής της δυναμικότητας για την παροχή υπηρεσιών σε τρίτους παλαιούς πελάτες (φασόν) εκτός ομίλου της «Αλουμίνιον της Ελλάδος ΑΕ» και με όρους ανταγωνιστικούς. Στη συνέχεια, με την απόφαση 3916/1997 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών ακυρώθηκε η 52/1997 απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού με την αιτιολογία ότι με την επίμαχη συγκέντρωση επιχειρήσεων δρομολογείται η δημιουργία δεσπόζουσας θέσης της εταιρείας «Αλουμίνιον της Ελλάδος ΑΕ» στην οικεία αγορά κατά παράβαση του Ν. 703/1977. Μετά την έκδοση της ανωτέρω δικαστικής απόφασης, η εταιρεία «Αλουμίνιον της Ελλάδος ΑΕ» υπέβαλε στις 11.3.1998 νέα αίτηση προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού με το σχετικό φάκελλο των ήδη υπαρχόντων στοιχείων συμπληρωμένων και με νέα στοιχεία με αντικείμενο τη γνωστοποίηση της προσυμφωνηθείσας συγκεντρώσεως. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού επιλήφθηκε της αιτήσεως βάσει του άρθρου 4δ παρ. 9 του Ν. 703/1977 και μετά από νέα έρευνα της υπόθεσης εξέδωσε στις 23.2.1999 την 36/11/1999 απόφασή της με την οποία έκρινε ότι δεν επέρχεται περιορισμός του ανταγωνισμού. Το διοικητικό εφετείο, με την ήδη προσβαλλόμενη απόφασή του, έκρινε ότι μη νομίμως επελήφθη η Επιτροπή Ανταγωνισμού βάσει του άρθρου 4δ παρ. 9 του Ν. 703/1977 και αντί να απορρίψει την αίτηση της «ΑΕ Αλουμίνιον της Ελλάδος» ως απαράδεκτη και να συμμορφωθεί προς το δεδικασμένο το απορρέον από την τελεσίδικη ως άνω 3916/1997 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, έκρινε (η Επιτροπή Ανταγωνισμού) πάλι την ίδια υπόθεση και εξέδωσε την 36/11/1999 πράξη. Με τις σκέψεις αυτές το διοικητικό εφετείο δέχθηκε την προσφυγή του ήδη αναιρεσίβλητου και ακύρωσε την 36/11/1999 πράξη της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Η κρίση όμως αυτή του διοικητικού εφετείου είναι πλημμελώς αιτιολογημένη διότι δεν παραθέτει το περιεχόμενο της αρχικής ως άνω απόφασης του διοικητικού εφετείου (3916/1997) όπως θα έπρεπε

προκειμένου να είναι δυνατόν να ελεγχθεί η ορθότητα της σχετικής κρίσης του από το Συμβούλιο της Επικρατείας κατά την κατ' αναίρεση δίκη, ειδικότερα δε να εξετασθεί αν το διοικητικό εφετείο (με την απόφασή του 3916/1997) είχε κρίνει τελειωτικά κατ' ουσίαν επί του μη επιτρεπτού της επίμαχης συγκέντρωσης απαγορεύοντας αυτήν οπότε, σύμφωνα με τα εκτιθέμενα σε προηγούμενη σκέψη, η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν θα μπορούσε να επανέλθει κατ' εφαρμογήν του άρθρου 48 παρ. 9 του Ν. 703/1977 ή αν είχε περιορισθεί σε ακυρωτικό έλεγχο οπότε η εν λόγω Επιτροπή θα μπορούσε να επανέλθει σύμφωνα με τη διάταξη αυτή. Συνεπώς, για το βάσιμο αυτό λόγο αναιρέσεως η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί.

8. Επειδή, μετά την αναίρεση της προσβαλλόμενης απόφασης για τον ανωτέρω λόγο, παρέλκει ως αλυσιτελής η έρευνα των λοιπών λόγων αναιρέσεως και η υπόθεση που χρειάζεται διευκρίνιση κατά το πραγματικό πρέπει να παραπεμφθεί στο ίδιο δικαστήριο για νέα κρίση.

Διὰ τὰ ὅτα

Δέχεται την υπό κρίση αίτηση.

Αναιρεί την απόφαση 1710/2000 του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών στο οποίο και παραπέμπει την υπόθεση σύμφωνα με το σκεπτικό και

Επιβάλλει στον αναιρεσίβλητο τη δικαστική δαπάνη του Δημοσίου που ανέρχεται σε χίλια εκατόν σαράντα (1140) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 7 Απριλίου 2003 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 21ης Μαΐου 2003.

Ο Πρόεδρος του Β' Τμήματος Η Γραμματέας του Β' Τμήματος
Φ. Στεργιόπουλος Μ. Μπερδεμπέ

Άρθρο :13
Πληροφορίες Νομολογίας & Αρθρογραφίας :17
Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ`
ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΟΡΓΑΝΩΝ

Άρθρο 13
Αρμοδιότητες του νομαρχιακού συμβουλίου

1. Το νομαρχιακό συμβούλιο ασκεί όλες τις αρμοδιότητες της Ν.Α., εκτός από αυτές που ανήκουν στο νομάρχη ή στις νομαρχιακές επιτροπές. Το νομαρχιακό συμβούλιο είναι αρμόδιο ιδίως για:
- α. Τον κανονισμό των εργασιών του, τον κανονισμό των εργασιών των νομαρχιακών επιτροπών και τον οργανισμό των υπηρεσιών της Ν.Α..
 - β. Την εφαρμογή της διαδικασίας του δημοκρατικού προγραμματισμού.
 - γ. Τον προϋπολογισμό και απολογισμό της Ν.Α. και των νομικών προσώπων της Ν.Α..
 - δ. Την επιβολή φόρων, τελών, εισφορών και δικαιωμάτων.
 - ε. Την απαλλοτρίωση ακινήτων.
 - στ. Την εκποίηση, ανταλλαγή και δωρεά ακινήτων, καθώς και τη σύσταση εμπράγματων δικαιωμάτων.
 - ζ. Την παραχώρηση της χρήσης και την εκμίσθωση κινητών και ακινήτων.
 - η. Την αγορά και μίσθωση κινητών και ακινήτων.
 - θ. Τη σύναψη δανείων και την αποδοχή δωρεών, κληρονομιών, κληροδοσιών.
 - ι. Το πρόγραμμα των εκτελεστέων έργων και προμηθειών.
 - ια. Την προστασία και αξιοποίηση περιοχών.
 - ιβ. Τη μελέτη, την κατασκευή και τη συντήρηση έργων.
 - ιγ. Την ίδρυση κέντρων παροχής πολιτιστικών και κοινωνικών υπηρεσιών.
 - ιδ. Την ανάθεση της παροχής υπηρεσιών και της εκτέλεσης εργασιών ή προγραμμάτων.
 - ιε. Την ίδρυση νομικών προσώπων και επιχειρήσεων ή τη συμμετοχή σε επιχειρήσεις.
 - ιστ. Την ανάθεση της άσκησης δραστηριοτήτων στο κράτος ή σε νομικά πρόσωπα.
 - ιζ. Τη συγκρότηση συλλογικών οργάνων.
 - ιη. Τον ορισμό του αριθμού των νομαρχιακών επιτροπών.
 - ιθ. Την εκλογή των μελών των νομαρχιακών επιτροπών.
 - κ. Την ανάκληση των προέδρων των Ν.Ε..
 - κα. Την εξόφληση χρεών προς τη Ν.Α. σε δόσεις.
 - κβ. Την έντοκη κατάθεση των εσόδων της Ν.Α..
 - κγ. Τη σύσταση πάγιας προκαταβολής.
 - κδ. Την έκδοση χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής.
 - κε. Την πλήρωση των κενών οργανικών θέσεων προσωπικού της Ν.Α..
2. Το νομαρχιακό συμβούλιο μπορεί με απόφασή του να μεταβιβάζει αρμοδιότητές του, εκτός από αυτές των περιπτώσεων α`-ε`, ι`, ιγ`, ιε`-κβ` και κε` στις νομαρχιακές επιτροπές ή στο νομάρχη.
3. Το νομαρχιακό συμβούλιο εκδίδει κανονιστικές αποφάσεις για τα θέματα που προβλέπονται από τις διατάξεις που διέπουν τις αρμοδιότητες, οι οποίες σύμφωνα με το άρθρο 3 ανήκουν ή μεταβιβάζονται στη Ν.Α.. Πάραβαση των αποφάσεων αυτών τιμωρείται σύμφωνα με το άρθρο 459 του Ποινικού Κώδικα, εκτός αν από άλλες διατάξεις προβλέπεται βαρύτερη ποινή.

Άρθρο :4
Πληροφορίες Νομολογίας & Αρθρογραφίας :28
Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 3
Προισχύσασες μορφές άρθρου :2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β`
ΟΡΓΑΝΑ - ΕΚΛΟΓΗ

Άρθρο 4
Όργανα και σύνθεση

1. Όργανα των Ν.Α. είναι το νομαρχιακό συμβούλιο (Ν.Σ.), οι νομαρχιακές επιτροπές (Ν.Ε.) και ο νομάρχης.
2. Τα μέλη του Ν.Σ. εκλέγονται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία. Ο αριθμός των μελών του Ν.Σ. είναι 21 για όσες Ν.Α. έχουν πληθυσμό έως 100.000 κατοίκους, 25 για όσες έχουν από 100.001 έως 150.000 κατοίκους, 31 για όσες έχουν από 150.001 έως 200.000 κατοίκους και 37 για όσες έχουν περισσότερους από 200.000 κατοίκους. Στον αριθμό αυτό δεν περιλαμβάνεται ο νομάρχης.
Ο αριθμός των μελών κάθε Ν.Σ. προσδιορίζεται με βάση τον πραγματικό πληθυσμό της Ν.Α., άπως αυτός προκύπτει από την τελευταία απογραφή.

"Κατ' εξαίρεση ο αριθμός των μελών των Νομαρχιακών Συμβουλίων των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Δωδεκανήσου και Κυκλάδων είναι 41 και 43 αντίστοιχα".

***Το εντός " εδάφιο αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 του άρθρου 6 του Ν.2240/1994 (Α 153)

Η θητεία των μελών του Ν.Σ. είναι τετραετής.

"3. Ο αριθμός των Ν.Ε. είναι 3, 4, 5 ή 6 αντίστοιχα για τις Ν.Α. με 21 μέλη, 25 μέλη, 31 μέλη και 37 και άνω μέλη του Ν.Σ.".

***Το πρώτο εδάφιο αντικαταστάθηκε ως άνω με την παρ.1 του άρθρου 13 του Ν.2307/1995 (Α 113)

Το Ν.Σ. μπορεί με απόφασή του, που λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία 3/5 του όλου αριθμού των μελών του, να περιορίζει τον αριθμό των Ν.Ε. όχι όμως κάτω των τριών (3).

Κάθε Ν.Ε. αποτελείται από τον πρόεδρό της και 2 ή 4 μέλη, που καθορίζονται με απόφαση του Ν.Σ..

Πρόεδρος κάθε Ν.Ε. ορίζεται από το νομάρχη ένα από τα μέλη της Ν.Σ.. Η θητεία του προέδρου της Ν.Ε. είναι διετής.

Τα υπόλοιπα μέλη των Ν.Ε. εκλέγονται από το Ν.Σ. μεταξύ των μελών του. Τα μισά από τα εκλεγόμενα μέλη προέρχονται από τη μειοψηφία του Ν.Σ..

Η θητεία των μελών των Ν.Ε. είναι διετής.

Τα μέλη της Ν.Ε., εκτός του προέδρου της, μπορούν να ανακληθούν με απόφαση του Ν.Σ. ύστερα από πρόταση του νομάρχη ή αριθμού μελών του Ν.Σ., ίσου με το διπλάσιο του αριθμού των μελών της αντίστοιχης Ν.Ε.. Ο Πρόεδρος της Ν.Ε. μπορεί να ανακληθεί με απόφαση του Ν.Σ. ύστερα από εισήγηση του νομάρχη.

4. Νομάρχης εκλέγεται ο υποψήφιος νομάρχης του επιτυχόντος συνδυασμού. Η θητεία του νομάρχη είναι τετραετής.

http://lawdb.intrasoftnet.com/nomos/2_nomothesia_artl_current_prs.php

1/4/2008

- ε. Των εργαζομένων στη Ν.Α..
6. Η οικονομική και κοινωνική επιτροπή:
- α. Γνωμοδοτεί στο νομαρχιακό συμβούλιο για το μεσοχρόνιο και το ετήσιο νομαρχιακό αναπτυξιακό πρόγραμμα.
- β. Εξετάζει τα προβλήματα και τις αναπτυξιακές δυνατότητες του νομού και διατυπώνει γνώμη για την επίλυση των προβλημάτων και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων αυτών.
- γ. Μελετά θέματα σχετικά με την ενίσχυση της τοπικής αυτοδιοίκησης και διατυπώνει γνώμη για τη λήψη των κατάλληλων μέτρων και
- δ. διατυπώνει γνώμη στα θέματα που παραπέμπονται σε αυτήν για γνωμοδότηση από το νομαρχιακό συμβούλιο.
7. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, ορίζονται τα θέματα εκπροσώπησης των Οργανώσεων της παρ. 5, της εκλογής και του χρόνου έναρξης και λήξης της θητείας τους, της ανακλήσεως ή αντικαταστάσεώς τους, της συγκροτήσεως σε σώμα και της λειτουργίας της επιτροπής, της αποζημιώσεως των μελών της για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη λειτουργία της.

Ν.Δ. 2687/1953
 ανώτερη προστασία περιουσιών
 ξεχωριστά

Αριθμός 58/1977
 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
 ΕΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού Όθ. Κυριακού, Προέδρου, Ν. Παναγιωτάτου, Ηλ. Ντόκα, Σπ. Πλασκασοβίτη, Δ. Καλλιβωκά, Β. Ρώτη, Τ. Δημητρακάκη, Μ. Μουζουράκη, Γ. Παναγιούλα, Συμβούλων της Επικρατείας, Γ. Κοσμά και Σ. Σαρηβαλάσση, Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συνεδρίασαν δημοσία εν τω ακροατηρίω του τη 23η Νοεμβρίου 1976, παρόντος και του Γραμματέως του Συμβουλίου Αντ. Τζωρτζάκη, ίνα δικάση την κατωτέρω εκτιθεμένην υπόθεσιν επί τη από 19ης Σεπτεμβρίου 1974 αιτήσε:

τ ω ν 1) εν Αθήναις εδρεύουσας (Λεωφ. Βασ. Σοφίας και Μεσογείων - Πύργος Αθηνών) ανωνύμου εταιρείας υπό την επωνυμίαν "Ανώνυμος Εταιρεία ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ", και 2) της εν Αθήναις εδρεύουσας ωσαύτως (Λεωφ. Βασ. Σοφίας και Μεσογείων - Πύργος Αθηνών) ανωνύμου εταιρείας υπό την επωνυμίαν "ΕΣΣΟ ΠΑΠΠΑΣ - Ανώνυμος Βιομηχανική Εταιρεία", αμφοτέρων παραστασών δια του πληρεξουσίου των δικηγόρου Ιω. Δρυλλεράκη, δυνάμει πληρεξουσίων,

κ α τ ά των Υπουργών: 1) Οικονομικών και 2) Δημοσίων Έργων, αμφοτέρων παραστάντων δια του Σ. Σαμαράκη, Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου,

π ε ρ ί ακυρώσεως της υπ' αριθ. Δ13012/10345/22.1.74 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Οικονομικών και Δημοσίων Έργων "περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως κτημάτων προς ανακαίνισιν και διαπλάτυνσιν της Εθνικής Οδού Θεσσαλονίκης - Νέας Χαλκιδόνας" (ΦΕΚ. 25/Δ/7-2-1974).

Α κ ο ύ σ α ν του εισηγητού, Συμβούλου της Επικρατείας, Β. Ρώτη, αναγνόντος και αναπτύξαντος την έκθεσιν αυτού, καθ' ην το ιστορικόν της προκειμένης υποθέσεως έχει ως έπεται:

Δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, ζητείται η ακύρωσις της υπ' αριθ. Δ.13012/10345 της 22.1/7.2.1974 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Οικονομικών και Δημοσίων Έργων "περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως κτημάτων προς ανακαίνισιν και διαπλάτυνσιν της Εθνικής Οδού Θεσσαλονίκης - Νέας Χαλκηδόνας", ΦΕΚ. 25 δ', εις την οποίαν απαλλοτριώσιν περιλαμβάνονται και λωρίδες εδάφους, εκατέρωθεν της διαπλατυνομένης οδού, κείμεναι και ανήκουσαι διακεκριμένως εις εκάστην των αιτουσών δύο ανωνύμων εταιρειών.

Τα επί της υποθέσεως προκύπτοντα ζητήματα ανάγονται εις το παραδεκτόν της υπό κρίσιν αιτήσεως και το βάσιμον των προβαλλομένων λόγων ακυρώσεως.

Εφ' ων ο εισηγητής ανέπτυξε την γνώμην αυτού.

Α κ ο ύ σ α ν του πληρεξουσίου των αιτουσών εταιρειών, αναπτύξαντος και προφορικός τους λόγους της υπό κρίσιν αιτήσεως και αιτησαμένου την παραδοχήν αυτής, και του αντιπροσώπου των Υπουργών, αιτησαμένου την απόρριψιν ταύτης.

Ι δ ό ν τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σκεφθέν κατά Νόμον

Επειδή, δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, δια την οποίαν κατεβλήθησαν τα νόμιμα τέλη και το παράβολον (υπ' αριθ. 176603-5/74 γραμμάτια του Ταμείου Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών), ζητείται εμπροθέσμως η ακύρωσις της υπ' αριθ. Δ. 13012/10345 της 22.1/7.2.1974 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Οικονομικών και Δημοσίων Έργων "περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως κτημάτων προς ανακαίνισιν και διαπλάτυνσιν της Εθνικής Οδού Θεσσαλονίκης - Νέας Χαλκηδόνας", ΦΕΚ 25 δ', εις την οποίαν απαλλοτριώσιν περιλαμβάνονται και λωρίδες, εκατέρωθεν της διαπλατυνομένης οδού κείμεναι και ανήκουσαι διακεκριμένης εις εκάστην των αιτουσών δύο ανωνύμων εταιρειών.

Επειδή αι αιτούσαι, λόγω ελλείψεως του στοιχείου της κοινής πραγματικής βάσεως ως εκ του διακεκριμένου και αυτοτελούς των πληροσσομένων δια της απαλλοτριωτικής πράξεως, ιδιοκτησιών των, δεν συνδέονται δια του δεσμού της ομοδικίας, μη δυνάμεναι να ενωθούν παραδεκτώς εις το αυτό δικόγραφο. Επομένως η υπό κρίσιν αίτησις είναι τύποις δεκτή μόνον καθ' ο μέρος ασκείται υπό της εν αυτή προτασσομένης εταιρείας.

Επειδή κατά το άρθρον 17 παρ. 1 του Συντάγματος του 1975 "η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασίαν του Κράτους, τα εξ' αυτής όμως δικαιώματα δεν δύναται να ασκώονται εις βάρος του γενικού συμφέροντος". Κατά την παρ. 2 δε του αυτού άρθρου "ουδείς στερείται της ιδιοκτησίας

αυτού, ει μη δια δημοσίαν ωφέλειαν προσηκόντως αποδεδειγμένην" κλπ. Εξ' άλλου εις το άρθρον 107 παρ. 1 εδάφιον πρώτον ορίζεται ότι "η προ της 21 Απριλίου 1967 ηυξημένης τυπικής ισχύος νομοθεσία προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού, διατηρεί την ην εκέκτητο ηυξημένην τυπικήν ισχύον, εφαρμοζομένη και επί των εφεξής εισαγομένων κεφαλαίων", προστίθεται δε εις το άρθρον 106 του Συντάγματος ότι "η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται εις βάρος της ελευθερίας και της ανθρωπίνης αξιοπρεπείας, ή επί βλάβη της εθνικής οικονομίας" (παρ. 2) και ότι "επιφυλασσομένης της υπό του άρθρου 107 παρεχομένης προστασίας, ως προς την επανεξαγωγήν κεφαλαίων εξωτερικού, δύναται δια νόμου να ρυθμίζονται τα της εξαγοράς επιχειρήσεων ή αναγκαστικής εις ταύτας συμμετοχής του Κράτους ή άλλων δημοσίων φορέων, εφ' όσον αύται κέκτηνται χαρακτήρα μονοπωλίου ή έχουν ζωτικήν σημασίαν δια την αξιοποίησιν των πηγών του εθνικού πλούτου ή έχουν ως κύριον σκοπόν την παροχήν υπηρεσιών προς το κοινωνικόν σύνολον".

Επειδή αι διατάξεις του ν.δ. 2687 και 1953 "περί επενδύσεως και προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού", ΦΕΚ 317, την ηυξημένην τυπικήν ισχύον αυτών διετήρησαν δυνάμει του προδιαληφθέντος άρθρου 107 παρ. 1 του Συντάγματος. Μεταξύ δε αυτών συγκαταλέγεται και η παρέχουσα-ουσιώδη εξασφάλισιν εις τον επενδύοντα εν Ελλάδι κεφάλαια, εκ της αλλοδαπής επιχειρηματιαν διάταξις της παρ. 1 του άρθρου 11 του νομοθετικού τούτου διατάγματος, η οποία, ορίζουσα ότι "περιουσιακά στοιχεία επιχειρήσεων ιδρυθησομένων ή σημαντικώς ενισχυθησομένων, κατά την έννοιαν της παραγράφου 2 του άρθρου 9, δι' εισαγωγής κεφαλαίων εξωτερικού εξαιρούνται πάσης απαλλοτριώσεως", υποχρεοί την Διοίκησιν να ερευνά, οσάκις πρόκειται περί εκτάσεων ανηκουσών εις επιχειρήσεις προστατευομένας υπό του ν.δ. 2687 του 1953, προ πάσης απαλλοτριώσεως περί της συνδρομής ή ου των κατά το νομοθετικόν τούτο διάταγμα όρων του αναπαλλοτριώτου (Σ.Ε. 770, 1463, 3781/75). Και ναι μεν δια του παρατεθέντος άρθρου 11 παρ. 1 του ν.δ. 2687 του 1953 απαγορεύεται κατ' αρχήν πάσα αναγκαστική απαλλοτριώσις των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων, πλην η τοιαύτη, ηυξημένης τυπικής ισχύος, απαγόρευσις δέον να ερμηνευθή εντός των πλαισίων των διαγραφόμενων αφ' ενός υπό της θεμελιώδους διατάξεως της παρ. 1 του άρθρου 17 και αφ' ετέρου υπό της παρ. 3 του άρθρου 106 του εν ισχύι Συντάγματος. Δια της πρώτης εξ' αυτών, αναφερομένης εις πάσαν ιδιοκτησίαν ασχέτως προελεύσεως, καθιερούται η αρχή ότι τα εκ της ιδιοκτησίας απορρέοντα δικαιώματα δεν δύναται να ασκούνται εις βάρος του γενικού συμφέροντος. Δια δε της δευτέρας παρέχεται η δυνατότης εξαγοράς υπό του Κράτους ή αναγκαστικής συμμετοχής αυτού ή άλλων δημοσίων φορέων εις ωρισμένας κατηγορίας επιχειρήσεων, εχουσών μονοπωλιακόν χαρακτήρα ή ζωτικήν σημασίαν δια την αξιοποίησιν των πηγών του Εθνικού Πλούτου ή αποβλεπουσών κατά κύριον λόγον εις την παροχήν υπηρεσιών προς το κοινωνικόν σύνολον, υπό μόνον τον περιορισμόν, προκειμένου περί προστατευομένων κατά το άρθρον 107 παρ. 1 του Συντάγματος κεφαλαίων εξωτερικού, την αδυναμίαν ανατροπής της προστασίας ως προς την επανεξαγωγήν των εισαχθέντων εκ της αλλοδαπής κεφαλαίων.

Εξυπακούεται, κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω διατάξεων, ότι η δια της παρ. 1 του άρθρου 11 του ν.δ. 2687 του 1953 οριζομένη απαγόρευσις πάσης αναγκαστικής απαλλοτριώσεως αφορά εις την εκτέλεσιν κοινών έργων δημοσίας ωφελείας, ουχί όμως και έργων εχόντων γενικωτέραν, ως εκ της φύσεώς των, σημασίαν δια το κοινωνικόν σύνολον ή συνδεομένων με υπέρτερα εθνικά συμφέροντα (ως είναι τα αφοράντα εις την άμυναν της χώρας ή την καθόλου ανάπτυξιν του εθνικού πλούτου). Και τούτο διότι η εξαίρεσις των περιουσιακών στοιχείων των εν λόγω ιδιωτικών επιχειρήσεων της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως και εις τας ανωτέρω περιπτώσεις θα υπερέβαινε τα υπό του συνταγματικού νομοθέτου ηθελημένα όρια και θα απέκτα χαρακτήρα αντικοινωνικόν, δοθέντος ότι το προς ικανοποίησιν υποδεεστέρας ανάγκης παρασχεθέν προνόμιον εις τας ειρημένας επιχειρήσεις θα κατέληγαν εις βάρος του κοινωνικού συνόλου και θα ηδύνατο να θέση εις κίνδυνον και αυτήν ταύτην την υπόστασιν του Κράτους, τουθ' όπερ αποκλείεται να ηθέλησεν ο νομοθέτης δια της θεσπίσεως της παρ. 1 του άρθρου 107 του Συντάγματος.

Επειδή εν προκειμένω η δια της προσβαλλομένης πράξεως κηρυχθείσα κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του ν.δ. 797 του 1971 ΦΕΚ. 1, εν συνδυασμώ προς τας διατάξεις του άρθρου 23 του από 25/28.11.1929 διατάγματος "περί κωδικοποίησεως των περί κατασκευής και συντηρήσεως οδών κειμένων διατάξεων" ΦΕΚ 421, απαλλοτριώσις μεταξύ άλλων και της ανηκούσης εις την αιτούσαν εταιρείαν λωρίδος εδάφους, περιελθούσης εις αυτήν δυνάμει αναγκαστικής απαλλοτριώσεως προς εγκατάστασιν του διύλιστηρίου της, εγένετο δια την ανακαίνισιν και διαπλάτυνσιν της από μακρού υφισταμένης και διαμορφωμένης εθνικής οδού Θεσσαλονίκης - Νέας Χαλκηδόνας, αποτελούσης

τμήμα της Εθνικής Οδού Αθηνών - Θεσσαλονίκης, η διαπλάτυνσις της οποίας, μη δυναμένη να πραγματοποιηθή άλλως, αποτελεί προδήλως, έργον, έχον, ως εκ της φύσεώς του, γενικωτέραν δια το κοινωνικόν σύνολον σημασίαν και εξυπηρετούν υπέρτερα εθνικά συμφέροντα. Υπό τα δοσμένα ταύτα ο μοναδικός λόγος ακυρώσεως περί παραβάσεως του άρθρου 11 παρ. 1 του ν.δ. 2687 του 1953 στηριζόμενος επί αντιθέτου προς την ανωτέρω, ερμηνείας των διαληφθεισών διατάξεων είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, απορριπτέας καθισταμένης της υπό κρίσιν αιτήσεως εν τω συνόλω της. Αν και κατά την γνώμην ενός των μελών του δικαστηρίου η κρατήσασα άποψις είναι ορθή υπό την προϋπόθεσιν ότι δεν δύνανται να εκτελεσθούν τα γενικωτέρας σημασίας δια το κοινωνικόν σύνολον ή τα συνδεόμενα με υπέρτερα εθνικά συμφέροντα έργα ειμή μόνον δια της θυσίας, ήτοι της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως του δι' εισαγωγής κεφαλαίων εκ του εξωτερικού κτηθέντος ακινήτου. Οσάκις όμως, είναι κατ' αρχήν δυνατή η εκτέλεσις ταύτης φύσεως έργου και δια της χρησιμοποίησεως ετέρου ακινήτου, θα πρέπει η Διοίκησις, κατ' εφαρμογήν της αρχής της σχετικότητος και της αρχής της αναλογίας των μέσων προς επίτευξιν των κρατικών σκοπών, αρχών απορρεουσών εκ της εννοίας του συγχρόνου δημοκρατικού και κοινωνικού κράτους, να αποφασίξη, μετά στάθμισιν και αξιολόγησιν αφ' ενός μεν του ύψους της οικονομικής επιβαρύνσεως του κοινωνικού συνόλου εκ της εκτελέσεως του έργου επί ετέρου ακινήτου, αφ' ετέρου δε της εκτάσεως της ζημίας της επιχειρήσεως, ήτις εκτήσατο το δια την εκτέλεσιν του έργου αναγκαστικής εισαγωγής κεφαλαίων εκ του εξωτερικού, περί της προκριτέας λύσεως, ήτοι της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως του εν λόγω ακινήτου ή της χρησιμοποίησεως ετέρου ακινήτου. Εν προκειμένω, η προσβαλλομένη πράξις είναι παράνομος διότι δεν προηγήθη αυτής η κατά τα άνω στάθμισις και αξιολόγησις το μεν του ύψους της δαπάνης κατασκευής νέου τμήματος εθνικής οδού, παρακάμπτοντος την ιδιοκτησίαν της αιτούσης εταιρείας, το δε της εκτάσεως της ζημίας αυτής εκ της αφαιρέσεως της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως ιδιοκτησίας της προς διαπλάτυνσιν της ήδη υφισταμένης οδού.

Δια ταύτα

Απορρίπτει την υπό κρίσιν αίτησιν.

Διατάσσει την κατάπτωσιν του κατατεθέντος παραβόλου.

Επιβάλλει εις τας αιτούσας την δικαστικὴν δαπάνην του δημοσίου εκ δραχμῶν χιλίων πεντακοσίων (1.500).

Εκρίθη και απεφασίσθη εν Αθήναις τη 3η Δεκεμβρίου 1976.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματεὺς

Εδημοσιεύθη δ' αυτόθι τη 11η Ιανουαρίου 1977.

Ο Πρόεδρος Η Γραμματεὺς

??

??

??

??

1

-2-

Αριθμός 58/1977

./.

./.

Ν.δ. 2687/1953
 επίσημη προσαγωγή πεπραγμένων
 ξ. Ζουφικιά

Αριθμός 58/1977
 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
 ΕΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού Όθ. Κυριακού, Προέδρου, Ν. Παναγιωτάτου, Ηλ. Ντόκα, Σπ. Πλασκασοβίτη, Δ. Καλλιβωκά, Β. Ρώτη, Τ. Δημητρακάκη, Μ. Μουζουράκη, Γ. Παναγιούλα, Συμβούλων της Επικρατείας, Γ. Κοσμά και Σ. Σαρηβαλάσση, Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συνεδριάσαν δημοσία εν τω ακροατηρίω του τη 23η Νοεμβρίου 1976, παρόντος και του Γραμματέως του Συμβουλίου Αντ. Τζωρτζάκη, ίνα δικάση την κατωτέρω εκτιθεμένην υπόθεσιν επί τη από 19ης Σεπτεμβρίου 1974 αιτήσε:

τ ω ν 1) εν Αθήναις εδρεύουσης (Λεωφ. Βασ. Σοφίας και Μεσογείων - Πύργος Αθηνών) ανωνύμου εταιρείας υπό την επωνυμίαν "Ανώνυμος Εταιρεία ΔΥΓΙΣΤΗΡΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ", και 2) της εν Αθήναις εδρεύουσης ωσαύτως (Λεωφ. Βασ. Σοφίας και Μεσογείων - Πύργος Αθηνών) ανωνύμου εταιρείας υπό την επωνυμίαν "ΕΣΣΟ ΠΑΙΠΙΑΣ - Ανώνυμος Βιομηχανική Εταιρεία", αμφοτέρων παραστασών δια του πληρεξουσίου των δικηγόρου Ιω. Δρυλλεράκη, δυνάμει πληρεξουσίων,

κ α τ ά των Υπουργών: 1) Οικονομικών και 2) Δημοσίων Έργων, αμφοτέρων παραστάντων δια του Σ. Σαμαράκη, Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου, π ε ρ ί ακυρώσεως της υπ' αριθ. Δ13012/10345/22.1.74 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Οικονομικών και Δημοσίων Έργων "περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως κτημάτων προς ανακαίνισιν και διαπλάτυνσιν της Εθνικής Οδού Θεσσαλονίκης - Νέας Χαλκιδόνος" (ΦΕΚ. 25/Δ/7-2-1974).

Α κ ο ύ σ α ν του εισηγητού, Συμβούλου της Επικρατείας, Β. Ρώτη, αναγνόντος και αναπτύξαντος την έκθεσιν αυτού, καθ' ην το ιστορικό της προκειμένης υποθέσεως έχει ως έπεται:

Δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, ζητείται η ακύρωσις της υπ' αριθ. Δ.13012/10345 της 22.1/7.2.1974 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Οικονομικών και Δημοσίων Έργων "περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως κτημάτων προς ανακαίνισιν και διαπλάτυνσιν της Εθνικής Οδού Θεσσαλονίκης - Νέας Χαλκηδόνος", ΦΕΚ. 25 δ', εις την οποίαν απαλλοτριώσιν περιλαμβάνονται και λωρίδες εδάφους, εκατέρωθεν της διαπλατυνομένης οδού, κείμεναι και ανήκουσαι διακεκριμένως εις εκάστην των αιτουσών δύο ανωνύμων εταιρειών.

Τα επί της υποθέσεως προκύπτοντα ζητήματα ανάγονται εις το παραδεκτόν της υπό κρίσιν αιτήσεως και το βάσιμον των προβαλλομένων λόγων ακυρώσεως.

Εφ' ων ο εισηγητής ανέπτυξε την γνώμην αυτού.

Α κ ο ύ σ α ν του πληρεξουσίου των αιτουσών εταιρειών, αναπτύξαντος και προφορικός τους λόγους της υπό κρίσιν αιτήσεως και αιτησαμένου την παραδοχήν αυτής, και του αντιπροσώπου των Υπουργών, αιτησαμένου την απόρριψιν ταύτης.

Ι δ ό ν τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σκεφθέν κατά Νόμον

Επειδή, δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, δια την οποίαν κατεβλήθησαν τα νόμιμα τέλη και το παράβολον (υπ' αριθ. 176603-5/74 γραμμάτια του Ταμείου Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών), ζητείται εμπροθέσμως η ακύρωσις της υπ' αριθ. Δ. 13012/10345 της 22.1/7.2.1974 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Οικονομικών και Δημοσίων Έργων "περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως κτημάτων προς ανακαίνισιν και διαπλάτυνσιν της Εθνικής Οδού Θεσσαλονίκης - Νέας Χαλκηδόνος", ΦΕΚ 25 δ', εις την οποίαν απαλλοτριώσιν περιλαμβάνονται και λωρίδες, εδάφους, εκατέρωθεν της διαπλατυνομένης οδού κείμεναι και ανήκουσαι διακεκριμένης εις εκάστην των αιτουσών δύο ανωνύμων εταιρειών.

Επειδή αι αιτούσαι, λόγω ελλείψεως του στοιχείου της κοινής πραγματικής βάσεως ως εκ του διακεκριμένου και αυτοτελούς των πληρσομένων δια της απαλλοτριωτικής πράξεως, ιδιοκτησιών των, δεν συνδέονται δια του δεσμού της ομοδικίας, μη δυνάμεναι να ενωθούν παραδεκτώς εις το αυτό δικόγραφον. Επομένως η υπό κρίσιν αίτησις είναι τύποις δεκτή μόνον καθ' ο μέρος ασκείται υπό της εν αυτή προτασσομένης εταιρείας.

Επειδή κατά το άρθρον 17 παρ. 1 του Συντάγματος του 1975 "η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασίαν του Κράτους, τα εξ' αυτής όμως δικαιώματα δεν δύναται να ασκώονται εις βάρος του γενικού συμφέροντος". Κατά την παρ. 2 δε του αυτού άρθρου "ουδείς στερείται της ιδιοκτησίας

αυτού, ει μη δια δημοσίαν ωφέλειαν προσηκόντως αποδεδειγμένην" κλπ. Εξ' άλλου εις το άρθρον 107 παρ. 1 εδάφιον πρώτον ορίζεται ότι "η προ της 21 Απριλίου 1967 ηυξημένης τυπικής ισχύος νομοθεσία προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού, διατηρεί την ην εκέκτητο ηυξημένην τυπικήν ισχύν, εφαρμοζομένη και επί των εφεξής εισαγομένων κεφαλαίων", προστίθεται δε εις το άρθρον 106 του Συντάγματος ότι "η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται εις βάρος της ελευθερίας και της ανθρωπίνης αξιοπρεπείας, ή επί βλάβη της εθνικής οικονομίας" (παρ. 2) και ότι "επιφύλασσομένης της υπό του άρθρου 107 παρεχομένης προστασίας, ως προς την επανεξαγωγήν κεφαλαίων εξωτερικού, δύναται δια νόμου να ρυθμίζονται τα της εξαγοράς επιχειρήσεων ή αναγκαστικής εις ταύτας συμμετοχής του Κράτους ή άλλων δημοσίων φορέων, εφ' όσον αύται κέκτηνται χαρακτήρα μονοπωλίου ή έχουσι ζωτικήν σημασίαν δια την αξιοποίησιν των πηγών του εθνικού πλούτου ή έχουσι ως κύριον σκοπόν την παροχήν υπηρεσιών προς το κοινωνικόν σύνολον".

Επειδή αι διατάξεις του ν.δ. 2687 και 1953 "περί επενδύσεως και προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού", ΦΕΚ 317, την ηυξημένην τυπικήν ισχύν αυτών διετήρησαν δυνάμει του προδιαληφθέντος άρθρου 107 παρ. Γ του Συντάγματος. Μεταξύ δε αυτών συγκαταλέγεται και η παρέχουσα-ουσιώδη εξασφάλισιν εις τον επενδύοντα εν Ελλάδι κεφάλαια, εκ της αλλοδαπής επιχειρηματίαν διάταξις της παρ. 1 του άρθρου 11 του νομοθετικού τούτου διατάγματος, η οποία, ορίζουσα ότι "περιουσιακά στοιχεία επιχειρήσεων ιδρυθησομένων ή σημαντικώς ενισχυθησομένων, κατά την έννοιαν της παραγράφου 2 του άρθρου 9, δι' εισαγωγής κεφαλαίων εξωτερικού εξαιρούνται πάσης απαλλοτριώσεως", υποχρεοί την Διοίκησιν να ερευνά, οσάκις πρόκειται περί εκτάσεων ανηκουσών εις επιχειρήσεις προστατευομένας υπό του ν.δ. 2687 του 1953, προ πάσης απαλλοτριώσεως περί της συνδρομής ή ου των κατά το νομοθετικόν τούτο διάταγμα όρων του απαλλοτριώτου (Σ.Ε. 770, 1463, 3781/75). Και ναι μεν δια του παρατεθέντος άρθρου 11 παρ. 1 του ν.δ. 2687 του 1953 απαγορεύεται κατ' αρχήν πάσα αναγκαστική απαλλοτριώσις των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων, πλην η τοιαύτη, ηυξημένης τυπικής ισχύος, απαγόρευσις δέον να ερμηνευθή εντός των πλαισίων των διαγραφομένων αφ' ενός υπό της θεμελιώδους διατάξεως της παρ. 1 του άρθρου 17 και αφ' ετέρου υπό της παρ. 3 του άρθρου 106 του εν ισχύι Συντάγματος. Δια της πρώτης εξ' αυτών, αναφερομένης εις πάσαν ιδιοκτησίαν ασχέτως προελεύσεως, καθιερώνται η αρχή ότι τα εκ της ιδιοκτησίας απορρέοντα δικαιώματα δεν δύναται να ασκούνται εις βάρος του γενικού συμφέροντος. Δια δε της δευτέρας παρέχεται η δυνατότης εξαγοράς υπό του Κράτους ή αναγκαστικής συμμετοχής αυτού ή άλλων δημοσίων φορέων εις ωρισμένας κατηγορίας επιχειρήσεων, έχουσών μονοπωλιακόν χαρακτήρα ή ζωτικήν σημασίαν δια την αξιοποίησιν των πηγών του Εθνικού Πλούτου ή αποβλεπουσών κατά κύριον λόγον εις την παροχήν υπηρεσιών προς το κοινωνικόν σύνολον, υπό μόνον τον περιορισμόν, προκειμένου περί προστατευομένων κατά το άρθρον 107 παρ. 1 του Συντάγματος κεφαλαίων εξωτερικού, την αδυναμίαν ανατροπής της προστασίας ως προς την επανεξαγωγήν των εισαχθέντων εκ της αλλοδαπής κεφαλαίων. Εξυπακούεται, κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω διατάξεων, ότι η δια της παρ. 1 του άρθρου 11 του ν.δ. 2687 του 1953 οριζομένη απαγόρευσις πάσης αναγκαστικής απαλλοτριώσεως αφορά εις την εκτέλεσιν κοινών έργων δημοσίας ωφελείας, ουχί όμως και έργων έχόντων γενικωτέραν, ως εκ της φύσεώς των, σημασίαν δια το κοινωνικόν σύνολον ή συνδεομένων με υπέρτερα εθνικά συμφέροντα (ως είναι τα αφορώντα εις την άμυναν της χώρας ή την καθόλου ανάπτυξιν του εθνικού πλούτου). Και τούτο διότι η εξαίρεσις των περιουσιακών στοιχείων των εν λόγω ιδιωτικών επιχειρήσεων της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως και εις τας ανωτέρω περιπτώσεις θα υπερέβαινε τα υπό του συνταγματικού νομοθέτου ηθελημένα όρια και θα απέκτα χαρακτήρα αντικοινωνικόν, δοθέντος ότι το προς ικανοποίησιν υποδεεστερας ανάγκης παρασχεθέν πρόνομιον εις τας ειρημένας επιχειρήσεις θα κατέληγαν εις βάρος του κοινωνικού συνόλου και θα ηδύνατο να θέση εις κίνδυνον και αυτήν ταύτην την υπόστασιν του Κράτους, τουθ' όπερ αποκλείεται να ηθέλησεν ο νομοθέτης δια της θεσπίσεως της παρ. 1 του άρθρου 107 του Συντάγματος.

Επειδή εν προκειμένω η δια της προσβαλλομένης πράξεως κηρυχθείσα κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του ν.δ. 797 του 1971 ΦΕΚ. 1, εν συνδυασμώ προς τας διατάξεις του άρθρου 23 του από 25/28.11.1929 διατάγματος "περί κωδικοποιήσεως των περί κατασκευής και συντηρήσεως οδών κειμένων διατάξεων" ΦΕΚ 421, απαλλοτριώσις μεταξύ άλλων και της ανηκούσης εις την αιτούσαν εταιρείαν λωρίδος εδάφους, περιελθούσης εις αυτήν δυνάμει αναγκαστικής απαλλοτριώσεως προς εγκατάστασιν του διύλιστηρίου της, εγένετο δια την ανακαίνισιν και διαπλάτυνσιν της από μακρού υφισταμένης και διαμορφωμένης εθνικής οδού Θεσσαλονίκης - Νέας Χαλκηδόνας, αποτελούσης

τμήμα της Εθνικής Οδού Αθηνών - Θεσσαλονίκης, η διαπλάτυνσις της οποίας, μη δυναμένη να πραγματοποιηθή άλλως, αποτελεί προδήλως, έργον, έχον, ως εκ της φύσεώς του, γενικωτέραν δια το κοινωνικόν σύνολον σημασίαν και εξυπηρετούν υπέρτερα εθνικά συμφέροντα. Υπό τα δοσμένα ταύτα ο μοναδικός λόγος ακυρώσεως περί παραβάσεως του άρθρου 11 παρ. 1 του ν.δ. 2687 του 1953 στηριζόμενος επί αντιθέτου προς την ανωτέρω, ερμηνείας των διαληφθεισών διατάξεων είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, απορριπτέας καθισταμένης της υπό κρίσιν αιτήσεως εν τω συνόλω της. Αν και κατά την γνώμην ενός των μελών του δικαστηρίου η κρατήσασα άποψις είναι ορθή υπό την προϋπόθεσιν ότι δεν δύνανται να εκτελεσθούν τα γενικωτέρας σημασίας δια το κοινωνικόν σύνολον ή τα συνδεδόμενα με υπέρτερα εθνικά συμφέροντα έργα ειμή μόνον δια της θυσίας, ήτοι της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως του δι' εισαγωγής κεφαλαίων εκ του εξωτερικού κτηθέντος ακινήτου. Οσάκις όμως, είναι κατ' αρχήν δυνατή η εκτέλεσις ταύτης φύσεως έργου και δια της χρησιμοποίησεως ετέρου ακινήτου, θα πρέπει η Διοίκησις, κατ' εφαρμογήν της αρχής της σχετικότητος και της αρχής της αναλογίας των μέσων προς επίτευξιν των κρατικών σκοπών, αρχών απορρεουσών εκ της εννοίας του συγχρόνου δημοκρατικού και κοινωνικού κράτους, να αποφασίξη, μετά στάθμισιν και αξιολόγησιν αφ' ενός μεν του ύψους της οικονομικής επιβαρύνσεως του κοινωνικού συνόλου εκ της εκτέλεσεως του έργου επί ετέρου ακινήτου, αφ' ετέρου δε της εκτάσεως της ζημίας της επιχειρήσεως, ήτις εκτήσατο το δια την εκτέλεσιν του έργου αναγκαιούν ακίνητον δι' εισαγωγής κεφαλαίων εκ του εξωτερικού, περί της προκριτέας λύσεως, ήτοι της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως του εν λόγω ακινήτου ή της χρησιμοποίησεως ετέρου ακινήτου. Εν προκειμένω, η προσβαλλομένη πράξις είναι παράνομος διότι δεν προηγήθη αυτής η κατά τα άνω στάθμισις και αξιολόγησις το μεν του ύψους της δαπάνης κατασκευής νέου τμήματος εθνικής οδοῦ, παρακάμπτοντος την ιδιοκτησίαν της αιτούσης εταιρείας, το δε της εκτάσεως της ζημίας αυτής εκ της αφαιρέσεως της αναγκαστικής απαλλοτριώσεως ιδιοκτησίας της προς διαπλάτυνσιν της ήδη υφισταμένης οδοῦ.

Δ ι α τ α ὗ τ α

Απορρίπτει την υπό κρίσιν αίτησιν.

Διατάσσει την κατάπτωσιν του κατατεθέντος παραβόλου.

Επιβάλλει εις τας αιτούσας την δικαστικὴν δαπάνην του δημοσίου εκ δραχμῶν χιλίων πεντακοσίων (1.500).

Εκρίθη και απεφασίσθη εν Αθήναις τη 3η Δεκεμβρίου 1976.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματεὺς

Εδημοσιεύθη δ' αυτόθι τη 11η Ιανουαρίου 1977.

Ο Πρόεδρος Η Γραμματεὺς

??

??

??

??

1

-2-

Αριθμός 58/1977

./.

./.

ΝΟΜΟ ΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΩΣΗ

Π.Ν.

Αριθμός 1467/1995

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 9 Δεκεμβρίου 1994 με την εξής σύνθεση : Β. Μποτόπουλος, Πρόεδρος, Φ. Κατζούρος, Ι. Τζεβελεκάκης, Αδ. Φαρμάκης, Χ. Μακρίδης, Κ.Γ. Χαλαζωνίτης, Χρ. Γεραρής, Σ. Σαρηβαλάσης, Αθ. Τσαμπάση, Ηλ. Παπαγεωργίου, Π.Ζ. Φλώρος, Ι. Μαρής, Μ. Βροντάκης, Θ. Χατζηπαύλου, Φ. Στεργιόπουλος, Σ. Καραλής, Δ. Κωστόπουλος, Ε. Γαλανού, Γ. Ανεμογιάννης, Π.Ν. Φλώρος, Φ. Αρναούτογλου, Π. Πικραμμένος, Ν. Σκλίας, Α. Θεοφιλοπούλου, Θ. Παπαευαγγέλου, Εμ. Δαρζέντας, Δ. Πετρούλιας, Σύμβουλοι, Ι. Μαντζουράνης, Αικ. Σακελλαροπούλου, Πάρεδροι, Γραμματέας η Κ. Παπακοσμά.

Γ ι α να δικάσει την από 5 Ιουνίου 1990 αίτηση :

τ ο υ Εμμανουήλ Στυλ. Λαμπιθανιάκη, ταξίαρχου ε.α. της Ελληνικής Αστυνομίας, κατοίκου Πεύκης Αττικής, οδός Νικηταρά αρ. 6, ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Γ. Φραντζεσκάκη (Α.Μ. 1314), που τον διόρισε στο ακροατήριο,

κ α τ ά του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ο οποίος παρέστη με τον Εμμ. Λουδάρο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Η πιο πάνω αίτηση συζητείται στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της υπ' αριθ. 2361/1994 παραπεμπτικής αποφάσεως του Γ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να επιλύσει η Ολομέλεια τα ζητήματα που αναφέρονται στην απόφαση.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθούν : 1) το 16/1989 Πρακτικό του Ανωτάτου Συμβουλίου της Ελληνικής Αστυνομίας, 2) το από 3-10-1989 Προεδρικό Διάταγμα, 3) το από 11-12-1989 Προεδρικό Διάταγμα, 4) το 5Α/1990 Πρακτικό του Ανωτάτου Συμβουλίου της Ελληνικής Αστυνομίας και 5) κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Ο Εισηγητής, Σύμβουλος Σ. Σαρηβαλάσης, άρχισε τη συζήτηση της υποθέσεως με την ανάγνωση της παραπεμπτικής αποφάσεως, η οποία αποτελεί και την εισήγηση του Τμήματος. Ακολούθως, το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αιτούντος, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, ο οποίος ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνέληξε σε διάσκεψη σε αίθουσα του

Δικαστηρίου και,

Α φ ο ύ μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σ κ έ φ θ η κε κα τ ά τ ο νό μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (αριθμοί γραμ. 2863629, 2863630/1990 και 1270184, 2849330).

2. Επειδή, με την αίτηση ζητείται η ακρόωση της 54/1990 αποφάσεως του Ανωτάτου Συμβουλίου της Ελληνικής Αστυνομίας του άρθρου 44 παρ. 2 του ν. 1481/1984, με την οποία απορρίφθηκε αίτημα ευμενέστερης κρίσεως του αιτούντος και επικυρώθηκε η 16/1989 απόφαση του Ανωτέρου Συμβουλίου της ΕΛ.ΑΣ. Με την απόφαση αυτή ο αιτών είχε κριθεί για την χαρακτηριζόμενη με το π.δ/γμα 499/1989 έκτακτη κρίση του έτους 1989, ως ευδοκίμως τερματίσας τη σταδιοδρομία του στο βαθμό του αστυνομικού διευθυντή. Ζητείται επίσης η ακύρωση των από 3-10-1989 και 11-12-1989 π.δ/των με τα οποία ο αιτών προήχθη σε ταξίαρχο και αποστρατεύθηκε.

3. Επειδή, η υπόθεση εισάγεται προς συζήτηση στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος ύστερα από την 778/1993 παραπεμπτική απόφαση του Τμήματος υπό πενταμελή σύνθεση, για να κριθεί αν το π.δ/γμα 499/1989 ευρίσκει ή όχι επαρκές εξουσιοδοτικό έρεισμα στη διάταξη του άρθρου 1 του ν. 1590/1986.

4. Επειδή, με την διάταξη του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 1590/1986 (ΦΕΚ Α 46) ορίσθηκαν τα εξής : "Το άρθρο 11 του ν. 1481/1984 (ΦΕΚ Α 152) αντικαθίσταται ως εξής : 1. Με προεδρικά διατάγματα εκδιδόμενα ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης μπορεί, και κατά τροποποίηση των ισχυουσών διατάξεων, α) να ορίζονται θέματα σχετικά με την οργάνωση, την λειτουργία, την έδρα, τις αρμοδιότητες και την αντιστοιχία των υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Τάξης, β) να αναδιαρθρώνονται, να συγχωνεύονται ή να καταργούνται υφιστάμενες υπηρεσίες και να συνιστώνται νέες, γ) να αυξάνονται ή να μειώνονται οι οργανικές θέσεις όλων των κατηγοριών προσωπικού της πιο πάνω Γενικής Γραμματείας ή να συνιστώνται νέες κατηγορίες και θέσεις, δ) να συνιστώνται θέσεις και ενδιάμεσοι βαθμοί στην

υφιστάμενη βαθμολογική κλίμακα του αστυνομικού προσωπικού και να ρυθμίζονται τα θέματα άσκησης αρμοδιότητας, αντιστοιχίας, ιεραρχίας, χρόνου υπηρεσίας και μισθού προς τους στρατιωτικούς του στρατού ξηράς, προσόντων, διαδικασίας επιλογής, τοποθετήσεων, μεταθέσεων, κρίσεων, προαγωγών, ορίου ηλικίας για προαγωγές, αποστρατείες, ανάκλησης ανωτάτων αξιωματικών στην ενεργό υπηρεσία και κάθε άλλο συναφές προς τους βαθμούς αυτούς θέμα, ε) να καταργούνται θέσεις και ενδιάμεσοι βαθμοί στην υφιστάμενη βαθμολογική κλίμακα του αστυνομικού προσωπικού και να ρυθμίζεται κάθε συναφές προς την κατάργηση θέμα, στ) να ρυθμίζονται θέματα άσκησης αρμοδιότητας, αντιστοιχίας, ιεραρχίας και μισθού προς τους στρατιωτικούς του στρατού ξηράς, προσόντων, διαδικασίας επιλογής, τοποθετήσεων, εντοπιότητας, μεταθέσεων, κρίσεων, προαγωγών, ορίου ηλικίας, αποστρατείας και κάθε άλλο θέμα σχετικό με την υπηρεσιακή κατάσταση του αστυνομικού προσωπικού, ζ) να ιδρύονται νέες, να καταργούνται ή να αναδιαρθρώνονται υφιστάμενες σχολές εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης του προσωπικού, να καθορίζονται τα σχετικά με τη λειτουργία τους, τα προσόντα και τη διαδικασία επιλογής των εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων θέματα, τα θέματα της κάλυψης των σχετικών δαπανών και αποζημιώσεων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια, η) να μεταβάλλονται τα τυπικά ή ουσιαστικά προσόντα για την πρόσληψη αστυνομικού προσωπικού ή την εισαγωγή του σε αστυνομικές σχολές, θ) να ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις τοποθετήσεων, μεταθέσεων, αποσπάσεων, αδειών, αποζημιώσεων του αστυνομικού προσωπικού ή να ρυθμίζονται θέματα συγκρότησης, σύνθεσης και λειτουργίας των συμβουλίων κρίσεων, προαγωγών, των πειθαρχικών συμβουλίων και των άλλων συλλογικών διοικητικών οργάνων κεντρικών και περιφερειακών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Τάξης". Κατ' επίκληση της παραπάνω εξουσιοδοτικής διατάξεως εκδόθηκε το Π.Δ/γμα 499/1989 (Α 211) στο άρθρο μόνο του οποίου ορίζεται ότι : "1. Οι ανώτατοι και ανώτεροι αξιωματικοί γενικών καθηκόντων της ελληνικής αστυνομίας κρίνονται έκτακτα για το έτος 1989 και ανεξάρτητα αν συντρέχουν ή όχι οι προϋποθέσεις του άρθρου 10 του ν. 671/1977 (Α 236). Οι ταξίαρχοι, οι Αστυνομικοί Διευθυντές και οι Αστυνομικοί Υποδιευθυντές κρίνονται και προάγονται, ανεξάρτητα από το χρόνο παραμονής στο βαθμό τους. 3. Τα Συμβούλια κρίσεων βάσει των πρακτικών των συνεδριάσεων αυτών συντάσσουν νέους πίνακες. . .". Το ανωτέρω Π.Δ/γμα στηρίζεται στη νομοθετική εξουσιοδότηση του εδαφίου δ της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 1484/1984 (Α 152), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 1590/1986 (Α 49), κατά την οποία, με προεδρικά διατάγματα, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών της Δημοσίας Τάξεως, μπορεί και κατά τροποποίηση των ισχυουσών διατάξεων να ρυθμίζονται, μεταξύ άλλων, τα θέματα κρίσεων, προαγωγών, ορίου ηλικίας για προαγωγές, αποστρατείες, ανάκλησης ανωτάτων αξιωματικών στην ενεργό υπηρεσία και κάθε άλλο συναφές προς τους βαθμούς αυτούς θέμα.

5. Επειδή στο άρθρο 26 του ισχύοντος Συντάγματος ορίζεται ότι η νομοθετική λειτουργία ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Περαιτέρω στην παρ. 2 του άρθρου 43 του Συντάγματος ορίζεται ότι επιτρέπεται, ύστερα από πρόταση του αρμόδιου υπουργού η έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων, με ειδική εξουσιοδότηση του νόμου και μέσα στα όριά της. Κατά την έννοια των πιο πάνω συνταγματικών διατάξεων, η νομοθετική εξουσιοδότηση, για να είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα, πρέπει να είναι ειδική και ορισμένη, υπό την έννοια ότι πρέπει να προσδιορίζει καθ' ύλην το αντικείμενό της, ήτοι να μην είναι γενική και αόριστος, ασχέτως αν είναι ευρεία ή στενή, ασχέτως, δηλαδή αν είναι μεγαλύτερος ή μικρότερος ο αριθμός των περιπτώσεων τις οποίες η Διοίκηση μπορεί να ρυθμίσει, βάσει της συγκεκριμένης νομοθετικής εξουσιοδότησεως, κανονιστικώς. Η ευρύτητα της εξουσιοδότησεως, εφόσον το περιεχόμενό της είναι ορισμένο, δεν επηρεάζει το κύρος της από συνταγματική άποψη. Εξάλλου ο δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας της νομοθετικής εξουσιοδότησεως, όπως γενικότερα ο έλεγχος της συνταγματικότητας του νόμου, γίνεται ενόψει των περιστατικών της υποθέσεως, λόγω του χαρακτήρα του ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων ως παρεμπόδιτος (άρθ. 93 παρ. 4 του Συντάγματος) και επομένως αναφέρεται στη διάταξη του νόμου που αποτελεί τη συγκεκριμένη εξουσιοδότηση επί της οποίας στηρίζεται η συγκεκριμένη κανονιστική ρύθμιση. Συνεπώς η μνημονευομένη εξουσιοδοτική διάταξη του εδαφίου δ της παρ. 1 του ν. 1590/1986, που παρέχει τη δυνατότητα στη Διοίκηση να ρυθμίσει με Π.Δ/γμα τα θέματα των κρίσεων και προαγωγών των ανωτέρω και ανωτάτων αξιωματικών της ελληνικής αστυνομίας και κατά τροποποίηση των ισχυουσών διατάξεων είναι ειδική και ορισμένη, με την έννοια που έχει πιο πάνω εκτεθεί εφόσον καθορίζονται στην εξουσιοδότηση συγκεκριμένως τα θέματα που μπορούν να

ρυθμισθούν κανονιστικώς "και κατά τροποποίηση των ισχυουσών διατάξεων". Μειοψήφησαν οι Σύμβουλοι Ι. Τζεβελεκάκης, Αδ. Φαρμάκης, Αθ. Τσαμπάση, Ι. Μαρή, Μιχ. Βροντάκης, Π.Ν. Φλώρος και Φ. Αρναούτογλου, οι οποίοι υποστήριξαν την άποψη ότι για να είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα (άρθ. 43 παρ. 2 ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 26) η νομοθετική εξουσιοδότηση δεν πρέπει να είναι υπερβολικώς ευρεία και ότι εν προκειμένω κατά τον παρεμπύπτοντα έλεγχο του συνταγματικού κύρους της νομοθετικής εξουσιοδότησεως έπρεπε να εξετασθεί στο σύνολό της η εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 1 του ν. 1590/1986 και να κριθεί υπερβολικώς ευρεία, και επομένως αντισυνταγματική, καιτ' απαριθμεί μεν κατά τρόπο συγκεκριμένο τα ρυθμιζτέα θέματα που αποτελούν αντικείμενο της κανονιστικής ρυθμίσεως, περιλαμβάνει όμως ένα εξαιρετικώς μεγάλο αριθμό θεμάτων που καλύπτει το σύνολο της ρυθμίσεως ενός τομέα της κρατικής δράσεως (οργάνωση, λειτουργία, διάρθρωση, στελέχωση των υπηρεσιών και των συλλογικών οργάνων της Αστυνομίας, υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού της), χωρίς να διαγράφει η ίδια ή με παραπομπή σε άλλη διάταξη νόμου τις βασικές αρχές στο πλαίσιο των οποίων οφείλει να κινηθεί η Διοίκηση κατά την κανονιστική ρύθμιση των θεμάτων αυτών. Αντιθέτως μάλιστα, παρέχει και την εξουσία τροποποιήσεως κειμένων διατάξεων του κοινού νόμου.

6. Επειδή στην ανωτέρω διάταξη του εδαφίου δ της παρ. 1 του ν. 1590/1986 δεν περιέχεται κατά τη διατύπωσή της, και η δυνατότητα της περιστασιακής, κατά παρέκκλιση των παγίως ισχυόντων, ρύθμισης, για το έτος 1989, με έκτακτη κρίση των ανωτέρω και ανωτάτων αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας. Συνεπώς η προβλεπόμενη στο Π.Δ/γμα 499/1989 έκτακτη μόνο για το έτος 1989 κρίση των ανωτάτων και ανωτέρω αξιωματικών της ελληνικής αστυνομίας, ανεξαρτήτως της συνδρομής των προϋποθέσεων του άρθρου 10 του ν. 671/1977 (Α 236), βρίσκεται εκτός των ορίων της παρεχόμενης με την ως άνω διάταξη του εδαφίου δ της παρ. 1 του ν. 1590/1986 νομοθετικής εξουσιοδότησεως και είναι για το λόγο αυτό ανίσχυρη. Μειοψήφησαν στη σκέψη αυτή της αποφάσεως ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου Βασ. Μποτόπουλος και οι Σύμβουλοι Χ. Μακρίδης, Κ.Γ. Χαλαζωνίτης, Η. Παπαγεωργίου, Θ. Χατζηπαύλου, Φ. Στεργιάδης, Σ. Καραλής, Ε. Γαλανού, Γ. Ανεμογιάννης, Π. Πικραμμένος, Ν. Σκλιάς, Α. Θεοφιλοπούλου και Δ. Πετρούλιας, οι οποίοι υποστήριξαν την άποψη ότι, εφόσον η νομοθετική εξουσιοδότηση ορίζει ότι τα αναφερόμενα εις αυτή θέματα μπορούν να ρυθμισθούν κανονιστικώς από τη Διοίκηση "και κατά τροποποίηση των ισχυουσών διατάξεων", παρέχεται στη Διοίκηση η κανονιστική εξουσία να εισαγάγει ρύθμιση αποκλίνουσα από τις πάγιες διατάξεις ως προς το χρόνο των κρίσεων και προαγωγών των ανωτέρων και ανωτάτων αξιωματικών της ελληνικής αστυνομίας και επομένως η σχετική εν προκειμένω ρύθμιση του άρθρου μόνον του πρ. διατάγματος 499/1989, σύμφωνα με την οποία η κατηγορία των αναφερόμενων εις αυτήν αξιωματικών κρίνεται εκτάκτως για το έτος 1989, βρίσκεται μέσα στα όρια της νομοθετικής εξουσιοδότησεως.

7. Επειδή, το Π.Δ/γμα 499/1989, σύμφωνα με όσα έγιναν κατά πλειοψηφία δεκτά στην προηγούμενη σκέψη βάσει του οποίου συνήλθε το Ανώτερο Συμβούλιο της Ελληνικής Αστυνομίας και έκρινε τον αιτούντα ευδοκίμως τερματίσαντα τη σταδιοδρομία του, είναι ανίσχυρο, γιατί εκδόθηκε εκτός των ορίων της εξουσιοδότησεως του άρθρου 11 παρ. 1 του ν. 1481/1984, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του ν. 1590/1986, και επομένως οι προσβαλλόμενες πράξεις, που έχουν ως έρεισμα το πιο πάνω π.δ/γμα, πρέπει να ακυρωθούν, κατά το μέρος που προσβάλλονται.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την υπό κρίση αίτηση.

Ακυρώνει α) την 5Α/1990 απόφαση του Ανωτάτου Συμβουλίου της Ελληνικής Αστυνομίας, με την οποία επικυρώθηκε η 16/1989 απόφαση του Ανωτέρου Συμβουλίου της ΕΛ.ΑΣ. που έκρινε τον αιτούντα ως ευδοκίμως τερματίσαντα τη σταδιοδρομία του και β) τα από 3-10-1989 και 11-12-1989 π.δ/τα, με τα οποία ο αιτών προήχθη σε ταξίαρχο και αποστρατεύθηκε.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου, και
Επιβάλλει στο Δημόσιο την δικαστική δαπάνη του αιτούντος, ανερχομένη σε σαράντα δύο χιλιάδες (42.000) δραχμές.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 16 Δεκεμβρίου 1994 Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Β. Μποτόπουλος Κ. Παπακοσμά

Ν. 4096/2001

Αριθμός 476/2001
 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
 ΤΜΗΜΑ ΣΤ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 25 Σεπτεμβρίου 2000, με την εξής σύνθεση: Π. Παραράς, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος, που είχε κάλυμα, Εμμ. Δαρζέντας, Στ. Χαραλάμπους, Σύμβουλοι, Ε. Νίκα, Δ. Κυριλλόπουλος, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Β. Μανωλόπουλος, Γραμματέας του ΣΤ' Τμήματος.

Για να δικάσει την από 24 Ιουλίου 1998 αίτηση :
 της Παρασκευής Πετράκη, κατοίκου Πυθαγορείου Σάμου, η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Δημ. Πανταρώτα (Α.Μ. 2448), που τον διόρισε με πληρεξούσιο,
 κατά του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας, ο οποίος παρέστη με την Γαρ. Σκιάνη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα επιδιώκει να ακυρωθεί η Α5/1957/3.6.1998 πράξη της Προϊσταμένης της Διευθύνσεως Επαγγελματιών Υγείας του Υπουργείου Υγείας Πρόνοιας και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου Στ. Χαραλάμπους. Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αιτούσας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και την αντιπρόσωπο του Υπουργού, η οποία ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και,

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
 Σκέφθηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την κρινόμενη αίτηση έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (διπλότυπα Δ.Ο.Υ. Δικαστικών Εισπραξιών Αθηνών 9250492-9250493/1998 και γραμματίο παραβόλου 082732/1998).
2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της υπ' αριθ. Α5/1957/3.6.1998 πράξεως της προϊσταμένης της Διευθύνσεως Επαγγελματιών Υγείας του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας με την οποία γνωστοποιήθηκε στην αιτούσα ότι το Συμβούλιο Αναγνώρισης Επαγγελματιών Τίτλων Αισθητικών απέρριψε το αίτημά της με το οποίο ζητούσε να αναγνωρισθεί ότι ο επαγγελματικός τίτλος σπουδών αισθητικού που είχε αποκτήσει στο Ηνωμένο Βασίλειο της παρέχει τη δυνατότητα να ασκήσει το εν λόγω επάγγελμα στην Ελλάδα.
3. Επειδή, η προσβαλλόμενη πράξη, ως έχουσα πληροφοριακό χαρακτήρα, στερείται εκτελεστότητας και ως εκ τούτου απαραδέκτως προσβάλλεται. Πρέπει όμως να θεωρηθεί ότι με την κρινόμενη αίτηση συμπεροβάλλεται η από 2.6.1998 απόφαση του Συμβουλίου Αναγνώρισης Επαγγελματιών Τίτλων Αισθητικών με την οποία απερρίφθη το αίτημα της αιτούσας και η οποία είναι η μόνη εκτελεστή (ΣΕ 1519/1999).
4. Επειδή, η προκειμένη διαφορά, ως αφορώσα κατ' ουσίαν σε αναγνώριση τίτλου σπουδών που χορηγήθηκε στην αλλοδαπή, εξακολουθεί να υπάγεται, κατ' άρθρ. 1 παρ. 2 εδ. δ' του ν. 702/1977, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 29 παρ. 1 του ν. 2721/1999 (φ. 112), στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας και ειδικότερα του ΣΤ' Τμήματος αυτού (ΣΕ 1519/1999).
5. Επειδή, η παρ. 5 του άρθρου 4 του ν. 1579/1985 (φ. 217) ορίζει τα ακόλουθα: "Με απόφαση του Υπουργού Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και του συναρμόδιου Υπουργού ρυθμίζονται θέματα προσαρμογής προς τις κοινοτικές πράξεις, που αφορούν τους όρους αναγνώρισης επαγγελματιών τίτλων καθώς και χορήγησης αδειών άσκησης επαγγελματιών υγείας". Εξ άλλου, το άρθρο 1 του ν. 1338/1983 (φ. 34), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 6 του ν. 1440/1984 (φ. 70), ορίζει στη μεν παρ. 1 ότι "για τη συμμόρφωση προς οδηγίες και αποφάσεις (Ε.Ο.Κ., Ε.Κ.Α.Ε.) συστάσεις και ατομικές αποφάσεις (Ε.Κ.Α.Χ.) και την εκτέλεση κανονισμών (Ε.Ο.Κ., Ε.Κ.Α.Ε.) και γενικών αποφάσεων (Ε.Κ.Α.Χ.) που εκδίδονται από τα κοινοτικά όργανα εφαρμόζονται αναλόγως οι ήδη υφιστάμενες ως και οι εκάστοτε παρεχόμενες νομοθετικές εξουσιοδοτήσεις προς κανονιστική ρύθμιση σχετικών θεμάτων . . .", στη δε παρ. 3 ότι "στην έκδοση των ανωτέρω κανονιστικών πράξεων οι οποίες περιβάλλονται τον τύπο προεδρικού διατάγματος ή υπουργικής αποφάσεως, συμπράττει και ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας . . .". Κατ' επίκλησιν των ανωτέρω διατάξεων εξεδόθη η υπ' αριθ. Α4/4112/24.7.1992 απόφαση των

Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (φ. 502 Β') με τον τίτλο "Αναγνώριση επαγγελματικών τίτλων για την άσκηση Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας σύμφωνα με την Οδηγία 89/48/ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων". Με την απόφαση αυτή θεσπίστηκαν οι προϋποθέσεις, τα όργανα και η διαδικασία αναγνώρισης των σχετικών με επαγγέλματα υγείας και πρόνοιας επαγγελματικών τίτλων που κατέχουν υπήκοοι των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, μεταξύ των οποίων και το επάγγελμα του αισθητικού.

6. Επειδή, με τη διάταξη του άρθρου 43 του Συντάγματος παρέχεται στον κοινό νομοθέτη το δικαίωμα να μεταβιβάζει την αρμοδιότητά του προς θέσπιση κανόνων δικαίου στην εκτελεστική εξουσία. Τίθεται δε ο κανόνας ότι η σχετική νομοθετική εξουσιοδότηση παρέχεται προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ως αρχηγό της εκτελεστικής εξουσίας που ασκεί τη μεταβιβαζόμενη αρμοδιότητα με προεδρικά διατάγματα με τα οποία ρυθμίζονται είτε θέματα καθοριζόμενα σε γενικό πλαίσιο υπό ορισμένους όρους δια νόμον ψηφιζομένων υπό της ολομελείας της Βουλής (νόμων-πλαισίων) είτε ειδικά θέματα προσδιοριζόμενα συγκεκριμένως υπό της εξουσιοδοτικής νομοθετικής διατάξεως, επιτρεπόμενου πάντως, κατ' εξαίρεσιν από του τιθεμένου ως άνω κανόνος, όπως ορισθούν ως φορείς της κατ' εξουσιοδότησιν ασκουμένης κανονιστικής αρμοδιότητος και άλλα, πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας, όργανα της Διοικήσεως, εφ' όσον πρόκειται περί ειδικωτέρων θεμάτων ή θεμάτων με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό. Κατά την έννοια όμως της αυτής συνταγματικής διατάξεως, οσάκις η από τυπικό νόμο παρεχόμενη εξουσιοδότηση αφορά στην οργάνωση και άσκηση ενός ατομικού δικαιώματος, όπως είναι και η άσκηση οιοδήποτε επαγγέλματος που ανάγεται στην οικονομική ελευθερία και καλύπτεται από το άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος, τότε ακριβώς, λόγω της σπουδαιότητος του ζητήματος, απαιτείται όπως η σχετική εξουσιοδότηση δίδεται αποκλειστικώς στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας προς έκδοση διατάγματος, για τη νομιμότητα άλλωστε του οποίου πρέπει να προηγηθεί η εν σχεδίο επεξεργασία του υπό του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με το άρθρο 95 του Συντάγματος. Ο παραπάνω δε κανόνας ισχύει και στην περίπτωση παροχής νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως για μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο κοινοτικών οδηγιών κ.λ.π. που αφορούν τα της ασκήσεως επαγγέλματος διότι, και στην περίπτωση αυτή, η μεταφορά στην εσωτερική νομοθεσία υπακούει στους πάγιους κανόνες της εσωτερικής διαδικασίας νομοθετήσεως που θεσπίζει κάθε κράτος-μέλος. Συνεπώς, οι ως άνω παρατεθείσες εξουσιοδοτήσεις των άρθρων 4 παρ. 5 του ν. 1579/1985 και 1 παρ. 1 και 3 του ν. 1338/1983, καθόσον επιτρέπουν τη με υπουργική απόφαση κανονιστική ρύθμιση θεμάτων προς τον σκοπό συμμορφώσεως με αποφάσεις κοινοτικών οργάνων, δεν μπορούν να εφαρμοσθούν για το επίμαχο θέμα της μεταφοράς στο εσωτερικό δίκαιο κανόνων που ρυθμίζουν τους όρους ασκήσεως επαγγέλματος. Εντούτοις, για τα θέματα αυτά νοείται ότι η προβλεπόμενη εξουσιοδότηση παρέχεται πράγματι προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ώστε βάσει των εξουσιοδοτήσεων αυτών εγκύρως δύναται να εκδοθεί κανονιστικό διάταγμα.

7. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, με την προσβαλλόμενη, από 2.6.1998, πράξη του Συμβουλίου Αναγνώρισης Επαγγελματικών Τίτλων Αισθητικών απερρίφθη το αίτημα της αιτούσης για αναγνώριση τίτλου σπουδών αισθητικού που είχε αποκτήσει στο Ηνωμένο Βασίλειο (Higher National Diploma - BEAUTY THERAPY). Ως αιτιολογία απορρίψεως του αιτήματος αναφέρεται ότι το αποκτηθέν από την αιτούσα δίπλωμα δεν συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις που θέτει η ως άνω κοινή υπουργική απόφαση Α4/4112/24.7.1992 για αναγνώριση. Έτσι όμως η προσβαλλόμενη πράξη δεν έχει νόμιμο έρεισμα καθόσον, κατά τα εκτεθέντα, οι ανωτέρω εξουσιοδοτήσεις των νόμων 1579/1985 και 1338/1983 βάσει των οποίων εξεδόθη η εν λόγω κοινή υπουργική απόφαση δεν είναι έγκυρες ως αντικείμενες στο άρθρο 43 παρ. 2 του Συντάγματος. Συνεπώς η προσβαλλόμενη πράξη αποβαίνει ακυρωτέα ως στηριζόμενη σε απόφαση κανονιστικού περιεχομένου που εξεδόθη από αναρμόδιο όργανο (βλ. ΣΕ 699/1990, 434/1984, 2764/1981).

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την κρινόμενη αίτηση.

Ακυρώνει την από 2.6.1998 πράξη του Συμβουλίου Αναγνώρισης Επαγγελματικών Τίτλων Αισθητικών του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, κατά το σκεπτικό.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου και

Επβάλλει στο Δημόσιο τη δικαστική δαπάνη της αιτούσης εκ δραχμών διακοσίων εξήντα χιλιάδων (260.000).

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 31 Οκτωβρίου 2000

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ

Ε.Μ.

ΕΞΕΤΑΣΙΟ ΔΙΟΤΗΤΗ

Αριθμός 2309/1992
 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
 ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 8 Νοεμβρίου 1991, με την εξής σύνθεση : Κ.Μ. Χαλαζωνίτης, Αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου, που είχε κάλυμα, Αν. Μαρίνος, Αδ. Φαρμάκης, Χ. Μακρίδης, Κ.Γ. Χαλαζωνίτης, Γ. Κοσμάς, Σ. Σαρηβαλάσης, Αθ. Τσαμπάση, Ν. Παπαδημητρίου, Η. Παπαγεωργίου, Π. Παραράς, Π.Ζ. Φλώρος Ι. Μαρής, Θ. Χατζηπαύλου, Γ. Παναγιωτόπουλος, Φ. Στεργιόπουλος, Ν. Ντούβας, Γ. Σταυρόπουλος, Σ. Καραλής, Δ. Κωστόπουλος, Κ. Μενουδάκος, Σύμβουλοι, Π.Ν. Φλώρος, Φ. Αρναούτογλου, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Β. Μανωλόπουλος.

Γ ι α να δικάσει την από 9 Φεβρουαρίου 1990 αίτηση, η οποία παρατέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της 419/91 αποφάσεως του Δ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, για να επιλύσει το εις την απόφαση αυτή αναφερόμενο ζήτημα:

τ η ς Ευθυμίας συζύγου Κωνσταντίνου Κόικορη, κατοίκου Αθηνών, οδός Τράυμπερ 12-14 (Πλ. Βάθης), η οποία παρέστη με τους δικηγόρους Κ. Μαυριά (Α.Μ. 3894) και Αρ. Διαμαντόπουλο (Α.Μ. 3698), που τους διόρισε στο ακροατήριο,
 Αριθμός 2309/1992 -2-

κ α τ α των 1) Υπουργού Εσωτερικών στη με την Κλ. Παλαιολόγου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, 2) Δήμου Δάφνης Αττικής, ο οποίος παρέστη με τον Οδ. Τσουκόπουλο (Α.Μ. 748), που τον διόρισε με πράξη του ο Δήμαρχος, κ α ι κατά των παρεμβαίνόντων 1) Δήμου Αθηναίων, ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Ιω. Χρυσικόπουλο (Α.Μ. 4381), που τον διόρισε με πράξη του ο Δήμαρχος, 2) Τοπικής Ένωσης Δήμων και κοινοτήτων Νομού Αττικής (ΤΕΔΚΝΑ), η οποία παρέστη με τους δικηγόρους Γ. Παπαδημητρίου (Α.Μ. 7297) και Ιορδ. Προυσανίδη, που τους διόρισε με πληρεξούσιο, 3) Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο παν. Ζύγουρα (Α.Μ. 6216), που τον διόρισε με πράξη του ο Πρόεδρος της ΚΕΔΚΕ.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα επιδιώκει να ακυρωθούν 1) η υπ' αριθ. 171/19.12.1989 απόφαση του Δ.Σ. του Δήμου Δάφνης Αττικής, 2) η υπ' αριθ. 33.991/2311990 απόφαση του Νομάρχη Διαμερίσματος Αθηνών και κάθε συναφής πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Ο Εισηγητής Σύμβουλος Π. Παραράς, άρχισε τη συζήτηση της υποθέσεως με την ανάγνωση της παρατεμπτικής αποφάσεως, η οποία αποτελεί και την εισήγηση του Τμήματος.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τους πληρεξουσίου της αιτούσης, οι οποίοι ανέπτυξαν και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησαν να γίνει δεκτή η αίτηση, τους πληρεξουσίου των παρεμβαίνόντων, τον πληρεξούσιο του Δήμου Δάφνης Αττικής και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, που ζήτησαν την απόρριψή της.

Αριθμός 2309/1992 -3-

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε

σε διάσκεψη κ α ι,

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, δια την υπό κρίσιν αίτησιν κατεβλήθησαν τα νόμιμα τέλη (υπ' αριθ. 2828716-17/90 διπλότυπα εισπράξεως Δ.Ο.Υ) και το παράβολον (υπ' αριθ. 1466134 και 3241824 του έτους 1990 γραμμάτια παραβόλου).

2. Επειδή, δια της παρούσης αιτήσεως, όπως συμπληρώνεται με το από 7.5.1990 δικόγραφο προσθέτων λόγων, ζητείται, εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώς, η ακύρωσις : α) της υπ' αριθ. 33991/23190 αποφάσεως του Νομάρχου Αθηνών, με την οποία απερρίφθη προσφυγή της αιτούσης κατά της υπ' αριθ- 171/19.12.1989 αποφάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Δάφνης Αττικής και β) της τελευταίας αυτής αποφάσεως, με την οποία απερρίφθη, κατ' εφαρμογήν του πρ. δ/τος 552/89, αίτηση της αιτούσης για έκδοση αδειάς ιδρύσεως κοσμικού κέντρου στην περιφέρεια του ως άνω Δήμου.

3. Επειδή, η υπόθεσις εισάγεται προς εκδίκασιν εις την Ολομέλειαν κατόπιν της υπ' αριθ. 419/1991 αποφάσεως του Δ Τμήματος του Δικαστηρίου τούτου, η οποία παρέπεμψεν εις αυτήν την επίλυσιν του ζητήματος της συνταγματικότητος της εξουσιοδοτήσεως, κατ' εφαρμογήν της οποίας έχει εκδοθεί το διαληφθέν πρ. δ/μα 552/89.

4. Επειδή, εις την παρούσαν δίκην παρενέβησαν, με χωριστά δικόγραφα, ο Δήμος Αθηναίων, η Κεντρική Ένωσις Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος (ΚΕΔΚΕ) και η Τοπική Ένωσις Δήμων

Αριθμός 2309/1992 -4-
και Κοινοτήτων Νομού Αττικής (ΤΕΔΚΝΑ), πλην αι παρεμβάσεις αυταί πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτοι λόγω ελλείψεως του απαιτουμένου προς τούτο εννόμου συμφέροντος, αφού, όπως εξ αυτών συνάγεται, δια της ασκήσεώς των επιδιώκεται να αποτραπεί η από το Συμβούλιο της Επικρατείας διατύπωσις κρίσεως περί αντισυνταγματικότητος της εξουσιοδοτικής διατάξεως του άρθρου 8 παρ. 1 του Ν. 1416/84, ενώ δια την θεμελίωσιν εννόμου συμφέροντος προς παρέμβασιν εις την ακυρωτικήν δίκην απαιτείται να προκύπτει βλάβη εκ της τυχόν ακυρώσεως της προσβληθείσης συγκεκριμένης διοικητικής πράξεως, μη αρκούντος του ενδιαφέροντος προς αποτροπήν δυσμενούς δια τα εν γένει συμφέροντα του παρεμβαίνοντος ερμηνείας του νόμου εξ αφορμής εκδικάσεως αιτήσεως ακυρώσεως (βλ. ΣΕ 1928/86 κ.α)

5. Επειδή, εις τον Ν, 1416/84 "Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων της δημοτικής και κοινοτικής νομοθεσίας κλπ." (φ. 18 Α') ορίζονται τα εξής: Άρθρ. 8 παρ 1 Με πρ. δ/τα, που εκδίδονται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβερνήσεως, Εσωτερικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση υπουργού, αρμοδιότητες, που ασκούνται από : α) τους υπουργούς, β) τους νομάρχες, γ) τους προϊσταμένους των κεντρικών υπηρεσιών των υπουργείων και δ) τους προϊσταμένους των περιφερειακών αρχών νομαρχιακού και διανομαρχιακού επιπέδου των υπουργείων, μπορεί να μεταβιβάζονται σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, εφόσον αφορούν υποθέσεις τοπικού χαρακτήρα. παρ. 2. παρ. 4. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, με τα ίδια δ/τα που προσυπογράφονται και από τον Υπουργό Οικονομικών, εξασφαλίζεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, και η μεταφορά των αναγκαίων, για την άσκηση των νέων αρμοδιοτήτων τους, πόρων". Κατ' εφαρμογήν των εξουσιοδοτικών αυτών διατάξεων, που απετέλεσαν το άρθρον 26 του κωδικ. πρ.

Αριθμός 23091992 -5-
δ/τος 323/89 "Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδιξ" (φ. 146 Α'), εξεδόθη το πρ. δ/μα 552/89 (φ. 232/89 Α'), επί τη βάσει του οποίου έχουν εκδοθεί οι προσβαλλόμενες πράξεις και στο άρθρο 1 του οποίου ορίζονται τα εξής : παρ 1 Η αρμοδιότητα χορήγησης της άδειας ίδρυσης, που προβλέπεται από το άρθρο 10 του αν.ν. 2520/1940 (Α' 273) και από την υπ' αριθ. ΑΙβ/8577/83 Υγειονομική

Διάταξη (Β' 526), των καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 1 του πρ. δ/τος 180/79 (Α' 46), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο μόνο, παρ. 1 του πρ. δ/τος 231/89 (Α' 109), μεταβιβάζεται στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εφ' όσον κάθε ένας απ' αυτούς ζητήσει αυτό ύστερα από απόφαση του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, η οποία εγκρίνεται από τον Νομάρχη, κοινοποιείται στο υπουργείο Εσωτερικών και στην οικεία

Αστυνομική Διεύθυνση και δημοσιεύεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 285 του πρ. δ/τος 323/1989. παρ. 2. Η ανωτέρω άδεια ίδρυσης αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση, για την κίνηση από την αστυνομική αρχή της διαδικασίας για έκδοση από αυτήν της άδειας λειτουργίας και χορηγείται από τον Δήμαρχο ή τον Πρόεδρο της Κοινότητας, ύστερα από σύμφωνη απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου, αφού εξετασθεί από αυτό ότι συντρέχουν οι προβλεπόμενες από την ισχύουσα νομοθεσία προϋποθέσεις και ιδίως οι αναφερόμενες : α) στις χρήσεις γης, τους όρους δόμησης..... παρ. 3. Για τα κέντρα διασκέδασης δυναμικότητας άνω των 200 καθισμάτων χορηγείται αντί άδειας ίδρυσης η προβλεπόμενη από την κείμενη νομοθεσία άδεια εγκατάστασης, το δε Δημοτικό ή Κοινοτικό Συμβούλιο λαμβάνει υπόψη, εκτός των αναφερομένων στο εδάφ. α' της προηγούμενης παραγράφου και τη γνώμη των Συμβουλίων του άρθρου 2 του αν.ν. 445/37.....". Εξ ετέρου, ως παγίως γίνεται δεκτόν και επιτάσσει το Σύνταγμα στο άρθρο 43 παρ. 2 αυτού, η νομοθετική

Αριθμός 2309/1992

-6-

εξουσιοδότηση επιτρέπεται μόνον εφ' όσον είναι ειδική, ήτοι εφ' όσον εις αυτήν γίνεται συγκεκριμένος καθορισμός των θεμάτων τα οποία θα είναι δυνατόν να ρυθμισθούν, μεταγενεστέρως, από τον κοινοβουλευτικό νομοθέτην (ΣΕ 778/68, 1807/83).

6. Επειδή, η παρατεθείσα εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρ. 8 παρ. 1 και 4 του ν. 1416/84, επιτρέπουσα την μεταβίβαση εις τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως πάσης ανεξαιρέτως αρμοδιότητας που, το γε νυν έχον, ασκείται από κάθε όργανο της κεντρικής και περιφερειακής διοικήσεως με μοναδικό κριτήριο να αφορά σε υποθέσεις "τοπικού χαρακτήρα", προβαίνει σε γενικώτατον μόνον καθορισμόν των αντικειμένων που δύναται να μεταβιβασθούν, χωρίς να προσδιορίζεται διόλου η έκτασις αυτών, με συνέπεια να αφιέται πλήρως εις την κρίσιν της Διοικήσεως η επιλογή των αντικειμένων αυτών. Η πλημμέλεια δε αυτή δεν δύναται να θεραπευθεί, έστω και αν θεωρηθεί ότι η εξουσιοδοτική διάταξις παραπέμπει εις την γνώσιν νομικήν έννοιαν των τοπικών υποθέσεων (άρθρ. 102 παρ. 1 Σ.), διότι το κριτήριον αυτό, τελείως μοναδικόν, δεν αρκεί για να καταστήσει ειδικήν την μνησθείσαν ευρυτάτην και αόριστον εξουσιοδότησιν. Και από την φύσιν άλλωστε των περί αρμοδιότητος των δημοσίων οργάνων κανόνων, επιβάλλεται να γίνεται η μεταβίβασις αρμοδιότητος, με εξουσιοδοτικές διατάξεις, σε άλλα όργανα μόνον με ρητήν περιγραφήν του αντικειμένου της, ώστε δια λόγους ασφαλείας και βεβαιότητος η σχετική νομοθετική εξουσιοδότησις πρέπει να είναι, εις τας περιπτώσεις αυτάς, πλήρως εξειδικευμένη, τουθ' όπερ δεν συμβαίνει εν προκειμένω. Αν και κατά την γνώμην οκτώ μελών του δικαστηρίου με αποφασιστικήν ψήφον και των δύο παρέδρων, η εν προκειμένω νομοθετική εξουσιοδότησις, παρά την φαινομενικήν γενικότητά της, πληροί την συνταγματικήν απαίτησιν της ειδικότητος, εφ' όσον επιτρέπει την μεταβίβασιν εις τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως μόνον αρμοδιοτήτων που αφορούν υποθέσεις τοπικού χαρακτήρος και δη προς τον σκοπόν της ενδυνα-

Αριθμός 2309/1992

-7-

μώσεως της αποκεντρώσεως και της διευρύνσεως του ρόλου της τοπικής αυτοδιοικήσεως (βλ. εισηγ. έκθεσιν νόμου). Το κριτήριο αυτό, αναφερόμενον προδήλως εις την έννοιαν των τοπικών υποθέσεων κατά το Σύνταγμα (άρθρο 102 παρ. 1) και τον Δημοτικόν και Κοινοτικόν Κώδικα, εξειδικεύει το αντικείμενον της εξουσιοδοτικής διατάξεως, απόκειται δε εις το δικαστήριο να κρίνει κατά περίπτωση αν ωρισμένη διοικητική αρμοδιότης δεν δύναται να υπαχθεί εις την έννοιαν της τοπικής υποθέσεως, οπότε αποκλείεται και η μεταβίβασή της.

7. Επειδή, όπως προκύπτει από τα προεκτεθέντα, η μνησθείσα εξουσιοδοτήσις ετέθη κατά παράβασιν του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος. Κατ' ακολουθίαν, πρέπει, δια τον λόγον τούτον, να ακυρωθούν αι προσβαλλόμεναι πράξεις, διότι έχουν ως έρεισμα το πρ. δ/μα 552/89, το οποίον εξεδόθη επί τη βάσει ανισχύρου εξουσιοδοτικής διατάξεως και δια του οποίου, συνεπώς, μη εγκύρωσ μετεβιβάσθη εις τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως η αρμοδιότης χορηγήσεως αδειών ιδρύσεως καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος. Βασίμου όθεν, όντος του συναφούς και αυτεπαγγέλτως εξετασθέντος τούτου λόγου ακυρώσεως, η υπό κρίσιν αίτησις πρέπει να γίνει δεκτή και είναι αλυσιτελής η έρευνα των προσβαλλομένων λόγων ακυρώσεως.

Δια ταύτα

Δέχεται την υπό κρίσιν αίτησιν.

Ακυρώνει α) την υπ' αριθ.33991/2311990 απόφασιν του Νομάρχου Αθηνών και β) την υπ' αριθ. 171/19.12.1989 απόφασιν του Αριθμός 23091992 -8- Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Δάφνης Αττικής, κατά τα εις το αιτιολογικόν.

Απορρίπτει τας ασκηθείσας παρεμβάσεις.

Διατάσσει την απόδοσιν του παραβόλου και

Επιβάλλει την δικαστικήν δαπάνην της αιτούσης εκ δραχμών σαράντα δύο χιλιάδων (42.000), κατά το ήμισυ εις βάρος του Δημοσίου και του Δήμου Δάφνης συμμετρως και κατά το έτερον ήμισυ συμμετρως εις βάρος των παρεμβαινόντων.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 15 Ιανουαρίου 1992
Ο Προεδρεύων Αντιπρόεδρος Ο Γραμματέας

Μ. Χαλαζωνίτης

Β. Μανωλόπουλος

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 24ης Ιουνίου 1992.

Ο πρόεδρος

Ο Γραμματέας

Β. Μποτόπουλος

Β. Μανωλόπουλος

Π. Παράσ Ο. Κουτεντάκη
Ο Προεδρεύων Αντιπρόεδρος Η Γραμματέας
Εκτελεστικός Διευθυντής Δημόσια Συνεδρίαση της 27ης Ιουνίου 2005.
Ο Γραμματέας
Π. Παράσ Ο. Κουτεντάκη
και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 7ης Απριλίου 1995.

Α.Θ.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ

ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

-1-

Αριθμός 1352/2006

Αριθμός 1352/2006

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Δ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 1η Ιουνίου 2004, με την εξής σύνθεση: Μ. Βροντάκης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Δ' Τμήματος, Δ. Πετρούλιας, Π. Κοτσώνης, Γ. Παπαγεωργίου, Α. Χριστοφορίδου, Σύμβουλοι, Δ. Μακρής, Η. Μάζος, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Τριάδη, Γραμματέας του Δ' Τμήματος.

Για να δικάσει την από 27 Νοεμβρίου 2003 αίτηση:

των 1) Χρήστου Ταζιάρχη, 2) Γεωργίου Χαντζή, 3) Ιωάννη Καραδάκη, 4) Ζήκου Τσάβαλου, 5) Κωνσταντίνου Καψούρου, 6) Γεωργίου Παπαδοφραγκάκη, 7) Άρη Κρουστάλλη, κατοίκων Αθηνών (Λεωφ. Συγγρού 108), οι οποίοι παρέστησαν με τον δικηγόρο Χρ. Πολίτη (Α.Μ. 2740), που τον διόρισαν με πληρεξούσιο, 8) Σωτηρίου Μουρίκη, κατοίκου Αθηνών (Λεωφ. Συγγρού 108), ο οποίος παρέστη με τον ίδιο ως άνω δικηγόρο Χρ. Πολίτη, στον οποίο δόθηκε προθεσμία δέκα (10) ημερών για την νομιμοποίησή του, 9) Γεωργίου Σταύρου και 10) Ηλία Μάντζαρη, κατοίκων Αθηνών (Λεωφ. Συγγρού 108), οι οποίοι παρέστησαν με τον ίδιο ως άνω δικηγόρο Χρ. Πολίτη, που τον διόρισαν με πληρεξούσιο και 11) Σωματίου με την επωνυμία «ΕΝΩΣΙΣ ΠΤΑΜΕΝΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ-ΦΡΟΝΤΙΣΤΩΝ» (ΕΙΣΦ), που εδρεύει στην Αθήνα (Λεωφ. Συγγρού 108), το οποίο παρέστη με τον ίδιο ως άνω δικηγόρο Χρ. Πολίτη, στον οποίο δόθηκε προθεσμία δέκα (10) ημερών για την νομιμοποίησή του,

κατά του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών, ο οποίος παρέστη με την Α. Κουτούκη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους

και κατά των παρεμβαίνουσών: α) ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ Α.Ε.», που εδρεύει στην Αθήνα (Λεωφ. Συγγρού 96-100), η οποία παρέστη με τους δικηγόρους 1) Γ. Λεβέντη (Α.Μ. 1028 Δ.Σ. Πειραιώς), 2) Ιω. Πίκουλα (Α.Μ. 14179 Δ.Σ.Α.0, 3) Αλεξ. Φαλίδα-Νικολακοπούλου (Α.Μ. 8491) και 4) Αθαν. Γιαννόπουλο (Α.Μ. 10016), που τους διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο και β) ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΑΕΡΟΓΡΑΜΜΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και το διακριτικό τίτλο «ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΑΕΡΟΓΡΑΜΜΕΣ» όπως και «OLYMPIC AIRLINES», που εδρεύει στην Αθήνα (Λεωφ. Συγγρού 154), η οποία παρέστη με τους δικηγόρους α) Γ. Λεβέντη (Α.Μ. 1028 Δ.Σ. Πειραιώς), β) Ιω. Πίκουλα (Α.Μ. 14179) και γ) Βιολέτα Βασιλάκου (Α.Μ. 16326), που τους διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή οι αιτούντες επιδιώκουν να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 58069/595/2.10.2003 απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών (ΦΕΚ Β' 1434/2.10.03).

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Η. Μάζου. Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο των αιτούντων, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τους πληρεξούσιους των παρεμβαίνουσών εταιρειών και την αντιπρόσωπο του Υπουργού, που ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α

ι
Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, για την άσκηση της οποίας έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (υπ' αριθμ. 1257121, 1430460/2003 ειδικά γραμμάτια παραβόλου), ζητείται η ακύρωση

- της αποφάσεως 58069/565/2.10.2003 του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών περί εγκρίσεως του Κανονισμού Ιπταμένου Προσωπικού της Ολυμπιακής Αεροπορίας (ΦΕΚ Β' 1434).
2. Επειδή, η αίτηση εισάγεται ενώπιον της επταμελούς συνθέσεως του Τμήματος, με πράξη του Προέδρου του, λόγω σπουδαιότητας.
3. Επειδή, ο 8ος αιτών, Σωτήριος Μουρίκης, και το 11ο αιτούν, Σωματείο «Ένωσις Ιπταμένων Συνοδών-Φροντιστών» (Ε.Ι.Σ.Φ.), δεν νομιμοποίησαν το δικηγόρο που υπογράφει το δικόγραφο της κρινόμενης αιτήσεως με έναν από τους τρόπους που προβλέπει το άρθρο 27 του κωδ.π.δ/τος 18/1989 (ΦΕΚ Α' 8), όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το άρθρο 4 παρ. 2 του ν. 2479/1997 (ΦΕΚ Α' 67). Και ναι μεν κατά τη συζήτηση της υποθέσεως εμφανίσθηκε δικηγόρος, ο οποίος εδήλωσε ότι παρίσταται ως πληρεξούσιος των δύο ως άνω αιτούντων και εξήγησε και έλαβε προθεσμία για να προσκομίσει σχετικό συμβολαιογραφικό έγγραφο το οποίο, όμως, δεν προσκομίσθηκε εντός της ταχθείσης προθεσμίας. Συνεπώς, ως προς τους αιτούντες αυτούς η αίτηση είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη.
4. Επειδή, με έννομο συμφέρον παρεμβαίνουν στη δίκη, με αυτοτελή δικόγραφα, υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης υπουργικής αποφάσεως, οι ανώνυμες εταιρείες «ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ Α.Ε.» και «ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΑΕΡΟΓΡΑΜΜΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», στην δεύτερη από τις οποίες μεταφέρθηκε, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, μετά την έκδοση της προσβαλλομένης πράξεως, ο πτητικός κλάδος της πρώτης με το προσωπικό που τον εξυπηρετεί (πρβλ. ΣτΕ 2173/2002 Ολομ.).
5. Επειδή, οι αιτούντες με έννομο συμφέρον ασκούν την κρινόμενη αίτηση με την ιδιότητα των ιπταμένων φροντιστών της Ολυμπιακής Αεροπορίας. Παραδεκτώς δε ομοδικούν εφόσον προβάλλουν κοινούς λόγους ακυρώσεως που στηρίζονται στην ίδια νομική και πραγματική αιτία, έχουν δε κοινό έννομο συμφέρον.
6. Επειδή, με το άρθρο 43 παρ. 2 εδ. β' του Συντάγματος επιτρέπεται η νομοθετική εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα, εκτός του Προέδρου της Δημοκρατίας, όργανα της Διοίκησης προκειμένου να ρυθμιστούν, μεταξύ άλλων, ειδικότερα θέματα. Ως «ειδικότερο» δε θέμα κατά την έννοια της διάταξης αυτής νοείται και τροποποίηση, συμπλήρωση και αντικατάσταση Κανονισμού Εργασίας επιχειρήσεως στην περίπτωση που ο Κανονισμός έχει αποκτήσει ισχύ τυπικού νόμου με την κύρωσή του με διάταξη νόμου (πρβλ. ΣτΕ 3010/1983 επταμ., βλ. και 632/1978 Ολομ.). Εν προκειμένω, ο Κανονισμός Προσωπικού της εταιρείας «Ολυμπιακή Αεροπορία Α.Ε.» κυρώθηκε και απέκτησε ισχύ νόμου με το δεύτερο άρθρο του ν. 2602/1998 (ΦΕΚ Α' 83). Περιελάμβανε δε ο εν λόγω Κανονισμός («Κανονισμός Εργασίας Προσωπικού Ολυμπιακής Αεροπορίας Α.Ε.»-Κ.Ε.Π. Ο.Α.) τους κανόνες «οι οποίοι διέπουν τους όρους απασχόλησης και την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού της εταιρείας» (άρθρο 1 παρ. 2), στο οποίο ανήκει και το Ιπτάμενο Προσωπικό Θαλάμου Επιβατών αποτελούμενο από τους Ιπτάμενους Συνοδούς και τους Ιπτάμενους Φροντιστές. Ακολούθως, όμως, με το άρθρο 27 παρ. 10 του ν. 3185/2003 (ΦΕΚ Α' 229) ορίσθηκε ότι: «Το δεύτερο τμήμα Ειδικές Διατάξεις Ιπτάμενου Προσωπικού του Ν. 2602/1998, ως και κάθε άλλη διάταξη νόμου που ρυθμίζει θέματα εσωτερικού κανονισμού του ιπτάμενου προσωπικού θαλάμου διακυβέρνησης και θαλάμου επιβατών της Ολυμπιακής Αεροπορίας, καταργείται με την έκδοση κανονισμού που το αντικαθιστά και ο οποίος προτείνεται από το Δ.Σ. της εταιρείας και εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών και ισχύει για περίοδο οκτώ μηνών από της δημοσιεύσεως στο Φ.Ε.Κ. της υπουργικής απόφασης, εκτός εάν αντικατασταθεί νωρίτερα με επιχειρησιακή συλλογική σύμβαση εργασίας που καταρτίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 3 παρ. 5 και 6 και σε περίπτωση αποτυχίας των διαπραγματεύσεων με τη διαδικασία μεσολάβησης και διαιτησίας του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών με τίτλο «Εγκριση Κανονισμού Ιπταμένου Προσωπικού Ολυμπιακής Αεροπορίας». Ενόψει των ανωτέρω εκτεθέντων, η επίμαχη εξουσιοδότηση για την αντικατάσταση του Κανονισμού που είχε κυρωθεί με το δεύτερο άρθρο του ν. 2602/1998, δηλαδή ρυθμίσεως του ίδιου του νομοθέτη, αναφέρεται σε ειδικότερο θέμα, κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 εδαφ. β' του Συντάγματος και είναι, ως εκ τούτου, επιτρεπτός ο ορισμός ως φορέως της εξουσιοδοτήσεως άλλου οργάνου της Διοίκησης και όχι του Προέδρου της Δημοκρατίας. Κατά συνέπεια, ο περί του αντιθέτου λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.
7. Επειδή, όπως έχει κριθεί (ΣτΕ 632/1978 Ολομ., 2999/1983 επταμ.), η προβλεπόμενη από το άρθρο 43 παρ. 2 εδαφ. β' του Συντάγματος «εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών πράξεων»

από άλλα όργανα της Διοίκησης, πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας, «προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό», δεν αποκλείεται να χορηγείται από το νομοθέτη υπό όρους ή περιορισμούς. Στην προκειμένη περίπτωση η εξουσία που παρέχεται με το άρθρο 27 παρ. 10 του ν. 3185/2003 στον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών περιορίζεται στην έγκριση του συνόλου ή μέρους του περιεχομένου της αποφάσεως την οποία καταρτίζει, με τον τύπο της «προτάσεως», το Διοικητικό Συμβούλιο της ανώνυμης εταιρείας «ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ Α.Ε.» και η οποία, με τον τρόπο αυτό, γίνεται περιεχόμενο της ίδιας της υπουργικής αποφάσεως, ή στην άρνηση εγκρίσεώς της εάν ο Υπουργός δεν συμφωνεί με το περιεχόμενό της. Ο περιορισμός, όμως, αυτός της κανονιστικής εξουσίας που έδωσε ο νόμος στον Υπουργό δεν είναι αντίθετος προς την «εξουσιοδότηση», όπως την εννοεί η ως άνω συνταγματική διάταξη. Συνεπώς, ανεξαρτήτως του παραδεκτού της προβολής του με το υποβληθέν εντός της ταχθείσης προθεσμίας, από 8.6.2004 υπόμνημα, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος ο λόγος ακυρώσεως κατά τον οποίο, κατά παράβαση του άρθρου 43 παρ. 2 εδαφ. β' του Συντάγματος, δεν παρεσχέθη με το νόμο στον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών η εξουσία τροποποιήσεως του προτεινομένου από το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας «Ολυμπιακή Αεροπορία Α.Ε.», Κανονισμού του Ιπτάμενου Προσωπικού της. Κατά την ειδικότερη δε γνώμη του Συμβούλου Γ. Παπαγεωργίου ο λόγος είναι πάντως απορριπτέος ως αβάσιμος διότι η παρεχομένη διά νόμου προς όλα τα όργανα της Διοικήσεως εξουσιοδότηση για την έκδοση κανονιστικών πράξεων μπορεί να συνοδεύεται από περιορισμούς, και τούτο ανεξαρτήτως του εάν πράγματι εν προκειμένω ο ως άνω Υπουργός εστερείτο της δυνατότητας τροποποιήσεως του Κανονισμού.

8. Επειδή, το άρθρο 22 παρ. 2 του Συντάγματος ορίζει ότι: «Με νόμο καθορίζονται οι γενικοί όροι εργασίας, που συμπληρώνονται από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας συναπτόμενες με ελεύθερες διαπραγματεύσεις και, αν αυτές αποτύχουν, με τους κανόνες που θέτει η διαιτησία». Με την ειδική αυτή συνταγματική διάταξη δεν τάσσονται στο νομοθέτη περιορισμοί ή προϋποθέσεις ως προς τη τήρηση προηγούμενων τύπων κατά τον καθορισμό των όρων εργασίας, ούτε αποκλείεται εξάλλου η θέσπιση από το νομοθέτη, κατά την ελεύθερη κρίση του, διαδικαστικών τύπων για τον καθορισμό όρων εργασίας με κανονιστική διοικητική πράξη μετά από εξουσιοδότηση (ΣτΕ 632/1978 Ολομ., 1074/1979). Κατά συνέπεια, η επίμαχη εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 27 παρ. 10 του ν. 3185/2003, με την οποία ορίζεται ότι ο Κανονισμός Ιπτάμενου Προσωπικού της Ολυμπιακής Αεροπορίας προτείνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας χωρίς να προβλέπεται η συμμετοχή των εργαζομένων στην κατάρτιση του Κανονισμού, δεν αντίκειται, όπως αβασίμως προβάλλεται, στην ως άνω συνταγματική διάταξη ούτε στα άρθρα 4 παρ. 1, 5 παρ. 1 και 23 παρ. 1 του Συντάγματος (πρβλ. ΣτΕ 692/1978 Ολομ.), δοθέντος μάλιστα ότι ο ίδιος ο νομοθέτης προέβλεψε ότι η χρονική ισχύς του καταρτιζομένου κατά την εν λόγω εξουσιοδοτική διάταξη κανονισμού δεν υπερβαίνει το οκτάμηνο, και ότι είναι δυνατή η αντικατάστασή του, πριν από τη λήψη της ισχύος του, με επιχειρησιακή συλλογική σύμβαση εργασίας ή με τη κοινή διαδικασία μεσολαβήσεως και διαιτησίας.

9. Επειδή, εφόσον δεν προβάλλεται άλλος λόγος ακυρώσεως, πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση και να γίνουν δεκτές οι ασκηθείσες παρεμβάσεις.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Απορρίπτει την αίτηση.

Δέχεται τις ασκηθείσες παρεμβάσεις.

Διατάσσει την κατάρτιση του παραβόλου, και Επιβάλλει στους αιτούντες, συμμετρως, τη δικαστική δαπάνη του Ελληνικού Δημοσίου, που ανέρχεται σε τριακόσια ογδόντα (380) ευρώ, και τη δικαστική δαπάνη των παρεμβαίνουσών ανωνύμων εταιρειών, «ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ Α.Ε.» και «ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΑΕΡΟΓΡΑΜΜΕΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» που ανέρχεται σε πεντακόσια τριάντα (530) ευρώ για καθεμία.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 28 Ιουνίου 2004 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 9 Μαΐου 2006.

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

Μ. Βροντάκης Α. Τριάδη

Αριθμός 1996/2005
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΤ'

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 21 Φεβρουαρίου 2005 με την εξής σύνθεση : Π. Παραράς, Αντιπρόεδρος, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος, που είχε κάλυμα, Ε. Γαλανού, Θ. Παπαευαγγέλου, Σύμβουλοι, Β. Πλαπούτα, Φ. Γιαννακού, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Ν. Βασιλόπουλος.

Για να δικάσει την από 30 Σεπτεμβρίου 2003 αίτηση :

των : 1) Δευτεροβάθμιου Σωματείου με την επωνυμία «Πανελλήνια Ομοσπονδία Πολιτικού Προσωπικού Υπουργείου Δημόσιας Τάξης», το οποίο παρέστη με τον δικηγόρο Γεώργιο Κατρούγκαλο (Α.Μ. 12908), που τον διόρισε στο ακροατήριο ο Πρόεδρος του Σωματείου (Α.Τ. Π.331581/90/Α' Περισού) και 2) Ευαγγέλου Μαλακάτα, κατοίκου Περισού Αττικής, οδός Πανδωσίας αρ. 118, ο οποίος δεν παρέστη,

κατά των Υπουργών : 1) Δημόσιας Τάξης, 2) Οικονομίας και Οικονομικών και 3) Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, οι οποίοι παρέστησαν με την Ασπίνα Ροδοκάλη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή το αιτούν Σωματείο επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 2/45163/0022/2003 (ΦΕΚ 1159 Β) κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης, Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της Εισηγήτριας, Συμβούλου Ε. Γαλανού. Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αιτούντος Σωματείου, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και την αντιπρόσωπο των Υπουργών, η οποία ζήτησε την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α

1
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, με την υπό κρίση αίτηση για την οποία κατατέθηκε το νόμιμο παράβολο (υπ' αριθμ. 1285148 και 814567/2003 ειδικά έντυπα παραβόλου, σειράς Α) ζητείται η ακύρωση της υπ' αριθμ. 2/45163/0022/5.8.2003 κοινής υπουργικής απόφασης (ΚΥΑ) των Υφυπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του Υπουργού Δημόσιας Τάξης (ΦΕΚ Β' 1159), με την οποία ανεκλήθη αφ' ης ίσχυσε η 2/28364/0022/3.7.2003 (ΦΕΚ Β 898) ΚΥΑ των ιδίων υφυπουργών (Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης) και Υπουργού (Δημόσιας Τάξης) με θέμα «Καθιέρωση ειδικής αποζημίωσης για το πολιτικό προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης που εργάζεται πλέον του πενθημέρου την εβδομάδα».

3. Επειδή, με το ν. 2405/1996 (ΦΕΚ Α' 101/4.6.1996) κυρώθηκε η 151 Διεθνής Σύμβαση Εργασίας «Για την προστασία του δικαιώματος οργάνωσης και τις διαδικασίες καθορισμού των όρων απασχόλησης στη δημόσια διοίκηση» που ψηφίστηκε στη Γενεύη, στις 7 Ιουνίου 1978 από τη Γενική Συνδιάσκεψη της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας. Η διεθνής αυτή Σύμβαση προβλέπει, μεταξύ άλλων, τη συμμετοχή των αντιπροσώπων των δημοσίων υπαλλήλων στη διαδικασία καθορισμού των όρων απασχόλησης (άρθρο 7) και στο διακανονισμό των διαφορών που προκύπτουν κατά τον καθορισμό των όρων αυτών (άρθρο 8). Εξάλλου, με το ν. 2403/1996 (ΦΕΚ Α' 99/4.6.1996) κυρώθηκε η 154 Διεθνής Σύμβαση Εργασίας «Για την προώθηση της συλλογικής διαπραγμάτευσης» που ψηφίστηκε στη Γενεύη στις 19 Ιουνίου 1981 επίσης από τη Γενική Συνδιάσκεψη της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας. Η διεθνής αυτή Σύμβαση προστατεύει το δικαίωμα της συλλογικής διαπραγμάτευσης όλων των εργαζομένων σε οποιοδήποτε κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένης και της Δημόσιας Διοίκησης. Σε συμμόρφωση προς τις ως άνω Διεθνείς Συμβάσεις ψηφίστηκε ο ν. 2738/1999 «Συλλογικές διαπραγματεύσεις στη Δημόσια Διοίκηση, μονιμοποιήσεις συμβασιούχων αορίστου χρόνου και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 180/9.9.99). Με το νόμο αυτό εισήχθη ο θεσμός των συλλογικών συμβάσεων εργασίας στη μέγιστη πλειοψηφία των θεμάτων που αφορούν τους δημοσίους υπαλλήλους (άρθρο 3). Περαιτέρω εισήχθη ο θεσμός των συλλογικών συμφωνιών με το άρθρο 13 του εν λόγω νόμου με το οποίο ορίζονται τα

εξής : «1. Συλλογική διαπραγμάτευση για ρύθμιση ζητημάτων των όρων και συνθηκών απασχόλησης των υπαλλήλων, που δεν ρυθμίζονται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 3 του παρόντος λόγω συνταγματικών περιορισμών (όπως ιδίως είναι ζητήματα μισθών, συντάξεων, σύστασης οργανικών θέσεων, προσόντων, τρόπου διορισμού κ.λπ.), μπορεί να καταλήγει σε συλλογική συμφωνία. 2. Η συμφωνία αυτή δεν αποτελεί συλλογική σύμβαση εργασίας, συνεπάγεται όμως για το Δημόσιο ή ν.π.δ.δ. ή ο.τ.α.: α) είτε την έκδοση κανονιστικών πράξεων, εφόσον τα θέματα της συμφωνίας μπορεί να ρυθμιστούν κανονιστικώς βάσει υπάρχουσας σχετικής εξουσιοδότησης νόμου, β) είτε την προώθηση σχετικής νομοθετικής ρύθμισης των θεμάτων της συμφωνίας. Αντικείμενο του περιεχομένου της συμφωνίας μπορεί να αποτελεί και ο χρόνος υλοποίησης της δέσμευσης για έκδοση κανονιστικών πράξεων ή προώθηση νομοθετικών ρυθμίσεων, κατά περίπτωση. 3. . . 4. . . 5. . . ». Ακολούθως, με τη διάταξη του άρθρου 14 του ν. 3016/2002 (ΦΕΚ Α' 110/17.5.02), η οποία έχει τον τίτλο «Υλοποίηση συλλογικών συμφωνιών», ορίζονται τα εξής : «1. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ρυθμίζονται τα θέματα των συλλογικών συμφωνιών που συνάπτονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 13 του Ν. 2738/1999 (ΦΕΚ 180 Α') και αφορούν θέματα μισθών και αμοιβών, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που υπεγράφησαν το 2001. 2. Με όμοιες αποφάσεις οι ρυθμίσεις της προηγούμενης παραγράφου είναι δυνατόν να επεκτείνονται, εν όλω ή εν μέρει, και στο λοιπό προσωπικό του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), που δεν συμμετείχε στη σύναψη των συλλογικών συμφωνιών του άρθρου 13 του Ν. 2738/1999 και μέχρι του ποσού των εκατόν εβδομήντα έξι (176) ευρώ . . . ».

3. Επειδή, εξάλλου, με την παρ. Α' του Ψηφίσματος της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής (ΦΕΚ Α' 84/17.4.2001) προστέθηκε νέα παράγραφος 3 στο άρθρο 22 του Συντάγματος η οποία ορίζει ότι : «Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη σύναψη συλλογικών συμβάσεων εργασίας από τους δημοσious υπαλλήλους και τους υπαλλήλους οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου».

4. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1 έως 8 και 13 του ως άνω ν. 2738/1999, συνήφθη στις 29.11.2002 μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του ήδη αιτούντος δευτεροβάθμιου σωματείου ειδική συλλογική συμφωνία «Για τους όρους αμοιβής και τις συνθήκες απασχόλησης των εμίσθων πολιτικών υπαλλήλων του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης». Ειδικότερα, με το άρθρο 2 της εν λόγω συλλογικής συμφωνίας συμφωνήθηκε η επέκταση της ειδικής αποζημίωσης που χορηγείται για απασχόληση πέραν του πενθημέρου στο αστυνομικό και πυροσβεστικό προσωπικό και στο πολιτικό προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, για όσα Σαββατοκύριακα απασχολείται και με την προϋπόθεση ότι δεν αμείβεται υπερωριακά για το αντίστοιχο διάστημα. Στη συνέχεια, επί τη βάσει της ως άνω εξουσιοδοτικής διάταξης του άρθρου 14 του ν. 3016/2002 και σε εκτέλεση της ανωτέρω συλλογικής συμφωνίας, εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 2/28364/0022/3.7.2003 ΚΥΑ των Υφυπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του Υπουργού Δημόσιας Τάξης με θέμα «Καθιέρωση ειδικής αποζημίωσης για το πολιτικό προσωπικό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, που εργάζεται πλέον του πενθημέρου την εβδομάδα» (ΦΕΚ Β 898/3.7.2003). Με την εν λόγω ΚΥΑ ορίσθηκαν τα εξής : «1. Στους μονίμους και με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου πολιτικούς υπαλλήλους των Σωμάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, των οποίων οι αποδοχές διέπονται από τις διατάξεις του Ν. 2470/1997 (Α' 40), χορηγείται, από 1.7.2003, ειδική αποζημίωση για κάθε ημέρα εργασίας πέραν του πενθημέρου την εβδομάδα. 2. Η ως άνω ειδική αποζημίωση χορηγείται και στους αποσπασμένους ή τοποθετούμενους στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, που εργάζονται πέραν των πέντε (5) ημερών την εβδομάδα. 3. Το ύψος της ειδικής αποζημίωσης ορίζεται σε σαράντα ένα ευρώ (41,00) για κάθε ημέρα απασχόλησης πέραν του πενθημέρου την εβδομάδα. 4. Η ειδική αποζημίωση καταβάλλεται με την προϋπόθεση ότι για το αντίστοιχο χρονικό διάστημα το απασχολούμενο προσωπικό δεν αμείβεται υπερωριακά». Στη συνέχεια, κατ' εξουσιοδότηση της ίδιας ως άνω διάταξης του άρθρου 14 του ν. 3016/2002 και με επίκληση της ανάγκης ανάκλησης της ανωτέρω ΚΥΑ ενόψει γενικών μισθολογικών ρυθμίσεων εκδόθηκε η προσβαλλόμενη με την κρινόμενη αίτηση υπ' αριθμ. 2/45163/0022/5.8.2003 ΚΥΑ των Υφυπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, με την οποία ανακλήθηκε αφ' ης ίσχυσε η εν

λόγω προηγούμενη ΚΥΑ. Μετά την κατάθεση της υπό κρίση αιτήσεως (7.10.2003) ψηφίσθηκε ο ν. 3205/2003 «Μισθολογικές ρυθμίσεις λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. μονίμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος και άλλες συναφείς διατάξεις» (ΦΕΚ Α' 297/23.12.2003). Στο άρθρο 24 παρ. 3 του νόμου αυτού ορίζεται ότι «Τα θέματα του νόμου αυτού δεν αποτελούν αντικείμενο συλλογικών δραπραγματεύσεων. Η χορήγηση οποιωνδήποτε άλλων παροχών ή αποζημιώσεων εν γένει, πέραν των προβλεπόμενων στο νόμο αυτόν επιτρέπεται μόνο με τροποποίηση των διατάξεων του παρόντος». Περαιτέρω, στο άρθρο 28 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού, δηλαδή από 1.1.2004, σύμφωνα με το άρθρο 56 αυτού, καταργούνται, μεταξύ άλλων, το άρθρο 14 του ν. 3016/2002 και όλες οι κοινές υπουργικές αποφάσεις που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότησή του (παράγραφος 4).

5. Επειδή, στην παρ. 2 του άρθρου 32 του π.δ. 18/1989 (φ. Α', 8) ορίζεται ότι : «Καταργείται ομοίως η δίκη αν μετά την άσκηση της αίτησης ακυρώσεως και έως την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης η προσβαλλόμενη πράξη έπαυσε για οποιοδήποτε λόγο να ισχύει, εκτός αν ο αιτών επικαλείται ιδιαίτερο έννομο συμφέρον που δικαιολογεί τη συνέχιση της δίκης. Η παράγραφος αυτή δεν εφαρμόζεται όταν πρόκειται για διαιτητικές αποφάσεις ή πράξεις που κηρύσσουν εκτελεστές συλλογικές συμβάσεις εργασίας». Κατά την έννοια του εδαφ. β της εν λόγω διάταξης, δεν εμπίπτουν στη ρύθμισή της οι περιπτώσεις των ανωτέρω κοινών υπουργικών αποφάσεων, με τις οποίες υλοποιούνται οι ανωτέρω συλλογικές συμφωνίες, ούτε οι ΚΥΑ με τις οποίες ανακαλούνται οι εν λόγω ΚΥΑ, όπως η προσβαλλόμενη με την κρινόμενη αίτηση ΚΥΑ. Συνεπώς, η διάταξη του εδαφίου β' της παρ. 2 του άρθρου 32 του ως άνω Π.Δ/τος 18/1989 δεν εμποδίζει την εφαρμογή του εδαφίου α' της εν λόγω παραγράφου στην προκειμένη περίπτωση λόγω λήξεως της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης που επήλθε μετά την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως με την προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 28 του Ν. 3205/2003.

6. Επειδή, ανεξαρτήτως του αν οι προεκτεθείσες διατάξεις των άρθρων 24 και 28 του ν. 3205/2003, κατά το μέρος που με αυτές απαγορεύονται οι συλλογικές διαπραγματεύσεις των δημοσίων υπαλλήλων και καταργούνται η ανωτέρω εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 14 του ν. 3016/2002 καθώς και οι ΚΥΑ που έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογήν αυτής και με τις οποίες υλοποιούνται συλλογικές συμφωνίες δημοσίων υπαλλήλων που έχουν καταρτισθεί μετά από συλλογικές διαπραγματεύσεις αυτών, αντιβαίνουν στις νομοθετικά κυρωθείσες ως άνω διεθνείς συμβάσεις εργασίας 151 και 154 (οι οποίες έχουν, δυνάμει του άρθρου 28 παρ. 1 του Συντάγματος, ισχύ υπέρτερη των κοινών νόμων), η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 28 του ν. 3205/2003 κατά το μέρος που καταργεί ΚΥΑ που έχουν μεν εκδοθεί κατ' εφαρμογήν της παραπάνω εξουσιοδοτικής διάταξης, πλην όμως δεν υλοποιούν σχετικές συλλογικές συμφωνίες, αλλά ανακαλούν αφ' ης ίσχυσαν προηγούμενες ΚΥΑ, με τις οποίες υλοποιούντο τέτοιες συμφωνίες, δεν αντιβαίνει στις ως άνω διατάξεις των εν λόγω διεθνών συμβάσεων εργασίας ούτε στην προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 22 παρ. 3 του Συντάγματος. Συνεπώς, είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι οι περί του αντιθέτου ισχυρισμοί που προβάλλονται με το από 28.2.2005 υπόμνημα των αιτούντων ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, το οποίο κατατέθηκε μέσα στην προθεσμία που χορηγήθηκε προς τούτο από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο.

7. Επειδή, όπως ήδη εξετάθη, η προσβαλλόμενη ΚΥΑ είχε, κατά το χρόνο συζητήσεως της αιτήσεως (21.2.2005), αποβάλει την ισχύ της, εφόσον καταργήθηκε από 1.1.2004, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 28 του ν. 3205/2003. Ενόψει τούτου και των οριζόμενων στην προεκτεθείσα διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 του Π.Δ/τος 18/1989, η ανωτέρω ΚΥΑ με την υπό κρίση αίτηση δίκη πρέπει να κηρυχθεί καταργημένη. Και προβάλλεται μεν με το ως άνω από 28.2.2005 υπόμνημα των αιτούντων ότι συντρέχει εν προκειμένω ιδιαίτερο έννομο συμφέρον ηθικής φύσεως των αιτούντων προς συνέχιση της δίκης, ο ισχυρισμός όμως αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, δοθέντος ότι, εν όψει του περιεχομένου της προσβαλλόμενης πράξης, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι αποδίδεται με αυτήν ηθική απαξία στους αιτούντες. Με τα δεδομένα αυτά, η παρούσα δίκη δεν έχει αντικείμενο και πρέπει να καταργηθεί.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Καταργεί τη δίκη και

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα την 1η Μαρτίου 2005 και στις 9 Ιουνίου 2005

Ο Προεδρεύων Αντιπρόεδρος Ο Γραμματέας

Αρχειοθέτηση
είδηση φροντιστηρίου

Αριθμός 3415/2001
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 3 Νοεμβρίου 2000 με την εξής σύνθεση : Χρ. Γεραρής, Πρόεδρος, Π.Ζ. Φλώρος, Π. Χριστόφορος, Γ. Παναγιωτόπουλος, Σ. Καραλής, Κ. Μενουδάκος, Γ. Ανεμογιάννης, Σ. Ρίζος, Φ. Αρναούτογλου, Γ. Παπαμεντζελόπουλος, Π. Πικραμμένος, Ν. Σκλίας, Ν. Σακελλαρίου, Θ. Παπαευαγγέλου, Ε. Δαρζέντας, Α. Συγγούνα, Ν. Ρόζος, Α. Γκότσης, Α. Ράντος, Ε. Δανδουλάκη, Ε. Σάρπ, Χ. Ράμμος, Ν. Μαρκουλάκης, Δ. Μαρινάκης, Μ. Καραμανώφ, Ι. Μαντζουράνης, Α. Σακελλαροπούλου, Σύμβουλοι, Ν. Στάθης, Σ. Χρυσικοπούλου, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Μ. Καλαντζής.

Για να δικάσει την από 24 Νοεμβρίου 1995 αίτηση :
του Ιοαanna-Andrea Quarg, συζύγου Μιχαήλ Βέλλα, κατοίκου Ιωαννίνων, οδός Βλαχλειδή αρ. 9, η οποία δεν παρέστη,

κατά της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων, η οποία δεν παρέστη.

Η πιο πάνω αίτηση παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της υπ' αριθμ. 1000/2000 παραπεμπτικής αποφάσεως του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να επιλύσει η Ολομέλεια το ζήτημα που αναφέρεται στην απόφαση.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 5819/11-10-1995 απόφαση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η Εισηγήτρια, Σύμβουλος Ε. Δανδουλάκη, άρχισε τη συζήτηση της υποθέσεως με την ανάγνωση της παραπεμπτικής αποφάσεως, η οποία αποτελεί και την εισήγηση του Τμήματος.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ
α ι

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή με την κρινόμενη αίτηση, η οποία εισάγεται στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου μετά την 1000/2000 παραπεμπτική απόφαση του Δ' Τμήματος, ζητείται η ακύρωση της πράξης 5819/1995 του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων, με την οποία επεστράφησαν στην αιτούσα τα δικαιολογητικά που είχε υποβάλει, για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης φροντιστηρίου γερμανικής γλώσσας στα Ιωάννινα. Το ζήτημα που παραπέμπεται προς επίλυση στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου αφορά το αν εγκύρωσ, κατά το Σύνταγμα, μεταβιβάσθηκε με τις διατάξεις του ν. 2218/94, στην δευτεροβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση η αρμοδιότητα έκδοσης άδειας ίδρυσης φροντιστηρίου κατά τα άρθρα 65 και 68 του αν.ν. 2545/40 "περί ιδιωτικών σχολείων, φροντιστηρίων και οικοτροφείων".

2. Επειδή, στα άρθρα 101 και 102 του Συντάγματος, τα οποία είναι συνταγμένα στο Κεφάλαιο Πρώτο ("Οργάνωση της Διοίκησης") του Τμήματος Στ αυτού ("Διοίκηση") ορίζονται τα εξής: (Άρθρο 101). 1. Η διοίκηση του Κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα. 2. Η διοικητική διαίρεση της Χώρας διαμορφώνεται με βάση τις γεωοικονομικές, κοινωνικές και συγκοινωνιακές συνθήκες. 3. Τα περιφερειακά κρατικά όργανα έχουν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της περιφέρειάς τους οι κεντρικές υπηρεσίες, εκτός από ειδικές αρμοδιότητες, έχουν τη γενική κατεύθυνση, το συντονισμό και τον έλεγχο των περιφερειακών οργάνων, όπως νόμος ορίζει. (Άρθρο 102). 1. Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, των οποίων πρώτη βαθμίδα αποτελούν οι δήμοι και οι κοινότητες. Οι λοιπές βαθμίδες ορίζονται με νόμο. 2. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική αυτοτέλεια. Οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία. 3. (. . .) 4. Με νόμο μπορεί να προβλεφθεί η συμμετοχή στη διοίκηση των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης δεύτερης βαθμίδας (. . .)". Τέλος, στην παρ. 3 του άρθρου 118 του Συντάγματος ορίζεται ότι : "Όσπου να εκδοθεί ο κατά το άρθρο 101 παράγραφος 3 νόμος εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν για την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ κεντρικών και περιφερειακών υπηρεσιών. Οι διατάξεις αυτές μπορεί να τροποποιούνται με τη μεταφορά ειδικών αρμοδιοτήτων από τις κεντρικές στις περιφερειακές υπηρεσίες".

3. Επειδή, όπως προκύπτει από τις μνημονευμένες στην προηγούμενη σκέψη διατάξεις του Συντάγματος, που αναφέρονται στην οργάνωση της Διοίκησης, οι κεντρικές υπηρεσίες έχουν, κατά

κανόνα (εκτός από "ειδικές αρμοδιότητες") "τη γενική κατεύθυνση, το συντονισμό και τον έλεγχο των περιφερειακών οργάνων", "όπως νόμος ορίζει" (παρ. 3 του άρθρου 101). Έχει δοθεί όμως από την παρ. 3 του άρθρου 118 του Συντάγματος η δυνατότητα μεταβίβασης στα περιφερειακά όργανα αρμοδιοτήτων που ασκούσαν οι κεντρικές υπηρεσίες και αφορούσαν υποθέσεις της περιφέρειας. Εξάλλου, στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ανήκει, κατά την παρ. 1 του άρθρου 102 του Συντάγματος "η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων". Περαιτέρω, κατά την έννοια των ίδιων συνταγματικών διατάξεων, στον νομοθέτη, κατ' αρχήν, απόκειται να καθορίσει ότι ορισμένη κατηγορία υποθέσεων εντάσσεται σε ενιαίο σύστημα διαχείρισης ορισμένου διοικητικού, οικονομικού, κοινωνικού ή άλλου τομέα για την εξυπηρέτηση δημόσιου σκοπού πέραν ή υπέρτερου των τοπικών αναγκών, να αναγάγει την κατηγορία αυτή των υποθέσεων σε κρατικό μέλημα και να αναθέσει την άσκηση των συναφών αρμοδιοτήτων στις κεντρικές κρατικές υπηρεσίες ή σε ενιαίο και κοινό για όλη την Επικράτεια κρατικό νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου είτε τέλος να παραχωρήσει τις αρμοδιότητες αυτές σε περισσότερους φορείς κατά περιφέρειες και να ορίσει ότι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης δεν έχουν ανάμιξη στην κατηγορία αυτή υποθέσεων. Κατά τον ίδιο λόγο, δεν αποκλείεται στο νομοθέτη να ορίσει ότι ορισμένη κατηγορία υποθέσεων, που ανήκουν στο Κράτος ή κρατικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, μεταφέρονται στην αρμοδιότητα οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και καθίστανται εφεξής υποθέσεις αρμοδιότητας και ενδιαφέροντος των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης, δεύτερης ή άλλης βαθμίδας. Κατά την κατανομή αυτή των υποθέσεων στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κριτήριο είναι προδήλως και η ίδια η φύση της κατηγορίας αυτής των υποθέσεων αν δηλαδή από την ίδια τη φύση τους ως τοπικών υποθέσεων πρέπει ν' ανατεθούν σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης με ευρύτερη ή στενότερη εδαφική αρμοδιότητα, γιατί, κατά περίπτωση, αφορούν υποθέσεις που η διαχείρισή τους έχει επίπτωση σε μικρότερη (δήμοι, κοινότητες) ή ευρύτερη περιφέρεια. Περαιτέρω, δεν αποκλείεται επίσης στον νομοθέτη να μεταβάλει άποψη, συνεπώς και πολιτική, και υποθέσεις που ο ίδιος ο νόμος στο παρελθόν έκρινε ότι έπρεπε να ανατεθούν σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ορισμένης βαθμίδας να κρίνει ότι αποτελούν εφεξής υποθέσεις κρατικού και όχι τοπικού ενδιαφέροντος και το αντίθετο. Όριο στην ευχέρεια αυτή του νομοθέτη ως προς το να μεταβιβάσει κατηγορία υποθέσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση και να τις καταστήσει τοπικές είναι το ίδιο το Σύνταγμα, στο βαθμό που από αυτό συνάγεται ότι ορισμένες, κατά περίπτωση, κατηγορίες υποθέσεων δε επιτρέπεται να είναι παρά μόνο της κεντρικής ή της περιφερειακής κρατικής αρμοδιότητας, ενόψει της σημασίας των αρμοδιοτήτων αυτών ή και της ίδιας της μορφής της κατά το Σύνταγμα οργάνωσης του Κράτους ως αδιαίρετο και ενιαίο και της συνακόλουθης θέσης που έχουν κατά το Σύνταγμα, στην οργάνωση της Πολιτείας, οι περιφερειακές κρατικές υπηρεσίες. Εξάλλου το κράτος ως αδιαίρετη ενότητα και η ακεραιότητα (μη ομοσπονδιακός χαρακτήρας) της ελληνικής επικράτειας είναι εγγυημένα από το Σύνταγμα, το αδιάσπαστο δε και αδιαίρετο της κρατικής ενότητας μόνο μέσω της αρμοδιότητας του νομοθέτη ως προς την κατανομή κεντρικών, περιφερειακών και τοπικών υποθέσεων μπορεί να εξασφαλισθεί. Συτοίχως και υποθέσεις που ανήκαν στην τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί ο νομοθέτης να αναγάγει ήδη σε υποθέσεις κρατικού ενδιαφέροντος και να μεταβιβάσει σε κρατικά όργανα (κεντρικά ή περιφερειακά) τις σχετικές αρμοδιότητες, υπό τον όρο της τηρήσεως των μνημονευμένων συνταγματικών διατάξεων. Οι σχετικές δε ρυθμίσεις του νόμου υπόκεινται στον ακυρωτικό έλεγχο του Δικαστηρίου που είναι εν προκειμένω (ως προς τον χαρακτηρισμό των υποθέσεων ως κεντρικών, περιφερειακών ή τοπικών) έλεγχος οριακός (Σ.Ε. 3440-3444/98 Ολομ.).

4. Επειδή στο άρθρο 16 του ισχύοντος Συντάγματος ορίζονται τα εξής : "1. . . . 2. Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους . . . 4. Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας . . . στα κρατικά εκπαιδευτήρια. 5. . . . 8. Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις και τους όρους χορηγήσεως άδειας προς ίδρυση και λειτουργία εκπαιδευτηρίων που δεν ανήκουν στο Κράτος, τα σχετικά με την εποπτεία που ασκείται πάνω σ' αυτά καθώς και την υπηρεσιακή κατάσταση του διδακτικού προσωπικού τους".

5. Επειδή, εξ άλλου, ο Α.Ν. 2545/1940 "περί ιδιωτικών σχολείων, φροντιστηρίων και οικοτροφείων" (ΦΕΚ 287 Α) ορίζει στο άρθρο 63 ότι "ως φροντιστήριο υπό την έννοια του παρόντος νόμου λογίζεται η εν τω αυτό χώρω διδασκαλία μαθημάτων εις ομάδα προσώπων . . . προς συμπλήρωση και εμπέδωσιν γνώσεων αναγομένων εις τον κύκλον των μαθημάτων της στοιχειώδους, μέσης, ανωτέρας και ανωτάτης εκπαίδευσως ή προς εκμάθησιν ξένων γλωσσών . . . (παρ. 1) και ότι "τα φροντιστήρια διακρίνονται εις α) στοιχειώδους εκπαίδευσως . . . β) μέσης

εκπαιδύσεως . . . γ) ανωτάτης εκπαιδύσεως . . . δ) ξένων γλωσσών, εις α διδάσκονται μόνο ακραιφνώς γλωσσικά μαθήματα μιάς ή περισσότερων ξένων, ως καθορίζεται εν τη αδεία, γλωσσών, δι' ων σκοπείται η χρήση γλώσσης ως οργάνου εκφράσεως, απαγορευομένης της επεκτάσεως τούτων εις συστηματικήν διδασκαλίαν ειδικών μαθημάτων ως τα θρησκευτικά, η ιστορία, η γεωγραφία, τα μαθηματικά κ.λπ. εν τη γλώσση ταύτη, ε) . . ." (παρ. 2). Περαιτέρω, για την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των φροντιστηρίων και την εκπλήρωση της μορφωτικής και εκπαιδευτικής αποστολής τους (βλ. Σ.Ε. 2185/91), ο ίδιος νόμος καθιερώνει σύστημα διοικητικού ελέγχου ασκουμένου από τον Υπουργό Παιδείας και προβλέπει ειδική άδεια για την ίδρυση και λειτουργία φροντιστηρίου (άρθρα 65, 66, 68), ειδικά προσόντα για τον ιδιοκτήτη, τον διευθυντή και τους διδάσκοντες, όρους καταλληλότητας των αιθουσών διδασκαλίας και, τέλος, ποινικές κυρώσεις καθώς και διοικητικές ποινές στους παραβάτες των διατάξεων που διέπουν την ίδρυση και λειτουργία των φροντιστηρίων (άρθρο 77). Ειδικώς, στο άρθρο 68 παρ. 1 ο νόμος αυτός ορίζει ότι "άδεια ιδρύσεως φροντιστηρίων χορηγείται εις φυσικά πρόσωπα κεκτημένα διά την κατάληψη θέσεως εκπαιδευτικού λειτουργού στοιχειώδους ή μέσης εκπαιδύσεως απαιτούμενα αντίστοιχα προς το είδος του φροντιστηρίου προσόντα, παρέχοντα το δικαίωμα διδασκαλίας εν αυτοίς, ή αντιστοίχους τίτλους σπουδών". Εξ άλλου, κατά την απόφαση 158379 (Α. 1025/4-11-1967) του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων "περί χαρακτηρισμού των Σχολών Ξένων Γλωσσών ως Φροντιστηρίων", κυρωθείσα με το άρθρο 1 του Α.Ν. 284/1968 (ΦΕΚ 32 Α) : "1. . . . 2. Αι . . . υπαχθείσαι εις το Υπουργείον Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Σχολαί ξένων γλωσσών μετά των παραρτημάτων και λειτουργούσαι έκτοτε μέχρι σήμερα, βάσει της κοινής ταύτης αποφάσεως και των κατά καιρούς εκδοθεισών αποφάσεων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, κατ' ουσίαν ως Σχολεία εκμαθήσεως ξένων γλωσσών, χαρακτηρίζονται ως Φροντιστήρια ξένων γλωσσών και υπάγονται από της δημοσιεύσεως της παρούσης διά της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως εις την αρμοδιότητα της Διευθύνσεως Ιδιωτικής Εκπαιδύσεως (Γενικής Εκπαιδύσεως) του Υπουργείου".

6. Επειδή τέλος στη διάταξη του άρθρου 2 του ν. 3200/1955 "Περί διοικητικής αποκεντρώσεως" ορίζεται ότι "ο Νομάρχης ασκεί αποκλειστικώς τας αρμοδιότητας των Υπουργών Προεδρίας της Κυβερνήσεως, Συντονισμού, Εθνικής Αμύνης, Εξωτερικών, Δικαιοσύνης και Εμπορικής Ναυτιλίας, αίτινες ήθελον καθορισθή διά Β. Διαταγμάτων, εκδιδόμενων προτάσει του αρμοδίου Υπουργού και του Υπουργού των Εσωτερικών". Στο άρθρο 4 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι "1. Διά Β. Διαταγμάτων εκδιδόμενων προτάσει του αρμοδίου Υπουργού και των Υπουργών Συντονισμού και Εσωτερικών, δύναται να παρέχονται εις Νομάρχας εξαιρεθείσαι κατά το άρθρον 1 παρ. 2 του παρόντος νόμου αρμοδιότητες". Ακολούθησε το από 23-11-1956 Β.Δ/γμα "Περί επεκτάσεως των αρμοδιοτήτων των Νομαρχών επί θεμάτων αρμοδιότητος του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων" (ΦΕΚ 286/Α), με το οποίο μεταβιβάσθη στους Νομάρχες η αρμοδιότητα της Διευθύνσεως Ιδιωτικής Εκπαιδύσεως να χορηγεί άδειες ίδρυσης, λειτουργίας και μεταφοράς φροντιστηρίων μετά γνώμη των οικείων Συμβουλίων (άρθρα 65 και 67 Α.Ν. 2545/1940) καθώς και η αρμοδιότητα της άρσης άδειας ίδρυσης και λειτουργίας φροντιστηρίων (άρθρα 69 σε συνδυασμό προς τις παρ. 2 και 3 του άρθρου 20 του Α.Ν. 2545/1940) (βλ. Σ.Ε. 502/80). Συνεπώς η σχετική αρμοδιότητα της Διευθύνσεως Ιδιωτικής Εκπαιδύσεως είχε περιέλθει στον Νομάρχη ως κρατική αποκεντρωμένη υπηρεσία, και στη συνέχεια διά του νόμου 2218/1994 (άρθρο 3 παρ. 1) περιήλθε στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκησης Β βαθμίδας.

7. Επειδή, είναι μεν αληθές ότι το άρθρο 16 παρ. 2 του Συντάγματος ανάγει την παιδεία σε βασική αποστολή του κράτους, δεν εμπίπτει όμως στη βασική αυτή αποστολή και η δραστηριότητα της διδασκαλίας μαθημάτων σε φροντιστήρια για την εκμάθηση ξένων γλωσσών ή τη συμπλήρωση ή εμπέδωση γνώσεων που παρέχονται στις τρεις βαθμίδες εκπαιδύσεως. Συνακόλουθα η διοικητική αρμοδιότητα, κατά τα άρθρα 65 και 68 παρ. 1 του Α.Ν. 2545/1940 για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας φροντιστηρίων δεν είναι τέτοιας σημασίας ώστε να επιβάλλεται από το Σύνταγμα η ανάθεση αυτής οπωσδήποτε σε κεντρική κρατική ή σε περιφερειακές κρατικές υπηρεσίες. Εξ άλλου, η αρμοδιότητα αυτή είναι δεσμία, εφόσον το αρμόδιο όργανο περιορίζεται στη διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων που τάσσει ο νόμος για τη χορήγηση της άδειας. Συνεπώς, η φύση και η σπουδαιότητα της ως άνω διοικητικής αρμοδιότητας, εκτιμώμενης στο πλαίσιο της νομοθετικής ρύθμισης για τη λειτουργία φροντιστηρίων, επιτρέπουν, κατά το Σύνταγμα, την μεταβίβαση αυτής από τα περιφερειακά κρατικά όργανα στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης δεύτερης βαθμίδας. Μειωψήφησαν οι Σύμβουλοι Επικρατείας Ν. Σακελλαρίου και Ε. Δανδουλάκη,

οι οποίοι έχουν τη γνώμη ότι η παροχή από ιδιώτες υπηρεσιών εκπαίδευσης προς τους νέους πρέπει, κατά το Σύνταγμα, να τελεί υπό τον έλεγχο κρατικών οργάνων, ώστε να εξασφαλίζεται με κάθε πρόσφορο μέτρο, προληπτικό ή κατασταλτικό ότι η άσκηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας εναρμονίζεται προς τους σκοπούς της εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής, για τη χάραξη και την εφαρμογή της οποίας υπεύθυνο είναι, αποκλειστικά και μόνον το κράτος. Κινούμενος εντός των συνταγματικών αυτών ορίων, ο κοινός νομοθέτης είχε, πριν από την εισαγωγή του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης β' βαθμίδας, αναθέσει την άσκηση των αρμοδιοτήτων που συνάπτονται προς την άσκηση εποπτείας επί των φροντιστηρίων σε νομαρχιακού επιπέδου όργανα, που αποτελούσαν τότε περιφερειακά όργανα του κράτους. Οι διατάξεις, αντίθετα, του Ν. 2218/94, με τις οποίες οι αρμοδιότητες αυτές ανατέθηκαν σε όργανα των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων, σε όργανα δηλαδή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, διακεκριμένων από το νομικό πρόσωπο του κράτους, προσκρούουν κατά τούτο στο άρθρο 16 του Συντάγματος και είναι, κατά το μέρος αυτό, ανίσχυρες.

8. Επειδή κατόπιν της επιλύσεως του παραπεμφθέντος ζητήματος η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στο Δ' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Επιλύει το ζήτημα που παραπέμφθηκε.

Αναπέμπει την υπόθεση στο Δ' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 24 Νοεμβρίου 2000 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 5 Οκτωβρίου 2001.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

Χρ. Γεραρής Μ. Καλαντζής

1

-9-

Αριθμός 3415/2001

./.

Π.Ν.

./.

ΕΥΛ. ΣΥΜΒ. ΕΡΓΑΣ.

Σ.Μ.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ

Αριθμός 3205/1998

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Δ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 4 Νοεμβρίου 1997 με την εξής σύνθεση : Χρ.

Γεραρής, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Δ Τμήματος, Μ. Βροντάκης, Σ. Χαραλαμπίδης, Δ.

Πετρούλιας, Ελ. Δανδουλάκη, Σύμβουλοι, Μ. Βηλαράς, Δ. Γρατσιάς, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Μ.

Καλαντζής, Γραμματέας του Δ Τμήματος. Για να δικάσει την από 19 Οκτωβρίου 1992

αίτηση :

της "Ιεράς Μονής των Αδελφών των Χριστιανικών Σχολών ΔΕΛΑΣΑΛ", που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη (Πεύκα-Ρετζίκι), η οποία παρέστη με το δικηγόρο Στυλ. Βλαστό (Α.Μ. 5732), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο,

κατά των Υπουργών : 1) Εργασίας και 2) Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, οι οποίοι παρέστησαν με τον Α. Γραμματικό, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,

και κατά των παρεμβαίνόντων : 1) Συλλόγου Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Θεσσαλονίκης, που εδρεύει στη Θεσσαλονίκη, οδός Λέοντος Σοφού αρ. 10, ο οποίος παρέστη με το δικηγόρο Κων. Ρούσο (Α.Μ. 2543), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο και 2) Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία "Όργανισμός Μεσολάβησης και Διαιτησίας", που εδρεύει στην Αθήνα, οδός Πατησίων αρ. 89, ο οποίος παρέστη με το δικηγόρο Κων. Ρέμελη (Α.Μ. 10339), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα Ιερά Μονή επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθ. 20/1992 απόφαση διαιτησίας της Μαρίας Ντότσικα, ως διαιτητού του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου Μ. Βροντάκη.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αιτούσης, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τους πληρεξούσιους των παρεμβαίνόντων και τον αντιπρόσωπο των Υπουργών, που ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του Δικαστηρίου και,

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά τον νόμο

1. Επειδή για την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως, η οποία λόγω σπουδαιότητας εισάγεται προς συζήτηση, με πράξη του Προέδρου του Δ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος τούτου, έχουν καταβληθή τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (1244242 και 1244243/1992 διπλότυπα εισπράξεως της Δημοσίας Οικονομικής Υπηρεσίας Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών, 592385 και 4114587/1992 γραμμάτια παραβόλου).

2. Επειδή με την κρινόμενη αίτηση ζητείται η ακύρωση της υπ' αριθ. 20/1992 διαιτητικής αποφάσεως εκδοθείσης υπό της αναφερομένης σ' αυτήν διαιτητού του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας, που αφορά στη "ρύθμιση όρων εργασίας των Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών των Διδακτηρίων Βορείου Ελλάδος" και η οποία επλύει συλλογική διαφορά εργασίας μεταξύ του Συνδέσμου ιδιοκτητών ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων Βορείου Ελλάδος αφ' ενός και του Συλλόγου ιδιωτικών εκπαιδευτικών Βορείου Ελλάδος αφ' ετέρου.

3. Επειδή στη δίκη παρεμβαίνουν με κοινό δικόγραφο, προς διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξεως, ο Σύλλογος Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών λειτουργών Θεσσαλονίκης και ο Απόστολος Ανδρέου

@?φερόμενος ως Πρόεδρος του Συλλόγου τούτου.

4. Επειδή ο Οργανισμός Μεσολάβησης και Διαιτησίας (ΟΜΕΔ), απόφαση διαιτητού του οποίου προσβάλλεται με την κρινόμενη αίτηση, νομιμοποιείται παθητικώς ως κύριος διάδικος στην παρούσα δίκη, και επομένως το δικόγραφο της ασκήσεως υπ' αυτού παρεμβάσεως λογίζεται ως απλό υπόμνημα.

5. Επειδή το άρθρο 22 παρ. 2 του Συντάγματος ορίζει ότι "με νόμο καθορίζονται οι γενικοί όροι εργασίας που συμπληρώνονται από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας συναπτόμενες με ελεύθερες διαπραγματεύσεις και, αν αυτές αποτύχουν, με τους κανόνες που θέτει η διαιτησία". Η αναφορά της διατάξεως αυτής σε "διαιτησία", χωρίς προσδιορισμό του είδους της και χωρίς να προκύπτει τίποτε σχετικό από τις προπαρασκευαστικές εργασίες και συζητήσεις στην αναθεωρητική Βουλή, δεν συνεπάγεται τη συνταγματική κατοχύρωση του συστήματος διαιτησίας

του Ν.Α. 3239/1955 που, συμπτωματικά, ίσχυε κατά τον χρόνο ψηφίσεως του Συντάγματος. Έχει την έννοια ότι καταλείπεται καταρχήν ευχέρεια στο νομοθέτη να καθιερώσει το σύστημα διαιτησίας που εκείνος κρίνει σκόπιμο για τη διασφάλιση της εργασιακής ειρήνης μεταξύ των κοινωνικών εταίρων. Επομένως, δεν προσκρούει στην ως άνω συνταγματική διάταξη η ανάθεση διά νόμου της διαιτησίας σε όργανα νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου που ο νόμος αυτός ιδρύει, εφόσον τα διαιτητικά αυτά όργανα εκ των προσόντων και των γνώσεών τους, αλλά και του τρόπου επιλογής τους, καθώς και της ανεξαρτησίας που απολαύουν κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, παρέχουν τα εχέγγυα ορθής και αντικειμενικής κρίσεως, η οποία τελικά υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο. Εξ άλλου, η ρύθμιση αυτή δεν αντίκειται στο άρθρο 43 παρ. 2 του Συντάγματος, το οποίο προβλέπει τη θέσπιση από την εκτελεστική εξουσία κανόνων δικαίου κατ' εξουσιοδότηση του νομοθέτη. Και τούτο γιατί οι συμπληρωματικοί των γενικών όρων εργασίας κανόνες που, κατά την ειδική διάταξη του άρθρου 22 παρ. 2 του Συντάγματος, προκύπτουν από συμφωνίες μεταξύ ιδιωτών, των συνδικαλιστικών οργανώσεων εργοδοτών και εργαζομένων, επιτρέπεται να θεσπίζονται και από διαιτησία μη κρατική.

6. Επειδή ο Ν. 1876/1990 με τον τίτλο "Ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ 27 Α), καταργώντας, με το άρθρο του 23 παρ. 1 περ. α, από την έναρξη ισχύος του, τις περί υποχρεωτικής διαιτησίας διατάξεις του Ν.Α. 3239/1955, καθιέρωσε ένα τελείως διαφορετικό σύστημα επιλύσεως των συλλογικών διαφορών εργασίας, θεσπίζοντας τον θεσμό του μεσολαβητή (άρθρ. 14, 15) και αναθέτοντας την διαιτησία σε όργανα ενός νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου (άρθρ. 16, 17) που ο νόμος αυτός ίδρυσε. Ειδικότερα, ο Ν. 1876/1990, αφού προέβλεψε ότι, αν οι διαπραγματεύσεις των μερών αποτύχουν, αυτά μπορούν να ζητήσουν τις υπηρεσίες μεσολαβητή ή να προσφύγουν στην διαιτησία (άρθρο 14 παρ. 1) και ότι οι όροι και η διαδικασία της προσφυγής καθορίζονται με ρήτρες των συλλογικών συμβάσεων ή με κοινή συμφωνία των μερών, ελλείψει δε αυτών, με τις διατάξεις του νόμου τούτου (άρθρο 14 παρ. 2), στην συνέχεια ορίζει ότι ιδρύεται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, ο "Οργανισμός Μεσολάβησης και Διαιτησίας" με έδρα την Αθήνα, που διοικείται από διοικητικό συμβούλιο στο οποίο μετέχουν κυρίως πανεπιστημιακοί (δύο καθηγητές, υποδεικνυόμενοι από τις Συγκλήτους των Πανεπιστημίων Αθηνών και Θεσσαλονίκης και ένας επιστήμονας που υποδεικνύεται από το Δ.Σ. της ΕΔΕΚΑ) και εκπρόσωποι των εργοδοτικών και εργατικών συνδικαλιστικών οργανώσεων (ανά ένας εκπρόσωπος του ΣΕΒ, της ΓΣΕΒΕ και της Ενώσεως Εμπορικών Συλλόγων Ελλάδος και τρεις εκπρόσωποι της ΓΣΕΕ), καθώς και ένας εκπρόσωπος του Υπουργείου Εργασίας και ένα πρόσωπο ανεγνωρισμένου κύρους και έμπειρο σε θέματα εργασιακών σχέσεων, που ορίζεται κατά πλειοψηφία από τα υπόλοιπα μέλη (άρθρο 17 παρ. 1). Περαιτέρω ο ίδιος νόμος προβλέπει ότι το διοικητικό αυτό συμβούλιο προσλαμβάνει, μετά δημόσια προκήρυξη των θέσεων μεταξύ πτυχιούχων με εμπειρία σε θέματα εργασιακών σχέσεων για τριετή ανανεώσιμη θητεία, τους μεσολαβητές και διαιτητές που αποτελούν ειδικό σώμα, ασκούν δημόσιο λειτουργήμα, χωρίς να έχουν την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου και απολαμβάνουν πλήρους ανεξαρτησίας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, τα οποία οφείλουν να εκτελούν με αντικειμενική κριτικότητα (άρθρο 17 παρ. 2), η δε πρόσληψη τούτων ενεργείται με σύμβαση παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών (άρθρο 3 Π.Δ/τος 147/1991 - ΦΕΚ 60 Α, εκδοθέντος κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 17 παρ. 3 του νόμου), ότι η διαδικασία της μεσολαβήσεως αρχίζει με αίτηση που υποβάλουν τα μέρη από κοινού ή χωριστά (άρθρο 15 παρ. 2), ότι ο μεσολαβητής επιλέγεται από ειδικό κατάλογο μεσολαβητών, επί ασυμφωνίας δε των μερών ορίζεται με κλήρωση (άρθρο 15 παρ. 3), ότι αν τα μέρη δεν καταλήξουν σε συμφωνία για επίλυση της διαφορά τους μέσα σε ορισμένη προθεσμία, ο μεσολαβητής μπορεί να υποβάλει δική του πρόταση, η οποία, αν δεν γίνει δεκτή και υπογραφεί από τα ενδιαφερόμενα μέρη, εξομοιώνεται με συλλογική σύμβαση εργασίας, αν δε όχι, θεωρείται απορριφθείσα (άρθρο 15 παρ. 6). Τέλος προβλέπεται ότι προσφυγή στην διαιτησία γίνεται σε οποιοδήποτε στάδιο των διαπραγματεύσεων με κοινή συμφωνία των μερών, είτε μονομερώς από ένα μέρος όταν το άλλο αρνείται την μεσολάβηση, είτε από τους εργαζόμενους όταν αποδέχονται την πρόταση του μεσολαβητή που απορρίπτει ο εργοδότης ή, κατ' εξαίρεση, σε ορισμένες περιπτώσεις (οργανισμών κοινής ωφέλειας κ.λπ.), και αντιστρόφως (άρθρο 16 παρ. 1), ότι ο διαιτητής, όπως και ο μεσολαβητής (άρθρο 15 παρ. 3), επιλέγεται με κοινή συμφωνία των μερών από ειδικό κατάλογο διαιτητών, άλλως με κλήρωση (άρθρο 16 παρ. 4) και ότι η απόφασή του, που ισχύει από την επομένη της υποβολής της αιτήσεως για μεσολάβηση, εξομοιώνεται με συλλογική σύμβαση εργασίας (άρθρο 16 παρ. 3), υποκείμενη, συνεπώς, σε καταγγελία κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 12

του νόμου.

7. Επειδή, εν όψει των εκτεθέντων στην προηγούμενη σκέψη, το θεσπιζόμενο διά του Ν. 1876/1990 σύστημα επιλύσεως των συλλογικών διαφορών εργασίας, το οποίο εμπεριέχει αρκετά προαιρετικά στοιχεία, δεν προσκρούει στο άρθρο 22 παρ. 2 του Συντάγματος, εφόσον η μεσολάβηση και η διαιτησία ανατέθηκαν σε επιφορτισμένα με την άσκηση του δημοσίου τούτου λειτουργήματος πρόσωπα, επιλεγόμενα κατά διαγραφόμενη στο νόμο διαδικασία. Οι μεσολαβητές και οι διαιτητές, που αποτελούν ειδικό σώμα και απολαύουν πλήρους ανεξαρτησίας κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, συνιστούν όργανα του διά του νόμου αυτού ιδρυθέντος, ως νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, Οργανισμού Μεσολαβήσεως και Διαιτησίας (ΟΜΕΔ), με τον οποίο συνδέονται με σύμβαση παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών. Κατ' ακολουθίαν, η προσβαλλόμενη πράξη διαιτητή του Οργανισμού Μεσολαβήσεως και Διαιτησίας (ΟΜΕΔ) δεν αποτελεί πράξη διοικητικής αρχής, προσβλητή δι' αιτήσεως ακυρώσεως, ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατά τα άρθρα 95 παρ. 1 εδ. α του Συντάγματος και 45 παρ. 1 του Π.Δ/τος 18/1989 (ΦΕΚ 8 Α), αλλά με την αμφισβήτηση της νομιμότητος τούτων προκαλούνται ιδιωτικές διαφορές, των οποίων η επίλυση ανήκει, κατά το άρθρο 94 παρ. 3 του Συντάγματος, στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Επομένως, η βάλλουσα κατά της πράξεως τούτης ένδικη αίτηση ακυρώσεως ασκείται απαραδέκτως. 8. Επειδή, συνεπώς, πρέπει ν' απορριφθή η κρινόμενη αίτηση και να γίνει δεκτή η ασκηθείσα παρέμβαση, εκτιμωμένων δε των περιστάσεων, ν' απαλλαγούν οι αιτούντες από την δικαστική δαπάνη.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Απορρίπτει την κρινόμενη αίτηση.

Δέχεται την ασκηθείσα παρέμβαση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου, και

Απαλλάσσει την αιτούσα από την δικαστική δαπάνη.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 20 Μαΐου 1998

Ο Πρόεδρος του Δ Τμήματος Ο Γραμματέας του Δ Τμήματος

Χρ. Γεραρής Μ. Καλαντζής

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 25ης Αυγούστου 1998.

Ο Πρόεδρος του Δ Τμήματος Η Γραμματέας

Χρ. Γεραρής Α. Ζυγουρίτσα

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα,

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

./.

./.

Μιχαήλ Σουζή

Αριθμός 3/1999

το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο

(κατά το άρθρο 100 του Συντάγματος)

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές, Στέφανο Ματθία, Πρόεδρο του Αρείου Πάγου (καλυομένου του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας), Πρόεδρο, Νικόλαο Παπαδημητρίου, Στ' Αντιπρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας (καλυομένου του Προέδρου και των αρχαιότερων του Αντιπροέδρων), Γεώργιο Κοκολάκη, Β' Αντιπρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου (καλυομένου του Προέδρου και του Α' Αντιπρόεδρου), Μιχαήλ Βροντάκη, Β' αναπληρωματικό μέλος (καλυομένου του τακτικού Νικολάου Ντούβα), Σοφοκλή Χαραλαμπίδη, Θωμά Παπαευαγγέλου, Α' αναπληρωματικό μέλος (καλυομένου του τακτικού Πέτρου Παραρά), Σύμβουλοι Επικρατείας, Γεώργιο Βρέττα, Εισηγητή, Αρεοπαγίτη, Ειρήνη Σάρπ, Σύμβουλο Επικρατείας, Ηλία Βλάσση, Γρηγόριο Φιλιππάτο, Χρήστο Παληοκόστα, Αρεοπαγίτες, Ιωάννη Βούλγαρη, Καθηγητή της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θράκης και Χρήστο Μυλωνόπουλο, Καθηγητή της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, ως μέλη και το Γραμματέα Μιχαήλ Καλαντζή.

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 9 Δεκεμβρίου 1998, για να δικάσει την παρακάτω υπόθεση:

ΑΙΤΟΥΝ: Ελληνικό Δημόσιο, νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Οικονομικών, το οποίο δεν παραστάθηκε.

ΚΑΘΗΣ Η ΑΙΤΗΣΗ: Αγγελικής συζύγου Χρήστου Τσορμπατζόγλου, κατοίκου Ν.Φιλοθέης Αττικής, η οποία παραστάθηκε δια του πληρεξουσίου της δικηγόρου Γεωργίου Χρυσίνη (Α.Μ. 3662).

Η παραπάνω υπόθεση εισήχθη στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, ύστερα από την υπ' αριθμ. 483/1998 παραπεμπτική απόφαση του Δ' Πολιτικού Τμήματος του Αρείου Πάγου (αριθμ. καταθέσεως 5/1998).

Η εκδίκαση της υποθέσεως άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Αρεοπαγίτη Γεωργίου Βρέττα.

Κατόπιν το Δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο δικηγόρο της καθής η αίτηση, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τις προτάσεις του.

Αριθμός 3/1999

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το Νόμο

Επειδή, κατά το άρθρο 16 παρ.3 ν.345/1976, εφόσον έγιναν οι προβλεπόμενες από το νόμο αυτό κοινοποιήσεις, χωρεί συζήτηση της υπόθεσης και αν ακόμη απολείπονται οι διάδικοι. Στην προκείμενη περίπτωση από τις περιεχόμενες στη δικογραφία εκθέσεις επίδοσης προκύπτει ότι έγιναν όλες οι επιβαλλόμενες από τον άνω νόμο κοινοποιήσεις. Σ' αυτές περιλαμβάνεται και η από 31-8-1998 όμοια του δικαστικού επιμελητή Γεωργίου Πελεκανάκη από την οποία προκύπτει ότι το Ελληνικό Δημόσιο κλητεύθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα να παραστεί στην αναφερόμενη στην αρχή της παρούσας δικάσιμο. Κατόπιν τούτων, καίτοι το Ελληνικό Δημόσιο δεν παραστάθηκε κατά την εκφώνηση της υπόθεσης από το πινάκιο, πρέπει το Δικαστήριο να προχωρήσει στη συζήτηση της υπόθεσης.

Επειδή με την απόφαση 483/1998 του Αρείου Πάγου, που εκδόθηκε ύστερα από αίτηση αναίρεσης του Ελληνικού Δημοσίου κατά της Αγγελικής Τσορμπατσόγλου κατά της απόφασης 11143/1996 του Εφετείου Αθηνών, παραπέμφθηκε στο Δικαστήριο τούτο, κατά τα άρθρα 100 παρ.1 περ.ε' του Συντάγματος, 6 περ.ε' και 48 παρ.2 ν.345/1976, η άρση της αμφισβήτησης για την έννοια διατάξεων τυπικού νόμου και συγκεκριμένα των διατάξεων του προεδρικού διατάγματος από 19 Νοεμβρίου 1932 και του άρθρου 1 ν.1406/1983, σχετικά με το ζήτημα αν οι διαφορές που προκύπτουν από συμβάσεις μίσθωσης ακινήτων, οι οποίες συνάπτονται από το Ελληνικό Δημόσιο για τη στέγαση των υπηρεσιών του, με βάση το άνω προεδρικό διάταγμα, υπάγονται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων, όπως δέχεται η άνω απόφαση του Αρείου Πάγου, ή των διοικητικών δικαστηρίων, όπως δέχτηκε η απόφαση 1448/1997 του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 94 παρ.1 του Συντάγματος η εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ουσίας ανήκει στα υφιστάμενα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, από τις διαφορές δε αυτές όσες δεν έχουν υπαχθεί στα δικαστήρια αυτά πρέπει να υπαχθούν υποχρεωτικά στη δικαιοδοσία τους εντός

της οριζόμενης προθεσμίας πέντε ετών, που μπορεί να παρατείνεται με νόμο. Σε εκτέλεση της συνταγματικής αυτής διάταξης εκδόθηκε ο ν.1406/1983, με το άρθρο 1 παρ.2 του οποίου υπήχθησαν στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων μεταξύ άλλων και οι διαφορές που αναφύονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας των διοικητικών συμβάσεων (εδάφιο ι') δηλαδή εκείνες οι διαφορές που προέρχονται από διοικητική σύμβαση και ανάγονται στο Αριθμός 3/1999

 κύρος, την ερμηνεία και την εκτέλεση αυτής ή σε οποιαδήποτε παρεπόμενη της σύμβασης αυτής αξίωση. Είναι δε η σύμβαση διοικητική εάν ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη είναι το Ελληνικό Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και με τη σύναψη της σύμβασης επιδιώκεται ή ικανοποίηση σκοπού τον οποίο ο νόμος ανάγει σε δημόσιο σκοπό, το δε Ελληνικό Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, είτε βάσει του κανονιστικού καθεστώτος που διέπει τη σύμβαση, είτε βάσει ρητρών που προβλέπονται κανονιστικώς και έχουν περιληφθεί στη σύμβαση και που αποκλίνουν από το κοινό δίκαιο, βρίσκεται, χάριν του εν λόγω σκοπού, σε υπερέχουσα θέση απέναντι στο αντισυμβαλλόμενο μέρος, ήτοι σε θέση μη προσιδιάζουσα στον δυνάμει των διατάξεων του ιδιωτικού δικαίου συναπτόμενο συμβατικό δεσμό.

Επειδή στο παραπάνω αναφερθέν προεδρικό διάταγμα από 19 Νοεμβρίου 1932 "περί στεγάσεως δημόσιων υπηρεσιών" ορίζονται τα ακόλουθα, μεταξύ άλλων, διατάξεων, "Άρθρον 1ον. Αι δημόσιοι υπηρεσίαι εν γένει στεγάζονται εις κτίρια της ιδιοκτησίας του Δημοσίου. Όπου το Δημόσιον δεν έχει ίδια κτίρια, ή έχει τοιαύτα ακατάλληλα, προβαίνει εις την ανέγερσιν ειδικών τοιούτων δια την στέγασιν των υπηρεσιών του. Μέχρις ανεγέρσεως ειδικών δια την εγκατάστασιν των κτιρίων, αι κρατικάι υπηρεσίαι δύνανται να στεγάζονται εις ιδιωτικά τοιαύτα μισθούμενα επί τούτω. Άρθρ.10ον. Αι μισθώσεις ακινήτων δι' εγκατάστασιν κρατικών εν γένει υπηρεσιών ή άλλων δημοσίων χρήσιν, δεν δύνανται να συνομολογηθώσι δια χρόνον μακρότερον των πέντε ετών...2.Πάσα περί τοιαύτης μισθώσεως συμφωνία ενεργείται κατόπιν δημοσίου συναγωνισμού κατά τας κατωτέρω διατάξεις. Κατ' εξαίρεσιν επιτρέπεται μίσθωσις άνευ συναγωνισμού δι' αποφάσεως του Υπουργού των Οικονομικών..... Άρθρ.16ον. Οι βουλόμενοι να λάβωσι μέρος εις την δημοπρασίαν εγχειρίζουσιν..... εις τηνεπιτροπήν ανοικτήν αίτησιν περιλαμβάνουσαν: 1).....2).....α).....β)γραμμάτιον παραλαβής δημοσίου ταμείου, εξ ου εμφανίζεται ότι κατέθεσαν το δέκατον του παρ' αυτών ζητουμένου ετησίου μισθώματος ή εγγυητικήν επιστολήν αναγνωρισμένης Τραπέζης ίσου ποσού, λόγω εγγυήσεως ότι θέλουσι προέλθαι εις την σύνταξιν του ανήκοντος μισθωτηρίου συμβολαίου εντός της τασσομένης προθεσμίας και παραδώσει το μίσθιον εις την χρήσιν του Δημοσίου, εν η καταστάσει συνεφωνήθη και κατά τον οριζόμενον εν τη διακηρύξει χρόνον Άρθρ.21ον. Η Διευθύνσις Δημοσίων Κτημάτων αποφαινεται περί της εγκρίσεως ή μη των πρακτικών της δημοπρασίας εγκρίνουσα δε παραγγέλλει την επιμελουμένην την δημοπρασίαν Αρχήννα ανακοινώση εγγράφως και επί αποδείξει εις τον μειοδότην την έγκρισιν και να καλέση αυτόν όπως προσέλθη εντός προθεσμίας, εν τη προσκλήσει οριζομένης προς σύνταξιν του Αριθμός 3/1999

 μισθωτηρίου συμβολαίου. Ο μειοδότης υποχρεούται εντός της ταχθείσης προθεσμίας να προέλθη εις την σύνταξιν του συμβολαίου, άλλως η δημοπρασία θεωρείται άκυρος υπό της Διευθύνσεως Δημοσίων Κτημάτων και αυτός απόλλυσι την κατατεθειμένην εγγυήσιν του, ήτοι το δωδεκατημόριον του ετησίου μισθώματος, καταπίπτουν υπέρ του Δημοσίου και εισαγόμενον αμέσως εις το αρμόδιον ταμείον ως δημόσιον έσοδον . Εφ' όσον δεν κατετέθη εγγυητική επιστολή εκδίδεται πράξις καταπτώσεως, βάσει της οποίας βεβαιούται το ποσόν της εγγυήσεως εις βάρος της εγγυητριάς Τραπέζης Άρθρ.24ον. Ο εκμισθωτής υποχρεούται άμα τη ενάρξει της μισθώσεως να παραδώση το μίσθιον εις την χρήσιν του Δημοσίου, κατάλληλον και σύμφωνον προς τους όρους τους εν τη διακηρύξει αναγραφέντας, άλλως η μίσθωσις λύεται υπό της Διευθύνσεως Δημοσίων Κτημάτων, υπέρ ης και καταπίπτει η κατατεθειμένη εγγυήσις, το δε Δημόσιον προβαίνει εις νέαν μίσθωσιν και άνευ δημοπρασίας εις βάρος του μειοδότη, υποχρεουμένου απέναντι του Δημοσίου εις αποζημίωσιν δια την μη έγκαιρον ή κατάλληλον παράδοσιν του μισθίου προς δημοσίαν χρήσιν και εις πληρωμήν την τυχόν επί πλέον διαφοράς του μισθώματος. Εις την τελευταίαν ταύτην υποχρέωσιν υπόκειται και όταν δεν προσέλθη προς σύνταξιν του μισθωτηρίου συμβολαίου κατά το

άρθρον 21 του παρόντος. Η διαφορά αυτή βεβαιούται ως δημόσιον έσοδον εις βάρος του εκμισθωτού και τελευταίου πλειοδότη και εισπράττεται κατά τας διατάξεις περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων. 2. Άρθρ.25ον. Ο εκμισθωτής υποχρεούται, διαρκούσης της μισθώσεως, να ενεργή εν τω μισθίω τας αναγκαίας επισκευάς και να επανορθοί τας εκ της συνήθους χρήσεως φθοράς εντός ωρισμένης προθεσμίας από της σχετικής ειδοποιήσεως της στεγαζομένης υπηρεσίας, εν περιπτώσει δ' αρνήσεώς του ή μη ενεργείας των επισκευών αυτού εντός της ταχθείσης δια της ειδοποιήσεως προθεσμίας, το Δημόσιον έχει το εκλεκτικόν δικαίωμα να προβή εις την μονομερή λύσιν της μισθώσεως και την δια δημοπρασίας ή απ' ευθείας μίσθωσιν ετέρου οικήματος εις βάρος του ιδιοκτήτου, συμφώνως τω προηγουμένω άρθρω, ή να ενεργήση τας επισκευάς αυτού εις βάρος του ιδιοκτήτου και εκ της πιστώσεως των μισθωμάτων, παρακρατούν το ποσόν της γενομένης δαπάνης εκ των πρώτων μετά την επισκευήν πληρωθησομένων μισθωμάτων Άρθρ.26ον (ως αντικατεστάθη δια του άρθρου 1 του ν.δ. 66/1973, ΦΕΚ 143). Ο εκμισθωτής ουδεμίαν αποζημίωσιν δικαιούται παρά του Δημοσίου εάν προ της λήξεως της μισθώσεως: α) Το Δημόσιον μεταφέρει την στεγαζομένην υπηρεσίαν εις ακίνητον ιδιοκτησίαν του, β) προσενεχθή τω Δημοσίω η δωρεάν χρήσις καταλλήλου ακινήτου δια τον υπόλοιπον χρόνον της μισθώσεως, γ) καταργηθή η σχετική υπηρεσία, δ) οργανωθή η υπηρεσία κατά την Αριθμός 3/1999

διάρκειαν της μισθώσεως κατά τρόπον ώστε το μίσθιον να μη εξυπηρετή τας ανάγκας της, ε) μετασταθμεύση η εν τω μισθίω εγκατεστημένη υπηρεσία, έστω και προσωρινώς, και ζ) η υπηρεσία μεταστεγασθή επί τω λόγω ότι αυτή κατέστη ή ήθελε καταστή Νομαρχιακού ή Διοικητικού επιπέδου συνεπεία της διοικητικής αποκεντρώσεως. Εις απάσας τας ανωτέρω περιπτώσεις το Δημόσιον δύναται να λύη μονομερώς την μίσθωσιν, ειδοποιούν εγγράφως το εκμισθωτήν τριάκοντα τουλάχιστον ημέρας προ της εν τη σχετική ειδοποιήσει καθοριζομένης ημερομηνίας λύσεως της μισθώσεως, αφ' ης παύει και πάσα υποχρέωσις τούτου προς καταβολήν μισθώματος. Άρθρ.27ον (ως αντικατεστάθη δια του άρθρου 24 του αν.ν. 1540/1938, ΦΕΚ 488). 1. Το Δημόσιον δύναται κατά την διάρκειαν της μισθώσεως, και αν έτι δεν περιελήφθη σχετικός όρος εν τω μισθωτηρίω συμβολαίω, να εγκαταστήση ετέραν και ουχί την, δι' ην η μίσθωσις, υπηρεσίαν ή να συστεγάσθι μετά της, δι' ην εμισθώθη το οίκημα, υπηρεσίας και ετέραν τοιαύτην, χωρίς εκ του λόγου τούτου να δύναται ο ιδιοκτήτης να εγειρή αξιώσεις αποζημιώσεως ή προσθέτου μισθώματος 2. Το Δημόσιον εις ουδεμίαν αποζημίωσιν υπέρ του εκμισθωτού υπόκειται δια τας εκ της συνήθους χρήσεως ή κακής του κτιρίου κατασκευής ή εκ τυχαίου γεγονότος επιγενομένης βλάβας ή ζημίας εν τω μισθίω. 3. Η έννοια της συνήθους χρήσεως επί μισθώσεων του Δημοσίου είναι ευρύτερα της επί των κοινών μισθώσεων. Άρθρ.28ον (ως αντικατεστάθη δια των άρθρων 24 και 25 του αν.ν.1540/1938 και συνεπληρώθη δια του άρθρου 1 του αν.ν.1120/1938, ΦΕΚ 81). 1.....2.Η υπό του Δημοσίου δι' οιονδήποτε λόγον χρησιμοποίησις οικήματος, μισθωθέντος προς στέγασιν δημοσίας υπηρεσίας, πέραν του χρόνου, καθ' ον έληξεν η βάσει δημοπρασίας ή απ' ευθείας (όπου επιτρέπεται τοιαύτη) γενομένη μίσθωσις ή η κατά τας κειμένας διατάξεις γενομένη παράτασις αυτής, θεωρείται ως σιωπηρά παράτασις της μισθώσεως, καταβαλλομένου δια την τοιαύτην χρησιμοποίησιν μισθώματος ίσου προς το της ληξάσης μισθώσεως και αναλόγου προς τον χρόνον καθ' ον εχρησιμοποιήθη το μίσθιον. Η πληρωμή του μισθώματος τούτου γίνεται βάσει αποφάσεώς του επί των Οικονομικών Υπουργού κατόπιν αναφοράς του προϊσταμένου της στεγαζομένης υπηρεσίας, διαρκούσης της μισθώσεως, μεταστή οπωσδήποτε εις την κυριότητα, νομήν, χρήσιν, κάρπωσιν κλπ. ετέρου προσώπου, η μίσθωσις συνεχίζεται αναγκαστικώς εις το πρόσωπον του νέου ιδιοκτήτου, νομέως, χρήστου, επικαρπωτού κλπ., θεωρουμένου ως εκμισθωτού Άρθρ.29ον (ως αντικατεστάθη δια του άρθρου 25 του αν.ν. 1540/1938). 1.Σιωπηρά αναμίσθωσις δεν επιτρέπεται. 2. Εις τας διακηρύξεις δημοπρασιών και τας συμβάσεις Αριθμός 3/1999

μισθώσεως αναγράφεται όρος, καθ' ον επιτρέπεται παράτασις της μισθώσεως, μέχρις ίσου χρόνου προς τον της αρχικής μισθώσεως, ήτις πραγματοποιείται δια τον όλον χρόνον ή μέρος αυτού δι' απλής δηλώσεως του Υπουργού των Οικονομικών κοινοποιουμένης προς τον εκμισθωτήν 15

τουλάχιστον ημέρας προ της λήξεως της μισθώσεως ή της κατά παράτασιν συσταθείσης. Η δήλωσις περί παρατάσεως θεωρείται ως αποδοχή προτάσεως του εκμισθωτού και δύναται να γίνη και διαδοχικώς δια μικρότερα του χρόνου της αρχικής μισθώσεως διαστήματα. 3.

Άρθρον 30ον (προσθεθέν δια του άρθρου 26 του αν.ν. 1540/1938). Εάν κατά την διεξαγομένην, μετά την λήξιν της μισθώσεως ή επί τη προόψει λήξεως αυτής, δημοπρασίαν δια νέαν μίσθωσιν προσφέρηται το αυτό οίκημα, αλλ' υπό όρους υπερβολικούς ή ασυμφόρους, δύναται ο Υπουργός των Οικονομικών, μετά γνώμην της Επιτροπής Δημοσίων Κτημάτων, να εγκρίνη την σύναψιν μισθώσεως δια το αυτό οίκημα αντί του θεμιτού μισθώματος, καθορισθησομένου υπό του Προέδρου των Πρωτοδικών. Από της κοινοποιήσεως της εγκρίσεως η μίσθωσις θεωρείται συναφθείσα δια το χρονικόν διάστημα και υπό τους όρους, υφ' ους προεκηρύχθη η δημοπρασία, μη προσερχομένου δε τυχόν του εκμισθωτού ενώπιον του συμβολαιογράφου μετά πρόσκλησιν τούτου, επιμελεία του Οικονομικού Εφόρου, ο συμβολαιογράφος προβαίνει εις την σύνταξιν μονομερούς πράξεως, περιλαμβανούσης άπαντας τους όρους της μισθώσεως και ότι ηρνήθη ο εκμισθωτής, κληθείς, να προσέλθη προς σύνταξιν του συμβολαίου. 3 ...". Οι προαναφερθείσες διατάξεις του άνω προεδρικού διατάγματος δεν θεσπίζουν, καθόσον αφορά τη σύναψη και την εκτέλεση της μίσθωσης, εξαιρετικό καθεστώς που να εξασφαλίζει στο Ελληνικό Δημόσιο ή στο ΝΠΔΔ, ως μισθωτή, υπερέχουσα θέση μη προσιδιάζουσα σε σύμβαση διεπόμενη από το ιδιωτικό δίκαιο, καθόσον παρόμοιοι με τους τιθέμενους από τις άνω διατάξεις συμβατικοί όροι μπορούν να περιληφθούν και να αποτελέσουν περιεχόμενο και κοινών μισθώσεων στις οποίες είναι δυνατόν να επιφυλάσσεται υπέρ του ετέρου μόνο συμβαλλομένου η διάπλαση της έννομης χέσης με την άσκηση δικαιώματος προαίρεσης. Με τα δεδομένα αυτά οι διαφορές που ανακύπτουν από συμβάσεις μίσθωσης ακινήτων οι οποίες συνάπτονται από το Ελληνικό Δημόσιο για τη στέγαση των υπηρεσιών του ή ΝΠΔΔ με βάση το προαναφερθέν από 19 Νοεμβρίου 1932 π.δ/γμα υπάγονται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων.

Επειδή κατ' ακολουθίαν τούτων η ένδικη αμφισβήτηση πρέπει να επιλυθεί με την αποδοχή της άποψης που δέχτηκε ο Άρειος Πάγος.

Επειδή σε δίκη που προκαλείται από το δικαστήριο που παραπέμπει ζήτημα, κατά το άρθρο 48 παρ.2 ν.345/1976, δεν συντρέχει

Αριθμός 3/1999

περίπτωση επιβολής εξόδων διαδικασίας που έχει διεξαχθεί αυτεπαγγέλτως ούτε δικαστικής δαπάνης.

Για τους λόγους αυτούς

Αίρει την αμφισβήτηση που έχει προκύψει μεταξύ των αποφάσεων 483/1998 του Αρείου Πάγου και 1448/1997 του Συμβουλίου της Επικρατείας ως προς την έννοια των διατάξεων του προεδρικού διατάγματος από 19 Νοεμβρίου 1932 και του άρθρου 1 ν.1406/1983 υπέρ της άποψης του Αρείου Πάγου, ότι δηλαδή οι διαφορές που ανακύπτουν από συμβάσεις μίσθωσης ακινήτων οι οποίες συνάπτονται από το Ελληνικό Δημόσιο για τη στέγαση των Υπηρεσιών του ή ΝΠΔΔ με βάση το προαναφερθέν από 19 Νοεμβρίου 1932 π.δ/γμα υπάγονται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων.

Κρίθηκε, αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 13 Ιανουαρίου 1999.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

Και δημοσιεύθηκε σε δημόσια στο ακροατήριο συνεδρίαση στην Αθήνα στις 10 Φεβρουαρίου 1999.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

1

7

Διοίκ. Συμβουλ.
Συμβολ. Επιχ. Επιχ. Συμ.

Αριθμός 2655/1987
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού Θ. Κουρουσοπούλου, Προέδρου, Κ. Μ. Χαλαζωνίτης, Φ. Κατζούρου, Δ. Μαργαρίτη, Σ. Γιάγκα, Γ. Κουτνατζή, Τ. Κουνδούρου, Ιω. Τζεβελεκάκη, Γ. Κουβελάκη, Χ. Μακρίδη, Κ. Γ. Χαλαζωνίτη, Χ. Γεραρή, Γ. Κοσμά, Γ. Δεληγιάννη, Ν. Παπαδημητρίου, Συμβούλων της Επικρατείας, Κ. Μενουδάκου και Ειρ. Σαρπ. Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συνεδριάσαν δημοσία εν τω ακροατηρίω του τη 10η Απριλίου 1987, παρόντος και του Γραμματέως Φ. Καμπάνη, ίνα επιλύση το διά της υπ' αριθμ. 222/87 αποφάσεως του Α' Τμήματος παραπεμφθέν ενώπιον αυτής μείζονος σπουδαιότητος και γενικωτέρας σημασίας ζήτημα, προκύψαν εκ της από 10ης Απριλίου 1986 αιτήσεως:

τ η ς Λ.Ε. "ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ" εδρευούσης εν Αθήναις (Δαβάκη 10), παραστάσης διά του πληρεξουσίου της δικηγόρου Κως. Χασάπη (Α.Τ. 589/87), δυνάμει πληρεξουσίου, κ α τ ά της Δημοσίας Επιχειρήσεως Αστικών Συγκοινωνιών (Ε.Α.Σ.), εδρευούσης εν Αθήναις (Λεωφ. Ιωνίας 166-168), παραστάσης διά του πληρεξουσίου της δικηγόρου Αντων. Παπαδάτου (Α.Τ. 1058/87), δυνάμει πληρεξουσίου, όστις διώρισεν επ' ακροατηρίου και τον δικηγόρον Επαμ. Σπηλιωτόπουλον (Α.Τ. 643/87),

π ε ρ ί αναίρέσεως της υπ' αριθμ. 312/1986 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

Α κ ο ύ σ α ν του Εισηγητού, Συμβούλου της Επικρατείας Φ. Κατζούρου, αναγνόντος και αναπτύξαντος την έκθεσιν αυτού.

Α κ ο ύ σ α ν του πληρεξουσίου της αναιρεσειούσης Ανωνύμου εταιρείας, αναπτύξαντος και προφορικώς τους λόγους της υπό κρίσιν αιτήσεως και αιτησαμένου την παραδοχήν αυτής και των πληρεξουσίων της αναιρεσιβλήτου Δημοσίας Επιχειρήσεως, αιτησαμένων την απόρριψιν ταύτης. Ι δ ό ν τ α σ χ ε τ ι κ á έ γ γ ρ α φ α

Σκεφθέν κατά τον Νόμον

Επειδή διά της υπό κρίσιν αιτήσεως, παραπεμφθείσης διά της υπ' αριθμ. 222/1987 αποφάσεως του Α' Τμήματος εις την Ολομέλειαν λόγω της μείζονος σπουδαιότητος και γενικωτέρας σημασίας αυτής, κατά το άρθρον 14 παρ. 2 περ. β' του ν.δ. 170/1973, ως αντικατεστάθη διά του άρθρου 16 του ν. 702/1977, διά την οποίαν δε κατεβλήθησαν τα νόμιμα τέλη και το παράβολον κατά το υπ' αριθμ. 8540765 του έτους 1986 γραμματίου του Ταμείου Δικαστικών Εισπραξεών Αθηνών και τα υπ' αριθμ. 276985, 276996, και 342842 ειδικά γραμμάτια παραβόλου, η αιτούσα ανώνυμος τεχνική εταιρία διώκει την αναίρεσιν της υπ' αριθμ. 312/1986 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, εκδοθείσης κατά την διαδικασίαν του άρθρου 17 του ν.δ. 1266/1972, διά της οποίας απερρίφθη ως αβάσιμος προσφυγή αυτής έχουσα ως αντικείμενον α) την ακύρωσιν της υπ' αριθμ. 9955 από 8ης Ιουλίου 1985 αποφάσεως του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της αναιρεσιβλήτου δημοσίας επιχειρήσεως, αποτελούσης νομικόν πρόσωπον ιδιωτικού δικαίου, διά της οποίας απερρίφθη αίτησις θεραπείας της αιτούσης κατά της υπ' αριθμ. 5854 από 5ης Απριλίου 1985 αποφάσεως του Διοικητικού Συμβούλου μονίμου απασχολήσεως ο οποίος, αποτελών την ιεραρχικώς προϊσταμένην αρχήν της διευθυνούσης τα έργα υπηρεσίας, είχαν απορρίψει ένστασιν της ιδίας ανωνύμου εταιρίας κατά του υπ' αριθμ. 334/Φ.47 από 4ης Μαρτίου 1985 εγγράφου της Διευθύνσεως Έργων της αναιρεσιβλήτου επιχειρήσεως περί του ότι εις τας υποχρεώσεις της αιτούσης τας απορρεούσας εκ της από 15ης Ιουλίου 1983 συμβάσεως μεταξύ τούτων περιελαμβάνετο και η υποχρέωσις προμηθείας ωρισμένων εξαρτημάτων του συστήματος παραγωγής καυσαερίων του υπό της αιτούσης ανεγειρομένου εις εκτέλεσιν της συμβάσεως ταύτης μαζοστασίου και β) την αναγνώρισιν ότι αυτή δεν υπείχε κατά την σύμβασιν τοιαύτην υποχρέωσιν αλλ' ότι η προμήθεια των εξαρτημάτων τούτων εβάρυνε την αναιρεσιβλήτον επιχείρησιν ως κυρίαν του έργου.

Επειδή το ν.δ. 1266/1972 "περί εκτελέσεως των δημοσίων έργων" προβλέπει εις το άρθρον 1 παρ. 1 ότι δημόσια έργα είναι τα πάσης φύσεως καθ' οιονδήποτε τρόπον συνδεόμενα μετά του εδάφους ή παντός εν γένει ακινήτου τεχνικά έργα, τα εκτελούμενα υπό του Δημοσίου ή υπό των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως ως και των οργανισμών και επιχειρήσεως κοινής ωφελείας, εις την παρ. 1 του άρθρου 17 ότι πάσα μεταξύ των συμβαλλομένων μερών διαφορά, προκύπτουσα ίδια είτε εκ της τεχνικής των τοιούτων έργων

εκτελέσεως είτε εκ της ερμηνείας και εκτελέσεως της συμβάσεως, ως και των μεταγενεστέρων διά νόμου ή συμφωνίας τροποποιήσεων αυτής, είτε εκ της καθ' οιονδήποτε τρόπον επερχομένης λύσεως της συμβάσεως, αφορώσα είτε εις τον καθορισμόν της αξίας των εκτελεσθεισών εργασιών ως και την καταβολήν αυτής, είτε εις τον καθορισμόν και την καταβολήν συμβατικών ή νομίμων αποζημιώσεων και γενικώς πάσα διαφορά οιασδήποτε φύσεως, προκύπτουσα εκ συμβάσεως αφορώσης εις την κατασκευήν δημοσίου έργου, κατά την διάρκειαν ή μετά την οπωσδήποτε λύσιν αυτής, λύεται διά της δικαστικής οδού, και εις την παρ. 2 του άρθρου τούτου ότι αρμόδιον προς εκδίκασιν των κατά την παρ. 1 διαφορών είναι το εφετείον της περιφέρειας όπου κείται το έργον (.....), αφ' ετέρου δε ορίζει εις την παρ. 3 του αυτού άρθρου ότι η υπόθεσις συζητείται ενώπιον του εφετείου οριζομένης δικασίμου το συντομώτερον δυνατόν (.....) και ότι το εφετείον εκδίδει της απόφασιν του το ταχύτερον, αι δε αποφάσεις αυτού δεν υπόκεινται εις αναίρεσιν.

Επειδή, εξ ετέρου, διά του άρθρου 1 παρ. 1 του ν. 1406/1983, υπήχθησαν εις την δικαιοδοσίαν των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων όλαι οι διοικητικάί διαφοραί ουσίας αι οποίαι δεν είχαν μέχρι τότε υπαχθή εις αυτήν, και ειδικώς αι κατά την παρ. 2 του άρθρου τούτου διαφοραί αι αναφερόμεναι κατά την εφαρμογήν, μεταξύ άλλων, (περ. ι') και των διοικητικών συμβάσεων, το δε άρθρον 7 του νόμου τούτου προβλέπει εις την παρ. 1 ότι επί των διαφορών της περιπτώσεως ι' της παρ. 2 του άρθρου 1 του νόμου τούτου (δηλαδή επί των διαφορών εκ διοικητικών συμβάσεων) εφαρμόζονται αναλόγως και αι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 17 του ν. 1266/1972, εκτός της τελευταίας περιόδου αυτής, εις την παρ. 2 ότι αι διαφοραί αύται δικάζονται εις πρώτον και τελευταίον βαθμόν υπό του τριμελούς διοικητικού εφετείου και εις την παρ. 3 ότι κατά τόπον αρμόδιον δικαστήριον είναι εκείνο εις της περιφέρειαν του οποίου κατηρτίσθη η σύμβασις, συνεπώς ο κατά την τελευταίαν περίοδον της παρ. 3 του άρθρου 17 του ν.δ. 1266/1972 αποκλεισμός της αναίρεσεως επί των κατά την διάταξιν ταύτην διαφορών κατηργήθη από της περιελεύσεως των διαφορών τούτων εις τα διοικητικά εφετεία, των οποίων αι αποφάσεις υπόκεινται εις αναίρεσιν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά τα άρθρα 53 και επ. του ν.δ. 170/1973, ως ετροποποιήθησαν. Εις τα ανωτέρω δεν ήσκησεν επιρροήν ο επιγενόμενος ν. 1418/1984 το μεν, διότι, κατά το άρθρον 27 παρ. 1 αυτού, αι προγενέστεραι της ενάρξεως της ισχύος αυτού συμβάσεις (ως η μεταξύ των διαδίκων συναφθείσα) διέπονται υπό των μέχρι του νόμου τούτου ισχυουσών διατάξεων, το δε διότι, εν πάση περιπτώσει, διά του άρθρου 30 του ν. 1485/1985 ηρμηνεύθη αυθεντικώς το άρθρον 13 του ν. 1418/1984 και επεφυλάχθη ή κατά τα άρθρα 1 και 7 του ν. 1406/1983 αρμοδιότης των διοικητικών δικαστηρίων επί των διαφορών εκ του μνησθέντος άρθρου 13 του ν. 1418/1984 (αντιστοίχου προς το άρθρον 17 του ν.δ. 1266/1972), όθεν η υπό κρίσιν αίτησις, ασκηθείσα εμπροθέσμως την 11ην Απριλίου 1986 (δεδομένου ότι η προσβαλλομένη απόφασις επεδόθη εις την αιτούσαν ανώνυμον εταιρίαν την 10ην Μαρτίου 1986) ως και μετ' εννόμου συμφέροντος, είναι τύποις δεκτή.

Επειδή αι εκ διοικητικών συμβάσεων διαφοραί συνιστούν διοικητικές διαφοράς ουσίας κατά την έννοιαν του άρθρου 94 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος και συνεπώς υφίστατο κατά την αυτήν συνταγματικήν διάταξιν υποχρέωσις υπαγωγής των διαφορών τούτων εις τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, προς εκπλήρωσιν δε της υποχρεώσεως ταύτης αι διαφοραί αύται υπήχθησαν εις την δικαιοδοσίαν των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων διά του μνησθέντος άρθρου 1 παρ. 2 περ. ι' του ν. 1406/1983, εξ ετέρου αι εκ συμβάσεων προς κατασκευήν δημοσίων έργων διαφοραί αποτελούν ειδικωτέρα κατηγορίαν των εκ διοικητικών συμβάσεων διαφορών, και συνεπώς και αύται συνιστούν διοικητικές διαφοράς ουσίας κατά την έννοιαν του άρθρου 94 παρ. 1 του Συντάγματος, ενδεικτικόν δε τούτου είναι ότι ήδη διά του άρθρου 1 παρ. 3 του από 7 (19) 14ης Μαΐου 1837 Διατάγματος "περί της αρμοδιότητος των τακτικών δικαστηρίων ως προς τας αμφισβητουμένας υποθέσεις" (ΦΕΚ 18) αι διαφοραί αύται είχαν εξαιρεθή της δικαιοδοσίας των πολιτικών δικαστηρίων προς τον σκοπόν της υπαγωγής αυτών εις τα τότε μέλλοντα να συσταθούν διοικητικά δικαστήρια (καταργηθέντα ακολούθως διά του άρθρου 101 του Συντάγματος του έτους 1844), όθεν υφίστατο υποχρέωσις μεταφοράς και των διαφορών τούτων εις τα διοικητικά δικαστήρια κατά τα υπό του άρθρου 94 παρ. 1 του ισχύοντος Συντάγματος οριζόμενα και επομένως το διά του πρώτου και δευτέρου λόγου αναίρεσεως προβαλλόμενον παράπονον ότι ο ν. 1406/1983 αντίκειται εις τας παρ. 1 και 3 του άρθρου 94 του Συντάγματος καθ' ό μέρος μετέφερε τας διαφοράς ταύτας εκ των πολιτικών εις τα διοικητικά εφετεία, διότι αι διαφοραί αύται έχουν καθ' εαυτάς αστικών χαρακτήρα, είναι απορριπτέον ως αβάσιμον, το δε υπό της αιτούσης ανωνύμου εταιρίας περαιτέρω προβαλλόμενον ότι η κατά τα ανωτέρω μεταφορά των διαφορών τούτων οδηγεί εις

αχρησίαν τον κατά το άρθρον 17 παρ. 5 του ν.δ. 1266/1972 (ήδη άρθρον 13 του ν. 1418/1984) θεσμόν της παραγραφής εν επιδικία είναι αλυσιτελές διότι η μεταφορά των διαφορών από των πολιτικών εις τα διοικητικά εφετεία απετέλει υποχρέωσιν επιβαλλομένην υπό του Συντάγματος, η εκπλήρωσις της οποίας δεν δύναται να παρακωλυθή εκ του ότι διά της μεταφοράς ταύτης θα περιορίζετο τυχόν η εφαρμογή διατάξεων προγενεστερώς υπό του κοινού νομοθέτου θεσπισθεισών.

Επειδή, ουχ ήττον, ως συμβάσεις προς κατασκευήν δημοσίων έργων εκ των οποίων γεννώνται διαφοραί υπαγόμεναι εις την δικαιοδοσίαν των διοικητικών εφετειών νοούνται ουχί πάσαι αι συμβάσεις αι συναπτόμεναι κατά την εκάστοτε νομοθεσίαν περί δημοσίων έργων, αλλά μόνον εκείναι αι οποίαι, ως εκ της φύσεως αυτών, έχουν διοικητικόν χαρακτήρα, και τούτο διότι η επί των διοικητικών διαφορών ουσίας δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων πηγάζει εξ αυτού του άρθρου 94 παρ. 1 του Συντάγματος και συνεπώς ο κοινός νομοθέτης δεν δύναται, εκλεκτείνων την εφάρμογήν της νομοθεσίας περί εκτελέσεως δημοσίων έργων και επί έργων μη εχόντων ως εκ της φύσεως αυτών τοιούτον χαρακτήρα, να μεταβάλη τα εκ του Συντάγματος όρια της δικαιοδοσίας των διοικητικών δικαστηρίων, λαμβανομένου δε υπ' όψει ότι και το άρθρον 95 παρ. 1 του Συντάγματος προβλέπει την ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας ασκουμένην αίτησιν ακυρώσεως ως ένδικον μέσον στρεφόμενον κατά των πράξεων των διοικητικών αρχών (συμπεριλαμβανομένων και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου), δεν δύναται να υπάρξη διοικητική διαφορά εκ συμβάσεως προς κατασκευήν δημοσίου έργου, εμπίπτουσα εις την κατά το άρθρον 94 παρ. 1 του Συντάγματος, δικαιοδοσίαν των διοικητικών δικαστηρίων, όταν το έργο εκτελείται υπό ιδιώτου αναδόχου χάριν νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, το οποίον και είναι ο κύριος του έργου τούτου, έστω και εάν το νομικόν τούτο πρόσωπον ιδιωτικού δικαίου αποτελεί δημοσίαν επιχείρησιν ή ανήκει εις το Δημόσιον, τα δε έργα διεκτώνται κατά ειδικήν πρόβλεψιν του νόμου υπό των περί εκτελέσεως δημοσίων έργων διατάξεων, η τυχόν επέκτασις της δικαιοδοσίας των διοικητικών δικαστηρίων επί των τελευταίων τούτων διαφορών θα ωδήγει εις το άτοπον αύται μεν να εκδικάζωνται υπό των διοικητικών δικαστηρίων, ενώ ταύτα δεν θα εκέκτηντο δικαιοδοσίαν επί διαφορών εξ αξιώσεων προκυπτουσών εκ παρανόμων πράξεων των αυτών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, ως επίσης και εις το άτοπον ότι, ενώ αι εκ των συμβάσεων τούτων διαφοραί θα ενέπιπτον εις την δικαιοδοσίαν των διοικητικών δικαστηρίων, αι σχετιζόμεναι προς τας συμβάσεις ταύτας πράξεις των οργάνων των εν λόγω νομικών προσώπων δεν θα υπέκειντο, κατά το άρθρον 95 παρ. 1 του Συντάγματος εις προσβολήν ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας δι' αιτήσεως ακυρώσεως, ως υπόκεινται αι αντίστοιχοι πράξεις των οργάνων του Δημοσίου και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου/αν και κατά την γνώμην ενός μετ' αποφασιστικής γνώμης μέλους του Δικαστηρίου, η εξέλιξις της κρατικής δραστηριότητος παρακολουθείται επίσης και υπό της αναζητήσεως νέων μορφών οργανώσεως αυτής (δημοσίων επιχειρήσεων, οργανισμών κ.λπ.), η τιαυτή όμως υπό μορφήν νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου οργάνωσις της κρατικής δραστηριότητος δεν δύναται ν' αλλοιώση τον δημόσιον χαρακτήρα των υπ' αυτών εκτελουμένων έργων, όταν ταύτα εκτελούνται, ως εν προκειμένω, προς εξυπηρέτησιν δημοσίου σκοπού, η υιοθέτησις δ' εξ άλλου ενός τοιούτου λειτουργικού κριτηρίου μετ' απολύτου συνεπείας δεν οδηγεί εις το άτοπον αι διαφοραί εκ διοικητικών συμβάσεων να υπάγονται εις τα διοικητικά δικαστήρια και αι διαφοραί εκ παρανόμων πράξεων των οργάνων των ανωτέρω νομικών προσώπων να μη υπάγονται εις την δικαιοδοσίαν του Συμβουλίου της Επικρατείας, διότι, πλέον, επί τη βάσει του κριτηρίου τούτου, διοικητικάί, αρχαί των οποίων αι πράξεις προσβάλλονται ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας είναι εκείναι αι οποίαι εκδίδουν εκτελεστάς διοικητικάς πράξεις, υπό της έννοιας ότι δι' αυτών επέρχεται μεταβολή εις την υφισταμένην νομικήν κατάστασιν, συνεπώς, κατά την γνώμην ταύτην, ανεξαρτήτως της ενδεχομένης ιδιωτικού δικαίου οργανώσεως των νομικών προσώπων, αι υπό των οργάνων αυτών εκδιδόμεναι εκτελεσταί ατομικάί πράξεις προσβάλλονται δι' αιτήσεως ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Επειδή, εν προκειμένω, η αναιρεσίβλητος επιχείρησις ιδρύθη διά του άρθρου 12 του ν. 588/1977, ως νομικόν πρόσωπον ιδιωτικού δικαίου, αποτελεί δε δημοσίαν επιχείρησιν λειτουργούσαν χάριν του δημοσίου συμφέροντος, εφαρμόζει τας αρχάς της ιδιωτικής οικονομίας, διέπεται υπό των διατάξεων της περί ανωνύμων εταιριών νομοθεσίας, εκτός εάν άλλως ορίζεται εις τον νόμον τούτον και τα εις εκτέλεσιν τούτου εκδιδόμενα διατάγματα, ανήκει εξ ολοκλήρου εις το Ελληνικόν Δημόσιον, τελεί υπό την εποπτείαν και τον έλεγχον του Υπουργού Συγκοινωνιών, έχει ως σκοπόν την διά λεωφορείων εξυπηρέτησιν των συγκοινωνιακών αναγκών της περιοχής Αθηνών-Πειραιώς και περιχώρων και προβαίνει εις την προμήθειαν και εκμετάλλευσιν του διά την επίτευξιν

του σκοπού αυτής απαιτούμενου τροχαίου υλικού ως και εις την δημιουργίαν των απαιτητών εγκαταστάσεων συντηρήσεως, επισκευών και εν γένει εξυπηρετήσεως αυτού, και κατά πρόβλεψιν του άρθρου 1 του κατά τον εν προκειμένω κρίσιμον χρόνον ισχύοντος ν.δ. 1266/1972, εν συνδυασμώ προς το Διάταγμα 807/1979, υπό των διατάξεων περί δημοσίων έργων, πλην, εν όψει των ανωτέρω, αι διαφοραί αι γεννώμεναι εκ συμβάσεων συναπτομένων μεταξύ της επιχειρήσεως ταύτης και του αναδεχομένου την κατασκευήν τοιούτων εγκαταστάσεων ιδιώτου δεν εμπίπτουν εις την κατά το άρθρον 94 παρ. 1 του Συντάγματος και τα άρθρα 1 παρ. 2 περ. ι' και 7 παρ. 1 του ν. 1406/1983 δικαιοδοσίαν των διοικητικών δικαστηρίων.

Επειδή, συμφώνως προς τα προεκτεθέντα, η προσβαλλομένη απόφασις, καθ' ό μέρος το εκδόν ταύτην Διοικητικόν Εφετείων Αθηνών κατ' ασφαμένην ερμηνείαν και εφαρμογήν των σχετικών διατάξεων έκρινεν εαυτό ως κεκτημένον δικαιοδοσίαν να δικάση επί της προσφυγής της αιτούσης ανωνύμου τεχνικής εταιρίας, αφορώσης, κατά τα εις την πρώτην σκέψιν, εις διαφοράν γεννηθείσαν εκ συμβάσεως συναφθείσης μεταξύ ταύτης και της αναιρεσιβλήτου δημοσίας επιχειρήσεως περί κατασκευής αμαξοστασίου προοριζομένου διά την εξυπηρέτησιν των αναγκών της επιχειρήσεως ταύτης αποβαίνει αναιρετέα διά τον και αυτεπαγγέλτως εξεταζόμενον, προβαλλόμενον δ' άλλωστε και υπό της αιτούσης ανωνύμου εταιρίας, λόγον της υπερβάσεως εξουσίας, δεδομένου δ' ότι η υπόθεσις δεν χρήζει διευκρινήσεως κατά το πραγματικόν, δέον διά τον αυτόν λόγον ν' απορριφθή ως απαράδεκτος η το ανωτέρω αντικείμενον έχουσα προσφυγή της ανωνύμου ταύτης τεχνικής εταιρίας.

Επειδή, εν όψει των συνθηκών της υποθέσεως, δέον η αναιρεσιβλήτος δημοσία επιχείρησις ν' απαλλαγί της δικαστικής δαπάνης κατά το άρθρον 39 παρ. 2 του ν.δ. 170/1973, τα δε έξοδα της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών δίκης δέον να συμψηφιστούν συμφώνως προς το, κατά το άρθρον 4 του ν. 1406/1983, εν προκειμένω εφαρμοστέον άρθρον 81 παρ. 3 του Διατάγματος 341/1978 λόγω υπάρξεως ευλόγου αμφιβολίας περί την έκβασιν της δίκης ταύτης.

Διά ταύτα

Δέχεται την υπό κρίσιν αίτησιν.

Αναιρεί την υπ' αριθμ. 312/1986 απόφασιν του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, κατά τα εν τω σκεπτικώ.

Διατάσσει την απόδοσιν του παραβόλου.

Απαλλάσσει την αναιρεσιβλήτον Δημοσίας Επιχειρήσιν Αστικών Συγκοινωνιών της δικαστικής δαπάνης της κατ' αναίρεσιν δίκης.

Δικάζον επί της από 5ης Σεπτεμβρίου 1985 προσφυγής της ανωνύμου εταιρίας υπό την επωνυμίαν "Ελληνικά Τεχνικά Έργα"

Απορρίπτει ταύτην και

Συμψηφίζει μεταξύ των διαδίκων την δικαστικήν δαπάνην της επί της προσφυγής δίκης. Εκρίθη και απεφασίσθη εν Αθήναις τη 25η Απριλίου 1987.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματεύς

Εδημοσιεύθη δ' αυτόθι εν δημοσία συνεδριάσει τη 18η Ιουνίου του ιδίου έτους.

Ο Πρόεδρος Η Γραμματεύς

??

??

??

??

1

-10-

Αριθμός 2655/1987

./.

./.

1

Αριθμός 14/2007

Κριτική & δικαστική απόφαση

Αριθμός 14/2007

Το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο
(κατά το άρθρο 100 του Συντάγματος)

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές, Γεώργιο Παναγιωτόπουλο, Πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως Πρόεδρο, Γεώργιο-Σταύρο Κούρτη, Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, Σπυρίδωνα Κολυβά, Αντιπρόεδρο τους Αρείου Πάγου, (κωλυμένου του Προέδρου και των αρχαιοτέρων του Αντιπροέδρων), Ιωάννη Μαντζουράνη, Σύμβουλο της Επικρατείας, Γεώργιο Φάσκολο, Αρεοπαγίτη, Μαρίνα-Ελένη Κωνσταντινίδου, Γεώργιο Ποταμιά, αναπληρωματικό μέλος, (κωλυμένου του τακτικού Αναστασίου Γκότση), Ιωάννη Ζόμπολα, Συμβούλους της Επικρατείας, Κωνσταντίνο Κούκλη, Εμμανουήλ Καλούδη-Εισηγητή, Μίμη Γραμματικούδη, Αρεοπαγίτες, Πέτρο Στάγκο, Νικόλαο Ιντζεσίλογλου, Καθηγητές Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης, ως μέλη, και το Γραμματέα Βασίλειο Μανωλόπουλο, Προϊστάμενο Διεύθυνσης της Γραμματείας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 6 Ιουνίου 2007, για να δικάσει την παρακάτω υπόθεση μεταξύ των:

ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ: Ν.Π.Ι.Δ. "Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών" (Ε.Α.Ι.Τ.Υ.), που εδρεύει στην Πάτρα, το οποίο παραστάθηκε δια της πληρεξουσίας του δικηγόρου Δήμητρας Κοντού (Α.Μ. 1267 Πειραιώς), δυνάμει του αριθμ. 8.031/22-5-2007 πληρεξουσίου της συμβολαιογράφου Πατρών, Ειρήνης Δημ. Μητροπούλου-Καρακάση.

ΚΑΘ' ΩΝ Η ΑΙΤΗΣΗ: 1) Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία "Δήμος Αμαρουσίου", που εδρεύει στο Μαρούσι Αττικής, που εκπροσωπείται νόμιμα και παραστάθηκε με την πληρεξουσία του δικηγόρου Παναγιώτα Τσίνα-Ντόνα (Α.Μ. 6904) με την αριθ. απόφαση 14/18-1-2007 του Δημάρχου και 2) Ν.Π.Ι.Δ. "Δημοτική Επιχείρηση Τεχνολογίας Δήμου Αμαρουσίου" (Δ.Ε.Τ.Δ.Α.), που εδρεύει στο Μαρούσι Αττικής, το οποίο παραστάθηκε με τον πληρεξούσιο του δικηγόρου, Γεώργιο Παναγιωτόπουλο, (Α.Μ. 18917), που τον διόρισε στο ακροατήριό ο Πρόεδρος της Δημοτικής Επιχείρησης Ευάγγελος Κάββαλος, με το πρακτικό της υπ' αριθμ. 73/29-5-2007 συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της πιο πάνω επιχείρησης.

Το αιτούν με την από 9 Μαρτίου 2007 αίτησή του, ενώπιον του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, που κατέθεσε κατά νόμο στο Γραμματέα του, με αριθμό 4/16-3-2007, ζήτησε όσα αναφέρονται στο αιτητικό της.

Η εκδίκαση της υποθέσεως άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Εμμανουήλ Καλούδη, Αρεοπαγίτη.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τους πληρεξούσιους δικηγόρους των διαδίκων, οι οποίοι ανέπτυξαν και προφορικά τις προτάσεις τους.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά νόμο.

1. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, το νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την

επωνυμία «Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών» ζητεί την άρση αποφαστικής σύγκρουσης δικαιοδοσίας η οποία, κατά τους ισχυρισμούς του, ανέκυψε αφενός μεν από την απόφαση 2946/2006 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, εκδοθείσα κατά την τακτική διαδικασία επί αιτήσεως του αιτούντος (άρθρ. 44 παραγρ. 2 Ν. 345/1976), η οποία έγινε δεκτή και το εν λόγω δικαστήριο έκρινε ότι στερείται δικαιοδοσίας προς εκδίκαση της από 22-2-2006 αγωγής του ήδη αιτούντος που εκκρεμούσε ενώπιόν του, αφετέρου δε από την 4090/2006 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, με την οποία απορρίφθηκε, ως απαράδεκτη αγωγή του αιτούντος, λόγω ελλείψεως δικαιοδοσίας.

2. Επειδή, όπως προκύπτει από τα ευρισκόμενα στο φάκελο αποδεικτικά επίδοσης, έχουν διενεργηθεί οι προβλεπόμενες από τις διατάξεις των άρθρων 45 και 47 παρ.1 και 2 του Ν. 345/1976 «Περί του κατά το άρθρο 100 του Συντάγματος Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου», κοινοποιήσεις στο αιτούν, στα καθ' όν η αίτηση νομικά πρόσωπα (Δήμο Αμαρουσίου και Δημοτική Επιχείρηση Τεχνολογίας Δήμου Αμαρουσίου), που ήταν διάδικοι ενώπιον των δικαστηρίων, τα οποία αποφάνθηκαν αρνητικά, ως προς τη δικαιοδοσία τους, στους προέδρους των τριμελών συμβουλίων διοίκησης του Πρωτοδικείου Αθηνών και του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, καθώς και στον Υπουργό Δικαιοσύνης, εντός της προβλεπόμενης από το άρθρο 42 παρ.3 του ίδιου Ν. 345/1976 πενθήμερης προθεσμίας (άρθρο 44 παρ.3 σε συνδ. με άρθρο 42 παρ.3 του Ν. 345/1976).

3. Επειδή, σύμφωνα με το άρθρο 100 παρ.1 εδ δ' του Συντάγματος, στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο υπάγεται, εκτός των άλλων, και «η άρση των συγκρούσεων μεταξύ των δικαστηρίων και των διοικητικών αρχών ή μεταξύ του Συμβουλίου της Επικρατείας και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων αφενός και των αστικών και ποινικών δικαστηρίων αφετέρου ή, τέλος, μεταξύ του Ελεγκτικού Συνεδρίου και των λοιπών δικαστηρίων». Όπως προκύπτει από τη διατύπωση της διατάξεως αυτής, που προβλέπει περί «συγκρούσεων», αλλά και από τον επιδιωκόμενο με αυτή σκοπό, που ανάγεται στην αποτροπή της αρνησιδικίας, είτε υπό τη μορφή αρνήσεως εκδόσεως αποφάσεως επί της ουσίας, είτε υπό τη μορφή εκδόσεως αντιφατικών και αλληλοαναιρούμενων, κατά τις έννομες συνέπειές τους, αποφάσεων, δεν αρκεί για να θεμελιωθεί η δικαιοδοσία του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου μόνο ότι εκκρεμεί ενώπιον δικαστηρίων διαφορετικών κλάδων δικαιοδοσίας η ίδια υπόθεση μεταξύ των ίδιων διαδίκων και ότι το ένα από τα δικαστήρια αυτά αποφάνθηκε θετικά ή αρνητικά περί της δικαιοδοσίας του, αλλά απαιτείται η έκδοση και από τα δύο δικαστήρια αποφάσεων μη συμβατών μεταξύ τους, ως προς το ζήτημα της δικαιοδοσίας. Αυτό δε συμβαίνει μόνο όταν και τα δύο δικαστήρια αρνούνται ότι έχουν δικαιοδοσία επί της υποθέσεως, οπότε δεν μπορεί να εκδοθεί απόφαση επί της ουσίας (αποφατική σύγκρουση) ή, αντιθέτως, δέχονται ότι έχουν δικαιοδοσία, οπότε υπάρχει κίνδυνος εκδόσεως αντιφατικών επί της ουσίας αποφάσεων (καταφατική σύγκρουση). Περαιτέρω, με τα άρθρα 44 και 47 παρ. 1, 3 και 4 του Ν. 345/1976, ορίζονται τα ακόλουθα: «Άρθρον 44. -1. Εφόσον η αυτή υπόθεσις μεταξύ των αυτών διαδίκων είναι εκκρεμής ενώπιον αφ' ενός του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ετέρου τακτικού διοικητικού δικαστηρίου, και αφετέρου αστικού ή ποινικού δικαστηρίου, ή εκ τρίτου μεταξύ τινός εκ των ανωτέρω δικαστηρίων και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, και το εν εκ τούτων δεν απεφάνθη περί της ελλείψεως δικαιοδοσίας αυτού, η σύγκρουσις αίρεται επιμελεία παντός διαδίκου. -2. Ο διάδικος υποβάλλει αίτησιν ενώπιον του δικαστηρίου, το οποίον θεωρεί ως στερούμενον δικαιοδοσίας, μετά των αποδείξεων της εκκρεμοδικίας ενώπιον του ετέρου δικαστηρίου, ίνα τούτο αποφανθεί περί της δικαιοδοσίας αυτού. -3. Επί της αιτήσεως εφαρμόζονται τα εις το άρθρο 42 παρ.3 και 4 οριζόμενα. Αντίγραφον της αιτήσεως κοινοποιείται επί ποινή απαραδέκτου και εις τον πρόεδρον του ετέρου δικαστηρίου εντός της αυτής προθεσμίας. Η κατάθεσις της αιτήσεως αναστέλλει την πρόοδον αμφοτέρων των εκκρεμών δικών». «Άρθρον 46. 1. Εφ' όσον τα κατά το άρθρο 44 παρ.1 δικαστήρια έκριναν τελεσιδικώς ότι στερούνται δικαιοδοσίας επί της αυτής υποθέσεως η σύγκρουσις αίρεται επιμελεία παντός διαδίκου, δια καταθέσεως αιτήσεως ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου, εντός ενενήκοντα ημερών από της δημοσιεύσεως της νεωτέρας αποφάσεως. 2. Το άρθρον 45 εφαρμόζεται και εν προκειμένω». «Άρθρον 47. -1. Διάδικοι ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου είναι πλην των αιτούντων και οι διάδικοι των δικών, αι οποίαι προκαλούν την σύγκρουσιν.... -3. Υπόθεσις είναι κατά την έννοιαν του παρόντος κεφαλαίου εκκρεμής... γ) ενώπιον παντός ετέρου δικαστηρίου από της ασκήσεως της αγωγής ή ενδίκου μέσου, περιλαμβανομένης και της αιτήσεως αναιρέσεως ή της ασκήσεως παντός ενδίκου βοηθήματος. -4. Η απόφασις του Ειδικού Δικαστηρίου περιορίζεται εις την λύσιν του αμφισβητουμένου ζητήματος δικαιοδοσίας, εξαφανίζει την εσφαλμένως αποφανθείσαν επί τούτου απόφασιν ή διοικητικήν

πράξιν, παραπέμπει την υπόθεσιν εις το κρινόμενον ως έχον δικαιοδοσίαν δικαστήριον ή αρχήν, είναι δε κατ' εξαίρεσιν του άρθρου 21 παρ. 1, υποχρεωτική δια πάντα τα επιληφθέντα ή αποσχόντα να επιληφθούν δικαστήρια ή αρχάς και τους διαδίκους». Από το συνδυασμό των προαναφερομένων διατάξεων του Ν. 345/1976, ερμηνευομένων κατά τρόπο, σύμφωνο προς την εκτεθείσα έννοια του άρθρ. 100 παρ.1 εδ. δ' του Συντάγματος, συνάγεται ότι όταν η ίδια υπόθεση εκκρεμεί τόσο ενώπιον πολιτικού όσο και ενώπιον τακτικού διοικητικού δικαστηρίου, κάθε διάδικος έχει δικαίωμα να υποβάλει αίτηση προς το δικαστήριο εκείνο που ο διάδικος αυτός θεωρεί ότι στερείται δικαιοδοσίας για να αποφασίσει σχετικά με την δικαιοδοσία του. Η αίτηση κοινοποιείται, επί ποινή απαραδέκτου, και στο άλλο δικαστήριο, αναστέλλει δε την πρόοδο και των δύο δικάων από την κατάθεσή της και μέχρι να εκδοθεί απόφαση. Το πιο πάνω δικαστήριο, αν δεχθεί την αίτηση, απορρίπτει, λόγω έλλειψως δικαιοδοσίας, την εκκρεμούσα ενώπιόν του αγωγή ή προσφυγή κλπ, οπότε θέμα καταφατικής σύγκρουσης δεν μπορεί να γεννηθεί (ΑΕΔ 46/1995). Μπορεί όμως να γεννηθεί ζήτημα αποφαιτικής σύγκρουσης, αν, στη συνέχεια, εκδοθεί επί της ίδιας υποθέσεως απόφαση από το δικαστήριο της άλλης δικαιοδοσίας, είτε κατόπιν αιτήσεως του άρθρου 44 παρ. 2 του Ν. 345/1976, που τυχόν υπέβαλε άλλος διάδικος, είτε κατά την εκδίκαση του εκκρεμούς ενώπιόν του ενδίκου βοηθήματος, με την οποία να αποφαινεται ότι στερείται δικαιοδοσίας να επιληφθεί της διαφοράς. Στην περίπτωση αυτή η δημιουργούμενη αποφαιτική σύγκρουση αίρεται από το ΑΕΔ, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 46 του Ν. 345/1976. Η απόφαση του πρωτοβάθμιου πολιτικού ή διοικητικού δικαστηρίου, που δέχεται την κατά το άρθρο 44 παρ. 2 του Ν. 345/1976 αίτηση διαδίκου και αποφαινεται ότι δεν έχει δικαιοδοσία να εκδικάσει την υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιόν του, δεν υπόκειται σε έφεση. Τούτο προκύπτει από τη διάταξη του άρθρου 42 παρ. 4 του Ν. 345/1976, στην οποία παραπέμπει η παρ. 3 του άρθρου 44 του Ν. 345/1976, αφού με τη διάταξη αυτή παρέχεται η δυνατότητα απευθείας προσφυγής στο ΑΕΔ, εντός προθεσμίας 60 ημερών, κατά αποφάσεως δικαστηρίου, ακόμη και πρωτοβάθμιου, η οποία εκδόθηκε επί παρεμπίπτουσας αίτησης της παρ. 2 του άρθρου 43 του Ν. 345/1976, ανάλογης με εκείνη του άρθρου 44 παρ. 2 του πιο πάνω νόμου, προς διάγνωση της έλλειψης δικαιοδοσίας του δικαστηρίου αυτού να εκδικάσει εκκρεμή ενώπιον του υπόθεση, που είναι επίσης εκκρεμής ενώπιον διοικητικής αρχής (ΑΕΔ 5/2001).

4. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση ιστορούνται τα ακόλουθα: Για τη διαφορά εκ συμβάσεως που ανέκυψε μεταξύ του αιτούντος και των καθ' ων η αίτηση, το αιτούν άσκησε αγωγή τόσο ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, κατά την τακτική διαδικασία, όσο και ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών κατά τις διατάξεις του Ν. 1406/1983, ζήτησε δε να υποχρεωθούν τα καθ' ων η αίτηση, εις ολόκληρον το καθένα, να του καταβάλουν την οφειλόμενη από τη σύμβαση αμοιβή. Στη συνέχεια, το αιτούν άσκησε αίτηση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 παρ. 2 του Ν. 345/1976, ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, διότι θεωρούσε ότι το δικαστήριο αυτό στερείται δικαιοδοσίας, προκειμένου να κριθεί το ζήτημα της δικαιοδοσίας του. Το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών, με την 2946/2006 απόφασή του, δέχθηκε την αίτηση του αιτούντος και αποφάνθηκε ότι δεν έχει δικαιοδοσία για την εκδίκαση της αγωγής που εκκρεμεί ενώπιόν του. Ακολούθως, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών, με την 4090/2006 απόφασή του, απέρριψε την αγωγή του αιτούντος με την αιτιολογία ότι στερείται δικαιοδοσίας. Η τελευταία αυτή απόφαση, που είναι τελεσίδικη, ως εκδοθείσα σε πρώτο και τελευταίο βαθμό από το Τριμελές Διοικητικό Εφετείο, κατά το άρθρο 7 του Ν. 1406/1983 (ΑΕΔ 17/1999), δημοσιεύθηκε στις 18.12.2006. Σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, η απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών δεν υπόκειται σε έφεση, και, κατά συνέπεια, συντρέχει η προϋπόθεση της τελεσιδικίας που τάσσεται από το άρθρο 46 παρ. 1 του Ν. 345/1976, ενώ η προθεσμία των 90 ημερών για την άσκηση της αίτησης ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου άρχισε με τη δημοσίευση της νεότερης τελεσίδικης απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, ήτοι στις 18-12-2006 (βλ. ΑΕΔ 10/2003, 8/2002, 79/1997). Επομένως, η κρινόμενη αίτηση, η οποία κατατέθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου αυτού στις 16.3.2007, δηλαδή εντός της ανωτέρω προθεσμίας των 90 ημερών, έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και παραδεκτώς.

5. Επειδή, σε εκτέλεση της διάταξης του άρθρου 94 παρ. 1 του Συντάγματος εκδόθηκε ο Ν. 1406/1983, με το άρθρο 1 παρ. 2 του οποίου υπήχθησαν στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων μεταξύ άλλων και οι διαφορές που αναφύονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας των διοικητικών συμβάσεων (εδάφιο ι'), δηλαδή οι διαφορές που προέρχονται από διοικητική σύμβαση και ανάγονται στο κύρος, την ερμηνεία και την εκτέλεση αυτής ή σε οποιαδήποτε παρεπομένη της σύμβασης αυτής αξίωση. Είναι δε η σύμβαση διοικητική αν ένα από τα

συμβαλλόμενα μέρη είναι το ελληνικό δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και με τη σύναψη της σύμβασης επιδιώκεται η ικανοποίηση σκοπού, τον οποίο ο νόμος ανάγει σε δημόσιο σκοπό, το δε ελληνικό δημόσιο ή ν.π.δ.δ., είτε βάσει του κανονιστικού καθεστώτος που διέπει τη σύμβαση, είτε βάσει ρητρών που προβλέπονται κανονιστικώς και έχουν περιληφθεί στη σύμβαση και που αποκλίνουν από το κοινό δίκαιο, βρίσκεται, χάριν του εν λόγω σκοπού, σε υπερέχουσα θέση έναντι του αντισυμβαλλομένου μέρους, ήτοι σε θέση, μη προσδιάζουσα στον δυνάμει των διατάξεων του ιδιωτικού δικαίου συναπτόμενο συμβατικό δεσμό (ΑΕΔ 10/2003, 3/1999, 21/1997). Στο εφάρμοστέο εν προκειμένω άρθρο 35 του π.δ. 410/1995 (Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας) προβλέπεται ότι: «1. Για τη μελέτη και την εκτέλεση έργων και προγραμμάτων ανάπτυξης μιας περιοχής και για την παροχή υπηρεσιών κάθε είδους, οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις ... μπορούν να συνάπτουν προγραμ-ματικές συμβάσεις με το Δημόσιο, μεταξύ τους ή και με φορείς του δημόσιου τομέα της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982, μεμονωμένα ή από κοινού ... Στις προγραμματικές συμβάσεις επιτρέπεται και η συμμετοχή επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ... 2. Στις προγραμματικές συμβάσεις απαραίτητα ορίζονται το αντικείμενο της σύμβασης, ο σκοπός και το περιεχόμενο των μελετών, των έργων, των προγραμμάτων ή των υπηρεσιών που αυτή αφορά, ο προϋπολογισμός τους, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της σύμβασης ... Επίσης, ορίζεται το όργανο παρακολούθησης της εφαρμογής της και οι αρμοδιότητές του, καθώς και ρήτρες σε βάρος του συμβαλλομένου που παραβαίνει τους όρους της προγραμματικής σύμβασης. Με την προγραμματική σύμβαση, επίσης, ορίζεται ο συμβαλλόμενος ή ο τρίτος στον οποίο μπορεί να ανατεθεί η διαχείριση, εκμετάλλευση και συντήρηση των έργων του προγράμματος μετά την ολοκλήρωσή τους, εφόσον προβλέπεται στάδιο διαχείρισης, εκμετάλλευσης και συντήρησής τους ... 4. Για την υλοποίηση των προγραμματιζόμενων οργανισμών στα πλαίσια των συμφωνούμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων οργανισμών και φορέων, επιτρέπεται η απασχόληση προσωπικού του ενός συμβαλλομένου στον άλλον, καθώς και η παραχώρηση της χρήσης ακινήτων, εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και μέσων».

6. Επειδή, από τα προσκομιζόμενα έγγραφα, προκύπτουν τα εξής: Στις 24.1.2002 συνήφθη προγραμματική σύμβαση, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις μεταξύ, αφενός μεν του αιτούντος νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, το οποίο έχει συσταθεί με το άρθρο 2 του Ν. 2909/2001 (Ε-Κ Α', φ. 90) ως νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με έδρα την Πάτρα, δεν ανήκει στο δημόσιο τομέα, έχει διοικητική και οικονομική αυτονομία και εποπτεύεται από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, αφετέρου δε του Δήμου Αμαρουσίου, νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, και της Δημοτικής Επιχείρησης Τεχνολογίας του Δήμου Αμαρουσίου, νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου (άρθρο 277 παρ. 5 ΔΚΚ), με σκοπό την εκτέλεση-υλοποίηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Πληροφοριακής Ανάπτυξης του Δήμου Αμαρουσίου για τη χρονική περίοδο 2001- 2006. Σύμφωνα με τη σύμβαση, το αιτούν αναλαμβάνει ως Τεχνικός και Επιστημονικός Σύμβουλος συγκεκριμένα καθήκοντα της σύμβασης με δυνατότητα ετήσιων ανανεώσεων στο άρθρο 5 προβλέπεται δωδεκάμηνη διάρκεια της σύμβασης με δυνατότητα ετήσιων ανανεώσεων μέχρι 31.3.2007. Στο άρθρο 6 της σύμβασης ορίζεται το κόστος των ενεργειών που αποτελούν το αντικείμενο της σύμβασης και ότι αυτό θα καλυφθεί από τον προϋπολογισμό του Δήμου και το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, ενώ, περαιτέρω, προβλέπεται η δυνατότητα ετήσιας ανανέωσης της σύμβασης με πρωτοβουλία του Δήμου. Στο άρθρο 7 της αυτής σύμβασης ορίζεται το όργανο παρακολούθησης της προγραμματικής σύμβασης και στο άρθρο 8 ότι η παράβαση οποιοδήποτε όρου της σύμβασης, που θεωρούνται σημαντικοί από οποιοδήποτε από τα συμβαλλόμενα μέρη, παρέχει στα υπόλοιπα το δικαίωμα να αξιώσουν αποκατάσταση των αντισυμβατικών ενεργειών σε εύλογο χρόνο και σε περίπτωση αδυναμίας ή αμέλειας της αποκατάστασης, έχουν το δικαίωμα να καταγγείλουν τη σύμβαση, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, αξιώνοντας κάθε θετική η αποθετική ζημία. Τέλος, με το άρθρο 9 της προγραμματικής σύμβασης ορίζεται, ότι τροποποιήσεις αυτής επιτρέπονται με κοινή έγγραφη συμφωνία των συμβαλλομένων μερών. Από τις προαναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 35 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (π.δ. 410/1995), με βάση τις οποίες έχει συναφθεί η ένδικη προγραμματική σύμβαση, δεν συναγεται ότι ο συμβαλλόμενος εν προκειμένω Δήμος βρίσκεται σε υπερέχουσα θέση έναντι του αντισυμβαλλομένου αιτούντος νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου. Εξάλλου, από το περιεχόμενο της σύμβασης, η οποία δεν παραπέμπει στις διατάξεις του Ν. 1418/1984, που θα εξασφάλιζαν εξαιρετικό καθεστώς υπέρ του συμβαλλομένου Δήμου, δεν προκύπτει ότι υπάρχουν ρήτρες, οι

οποίες αποκλίνουν από το κοινό δίκαιο και θέτουν τον τελευταίο σε υπερέχουσα θέση έναντι του αντισυμβαλλομένου του ν.π.ι.δ., δοθέντος ότι και η παρεχομένη αποκλειστικά στο Δήμο δυνατότητα ετήσιας ανανέωσης της σύμβασης προσιδιάζει σε συμβατική σχέση ιδιωτικού δικαίου.

7. Επειδή, κατά τα ανωτέρω, η αγωγή του αιτούντος, με το περιεχόμενο που εκτίθεται ανωτέρω, δε δημιουργεί διαφορά, υπαγόμενη στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων, αλλά ιδιωτική διαφορά, που υπάγεται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. Επομένως, εσφαλμένα έκρινε το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών ότι τα πολιτικά δικαστήρια δεν έχουν δικαιοδοσία να εκδικάσουν τη συγκεκριμένη διαφορά και πρέπει να εξαφανισθεί, σύμφωνα με το άρθρο 47 παρ. 4 του Κώδικα ΑΕΔ, η απόφασή του και να παραπεμφθεί η υπόθεση στο ίδιο δικαστήριο.

8. Επειδή, σε περίπτωση υποβολής παραδεκτών αιτήσεως άρσεως αποφαιτικής συγκρούσεως, δεν συντρέχει νόμιμη περίπτωση επιδικάσεως δικαστικής δαπάνης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αίρει, υπέρ της δικαιοδοσίας των πολιτικών δικαστηρίων, την αποφαιτική σύγκρουση που ανέκυψε στην προκείμενη υπόθεση.

Εξαφανίζει την 2946/2006 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Παραπέμπει σ' αυτό την υπόθεση.

Απαλλάσσει τους διαδίκους από τη δικαστική δαπάνη, σύμφωνα με το σκεπτικό.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 19 Ιουνίου 2007 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2007.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

Γεώργιος Παναγιωτόπουλος Βασίλειος Μανωλόπουλος

Αριθμός 4052/1990
 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
 ΤΜΗΜΑ Δ'

- υποκατάσταση εισπραξίας
 - ολοκληρωτική διατάχ. υπ' αριθ. 20

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 18 Σεπτεμβρίου 1990 με την εξής σύνθεση: Τ. Κούνδουρος, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύων σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος και του αρχαιότερου του Συμβούλου, που είχαν κώλυμα, Κ.Γ. Χαλαζανίτης, Π. Παραράς, Μ. Βροντάκης, Σ. Χαραλαμπίδης, Σύμβουλοι, Κ. Μενουδάκος, Δ. Αλεξανδρής, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Μιχ. Καλαντζής, Γραμματέας του Δ' Τμήματος.

Για να δικάσει την από 27 Οκτωβρίου 1989 αίτηση:

της Ανώνυμης Εταιρείας με την επωνυμία "ΑΤΕΜΚΕ Ανώνυμη Εταιρεία Μελετών - Κατασκευών - Επιχειρήσεων" και τον διακριτικό τίτλο "ΑΤΕΜΚΕ Α.Τ.Ε.", που εδρεύει στην Ιτέα του νομού Φωκίδας (οδός Μπαλή 20), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Σπυρ. Νικολάου (Α.Μ. 13500/90), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο,

κατά του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ο οποίος παρέστη με τον Θ. Ρεντζεπέρη Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,

και κατά της Ανώνυμης Εταιρείας με την επωνυμία "Τεχνική Ολυμπιακή Α.Ε.", που εδρεύει στο Άνω Καλαμάκι Αττικής, (οδός Σολωμού 20), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Προκ. Παυλόπουλο (Α.Μ. 7107/90), που τον διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα εταιρεία επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθ. Δ6/21624/11.10.1989 απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου Μ. Βροντάκη. Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αιτούσας εταιρείας, ο οποίος δήλωσε ότι παραιτείται του Α' λόγου ακυρώσεως που αφορά έλλειψη αρμοδιότητας του υπογράφοντος την προσβαλλόμενη απόφαση Υπουργού και στη συνέχεια ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τον πληρεξούσιο της παρεμβαίνουσας εταιρείας και τον αντιπρόσωπο του Υπουργού, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α

1
 Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως ακυρώσεως, που λόγω σπουδαιότητας εισάγεται προς συζήτηση δια πράξεως του Προέδρου του Δ' Τμήματος στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος τούτου, έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (1236628 και 1236629/1989 διπλότυπα εισπράξεως Δ.Ο.Υ. Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών, 1338052 και 2983685/1989 γραμμάτια παραβόλου).

2. Επειδή με την αίτηση αυτή, όπως περιορίσθηκε με δήλωση του πληρεξουσίου δικηγόρου της αιτούσας στο ακροατήριο, ζητείται η ακύρωση της αποφάσεως Δ6/21624/11.10.1989 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, δια της οποίας η αιτούσα, μετά παραδοχή αντιρρήσεων της εταιρείας Τεχνική Ολυμπιακή Α.Ε., απεκλείσθη από την διενεργηθείσα την 14.7.1989 δημοπρασία για το έργο "Αποχέτευση Χαμηλών Περιοχών δυτικού Τμήματος Θεσσαλονίκης", βάσει διακηρύξεως εγκριθείσης δια της αποφάσεως Δ6/οικ./21010/23.5.1989 του Υπουργού τούτου, ακυρωθείσας μερικώς της δημοπρασίας αυτής και διαταχθείσας της συνεχίσεως της από του σημείου που υπήρξε παρατυπία, η οποία επηρέασε το αποτέλεσμα της δημοπρασίας, και συγκεκριμένως από της υποβολής των πρακτικών του διαγωνισμού στην αρμοδία επιτροπή εισηγήσεως προς ανάθεση, για την εν συνεχεία έγκριση και κοινοποίηση του αποτελέσματος της δημοπρασίας. Ως συμπροσβαλλόμενη δε δια της κρινομένης αιτήσεως πρέπει να θεωρηθεί η επακολουθήσασα απόφαση Δ6/22886 Π.Ε./2.8.1990 του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, περί εγκρίσεως του αποτελέσματος της ανωτέρω δημοπρασίας και αναδείξεως ως αναδόχου του μνησθέντος έργου της εταιρείας Τεχνική Ολυμπιακή Α.Ε., η οποία απόφαση, ως ολοκληρώσασα τη σύνθετη διοικητική ενέργεια της δημοπρασίας, είναι η μόνη παραδεκτώς προσβαλλόμενη.

3. Επειδή στη δίκη παρεμβαίνει παραδεκτώς, προς διατήρηση της ισχύος της προσβαλλομένης πράξεως, η εταιρεία Τεχνική Ολυμπιακή Α.Ε.

4. Επειδή, κατά το άρθρο 4 του Ν. 1418/1984 (ΦΕΚ 23), "1.....5. Οι δημοπρατήσεις διεξάγονται σε δύο στάδια. Το πρώτο περιλαμβάνει την κατάθεση των προσφορών στην επιτροπή διαγωνισμού και το δεύτερο την εξέταση των προσφορών από την επιτροπή εισήγησης για ανάθεση ... 6. Με τη δημοπρασία επιδιώκεται η ανάδειξη αναδόχου ικανού για την έγκαιρη, άρτια και οικονομική κατασκευή του έργου... Η έγκριση του αποτελέσματος της δημοπρασίας απόκειται στην κρίση του αρμοδίου οργάνου και γίνεται μετά από σύμφωνη γνώμη Επιτροπής εισήγησης για Ανάθεση (ΕΕΑ) ...". Εξ άλλου, κατά το άρθρο 17 του Π.Δ. 609/1985 (ΦΕΚ 223) "1. ... 3. Οι εργοληπτικές επιχειρήσεις καταθέτουν την προσφορά στην επιτροπή του διαγωνισμού με νόμιμο εκπρόσωπό του ή πληρεξούσιο διορισμένο, σύμφωνα με το καταστατικό, με συμβολαιογραφικό έγγραφο που κατατίθεται στην επιτροπή... 5. Οι οικονομικές προσφορές (τιμολόγιο προσφοράς - προϋπολογισμός, έντυπο προσφοράς εκπτώσεων, κλπ) υπογράφονται πάντοτε από το νόμιμο εκπρόσωπο της εργοληπτικής επιχείρησης ή κοινοπραξίας, ο οποίος μονογράφει τις προσφορές και κατά φύλλο. Μονογράφες που τυχόν λείπουν μπορεί να συμπληρωθούν ενώπιον της επιτροπής διαγωνισμού μετά το άνοιγμα των προσφορών. Αν ο ενδιαφερόμενος αρνηθεί να μονογράψει, τότε μονογράφει η Επιτροπή τα σχετικά φύλλα και η προσφορά θεωρείται ισχυρή. 6. ... 7. Όταν ολοκληρωθεί η παραλαβή των προσφορών, η Επιτροπή διαγωνισμού σε μυστική συνεδρίαση αποφασίζει αν έχουν τηρηθεί οι τυπικές προϋποθέσεις από όσους υπέβαλαν προσφορά. Για όσους η Επιτροπή κρίνει ότι δεν πληρούν τις τυπικές προϋποθέσεις για την υποβολή προσφοράς, οι κλειστοί φάκελοι οικονομικής ή και τεχνικής προσφοράς επιστρέφονται χωρίς να ανοιχτούν. Αν οι ενδιαφερόμενοι διαφωνούν και δηλώνουν ότι θα διατυπώσουν τις αντιρρήσεις τους, συμπληρώνοντας και τις επουσιώδεις τυπικές προϋποθέσεις που λείπουν, οι φάκελοι τους κρατούνται χωρίς να ανοιχτούν μέχρι την έκδοση απόφασης επί των αντιρρήσεων ή την άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας για την υποβολή τους 8. ... Τα έγγραφα της οικονομικής προσφοράς μονογράφονται από τα μέλη της Επιτροπής, και το σύνολο των προσφορών με τα πρακτικά της δημοπρασίας διαβιβάζονται στην Επιτροπή Εισήγησης για Ανάθεση. Σε κάθε περίπτωση αντίγραφο των πρακτικών με τις τυχόν αντιρρήσεις των ενδιαφερομένων και τη γνώμη της Επιτροπής για τις αντιρρήσεις αυτές υποβάλλεται στην Προϊσταμένη Αρχή". Κατά το άρθρο 20 του Π.Δ/τος τούτου "Αντιρρήσεις κατά του κύρους των δημοπρασιών μπορεί να υποβληθούν μόνο από επιχειρήσεις που συμμετέχουν στο διαγωνισμό ή αποκλείστηκαν από αυτόν σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας του. Οι αντιρρήσεις μπορεί να υποβληθούν μόνο για τα στάδια προεπιλογής, κατάθεσης προσφορών και αξιολόγησης και για λόγους που ανακύπτουν κατά το αντίστοιχο στάδιο. Στην περίπτωση της παρ. 7 του άρθρου 17 με τις αντιρρήσεις υποβάλλονται και τα απαιτούμενα συμπληρωματικά τυπικά στοιχεία. Οι αντιρρήσεις ... υποβάλλονται μέσα σε δύο μέρες από την ανακοίνωση του αποτελέσματος του αντιστοίχου σταδίου και απευθύνονται στον Πρόεδρο της αντιστοίχης Επιτροπής. Στις αντιρρήσεις αποφασίζει η Προϊσταμένη Αρχή". Κατά δε το άρθρο 24 του Π.Δ/τος τούτου, "1. Η δημοπρασία δεν ολοκληρώνεται πριν εγκριθεί το αποτέλεσμα της από την Προϊσταμένη Αρχή... 2. Το αποτέλεσμα των δημοπρασιών ακυρώνεται: α) για παράτυπη διεξαγωγή εφόσον από την παρατυπία επηρεάζεται το αποτέλεσμα της δημοπρασίας, β) ... 3. Εάν διαπιστωθούν λάθη ή παραλείψεις σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας μπορεί να ακυρωθεί μερικά ή η διαδικασία της δημοπρασίας και, ή να αναμορφωθεί ανάλογα τα αποτελέσματα της δημοπρασίας απ' την αρμόδια για την έγκριση Αρχή ή να διαταχθεί η επανάληψη της δημοπρασίας από το σημείο που έγινε το λάθος ή η παράλειψη...".

5. Επειδή, εκ του συνδυασμού των προπαρατεθεισών διατάξεων των άρθρων 20 και 24 του Π.Δ. 609/1985 προκύπτει ότι η Προϊσταμένη Αρχή, η οποία, έχουσα την αρμοδιότητα εγκρίσεως του αποτελέσματος της δημοπρασίας, με την οποία ολοκληρούται η όλη σύνθετη διοικητική ενέργεια, δικαιούται να προβεί σε ολική ή μερική ακύρωση της διαδικασίας της δημοπρασίας σε περίπτωση διαπιστώσεως παράτυπου διεξαγωγής της που επηρεάζει το αποτέλεσμα αυτής επιλαμβανομένη εμπροθέσμως και νομοτύπως ασκηθεισών αντιρρήσεων κατά το στάδιο της υποβολής προσφορών, δικαιούται, ενόψει και της αυστηρώς τυπικής διαδικασίας δημοπρατήσεως των δημοσίων έργων, να ερευνήσει αυτεπαγγέλτως και κατά το στάδιο τούτο την ύπαρξη παρατυπιών πέραν εκείνων που προβάλλονται δια των αντιρρήσεων αφού ακριβώς εν περιπτώσει διαπιστώσεως των παρατυπιών τούτων δικαιούται τελικώς να προβεί στην ολική ή μερική ακύρωση της διαδικασίας της δημοπρασίας. Επομένως, ο επί αντιθέτου εκδοχής ρειδόμενος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

6. Επειδή, περαιτέρω, κατά τις διατάξεις αντιστοίχως των παρ. 3 και 5 του άρθρου 17 του ως άνω

Π.Δ/τος, οι οικονομικές προσφορές υπογράφονται πάντοτε από το νόμιμο εκπρόσωπο της εργοληπτικής επιχείρησης, κατατίθενται δε στην Επιτροπή του διαγωνισμού από τον εν λόγω νόμιμο εκπρόσωπο ή από πληρεξούσιο διορισμένο σύμφωνα με το καταστατικό δια συμβολαιογραφικού εγγράφου. Πλην όμως, ως προς την υπογραφή της οικονομικής προσφοράς είναι επιτρεπτή, κατά την έννοια της πρώτης των ανωτέρω διατάξεων, η υπό του νομίμου εκπροσώπου της εργοληπτικής επιχείρησης παροχή ειδικής πληρεξουσιότητας προς τρίτο πρόσωπο για την υπογραφή της οικονομικής προσφοράς της εργοληπτικής επιχείρησης σε μια ορισμένη δημοπρασία, αποκλειόμενης τοιουτοτρόπως (εν αντιθέσει προς την πληρεξουσιότητα για την κατάθεση της νομίμως υπογεγραμμένης προσφοράς, η οποία μπορεί να είναι και γενική) της παροχής πληρεξουσιότητας για την υπογραφή οικονομικής προσφοράς της εργοληπτικής επιχείρησης εν σχέσει προς περισσότερες της μιας δημοπρασίες, έστω και αν αυτές αφορούν στο ίδιο δημόσιο έργο. Εξ άλλου, η ταυτότης της δημοπρασίας προσδιορίζεται εκ της διακηρύξεως αυτής που κινεί τη διοικητική διαδικασία της δημοπρασίας, και επομένως, σε περίπτωση ματαιώσεως της ολοκληρώσεως της διαδικασίας προηγούμενης δημοπρασίας, η έκδοση νεωτέρας διακηρύξεως δημοπρασίας περί του ίδιου έργου καθιστά τη δημοπρασία αυτή, από της εξεταζόμενης απόψεως, διάφορη της προηγούμενης. Τέλος, η υποβολή οικονομικής προσφοράς εργοληπτικής επιχείρησης, καθιστά την προσφορά αυτή απαράδεκτη, η ύπαρξη δ' αυτής ειδικής πληρεξουσιότητας προς υπογραφή της οικονομικής προσφοράς, υπογραφή που είναι διαφορετική από την "υποβολή" ή "κατάθεση" αυτής, ουδόλως συνιστά επουσιώδη τυπική προϋπόθεση, κατά την έννοια του άρθρου 17 παρ. 7 του ανωτέρω Π.Δ/τος, και επομένως η έλλειψη αυτής δεν δύναται οπωσδήποτε να καλυφθεί εκ των υστέρων, δι' επιγενόμενης εγκρίσεως παρά της εργοληπτικής επιχείρησης.

7. Επειδή, εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, προκηρυχθείσης για την 26.4.1989, δια διακηρύξεως εγκριθείσης δια της αποφάσεως Δ6/οικ. 20434/2.3.1989 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, δημοπρασίας προς εκτέλεση του μνησθέντος έργου η αιτούσα εταιρεία, δια του από 21.4.1989 πρακτικού του Διοικητικού της Συμβουλίου απεφάνθησε να συμμετάσχει στη δημοπρασία αυτή "που θα γίνει στη Θεσσαλονίκη στις 26 Απριλίου 1989 καθώς και στις τυχόν επαναλήψεις της", προς τούτο δε εξουσιοδότησε "τον Πολ. Μηχανικό κ. Κωνσταντίνο Νικ. Παπαδόπουλο να υπογράψει και να παραδώσει την προσφορά της εταιρείας στην αρμόδια Επιτροπή, να υπογράψει τα πρακτικά της δημοπρασίας, καθώς και κάθε έγγραφο, ένσταση ή δήλωση που να έχει σχέση με την ίδια δημοπρασία". Περαιτέρω, δια της υπ' αριθ. 7.701/18.5.1989 συμβολαιογραφικής πράξεως του Συμβολαιογράφου Αθηνών Ιωάννου Βογοπούλου παρεσχέθη δια δηλώσεως του Αθανασίου Χήναρη, εμφανισθέντος και ενεργούντος ως εκπροσώπου της αιτούσης εταιρείας, "ειδική πληρεξουσιότητα" -μεταξύ άλλων και- στον προαναφερθέντα Κωνσταντίνο Νικ. Παπαδόπουλο προς "κατάθεσιν και υποβολήν προσφορών εις παντός είδους διαγωνισμούς και δημοπρασίες, δια λογαριασμό της ως άνω εταιρείας...". Εξ άλλου, αποβάσης αγόνου της ως άνω δημοπρασίας, προεκκηρύχθη για την 14.7.1989 νέα δημοπρασία περί του μνησθέντος έργου, με νέα συμβατικά τεύχη, δια διακηρύξεως εγκριθείσης δια της αποφάσεως Δ6/οικ. 21010/23.5.1989 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Στη δημοπρασία δ' αυτή συμμετέσχε και η αιτούσα εταιρεία, υποβαλούσα οικονομική προσφορά υπογραφείσα παρά του προαναφερθέντος Κων. Παπαδόπουλου που, όπως εξετέθη, δια του από 21.4.1989 πρακτικού της αιτούσης είχαν εξουσιοδοτηθεί προς υπογραφή της προσφοράς αυτής για τη δημοπρασία της 26.4.1989 "καθώς και τις τυχόν επαναλήψεις της". Δια της ρητώς προσβαλλομένης υπουργικής αποφάσεως η αιτούσα απεκλείσθη από την ως άνω, διεξαχθείσα την 14.7.1989 δημοπρασία προς εκτέλεση του μνησθέντος έργου -μεταξύ άλλων και- λόγω απαραδέκτου της υποβληθείσης παρ' αυτής προσφοράς, με την αιτιολογία ότι: "...Ο διαγωνισμός της 14.7.1989 ... δεν είναι επαναληπτικός, αλλά επαναδημοπράτηση έργου (που διαφέρει από το αρχικό δημοπρατηθέν σε ότι αφορά το οικονομικό αντικείμενο που προκύπτει από τις τιμολογούμενες εργασίες μελέτης κατά 74.000.000 δρχ. περίπου) άρα απαιτείται νομιμοποίηση του κάθε διαγωνιζομένου για το συγκεκριμένο διαγωνισμό της 14.7.1989 ... το πληρεξούσιο από 18.5.89 που εξουσιοδοτεί τον Κ. Παπαδόπουλο να καταθέτει και υποβάλει προσφορές ... δεν παρέχει την εξουσιοδότηση και υπογραφή των προσφορών όπως τούτο άλλωστε ρητά αναγράφεται στο από 21.4.89 πρακτικό για τη δημοπρασία της 26.4.89 ...". Με αυτά τα δεδομένα, και εν όψει των εκτεθέντων στη προηγούμενη σκέψη, η προσβαλλόμενη πράξη παρίσταται νομίμως και

επαρκώς αιτιολογημένη, και ο προβάλλων τ' αντίθετα λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτός ως αβάσιμος, παρελκούσης ως αλυσιτελούς της ερεύνης των λοιπών λόγων ακυρώσεως που βάλλουν κατά των επαλλήλων αιτιολογιών της ρητώς προσβαλλομένης πράξεως.

8. Επειδή, συνεπώς, πρέπει ν' απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση και να γίνει δεκτή η ασκηθείσα παρέμβαση.

Δια ταύτα

Απορρίπτει την κρινόμενη αίτηση.

Δέχεται την ασκηθείσα παρέμβαση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου, και

Επιβάλλει στην αιτούσα να καταβάλει στην παρεμβαίνουσα δέκα εννέα χιλιάδες εξακόσιες (19.600) δραχμές και στο Δημόσιο δέκα τέσσερις (14.000) δραχμές, για τη δικαστική τους δαπάνη.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 24 Σεπτεμβρίου 1990,

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος Ο Γραμματέας του Δ' Τμήματος

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 21ης Νοεμβρίου 1990.

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Ο Γραμματέας του Δ' Τμήματος

??

??

??

??

1

-2-

Αριθμός 4052/1990

./.

./.

NOMOS

ΠΡΟΣΟΧΗ: Για ΕΚΤΥΠΩΣΗ ή ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ - ΕΠΙΚΟΛΛΗΣΗ κειμένου στο WORD χρησιμοποιήστε την κατωτέρω επιλογή Εκτύπωση/Αποθήκευση (βάσει της οποίας γίνεται ΜΟΡΦΟΠΟΙΗΣΗ του κειμένου).

Οδηγίες
Σελίδος+ Μέγεθος Γραμμάτων -
17/1992 ΑΕΔ (23833)

Εκτύπωση/ Αποθήκευση

ΠΙΘΑΝΩΝ
ΣΧΕΤΙΚΕΣ
ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ:1 10/2005 ΜΠΡ
ΡΟΔ (382642)2 120/2000 ΣΤΕ
(296240)3 197/2000 ΣΤΕ
(296239)

ΕΔΚΑ/1992 (684)

Διοικητικές συμβάσεις προς εκτέλεση δημοσίων έργων. Οι διαφορές που σχετίζονται με τη μελέτη του έργου υπάγονται στη δικαιοδοσία στην οποία υπάγεται το έργο για το οποίο εκπονήθηκε. Σύμβαση για την εκτέλεση δημοσίου έργου με κύριο το Δημόσιο ή ΝΠΔΔ δεν είναι διοικητική αν το έργο δεν προορίζεται για την εξυπηρέτηση δημοσίου σκοπού. Σύμβαση του Μετοχικού Ταμείου Στρατού με ιδιωτικό γραφείο μελετών για εκπόνηση μελέτης κατασκευής ακινήτου προς μισθωτική εκμετάλλευση. Οι διαφορές που προκύπτουν από τη σύμβαση υπάγονται στα πολιτικά Δικαστήρια. Αποφατική σύγκρουση Πολιτικών και Διοικητ. Δικαστηρίων. Άρση της σύγκρουσης από το Α.Ε.Δ. Προϋποθέσεις.

Ανωτ. Ειδ. Δικαστηρίου 17/1992.

Πρόεδρος : ΒΑΣ. ΜΠΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

Εισηγητής: ΦΩΤ. ΚΑΤΖΟΥΡΟΣ

Δικηγόροι: Παν. Μακαρίτης, Κων. Χασάπης, Κων. Αποστολόπουλος

Επειδή, το νομικόν πρόσωπον δημοσίου δικαίου, υπό την επωνυμίαν Τεχνικών Επιμελητήριον της Ελλάδος (ΤΕΕ), ενεργούν ως εκ του νόμου υποκατάστατον δύο κατά τον ν. 716/1977 γραφείων μελετών, ήτοι της ανωνύμου εταιρίας υπό την επωνυμίαν "Α.Δ.Κ.Α.", Σύμβουλοι Μηχανικοί Α.Ε." και της αστικής εταιρίας υπό την επωνυμίαν "Μηχανική - Γεωστατική, Σύμβουλοι Μηχανικοί, Αστική Εταιρία", ως και τα δύο ταύτα γραφεία μελετών διώκουν δια της υπό κρίσιν απήσεως, την κατά το άρθρον 100 παρ. 1 πρ, δ' του Συν/τος και το άρθρον 46 του ν. 345/1976 άρσιν αποφατικής συγκρούσεως μεταξύ του Διοικ. Εφετείου Αθηνών και του Πεντ. Εφετείου Αθηνών, τα οποία δια των υπ' αριθμ. 2489/1990 και 4843/1991 τελεσιδίκων αποφάσεων αυτών, αντιστοίχως, απέρριψαν δι' έλλειψιν δικαιοδοσίας, προσφυγάς του Τεχν. Επιμελ. Ελλάδος, ενεργούντος υπό την ανωτέρω ιδιότητα, ως και παρεμβάσεις των δύο τούτων γραφείων μελετών. Αι ανωτέρω προσφυγαί και παρεμβάσεις αντικείμενον είχαν να υποχρωθεί το καθ' ου νομικόν πρόσωπον δημοσίου δικαίου υπό την επωνυμίαν Μετοχικόν Ταμείον Στρατού (Μ.Τ.Σ.) να καταβάλλει εις τα δύο ταύτα πρόσωπα νομίμως εντόκως ωρισμένον ποσόν ως υπόλοιπον αμοιβής δια της υπό των γραφείων τούτων εκπόνησιν της πλήρους στατικής μελέτης της αναμορφώσεως του κεντρικού τμήματος του εν Αθήναις μεγάρου του Μετοχικού Ταμείου Στρατού, κατόπιν της από 6/10/1980 σχετικής συμβάσεως μεταξύ του Μετοχ. Ταμείου Στρατού και των δύο γραφείων.

Επειδή, κατά το άρθρον 100 παρ. 1 Συν/τος, εις το Ανώτ. Ειδικόν Δικαστήριον υπάγεται (περ. δ') η άρσις συγκρούσεων μεταξύ, πλην άλλων, του Συμβ. Επικρατείας αφ' ενός και των αστικών και ποινικών δικαστηρίων αφ' ετέρου. Κατά το άρθρον 46 παρ. 1 του ν. 345/1976, ήτοι, μεταξύ άλλων, το Συμβ. Επικρατείας ή έτερον δικαστήριον αφ' ενός και εν αστικόν ή ποινικόν δικαστήριον αφ' αφ' ετέρου, έκριναν τελεσιδικώς ότι στερούνται δικαιοδοσίας επί της αυτής υποθέσεως η σύγκρουσις αίρεται επιμελεία παντός διαδίκου δια καταθέσεως αιτήσεως ενώπιον του Ειδικού δικαστηρίου εντός ενενήκοντα ημερών από της δημοσιεύσεως της νεωτέρας αποφάσεως. Κατά δε το άρθρον 47 παρ. 4 του αυτού νόμου, η απόφασις του Ειδ. Δικαστηρίου περιορίζεται εις την λύσιν του αμφισβητουμένου ζητήματος δικαιοδοσίας, εξαφανίζει την εσφαλμένως αποφανθείσαν επί τούτου απόφασιν, παραπέμπει την υπόθεσιν εις το κρινόμενον ως έχον δικαιοδοσίαν δικαστήριον και είναι

υποχρεωτική δια τα απασχολούντα να επιληφθούν δικαστήρια και τους διαδίκους.

Επειδή, εν προκειμένω, το μεν Διοικ. Εφετείων Αθηνών, δια της υπ' αριθ. 2489/1990 αποφάσεως αυτού, απέρριψε την ενώπιον αυτού ασκηθείσαν προσφυγήν και την σχετικήν παρέμβασιν δια τον λόγον ότι η ως άνω σύμβασις δεν είχε τον χαρακτήρα διοικητικής συμβάσεως αλλ' αποτελεί σύμβασιν του ιδιωτικού δικαίου και συνεπώς η εκ ταύτης αναφύεσα διαφορά, η οποία ήχθη προς επίλυσιν εις το Διοικητικόν τούτο Εφετείον, δεν υπήγετο εις την δικαιοδοσίαν αυτού αλλ' εις την δικαιοδοσίαν των πολιτικών δικαστηρίων, το δε Πεντ. Εφετείων Αθηνών, δια της υπ' αριθ. 4843/1991 αποφάσεως αυτού, απέρριψε την ενώπιον αυτού ασκηθείσαν προσφυγήν και την σχετικήν πρόσθετον παρέμβασιν, δια τον λόγον ότι η σύμβασις αυτή είχε τον χαρακτήρα διοικητικής συμβάσεως και συνεπώς η εκ ταύτης αναφύεσα διαφορά, η οποία ήχθη προς επίλυσιν εις το Εφετείον τούτο, δεν υπήγετο εις την δικαιοδοσίαν αυτού, αλλ' εις την δικαιοδοσίαν των διοικητικών δικαστηρίων. Εφ' όσον δε αι απορριφθείσαι δύο προσφυγαί είχαν το αυτό αντικείμενον, υφίσταται αποφατική σύγκρουσις μεταξύ των δύο τούτων δικαστηρίων η οποία δέον να αρθεί δι' αποφάσεως του Ανωτ. Ειδικού Δικαστηρίου. Δεδομένου δι' ότι αμφότεραι αι αποφάσεις αύται, μη υποκείμεναι εις έφεσιν, είναι ως απαιτεί το άρθρον 46 του ν. 345/1976, τελεσιδικοί, οι δ' απούντες, ως διατελέσαντες διάδικοι κατά τας ενώπιον αμφοτέρων των δικαστηρίων δίκας μη αποβληθέντες εξ αυτών, νομιμοποιούνται, εκ τούτου και μόνον, να ζητήσουν την άρσιν της συγκρούσεως, η υπό κρίσιν αίτησις, ασκηθείσα την 5ην Αυγούστου 1991 εμπροθέσμως, ως κατατεθείσα εντός 90 ημερών από της δημοσιεύσεως της νεωτέρας των αποφάσεων τούτων, ήτοι της του Πενταμελούς Εφετείου Αθηνών, δημοσιευθείσης την 8ην Μαΐου 1991, είναι τύποις δεκτή, νομίμως δ' ήχθη προς συζήτησιν μετά την διενέργειαν των κατά νόμον κοινοποιήσεων.

Επειδή το άρθρον 94 του Συντάγματος προβλέπει εις την παρ. 1 ότι η εκδίκασις των διοικητικών διαφορών ουσίας ανήκει εις τα υφιστάμενα τακτικά διοικητικά δικαστήρια και ότι εκ των διαφορών αυτών, αι μη υπαχθείσαι, κατά τον χρόνον της θεσπίσεως του Συντάγματος, εις τα δικαστήρια ταύτα, δέον να υπαχθούν υποχρεωτικώς εις την δικαιοδοσίαν αυτών εντός πέντε ετών από της ισχύος του Συντάγματος, η προθεσμία δε αύτη ήτο δυνατόν να παραταθεί δια νόμου και εις την παρ. 2, ότι εις τα πολιτικά δικαστήρια υπάγονται πάσαι αι ιδιωτικά διαφοραί ως και αι δια νόμου ανατιθέμενοι εις ταύτα υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας. Κατά την έννοιαν της ανωτέρω παρ. 1 του άρθρου 94 του Συντάγματος, μεταξύ των διοικητικών διαφορών ουσίας, η εκδίκασις των οποίων ανήκει εις τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, είναι και αι αναφυόμεναι εκ διοικητικών συμβάσεων. Την υπαγωγήν των διαφορών τούτων εις την δικαιοδοσίαν των διοικητικών δικαστηρίων προβλέπει ήδη ρητώς η παρ. 2 περ. ι' του άρθρου 1 του ν. 1406/1983 εν συνδυασμώ προς το άρθρον 7 αυτού.

Επειδή, εξ ετέρου, κατά το άρθρον 1 παρ. 2 του διέποντος την ως άνω σύμβασιν ν.δ. 1266/1972, η εκτέλεσις δημοσίου έργου περιλαμβάνει την μελέτη και την κατασκευήν αυτού και η μεν κατασκευή των δημοσίων έργων ερρυθμιζέτο υπό του ν. διατάγματος τούτου και των εκτελεστών αυτού διαταγμάτων, η δε ρύθμισις των αφορώντων εις τα των μελετών επαφίετο εις ιδίαν οποίας άλλως ωρίζετο υπό του ν. διατάγματος τούτου. Δια του επακολουθήσαντος ν. 716/1977 καθωρίσθησαν, συμφώνως προς το άρθρον 1 αυτού, τα αφορώντα εις τους όρους και την δικαιοδοσίαν της εις ιδιώτας μελετητάς και ιδιωτικά γραφεία μελετών αναθέσεως και της υπό τούτων εκπνοήσεως μελετών δια λογαρισμόν του δημοσίου, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, δημοσίων επιχειρήσεων και λοιπών οργανισμών δημοσίου ενδιαφέροντος, όταν αι μελέται αύται δεν εκπνοούνται απ' ευθείας υπό του προσωπικού τούτων. Λόγω της συναφείας η οποία υφίσταται μεταξύ της κατασκευής ενός δημοσίου έργου και της μελέτης αυτού, αι διαφοραί εκ της συμβάσεως περί εκπνοήσεως της μελέτης δημοσίου έργου υπάγονται εις την δικαιοδοσίαν των δικαστηρίων υπό των οποίων εκδικάζονται αι διαφοραί εκ της συμβάσεως περί κατασκευής του έργου. Δεν δύναται όμως μία σύμβασις περί κατασκευής ενός μετά του εδάφους ή εν γένει ακινήτου συνδεδεμένου τεχνικού έργου να χαρακτηρισθεί ως διοικητική, αν πάντως το έργον τούτο, έστω και αν εκτελείται χάριν του Δημοσίου ή νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, η δε σύμβασις διέπεται υπό της ειδικής

νομοθεσίας περί εκτελέσεως δημοσίων έργων, δεν προορίζεται να εξυπηρετεί ένα υπό του Δημοσίου ή του νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου επιδιωκόμενον δημόσιον σκοπόν. Κατ' αναλογία, εκ συμβάσεως περί εκπονήσεως μελετών διεπομένης υπό του ν. 716/1977 διαφορά εμπίπτουσα εις την δικαιοδοσίαν των διοικητικών δικαστηρίων δύναται να γεννηθεί μόνον όταν αυτή αφορά εις τοιοῦτο ἔργον, ἤτοι εις ἔργον δια του οποίου επιδιώκεται ἡ εκπλήρωσις δημοσίου σκοπού, εις τὴν ἀντίθετον δὲ περιπτώσιν ἡ διάφορα ὑπάγεται εις τὴν δικαιοδοσίαν των πολιτικῶν δικαστηρίων.

Ἐπειδὴ, ὡς προκύπτει εκ των ἐνώπιον των ἀνωτέρω δικαστηρίων ἀσκηθεισῶν προσφυγῶν καὶ των ἐπ' αὐτῶν ἀποφάσεων, ἡ ἀχθεῖσα εις τὰ δικαστήρια τὰυτά διαφορά ἀνεφύη εκ τῆς ἀνωτέρω μνημονευομένης συμβάσεως μεταξύ των αἰτούντων γραφείων μελετῶν καὶ του καθ' ου Μετοχικῆς Ταμείου Στρατοῦ, δια τῆς ὁποίας συμβάσεως τὰ γραφεῖα τὰυτά εἶχον ἀναλάβει τὴν ἐκπόνησιν μελέτης ἀφορώσεως εις τὴν μεταρρῦθμισιν τμήματος ἐν Αθήναις μεγάρου ἐπὶ των οδῶν Π.Β.Σ.Α. φερομένου ὡς ἀνήκοντος εις τὸ καθ' ου Μετοχικῆς Ταμείου Στρατοῦ, δια τῆς κατασκευῆς αἰθουσῶν πολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων, ὡς δὲ ἐιδικώτερον πρὸς τὰ ὑπ' ἀριθμ. 11/9 ἀπὸ 20/3/1990 καὶ 35/19 ἀπὸ 26/9/1980 πρακτικὰ του Δ.Σ. του καθ' ου Ταμείου καὶ τὴν σχετικὴν διακήρυξιν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς μελέτης, τὸ ἔργον τούτου συνίσταται εις τὴν μεταρρῦθμισιν τμήματος του μεγάρου τούτου δια διαμορφώσεως χώρων προοριζομένων νὰ χρησιμεύουν ὡς θέατρα, κινηματογράφοι, κέντρα διασκεδάσεως, σταθμοὶ αυτοκινήτων καὶ καταστήματα. Οὕτω ἡ διαμόρφωσις των χώρων τούτων ἀποβλέπει εις τὴν καλλιτέραν καὶ ἀποδοτικώτεραν ἐκμετάλλευσιν καὶ διαχείρησιν τῆς ἰδιωτικῆς περιουσίας του ἀσφαλιστικοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ βελτίωσις ὁμως τῆς οικονομικῆς καταστάσεως ἐνός νομικοῦ προσώπου δημοσίου δικαίου δὲν ἀποτελεῖ, καθ' εαυτήν, δημόσιον σκοπόν ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἔννοιαν. Συνεπῶς τὸ ἔργον τούτου, ἔστω καὶ ἀν διέπεται ἀπὸ τὴν νομοθεσίαν περί ἐκτελέσεως δημοσίων ἔργων, μὴ ἔχον δημόσιον σκοπόν δὲν φέρει τὸν χαρακτήρα δημοσίου ἔργου εκ τῆς ἐκτελέσεως του οποίου νὰ γεννῶνται διοικητικαὶ διαφοραί. Ἐπομένως καὶ εκ τῆς συμβάσεως περί ἐκπονήσεως τῆς μελέτης δια τὸ ἔργον τούτου μὴ ἐχούσης κατόπιν των ἀνωτέρω, τὸν χαρακτήρα διοικητικῆς συμβάσεως, ἔστω καὶ ἐὰν διέπεται ὑπὸ του ν. 716/1977, δὲν δύναται νὰ γεννηθῶν διαφορά ἀνήκουσα εις τὴν κατὰ τὴν παρ. 1 του ἀρθροῦ 94 του Συντάγματος δικαιοδοσίαν των διοικητικῶν δικαστηρίων ἀλλὰ διαφοραία ἀστικής φύσεως, εμπίπτουσα εις τὴν κατὰ τὴν παρ. 3 του αὐτοῦ ἀρθροῦ του Συντάγματος γενικὴν δικαιοδοσίαν των πολιτικῶν δικαστηρίων ἐπὶ των ἰδιωτικῶν διαφορῶν. Κατ' ἀκολουθίαν τούτων τὸ Πεντ. Ἐφετεῖον Αθηνῶν ἐσφαλμένως ἔκρινεν ὅτι τὰ πολιτικὰ δικαστήρια στεροῦνται δικαιοδοσίας πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ἐνώπιον αὐτοῦ ἀσκηθείσης προσφυγῆς καὶ προσθέτου παρεμβάσεως τὰς ὁποίας ἀπέρριψαν δια τὸν λόγον τούτου καὶ συνεπῶς δέον νὰ ἐξαφανισθῆ ἡ ἀπόφασις του Ἐφετείου τούτου καὶ νὰ παραπεμφθῆ ἡ ὑπόθεσις εις τὸ αὐτὸ ὡς ἔχον δικαιοδοσίαν πρὸς ἐκδίκασιν αὐτῆς.

Τεχνικὴ βοήθεια ἢ ἀποστολὴ τυχόν ἐλλείποντος κειμένου, τηλ.210-6994830-2 ἢ fax: 210-6920560 ἢ e-mail: nomos@intracom.gr

© 2007- Designed & Developed by INTRACOM IT SERVICES

Αριθμός 3707/1987
 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
 ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Διοικητική απόφαση

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 5 Ιουνίου 1987, με την εξής σύνθεση: Θ. Κουρουσόπουλος, Πρόεδρος, Τ. Δημητρακάκης, Σ. Νικολάου, Χ. Φατούρος, Τ. Κούνδουρος, Ι. Τζεβελεκάκης, Γ. Γραίγος, Α. Φαρμάκης, Γ. Κουβελάκης, Κ. Γ. Χαλαζωνίτης, Χ. Γεραρής, Λ. Οικονόμου Αθ. Τσαμπάση, Σύμβουλοι, Ε. Δαρζέντας και Α. Ράντος, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Φ. Καμπάνης,

Γ ι α να δικάσει τις από 13 Σεπτεμβρίου 1985 αίτηση, η οποία παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου κατόπιν της 2262/86 απόφασης του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, για να επιλύσει το εις την απόφαση αυτή αναφερόμενο ζήτημα:

τ ω ν: 1) Αντωνίου Λεων. Αμέντα, κατοίκου Αγίας Παρασκευής Αττικής (οδός Τρωάδος αρ.16), 2) Σταύρου Δαμιανού Δαμαλύζη, κατοίκου Σαρανίδος Αττικής, 3) Αλεξάνδρου Δημητρίου Παππά, κατοίκου Αθηνών (οδός Βρατοάνου αρ. 3), 4) Μαρίας Νικολάου Αξαρηλή, κατοίκου Αθηνών (οδός Αστερίου αρ. 2-4), 5) Ευαγγέλου Δημητρίου Θωμαΐδη, κατοίκου Νέας Φιλαδέλφειας Αττικής (οδός Κ. Αναγνώστου αρ. 11), οι οποίοι παρέστησαν με τον δικηγόρο Επ. Σπηλιωτόπουλο (ΑΤ 643/87) που τον διόρισαν με πληρεξούσιο,

κ α τ ά του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.), ο οποίος παρέστη με τους δικηγόρους: α) Δημ. Σωτηρόπουλο (Α.Τ. 2846/87) στον οποίο δόθηκε προθεσμία έξι (6) ημερών για νομιμοποίησή του και β) Κ. Τσιμιδόπουλο (Α.Τ. 1513/87) που τον διόρισε με πληρεξούσιο, και τ ο υ παρεμβαίνοντος Υπουργού Εθνικής Οικονομίας ο οποίος παρέστη με τον Πάρεδρο της Διοικήσεως Ηλ. Παπαδόπουλο.

Με την αίτηση αυτή οι αιτούντες επιδιώκουν να ακυρωθεί η 531038/16.8.1984 απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) και κάθε άλλη συναφής πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του εισηγητή, Συμβούλου, Ι. Τζεβελεκάκη. Κατόπιν το Δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο των αιτούντων, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τον αντιπρόσωπο του παρεμβαίνοντος Υπουργού και τους πληρεξούσιους του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού που ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη κ α ι Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο ν ό μ ο

Επειδή έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη και το παράβολο (υπ' αριθ. 6274785, 6274786/1985 γραμμάτια εισπράξεως του Ταμείου Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών και υπ' αριθ. 303670, 15274/1985 ειδικά γραμμάτια παραβόλου).

Επειδή, με την από 8-7-1971 σύμβαση μισθώσεως μεταξύ του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) και του Π. Καραδόντη, ο Ε.Ο.Τ. παραχώρησε τη χρήση ενός δημοσίου τουριστικού κτήματος 383.000 τ.μ. στη θέση "Πλάκες" του Σουνίου (που είχε υπό τη διοίκηση και διαχείρισή του για την εκπλήρωση των σκοπών του) στον Π. Καραδόντη για 45 έτη, προς τουριστική αξιοποίηση και εκμετάλλευση κατά τους όρους της συμβάσεως. Ο μισθωτής ανέλαβε την υποχρέωση, μεταξύ άλλων, να κατασκευάσει με δαπάνες του στο κτήμα αυτό ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις δυναμικότητας 600 κλινών βάσει σχεδίων εγκρινόμενων από τον Ε.Ο.Τ., εντός προθεσμίας δύομισυ ετών και να τις επιπλώσει, να διατηρεί σε λειτουργία τις εγκαταστάσεις αυτές υποχρεωτικά από 1ης Απριλίου μέχρι 31ης Οκτωβρίου κάθε χρόνου και προαιρετικά πέραν της περιόδου αυτής και να καταβάλλει στον Ε.Ο.Τ. ετήσιο μίσθωμα σε χρήμα όπως ειδικότερα αυτό προσδιορίζεται στην σύμβαση. Ο ΕΟΤ ανέλαβε την υποχρέωση να συνηγορήσει σε πιστωτικά ιδρύματα του εσωτερικού και να εγγυηθεί για τη δανειοδότηση του μισθωτή προς εκτέλεση των ανωτέρω έργων και εγκαταστάσεων, τα οποία συμφωνήθηκε ότι περιέρχονται στην κυριότητα του ιδιοκτήτη της εκτάσεως. Στο άρθρο 11 της συμβάσεως αυτής περιελήφθη ο όρος ότι σε περίπτωση παραβάσεως από το μισθωτή όρου της συμβάσεως επιβάλλονται σ' αυτόν με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Ε.Ο.Τ. (μετά σύμφωνη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου) κυρώσεις που συνίστανται σε χρηματικά πρόστιμα από 5.000 μέχρι 20.000 δραχμές, ότι επί σοβαρών περιπτώσεων και επί συρροής παραβάσεων ή υποτροπής επιβάλλεται η ποινή της εκπτώσεως, ότι

ειδικά σε περίπτωση μη πλήρους ή μη εμπροθέσμου εκτελέσεως των ανωτέρω έργων επιβάλλεται πρόστιμο ειδικά καθοριζόμενο στο άρθρο αυτό για κάθε μήνα καθυστέρησης και μέχρι έξι μήνες και ότι εάν η καθυστέρηση διαρκέσει πέραν των έξι μηνών επιβάλλεται η ποινή της εκπτώσεως. Επίσης, στο άρθρο 15 της συμβάσεως περιελήφθη ο όρος ότι σε περίπτωση μη καταβολής ή εκπρόθεσμης καταβολής μιας τοκοχρεωλυτικής δόσεως του ανωτέρω δανείου που θα συναφθεί με την εγγύηση του Ε.Ο.Τ., ο μισθωτής δύναται να κηρυχθεί έκπτωτος με απόφαση του Γενικού Γραμματέα (μετά από σύμφωνη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου) του Ε.Ο.Τ. και να αποβληθεί από το μίσθιο. Τέλος, στο άρθρο 15 περιελήφθη ο όρος ότι η παράβαση οποιουδήποτε όρου της συμβάσεως, "απάντων όντων και συμφωνουμένων βασικών και ουσιαδών", παρέχει το δικαίωμα στον Ε.Ο.Τ. να κηρύξει έκπτωτο το μισθωτή. Ακολούθως, με την από 22.3.1973 σύμβαση, η Α.Ε. Ελληνικά Θέρετρα υπεισήλθε στα ανωτέρω δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Π. Καραδόντη. Στις 5.1.1984 το Διοικητικό Συμβούλιο του Ε.Ο.Τ. με την υπ' αριθ. 15/1/5.1.1984 πράξη του γνωμοδότησε να κηρυχθεί έκπτωση η εταιρεία αυτή από τα δικαιώματά της που απορρέουν από την ανωτέρω σύμβαση της 8.7.1971, για παράβαση όρων της συμβάσεως και συγκεκριμένα διότι κατασκεύασε εγκαταστάσεις μόνο 376 κλινών αντί των 600 που υποχρεούται από τη σύμβαση, διότι δεν κατέβαλε ληξιπρόθεσμες οφειλές δανείων που έλαβε από την Εθνική Τράπεζα με την εγγύηση του Ε.Ο.Τ. και διότι δεν κατέβαλε στον Ε.Ο.Τ. οφειλόμενα μισθώματα. Η πράξη αυτή υποβλήθηκε με το υπ' αριθ. 524438/16.6.1984 έγγραφο του Γενικού Γραμματέα του Ε.Ο.Τ. στον Υπουργό Προεδρίας της Κυβερνήσεως την 26.6.1984 (αριθ. πρωτοκόλλου Υπουργείου 1319/26.6.1984) και στη συνέχεια ο Γενικός Γραμματέας του Ε.Ο.Τ. με την υπ' αριθ. 531038/16.8.1984 απόφασή του, επικαλούμενος τον ανωτέρω όρο της συμβάσεως περί εκπτώσεως του μισθωτού σε περίπτωση παραβάσεως όρων της συμβάσεως, εκήρυξε έκπτωση την ανωτέρω εταιρεία από όλα τα δικαιώματά της που απορρέουν από τη σύμβαση για τους λόγους που αναφέρονται στην ανωτέρω γνωμοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου. Ήδη, οι αιτούντες, υπάλληλοι της εταιρείας εργαζόμενοι στις ανωτέρω τουριστικές εγκαταστάσεις, ζητούν με την κρινόμενη αίτηση την ακύρωση της αποφάσεως αυτής του Γενικού Γραμματέα του Ε.Ο.Τ., επικαλούμενοι κίνδυνο απωλείας της εργασίας τους εάν η εταιρεία αποβληθεί από το μίσθιο λόγω της ανωτέρω εκπτώσεως.

Επειδή στη δίκη παρεμβαίνει, υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης πράξεως, ο εποπτεύων τον Ε.Ο.Τ. Υπουργός Εθνικής Οικονομίας.

Επειδή η υπό κρίση αίτηση εισάγεται στην Ολομέλεια κατόπιν της υπ' αριθ. 2262/1986 αποφάσεως του Δ' Τμήματος, με την οποία παραπέμφθηκε το ζήτημα του παραδεκτού της αιτήσεως αυτής και ειδικότερα εάν στην προκειμένη περίπτωση ανακύπτει ακυρωτική διαφορά ή διαφορά από την ανωτέρω σύμβαση.

Επειδή, κατά την έννοια του άρθρου 94 παρ. 1 του Συντάγματος (προς το οποίο στοιχεί η διάταξη του άρθρου 1 παρ. 2 περ. ι' του ν. 1406/1983), διοικητικές διαφορές ουσίας υπαγόμενες στην δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων είναι και οι διαφορές από διοικητικές συμβάσεις, οι διαφορές δηλαδή που αιτία έχουν τη διοικητική σύμβαση και ειδικότερα ανάγονται στο κύρος, την ερμηνεία και την εκτέλεση αυτής και σε κάθε παρεπόμενη από τη σύμβαση αξίωση. Δεν έχουν όμως αιτία τη διοικητική σύμβαση οι διαφορές που ανακύπτουν μετά την κατάρτιση της συμβάσεως, από εκτελεστές διοικητικές πράξεις που προηγούνται της συμβάσεως και σχετίζονται με την κατάρτιση της εφόσον οι πράξεις αυτές προσβάλλονται από μη συμβληθέντες τρίτους, διότι στην περίπτωση αυτή για τους τρίτους, που δεν έλαβαν μέρος στη σύμβαση η διαφορά δεν έχει αιτία τη σύμβαση αλλά την μονομερή διοικητική πράξη η οποία αποσπώμενη από την καταρτισθείσα ήδη σύμβαση προσβάλλεται αυτοτελώς από τους μη συμβληθέντες τρίτους με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Για τον ίδιο λόγο, δεν υπάγονται στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια οι διαφορές που ανακύπτουν μετά την κατάρτιση της διοικητικής συμβάσεως από την εφαρμογή ή την τροποποίηση, με διοικητική πράξη, όρου της συμβάσεως ο οποίος λόγω του περιεχομένου του και της νομικής σημασίας του δημιουργεί αντικειμενικό δικαίο ισχύον πέραν των συμβαλλομένων και έναντι τρίτων μη συμβαλλομένων των οποίων επηρεάζει τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντα. Ο όρος αυτός, που για τα συμβαλλόμενα μέρη είναι συμβατικός, έχει λόγω της γενικότερης αυτής σημασίας του κανονιστικό χαρακτήρα έναντι των τρίτων οι οποίοι δύναται να αμφισβητήσουν με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας την νομιμότητα της διοικητικής πράξεως που εκδίδεται βάσει του όρου αυτού ή της διοικητικής πράξεως που τροποποιεί τον όρο επί βλάβη των δικαιωμάτων ή των εννόμων

συμφερόντων τους.

Επειδή ο α.ν. 1565/1950 "περί συστάσεως Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού" (Α' 255), που κυρώθηκε με τον ν. 1624/1951, ορίζει στο άρθρο 2 όπως τροποποιήθηκε με το ν.δ. 3430/1955 (άρθρο 1) ότι "σκοπός του Ε.Ο.Τ. είναι η οργάνωση και η προαγωγή του τουρισμού εν Ελλάδι δια της αξιοποιήσεως όλων των προς τούτο υφισταμένων δυνατοτήτων της χώρας, ως και ο συντονισμός προς ενιαίαν κατεύθυνσιν των ενεργειών πάσης δημοσίας δημοτικής ή κοινοτικής αρχής ή νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή κοινοφελών οργανισμών καθώς και ιδιωτικών οργανώσεων ή επιχειρήσεων αποβλεπουσών εις την εξυπηρέτησιν των κυρίων σκοπών του τουρισμού εν Ελλάδι" και ότι για το σκοπό αυτό ο Ε.Ο.Τ. καταρτίζει και εφαρμόζει πρόγραμμα τουρισμού για την προσέλευση ξένων περιηγητών και την τόνωση του εσωτερικού τουρισμού, με την ανάπτυξη τουριστικών κέντρων και τόπων, με τη βελτίωση των συγκοινωνιών, με την τελειοποίηση και ανέγερση νέων ξενοδοχείων και τουριστικών περιπτέρων και εγκαταστάσεων, με την ενίσχυση των τουριστικών επιχειρήσεων κ.λπ. Περαιτέρω, στο άρθρο 2 του ν.δ. 4109/1960 (Α' 153) ορίζεται ότι για την εκπλήρωση των ανωτέρω σκοπών και την εκμετάλλευσή της περιουσίας του ο Ε.Ο.Τ. "ενεργεί είτε δι' αναδόχων (μισθωτών, επικαρπωτών ή εργολάβων) είτε δι' αυτεπιστασίας (δι' αποκεντρωμένων ή μη μονάδων εκμεταλλεύσεως) είτε μέσω αυτοτελών επιχειρηματικών μονάδων υφισταμένων ή επί τούτω συνιστωμένων μετά νομικών η φυσικών προσώπων, κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του ιδιωτικού δικαίου και συμφώνως προς τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, καθορίζαν ελευθέρως τας απαιτούμενας προς τούτο ενεργείας" (παρ. 1) και "δύνανται, α) να αποκτά, λαμβάνη εις την κατοχήν του, χρησιμοποιή και εκμεταλλεύεται δι' αγοράς, μισθώσεως ή καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπον κινητά ή ακίνητα πράγματα, ως και να απαλλοτριώ ταύτα ή παραχωρή την χρήσιν των δια πωλήσεως, ανταλλαγής, εκμισθώσεως ή καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπον, ως και να παραχωρή εμπράγματα δικαιώματα β) (παρ. 2). Εξάλλου, στο άρθρο 7 του α.ν. 1565/1950 ορίζεται ότι "ο Γενικός Γραμματεύς έχει πάσαν διοικητικήν αρμοδιότητα" και, μεταξύ άλλων, "διαχειρίζεται την περιουσίαν και τους πόρους του Ε.Ο.Τ." και στο άρθρο 5 παρ. 9 του ν.δ. 4109/1960 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 του ν.δ. 1403/1973 και με το άρθρο 3 του ν.δ. 201/1974, ορίζονται τα εξής: "Το Διοικητικόν Συμβούλιον αποφασίζει επί των κάτωθι αντικειμένων: α) επί του ενιαίου προϋπολογισμού ε) επί του τρόπου και των μεθόδων εκμεταλλεύσεως των περιουσιακών στοιχείων του Οργανισμού και ειδικότερον επί της συστάσεως των επιχειρηματικών μονάδων, της συμμετοχής του Ε.Ο.Τ. εις τοιαύτας, ως και επί επενδύσεως των κεφαλαίων αυτών ζ) επί των ειδικού προγραμματισμού των τουριστικών έργων, η) επί των ιδιαίτερας σοβαρότητος δια χειριστικών πράξεων ας θέλει ορίσει Κανονισμός. Ως ιδιαίτερας σοβαρότητος διαχειριστικά πράξεις θεωρούνται η χορήγησις αποζημιώσεως ανωτέρας των 300.000 δραχμών, η εκποίηση ακινήτων, ως και η έκδοσις, οπισθογράφησις και τριτεγγύησις συναλλαγματικών και η παροχή εγγυήσεων υπέρ τρίτων, προκειμένου περί ποσού ανωτέρου των 100.000 δραχμών. Αι επί των ανωτέρω υπό στοιχ. α, β, γ, δ, ε, και στ αντικειμένων αποφάσεις του Συμβουλίου υπόκειται εις την έγκρισιν του Υπουργού. Εκ τούτων αι υπό στοιχ. ε' έως η αποτελούσι συμφώνους γνώμοδοτήσεις προς άσκησιν επί των θεμάτων τούτων αρμοδιότητος του Γενικού Γραμματέα. Αι επί των ως άνω υπό στοιχ. ζ' και η αντικειμένων αποφάσεις του Συμβουλίου τίθενται υποχρεωτικώς υπ' όψει του Υπουργού όστις δικαιούται να διατάσση την επανεξέτασιν των, εφ' ων αύται, θεμάτων εντός 20 ημερών. Αι ούτω λαμβανόμεναι αποφάσεις του Συμβουλίου είναι οριστικά και δεν υπόκεινται εις αναστολήν".

Επειδή η ανωτέρω σύμβαση μεταξύ νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου (Ε.Ο.Τ.) και ιδιώτη είναι διοικητική, δεδομένου ότι αποβλέπει στην πραγματοποίηση δημοσίου σκοπού (ανάπτυξη του τουρισμού που αποτελεί τον καταστατικό σκοπό του συμβαλλομένου Ε.Ο.Τ.) και τελει υπό εξαιρετικό νομικό καθεστώς, διαγραφόμενο από τους ανωτέρω όρους της συμβάσεως, το οποίο εξασφαλίζει στο συμβαλλόμενο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου υπερέχουσα, έναντι του αντισυμβαλλομένου, θέση με την δυνατότητα μονομερούς επεμβάσεως στο συμβατικό δεσμό (άσκηση ελέγχου επί των εκτελουμένων έργων και της λειτουργίας της επιχειρήσεως, επιβολή διοικητικών ποινών κ.λπ., με εκτελεστές διοικητικές πράξεις). Η ανωτέρω δε διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του ν.δ. 4109/1960, κατά την οποία ο Ε.Ο.Τ. για την εκπλήρωση του σκοπού του και την εκμετάλλευσή της περιουσίας του ενεργεί κατά τις διατάξεις του ιδιωτικού δικαίου και σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, αποβλέπει στην εξασφάλισή μεγάλης ευελιξίας στη δραστηριότητα του Ε.Ο.Τ. για την πραγματοποίηση του καταστατικού του σκοπού και δεν εμποδίζει συνεπώς η διάταξη αυτή τη συναφή διοικητικής συμβάσεως οσάκις ο Ε.Ο.Τ. κρίνει ότι

με τον τύπο αυτό της συμβάσεως εξασφαλίζεται αποτελεσματικότερα η πραγματοποίηση του δημοσίου σκοπού του. Κατά τη γνώμη όμως ενός μέλους του Δικαστηρίου, η διάταξη αυτή δεν καλύπτει μεν την σύναψη διοικητικών συμβάσεων, η προκειμένη όμως σύμβαση εκμισθώσεως του ανωτέρω κτήματος είναι σύμβαση του ιδιωτικού δικαίου διότι όπως προκύπτει από τους όρους αυτής δεν συντρέχουν τα στοιχεία της διοικητικής συμβάσεως. Κατά δε τη γνώμη άλλου μέλους, η ανωτέρω διάταξη επιτρέπει στον Ε.Ο.Τ. την εκμετάλλευση της περιουσίας του μόνο με συμβάσεις του ιδιωτικού δικαίου όπως η προκειμένη σύμβαση, είναι δε η διάταξη αυτή κατά τούτο σύμφωνη προς το Σύνταγμα δεδομένου ότι πρόκειται περί πράξεων καθαρώς διαχειριστικών.

Επειδή η κήρυξη εκπτώτου του αντισυμβαλλομένου του Ε.Ο.Τ ρυθμίζεται, ως προς τη διαδικασία, από την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 5 παρ. 9 περ. ε' του ν.δ. 4109/1960 η οποία απαιτεί έγκριση της σχετικής γνωμοδοτήσεως του Διοικητικού Συμβουλίου από τον εποπτεύοντα Υπουργό, η οποία έγκριση δεν υπάρχει στην προκειμένη περίπτωση. Κατά τη γνώμη όμως έξι μελών με αποφασιστική ψήφο και ενός Παρέδρου, η ρύθμιση της έκπτωσης τόσο ως προς τις προϋποθέσεις όσο και ως προς τη διαδικασία ανήκει κατά τις ανωτέρω διατάξεις στη σύμβαση και όχι στο νόμο. Στην προκειμένη δε περίπτωση η σύμβαση δεν προβλέπει έγκριση του Υπουργού. Αλλά και στην αντίθετη εκδοχή η κήρυξη της έκπτωσης που αποτελεί μείζονος σημασίας διαχειριστικό θέμα υπάρχει, από την άποψη αυτή, στη διάταξη της περ. η' της ανωτέρω παραγράφου 9, η οποία επίσης δεν απαιτεί τέτοια έγκριση του Υπουργού αλλά αρκείται στην υποβολή της γνωμοδοτήσεως του Διοικητικού Συμβουλίου στον εποπτεύοντα Υπουργό η οποία και έλαβε χώρα στην προκειμένη περίπτωση.

Επειδή, από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων, οι οποίες δεν δύνανται να μεταβληθούν με τη διοικητική σύμβαση, ως προς την προβλεπόμενη από αυτές και ειδικότερα από τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 9 περ. ε' του ν.δ. 4109/1960 διαδικασία κηρύξεως της έκπτώσεως του αντισυμβαλλομένου, προκύπτει ότι για την τυπική υπόσταση της κηρύξεως ως εκπτώτου αναδόχου του Ε.Ο.Τ., στον οποίο έχει παραχωρηθεί η εκμετάλλευση ακινήτου προς προαγωγήν του δημοσίου ενδιαφέροντος σκοπού του τουρισμού, απαιτείται η διαδοχική δήλωση της βουλήσεως του Διοικητικού Συμβουλίου του Ε.Ο.Τ., του εποπτεύοντος Υπουργού ο οποίος την εκκρίνει και του Γενικού Γραμματέα του Ε.Ο.Τ. ο οποίος βάσει των προηγούμενων πράξεων προβαίνει στην απαγγελία της κηρύξεως ως εκπτώτου του αναδόχου. Εάν λείπει μια από τις ανωτέρω πράξεις και μάλιστα η εγκριτική απόφαση του εποπτεύοντος Υπουργού ο οποίος με την έγκρισή του διαμορφώνει το οριστικό περιεχόμενο και τους λόγους της έκπτώσεως την οποία στη συνέχεια κηρύσσει ο Γενικός Γραμματέας, δεν υφίσταται τυπικώς έκπτωση, και η ασκουμένη αίτηση ακυρώσεως από τους τρίτους μη συμβαλλομένους είναι τυπικώς απαράδεκτη, ως στρεφόμενη κατά διοικητικής ενεργείας μη τελειωθείσης κατά τα τυπικά της στοιχεία, η έλλειψη δε αυτή καθιστά αδύνατη και την κρίση περί του αποσπαστού ή μη των εκδοθεισών επί μέρους πράξεων από την όλη έννομη σχέση της διοικητικής συμβάσεως, καθώς και την συναφή κρίση περί της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου αυτού να κρίνει την προκειμένη αίτηση ακυρώσεως που ασκείται από τρίτους που δεν μετέχουν στη σύμβαση αυτή, και για το λόγο αυτό προεχόντως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη η υπό κρίση αίτηση. Κατά τη γνώμη, όμως, έξι μελών με αποφασιστική ψήφο και των δύο Παρέδρων, η προσβαλλόμενη πράξη του Γενικού Γραμματέα του Ε.Ο.Τ. με την οποία, κηρύχθηκε έκπτωτη η ανωτέρω εταιρεία είναι πράξη τελεία κατά τα εξωτερικά τυπικά στοιχεία της, η έλλειψη δε της ανωτέρω εγκριτικής αποφάσεως του εποπτεύοντος Υπουργού, υπό την εκδοχή ότι απαιτείται τέτοια έγκριση από το νόμο, καθιστά την κήρυξη της έκπτώσεως, με την προσβαλλόμενη πράξη του Γενικού Γραμματέα, που έχει την σχετική αποφασιστική αρμοδιότητα, μη νόμιμη για παράβαση της διαδικασίας και όχι ανυπόστατη. Εξάλλου, η προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε βάσει όρου της διοικητικής συμβάσεως που προβλέπει τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία της έκπτώσεως το αντισυμβαλλομένου, ο όρος δε αυτός δεν έχει κανονιστικό περιεχόμενο για τους αιτούντες μη συμβαλλομένους. Περαιτέρω, η ίδια διοικητική σύμβαση περιλαμβάνει μεν όρους που αναφέρονται στη ρύθμιση των σχέσεων των συμβαλλομένων και στην οργάνωση και λειτουργία της επιχειρήσεως για την εξασφάλιση του επιδιωκόμενου δημοσίου σκοπού, δεν περιλαμβάνει όμως και όρους αναφερομένους στη ρύθμιση θεμάτων της υπηρεσιακής καταστάσεως του προσωπικού της επιχειρήσεως και μάλιστα κατά τρόπο διαφορετικό από το κοινό δίκαιο, οπότε οι όροι αυτοί θα αποτελούσαν για τους εργαζομένους στην επιχείρηση κανόνες του εξ αντικειμένου δικαίου μεταβαλλόμενους με την λύση της συμβάσεως. Εφόσον, λοιπόν, η προσβαλλόμενη πράξη δεν εκδίδεται κατ' εφαρμογήν όρου της διοικητικής συμβάσεως με

κανονιστικό περιεχόμενο ούτε μεταβάλλει τέτοιον όρο, η αμφισβήτηση της νομιμότητας της πράξεως αυτής, από τους εργαζομένους στην επιχείρηση των οποίων η εργασιακή σχέση διέπεται αποκλειστικά από τους κανόνες του εργατικού δικαίου στα πλαίσια των επί μέρους ατομικών συμβάσεων εργασίας, δεν δημιουργεί κατά τα ανωτέρω ακυρωτική διαφορά υπαγόμενη στη γενική ακυρωτική δικαιοδοσία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ο λόγος δε αυτός της ελλείψεως δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου αυτού, προηγείται του ζητήματος του υποστατού της προσβαλλόμενης πράξεως, η εξέταση του οποίου κατά το Σύνταγμα προϋποθέτει ύπαρξη δικαιοδοσίας, η οποία και μόνη ανοίγει τη σχετική έρευνα.

Επειδή, κατά ταύτα, εφόσον δεν απομένει άλλο ζήτημα προς έρευνα στην προκειμένη υπόθεση, η υπό κρίση αίτηση πρέπει να απορριφθεί και να δεκτή η παρέμβαση.

Δια ταύτα

Απορρίπτει την υπό κρίση αίτηση.

Δέχεται την ασκηθείσα παρέμβαση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Επιβάλλει σε βάρος των αιτούντων τη δικαστική δαπάνη του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού εννέα χιλιάδων (9.000) δραχμών και του παρεμβαίνοντος εννέα χιλιάδων (9.000) δραχμών.

Η διάσκηψη έγινε στην Αθήνα στις 30 Ιουνίου 1987,

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 1ης Σεπτεμβρίου 1987.

Ο Αντιπρόεδρος Η Γραμματέας του Συμβουλίου
της Επικρατείας

??

??

??

??

1

-11-

Αριθμός 3707/1987

./.

./.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)

Ν 2522/1997: Ασφαλιστικά μέτρα για Δημόσια έργα-κρατ.προμήθειες

Άρθρο :1

Πληροφορίες Νομολογίας & Αρθρογραφίας :19

Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 2

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

Οι διαφορές που αναφέρονται κατά τη διαδικασία που προηγείται της σύναψης συμβάσεων δημόσιων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών διέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, εφόσον η σύμβαση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών 93/37/Ε.Ο.Κ. (ΕΕ L 199 της 9.8.1993), 93/36/Ε.Ο.Κ. (ΕΕ L 199 της 9.8.1993) και 92/50 Ε.Ο.Κ. (ΕΕ L 209 της 24.7.1992) ή στις διατάξεις με τις οποίες οι εν λόγω οδηγίες έχουν μεταφερθεί στην εσωτερική έννομη τάξη.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)

Ν 2522/1997: Ασφαλιστικά μέτρα για Δημόσια έργα-κρατ.προμήθειες

Άρθρο :2
Πληροφορίες Νομολογίας & Αρθρογραφίας :369

Άρθρο 2

Εκταση δικαστικής προστασίας

1. Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση δημόσιων έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από παράβαση της κοινοτικής ή εσωτερικής νομοθεσίας, δικαιούται να ζητήσει, κατά τα οριζόμενα ειδικότερα στα επόμενα άρθρα, προσωρινή δικαστική προστασία, ακύρωση ή αναγνώριση ως άκυρης της παράνομης πράξης της αναθέτουσας αρχής και επιδίκαση αποζημίωσης.

2. Η δικαιοδοσία, η αρμοδιότητα και η διαδικασία εκδίκασης των σχετικών διαφορών, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο, ρυθμίζονται κατά τις ισχύουσες διατάξεις.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)

Ν 2522/1997: Ασφαλιστικά μέτρα για Δημόσια έργα-κρατ.προμήθειες

Άρθρο :3
Πληροφορίες Νομολογίας & Αρθρογραφίας :453

Άρθρα 3

Προσωρινή δικαστική προστασία

1. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητήσει προσωρινή δικαστική προστασία για να αρθεί πιθανολογούμενη παράβαση ή να αποτραπεί περαιτέρω ζημία στα συμφέροντά του.

2. Πριν υποβάλει την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, ο ενδιαφερόμενος οφείλει, μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών, αφότου έλαβε γνώση με οποιονδήποτε τρόπο της παρόνομης πράξης ή παράλειψης, να ασκήσει προσφυγή ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, προσδιορίζοντας ειδικώς τις νομικές και πραγματικές αιτιάσεις που δικαιολογούν το αίτημά του. Η προσφυγή κοινοποιείται με τη φροντίδα του προσφεύγοντος στον εκπρόσωπο ή τον αντίκλητο κάθε θιγομένου από τυχόν ολική ή μερική παραδοχή της προσφυγής. Δεν απαιτείται άσκηση προσφυγής κατά πράξης, η οποία δέχεται εν όλω ή εν μέρει προσφυγή άλλου προσώπου. Η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αποφανθεί αιτιολογημένα, μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την άσκηση της προσφυγής και, αν την κρίνει βάσιμη, λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία, τεκμαίρεται η απόρριψη της προσφυγής. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν θίγουν διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας που προβλέπουν άσκηση διοικητικών προσφυγών κατά τη διεξαγωγή δημόσιων διαγωνισμών.

3. Η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων κατατίθεται στο αρμόδιο δικαστήριο μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από τη ρητή ή σιωπηρή απόρριψη της προσφυγής και δεν επιτρέπεται να περιέχει αιτιάσεις διαφορετικές από τις αιτιάσεις της προσφυγής. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής, η άσκηση αυτής, καθώς και η προθεσμία για την άσκηση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων κωλύουν τη σύναψη της σύμβασης. Ο αρμόδιος για την εκδίκαση της αίτησης δικαστής, και επί πολυμελών δικαστηρίων ο πρόεδρος του οικείου τμήματος, ορίζει με πράξη του την ημέρα και ώρα εκδίκασης της αίτησης, καθώς και την προθεσμία κλήτευσης. Η ημερομηνία εκδίκασης δεν πρέπει να απέχει πέραν των δεκαπέντε (15) ημερών από την κατάθεση της αίτησης, η δε προθεσμία κλήτευσης δεν μπορεί να είναι μικρότερη από δέκα (10) ημέρες. Αντίγραφο της αίτησης με κλήση κοινοποιείται με τη φροντίδα του αιτούντος προς την καθ'ής η αίτηση αναθέτουσα αρχή και προς κάθε τρίτο ενδιαφερόμενο, του οποίου την κλήτευση θεωρεί αναγκαία ο δικαστής. Κάθε ενδιαφερόμενος, του οποίου επηρεάζονται τα συμφέροντα, δικαιούται να ασκήσει παρέμβαση. Οι διάδικοι οφείλουν να προσκομίσουν κατά την εκδίκαση της υπόθεσης όλα τα κρίσιμα έγγραφα και τα λοιπά αποδεικτικά μέσα που έχουν στη διάθεσή τους.

4. Ο αρμόδιος κατά την προηγούμενη παράγραφο δικαστής μπορεί, με την κατάθεση της αίτησης και μετά κλήση της αναθέτουσας αρχής προ είκοσι τεσσάρων ωρών να εκδώσει προσωρινή διαταγή, που καταχωρίζεται κάτω από την αίτηση και περιέχει αποκλειστικά τα μέτρα, τα οποία πρέπει να ληφθούν ως την έκδοση της απόφασης. Η προσωρινή διαταγή μπορεί να ανακληθεί είτε από το δικαστή που τη χορήγησε, ύστερα από αίτηση της αναθέτουσας αρχής και αφού κληθεί προς ακρόαση ο αιτών προ είκοσι τεσσάρων ωρών, είτε από το δικαστήριο που θα δικάσει την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων.

5. Η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων γίνεται δεκτή, εφόσον πιθανολογείται σοβαρά η παράβαση κανόνα του κοινοτικού ή του εσωτερικού δικαίου και η λήψη του μέτρου είναι αναγκαία για να αρθούν τα δυσμενή από την παράβαση αποτελέσματα ή να αποτραπεί η ζημία των συμφερόντων του αιτούντος. Η αίτηση όμως μπορεί να απορριφθεί, αν, από τη στάθμιση της βλάβης του αιτούντος των συμφερόντων τρίτων και του δημόσιου συμφέροντος, κρίνεται ότι οι αρνητικές συνέπειες από την παραδοχή θα είναι σοβαρότερες από την ωφέλεια του αιτούντος. Η απόρριψη της αίτησης για οποιονδήποτε λόγο δεν θίγει άλλα δικαιώματα του αιτούντος.

6. Το δικαστήριο διατάζει τα κατάλληλα ασφαλιστικά μέτρα, χωρίς να δεσμεύεται από τις προτάσεις των διαδίκων. Διατάζει ιδίως την αναστολή ισχύος όρων της διακήρυξης, των τευχών δημοπράτησης και οποιουδήποτε άλλου εγγράφου σχετικού με τη διεξαγωγή του διαγωνισμού, την αναστολή εκτέλεσης οποιασδήποτε πράξης της αναθέτουσας αρχής, την απαγόρευση νομικών ή υλικών ενεργειών, την εκτέλεση των απαραίτητων θετικών πράξεων, όπως η διατήρηση εγγράφων και άλλων στοιχείων, καθώς και την αναστολή σύναψης της σύμβασης. Η διάταξη του άρθρου 692 παρ. 4 Κ.Πολ.Δ. δεν μπορεί να παρακωλύσει τη λήψη του κατάλληλου ασφαλιστικού μέτρου. Η απόφαση επί της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων εκδίδεται εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την εκδίκαση της αίτησης.

7. Η άσκηση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων δεν εξαρτάται από την προηγούμενη άσκηση της αίτησης ακυρώσεως ή της κύριας αγωγής. Η προθεσμία άσκησης των ένδικων βοηθημάτων διακόπτεται με την κατάθεση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων και αρχίζει από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης. Ο διάδικος, που πέτυχε υπέρ αυτού τη λήψη ενός ασφαλιστικού μέτρου, οφείλει μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση ή όπου δεν προβλέπεται δημοσίευση από την έκδοση της απόφασης αυτής, να ασκήσει την αίτηση ακυρώσεως ή την κύρια αγωγή, διαφορετικά αίρεται αυτοδικαίως η ισχύς του ασφαλιστικού μέτρου. Η δικάσιμος για την εκδίκασή τους δεν πρέπει να απέχει πέραν του τριμήνου από την κατάθεση του δικογράφου.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)**Ν 2522/1997: Ασφαλιστικά μέτρα για Δημόσια έργα-κρατ.προμήθειες**

Άρθρο :4

Πληροφορίες Νομολογίας & Αρθρογραφίας :6

Άρθρο 4

Ακύρωση ή αναγνώριση της ακυρότητας

1. Ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να ζητήσει την ακύρωση ή την αναγνώριση ως άκυρης κάθε πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, που παραβιάζει κανόνα του κοινοτικού ή εσωτερικού δικαίου σχετικού με τη διαδικασία που προηγείται της σύναψης της σύμβασης. Ιδίως δικαιούται να ζητήσει την ακύρωση ή την αναγνώριση της ακυρότητας όρου που περιέχεται στη διακήρυξη, στα τεύχη δημοπράτησης ή σε άλλο έγγραφο σχετικό με τη διαδικασία του διαγωνισμού και αναφέρεται σε τεχνικές, οικονομικές και χρηματοδοτικές προδιαγραφές, καθώς και των πράξεων αποκλεισμού από τη συμμετοχή στο διαγωνισμό, αξιολόγησης προσφορών και κατακύρωσης του αποτελέσματος του διαγωνισμού.

2. Αν το δικαστήριο ακυρώσει ή αναγνωρίσει την ακυρότητα πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής μετά τη σύναψη της σχετικής σύμβασης, η τελευταία δεν θίγεται, εκτός αν πριν από τη σύναψη αυτής είχε ανασταλεί η διαδικασία κατακύρωσης του διαγωνισμού με απόφαση ασφαλιστικών μέτρων ή προσωρινή διαταγή. Στην περίπτωση αυτή ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να αξιώσει αποζημίωση, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο επόμενο άρθρο.

Αποφασιστική - έγκριση

Αριθμός 588/2005

Η Επιτροπή Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας
(άρθρο 3 ν. 2522/1997 και άρθρο 52 π.δ/τος 18/1989)

Συνεδρίασε σε συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2005 με την εξής σύνθεση: Ν. Σκλίας, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Α' Τμήματος Διακοπών και των αρχαιότερων του Συμβούλων, που είχαν κάλυμα, Ε. Αναγνωστοπούλου, Σύμβουλος, Μ. Πικραμένος, Πάρεδρος. Ως Γραμματέας έλαβε μέρος η Π. Μερτζανάκη.

Για να αποφασίσει σχετικά με την από 30 Μαΐου 2005 αίτηση ασφαλιστικών μέτρων : της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "ΑΔΕΛΦΟΙ ΣΑΡΑΚΑΚΗ ΑΕΒΕ", που εδρεύει στην Αθήνα (Λεωφ. Αθηνών αρ. 71), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Ανδρέα Χρόνη (Α.Μ. 6409), που τον διόρισε με πληρεξούσιο,

κατά του Δήμου Ιωαννιτών, ο οποίος δεν παρέστη.

Με την αίτηση αυτή ζητείται να διαταχθούν ασφαλιστικά μέτρα σχετικά με την προκήρυξη από τον Δήμο Ιωαννιτών ανοικτού διαγωνισμού, που διενεργήθηκε στις 16.3.2005, με κριτήριο τη συμφερότερη προσφορά για την προμήθεια τριών απορριμματοφόρων αυτοκινήτων χωρητικότητας 16 km τύπου πρέσας και ενός απορριμματοφόρου αυτοκινήτου χωρητικότητας 4 km τύπου περιστρεφόμενου τυμπάνου, για την κάλυψη αναγκών καθαριότητας του Δήμου.

Ο Πρόεδρος του Β' Τμήματος, για να κριθεί η πιο πάνω αίτηση, συγκρότησε την Επιτροπή, σύμφωνα με το νόμο (άρθρο 52 π.δ. 18/1989 σε συνδυασμό με το άρθρο 2 παρ. 2 ν. 2522/1997), όρισε εισηγητή της υποθέσεως και ημερομηνία εκδίκασης της αιτήσεως.

Κατά τη συνεδρίασή της η Επιτροπή άκουσε τον Εισηγητή, Πάρεδρο Μ. Πικραμένο.

Κατόπιν η Επιτροπή άκουσε τον πληρεξούσιο της αιτούσης εταιρείας, ο οποίος ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αίτησης έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (860307/2005 ειδικό έντυπο παραβόλου).
2. Επειδή, με την υπ' αριθμ. 1206/24.1.2005 απόφαση ο Δήμος Ιωαννιτών προκήρυξε ανοικτό διαγωνισμό με κριτήριο τη συμφερότερη προσφορά για την προμήθεια τριών απορριμματοφόρων αυτοκινήτων χωρητικότητας 16 km τύπου πρέσας και ενός απορριμματοφόρου αυτοκινήτου χωρητικότητας 4 km τύπου περιστρεφόμενου τυμπάνου, προϋπολογισμού 520.000 ευρώ συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. για την κάλυψη αναγκών καθαριότητας του Δήμου. Ακολούθως με την 7/2005 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Ιωαννιτών συγκροτήθηκε η αρμόδια Επιτροπή Διενέργειας του Διαγωνισμού. Στις 16.3.2005 διενεργήθηκε ο διαγωνισμός στον οποίο έλαβε μέρος, μεταξύ άλλων, η αιτούσα ανώνυμη εταιρεία. Η αρμόδια Επιτροπή Διενέργειας του Διαγωνισμού ετάχθη, με το από 30.3.2005 πρακτικό, υπέρ της απόρριψης της προσφοράς της αιτούσας ως απαράδεκτης. Κατά του εν λόγω πρακτικού η αιτούσα άσκησε την από 1.4.2005 ένσταση η οποία απορρίφθηκε με την 165/27.4.2005 απόφαση της Δημορχιακής Επιτροπής του Δήμου Ιωαννιτών. Ήδη η αιτούσα με την από 31.5.2005 κρινόμενη αίτηση πλήττει το από 30.3.2005 πρακτικό της Επιτροπής Διενέργειας του Διαγωνισμού και την 165/27.4.2005 απόφαση της Δημορχιακής Επιτροπής του Δήμου Ιωαννιτών και ζητεί την λήψη των κατάλληλων ασφαλιστικών μέτρων για την προστασία των συμφερόντων της και ειδικότερα την αναστολή της περαιτέρω προόδου της διαδικασίας του διαγωνισμού.
3. Επειδή, ο επίδικος διαγωνισμός εμπίπτει, ως εκ του αντικειμένου του και της προϋπολογισθείσης δαπάνης (520.000 ευρώ με Φ.Π.Α.) στο πεδίο εφαρμογής των Οδηγιών 93/36/ΕΟΚ (ΕΕ L 199) και 89/665/ΕΟΚ (ΕΕ L 395) του Συμβουλίου. Κατά συνέπεια η υπό κρίση διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του ν. 2522/1997 (ΕτΚ Α', φ. 178).
4. Επειδή, κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 2 παρ. 1, 3 παρ. 2 και 7 και 4 παρ. 1 του ν. 2522/1997 καθώς και του άρθρου 45 παρ. 1 του π.δ. 18/1989, η προβλεπόμενη από τις διατάξεις του ν. 2522/1997 προσωρινή δικαστική προστασία παρέχεται μόνον κατά των εκτελεστών διοικητικών πράξεων. Περαιτέρω δε προϋπόθεση του παραδεκτού της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων είναι η προηγούμενη άσκηση από τον ενδιαφερόμενο της προσφυγής του άρθρου 3 παρ. 2 του ν. 2522/1997 (Ε.Α. 389/2003, 720/2001, 153/2000 κ.ά.).

5. Επειδή, στο άρθρο 6ο της διακήρυξης του επίμαχου διαγωνισμού ορίζεται το περιεχόμενο του φακέλου της προσφοράς των συμμετεχόντων στο διαγωνισμό και προβλέπεται ότι η μη τήρηση οποιουδήποτε από τους όρους του άρθρου αυτού επιφέρει αυτοδικαίως τον αποκλεισμό της αντίστοιχης προσφοράς. Στο άρθρο 14ο ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι η αρμόδια Επιτροπή Διενέργειας του Διαγωνισμού συνεδριάζει δημόσια και αρχίζει την αποσφράγιση των φακέλων των προσφορών και προχωρεί στην καταγραφή όλων των δικαιολογητικών στο πρακτικό το οποίο υπογράφεται και σφραγίζεται από την εν λόγω Επιτροπή. Περαιτέρω στο άρθρο 15ο της διακήρυξης ορίζεται ότι η βαθμολόγηση των τεχνικών προσφορών γίνεται από την αρμόδια Επιτροπή Αξιολόγησης Προσφορών (παρ. 1), η αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών γίνεται δημόσια και η Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού αποσφραγίζει και μονογράφει τις οικονομικές προσφορές αυτές δε που δεν είναι σύμφωνες με τους όρους της διακήρυξης απορρίπτονται ως απαράδεκτες. Κατόπιν των ανωτέρω το αρμόδιο για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού όργανο υποβάλλει σχετική γνωμοδότηση στη Δημαρχιακή Επιτροπή η οποία αποφασίζει για την κατακύρωση της προμήθειας με απόφασή της η οποία στη συνέχεια υποβάλλεται στην Περιφερειακή Διοίκηση για έλεγχο νομιμότητας (παρ. 5). Στο άρθρο 16ο της διακήρυξης ορίζεται ότι ένσταση για τη νομιμότητα της διενέργειας του διαγωνισμού υποβάλλεται εγγράφως, μόνον από προμηθευτή που συμμετέχει στο διαγωνισμό ή αποκλείστηκε από αυτόν σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας και για τους λόγους που ανακύπτουν κατά το αντίστοιχο στάδιο στην αρμόδια για τη διενέργεια του διαγωνισμού υπηρεσία μέχρι και την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την ανακοίνωση του αποτελέσματος του αντίστοιχου σταδίου καθώς και ότι η ένσταση δεν επιφέρει αναβολή ή διακοπή του διαγωνισμού αλλά εξετάζεται κατά την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του διαγωνισμού και μετά την αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών από την Ε.Δ.Δ. η οποία υποβάλλει την ένσταση με αιτιολογημένη γνωμοδότησή της στη Δημαρχιακή Επιτροπή η οποία αποφαινεται τελικά (παρ. 2). Οι αποφάσεις της Δημαρχιακής Επιτροπής επί των ενστάσεων καθώς και η απόφαση που αφορά την κατακύρωση του διαγωνισμού ελέγχονται για τη νομιμότητά τους και είναι δυνατή προσβολή τους στην Περιφερειακή Διοίκηση (παρ. 3).

6. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω το από 30.3.2005 πρακτικό της Επιτροπής Διενέργειας του Διαγωνισμού, με το οποίο το όργανο αυτό ετάχθη υπέρ της απόρριψης της προσφοράς της αιτούσας ως απαράδεκτης μετά από έλεγχο των σχετικών δικαιολογητικών, δεν αποτελεί εκτελεστή πράξη και δεν υπόκειται αυτοτελώς, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην τέταρτη σκέψη, ούτε στην προσφυγή του άρθρου 3 παρ. 2 του ν. 2522/1997 ούτε στην προβλεπόμενη στον τελευταίο αυτό νόμο αίτηση ασφαλιστικών μέτρων (πρβλ. Ε.Α. 43/2005, 389/2003). Για το λόγο αυτό η κρινόμενη αίτηση πρέπει, κατά το μέρος που στρέφεται κατά του ως άνω πρακτικού, να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

7. Επειδή, η κρινόμενη αίτηση στρέφεται επίσης κατά της 165/27.4.2005 απόφασης της Δημαρχιακής Επιτροπής του Δήμου Ιωαννιτών με την οποία απορρίφθηκε η ένσταση την οποία άσκησε η αιτούσα κατά του από 30.3.2005 πρακτικού της Επιτροπής Διενέργειας του Διαγωνισμού και δόθηκε εντολή στην Επιτροπή Αξιολόγησης Τεχνικών Χαρακτηριστικών προς συνέχιση του διαγωνισμού. Κατά το μέρος όμως που πλήττει την απόφαση αυτή της Δημαρχιακής Επιτροπής η κρινόμενη αίτηση ασκείται απαραδέκτως, διότι κατά της απόφασης αυτής δεν ασκήθηκε όπως επιβάλλει το άρθρο 3 παρ. 2 του ν. 2522/1997, η προβλεπόμενη στη διάταξη αυτή προσφυγή (Ε.Α. 389/2003).

8. Επειδή, κατά τα ανωτέρω, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.
Διά ταύτα

Απορρίπτει την αίτηση. Και

Διατάζει την κατάπτωση του παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 19 Ιουλίου 2005

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος Η Γραμματέας

Ν. Σκλίας Π. Μερτζανάκη

και εκδόθηκε στις 20 του ιδίου μήνα και έτους.

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος Η Γραμματέας του Β' Τμήματος

Ν. Σκλίας Μ. Μπερδεμπέ

Κ.Ε.

Αρχή της τμηματικής
στοιχ διαγωνιστεί

- 1 -

Αριθμός 1168/2007

Αριθμός 1168/2007

Η Επιτροπή Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας
(άρθρο 3 ν. 2522/1997 και άρθρο 52 π.δ/τος 18/1989)

Συνεδρίασε σε συμβούλιο στις 19 Ιουλίου 2007, με την εξής σύνθεση: Ν. Ρόζος, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Α' Τμήματος Διακοπών και της αρχαιοτέρας του Συμβούλου, που είχαν κάλυμα, Π. Καρλή, Σύμβουλος, Μ. Πικραμένος, Πάρεδρος, Γραμματέας η Α. Τριάδη, Γραμματέας του Δ' Τμήματος.

Για να αποφασίσει σχετικά με την από 11 Μαΐου 2007 αίτηση ασφαλιστικών μέτρων: της ένωσης εταιρειών με τις επωνυμίες: α) «ΑΤΤΙΚΗ Α.Ε. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΜΟΙΒΑΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ», που εδρεύει στην Αθήνα, Μαυρομιχάλη 8, και β) «ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ Α.Ε. ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ», που εδρεύει στην Θεσσαλονίκη, Αντώνη Τρίτση 21, η οποία παρέστη με την δικηγόρο Ερ. Σωτηροπούλου-Τσώνη (Α.Μ. 15043), που την διόρισε με ειδικό πληρεξούσιο, κατά του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, ο οποίος παρέστη με την Β. Δούσκα, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,

και κατά των παρεμβαίνουσών: 1) Ένωσης Εταιρειών με την επωνυμία «ΕΠΙΕΝΔΥΤΙΚΗ Α.Ε. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ, ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΚΤΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ - CAPITAL CONNECT Α.Ε. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Α.Κ.Ε.Σ. - PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε. - THERMI Α.Ε. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ» και 2) των μελών αυτής: α) «ΕΠΙΕΝΔΥΤΙΚΗ Α.Ε. ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ, ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΚΤΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ», που εδρεύει στο Μαρούσι Αττικής, Λεωφ. Κηφισίας 24β, β) «CAPITAL CONNECT Α.Ε. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Α.Κ.Ε.Σ.», που εδρεύει στην Κηφισία Αττικής, Πόντου 6 και Ελλάς, γ) «PROTON ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.», που εδρεύει στην Αθήνα, Έσλιν & Αμαλιάδος 20, και δ) «THERMI Α.Ε. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ, ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ», που εδρεύει στην Θεσσαλονίκη, 9 χλμ. Θεσσαλονίκης-Θέρμης, οι οποίες παρέστησαν με τον δικηγόρο Ιω. Χαράλάμπους (Α.Μ. 19336), που τον διόρισαν με ειδικά πληρεξούσια,

Με την αίτηση αυτή ζητείται να διαταχθούν ασφαλιστικά μέτρα σχετικά με την προκήρυξη ανοικτού δημόσιου διεθνούς διαγωνισμού, για την πρόσληψη «Διαχειριστή Αμοιβαίου Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών για το έργο «Α.Κ.Ε.Σ. - Ψηφιακό Άλμα».

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος, για να κριθεί η πιο πάνω αίτηση, συγκρότησε την Επιτροπή, σύμφωνα με το νόμο (άρθρο 52 π.δ. 18/1989 σε συνδυασμό με το άρθρο 2 παρ. 2 ν. 2522/1997), όρισε εισηγητή της υποθέσεως και ημερομηνία εκδίκασης της αιτήσεως.

Κατά τη συνεδρίασή της η Επιτροπή άκουσε τον εισηγητή, Πάρεδρο Μ. Πικραμένο.

Κατόπιν η Επιτροπή άκουσε την πληρεξούσιο της αιτούσας, η οποία ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τον πληρεξούσιο των παρεμβαίνουσών και την αντιπρόσωπο του Υπουργού, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθη κεκατάτο Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αίτησης έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (1263854/2007 ειδικό έντυπο παραβόλου).
2. Επειδή, με την 48319/B2013/27.11.2006 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών προκηρύχθηκε ανοικτός διεθνής διαγωνισμός για την πρόσληψη «Διαχειριστή Αμοιβαίου Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών για το έργο «Α.Κ.Ε.Σ. – Ψηφιακό Άλμα», προϋπολογισμού 23.389.387,00 ευρώ, πλέον ποσοστού ανερχομένου σε 20% επί των δυνητικών υπεραξιών που θα προκύψουν από τις επενδύσεις του Α.Κ.Ε.Σ., λογιζομένου ως δικαιώματος προαίρεσης, με κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από τεχνική και οικονομική άποψη προσφορά. Ο διαγωνισμός, διενεργήθηκε την 22.1.2007 και έλαβαν μέρος τρεις ενώσεις εταιρειών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η αιτούσα, οι οποίες υπέβαλαν τεχνικές και οικονομικές προσφορές. Η Επιτροπή για τη διενέργεια του διαγωνισμού και την αξιολόγηση των προσφορών για την ανάθεση του έργου «Διαχειριστής Αμοιβαίου Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Α.Κ.Ε.Σ.)-Ψηφιακό Άλμα», με το πρακτικό 6/6.3.2007, εισηγήθηκε τον αποκλεισμό από την περαιτέρω διαγωνιστική διαδικασία και των τριών υποψηφίων ενώσεων εταιρειών, μεταξύ των οποίων και της αιτούσας, λόγω μη πλήρωσης των επί ποινή αποκλεισμού όρων της προκήρυξης του διαγωνισμού. Η Επιτροπή για την υλοποίηση της δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών σημαντικής οικονομικής αξίας «Διαχειριστής Αμοιβαίου Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Α.Κ.Ε.Σ.)-Ψηφιακό Άλμα», με την 7/29.3.2007 απόφαση, αποδέχθηκε την εισήγηση της Επιτροπής για τη διενέργεια του διαγωνισμού, η οποία περιέχεται στο ως άνω πρακτικό, και προχώρησε στον αποκλεισμό της αιτούσας από την περαιτέρω διαδικασία καθώς και των λοιπών υποψηφίων ενώσεων εταιρειών. Κατά της ως άνω απόφασης 7/29.3.2007 της Επιτροπής για την υλοποίηση της δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών σημαντικής οικονομικής αξίας η αιτούσα άσκησε την από 23.4.2007 προδικαστική προσφυγή του άρθρου 3 παρ. 2 ν. 2522/1997 με την οποία προέβαλε αιτιάσεις κατά της αιτιολογίας του αποκλεισμού της τόσο κατά το σκέλος που αφορά την μη προσκόμιση συμφωνητικών αποκλειστικής συνεργασίας με τα μέλη της προτεινόμενης ομάδας διαχείρισης τα οποία δεν ανήκουν στο προσωπικό της αιτούσας ένωσης εταιρειών όσο και κατά το σκέλος που αφορά την μη υποβολή υπεύθυνης δήλωσης σύμφωνα με το εδάφιο στ' του άρθρου 1.3.4. του κεφαλαίου Ι της προκήρυξης. Η Επιτροπή για την εξέταση των ενστάσεων και διοικητικών προσφυγών του επίμαχου διαγωνισμού, με το πρακτικό 1/2.5.2007, εισηγήθηκε την απόρριψη της προδικαστικής προσφυγής της αιτούσας, η εισήγηση δε αυτή έγινε δεκτή από την Επιτροπή για την υλοποίηση της δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών σημαντικής οικονομικής αξίας, με την 8/2.5.2007 απόφασή της, και ως εκ τούτου η προδικαστική προσφυγή της αιτούσας απορρίφθηκε. Με την κρινόμενη αίτηση, η οποία ασκήθηκε την 14.5.2007, η αιτούσα εταιρεία στρέφεται κατά α) του 6/6.3.2007 πρακτικού της Επιτροπής για τη διενέργεια του διαγωνισμού και την αξιολόγηση των προσφορών, β) της 7/29.3.2007 απόφασης της Επιτροπής για την υλοποίηση της δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών σημαντικής οικονομικής αξίας, και γ) της 8/2.5.2007 απόφασης της Επιτροπής για την υλοποίηση της δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών σημαντικής με την οποία απορρίφθηκε η προδικαστική προσφυγή της αιτούσας, και ζητεί τη λήψη των αναγκαίων για την προστασία των εννόμων συμφερόντων της ασφαλιστικών μέτρων.
3. Επειδή, το ως άνω 6/6.3.2007 πρακτικό της Επιτροπής για τη διενέργεια του διαγωνισμού έχει προπαρασκευαστικό-γνωμοδοτικό χαρακτήρα και επομένως στερείται εκτελεστού χαρακτήρα (ΣτΕ 4602/2005), η δε 7/29.3.2007 απόφαση της Επιτροπής για την υλοποίηση της δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών σημαντικής οικονομικής αξίας έχει ενσωματωθεί στην 8/2.5.2007 απόφαση της ίδιας Επιτροπής με την οποία απορρίφθηκε η προδικαστική προσφυγή της αιτούσας (ΣτΕ 536/2003). Με τα δεδομένα αυτά μόνη παραδεκτός προσβαλλόμενη πράξη είναι η 8/2.5.2007 απόφαση της ως άνω Επιτροπής με την οποία απορρίφθηκε η προδικαστική προσφυγή της αιτούσας.
4. Επειδή, η Οδηγία 2004/18 καταλαμβάνει, σύμφωνα με το άρθρο 7 αυτής, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό 2083/2005 της Επιτροπής (L. 333), δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών των οποίων η εκτιμώμενη δαπάνη χωρίς ΦΠΑ είναι ίση ή μεγαλύτερη των 137.000 ευρώ, σε περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή αποτελεί κεντρική κυβερνητική αρχή του Παραρτήματος IV της Οδηγίας, όπως εν προκειμένω το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών. Ως εκ τούτου, ο κρινόμενος διαγωνισμός, του οποίου η προϋπολογισθείσα δαπάνη ανέρχεται σε 23.389.387 ευρώ, υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2004/18 και, επομένως και στο πεδίο εφαρμογής του ν. 2522/97 (πρβλ. Ε.Α. 66/2007).

μέλη της προτεινόμενης ομάδας διαχείρισης τα οποία δεν ανήκουν στο προσωπικό των μελών της Ένωσης...». Με το ίδιο πρακτικό η ως άνω Επιτροπή εισηγήθηκε τον αποκλεισμό της αιτούσας και για το λόγο ότι δεν υπέβαλε υπεύθυνη δήλωση ότι δεν έχει αποκλεισθεί τελεσίδικα από δημόσια υπηρεσία, ν.π.δ.δ. ή ν.π.ι.δ. του δημοσίου τομέα λόγω μη εκπλήρωσης των συμβατικών υποχρεώσεων, όπως ορίζει το εδάφιο στ' της παραγράφου 1.3.4.1 του Κεφαλαίου Ι της προκήρυξης. Την αιτιολογία αυτή, ως προς τον αποκλεισμό της αιτούσας από την περαιτέρω διαδικασία, υιοθέτησε η Επιτροπή για την υλοποίηση της δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών σημαντικής οικονομικής αξίας με την 7/29.3.2007 απόφασή της. Στη συνέχεια η αιτούσα άσκησε την από 23.4.2007 προδικαστική προσφυγή κατά της ως άνω απόφασης της Επιτροπής προβάλλοντας αιτιάσεις και ως προς τα δύο σκέλη της ως άνω αιτιολογίας. Η Επιτροπή για την υλοποίηση της δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών σημαντικής οικονομικής αξίας αποδέχθηκε την εισήγηση της Επιτροπής για την εξέταση των ενστάσεων και διοικητικών προσφυγών, που διατυπώθηκε στο 1 /2.5.2007 πρακτικό, και απέρριψε τις αιτιάσεις της προδικαστικής προσφυγής της αιτούσας, με την 8/2.5.2007 απόφασή της, με την αιτιολογία ότι η αναθέτουσα αρχή επέλεξε την μέθοδο των συμφωνητικών αποκλειστικής συνεργασίας ως απόδειξη ότι η παροχή μπορεί να εκπληρωθεί και από τρίτους, για το λόγο δε αυτό ζήτησε να προσκομισθούν οι σχετικές συμβάσεις και στο φάκελο των δικαιολογητικών και όχι μόνο στο φάκελο των τεχνικών προσφορών ώστε να μπορεί να κρίνει την ομάδα έργου ήδη από την πρώτη φάση αξιολόγησης. Ήδη με την κρινόμενη αίτηση η αιτούσα προβάλλει τις αιτιάσεις που είχε επικαλεσθεί με την προδικαστική προσφυγή της ως προς την πλημμελή αιτιολόγηση του αποκλεισμού της. Ενόψει όμως της ρητής πρόβλεψης του ως άνω όρου της παραγράφου 1.3.3.2. του Κεφαλαίου Ι του Μέρους Β' της προκήρυξης, που επιβάλλει την υποβολή των συμφωνητικών αποκλειστικής συνεργασίας των μελών της ομάδας διαχείρισης τα οποία δεν ανήκουν στο μόνιμο προσωπικό των εταιρειών στην πρώτη φάση του διαγωνισμού κατά την οποία ελέγχονται τα σχετικά δικαιολογητικά, και δεδομένου ότι ο όρος αυτός αποτελεί έκφραση της αρχής της τυπικότητας, η οποία διέπει τη συμπλήρωση των εντύπων και τον τρόπο σύνταξης, εν γένει, των προσφορών στα πλαίσια των διαδικασιών διενέργειας των δημοσίων διαγωνισμών και αποσκοπεί στην ύπαρξη διαφάνειας κατά τη διεξαγωγή των διαγωνισμών, στην αποφυγή του κινδύνου αλλοίωσης των προσφορών και στην ανάγκη ευχερούς σύγκρισης αυτών μεταξύ τους (Ε.Α. 1201/2006), δεν πιθανολογείται σοβαρώς ότι υπάρχει πλημμέλεια στην ανωτέρω κρίση της Επιτροπής για την υλοποίηση της δημόσιας σύμβασης παροχής υπηρεσιών σημαντικής οικονομικής αξίας περί αποκλεισμού της αιτούσας. Είναι δε απορριπτέος ο ισχυρισμός της αιτούσας, ότι τα σχετικά συμφωνητικά αποκλειστικής συνεργασίας προσκομίσθηκαν στο φάκελο τεχνικής προσφοράς της, διότι η ως άνω προκήρυξη απαιτεί όπως τα συμφωνητικά αποκλειστικής συνεργασίας των μελών της ομάδας διαχείρισης που δεν ανήκουν στο μόνιμο προσωπικό των υποψηφίων εταιρειών κατατίθενται τόσο κατά υποβολή των δικαιολογητικών, προκειμένου η αναθέτουσα αρχή να αξιολογεί ήδη από την πρώτη φάση του διαγωνισμού την ομάδα έργου, όσο και κατά τη φάση του ελέγχου της τεχνικής προσφοράς, τυχόν δε κατάθεσή τους μόνο στο φάκελο της τεχνικής προσφοράς δεν μπορεί να υποκαταστήσει την υφιστάμενη έλλειψη κατά τη φάση της υποβολής των δικαιολογητικών. Εξάλλου, την έλλειψη κατάθεσης των συμφωνητικών αποκλειστικής συνεργασίας στη φάση της υποβολής των δικαιολογητικών δεν μπορούν να υποκαταστήσουν ούτε οι υπεύθυνες δηλώσεις και τα βιογραφικά σημειώματα των μελών της ομάδας διαχείρισης, τα οποία κατατίθενται για να αποδειχθεί η δεκαπενταετής σωρευτική εμπειρία τους σύμφωνα με την παράγραφο 1.3.3.3.2 της προκήρυξης, ούτε το από 15.1.2007 ιδιωτικό συμφωνητικό συνεργασίας των εταιρειών που συναπαρτίζουν την ένωση και δηλώνουν ότι αναλαμβάνουν την ευθύνη για την εκπλήρωση του έργου, σύμφωνα με την παράγραφο 1.3.1.δ (4) της προκήρυξης, ούτε η από 19.1.2006 ένορκη δήλωση των νομίμων εκπροσώπων των εταιρειών της ένωσης με την οποία δεσμεύονται ότι θα τηρήσουν όλους τους όρους της προκήρυξης και συγκεκριμένα όσους αναφέρονται στο άρθρο 1.3.1., είναι δε απορριπτέα ως αβάσιμα τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα. Επίσης είναι απορριπτέος και ο ειδικότερος ισχυρισμός της αιτούσας, σύμφωνα με τον οποίο η αναθέτουσα αρχή όφειλε να την καλέσει σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας για να συμπληρώσει το ελλείπον δικαιολογητικό, διότι είναι μεν δυνατή η εκ των υστέρων συμπλήρωση ή διευκρίνιση νομίμως καταρχήν υποβληθέντων δικαιολογητικών, όχι όμως και η εκ των υστέρων υποβολή δικαιολογητικών μη υποβληθέντων αρχικώς με το σχετικό φάκελο (πρβλ. Ε.Α. 108/2006). Με τα δεδομένα αυτά ο αποκλεισμός της αιτούσας βρίσκεται νόμιμο και επαρκές έρεισμα στο ανωτέρω αιτιολογικό σκέλος και επομένως είναι αλυσιτελής η εξέταση των

5. Επειδή, με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώσ παρεμβαίνει, με αίτημα την απόρριψη της κρινόμενης αίτησης, η ένωση εταιρειών «Επενδυτική Ανώνυμη Εταιρεία Κεφαλαίου, Συμμετοχών και Κτηματικών Συναλλαγών» «Capital Connect Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Α.Κ.Ε.Σ.» «Proton Τράπεζα Ανώνυμη Εταιρεία» και «Themti Ανώνυμη Εταιρεία Τεχνολογίας Καινοτομίας Έρευνας Ανάπτυξης Βιοτεχνίας και Βιομηχανίας», η οποία ναι μεν αποκλείστηκε από την περαιτέρω διαδικασία του διαγωνισμού με την ίδια ως άνω απόφαση της εν λόγω Επιτροπής, όμως με την 1167/2007 απόφαση της Επιτροπής Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας έγινε δεκτή σχετική αίτηση ασφαλιστικών μέτρων της εν λόγω ένωσης εταιρειών και ανεστάλη ως προς αυτήν η πρόοδος του ένδικου διαγωνισμού.

6. Επειδή, στο Μέρος Β της ως άνω 48319/Β2013/27.11.2006 απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, με την οποία προκηρύχθηκε ο επίμαχος διαγωνισμός, ορίζονται οι Γενικοί Όροι του διαγωνισμού, ειδικότερα δε στο Κεφάλαιο Ι προβλέπονται οι προϋποθέσεις συμμετοχής μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και τα δικαιολογητικά συμμετοχής. Συγκεκριμένα, στην παράγραφο 1.3 με τίτλο «Δικαιολογητικά συμμετοχής» προβλέπεται: «Οι συμμετέχοντες στο διαγωνισμό υποβάλλουν επί ποινή αποκλεισμού μαζί με την προσφορά τους, στον υποφάκελο ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ τα κάτωθι οριζόμενα (στις παραγράφους 1.3.1 έως 1.3.4. Κεφαλαίου Ι, Μέρους Β') δικαιολογητικά στην ελληνική γλώσσα...». Περαιτέρω στην παράγραφο 1.3.3 ορίζεται ότι οι συμμετέχοντες στο διαγωνισμό υποβάλλουν επίσης επί ποινή ακυρότητας τα ακόλουθα δικαιολογητικά: «1.3.3.1...1.3.3.2.1. Γενικές πληροφορίες για τα χαρακτηριστικά, τη δραστηριότητα, τη διοικητική, λογιστική και τεχνικοοικονομική οργάνωση, την ασφαλή διάρθρωση και οργάνωση, την τεχνική υποδομή, το απασχολούμενο προσωπικό κατά ειδικότητα και τη δυνατότητα παραγωγής του ζητουμένου έργου του προσφέροντος καθώς και περιγραφή των μέσων εσωτερικού ελέγχου και ποιοτικού ελέγχου των παρεχόμενων υπηρεσιών... Η προτεινόμενη ομάδα διαχείρισης θα πρέπει να απασχολεί τουλάχιστον 5 στελέχη στην περίπτωση νεοσύστατων ομάδων ή τουλάχιστον 3 στελέχη πλήρους απασχόλησης στην περίπτωση υφιστάμενων ομάδων διαχείρισης. Αν τα στελέχη αυτά ανήκουν στο μόνιμο προσωπικό του αναδόχου, τούτο θα πρέπει να εμφανίζεται στον προσκομιζόμενο κατάλογο απασχολούμενου προσωπικού ή, σε αντίθετη περίπτωση, σε σχετικά συμφωνητικά αποκλειστικής συνεργασίας. 2...». Στην παράγραφο 1.3.4. ορίζεται ότι: «Οι υποψήφιοι θα πρέπει επίσης να προσκομίσουν υποχρεωτικά επί ποινή αποκλεισμού τα ακόλουθα δικαιολογητικά: 1. Υπεύθυνη δήλωση των προσφερόντων ότι: α... στ. Δεν έχουν αποκλεισθεί τελεσίδικα από δημόσια υπηρεσία, νπδδ ή νπδ του δημοσίου τομέα επειδή δεν εκπλήρωσαν τις συμβατικές τους υποχρεώσεις». Ακολούθως, στο Κεφάλαιο ΙΙ με τίτλο «Περιεχόμενα φακέλων τεχνικής και οικονομικής προσφοράς των υποψηφίων» προβλέπεται ότι «Το προσήκον περιεχόμενο των φακέλων τεχνικής και οικονομικής προσφοράς των υποψηφίων αναλύεται περαιτέρω ως ακολούθως: 1. ΦΑΚΕΛΟΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ...1.2. Περιγραφή της ομάδας διαχείρισης και σχετικής ικανότητας σε διαχείριση σχημάτων επιχειρηματικών κεφαλαίων (VC σχημάτων) και σε υλοποίηση έργων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών... Εντός του ανωτέρω πλαισίου σε αυτό το τμήμα της τεχνικής προσφοράς του αναδόχου θα πρέπει να περιλαμβάνονται κατ' ελάχιστο, τα ακόλουθα επιμέρους κεφάλαια: 1. Λεπτομερής αναφορά στα ουσιαστικά στελέχη (key executives) της ομάδας διαχείρισης...1.2. Αν τα στελέχη διαχείρισης δεν περιλαμβάνονται στο μόνιμο προσωπικό του αναδόχου, θα πρέπει να συμπεριληφθούν σχετικά ιδιωτικά συμφωνητικά συνεργασίας με τον ανάδοχο για την υλοποίηση του έργου. Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή οποιουδήποτε στελέχους σε περισσότερες της μιας προσφοράς».

7. Επειδή, η Επιτροπή για τη διενέργεια του διαγωνισμού, με το 6/6.3.2007 πρακτικό, εισηγήθηκε τον αποκλεισμό της αιτούσας ένωσης εταιρειών από την περαιτέρω διαδικασία του διαγωνισμού με την εξής αιτιολογία: «1. Ο διαγωνιζόμενος προς πλήρωση ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Ι, παράγραφος 1.3.3.2-1 της διακήρυξης διαγωνισμού κατέθεσε κατάλογο προσωπικού των εταιρειών ΑΤΤΙΚΑ VENTURES και ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ Α.Ε. 2. Επιπροσθέτως προς πλήρωση του άρθρου 1.3.3.2-2 της διακήρυξης διαγωνισμού (πιστοποίηση 15 ετών σωρευτικής εμπειρίας), ο διαγωνιζόμενος κατέθεσε κατάλογο των μελών της προτεινόμενης ομάδας διαχείρισης, τα αντίστοιχα βιογραφικά σημειώματα και υπεύθυνες δηλώσεις του ν. 1599/1986. Ο κατάλογος των μελών της προτεινόμενης ομάδας διαχείρισης περιλαμβάνει τα εξής μέλη... Από την εξέταση των μελών των δύο εταιρειών αλλά και από τα συνημμένα βιογραφικά τους προκύπτει ότι στο προσωπικό των εν λόγω εταιρειών εντάσσονται οι... Όπως προκύπτει από τα παραπάνω και από τον έλεγχο των υποφακέλων δικαιολογητικών ο διαγωνιζόμενος δεν προσκόμισε συμφωνητικά αποκλειστικής συνεργασίας με τα

λόγων που στρέφονται κατά του ετέρου αιτιολογικού σκέλους του αποκλεισμού της.

8. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της και να γίνει δεκτή η παρέμβαση.

Διά ταύτα

Απορρίπτει την αίτηση.

Δέχεται την παρέμβαση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου. Και

Επιβάλλει στην αιτούσα τη δικαστική δαπάνη του Δημοσίου που ανέρχεται σε τριακόσια πενήντα (350) ευρώ και της παρεμβαίνουσας που ανέρχεται σε πεντακόσια τριάντα (530) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 23 Ιουλίου 2007

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

Ν. Ρόζος Α. Τριάδη

και εκδόθηκε στις 2 Νοεμβρίου 2007.

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

Μ. Βροντάκης Α. Τριάδη

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα,

Ο Πρόεδρος του Δ' Τμήματος Η Γραμματέας του Δ' Τμήματος

./.

./.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT servises)

N 1256/1982: ;ΠΟΛΥΘΕΣΙΑ - ΟΡΙΟ ΑΠΟΛΑΒΩΝ - ΕΛ.Σ.- Ν.Σ.Κ.- κλπ διατάξεις.

Άρθρο :1
Πληροφορίες Νομολογίας & Αρθρογραφίας :274
Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 62

Πολυθεσία

Άρθρο 1

1.Απαγορεύεται στους λειτουργούς ή υπαλλήλους έμμισθους και άμισθους πολιτικούς και στρατιωτικούς ή μισθωτούς που απασχολούνται στο Δημόσιο και τα Κρατικά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου του άρθρου 9 του Ν 1232/1982 για την "επαναφορά σε ισχύ τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων του Ν Δ. 4352/1964 και άλλες διατάξεις" και, άσχετα από τη φύση της σχέσεως που τους συνδέει με το Δημόσιο ή το νομικό πρόσωπο, να διορισθούν ή προσληφθούν και σε δεύτερη θέση ή απασχόληση στο δημόσιο τομέα αυτό, τόσο στην ημεδαπή, όσο και στην αλλοδαπή.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Η παρ.2 του άρθρου 5 του Ν.2303/1995 (Α 80) ορίζει ότι: "Στις ρυθμίσεις του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 15 και της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου του ν. 2227/1994 (ΦΕΚ 129 Α`), εμπίπτουν, από την έναρξη της ισχύος τους, και οι υπάλληλοι του δημόσιου τομέα της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982, καθώς και οι ιδιώτες, που διορίζονται στις προβλεπόμενες από τη διάταξη αυτή θέσεις και τα εξ ιδιωτών μέλη των συλλογικών οργάνων του δημόσιου τομέα, αντίστοιχα."

2. Ως δεύτερη θέση ή απασχόληση κατά την προηγούμενη παράγραφο δεν νοείται η συμμετοχή σε ειδικό διοικητικό δικαστήριο, ή συμβούλιο, ή επιτροπή ή ομάδα εργασίας, μόνιμης ή ευκαιριακής μορφής όταν η απασχόληση σ' αυτά δεν είναι πλήρης και έμμισθη.

"Επίσης ως δεύτερη απασχόληση δεν νοείται η απασχόληση που δεν είναι κατά πλήρες ωράριο εργασίας, εφόσον η καταβαλλόμενη γι' αυτή ακαθάριστη αμοιβή δεν υπερβαίνει το βασικό μισθό του βου βαθμού και το σύνολο των καθαρών τακτικών απολαβών και από τις δύο απασχολήσεις ή τη θέση και τη μερική απασχόληση δεν υπερβαίνει το διπλάσιο του βασικού μισθού του 2ου βαθμού. Η πολλαπλή απασχόληση επιτρέπεται με τον περιορισμό ότι το σύνολο των καθαρών τακτικών απολαβών δεν μπορεί να υπερβαίνει το βασικό μισθό του 3ου βαθμού. Σε περίπτωση υπέρβασης του ορίου αυτού περικόπτεται το επιπλέον από τις απολαβές της θέσης στο Δημόσιο και, αν και οι δύο θέσεις ή απασχολήσεις ανήκουν στο Δημόσιο, από τη χρονικά δεύτερη θέση ή απασχόληση".

***Τα εντός " " τελευταία εδάφια της παρ. 2 προσετέθησαν δια του άρθρου 21 παρ. 1 του Ν. 1400/1983, ΦΕΚ Α 156.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Κατά το άρθρο 24, παρ.4 του Ν.1735/1987 (Α 195): "Για μια πενταετία από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, η απόσπαση υπαλλήλων του κατά την παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 δημόσιου τομέα στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης επιτρέπεται να γίνεται κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων και χωρίς χρονικό περιορισμό, με κοινή απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού. Ο χρόνος απόσπασης λογίζεται για κάθε συνέπεια ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας στην υπηρεσία που ο

αποσπώμενος υπάλληλος ανήκει οργανικά. Οι υπηρετούντες κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού με απόσπαση στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης λογίζεται ότι αποσπάστηκαν κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης και χωρίς χρονικό περιορισμό".

*****ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:** Σύμφωνα με την 26985/11533/24 Μαρτ. - 22 Απρ. 1988 (Β` 233):

"Αντί των βασικών μισθών των βαθμών βου, 3ου και 2ου της κλίμακας της Διοικητικής Ιεραρχίας, που καταργήθηκε με το Ν. 1586/86 και που αναφέρονται στο άρθρο 21 του Ν. 1400/83, θα παίρνονται υπόψη αντίστοιχα, οι βασικοί μισθοί των μισθολογικών κλιμακίων 14, 9 και 8 του Ν. 1505/84".

*****ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:** Σύμφωνα με την απόφ. 5057/7-13 Οκτ. 1988 (Β` 745) η ανωτέρω απόφαση επεκτάθηκε και στο προσωπικό της Βουλής για τον υπολογισμό των εξόδων κίνησης.

3. Η απαγόρευση ισχύει επίσης για:

α) τους αναπήρους μειωμένης οράσεως, ή τυφλούς για τους οποίους δεν συνυπολογίζεται το επίδομα ανικανότητας,

β) τους ιερείς, δασκάλους ή ιερείς καθηγητές που υπηρετούν μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος,

*****ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:** Σχετικά με τη διατήρηση των θέσεων εφημερίων και εκπαιδευτικών, που κατέχουν ή κατείχαν πριν από την εφαρμογή του Ν. 1256/1982 κληρικοί, βλ. άρθρο 24 του Ν. 1400/1983 (Α` 156).

γ) τους πολυτέκνους, και

δ) τους συνταξιούχους που θεμελίωσαν δικαίωμα συντάξεως βάσει υπηρεσίας τους σε θέση του κατά την παρ. 1 του παρόντος άρθρου δημοσίου τομέα, εφ' όσον οι ακαθάριστες αποδοχές όλων των πιο πάνω κατηγοριών υπερβαίνουν το όριο των 3/5 των ακαθάριστων αποδοχών του Προέδρου του Αρείου Πάγου.

*****Το αρχικό τελευταίο εδάφιο της περιπτ. δ` , το οποίο είχε προστεθεί από το άρθρο 25 του Ν. 1320/1983, καταργήθηκε από την περιπτ. δ` του άρθρου 31 του Ν. 1400/1983 (Α` 156).**

"Προκειμένου για τους πολύτεκνους που υπερβαίνουν το παραπάνω όριο, επιτρέπεται η κατοχή δεύτερης θέσης ή απασχόλησης με περιορισμό των ακαθάριστων αποδοχών τους μέχρι του ορίου αυτού. Για όσους έχουν από τρία μέχρι τέσσερα ανήλικα παιδιά το όριο του προηγούμενου εδαφίου αυξάνεται στα 3/5 και για όσους έχουν από πέντε ανήλικα παιδιά και πάνω αυξάνεται στα 4/5".

*****Τα εντός " " τελευταία εδάφια της παρ. 3 περ. δ` προσετέθησαν δια του άρθρου 21 παρ. 3, Ν. 1400/1983 (ΦΕΚ Α 156).**

*****ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:** Με την παρ.2 του άρθρου 21 του Ν. 1400/1983 (Α` 156) ορίστηκε ότι τα μέλη της Ακαδημίας Αθηνών δεν υπάγονται στις διατάξεις των παρ. 1 και 3 του παρόντος άρθρου, μόνο για την ιδιότητά τους αυτή, χωρίς όμως εξαίρεση από τις διατάξεις του άρθρου 6 του ίδιου Νόμου.

*****ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:** Το άρθρο 146 του Ν. 2071/1992 (ΦΕΚ Α 123) ορίζει ότι: "Οι περιορισμοί της παρ. 3 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 δεν ισχύουν για συνταξιούχους γιατρούς του δημόσιου τομέα και στρατιωτικούς, που διορίζονται στο Ε.Σ.Υ., εφόσον προηγουμένως παρατηθούν της συντάξεώς τους. Η διάταξη του προηγούμενου εδαφίου, εφαρμόζεται και για τους υπηρετούντες στο Ε.Σ.Υ. συνταξιούχους γιατρούς, εφόσον παραιτηθούν της συντάξεώς τους."

4. Για τους κατά την παρ. 1 δημοσίου τομέα λειτουργούς ή υπαλλήλους ή μισθωτούς και συνταξιούχους, είναι δυνατός ο διορισμός ή η πρόσληψη σε δεύτερη θέση ή απασχόληση, όταν πρόκειται, για κύριο και βοηθητικό διδακτικό προσωπικό των ανωτέρων και ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων για εμπειρογνώμονες, ειδικούς επιστήμονες ή τεχνικούς και για τους κατά τα άρθρα 50 του Ν. 993/1979 και 8 του Ν. 1232/1982 ειδικούς συμβούλους και επιστημονικούς συνεργάτες και ειδικούς επιστήμονες της Προεδρίας της Δημοκρατίας του Ν. 161/1975 καθώς και για μετακλητούς ή με θητεία λειτουργούς του άρθρου 9 του ίδιου νόμου, εφ' όσον συντρέχουν οι ειδικοί όροι και ουσιαστικές προϋποθέσεις που θα καθορίζονται για κάθε κατηγορία ή για κάθε περίπτωση με κοινές αποφάσεις του Υπουργού προεδρίας Κυβερνήσεως, Οικονομικών και του οικείου Υπουργού. Οι αποφάσεις αυτές δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, θα ορίζουν ακόμα τα προσόντα και το ποσοστό επί των αποδοχών της χρονικά δεύτερης θέσεως ή απασχολήσεως που θα δικαιούται να απολαμβάνει ο λειτουργός, υπάλληλος, μισθωτός ή συνταξιούχος που σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να υπερβεί το όριο του άρθρου 6 του παρόντος.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με την παρ. 5 του άρθρου 21 του Ν. 1400/1983 (Α' 156) ορίστηκε ότι ο διορισμός ή η πρόσληψη σε δεύτερη θέση ή απασχόληση σε εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων, γίνεται με απόφαση του αρμοδίου κατά περίπτωση οργάνου, χωρίς άλλη διαδικασία.

5. Η παράβαση της θεσπιζόμενης με τις παρ. 1 και 3 του παρόντος άρθρου απαγορεύσεως διώκεται αυτεπάγγελα ή κατόπιν καταγγελίας οποιουδήποτε πολίτη και τιμωρείται ποινικά σαν παράβαση καθήκοντος με ποινή φυλακίσεως τουλάχιστον ενός έτους σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 5 του παρόντος και πειθαρχικά σύμφωνα με το ίδιο άρθρο.

6. Η αληθινή έννοια της παρ. 1 του άρθρου 9 του νόμου 1232/1982 για την "επιαναφορά σε ισχύ, τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων του Ν.Δ. 4352/1964 και άλλες διατάξεις" είναι ότι στο δημόσιο τομέα περιλαμβάνονται όλοι οι κρατικοί φορείς ανεξάρτητα από το καθεστώς δημοσίου ή ιδιωτικού ή μικτού δικαίου που τους διέπει ήτοι:

α) οι Κρατικές ή Δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκπροσωπούνται από το νομικό πρόσωπο του Δημοσίου,

β) οι Κρατικοί ή Δημόσιοι Οργανισμοί σαν κρατικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου,

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το άρθρο 19 παρ. 5 του Ν. 1586/1986 (Α 37): "Η αληθινή έννοια της περίπτωσης β' της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 είναι ότι σ' αυτή περιλαμβάνονται και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης".

γ) οι Κρατικές ή Δημόσιες και παραχωρηθείσες επιχειρήσεις όπως η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού, ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος, η Ελληνική Ραδιοφωνία - Τηλεόραση κλπ.

δ) Τα Κοινωνικά Ιδρύματα του Αστικού Κώδικα που περιήλθαν στο Δημόσιο και χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται απ' αυτό. "Και προκειμένου για τα μέλη της Ακαδημίας Αθηνών εφ' όσον το σύνολο των ακαθάριστων απολαβών αυτών από έξοδα παράστασης ως μελών της Ακαδημίας, συντάξεις, μισθούς ενεργείας, υπερβαίνουν τις ακαθάριστες αποδοχές του Προέδρου του Αρείου Πάγου, όπως ορίζονται στο άρθρο 6 αρ. 1 αυτού του νόμου".

***Το εντός " " εδάφιο της περ.δ' προστέθηκε με το άρθρο 25 του Ν. 1320/1983 (ΦΕΚ Α 6).

ε) οι Τραπεζικές και άλλες ανώνυμες εταιρείες στις οποίες είτε τα κατά τις προηγούμενες περιπτώσεις νομικά πρόσωπα έχουν το σύνολο ή την πλειοψηφία των μετοχών του εταιρικού κεφαλαίου είτε έχουν κρατικό προνόμιο ή κρατική επιχορήγηση, όπως η Τράπεζα Ελλάδος, η Αγροτική Τράπεζα, η Εθνική Τράπεζα, η Κτηματική Τράπεζα, η Εμπορική Τράπεζα, η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως κ.α.

στ) τα κρατικά νομικά πρόσωπα που έχουν χαρακτηρισθεί από το νόμο ή τα δικαστήρια ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, όπως ο Οργανισμός Συγκοινωνιών Ελλάδος, ο Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός και που χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται από οποιοδήποτε των προαναφερομένων νομικών προσώπων.

ζ) Οι θυγατρικές ανώνυμες εταιρείες των πιο πάνω Νομικών Προσώπων των εδαφίων α - στ' αυτής της παραγράφου που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από αυτά.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Βλ. άρθρο 10 παρ. 2 του Ν. 1512/1985 (Α 4) ως προς την πλήρωση των θέσεων των ειδικών γραμματέων.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το άρθρο 10 παρ. 6 του αυτού ως άνω νόμου: "Σε περίπτωση απόσπασης υπαλλήλων που υπηρετούν με οποιαδήποτε σχέση στο δημόσιο τομέα του άρθρου 1 παρ. 6 του Ν. 1256/1982 ο αποσπόμενος λαμβάνει τη διαφορά των αποδοχών της θέσεώς του από τις αποδοχές που ορίζονται στην παρ. 5 του άρθρου αυτού".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Βλέπε άρθρο 94 παρ. 3 του Ν. 1566/1985 (Α 167), ως προς την απασχόληση μαθητών των εκπαιδευτικών μονάδων μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ., των τεχνικών και επαγγελματικών σχολών και των σχολών εναλλασσόμενης εκπαίδευσης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, για την πρακτική τους άσκηση, σύμφωνα με το πρόγραμμα εκπαίδευσης.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το άρθρο 16 παρ. 15 του Ν. 1586/1986 (Α 37): "Υπάλληλοι με οποιαδήποτε σχέση εργασίας του κατά άρθρο 1 παράγραφος 6 του ν. 1256/1982 δημοσίου τομέα, οι οποίοι πάσχουν ή έχουν παιδιά που πάσχουν από νόσημα, το οποίο απαιτεί τακτικές μεταγίσεις αίματος, δικαιούνται έως 22 εργάσιμες μέρες το χρόνο επιπλέον κανονική άδεια, από τις οποίες οι 11 με αποδοχές και 11 χωρίς αποδοχές".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Βλέπε άρθρο 20 παρ. 12 του Ν. 1735/1987 (Α 195) ως προς την μεταφορά προσωπικού που υπηρετεί κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού σε φορείς του δημοσίου τομέα των περιπτώσεων γ', ε', στ' και ζ' της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 με σχέση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το άρθρο 39 παρ. 1 του Ν. 1882/1990 (Α' 43): "Από της ενάρξεως ισχύος του παρόντος νόμου, τα καινούργια επιβατικά αυτοκίνητα, που τίθενται σε κυκλοφορία από πρόσωπα του δημοσίου τομέα, όπως αυτά καθορίζονται από την παρ.6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α'), πρέπει να είναι αυτοκίνητα αντηρυπαντικής τεχνολογίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος. Εξαιρούνται τα αυτοκίνητα των Ενόπλων Δυνάμεων".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το άρθρο 51 του Ν. 1892/1990 (Α' 101), όπως αυτό συμπληρώθηκε διά του άρθρου 4 παρ. 6 του Ν. 1943/1991 (Α' 50), ορίζεται ότι:

"Ο κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 6 του ν. 1256/1982 δημόσιος τομέας περιλαμβάνει μόνο:

α. Τις κάθε είδους δημόσιες υπηρεσίες, που υπάγονται στο νομικό πρόσωπο του Δημοσίου και εκπροσωπούνται από αυτό.

β. Τα κάθε είδους ν.π.δ.δ., εξαιρουμένων των Χρηματοπιστηρίων Αξιών, είτε αυτά αποτελούν οργανισμούς κατά τόπο είτε καθ' ύλην αυτοδιοίκησης.

γ. Τις κάθε είδους κρατικές ή δημόσιες και παραχωρηθείσες επιχειρήσεις και οργανισμούς, "καθώς και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου δημόσιου χαρακτήρα που επιδιώκουν κοινωφελείς ή άλλους δημόσιους σκοπούς."

δ. Τις τράπεζες που ανήκουν στο νομικό πρόσωπο του Δημοσίου, είτε στο σύνολό τους είτε κατά πλειοψηφία και

ε. Τις κάθε είδους θυγατρικές εταιρείες των νομικών προσώπων που αναφέρονται στις περιπτώσεις β' και γ' αυτού του άρθρου, εκτός από τις επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α.

2. Η κατά τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου επαναοριοθέτηση του δημόσιου τομέα δεν θίγει την έκταση εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 44 του ν. 1882/1990, οι οποίες κασιχύνουν των γενικών ή ειδικών καταστατικών διατάξεων φορέων του κατά την παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 ευρύτερου δημόσιου τομέα που προβλέπουν ένταξη στο μόνιμο προσωπικό υπαλλήλων που είχαν προσληφθεί ως έκτακτοι. Στις διατάξεις του άρθρου 44 του ν. 1882/1990 υπάγονται και οι υπάλληλοι των φορέων του κατά την παράγραφο 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 ευρύτερου δημόσιου τομέα, οι οποίοι έχουν προσληφθεί με σύμβαση ορισμένου χρόνου".

*****ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:** Κατά το άρθρο 30 του Ν. 1914/1990 (Α' 178):
 "Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης, Οικονομικών και του κατά περίπτωση άλλου αρμόδιου υπουργού, φορείς του δημόσιου τομέα, κατά την έννοια της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982, όπως επαναοριοθετήθηκε από την παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 1892/1990, μπορεί να εξαιρούνται από την εφαρμογή των διατάξεων που ισχύουν εκάστοτε για το δημόσιο τομέα.
 Στους φορείς της προηγούμενης παραγράφου εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 25 για χρονικό διάστημα δύο ετών μετά την εξαίρεσή τους από το δημόσιο τομέα".

*****ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:** Κατά το άρθρο μόνο της Υ.Α. ΔΟΑ/Φ7/200/41229 (ΠΡΟΕ) της 5.6.12.90 περί παρατάσεως προθεσμίας για σύσταση, σύνθεση και ανασύνθεση συλλογικών οργάνων του Δημόσιου Τομέα (Β' 773) ορίζεται:
 "Η προθεσμία που προβλέπεται στο Άρθρο μόνο της απόφασης του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης, αριθ. ΔΟΑ/Φ7/199/23555/4.10.1989 (ΦΕΚ 767 Β), για τη σύσταση, σύνθεση και ανασύνθεση των συλλογικών οργάνων του κατά το άρθρο 1 παρ. 6 του Ν. 1256/1982 δημόσιου τομέα όπως αυτός οριοθετείται κάθε φορά, στα οποία δεν περιλαμβάνονται τα υπηρεσιακά συμβούλια του άρθρου 14 του Ν.1586/1986, παρατείνεται μέχρι 31.12.1991".

*****ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:** Κατά το άρθρο 89 του Ν. 1943/1991 (Α 50):
 "Όλοι οι φορείς, οι οποίοι πριν από την επαναοριοθέτηση του δημόσιου τομέα με το άρθρο 51 του ν. 1892/1990, ανήκαν στο δημόσιο τομέα σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 6 του ν. 1256/1982 και συνεχίζουν καθοιονδήποτε τρόπο να ελέγονται άμεσα ή έμμεσα από το Δημόσιο ή να χρηματοδοτούνται ή να επιχορηγούνται απ' αυτό, υποχρεούνται να αποστέλλουν στη Βουλή και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το πρώτο δεκαήμερο των μηνών Ιανουαρίου και Ιουλίου κάθε έτους, ονομαστικές καταστάσεις που θα περιλαμβάνουν το προσωπικό που κατά το προηγούμενο εξάμηνο προσλήφθηκε, αποχώρησε ή απολύθηκε, καθώς και την προκύπτουσα συνολική δύναμη του προσωπικού τους κατά κλάδους και ειδικότητες. Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων αυτών, αφού οριστεί εύλογη προθεσμία, τουλάχιστο δέκα ημερών, στον παραβάτη για παροχή εξηγήσεων, επιβάλλεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Προεδρίας της Κυβέρνησης και του Υπουργού Εμπορίου ή άλλου υπουργού που ασκεί επ' αυτών έλεγχο νομιμότητας των πράξεών τους, πρόστιμο από 300.000 δρχ. μέχρι 1.000.000 δραχμών.
 Το πρόστιμο εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Ε.Δ.Ε., υπέρ του Δημοσίου".

*****ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:** Κατά το άρθρο 90 του Ν. 1943/1991 (Α 50):
 "Εργαζόμενοι σε φορείς του δημόσιου τομέα, όπως αυτός οριοθετείτο προ του ν. 1892/1990 από το ν. 1256/1982, πλην του Δημοσίου, ν.π.δ.δ. και ο.τ.α., και σε επιχειρήσεις του άρθρου 57 του Συντάγματος, που εξελέγησαν βουλευτές, δύνανται εφ' όσον δεν απαγορεύεται ρητώς από το Σύνταγμα, μετά τη λήξη της θητείας τους ή σε περίπτωση μη επανεκλογής τους, να επανέλθουν αμέσως στην εργασία τους. Ο χρόνος της θητείας των ανωτέρω, όσον μέχρι σήμερα νόμιμα έχουν επανέλθει, καθώς και των υπαγομένων στις διατάξεις των παρ. 5-8 του άρθρου 18 του ν. 1735/1987, λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας για τη βαθμολογική και μισθολογική εξέλιξή τους. Ο χρόνος αυτός δεν συνυπολογίζεται στη λοιπή υπηρεσία του εργαζομένου για τη λήψη συντάξεως με την ιδιότητα του αυτή. Το σχετικό δικαίωμα ασκείται εντός έτους από την ημερομηνία

απώλειας της βουλευτικής ιδιότητας".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Σύμφωνα με το άρθρο 22 παρ. 1 του Ν. 1947/1991, ΦΕΚ Α 70:

"Η έξοδος φορέων από το δημόσιο τομέα, που προβλέπεται από την παράγραφο 1 του άρθρου 30 του ν. 1914/1990 (ΦΕΚ 178 Α'), μπορεί να είναι ολική ή μερική και γίνεται μόνο με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το άρθρο 42 παρ. 2 του Ν. 1947/1991 (Α` 70):

"Επί ανωνύμων εταιριών, των οποίων οι μετοχές ανήκουν κατά ποσοστό άνω του 50% στον Ο.Α.Ε. ή σε κρατικούς φορείς του άρθρου 1 παρ. 6 του ν. 1256/1982, όπως αρχικώς ίσχυσε, η προθεσμία υποχρεωτικής σύγκλησης έκτακτης γενικής συνέλευσης του άρθρου 39 του ν. 2190/1920 είναι δέκα ημερών και ως τόπος συνεδρίασης της συνέλευσης αυτής δύνανται να ορίζονται τα γραφεία της έδρας μετόχων, που εκπροσωπούν άνω του ημίσεως του μετοχικού κεφαλαίου".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το άρθρο 1 παρ. 4 του Ν. 2042/1992 (Α 75):

"Η αύξηση της παρ. 1 καταβάλλεται και σε συνταξιούχους, που απασχολούνται και ως μισθωτοί στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός έχει οριοθετηθεί με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α'), εφόσον δεν θα λάβουν αύξηση από τη μισθωτή τους υπηρεσία, αν όμως λάβουν αύξηση από την υπηρεσία τους, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις, που διέπουν τη χορήγηση της Α.Τ.Α."

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Η παρ.6 του άρθρου 8 του Ν.2194/1994 (ΦΕΚ Α 34) ορίζει ότι:"Οι υπάλληλοι και λειτουργοί του κατά το άρθρο 1 του ν. 1256/1982 δημόσιου τομέα, που διορίζονται σε θέσεις διοικητών, υποδιοικητών, προέδρων και αντιπροέδρων νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, που εποπτεύονται από το Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μπορούν να λαμβάνουν, κατ' επιλογή τους, είτε της αποδοχής της θέσης στην οποία διορίζονται είτε τις αποδοχές της θέσης που κατείχαν πριν από το διορισμό τους. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου εφαρμόζονται αναδρομικά και για όσους διορίστηκαν στις θέσεις αυτές μετά την 1η Σεπτεμβρίου 1993."

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Για δυνατότητα επιλογής αποδοχών βλέπε άρθρο 4 του Ν.2198/1994 (ΦΕΚ Α 43).

*** Βλ. σχ. με επιμερισμό εργοδοτικών εισφορών άρθρ.παρ.4 άρθρ.9 Ν.3075/2002,η οποία προστέθηκε με την παρ.11 β άρθρ.2 Ν.3234/2004, ΦΕΚ Α 52/18.2.2004.

Ε.Β.

Αριθμός 158/1992

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Σ Υ Ν Ε Δ Ρ Ι Α Σ Ε Ω Σ
ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Ε'

της 5ης, 12ης, 18ης και 19ης Μαρτίου 1992

Μ Ε Λ Η	Α Ν Τ Ι Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο
Μ. Δεσλερής, Αντιπρόεδρος,	Ε Π Ε Ξ Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α
Πρόεδρος του Ε Τμήματος,	Σχεδίου Διατάγματος
Ι. Τζεβελεκάκης, Σύμβουλος,	"Εξοδος της "Δημόσιας Επιχει-
Κ.Γ. Χαλαζαφάντης,	ρήσεως Πετρελαίου Α.Ε." από το
Γ. Δεληγιάννης,	δημόσιο τομέα".
Ι. Μαρής,	
Κ. Μενουδάκος,	Αντιπρόσωποι οι : 1) Σωκράτης
Π.Ν. Φλώρος,	Ποταμιάνος Διευθύνων Σύμβου-
Σ. Ρίζος,	λος ΔΕΠ και 2) Αθ. Πολυχρο-
Γ. Παπαμεντζελοπούλου, Πρόεδρος,	νόπουλος του Υπουργείου Βιο-
Ν. Ρόζος,	μηχανίας,
Α. Ράντος,	"
Μ. Καραμανάφ,	" Εισηγητής ο Πρόεδρος
Ι. Μαντζουράνης,	" Ν. Ρόζος.
Α. Χριστοφορίδου,	"
Δ. Αλεξανδρή,	"
Γ. Σακελλαρίου, Γραμματέας	
του Ε Τμήματος.	

./

σύνολο των διατάξεων αυτών προκύπτει ότι δημόσιος τομέας είναι το ιδιαίτερο νομικό καθεστώς που προκύπτει από επί μέρους νομοθετήματα που αφορούν σε περιορισμούς προσήκοντες ή συναφείς προς την έννοια της δημόσιας υπηρεσίας και αναγομένους είτε στην πρόσληψη και την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού τους, είτε στην απόκτηση και χρήση πόρων προς επίτευξη του δημόσιου σκοπού τον οποίο επιδιώκουν. Συνεπώς, "έξοδος από τον δημόσιο τομέα" σημαίνει, κατά βάση, έξοδο, δηλαδή αποδέσμευση από το ιδιαίτερο αυτό νομικό καθεστώς.

3. Από τις διατάξεις των άρθρων 23 παρ. 2, 29 παρ. 3 και 106 παρ. 3 του Συντάγματος, συνάγεται ότι οι δημόσιες επιχειρήσεις που παρέχουν αγαθά ζωτικής σημασίας για το κοινωνικό σύνολο, όπως είναι ιδίως η ύδρευση, η ενέργεια και οι επικοινωνίες, ασκούν πράγματι δημόσια υπηρεσία. Διότι, ασχέτως του ιδιωτικού προσώπου του, οι επιχειρήσεις αυτές επιδιώκουν τον δημόσιο σκοπό της διασφάλισης στο κοινωνικό σύνολο εκτέλεση των ζωτικών αγαθών, χωρίς τα οποία δεν υφίστανται οι ομαλοί όροι για την κατά τα σύγχρονα κριτήρια αξιοπρεπή διαβίωση του ανθρώπου και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και δραστηριότητάς του που εγγυώνται τα άρθρα 2 παρ. 1 και 5 παρ. 1 του Συντάγματος. Κατά συνέπεια και στις δημόσιες αυτές επιχειρήσεις ισχύει η αρχή της συνεχούς λειτουργίας που διέπει την Δημόσια Διοίκηση. Την θεμελιώδη αυτή αρχήν ουδείς, εντός ή εκτός των δημοσίων επιχειρήσεων, επιτρέπεται να διαταράξει, διότι αυτή τελεί υπό την εγγύηση του κράτους που οφείλει να την πραγματοποιήσει αυτοδυνάμως οσάκις απαιτείται. Ως εκ τούτου, οι δημόσιες επιχειρήσεις που παρέχουν αγαθά ζωτικής σημασίας, ασχέτως του νομικού των ενδύματος, τελούν πάντοτε υπό την εξάρτηση και εποπτεία του κράτους, από την οποία δεν δύνανται να εξέλθουν.

/.

Ε κ θ ε σ η Π ρ α κ τ ι κ ώ ν

Κατά την σημερινή συνεδρίαση το Τμήμα συνήλθε υπό την ανωτέρω σύνθεση στην αίθουσα διασκέψεων προς εξεργασίαν του ανωτέρω σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος, διαβιβασθέντος εις το Συμβούλιον της Επικρατείας από το Υπουργείο Βιομηχανίας Ενεργείας και Τεχνολογίας με το Δ15/Φ.52/5059/24.2.1992 έγγραφό του, που πρωτοκολλήθηκε την 25.2.1992.

Εν πρώτοις ο εισηγητής ανέφερε ότι με το υπό εξεργασίαν σχέδιο προεδρικού διατάγματος ρυθμίζεται η "έξοδος της "Δημόσιας Επιχείρησης Πετρελαίου Α.Ε." (εφεξής ΔΕΗΠ) από το δημόσιο τομέα".

Εν συνεχεία ο εισηγητής ανέπτυξε τη γνώμη του επί των ζητημάτων που προκύπτουν από την εξεργασία του σχεδίου και μετά από σχετική συζήτηση το Τμήμα γνωμοδότησε ως ακολούθως :

1. Με το άρθρο 23 του Ν. 1914/1990 (178 Α), επετράπη η αύξηση του κεφαλαίου επιχειρήσεων που ανήκουν στον δημόσιο τομέα και λειτουργούν κυρίως υπό τη μορφή ανώνυμης εταιρίας με αποκλειστικό μέτοχο το Ελληνικό Δημόσιο, υπό την προϋπόθεση ότι το 51% του συνόλου των μετοχών θα ανήκει σε αυτό. Περαιτέρω, με το άρθρο 30 του αυτού Ν., όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με το άρθρο 22 του Ν. 1947/1991 (70 Α), χορηγήθηκε η εξουσιοδότηση για την έκδοση διαταγμάτων με τα οποία θα εξέρχονται από τον δημόσιο τομέα φορείς, επί των οποίων θα εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις του ανωτέρω άρθρ. 25 επί 2 έτη μετά την έξοδό τους.

2. Ο όρος "δημόσιος τομέας" απαντάται στην παρ. 6 του άρθρ. 1 του Ν. 1256/1982 (65 Α), στο άρθρ. 19 του Ν. 1682/1987 (14 Α), όπως αυτό τροποποιήθηκε με την παρ. 10 του άρθρ. 22 του Ν. 1735/1987 (195 Α) και στο άρθρο 51 του Ν. 1892/1990 (101 Α). Από το

/.

4. Από τις συνταγματικές, όμως, αυτές διατάξεις, ιδίως δε από εκείνη της παρ. 3 του άρθρ. 106, συνάγεται ότι ο νομοθέτης δεν δεσμεύεται με τον ίδιο τρόπο καθ' όσον αφορά τη νομική μορφή των εν λόγω δημοσίων επιχειρήσεων, οι οποίες, επομένως, επιτρέπεται να λειτουργούν είτε κατά τους κανόνες του δημοσίου δικαίου, είτε κατά τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου, ανήκουσες στην τελευταία αυτή περίπτωση είτε αποκλειστικώς στο Κράτος, είτε εν μέρει σε αυτό, είτε, τέλος, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου εξυπηρετώντα τον δημόσιο σκοπό με τη μέθοδο της παραχώρησης (δραστηριότητας) ή άλλως πως. Λόγω όμως του κατά τα ανωτέρω δημοσίου σκοπού τους, οι επιχειρήσεις αυτές θα πρέπει πάντοτε να λειτουργούν υπό τη νομική εγγύηση και εποπτεία του Κράτους, ούτως ώστε να παρέχουν συνεχώς προς το κοινωνικό σύνολο καλής ποιότητας αγαθά και υπηρεσίες. Κατά ταύτα, οι ανωτέρω εξουσιοδοτικές διατάξεις με τις οποίες ουδόλως θίγεται η κρατική εποπτεία των ως άνω δημοσίων επιχειρήσεων, αλλ' επιτρέπεται απλώς η αποδέσμευσή τους από περιοριστικές διατάξεις που αφορούν ιδίως στην κατάσταση των υπαλλήλων τους, στο καθεστώς των προμηθειών τους και της εκτέλεσής των έργων τους, με ταυτόχρονη δυνατότητα αυξήσεως του κεφαλαίου τους διά της αγοράς μετοχών από ιδιώτες υπό τους όρους του άρθρ. 25 του Ν. 1914/1990, δεν αντικαθίστανται προσηρμένες συνταγματικές διατάξεις. Οικόθεν δε νοείται ότι επί των εν λόγω επιχειρήσεων εξακολουθούν να ισχύουν και οι κείμενες περί αυτών διατάξεις όσον αφορά την εποπτεία του κράτους και την συνεχή παροχή των υπ' αυτών παραγομένων προϊόντων και παρεχομένων υπηρεσιών.

5. Εξ άλλου, οι ειρημένες εξουσιοδοτικές διατάξεις είναι ωριμένες, εφ' όσον με αυτές καθορίζεται κατά τρόπον συγκεκριμένο το αντικείμενο της εξουσιοδοτήσεως, ήτοι η έξοδος δημοσίων επιχει-

/.

ρήσεων από τις προαναφερθείσες περιοριστικές διατάξεις του δημοσίου τομέα και υπό τους προαναφερθέντας περιορισμούς.

6. Εν προκειμένω, σκοπός της ΔΕΠ είναι η ανάπτυξη της βιομηχανίας του πετρελαίου σε όλες της τις φάσεις (άρθρ. 4 Ν. 87/1975) και η καθ' ανάθεση από το Κράτος άσκηση των αρμοδιοτήτων του στον τομέα αυτό (άρθρ. 3 Ν. 1571/1985, 192 Α). Ο σκοπός αυτός της ΔΕΠ θεωρείται από τον ίδιο τον νομοθέτη ως εξυπηρετών το δημόσιο συμφέρον και ως ζωτικής σημασίας για την Πολιτεία και την εθνική οικονομία (άρθρ. 7 Ν. 87/1975). Συνεπώς η ΔΕΠ ασκεί πράγματι δημόσια υπηρεσία. Περαιτέρω, όμως, εφ' όσον λειτουργεί υπό την μορφή της Α.Ε. της οποίας μόνος μέτοχος είναι το Δημόσιο, (βλ. άρθρ. 8 Ν. 87/1975), εμπίπτει στις προαναφερθείσες εξουσιοδοτικές διατάξεις. Όπως δε συνάγεται από αυτές και την εισηγητική έκθεση επί της δευτέρας εξ αυτών (άρθρ. 30 Ν. 1914/1990), με αυτές αποσκοπείται η διά της εκδόσεως διαταγμάτων μείωση του εύρους του δημόσιου τομέα, αφαιρουμένων από αυτόν μόνον φορέων του και, ειδικότερα, δημοσίων επιχειρήσεων. Το υπό επεξεργασίαν σχέδιο, συνεπώς, αν και ρυθμίζει θέματα αναγόμενα στο καθεστώς το οποίο εφεξής θα διέπει ένα νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, όπως είναι η ΔΕΠ, φέρει κανονιστικό χαρακτήρα, δοθέντος ότι από τις εξουσιοδοτικές αυτές διατάξεις προκύπτει κρατική βούληση προς ρυθμιστική των θεμάτων αυτών επέμβαση, προκειμένου να επιδιωχθούν και να εξασφαλισθούν σκοποί γενικότερου κρατικού ενδιαφέροντος, αναγόμενοι κατά τον νομοθέτη στην αποδοτικότερη λειτουργία δημοσίας υπηρεσίας (πρβλ. Π.Ε. 745/1969, 734, 827/1970, 226/1971, 316/1972, 30/1979).

7. Κατά τα λοιπά και δι' εφ' όπωρος περιεχομένου, παρατηρείται ότι :

α) Από την ρητή επιφύλαξη του άρθρου 1 του Δ/τος εν

/.

συνδυασμό προς τα άρθρα 30 παρ. 2 και 25 του Ν. 1914/1990 προκύπτει ότι το 51% του συνόλου των μετοχών της ΔΕΠ θα παραμείνει εις χείρας του Δημότη και μετά την πάροδο της υπό του άρθρου 25 προβλεπόμενης διετίας.

β) Στο άρθρο 1 του σχεδίου θα πρέπει να παρατεθούν οι διατάξεις περί του οικονομικού ελέγχου της ΔΕΠ οι οποίες εξακολουθούν να ισχύουν, όπως π.χ. ο Ν. 1488/1984 (168 Α).

γ) Το δέφιο δ. του αυτού άρθρου του σχεδίου είναι αόριστο. Θα πρέπει να διευκρινισθεί η μέθοδος με την οποία θα γίνεται η παρακολούθηση, ως π.χ. υποβολή του ετήσιου προγράμματος της ΔΕΠ στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και αναφορών περί της πορείας εκτελέσεώς του κ.λπ.

δ) Τέλος, από το άρθρο 2 του υπό επεξεργασία σχέδιου, συνάγεται ότι τα ανωτέρω ισχύουν και επί όλων των θυγατρικών εταιρειών της Δ.Ε.Π., ήτοι : α) Τα Ελληνικά δώλιστα Αεροπορικού Α.Ε., β) την ΔΕΠ - Ερευνα - Εκμετάλλευση Υδρογονανθράκων (ΔΕΠ-ΕΚΥ), γ) την "ΕΚΟ - Ελληνικές Επενδύσεις Πετρελαιοειδών και Χημικών Α.Ε.", δ) την Α.Ε. Δώλιστηρίου Θεσσαλονίκης, ε) την ΕΚΟ - ΑΒΕΕ και στ) την ΑΣΠΡΟΦΟΣ Α.Ε.

8. Μειωτικές: Ο Σύμβουλος Γ. Δεληγιάννης διετύπωσε την άποψη ότι η παραχώρηση δημόσιας υπηρεσίας επιτελούμενης από δημόσια επιχείρηση είναι συνταγματικώς επιτρεπτή μόνον αν τίθενται τα χρονικά όρια της παραχώρησης, γεγονός που δεν συμβαίνει εν προκειμένω.

Οι Σύμβουλοι Γ. Δεληγιάννης, Κ. Μενουδάκος και Π.Ν. Φλόρος και οι Πάρεδροι Ι. Μαντζουράνης και Δ. Αλεξανδρής υποστήριξαν τη γνώμη ότι για να κριθεί αν η εξουσιοδότηση που παρέχεται με τα άρθρα 30 του Ν. 1914/1990 και 22 του Ν. 1947/1991 είναι

ειδική και, επομένως, σύμφωνη προς το Σύνταγμα, πρέπει να διακριθεί η έννοια της παραγράφου 2 του πρώτου από τα άρθρα αυτά και, ειδικότερα, η έννοια του χρονικού περιορισμού της διετίας που προβλέπεται στην παράγραφο αυτή, δεδομένου ότι καταλείπονται αμφιβολίες κατά πόσο η δυνατότητα μεταβολής της κεφαλαιακής κατάστασης των δημόσιων επιχειρήσεων που εξαιρούνται από την εφαρμογή των διατάξεων για το δημόσιο τομέα, δηλαδή η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και η διάθεση μετοχών σε ιδιώτες, επιτρέπεται να γίνει μόνο στην προαναφερόμενη διετία με τους περιορισμούς, τους οποίους θέτει το παραπάνω άρθρο 25 και στους οποίους περιλαμβάνεται η επιταγή να παραμείνει στην κυριότητα του Δημοσίου το 51% τουλάχιστον του συνόλου των μετοχών ή αν, αντίθετως, μετά την πάροδο της διετίας επιτρέπεται η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και η διάθεση των μετοχών χωρίς τους περιορισμούς αυτούς. Συγκεκριμένα, κατά τη γνώμη των παραπάνω μελών, η εξουσιοδότηση μπορεί να θεωρηθεί ειδική μόνο με την πρώτη από τις προαναφερόμενες εκδοχές ως προς την έννοια της παραγράφου 2 του άρθρου 30 Ν. 1914/1990, αφού με την εκδοχή αυτή προκύπτουν οι συγκεκριμένες συνέπειες, τις οποίες επιφέρει η χρήση της εξουσιοδότησης, δηλαδή η έκδοση διατάγματος για την έξοδο δημόσιας επιχείρησης από το δημόσιο τομέα, και οι οποίες συνίστανται, εκτός από την κατάργηση της διαδικασίας έγκρισης από όργανα της Διοίκησης των αποφάσεων των οργάνων της δημόσιας επιχείρησης που αφορούν τα θέματα, τα οποία αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 22 Ν. 1947/1991, στη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 25 Ν. 1914/1990, που εισάγει ολοκληρωμένη ρύθμιση των θεμάτων, τα οποία ανακύπτουν από την αύξηση του κεφαλαίου, ενώ κατά τα λοιπά η δημόσια επιχείρηση εξακολουθεί να διέπεται από τις διατάξεις του ιδρυτικού της νόμου και γενικότερα κάθε νομοθετήματος που

ρυθμίζει το σκόπο, την οργάνωση και λειτουργία της. Αντιθέτως, με την ερμηνευτική εκδοχή ότι, κατά το άρθρο 30 παρ. 2 Ν. 1914/1990, μετά την πάροδο της διετίας επιτρέπεται αύξηση του κεφαλαίου της δημόσιας επιχείρησης και διάθεση των μετοχών κατ' εφαρμογή της κοινής νομοθεσίας για τις εταιρείες, χωρίς του περιορισμούς που θεσπίζει το άρθρο 25 του ίδιου νόμου, η επίμαχη εξουσιοδότηση θα ήταν μη έγκυρη ως αόριστη διότι τέτοια μεταβολή της κατάστασης του μετοχικού κεφαλαίου, την οποία θα καθιστούσε επιτρεπτή η έκδοση, με βάση την εξουσιοδότηση αυτή, διατάγματος εξόδου της δημόσιας επιχείρησης από το δημόσιο τομέα, δεν θα μπορούσε να εναρμονιστεί με το ειδικό νομοθετικό καθεστώς, το οποίο διέπει τις κατ' ιδίαν δημόσιες επιχειρήσεις και κατά το οποίο προβλέπεται κατ' κανόνα ότι οι επιχειρήσεις αυτές λειτουργούν με τη νομική μορφή της ανώνυμης εταιρείας, της οποίας οι μετοχές, στο σύνολο τους ή κατά πλειοψηφία, ανήκουν στο Δημόσιο, η μεταβολή δε αυτή, κατά συνέπεια, θα επέφερε εμμέσως την κατάργηση ή τροποποίηση ορισμένων ρυθμίσεων προβλεπόμενων στο ειδικό αυτό καθεστώς, οι οποίες όμως δεν προσδιορίζονται στην εξουσιοδοτική διάταξη. Ως προς το ζήτημα αυτό της εννοίας του άρθρου 30 παρ. 2 Ν. 1914/1990, τα παραπάνω μέλη του Συμβουλίου έχουν τη γνώμη ότι ορθή είναι η πρώτη από τις προαναφερόμενες δύο ερμηνευτικές εκδοχές δεδομένου ότι από τις προαναφερόμενες εξουσιοδοτικές διατάξεις δεν συνάγεται ότι ο νομοθέτης απέβλεψε σε μεταβολή του μετοχικού κεφαλαίου των δημόσιων επιχειρήσεων που εξαιρούνται από την εφαρμογή των διατάξεων που ισχύουν στο δημόσιο τομέα, πέρα από τη μεταβολή εκείνη που ρυθμίζεται με το άρθρο 25 Ν. 1914/1990, ενόψει και του ότι ουδέμία πρόνοια λαμβάνεται, είτε με διατάξεις εισαγόμενες ευθέως με το νόμο είτε με την παροχή σχετικής νομοθετικής εξουσιοδότησης, για την αντιμετώπιση των ζητημάτων που θα δημιουργούσε

/.

μεταβολή του μετοχικού κεφαλαίου πέρα από το πλαίσιο που χαράσσεται το άρθρο αυτό, όπως είναι η εναρμόνιση του καθεστώτος που θα προέκυπτε από τέτοια μεταβολή προς το ειδικό καθεστώς, το οποίο έχει θεσπιστεί για τις κατ' ιδίαν δημόσιες επιχειρήσεις και το οποίο περιέχει, κατά κανόνα, πρόνοια και ιδιαίτερες ρυθμίσεις συναρτάμενες προς το χαρακτήρα τους ως επιχειρήσεων που ανήκουν στο Δημόσιο, όπως συμβαίνουν και με τη Δημόσια Επιχείρηση Πετρελαίου. Από την παραπάνω άποψη, λοιπόν, η επίμαχη εξουσιοδότηση δεν ενδέχεται αοριστία.

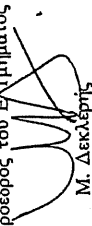
Οι Σύμβουλοι Γ. Δεληγιάννης, Π.Ν. Φλώρος και οι Πάρεδροι Αθ. Ράντος και Ιω. Μαντζουράνης υποστήριξαν την άποψη ότι για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και τη μεταβίβαση μετοχών της Δ.Ε.Π. σε τρίτους χρειάζεται ειδική εξουσιοδότηση - εν όψει των διατάξεων των άρ. 5, 7 και 29 του ιδρυτικού της επιχειρήσεως Ν. 87/75 - η οποία δεν υπάρχει εν προκειμένω.

Ο Πάρεδρος Ν. Ρόζος υποστήριξε την άποψη ότι οι εξουσιοδοτικές διατάξεις είναι αόριστες - διότι Ι) δεν αναφέρεται σε αυτές ποίων φορέων επιτρέπεται η έξοδος από το δημόσιο τομέα - αοριστία μη δυναμένη να καλυφθεί με ερμηνεία τους -, ούτε τίθενται τα κριτήρια βάσει των οποίων αυτή επιτρέπεται και ΙΙ) δεν καθορίζουν τα κριτήρια βάσει των οποίων η έξοδος αυτή είναι μερική - και κατά πόσο - η ολική.

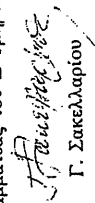
Προς πιστοποίηση των ανωτέρω συντάσσεται το παρόν πρακτικό.

Ο Πρόεδρος του Ε.Τριμήματος

Η Γραμματέας του Ε.Τριμήματος

M. Δεκλέρης

Γ. Σακελλαρίου

Εκτός από

Αριθμός 21/2000
 Το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο
 (κατά το άρθρο 100 του Συντάγματος)

Ενωσια Σημείωση
 Επιχειρήση

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές Στέφανο Ματθία, Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, ως Πρόεδρο, Γεώργιο Δεληγιάννη, Αντιπρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, (κωλυμένου του Προέδρου και των αρχαιοτέρων του Αντιπροέδρων), Αθανάσιο Μπαλκίτζα, Αντιπρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου (κωλυμένου του Προέδρου και του αρχαιότερου του Αντιπροέδρου), Πέτρο Χριστόφορο, Θεόφιλο Χατζηπαύλου, Νικόλαο Σκλία, Συμβούλους της Επικρατείας, Γεώργιο Βρέττα (αναπληρωματικό μέλος, κωλυμένου του τακτικού μέλους Γεωργίου Κρασσά), Εμμανουήλ Δαμάσκο, Δημήτριο Σουλτανιά, Θεόδωρο Λαφαζάνο, Εισηγητή, Αρεοπαγίτες, Μαρία Καραμανώφ, Σύμβουλο της Επικρατείας, και το Γραμματέα Γρηγόρη Ψύλλια.

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 20 Σεπτεμβρίου 2000, για να δικάσει την παρακάτω υπόθεση μεταξύ των:

ΕΝΙΣΤΑΜΕΝΩΝ: 1) Πολυξένης Γιαννακοπούλου του Λάμπρου, κατοίκου Θεσσαλονίκης, 2) Δέσποινας Νοταρίδου του Αποστόλου, κατοίκου Θεσσαλονίκης, οι οποίες παραστάθηκαν δια του πληρεξουσίου τους δικηγόρου Πέτρου Μηλιαράκη.

ΚΑΘΗΣ Η ΕΝΣΤΑΣΗ: Χρύσας Αράπογλου, κατοίκου Θεσσαλονίκης, η οποία παραστάθηκε μετά των πληρεξουσίων της δικηγόρων Κωνσταντίνου Χρυσόγονου και Στέφ.Κουτσομπίνα.

Οι ενιστάμενες με την από 26 Απριλίου 2000 ένστασή τους, ενώπιον του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, που κατέθεσαν κατά νόμο στο Γραμματέα του με αριθμό 32/2.5.2000, ζήτησαν όσα αναφέρονται στο αιτητικό της.

Η εκδίκαση της υποθέσεως άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Αρεοπαγίτη, Θεόδωρου Λαφαζάνου.

Κατόπιν το Δικαστήριο άκουσε τους πληρεξουσίου δικηγόρους των διαδίκων, οι οποίοι ανέπτυξαν και προφορικά τις προτάσεις τους.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

Επειδή, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 58, 100 παρ. 1 περ. α' του Συντάγματος, 6 περ. α' και 24 επ. του ν. 345/1976 ασκήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου η από 26-4-2000, με αριθμό κατάθεσης 32/2-5-2000, ένσταση των Πολυξένης Γιαννακοπούλου και Δέσποινας Νοταρίδου, εκλογέων της εκλογικής περιφέρειας Α' Θεσσαλονίκης του Νομού Θεσσαλονίκης. Η ένσταση αυτή, η οποία έχει ως αίτημα την ακύρωση της ανακήρυξης, με την απόφαση 9578/2000 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, της Χρύσας Αράπογλου, ως βουλευτή του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος (ΠΑΣΟΚ), κατά τις εκλογές της 9-4-2000, στην ίδια εκλογική περιφέρεια, ασκήθηκε νομότυπα και εμπρόθεσμα (κατάθεση στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 2.5.2000), δηλαδή μέσα στη δεκαπενθήμερη προθεσμία του άρθρ. 25 του ν. 345/1976, δεδομένου ότι η απόφαση 9578 του Πολ.Πρωτ.Θεσσαλονίκης για την ανακήρυξη των βουλευτών της εν λόγω περιφέρειας δημοσιεύθηκε στις 17.4.2000). Για τη νομοποίησή τους οι ενιστάμενες προσκόμισαν νομίμως επικυρωμένα αντίγραφα των εκλογικών τους βιβλιαρίων, από τα οποία προκύπτει η εγγραφή τους στους εκλογικούς καταλόγους της άνω εκλογικής περιφέρειας, σύμφωνα με το άρθρο 116 του Π.Δ/τος 55/1999 "κωδικοποίηση σ' ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών". Η ένσταση, κατά το αίτημά της να ανακηρυχθεί ως βουλευτής ο επόμενος κατά σειρά σταυρών προτίμησης από τον ίδιο συνδυασμό στην ίδια εκλογική περιφέρεια (εππλαχών) είναι απαράδεκτη, καθόσον δεν έχει τέτοια δικαιοδοσία το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, το οποίο κατά το άρθρ. 32 παρ. 1 του ν. 345/1976, όταν διαπιστώσει κώλυμα εκλογιμότητας σε ανακηρυχθέντα βουλευτή, του οποίου η εκλογή προσβάλλεται με ένσταση, αρκείται στην απαγγελία της ακύρωσης της ανακήρυξής του ως βουλευτή.

Επειδή, κατά τη διάταξη του άρθρ. 56 παρ.3 του Συντάγματος "Εμμισθοι δημόσιοι υπάλληλοι... υπάλληλοι δημόσιων επιχειρήσεων ... δεν μπορούν να ανακηρυχθούν υποψήφιοι ούτε να εκλεγούν βουλευτές, σε οποιαδήποτε εκλογική περιφέρεια στην οποία υπηρέτησαν περισσότερο από τρεις μήνες κατά την τριετία πριν από τις εκλογές.....". Ως "δημόσια επιχείρηση", κατά την έννοια της διάταξης είναι εκείνη για την οποία ο νόμος, ιδρυτικός ή άλλος ή άλλη κανονιστική πράξη, βάσει νόμου, προβλέπει ότι λειτουργεί χάριν του δημόσιου συμφέροντος, περαιτέρω δε, οργανωμένη σε

νομικό πρόσωπο, στο οποίο το Δημόσιο ασκεί αποφασιστική επιρροή, λειτουργεί με κριτήρια επιδίωξης οικονομικού αποτελέσματος, με την έννοια όχι της κερδοσκοπίας, η οποία δεν αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για τη δραστηριότητά της, αλλά της δημιουργίας οικονομικών δυνατοτήτων (όπως με τη μείωση του κόστους των παρεχόμενων υπηρεσιών) για την επίτευξη των βασικών σκοπών της (πρβλ. ΑΕΔ 32, 61, 71, 86, 87 και 91/97, 29, 30 και 31/95, 40 και 42/91, 46/90, 32/82). Τέτοια επιχείρηση αποτελεί και η ιδρυθείσα με το ν. 1730/1987, ρητά χαρακτηριζόμενη ως δημόσια επιχείρηση που ανήκει στο δημόσιο τομέα (ν. 1256/1982), ελέγχεται και εποπτεύεται από το Κράτος, ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία "ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ - ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε." και με το διακριτικό τίτλο "ΕΡΤ - Α.Ε." (βλ. ΑΕΔ 40, 41/1991). Στα πλαίσια της "ΕΡΤ ΑΕ" κατά το άρθρ. 2 παρ. 6 του ν. 2173/1993 και του άρθρ. 1 του εκδοθέντος κατ'εξουσιοδότηση αυτού Π.Δ/τος 133/1994 λειτουργεί και η "Ελληνική Ραδιοφωνία - Τηλεόραση - 3" (ΕΡΤ-3), η οποία δεν αποτελεί αυτοτελές νομικό πρόσωπο, αλλά λειτουργεί, ως ανεξάρτητος κλάδος της και με τις ίδιες προϋποθέσεις, στα πλαίσια της "ΕΡΤ Α.Ε.". Το προσωπικό της ΕΡΤ, κατά το Γενικό Κανονισμό Προσωπικού (ΓΚΠ-ΕΡΤ ΑΕ) που εγκρίθηκε με την απόφ. Αναπλ. Υπ. Προεδρ. Κυβερνήσεως 8256/Ζ2/815/12.4.89 (ΦΕΚ Β' 383), όπως αυτός ίσχυε κατά τον επίδικο χρόνο, συνδέεται με αυτή με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου και διακρίνεται σε τακτικό και έκτακτο (άρθρ. 2 παρ. 1). "Τακτικό προσωπικό" που υπάγεται στις διατάξεις του Κανονισμού αυτού είναι μόνο εκείνοι που καλύπτουν αντίστοιχες οργανικές θέσεις (άρθρ. 2 παρ. 2), ενώ "έκτακτο προσωπικό" είναι εκείνοι που προσλαμβάνονται με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου σε οργανικές θέσεις για την κάλυψη ειδικών αναγκών, ως ειδικοί σύμβουλοι, προσωπικό ειδικών θέσεων, δημοσιογράφοι κλπ. και το έκτακτο αυτό προσωπικό υπάγεται μόνο στις διατάξεις του κανονισμού που αναφέρονται ρητά σαντό (άρθρ. 2 παρ. 3). Περαιτέρω ορίζεται ότι οι δημοσιογράφοι, ως "έκτακτο προσωπικό", των οποίων ο αριθμός ορίζεται σε 532 (άρθρ. 7 παρ. 2 εδ. γ'), προσλαμβάνονται με σύμβαση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου με απόφαση του ΔΣ της ΕΡΤ ΑΕ μετά από εισήγηση του αρμόδιου Γεν.Δ/ντή (άρθρ. 7 παρ. 2 στοιχ. α') και επ'αυτών εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρ. 5 παρ. 1 εδ. α', παρ. 2 εδ. α', γ'- η' και παρ. 3, 4, άρθρ. 6 παρ. 4, 6, 7 και 9 άρθρ. 10 παρ. 1-3, 8 εδ. α' και 9, άρθρ. 11, 15-17, 19, 20, 22-24, άρθρ. 25 παρ. 2, 3, 5-12 και άρθρ. 26-51. Από τις διατάξεις αυτές του ΓΚΠ που εφαρμόζονται επί του έκτακτου προσωπικού και ιδίως από το άρθρο 5 παρ. 1 εδ. α, κατά το οποίο για την πρόσληψή του απαιτείται η ύπαρξη κενής οργανικής θέσης, το άρθρο 11 κατά το οποίο τηρείται ατομικός φάκελος του προσωπικού και κατατάσσεται αυτός σε επετηρίδα, το άρθρ. 16 περί αξιολόγησης αυτού, το άρθρο 19 περί ιεραρχικής εξάρτησης αυτού, το άρθρο 20 για τα υπηρεσιακά συμβούλια, το άρθρο 22 για τις τοποθετήσεις και μεταθέσεις, το άρθρο 23 για τις αποσπάσεις και μεταβάσεις εκτός έδρας, το άρθρο 24 για το χρόνο εργασίας, το άρθρο 25 για τις κανονικές άδειες και ιδίως τα άρθρα 38 επ. για την πειθαρχική ευθύνη τους, προκύπτει ότι οι εν λόγω δημοσιογράφοι συνδέονται με την επιχείρηση με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας. Στην προκείμενη περίπτωση από όλα τα έγγραφα της δικογραφίας, τα οποία προσκομίσθηκαν εμπρόθεσμα, αποδείχθηκαν τα ακόλουθα: Η καθής η ένσταση προσλήφθηκε, ως δημοσιογράφος από την ΕΡΤ ΑΕ βάσει της από 7-2-1991 έγγραφης "σύμβασης εργασίας" κατά το περιεχόμενο της οποίας "1. Η σύμβαση αυτή συνάπτεται ως σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου και η ισχύς της αρχίζει την 1.5.88". 2. Ο δεύτερος από τους συμβαλλόμενους υποχρεώνεται να προσφέρει εργασία με πλήρες ωράριο. Τυχόν απασχόλησή του για λιγότερο χρόνο από τον κανονικό δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως τροποποίηση της σύμβασης και η ΕΡΤ μπορεί να απαιτήσει την απασχόλησή του με πλήρες ωράριο. 3. Οι αποδοχές του δεύτερου καθορίζονται σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από τη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας για την ειδικότητα των δημοσιογράφων..... 5. Ο δεύτερος συμβαλλόμενος υποχρεώνεται να πηγαίνει στο εξωτερικό εφόσον το αποφασίζει η υπηρεσία. 6. Ο δεύτερος των συμβαλλόμενων υποχρεώνεται να βρίσκεται στην εργασία του στην καθορισμένη ώρα, να συμμορφώνεται με τις εντολές, τις οδηγίες και διαταγές των Προϊσταμένων, καθώς και με τις διατάξεις του Κανονισμού και για τον οποίο αναγνωρίζουν και οι δύο συμβαλλόμενοι ότι αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της σύμβασης...". Περαιτέρω προκύπτει από τη βεβαίωση, με αριθμό πρωτ. 1817/17.7.2000 της Διευθύντριας Διοίκησης Διαχείρισης της ΕΡΤ 3, ότι "οι υπηρεσίες που η κ. Αράπογλου προσέφερε στην ΕΡΤ 3 κατά την τελευταία τριετία, συνίστανται στην επιμέλεια κύκλου ντοκυμαντέρ με το γενικό τίτλο "Παιδες Ελλήνων", τα οποία πραγματεύονταν την παρουσίαση του έργου σημαντικών Ελλήνων της αλλοδαπής. Μέσα στο γενικό αυτό πλαίσιο, η κ. Αράπογλου επέλεγε ελεύθερα τα θέματά της, τα πρόσωπα που θα παρουσιάσει, καθώς και τον τρόπο παρουσίασης αυτών". Στην ίδια

βεβαίωση αναφέρεται, ότι η καθής η ένσταση δεν είχε κάνει χρήση του δικαιώματος, που είχε σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 23 Ν. 1730/1987, για σύναψη σύμβασης αποκλειστικής απασχόλησης. Δεν αποδείχθηκε ότι (όπως υποστηρίζει αβάσιμα η καθής η ένσταση) η εν λόγω σύμβαση (που έχει όλα τα χαρακτηριστικά της σύμβασης εξαρτημένης εργασίας αόριστου χρόνου) είχε μετατραπεί στην πραγματικότητα σε σύμβαση παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών ή σε σύμβαση έργου. Η επιλογή των θεμάτων συγκεκριμένης τηλεοπτικής εκπομπής ή των παρουσιαζόμενων προσώπων και του τρόπου παρουσίασης δεν μεταβάλλει το είδος της σύμβασης, καθόσον δεν προκύπτει αλλαγή και των πιο πάνω όρων της, από τους οποίους συνάγεται η ύπαρξη νομικής εξάρτησης. Εξάλλου η ελευθερία της καθής, ως δημοσιογράφου, να επιλέγει θέματα, πρόσωπα και τρόπο παρουσίασης του έργου ελλήνων της αλλοδαπής, που της είχε ανατεθεί, δεν απέκλειαν το χαρακτήρα της εξαρτημένης εργασίας, αφού πρόκειται για ευχέρειες, σύμφωνες προς τη φύση της εργασίας του δημοσιογράφου. Άλλωστε, όπως προκύπτει από την υπάρχουσα στο φάκελλο κατάσταση μισθοδοσίας, η καθής εισέπραττε αποδοχές (μισθό με επιδόματα και Α.Τ.Α.), υποκείμενες σε ασφαλιστικές κρατήσεις υπέρ του ΙΚΑ και άλλων ασφαλιστικών οργανισμών. Κατά συνέπεια η καθής η ένσταση, η οποία προσέφερε συνεχώς (από 1-5-1988 κατά το κείμενο της σύμβασης) τις υπηρεσίες υπαλλήλου δημόσιας επιχείρησης μέχρι την ανακήρυξή της ως υποψήφιας για το αξίωμα του βουλευτή (ενώ παραιτήθηκε την 20-4-2000), είχε κώλυμα εκλογιμότητας στις εκλογές της 9-4-2000, κατά το άρθρο 56 παρ. 3 του Συντάγματος. Η άποψη της καθής η ένσταση, ότι το έκτακτο προσωπικό δημόσιας επιχείρησης πρέπει να εξομοιωθεί προς τους έκτακτους υπαλλήλους του Δημοσίου και των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, για τους οποίους έχει κριθεί, από το Δικαστήριο τούτο, ότι δεν υπάρχει κώλυμα εκλογιμότητας, όταν παρέχουν υπηρεσίες, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, δεν είναι ορθή, καθόσον η ανυπαρξία του κωλύματος των εκτάκτων αυτών υπαλλήλων συνδέεται με την έλλειψη σχέσεως δημοσίου δικαίου, ενώ στις δημόσιες επιχειρήσεις όπως η ΕΡΤ Α.Ε., όλο το προσωπικό (τακτικό και έκτακτο) συνδέεται, με αυτές με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου η οποία δεν παραλλάσσει ούτε κατά τη νομική της μορφή ούτε κατά τα ουσιαστά εννοιολογικά της γνωρίσματα. Κατά συνέπεια η προτεινόμενη εξομοίωση, που θα συνεπαγόταν διαχωρισμό του προσωπικού με τυπικά απλώς κριτήρια διαφορετικά, της υπαγωγής σε όλες ή σε ορισμένες μόνο από τις διατάξεις του Γεν.Καν.Προσωπικού ΕΡΤ Α.Ε., δεν έχει συνταγματικό ή νομοθετικό έρεισμα. Επίσης δεν είναι βάσιμη η άποψη της καθής, ότι τα κωλύματα των δημοσιογράφων της ΕΡΤ Α.Ε. πρέπει να κριθούν βάσει όσων ίσχυαν κατά την ψήφιση του Συντάγματος (το έτος 1975), όταν οι εργαζόμενοι, ως δημοσιογράφοι, στο ΕΙΡΤ, που ήταν Ν.Π.Δ.Δ., συνδέονταν με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου και επομένως για το λόγο αυτό δεν είχαν τότε κώλυμα εκλογιμότητας. Και τούτο διότι τα κωλύματα εκλογιμότητας για τους υπαλλήλους δημόσιας επιχείρησης δεν εξαρτώνται από το νομοθετικό καθεστώς που ίσχυε κατά την έναρξη ισχύος του Συντάγματος, αλλά συντρέχουν ή μη βάσει του εκάστοτε νομοθετικού πλαισίου. Ακολουθώντας, αφού είναι βάσιμος ο πρώτος λόγος της κρινόμενης ένστασης, παρέλκει η έρευνα των λοιπών λόγων και πρέπει η ένσταση να γίνει δεκτή και να ακυρωθεί η ανακήρυξη της καθής, ως βουλευτή, που έγινε με την πιο πάνω απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης. Περαιτέρω το Δικαστήριο, εκτιμώντας τις περιστάσεις, κρίνει ότι πρέπει να απαλλαγεί ολικά η καθής η ένσταση από τη δικαστική δαπάνη (άρθρο 25 παρ. 3 του Ν. 345/1976).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την ένσταση.

Ακυρώνει την ανακήρυξη, με την απόφαση 9578/2000 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, της Χρύσας Αράπογλου, ως βουλευτή της Α' εκλογικής περιφέρειας Θεσσαλονίκης.

Και

Απαλλάσσει την καθής η ένσταση από τη δικαστική δαπάνη.

Κρίθηκε, αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 27 Σεπτεμβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

Στέφανος Μαθίας Γρηγόρης Ψύλλιας

Και δημοσιεύθηκε σε δημόσια στο ακροατήριο συνεδρίαση στην Αθήνα στις 11 Οκτωβρίου 2000.

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

Στέφανος Μαθίας Γρηγόρης Ψύλλιας

2

2

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)

**Ν 3049/2002: Αποκρατικοπ.-Ιδ.επενδ.-Δικαιώμ.δημιουργών-Τουριστικά-Διεθνή
Λογιστ.Πρότ.-ΟΠΑΔ-Λιμεν.έργα**

Άρθρο :1

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψηφισε η Βουλη:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Άρθρο 1
Πεδίο εφαρμογής

1. Στις διατάξεις του νόμου αυτού υπάγονται οι επιχειρήσεις του Δημοσίου. Για τους σκοπούς του νόμου αυτού ως επιχειρήσεις του Δημοσίου νοούνται οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στην παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 2414/1996 (ΦΕΚ 135 Α΄), όπως αρχικά ίσχυσε, αυτές που έχουν υπαχθεί ή θα υπαχθούν στις διατάξεις του ίδιου νόμου και τα πιστωτικά ιδρύματα των οποίων η απόλυτη πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου ανήκει άμεσα στο Δημόσιο.

2. Με απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Αποκρατικοποιήσεων που προβλέπεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 3 μπορεί να υπάγονται στις διατάξεις του νόμου αυτού και θυγατρικές των επιχειρήσεων του Δημοσίου, όπως αυτές ορίζονται στην παράγραφο 1 και άλλοι φορείς του δημόσιου τομέα, όπως αυτός προσδιορίζεται με την παρ. 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 (ΦΕΚ 65 Α΄), όπως το άρθρο αυτό αρχικά ίσχυσε.

*****ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:** Με την παρ.9 άρθρ.4 Ν.3270/2004,ΦΕΚ Α 187/11.10.2004,ορίζεται ότι:

" 9. α) Η διάθεση των ακινήτων και επιχειρηματικών μονάδων του Ε.Ο.Τ. των οποίων τη διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευση ασκεί η "ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Α.Ε." σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 6 του Ν. 2837/2000, για την εκτέλεση έργων τουριστικής ανάπτυξης και τουριστικών υποδομών, που κρίνεται ότι συμβάλλουν στην προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης της Χώρας, αποφασίζεται από τη Διυπουργική Επιτροπή Αποκρατικοποιήσεων κατά τις διατάξεις του Ν. 3049/2002.

β) Με την ίδια απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Αποκρατικοποιήσεων καθορίζονται οι αναγκαίες διασφαλίσεις του Δημοσίου για την εκτέλεση των προβλεπόμενων έργων".

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT servises)

**Ν 3049/2002: Αποκρατικοπ.-Ιδ.επενδ.-Δικαιώμ.δημιουργών-Τουριστικά-Διεθνή
Λογιστ.Πρότ.-ΟΠΑΔ-Λιμεν.έργα**

Άρθρο :2

**Άρθρο 2
Ορισμοί**

Για τους σκοπούς του νόμου αυτού οι πιο κάτω όροι έχουν την ακόλουθη έννοια:

- α) Αποκρατικοποίηση: η εφάπαξ ή σταδιακή έξοδος επιχειρήσεων του Δημοσίου από τον έλεγχό του.
- β) Έλεγχος: η κατοχή της πλειοψηφίας των μετοχών ή το δικαίωμα διορισμού της πλειοψηφίας των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή το δικαίωμα διορισμού των οργάνων της διοίκησης επιχείρησης του Δημοσίου.
- γ) Μεταβίβαση ελέγχου: η μεταβίβαση με οποιονδήποτε τρόπο είτε των μετοχών και ψήφων της πλειοψηφίας του μετοχικού Κεφαλαίου είτε του δικαιώματος διορισμού της πλειοψηφίας των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή των οργάνων της διοίκησης είτε η μεταβίβαση του δικαιώματος άσκησης της διαχείρισης της επιχείρησης.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT servises)

**Ν 3049/2002: Αποκρατικοπ.-Ιδ.επενδ.-Δικαιώμ.δημιουργών-Τουριστικά-Διεθνή
Λογιστ.Πρότ.-ΟΠΑΔ-Λιμεν.έργα**

Άρθρο :3

Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία :1

Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 4

**Άρθρο 3
Διυπουργική Επιτροπή Αποκρατικοποιήσεων**

***ΠΡΟΣΟΧΗ:Βλ.στο άρθρο 71 του ΠΔ 63/2005 (ΦΕΚ Α 98/2005) και στο συνημμένο παράρτημα κωδικοποιημένες τις διατάξεις του παρόντος.

1. Συνιστάται Διυπουργική Επιτροπή Αποκρατικοποιήσεων (Δ.Ε.Α.). Η Δ.Ε.Α. αποτελείται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, ως Πρόεδρο και τους Υπουργούς Ανάπτυξης, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και κατά περίπτωση από τον Υπουργό που εποπτεύει την επιχείρηση του Δημοσίου που υπάγεται στις διατάξεις του νόμου αυτού.

2. Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών εποπτεύει το έργο της αποκρατικοποίησης και είναι εισηγητής στη Δ.Ε.Α.. Η Δ.Ε.Α. αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των μελών της.

3. Η λειτουργία της Δ.Ε.Α. διέπεται από τις διατάξεις του ν. 1558/1985 (ΦΕΚ 137 Α'). Η Δ.Ε.Α. χαράσσει την κυβερνητική πολιτική για την αποκρατικοποίηση επιχειρήσεων του Δημοσίου και καθορίζει με αποφάσεις της τις επιχειρήσεις του Δημοσίου που αποκρατικοποιούνται.

4. Συνιστάται στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών Ειδική Γραμματεία Αποκρατικοποιήσεων (Ε.Γ.Α.), με σκοπό την επικουρία του έργου της Δ.Ε.Α.. Η οργάνωση της Ε.Γ.Α., η λειτουργία και οι αρμοδιότητές της, στις οποίες περιλαμβάνεται και η επικουρία του έργου εποπτείας των δημόσιων επιχειρήσεων (ΔΕΚΟ), καθορίζονται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.

5.Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών δύναται να ανατίθεται στον Γενικό Γραμματέα Δημοσιονομικής Πολιτικής η παράλληλη άσκηση των καθηκόντων του Ειδικού Γραμματέα Αποκρατικοποιήσεων, χωρίς πρόσθετες αποδοχές.

*** Η άνω νέα παρ.5 προστέθηκε με την παρ.1 άρθρ.26
Ν.3610/2007,ΦΕΚ Α 258/22.11.2007

6. (5). Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού μπορεί να αποσπώνται στην Ε.Γ.Α., κατ' απόκλιση των περί αποσπάσεων διατάξεων, υπάλληλοι υπουργείων και εποπτευόμενων από αυτά φορέων. Η δαπάνη μισθοδοσίας των υπαλλήλων αυτών βαρύνει τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

7. (6). Με απόφαση της Δ.Ε.Α., για τις ανάγκες της αποκρατικοποίησης και επικουρίας του έργου της Ε.Γ.Α. μπορεί να συνάπτονται, εκτός των συμβάσεων των συμβούλων που προβλέπονται στο άρθρο 7, και συμβάσεις παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου με ειδικούς επιστημονικούς συμβούλους και εμπειρογνώμονες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Με όμοια απόφαση μπορεί να ορίζεται και η αμοιβή των πιο πάνω προσώπων.

8. (7). Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, στη θέση του προϊσταμένου της Ε.Γ.Α. μπορεί να αποσπάται διευθυντής της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών ή να τοποθετείται υπάλληλος των ειδικών θέσεων του άρθρου 30 του ν. 1558/1985 (ΦΕΚ 137 Α').

"Στην περίπτωση παράλληλης άσκησης των καθηκόντων του Ειδικού Γραμματέα Αποκρατικοποιήσεων από τον Γενικό Γραμματέα Δημοσιονομικής Πολιτικής κατά την παράγραφο 5, στη θέση του προηγούμενου εδαφίου δύναται να τοποθετείται μετακλητός υπάλληλος με βαθμό 2ο της κατηγορίας Ειδικών Θέσεων του άρθρου 76 του ν. 3528/2007 (ΦΕΚ 26 Α') (Υπαλληλικού Κώδικα)."

*** Οι παράγραφοι 5,6 και 7 του ίδιου άρθρου αναριθμήθηκαν σε 6,7 και 8 αντιστοίχως με την παρ.2 άρθρ.26 Ν.3610/2007,ΦΕΚ Α 258/22.11.2007 το δε τελευταίο εδάφιο της παρ.8 προστέθηκε με την παρ.3 του αυτού άρθρου και νόμου.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με την παρ.9 άρθρ.4 Ν.3270/2004,ΦΕΚ Α 187/11.10.2004,ορίζεται ότι:

" 9. α) Η διάθεση των ακινήτων και επιχειρηματικών μονάδων του Ε.Ο.Τ. των οποίων τη διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευση ασκεί η "ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Α.Ε." σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 6 του Ν. 2837/2000, για την εκτέλεση έργων τουριστικής ανάπτυξης και τουριστικών υποδομών, που κρίνεται ότι συμβάλλουν στην προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης της Χώρας, αποφασίζεται από τη Διυπουργική Επιτροπή Αποκρατικοποιήσεων κατά τις διατάξεις του Ν. 3049/2002.

β) Με την ίδια απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Αποκρατικοποιήσεων καθορίζονται οι αναγκαίες διασφαλίσεις του Δημοσίου για την εκτέλεση των προβλεπόμενων έργων".

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Με την παρ.2 άρθρ.1 Ν.3581/2007 "Πώληση και ταυτόχρονη μίσθωση ακινήτων του Δημοσίου, μακροχρόνιες και χρηματοδοτικές μισθώσεις του Δημοσίου και άλλες διατάξεις" ορίζεται ότι:

"2. Η σύναψη των συμβάσεων της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, εφόσον το αντικείμενο τους περιλαμβάνει μεταβίβαση ή παραχώρηση δικαιώματος του Δημοσίου επί ακινήτου, αποφασίζεται από τη Διυπουργική Επιτροπή Αποκρατικοποιήσεων (Δ.Ε.Α.) του άρθρου 3 του ν. 3049/2002 (ΦΕΚ 212 Α), εφαρμοζομένων αναλογικά των διατάξεων του ν. 3049/2002. Ως εποπτεύων Υπουργός, κατά την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του ν. 3049/2002, νοείται ο Υπουργός στην αρμοδιότητα του οποίου υπάγεται το προς αξιοποίηση ακίνητο και, εφόσον η σύμβαση συνάπτεται και για τη στέγαση δημόσιας υπηρεσίας, ο Υπουργός στην αρμοδιότητα του οποίου υπάγεται η εν λόγω δημόσια υπηρεσία. Η Δ.Ε.Α. ή η Ειδική Γραμματεία Αποκρατικοποιήσεων (Ε.Γ.Α.) του άρθρου 3 του ν. 3049/2002 δύναται να ζητά από την Κτηματική Εταιρία του Δημοσίου (Κ.Ε.Δ.) έκθεση, στην οποία παρουσιάζονται λεπτομερώς στοιχεία για ακίνητα του Δημοσίου και εξετάζεται η δυνατότητα αξιοποίησης τους κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου".

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)**Ν 3049/2002: Αποκρατικοπ.-Ιδ.επενδ.-Δικαιώμ.δημιουργών-Τουριστικά-Διεθνή
Λογιστ.Πρότ.-ΟΠΑΔ-Λιμεν.έργα**

Άρθρο :4

Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία :2

Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 1

**Άρθρο 4
Μορφές αποκρατικοποιήσεων**

1. Μορφές αποκρατικοποίησης είναι ενδεικτικά οι ακόλουθες:

α) Η πώληση του συνόλου της επιχείρησης ή περιουσιακών στοιχείων ή τμημάτων αυτής ή κλάδων αυτής.

β) Η εισαγωγή της επιχείρησης σε Χρηματιστήριο Αξιών ή σε άλλη οργανωμένη αγορά.

γ) Η πώληση του συνόλου ή μέρους των μετοχών της επιχείρησης, με ή χωρίς ταυτόχρονη σύναψη συμφωνίας μετόχων, καθώς και η περαιτέρω μεταβίβαση μετοχών της επιχείρησης.
"Στις παραπάνω συμφωνίες μετόχων είναι δυνατόν να συμφωνείται η υποχρέωση του μετόχου πλειοψηφίας να εκλέγει ως μέλη διοικητικού συμβουλίου πρόσωπα υποδεικνυόμενα από το μέτοχο μειοψηφίας ή το δικαίωμα της μειοψηφίας να διορίζει με διάταξη του καταστατικού μέλη του διοικητικού συμβουλίου και πέραν του ενός τρίτου."

*** Το δεύτερο εδάφιο της περ. γ' προστέθηκε με την παρ.1 άρθρ.7 Ν.3139/2003,ΦΕΚ Α 100/30.4.2003.Με τις παρ.2 και 3 του αυτού άρθρου ορίζεται ότι:

"2. Ορος συμβάσεων, που έχουν ήδη συνομολογηθεί σε εφαρμογή των διαδικασιών αποκρατικοποίησης του Ν.2000/1991 (ΦΕΚ 206 Α) ή του Ν. 3049/2002 (ΦΕΚ 212 Α), ο οποίος εξαρτά τη θέση σε ισχύ των συμβάσεων αυτών από τη νομοθετική τους κύρωση, δεν δεσμεύει τα συμβαλλόμενα μέρη. Οι συμβάσεις αυτές τίθενται σε ισχύ δέκα ημέρες από τη δημοσίευση του νόμου αυτού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εφόσον τα συμβαλλόμενα μέρη δεν συμφωνήσουν διαφορετικά μέσα στην παραπάνω προθεσμία.

3. Οι διατάξεις του Ν. 3049/2002, όπως συμπληρώνονται με την παράγραφο 1, εφαρμόζονται και στις αποκρατικοποιήσεις, στις οποίες δεν έχουν περαιωθεί οι ενέργειες που είναι αναγκαίες για την ολοκλήρωσή τους".

δ) Η παραχώρηση αδειών ή και δικαιωμάτων εκμετάλλευσης της επιχείρησης.

ε) Η σύσταση εταιρείας ή συμμετοχή σε εταιρείες με συνεισφορά μετρητών, περιουσιακών στοιχείων, κλάδων, δικαιωμάτων, μετοχών.

στ) Η κάθε είδους εκμίσθωση επιχείρησης ως συνόλου ή επί μέρους δικαιωμάτων ή περιουσιακών στοιχείων ή τμημάτων ή κλάδων της επιχείρησης.

ζ) Η ανάθεση σε τρίτο της διαχείρισης της επιχείρησης.

η) Η ανταλλαγή μετοχών.

θ) Η ανταλλαγή μετοχών των αποκρατικοποιούμενων επιχειρήσεων με προμέτοχα του Δημοσίου.

ι) Η πώληση μετοχών με ειδικά σύμφωνα, όπως σύμφωνο επαναγοράς από τον

πωλητή -μέτοχο Δημόσιο ή επιχείρηση του Δημοσίου, με οποιουδήποτε όρους.

ια) Η πώληση μετοχών σε ημεδαπό ή αλλοδαπό νομικό πρόσωπο για την έκδοση από αυτό κινητών αξιών ανταλλάξιμων με τις πωληθείσες μετοχές.

ιβ) Η πώληση μετοχών σε πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοοικονομικούς οίκους της ημεδαπής ή αλλοδαπής προς το σκοπό περαιτέρω διάθεσης από αυτούς των μετοχών σε τρίτους.

ιγ) Η έκδοση εταιρικών ομολόγων μετατρέψιμων σε μετοχές επιχειρήσεων.

2. Οι μορφές αποκρατικοποίησης μπορεί να εφαρμόζονται αποκλειστικά ή και σε συνδυασμό σε μία ή και διαδοχικές πράξεις.

3. Η Δ.Ε.Α. μπορεί να αποφασίζει και τη λήψη μέτρων, καθορίζοντας τον τρόπο και μεθόδους για τον εκσυγχρονισμό και οργανωτική ή κεφαλαιακή αναδιάρθρωση επιχείρησης του Δημοσίου. Στα μέτρα αυτά μπορεί να προβλέπεται και συγχώνευση ή απορρόφηση ή εξαγορά άλλης επιχείρησης του Δημοσίου σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά σχετικές διατάξεις.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)

**Ν 3049/2002: Αποκρατικοπ.-Ιδ.επενδ.-Δικαιώμ.δημιουργών-Τουριστικά-Διεθνή
Λογιστ.Πρότ.-ΟΠΑΔ-Λιμεν.έργα**

Άρθρο :5
Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία :1
Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 1

Άρθρο 5
Περιεχόμενο απόφασης της Δ.Ε.Α.

Η απόφαση της Δ.Ε.Α. για την αποκρατικοποίηση επιχείρησης του Δημοσίου καθορίζει τη μορφή, την έκταση, τον τρόπο, τη διαδικασία αποκρατικοποίησης και τα κριτήρια αξιολόγησης των προσφορών και μπορεί να προβλέπει ιδίως:

α. τη σύναψη με ή χωρίς διαγωνισμό των απαραίτητων συμβάσεων, περιλαμβανομένων και των συμβάσεων με συμβούλους σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 3 και το άρθρο 7, από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών ή άλλο όργανο εξουσιοδοτημένο από αυτόν, για την πραγματοποίηση της αποκρατικοποίησης και γενικά την εφαρμογή της απόφασης της Δ.Ε.Α.. Η παρ. 1 του άρθρου 29 του ν. 2789/2000 (ΦΕΚ 21 Α') εφαρμόζεται στις συμβάσεις αυτές,

β. ότι παράλληλα με τη διαδικασία αποκρατικοποίησης, η επιχείρηση μπορεί να διαθέτει μετοχές της με οποιονδήποτε πρόσφορο τρόπο, όπως με αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ή με έκδοση μετατρέψιμου ομολογιακού δανείου με παράιτηση ή κατάργηση του δικαιώματος προτίμησης του Δημοσίου,

γ. τη συγκρότηση επιτροπών παρακολούθησης, παραλαβής και εγκρίσεως πληρωμών για το έργο αποκρατικοποίησης, εξυγίανσης και αναδιάρθρωσης. Με όμοια απόφαση μπορεί να προβλέπεται και αμοιβή των μελών των επιτροπών,

δ. ότι οι κάθε είδους δαπάνες και αμοιβές, που προκύπτουν κατά τη διαδικασία αποκρατικοποίησης, βαρύνουν ειδικό λογαριασμό αποκρατικοποιήσεων που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδος με την ονομασία "Ελληνικό Δημόσιο Λογαριασμός Εσόδων από Αποκρατικοποιήσεις" ή τον προϋπολογισμό της επιχείρησης του Δημοσίου που αποκρατικοποιείται ή αφαιρούνται από το προϊόν πώλησης των μετοχών,

ε. τη διάθεση ποσοστού μετοχών του Ελληνικού Δημοσίου στην αποκρατικοποιούμενη επιχείρηση στους εργαζομένους στην επιχείρηση, τους συνταξιούχους αυτής και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Οι όροι της διάθεσης, οι προϋποθέσεις κτήσης των μετοχών από τα πρόσωπα του προηγούμενου εδαφίου, το τίμημα και ο χρόνος αποπληρωμής ή η ενδεχόμενη δωρεάν διάθεσή τους και κάθε σχετική λεπτομέρεια καθορίζονται από τη Δ.Ε.Α. ή, μετά από εξουσιοδότησή της, από το αρμόδιο διοικητικό όργανο της αποκρατικοποιούμενης επιχείρησης. Αν η απόφαση της Δ.Ε.Α. προβλέπει υποχρέωση των προσώπων του προηγούμενου εδαφίου να κρατήσουν τις μετοχές για ορισμένο χρόνο, η δέσμευση σημειώνεται στο Σύστημα Άυλων Τίτλων του Κεντρικού Αποθετηρίου Αξιών. Με απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς καθορίζονται οι όροι εφαρμογής,

στ. τη δωρεάν ή με μειωμένο τίμημα διάθεση επιπλέον μετοχών σε επενδυτές, εφόσον διακρατήσουν τις μετοχές που απέκτησαν κατά τη διαδικασία αποκρατικοποίησης για ορισμένο χρονικό διάστημα.

προσφορών.

7. Η απόφαση για το αποτέλεσμα του διαγωνισμού λαμβάνεται από τη Δ.Ι μετά από ειδικά αιτιολογημένη εισήγηση του συμβούλου ή, σε περίπτωση δεν υπάρχει σύμβουλος, της Ε.Γ.Α.. Για την εκτέλεση της απόφασης εφαρμόζονται τα οριζόμενα στην παράγραφο 2.

Τεχνική βοήθεια ή αποστολή τυχόν ελλείποντος κειμένου, τηλ.210-6994830-2 ή fax: 210-6920560 ή e-mail: nomos@intracom.gr

© 2007- Designed & Developed by INTRACOM IT SERVICES

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)**Ν 3049/2002: Αποκρατικοπ.-Ιδ.επενδ.-Δικαιώμ.δημιουργών-Τουριστικά-Διεθνή
Λογιστ.Πρότ.-ΟΠΑΔ-Λιμεν.έργα**

Άρθρο :6

Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 1

Άρθρο 6**Διαδικασία αποκρατικοποιήσεων**

1. Ο σύμβουλος που προβλέπεται στο άρθρο 7 και αν δεν υπάρχει σύμβουλος η Ε.Γ.Α. συντάσσει και υποβάλλει στη Δ.Ε.Α. και τη Δημόσια Επιχείρηση Κινητών Αξιών (Δ.Ε.Κ.Α. Α.Ε.) έκθεση συνοδευόμενη από αναλυτικό χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή της απόφασης της Δ.Ε.Α. για την αποκρατικοποίηση της δημόσιας επιχείρησης. Στην έκθεση εξειδικεύεται η μορφή της αποκρατικοποίησης, εντοπίζονται οι προϋποθέσεις που θεωρούνται κρίσιμες, τίθενται οι κατευθύνσεις και αναφέρονται οι ενέργειες για την αποκρατικοποίηση και την τήρηση του χρονοδιαγράμματος.
2. Τα όργανα διοίκησης των επιχειρήσεων του Δημοσίου που αποκρατικοποιούνται υποχρεούνται να λαμβάνουν, μέσα στην προθεσμία που καθορίζεται κάθε φορά από τη Δ.Ε.Α., κάθε απόφαση και μέτρο σχετικά με την εφαρμογή των αποφάσεων της Δ.Ε.Α. και την τήρηση του χρονοδιαγράμματος.
3. Στην απόφαση της Δ.Ε.Α. μπορεί να προβλέπεται διαδικασία διαπραγμάτευσης με τους ενδιαφερόμενους επενδυτές, είτε με τη μεσολάβηση του συμβούλου είτε απευθείας από τον πωλητή ή τη Δ.Ε.Κ.Α. Α.Ε..
4. Ο πωλητής, το Δημόσιο ή η Δ.Ε.Κ.Α. Α.Ε. ή η επιχείρηση ή ο σύμβουλος, ανάλογα με την περίπτωση, μπορεί να προσκαλεί τους ενδιαφερόμενους επενδυτές, να υποβάλουν προσφορές, καθορίζοντας στη σχετική πρόσκληση, τη διαδικασία, τις προθεσμίες, το περιεχόμενο των προσφορών και τους λοιπούς όρους υποβολής αυτών, μεταξύ των οποίων και την παροχή από τους ενδιαφερόμενους επενδυτές, σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας κρίνεται αυτό σκόπιμο, εγγυητικών επιστολών.
5. Μετά από έκδοση σχετικής απόφασης από τη Δ.Ε.Α. διενεργείται αποτίμηση της επιχείρησης ή εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων της από ανεξάρτητο σύμβουλο.

Αν πρόκειται για ανταλλαγή μετοχών, η αποτίμηση αφορά τόσο τις μετοχές της αποκρατικοποιούμενης επιχείρησης, όσο και τις μετοχές που ανταλλάσσονται με αυτές. Η απόφαση της Δ.Ε.Α. για τη διενέργεια αποτίμησης της επιχείρησης ή εκτίμησης των περιουσιακών της στοιχείων μπορεί να αναφέρει τα στοιχεία που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη από τον αποτιμητή, όπως ενδεικτικά, η στρατηγική αξία της επιχείρησης υπό τις κρατούσες συνθήκες διοίκησης, χρηματοδότησης και λειτουργίας, τα δεδομένα της επιχείρησης, αλλά και συγκριτικά στοιχεία, καθώς και οι κρατούσες συνθήκες στην κεφαλαιαγορά. Αποτίμηση δεν απαιτείται αν η διαδικασία αποκρατικοποίησης αφορά επιχείρηση της οποίας οι μετοχές είναι εισηγμένες ή πρόκειται να εισαχθούν στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

6. Για την επιλογή της συνολικά συμφερότερης προσφοράς λαμβάνονται υπόψη ως κριτήρια αξιολόγησης και συνεκτιμώνται ιδίως η εμπειρία στο αντικείμενο της επιχείρησης, η φερεγγυότητα των επενδυτών και η δυνατότητά τους να ολοκληρώσουν τη συναλλαγή, το προσφερόμενο τίμημα, η

ποιότητα του επιχειρηματικού σχεδίου, το μέγεθος και το είδος του επενδυτικού προγράμματος, η διατήρηση ή δημιουργία θέσεων εργασίας στην επιχείρηση που πρόκειται να αποκρατικοποιηθεί. Τα κριτήρια γνωστοποιούνται στους ενδιαφερομένους πριν την υποβολή των οριστικών προσφορών.

7. Η απόφαση για το αποτέλεσμα του διαγωνισμού λαμβάνεται από τη Δ.Ε.Α., μετά από ειδικά αιτιολογημένη εισήγηση του συμβούλου ή, σε περίπτωση που δεν υπάρχει σύμβουλος, της Ε.Γ.Α.. Για την εκτέλεση της απόφασης εφαρμόζονται τα οριζόμενα στην παράγραφο 2.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)

Ν 3049/2002: Αποκρατικοπ.-Ιδ.επενδ.-Δικαιώμ.δημιουργών-Τουριστικά-Διεθνή Λογιστ.Πρότ.-ΟΠΑΔ-Λιμεν.έργα

Άρθρο :7

Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 1

**Άρθρο 7
Σύμβουλοι**

1. Με απόφαση της Δ.Ε.Α. μπορεί να συνάπτονται, για τις ανάγκες της αποκρατικοποίησης, συμβάσεις παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου με χρηματοοικονομικούς και άλλους συμβούλους.
 2. Με απόφαση της Δ.Ε.Α. καθορίζονται οι υπηρεσίες που παρέχουν οι σύμβουλοι, που μπορεί να είναι: υπηρεσίες και συμβουλές οργανωτικές, χρηματοοικονομικές, αναδόχου έκδοσης, νομικές, τεχνικές, λογιστικές, ελεγκτικές, μελέτη στρατηγικού σχεδιασμού, υπηρεσίες και συμβουλές επικοινωνιακής πολιτικής προβολής, υπηρεσίες ανθρώπινου δυναμικού, υπηρεσίες διοίκησης έργου, αναλογιστικές μελέτες, φοροτεχνικές μελέτες.
 3. Η αμοιβή των συμβούλων μπορεί να συναρτάται και με την επιτυχία του επιδιωκόμενου αποτελέσματος.
 4. Αν για τις υπηρεσίες που προβλέπονται στην παράγραφο 2 απαιτείται η παροχή υπηρεσιών τρίτων, η σχετική δαπάνη περιλαμβάνεται στην αμοιβή των συμβούλων εφόσον η χρησιμοποίησή τους έχει εγκριθεί από τη Δ.Ε.Α. ή τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών και εφόσον δεν προβλέπεται διαφορετικά στη σύμβαση.
 5. Οι σύμβουλοι πρέπει να έχουν κύρος και εμπειρία στα αντίστοιχα θέματα και ειδικότερα σε αποκρατικοποιήσεις. Οι σύμβουλοι οφείλουν να τηρούν τους κανόνες δεοντολογίας του επαγγέλματός τους και το επαγγελματικό απόρρητο, ακόμη και μετά το πέρας της εργασίας τους. Οι σύμβουλοι οφείλουν να ενημερώνουν την Ε.Γ.Α. αν συντρέχει περίπτωση τα συμφέροντα του Δημοσίου να συγκρούονται προς τα συμφέροντα των ιδίων ή τρίτου προς τον οποίο προσφέρουν ή πρόσφεραν πρόσφατα τις υπηρεσίες τους.
 - Οι σύμβουλοι οφείλουν να διαθέτουν έμπειρο προσωπικό με την κατάλληλη εξειδίκευση, να οργανώνουν, διοικούν και διαχειρίζονται το έργο τους με τρόπο ώστε να μην καθυστερεί τη διαδικασία αποκρατικοποίησης και με το πέρας της εργασίας τους να παραδίδουν στην Ε.Γ.Α. όλο το υλικό που παρήχθη στη διάρκειά της.
 6. Οι σύμβουλοι δικαιούνται να έχουν άμεση πρόσβαση χρήσεως και λήψεως αντιγράφων όλων των αναγκαίων οικονομικών, λογιστικών, νομικών και λοιπών στοιχείων της επιχείρησης και έχουν εν γένει δικαιώματα ελέγχου αντίστοιχα προς εκείνα των Ορκωτών Ελεγκτών, εφαρμοζομένων των κυρώσεων που προβλέπονται στην παράγραφο 12 του άρθρου 38 του ν. 2065/1992 (ΦΕΚ 113 Α').
- *** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το άρθρο 12 παρ.2 Ν.3453/2006,ΦΕΚ Α 74/7.4.2006: "2. Στις συμβάσεις του άρθρου 7 του ν. 3049/2002 (ΦΕΚ 212 Α') η διαδικασία προληπτικού ελέγχου των άρθρων 5, 6 και 8 έως 10 του ν. 3310/2005 (ΦΕΚ 30 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3414/2005 (ΦΕΚ 279 Α'), αντικαθίσταται και ολοκληρώνεται με μόνη την υποβολή από τον υποψήφιο Σύμβουλο στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, πριν από τη σύναψη της σύμβασης, υπεύθυνης δήλωσης περί της μη συνδρομής των ασυμβιβάστων ιδιοτήτων και απαγορεύσεων κατά την

έννοια και υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 3 και 4 του ν. 3310/2005, όπως ισχύουν. Εάν η υποβολή της ως άνω υπεύθυνης δήλωσης δεν είναι δυνατή, ο υποψήφιος σύμβουλος οφείλει να δηλώσει υπεύθυνα στην Αναθέτουσα Αρχή τους λόγους, εφαρμοζομένου αναλόγως στην περίπτωση αυτή, για ημεδαπές και αλλοδαπές επιχειρήσεις, του τελευταίου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 8 του ν. 3310/2005, όπως ισχύει"

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)**Ν 3049/2002: Αποκρατικοπ.-Ιδ.επενδ.-Δικαιώμ.δημιουργών-Τουριστικά-Διεθνή
Λογιστ.Πρότ.-ΟΠΑΔ-Λιμεν.έργα**

Άρθρο :8

Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία :3

Άρθρο 8**Επιχειρήσεις δημοσίου συμφέροντος και
κοινής ωφέλειας - Ειδική Μετοχή**

1. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών,
Ανάπτυξης και του κατά περίπτωση συναρμόδιου υπουργού:

α) καθορίζονται οι αποκρατικοποιούμενες επιχειρήσεις του Δημοσίου που παρέχουν υπηρεσίες δημοσίου συμφέροντος και κοινής ωφέλειας, που συνδέονται με την άμυνα και ασφάλεια της χώρας, τη δημόσια υγεία, την ενέργεια, τις μεταφορές και επικοινωνίες, τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας των αγορών, την εκμετάλλευση πλουτοπαραγωγών πηγών της χώρας, για τις οποίες απαιτείται η συναίνεση του Δημοσίου στη λήψη ορισμένων στρατηγικής σημασίας αποφάσεων,

β) περιγράφεται το προστατευόμενο κάθε φορά αγαθό και εξειδικεύονται οι στρατηγικής σημασίας αποφάσεις για τις οποίες απαιτείται η συναίνεση του Δημοσίου,

γ) καθορίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες θα παρέχεται η συναίνεση του Δημοσίου.

Οι αποφάσεις αυτές λαμβάνονται με κριτήρια σαφή και αντικειμενικά, ικανά να επιτύχουν τον επιδιωκόμενο σκοπό, τα οποία δεν θα υπερβαίνουν το προσήκον μέτρο για την επευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος και θα εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις.

2. Με τις κοινές υπουργικές αποφάσεις της παραγράφου 1, μπορεί να προβλέπεται ότι το Δημόσιο θα διατηρεί αριθμό μετοχών με ενσωματωμένα αυξημένα δικαιώματα ("ειδική μετοχή"), όπως της αρνησικυρίας στη λήψη αποφάσεων που έχουν παρακτηρησθεί σύμφωνα με την παράγραφο 1 ως στρατηγικής σημασίας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT servises)

Ν 3429/2005: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ και ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (Δ.Ε.Κ.Ο.).

Άρθρο :1

Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία :10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ
ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

Άρθρο 1

Ορισμοί και πεδίο εφαρμογής

1. Για τους σκοπούς του νόμου αυτού, ως "δημόσια επιχείρηση" νοείται κάθε ανώνυμη εταιρεία, στην οποία το ελληνικό δημόσιο δύναται να ασκεί άμεσα ή έμμεσα αποφασιστική επιρροή, λόγω της συμμετοχής του στο μετοχικό της κεφάλαιο ή της χρηματοοικονομικής συμμετοχής του ή των κανόνων που τη διέπουν.

2. Η άσκηση αποφασιστικής επιρροής από το ελληνικό δημόσιο τεκμαίρεται όταν το ελληνικό δημόσιο ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου χρηματοδοτούμενα από το ελληνικό δημόσιο ή από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σε ποσοστό άνω του πενήντα τοις εκατό ή άλλες δημόσιες επιχειρήσεις υπό την έννοια του παρόντος νόμου:

α) είναι κύριοι μετοχών που εκπροσωπούν την απόλυτη πλειοψηφία του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου της ή

β) ελέγχουν την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου στη γενική της συνέλευση ή

γ) δύναται να διορίζουν το ήμισυ πλέον ενός των μελών του διοικητικού της συμβουλίου ή

δ) χρηματοδοτούν την ετήσια δραστηριότητά της σε ποσοστό άνω του πενήντα τοις εκατό.

3. Ως "δημόσια επιχείρηση" νοείται και κάθε ανώνυμη εταιρεία συνδεδεμένη με άλλη δημόσια επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 42 ε παρ. 5 του κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει.

4. Το Κεφάλαιο Α' του νόμου αυτού εφαρμόζεται σε όλες τις δημόσιες επιχειρήσεις, στις οποίες δεν συμπεριλαμβάνονται οι εταιρείες για τις οποίες εφαρμόζεται το Κεφάλαιο Β'.

5. Το Κεφάλαιο Β' του νόμου αυτού εφαρμόζεται:

α) στις ανώνυμες εταιρείες των οποίων μετοχές έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά (χρηματιστήριο), εφόσον το Δημόσιο ή τα νομικά πρόσωπα της παρ. 2 του παρόντος άρθρου εξακολουθούν να συμμετέχουν στο μετοχικό τους κεφάλαιο με οποιοδήποτε ποσοστό συμμετοχής,

β) στις ανώνυμες εταιρείες που είναι συνδεδεμένες με τις εισηγμένες εταιρείες της προηγούμενης περίπτωσης, κατά την έννοια του άρθρου 42ε παρ. 5 του κ.ν. 2190/1920,

γ) στις ανώνυμες εταιρείες ως προς τις οποίες έχει αποφασιστεί η έναρξη

διαδικασιών αποκρατικοποίησης δια της εισαγωγής μετοχών τους σε οργανωμένη αγορά, με απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Αποκρατικοποιήσεων του ν. 3049/2002 (ΦΕΚ 212 Α΄).

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Σχ. με αποσπάσεις προσωπικού των εταιρειών της παρ.5 του παρόντος άρθρου βλ. άρθρο 21 Ν.3581/2007,ΦΕΚ Α 140.

6. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του εποπτεύοντος Υπουργού, υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κεφαλαίου Α΄ του νόμου αυτού, εφαρμοζομένων αναλόγως, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (εκτός των δημοσίων επιχειρήσεων) χρηματοδοτούμενα από το Δημόσιο ή από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου σε ποσοστό άνω του πενήντα τοις εκατό ("Οργανισμοί"), καθώς και δημόσιες επιχειρήσεις που έχουν εξαιρεθεί από το πεδίο εφαρμογής του Κεφαλαίου αυτού.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Σύμφωνα με την ΥΑ Φ3/18164/1440/24.3-7.4.2006 (ΦΕΚ 424 Β΄/2006), ισχύουν τα ακόλουθα:
"Εξαιρούμε από το πεδίο εφαρμογής όλων των διατάξεων του κεφαλαίου Α του ν.3429/2005 "Δημόσιες επιχειρήσεις και Οργανισμοί (ΔΕΚΟ)" την ΕΡΓΑ ΟΣΕ ΑΕ".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Εξαιρέθηκε με νεότερη ΥΑ 10080/2006 (ΦΕΚ 492 Β΄/2006) η θυγατρική της Ε.Ρ.Τ. Α.Ε εταιρείας με την επωνυμία "ΝΕΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΙΚΩΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ"

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Με το άρθρο 1 παρ.4 Ν.3581/2007 "Πώληση και ταυτόχρονη μίσθωση ακινήτων του Δημοσίου, μακροχρόνιες και χρηματοδοτικές μισθώσεις του Δημοσίου και άλλες διατάξεις", ΦΕΚ Α 140,ορίζεται ότι:
"4. Τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), τα οποία υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Κεφαλαίου Α΄ του ν. 3429/2005 (ΦΕΚ 314 Α΄), δύνανται να συνάπτουν για λογαριασμό τους τις συμβάσεις της παραγράφου 1, με την προϋπόθεση ότι σχέδιο τους έχει συμπεριληφθεί στα εγκρινόμενα κάθε φορά από τη Διυπουργική Επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, κατά το άρθρο 6 του ν. 3429/2005, επιχειρησιακά τους σχέδια. Η κατάρτιση και σύναψη των ως άνω συμβάσεων γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν τα ανωτέρω Ν.Π.Ι.Δ.. Τα ως άνω Ν.Π.Ι.Δ. δύνανται να παρέχουν πληρεξουσιότητα στην Κ.Ε.Δ, για την κατάρτιση και σύναψη των συμβάσεων αυτών".

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT servises)

Ν 3429/2005: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ και ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (Δ.Ε.Κ.Ο.).

Άρθρο :2

Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 1

Άρθρο 2

Οργάνωση, λειτουργία και διοίκηση της δημόσιας επιχείρησης

1. Οι δημόσιες επιχειρήσεις οργανώνονται, λειτουργούν και διοικούνται σύμφωνα με το νόμο αυτόν, τις διατάξεις που διέπουν τις ανώνυμες εταιρείες και τυχόν ειδικές διατάξεις που αφορούν καθεμία από αυτές, εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τις διατάξεις του νόμου αυτού.

2. Όλες οι δημόσιες επιχειρήσεις υποχρεούνται να προσαρμόσουν το καταστατικό τους προς τις διατάξεις του νόμου αυτού, μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από τη θέση του νόμου αυτού σε ισχύ.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT servises)**N 3429/2005: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ και ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (Δ.Ε.Κ.Ο.).**

Άρθρο :3

Σύνδεση με Νομολογία και Αρθρογραφία :1

Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 17

Προισχύσασες μορφές άρθρου :2

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Βλ.σχετικά την ΥΑ 5525/ΕΓ ΔΕΚΟ 1364/2007 (ΦΕΚ Β' 168/8.2.2007), περί εξαιρέσεως από το πεδίο εφαρμογής των άρθρων 3, 4, 5, 6 και 7 του ν. 3429/2005 της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ-ΑΝΩΝΥΜΗ ΑΝΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟΥ ΚΑΥΣΙΜΟΥ".

Άρθρο 3

Διοικητικό συμβούλιο

1. Το διοικητικό συμβούλιο διαμορφώνει τη στρατηγική και την πολιτική ανάπτυξης της εταιρείας και ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στο νόμο αυτόν και την κείμενη νομοθεσία.

2. Ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένων του προέδρου και του διευθύνοντος συμβούλου, δεν μπορεί να ξεπερνά τους εννέα. Στο διοικητικό συμβούλιο συμμετέχουν έως δύο εκπρόσωποι των εργαζομένων στη δημόσια επιχείρηση, με απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών του άρθρου 10 του παρόντος νόμου. Οι αρχαιρείσιες για την εκλογή των εκπροσώπων των εργαζομένων στη δημόσια επιχείρηση διεξάγονται από την εφορευτική επιτροπή της πλέον αντιπροσωπευτικής δευτεροβάθμιας - και αν δεν υπάρχει τέτοια - της πρωτοβάθμιας συνδικαλιστικής οργάνωσης της δημόσιας επιχείρησης και η εκλογή τους γίνεται με το σύστημα της απλής αναλογικής. Η διαδικασία των αρχαιρεισιών, ο καθορισμός των τοπικών εφορευτικών επιτροπών, ο χρόνος και οι λεπτομέρειες της ψηφοφορίας και η εξαγωγή και ανακοίνωση των αποτελεσμάτων αποτελούν έργο της επιτροπής αυτής, που προεδρεύεται από δικαστικό αντιπρόσωπο, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 11 του ν. 1264/1982.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Σύμφωνα με την ΥΑ Α-Οικ.54007/4610/2006 (ΦΕΚ 1508 Β'/2006) ισχύουν τα ακόλουθα:"Εξαιρούμε από τις διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του ν.3429/2005 τον ΟΑΣΑ"

3. Ειδικές διατάξεις που προβλέπουν τη συμμετοχή στα διοικητικά συμβούλια δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών εκπροσώπων επαγγελματικών οργανώσεων και παραγωγικών τάξεων διατηρούνται σε ισχύ, αλλά τα μέλη που ορίζονται βάσει των διατάξεων αυτών συμμετέχουν στο διοικητικό συμβούλιο της δημόσιας επιχείρησης και καθ' υπέρβαση του ανώτατου ορίου των εννέα μελών. Αν με την προσθήκη αυτή προκύπτει άρτιος αριθμός μελών, εφαρμόζεται αναλογικά το άρθρο 15 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2690/1999 (ΦΕΚ 45 Α'). Οι εκπρόσωποι των εργαζομένων, των επαγγελματικών οργανώσεων και των παραγωγικών τάξεων προτείνονται μέσα σε προθεσμία δύο μηνών αφότου ειδοποιηθούν σχετικά από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών. Έως τον ορισμό των εκπροσώπων του προηγούμενου εδαφίου, το διοικητικό συμβούλιο συγκροτείται και λειτουργεί νόμιμα και χωρίς τα μέλη αυτά.

4. Ο πρόεδρος, ο διευθύνων σύμβουλος και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου,

τα οποία δεν εκλέγονται ή υποδεικνύονται σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3, ορίζονται και παύονται αζημίως για το Δημόσιο και για τη δημόσια επιχείρηση με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του Υπουργού που εποπτεύει τη δημόσια επιχείρηση.

5. Όποιος είναι πρόεδρος, διευθύνων σύμβουλος ή μέλος του διοικητικού συμβουλίου μιας δημόσιας επιχείρησης απαγορεύεται να είναι πρόεδρος, διευθύνων σύμβουλος ή μέλος διοικητικού συμβουλίου άλλης δημόσιας επιχείρησης.

"Ο Πρόεδρος, ο Διευθύνων Σύμβουλος ή μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Δημόσιας Επιχείρησης, που υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κεφαλαίου Α' του ν. 3429/2005 δύνανται να είναι Πρόεδρος, Διευθύνων Σύμβουλος ή μέλος Διοικητικού Συμβουλίου συνδεδεμένων με αυτή Δημοσίων Επιχειρήσεων, χωρίς καμία πρόσθετη αμοιβή ή αποζημίωση."

*** Το δεύτερο εδάφιο της παρ.5, το οποίο είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 15 Ν.3483/2006, ΦΕΚ Α 169, αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 21 Ν.3581/2007, ΦΕΚ Α 140/28.6.2007.

6. Το διοικητικό συμβούλιο της κάθε δημόσιας επιχείρησης αποτελείται από εκτελεστικά, μη εκτελεστικά μέλη και ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη. Οι διατάξεις των άρθρων 3 παρ. 1 και 4 παρ. 1 και 2 του ν. 3016/2002 (ΦΕΚ 110 Α') εφαρμόζονται αναλογικά.

7. Κάθε δημόσια επιχείρηση υποχρεούται να καταρτίσει κανονισμό λειτουργίας του διοικητικού της συμβουλίου, ο οποίος εγκρίνεται με απόφαση του διοικητικού της συμβουλίου εντός εννέα μηνών από την ημερομηνία θέσης του νόμου αυτού σε ισχύ. Ο κανονισμός λειτουργίας του διοικητικού συμβουλίου περιλαμβάνει υποχρεωτικά:

α) τον προσδιορισμό των αρμοδιοτήτων των εκτελεστικών, μη εκτελεστικών και ανεξάρτητων μελών του διοικητικού συμβουλίου και

β) τον προσδιορισμό των ευθυνών και των αρμοδιοτήτων του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου και του διευθύνοντος συμβούλου.

8. Ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου της δημόσιας επιχείρησης δεν μπορεί να έχει εκτελεστικές αρμοδιότητες.

9. Ο διευθύνων σύμβουλος της δημόσιας επιχείρησης επιλέγεται ύστερα από δημόσια προκήρυξη της θέσης. Κάθε διευθύνων σύμβουλος πρέπει τουλάχιστον να είναι πτυχιούχος Πανεπιστημιακού Ιδρύματος της ημεδαπής ή ισότιμου της αλλοδαπής και να έχει τουλάχιστον πενταετή εμπειρία σε θέση σημαντικής ευθύνης και απαιτήσεων στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα. Η προκήρυξη της θέσης γίνεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του Υπουργού που εποπτεύει τη δημόσια επιχείρηση, με την οποία καθορίζεται η διαδικασία και τα κριτήρια της επιλογής και εξειδικεύονται τυχόν αναγκαία πρόσθετα προσόντα.

10. Με απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, που συνιστάται με το άρθρο 10 του νόμου αυτού, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται η αποζημίωση των μελών του διοικητικού συμβουλίου της κάθε δημόσιας επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου και του διευθύνοντος συμβούλου. Για την αποζημίωση του προέδρου, του διευθύνοντος συμβούλου και των εκτελεστικών μελών του διοικητικού συμβουλίου, ισχύει ο περιορισμός του άρθρου 14 του ν. 2703/1999 (ΦΕΚ 72 Α'), όπως έχει ερμηνευθεί με το άρθρο 34 παρ. 4 του ν. 2768/1999 (ΦΕΚ 273 Α'). Κατ' εξαίρεση, με την ίδια απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών μπορεί να καθορίζεται επιπλέον αποζημίωση για τον διευθύνοντα σύμβουλο, λόγω συμμετοχής του στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου, και πέραν του ορίου του προηγούμενου εδαφίου. Η αποζημίωση των μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ. δεν μπορεί να υπερβαίνει τα όρια της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 17 του ν. 3205/2003 (ΦΕΚ 297 Α'), ανεξαρτήτως του αριθμού των συνεδριάσεων

του διοικητικού συμβουλίου κάθε μήνα. Ο πρόεδρος, ο διευθύνων σύμβουλος και τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των δημοσίων επιχειρήσεων δεν δικαιούνται καμία άλλη παροχή, απολαβή, αμοιβή ή προνόμιο.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με το άρθρο 21 παρ.2β Ν.3581/2007,ΦΕΚ Α 140/28.6.2007,ορίζεται ότι:

"β. Οι ρυθμίσεις της παραγράφου 10 του άρθρου 3 του ν, 3429/2005 ισχύουν για τα Διοικητικά Συμβούλια που έχουν οριστεί κατά τις προβλέψεις του άρθρου αυτού".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Εξαιρέθηκε με την ΥΑ 30422/ΕΓΔΕΚΟ 342/2006 (ΦΕΚ 967 Β'/2006) από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 του παρόντος νόμου η Ανώνυμη Εταιρεία "Κοινωνία της Πληροφορίας Α.Ε.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)**Ν 3429/2005: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ και ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (Δ.Ε.Κ.Ο.).**

Άρθρο :4

Πληροφορίες Νομολογίας & Αρθρογραφίας :1

Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 1

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Βλ.σχετικά την ΥΑ 5525/ΕΓ ΔΕΚΟ 1364/2007 (ΦΕΚ Β' 168/8.2.2007), περί εξαιρέσεως από το πεδίο εφαρμογής των άρθρων 3, 4, 5, 6 και 7 του ν. 3429/2005 της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ-ΑΝΩΝΥΜΗ ΑΝΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟΥ ΚΑΥΣΙΜΟΥ".

Άρθρο 4**Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας και εσωτερικός έλεγχος**

1. Όλες οι δημόσιες επιχειρήσεις έχουν την υποχρέωση να καταρτίσουν νέο Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας. Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας καταρτίζεται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της δημόσιας επιχείρησης μέσα σε εννέα μήνες από τη θέση του νόμου αυτού σε ισχύ και δημοσιεύεται σε περίληψη στο Τεύχος Ανωνύμων Εταιρειών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως.

2. Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας της κάθε δημόσιας επιχείρησης περιλαμβάνει τουλάχιστον:

α) τη διάρθρωση των υπηρεσιών της εταιρείας, τα αντικείμενά τους, καθώς και τη σχέση των υπηρεσιών μεταξύ τους και με τη διοίκηση. Μεταξύ των υπηρεσιών της εταιρείας πρέπει υποχρεωτικά να προβλέπεται υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου,

β) τις διαδικασίες αξιολόγησης της απόδοσης των διευθυντικών στελεχών της εταιρείας.

3. Κάθε δημόσια επιχείρηση οργανώνει υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου. Η υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) παρακολουθεί την εφαρμογή και τη συνεχή τήρηση του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας και του καταστατικού της δημόσιας επιχείρησης, καθώς και της εν γένει νομοθεσίας που αφορά την επιχείρηση,

β) παρακολουθεί και αναφέρει στο διοικητικό συμβούλιο της δημόσιας επιχείρησης και στη γενική συνέλευση των μετόχων περιπτώσεις σύγκρουσης των ιδιωτικών συμφερόντων των μελών του διοικητικού συμβουλίου με τα συμφέροντα της επιχείρησης ή παράβασης των διατάξεων του νόμου αυτού από μέλη του διοικητικού συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου και του διευθύνοντος συμβούλου,

γ) ενημερώνει εγγράφως μία φορά τουλάχιστον κάθε τρίμηνο το διοικητικό συμβούλιο καθώς και τη γενική συνέλευση των μετόχων για τους ελέγχους που διενεργεί,

δ) είναι υπεύθυνη για την παροχή και την ακρίβεια οποιασδήποτε πληροφορίας ζητηθεί από την Ειδική Γραμματεία Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, που συνιστάται με το άρθρο 11 του νόμου αυτού και διευκολύνει με κάθε πρόσφορο μέσο το έργο παρακολούθησης, ελέγχου και εποπτείας που αυτή εκτελεί.

4. Στην υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου απασχολείται τουλάχιστον ένας εσωτερικός ελεγκτής, που ορίζεται από τη γενική συνέλευση των μετόχων. Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι ανεξάρτητοι, δεν υπάγονται ιεραρχικά σε καμία υπηρεσιακή μονάδα της δημόσιας επιχείρησης, παρέχουν υπηρεσίες με έμμισθη εντολή και δεν αποκτούν ιδιότητα υπαλλήλου ή σχέση εξαρτημένης εργασίας.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT servises)**Ν 3429/2005: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ και ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (Δ.Ε.Κ.Ο.).**

Άρθρο :5

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Βλ.σχετικά την ΥΑ 5525/ΕΓ ΔΕΚΟ 1364/2007 (ΦΕΚ Β' 168/8.2.2007), περί εξαιρέσεως από το πεδίο εφαρμογής των άρθρων 3, 4, 5, 6 και 7 του ν. 3429/2005 της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ-ΑΝΩΝΥΜΗ ΑΝΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟΥ ΚΑΥΣΙΜΟΥ".

Άρθρο 5

Στρατηγικό σχέδιο

1. Κάθε δημόσια επιχείρηση καταρτίζει και υποβάλλει στρατηγικό σχέδιο στη Διυπουργική Επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, δια του εποπεύοντος Υπουργείου.

2. Το στρατηγικό σχέδιο κάθε δημόσιας επιχείρησης πρέπει να είναι συμβατό με το αντίστοιχο τομεακό σχέδιο του Υπουργείου που την εποπεύει και περιλαμβάνει ιδίως:

α) την περιγραφή των στόχων που επιδιώκονται από το διοικητικό συμβούλιο,

β) την επιλογή των αναγκαίων μέσων για την επίτευξη των στόχων σύμφωνα με τις επιλογές της διοίκησης,

γ) τον προσδιορισμό του συνολικού κόστους και του τρόπου χρηματοδότησης των επί μέρους δράσεων,

δ) τη διασύνδεση του στρατηγικού σχεδίου με το αντίστοιχο τομεακό σχέδιο του εποπεύοντος Υπουργείου ή τα στρατηγικά σχέδια άλλων δημοσίων επιχειρήσεων.

3. Με αποφάσεις της Διυπουργικής Επιτροπής Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών εγκρίνονται, τροποποιούνται ή αναθεωρούνται τα στρατηγικά σχέδια των δημοσίων επιχειρήσεων. Με αποφάσεις της ίδιας Επιτροπής ορίζεται ο χρόνος υποβολής και η διάρκεια των στρατηγικών σχεδίων.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT servises)**Ν 3429/2005: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ και ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (Δ.Ε.Κ.Ο.).**

Άρθρο :7

Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 29

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Βλ.σχετικά την ΥΑ 5525/ΕΓ ΔΕΚΟ 1364/2007 (ΦΕΚ Β' 168/8.2.2007), περί εξαιρέσεως από το πεδίο εφαρμογής των άρθρων 3, 4, 5, 6 και 7 του ν. 3429/2005 της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ-ΑΝΩΝΥΜΗ ΑΝΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟΥ ΚΑΥΣΙΜΟΥ".

Άρθρο 7

Υποχρεώσεις των δημοσίων επιχειρήσεων

1. Κάθε δημόσια επιχείρηση οφείλει:

α) να εφαρμόζει το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και να συμμορφώνεται απαρέγκλιτα προς τις διατάξεις των νόμων και των κανονιστικών διαταγμάτων και πράξεων,

β) να τηρεί τις αποφάσεις και τις οδηγίες της Διυπουργικής Επιτροπής Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών,

γ) να συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων των στρατηγικών και επιχειρησιακών σχεδίων της δημόσιας επιχείρησης, στην αύξηση της αποτελεσματικότητας, της παραγωγικότητας και στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών,

δ) να τηρεί την εισοδηματική, τιμολογιακή, δανειοληπτική πολιτική της Κυβέρνησης.

2. Οι δημόσιες επιχειρήσεις υποβάλλουν στην Ειδική Γραμματεία Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών:

α) έως τη 16η Σεπτεμβρίου εκάστου έτους το σχέδιο του ετήσιου οικονομικού προϋπολογισμού τους, καθώς και εισηγητική έκθεση τεκμηρίωσης των οικονομικών μεγεθών,

β) τον ετήσιο απολογισμό, τις οικονομικές καταστάσεις και την έκθεση πεπραγμένων του διοικητικού συμβουλίου και την έκθεση ή το πιστοποιητικό του ορκωτού ελεγκτή λογιστή, εντός των προθεσμιών του κ.ν. 2190/ 1920, όπως ισχύει,

γ) τα απολογιστικά στοιχεία, καθώς και τα στοιχεία της απασχόλησης ανά τρίμηνο, δ) κάθε πρόταση που αφορά σε αλλαγή κανονισμού λειτουργίας, συλλογικών συμβάσεων εργασίας, τιμολογίων, καθώς και κάθε άλλου μέτρου της διοίκησης που επηρεάζει σημαντικά τα οικονομικά αποτελέσματα πριν να τεθεί σε ισχύ.

3. Κάθε δημόσια επιχείρηση που προσφέρει προϊόντα ή υπηρεσίες σε καταναλωτές υποχρεούται, εντός έξι μηνών από τη θέση του νόμου αυτού σε ισχύ, να καταρτίσει και να υποβάλει στη Διυπουργική Επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών Χάρτη Υποχρεώσεων προς τον Καταναλωτή (Χ.Υ.Κ.). Εντός τριών μηνών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, οι δημόσιες επιχειρήσεις ζητούν εγγράφως τις απόψεις της Επιτροπής Προστασίας των καταναλωτών των δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών του άρθρου 13 του ν. 2251/1994 (ΦΕΚ 191 Α') και του Συνηγόρου του Καταναλωτή του ν. 3297/2004 (ΦΕΚ 259 Α'). Ο Χ.Υ.Κ. καθορίζει τις καταστατικές υποχρεώσεις, τους όρους υπό τους οποίους η

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με το άρθρο 1 παρ.4 Ν.3581/2007 "Πώληση και ταυτι μίσθωση ακινήτων του Δημοσίου, μακροχρόνιες και χρηματοδοτικές μισθώσεις του Δημοσίου και άλλες διατάξεις", ΦΕΚ Α 140, ορίζεται ότι:
"4. Τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), τα οποία υπάγονται πεδίο εφαρμογής του Κεφαλαίου Α' του ν. 3429/2005 (ΦΕΚ 314 Α'), δύ συνάπτουν για λογαριασμό τους τις συμβάσεις της παραγράφου 1, με την προϋπόθεση ότι σχέδιο τους έχει συμπεριληφθεί στα εγκρινόμενα κάθε φ τη Διυπουργική Επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, κατά 6 του ν. 3429/2005, επιχειρησιακά τους σχέδια. Η κατάρτιση και σύναψη τ άνω συμβάσεων γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις που διέπουν τα ανωτέρ Ν.Π.Ι.Δ.. Τα ως άνω Ν.Π.Ι.Δ. δύνανται να παρέχουν πληρεξουσιότητα σπ Κ.Ε.Δ, για την κατάρτιση και σύναψη των συμβάσεων αυτών".

Τεχνική βοήθεια ή αποστολή τυχόν ελλείποντος κειμένου, τηλ.210-6994830-2 ή fax: 210-6920560 ή e-mail: nomos@intracom.gr

© 2007- Designed & Developed by INTRACOM IT SERVICES

δημόσια επιχείρηση παρέχει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες της προς τους καταναλωτές και τη διαδικασία αποζημίωσης προς αυτούς σε περίπτωση μη τήρησης εκ μέρους της των ανωτέρω υποχρεώσεων και όρων.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT servises)

Ν 3429/2005: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ και ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (Δ.Ε.Κ.Ο.).

Άρθρο :8

Άρθρο 8

Έλεγχος και εποπτεία των δημοσίων επιχειρήσεων

1. Ο κρατικός έλεγχος και η οικονομική εποπτεία των δημοσίων επιχειρήσεων ασκείται από τη Διυπουργική Επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, διενεργείται κατ' εντολή της από την Ειδική Γραμματεία Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών και αφορά στον έλεγχο εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 7 του παρόντος νόμου.

2. Ο έλεγχος των δημοσίων επιχειρήσεων που προβλέπεται από τις διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν καταργεί ούτε υποκαθιστά φορολογικούς ή άλλους ελέγχους που διενεργούνται με βάση τις κείμενες διατάξεις ούτε την εποπτεία που ασκείται στις ανώνυμες εταιρείες από τη Διοίκηση.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)

N 3429/2005: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ και ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (Δ.Ε.Κ.Ο.).

Άρθρο :9

Άρθρο 9

Κυρώσεις σε βάρος των δημοσίων επιχειρήσεων και των μελών των διοικητικών τους συμβουλίων

Με απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, ύστερα από εισήγηση της Ειδικής Γραμματείας Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, που διαπιστώνει ότι κάποια δημόσια επιχείρηση παραβιάζει τις διατάξεις του νόμου αυτού και ανάλογα με την παράβαση, μπορεί:

α) να δεσμευθούν έσοδα των δημοσίων επιχειρήσεων από τον Τακτικό Προϋπολογισμό ή το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων σε ποσοστό μέχρι 50% του ετήσιου προβλεπόμενου ποσού,

β) να μην χορηγηθεί πλέον ουδεμία εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου για τα συναπτόμενα δάνεια,

γ) να παυθούν από τα καθήκοντά τους ο πρόεδρος, ο διευθύνων σύμβουλος και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου που έχουν οριστεί σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 4, ανάλογα με την ευθύνη τους.

Οι κυρώσεις αυτές δεν αναιρούν ούτε αναστέλλουν διαδικασίες επιβολής ποινικών, αστικών ή διοικητικών μέτρων που επιβάλλονται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT servises)**N 3429/2005: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ και ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (Δ.Ε.Κ.Ο.).**

Άρθρο :10

Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 30

Άρθρο 10

Διυπουργική Επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών

1. Συνιστάται Διυπουργική Επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών (Δ.Ε.Δ.Ε.Κ.Ο.) στην οποία μετέχουν ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών ως Πρόεδρος και ο Υπουργός Ανάπτυξης, ο Υπουργός Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, ο Υπουργός Μεταφορών και Επικοινωνιών και ο κατά περίπτωση αρμόδιος Υπουργός ως μέλη. Στη Διυπουργική Επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών μετέχει και ο Ειδικός Γραμματέας Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών χωρίς δικαίωμα ψήφου.

2. Ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών συντονίζει τη λειτουργία της Διυπουργικής Επιτροπής Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών. Η Διυπουργική Επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών αποφασίζει, μετά από εισήγηση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις για τα συλλογικά κυβερνητικά όργανα που προβλέπονται σ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT servises)

N 3429/2005: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ και ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (Δ.Ε.Κ.Ο.).

Άρθρο :15

Πληροφορίες Νομολογίας & Αρθρογραφίας :3

Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

**ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΣΕ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ
ΕΙΣΗΓΜΕΝΕΣ ΣΕ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ**

Άρθρο 15

Πεδίο εφαρμογής

Στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κεφαλαίου υπάγονται οι ανώνυμες εταιρείες της παρ. 5 του άρθρου 1.

Οι εταιρείες αυτές ευρίσκονται εκτός του, κατά τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις, ευρύτερου δημόσιου τομέα.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)

Ν 3429/2005: ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ και ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ (Δ.Ε.Κ.Ο.).

Άρθρο :16

Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 2

Άρθρο 16

Οργάνωση, λειτουργία, διοίκηση και κρατική εποπτεία

1. Επί των ανωνύμων εταιρειών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται οι διατάξεις του κ.ν. 2190/1920, του ν. 3016/2002, όπως ισχύουν, και οι λοιπές διατάξεις οι εφαρμοζόμενες σε κάθε άλλη εισηγμένη σε οργανωμένη αγορά ανώνυμη εταιρεία.

2. Η κρατική εποπτεία, όπου προβλέπεται, ασκείται επί της λειτουργίας και των δραστηριοτήτων των εταιρειών αυτών, όπως και επί κάθε άλλης ανώνυμης εταιρείας, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε ειδικές διατάξεις.

3. Η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 2 έχει και στην προκειμένη περίπτωση εφαρμογή.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)

Ν 2773/1999: Απελευθέρωση αγοράς ηλεκτρ.ενέργειας (Βλ.& Ν.3428/05,3468/2006) κλπ διατάξεις

Άρθρο :0

Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 86

Νόμος υπ' αριθ.2773 ΦΕΚ Α` 286/22/12/99 Απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας-Ρύθμιση θεμάτων ενεργειακής πολιτικής και λοιπές διατάξεις.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:Σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, καταρτίστηκε ο Κώδικας Διαχείρισης του Συστήματος και Συναλλαγών Ηλεκτρικής Ενέργειας, ο οποίος και εγκρίθηκε με την ΥΑ Δ5-ΗΛ/Β/οικ./8311/2005 (ΦΕΚ Β' 655/17-5-2005).

*** Βλ. σχ. και Ν.3428/2005

*** ΠΡΟΣΟΧΗ: Βλ. και Ν.3468/2006 "Παραγωγή Ηλεκτρικής Ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και Συμπαράγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης και λοιπές διατάξεις", ΦΕΚ Α 129.

***Η διάταξη της παρ.7 του άρθρου 38 του παρόντος νόμου κρίθηκε αντισυνταγματική με την υπ' αριθμ. 3293/2005 ΣτΕ (Ολομέλεια).

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)

Ν 2773/1999: Απελευθέρωση αγοράς ηλεκτρ.ενέργειας (Βλ.& Ν.3428/05,3468/2006) κλπ διατάξεις

Άρθρο :3
Πληροφορίες Νομολογίας & Αρθρογραφίας :3
Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 7

Άρθρο(3)

Κρατική εποπτεία και γενικές αρχές

1. Η άσκηση Δραστηριότητας Ηλεκτρικής Ενέργειας τελεί υπό την εποπτεία του Κράτους, η οποία ασκείται από τον Υπουργό Ανάπτυξης στο πλαίσιο του μακροχρόνιου ενεργειακού σχεδιασμού της Χώρας.

Ο μακροχρόνιος ενεργειακός σχεδιασμός της Χώρας λαμβάνει υπόψη του τα υπάρχοντα και πιθανολογούμενα ενεργειακά αποθέματα σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, καθώς και τις τάσεις της διεθνούς αγοράς και αποσκοπεί:

- α) στην ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της Χώρας,
- β) στην προστασία του περιβάλλοντος, στο πλαίσιο και των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας,
- γ) στην ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη της Χώρας.
- δ) στην παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα της εθνικής οικονομίας και την επίτευξη υγιούς ανταγωνισμού με στόχο τη μείωση του κόστους ενέργειας για το σύνολο των χρηστών και καταναλωτών,

Ο μακροχρόνιος ενεργειακός σχεδιασμός διαμορφώνεται σε πενταετή και δεκαετή κυλιόμενη βάση και προσλαμβάνει τη μορφή απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης η οποία γνωστοποιείται στην αρμόδια Διάρκη Επιτροπή της Βουλής. Πριν από την έκδοση της σχετικής απόφασης ο Υπουργός Ανάπτυξης ζητά τη γνώμη της Ρ.Α.Ε των παραγωγικών φορέων, της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και ειδικών επιστημόνων.

2. Το Κράτος μεριμνά για τον εκουγχρονισμό και την ανάπτυξη των Δραστηριοτήτων Ηλεκτρικής Ενέργειας, για την εξασφάλιση, υπό συνθήκες ανταγωνισμού, της παροχής τεχνικώς αξιόπιστης και οικονομικώς προσιτής ηλεκτρικής ενέργειας στους καταναλωτές και για την εφαρμογή των κανόνων της σταδιακής απελευθέρωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

3. Για την άσκηση Δραστηριότητας Ηλεκτρικής Ενέργειας απαιτείται προηγούμενη άδεια, η οποία χορηγείται από τον Υπουργό Ανάπτυξης ύστερα από γνώμοδότηση της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (Ρ.Α.Ε).

Οι επιχειρήσεις που ασκούν Δραστηριότητα Ηλεκτρικής Ενέργειας υποχρεούνται:

α. Να ασκούν τη δραστηριότητά τους και να παρέχουν τις υπηρεσίες τους σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού και με τις πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του και τους όρους και τις προϋποθέσεις που περιλαμβάνονται στις άδειες.

β. Να τηρούν τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και τη μη διάκρισης των

χρηστών για τις υπηρεσίες που παρέχουν υπό καθεστώς αποκλειστικών δικαιωμάτων

γ. Να λειτουργούν και να παρέχουν τις υπηρεσίες τους με σκοπό την επίτευξη ανταγωνιστικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, με την επιφύλαξη της τήρησης των υποχρεώσεων παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας,

****ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:** Βλέπε ΥΑ Τ2030/143/Α0019/24.5-18.6.2004 (ΦΕΚ Β' 910), σχετικά με τις απλουστευμένες διαδικασίες εισαγωγής, εξαγωγής και διαμετακόμισης της ηλεκτρικής ενέργειας.

4. Ο Υπουργός Ανάπτυξης και η Ρ.Α.Ε. ασκούν τις αρμοδιότητες που τους παρέχονται με τον νόμο αυτόν και τις πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του με τέτοιο τρόπο ώστε:

α) Να προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από τις επιπτώσεις των Δραστηριοτήτων Ηλεκτρικής Ενέργειας.

β) Να ικανοποιείται το σύνολο των ενεργειακών αναγκών της Χώρας.

γ) Να ελέγχεται αν οι κάτοχοι άδειας παραγωγής ή προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας μπορούν να χρηματοδοτούν τις δραστηριότητες για τις οποίες τους χορηγήθηκε άδεια.

δ) Να προάγεται ο υγιής ανταγωνισμός στους τομείς της παραγωγής και προμήθειας ηλεκτρικής και κάθε άλλης μορφής ενέργειας.

ε) Να προστατεύονται τα συμφέροντα των καταναλωτών και ιδίως οι τιμές, οι όροι προμήθειας, η ασφάλεια εφοδιασμού, η τακτική παροχή και η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών προμήθειας ηλεκτρικής και κάθε άλλης μορφής ενέργειας.

στ) Να προάγεται η χρήση αποδοτικών και οικονομικών μεθόδων και πρακτικών από τους κατόχους άδειας, καθώς και η αποδοτική και οικονομική χρήση της ηλεκτρικής και κάθε άλλης μορφής ενέργειας που προμηθεύονται οι καταναλωτές.

ζ) Να λαμβάνονται υπόψη οι δαπάνες στις οποίες προβαίνουν οι κάτοχοι άδειας για την έρευνα, ανάπτυξη και χρήση νέων τεχνικών μεθόδων και διαδικασιών για την παραγωγή, μεταφορά, διανομή ή προμήθεια ηλεκτρικής ή άλλης μορφής ενέργειας.

η) Να προστατεύεται το κοινό από κινδύνους που δημιουργούνται από τις ενεργειακές δραστηριότητες και να τηρούνται οι κανόνες υγιεινής και ασφάλειας όσων απασχολούνται στις δραστηριότητες αυτές.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (intracom IT services)

Ν 2773/1999: Απελευθέρωση αγοράς ηλεκτρ.ενέργειας (Βλ. & Ν.3428/05,3468/2006) κλπ διατάξεις

Άρθρο :4
Πληροφορίες Νομολογίας & Αρθρογραφίας :8
Κατ'Εξουσιοδότηση εκδοθείσα Νομοθεσία : 10
Προισχύσασες μορφές άρθρου :1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β`

ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (Ρ.Α.Ε.)

Άρθρο 4

Σύσταση της Ρ.Α.Ε.

1. Συνιστάται ανεξάρτητη διοικητική αρχή με την επωνυμία Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (Ρ.Α.Ε) και έδρα την Αθήνα

2. Η Ρ.Α.Ε. έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και εποπτεύεται από τον Υπουργό Ανάπτυξης ως προς τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων της και την κίνηση πειθαρχικού ελέγχου κατά των μελών της.

"Η Ρ.Α.Ε. έχει την ικανότητα να παρίσταται αυτοτελώς σε κάθε είδους δίκες που έχουν ως αντικείμενο πράξεις ή παραλείψεις της ή έννομες σχέσεις που την αφορούν."

*** Το δεύτερο εδάφιο της παρ.2 προστέθηκε με την παρ.1 άρθρ.7 Ν.3438/2006,ΦΕΚ Α 33/14.2.2006.

"3. Η Ρ.Α.Ε. συγκροτείται από επτά (7) μέλη τα οποία διακρίνονται για την επιστημονική τους κατάρτιση και την επαγγελματική τους ικανότητα και διαθέτουν εξειδικευμένη εμπειρία σε θέματα αρμοδιότητάς τους.

4. Τα μέλη της Ρ.Α.Ε. επιλέγονται ύστερα από προκήρυξη που δημοσιεύεται σε τέσσερις, τουλάχιστον, ημερήσιες εφημερίδες πανελληνίας κυκλοφορίας. Ύστερα από πρόταση του Υπουργού Ανάπτυξης και γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, τρία (3) από τα ανωτέρω μέλη της Ρ.Α.Ε. επιλέγονται από το Υπουργικό Συμβούλιο και διορίζονται με πράξη του στις θέσεις του Προέδρου και των Α` και Β` Αντιπροέδρων της Αρχής αυτής. Τα λοιπά μέλη της Ρ.Α.Ε. διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης".

*** Οι παρ.3 και 4 αντικαταστάθηκαν ως άνω με το άρθρο 27 Ν.3377/2005,ΦΕΚ Α 202/19.8.2005

5. Η θητεία των μελών της Ρ.Α.Ε. είναι πενταετής και μπορεί να ανανεωθεί μια μόνο φορά.

Κατά τη διάρκεια της θητείας τους τα μέλη της Ρ.Α.Ε. δεν ανακαλούνται.

Εάν κατά τη διάρκεια της θητείας κενωθεί για οποιονδήποτε λόγο θέση μέλους, διορίζεται νέο μέλος για το υπόλοιπο της θητείας του μέλους που αποχώρησε. Κατά την πρώτη συγκρότηση της Ρ.Α.Ε. η θητεία του Προέδρου και ενός μέλους ορίζεται 5ετής, δύο μελών ορίζεται 4ετής και ενός μέλους ορίζεται 3ετής

6. Τα μέλη της Ρ.Α.Ε. εκπίπτουν αυτοδικαίως από την θέση τους αν εκδοθεί σε βάρος τους αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση για αδίκημα που συνεπάγεται κώλυμα διορισμού σε θέση δημόσιου υπαλλήλου ή εκπτώση δημόσιου υπαλλήλου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα.

7. Η ιδιότητα του μέλους αναστέλλεται αν εκδοθεί αμετάκλητο παραπεμπτικό βούλευμα για αδίκημα που συνεπάγεται κώλυμα διορισμού σε θέση δημόσιου υπαλλήλου ή εκπτώση δημόσιου υπαλλήλου, σύμφωνα με τις διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα και μέχρι να εκδοθεί αμετάκλητη αθωωτική απόφαση. Αν ανασταλεί η ιδιότητα μέλους διορίζεται αναπληρωματικό μέλος, με τη διαδικασία της παραγράφου 4. Η θητεία του αναπληρωματικού μέλους διαρκεί όσο διαρκεί η αναστολή.

8. Τα μέλη της Ρ.Α.Ε. είναι ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί με πλήρη απασχόληση και έχουν προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία.

9. Κατά τη διάρκεια της θητείας τους, τα μέλη της Ρ.Α.Ε. απαγορεύεται να είναι εταίροι, μέτοχοι, μέλη διοικητικού συμβουλίου, διαχειριστές, υπάλληλοι, τεχνικοί ή άλλοι σύμβουλοι ή μελετητές σε επιχείρηση, η οποία αναπτύσσει δραστηριότητα στον τομέα της ενέργειας.

Αν μέλη της Ρ.Α.Ε. κατέχουν εταιρικά μερίδια ή μετοχές των πιο πάνω επιχειρήσεων, τις οποίες έχουν αποκτήσει πριν από το διορισμό τους από οποιαδήποτε αιτία ή κατά τη διάρκεια της θητείας τους μόνον από κληρονομική διαδοχή, οφείλουν να υποβάλουν στο Υπουργείο Ανάπτυξης δήλωση, με την οποία αναλαμβάνουν την υποχρέωση να απέχουν κατά τη διάρκεια της θητείας τους από την ενάσκηση των δικαιωμάτων συμμετοχής και ψήφου στα όργανα διοίκησης, διαχείρισης και ελέγχου των επιχειρήσεων. Στην ίδια υποχρέωση υπόκεινται και οι σύζυγοί τους.

10. Τα μέλη της Ρ.Α.Ε. περιλαμβάνονται στους κατά το άρθρο 24 του ν. 2429/1996 (ΦΕΚ 155 Α΄) υποχρέους προς υποβολή δήλωσης περιουσιακής κατάστασης,

"11. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης καθορίζονται οι αποδοχές του Προέδρου, των Αντιπροέδρων και των μελών της Ρ.Α.Ε. κατά παρέκκλιση από κάθε γενική και ειδική διάταξη. Η δαπάνη που προκαλείται από την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου βαρύνει τον προϋπολογισμό της

12. Η Ρ.Α.Ε. στις σχέσεις της με τις άλλες Αρχές και τους τρίτους, καθώς και ενώπιον των δικαστηρίων, εκπροσωπείται από τον Πρόεδρο της. Σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας του Προέδρου, από τον Α΄ Αντιπρόεδρο και, σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας αυτού, από τον Β΄ Αντιπρόεδρο. Ο Πρόεδρος της Ρ.Α.Ε. μπορεί με αποφάσεις του να εξουσιοδοτεί μέλη αυτής ή μέλη της Γραμματείας να ενεργούν για λογαριασμό του και να τον εκπροσωπούν για συγκεκριμένη πράξη ή ενέργεια ή κατηγορία πράξεων ή ενεργειών."

*** Οι παρ.3,4,11 και 12, όπως η τελευταία είχε συμπληρωθεί με το άρθρ.26 Ν.3175/2003, ΦΕΚ Α 207, αντικαταστάθηκαν ως άνω με το άρθρο 27 Ν.3377/2005, ΦΕΚ Α 202/19.8.2005

13. Η Ρ.Α.Ε. συνέρχεται σε πρώτη συνεδρίαση, μέσα σε έναν (1) μήνα από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της απόφασης διορισμού των μελών της.

14. Μέλος της Ρ.Α.Ε. που προέρχεται από φορέα του δημόσιου τομέα, επανέρχεται αυτοδικαίως μετά τη λήξη της θητείας του στη θέση που κατείχε πριν από το διορισμό του. Η θητεία του στη Ρ.Α.Ε. λογίζεται ως πραγματική υπηρεσία για όλες τις συνέπειες και κατά τη διάρκεια της δεν διακόπτεται η βαθμολογική και μισθολογική του εξέλιξη. Αν η θέση που κατείχε ή στην οποία έχει εξελιχθεί δεν είναι κενή ή έχει καταργηθεί, επανέρχεται σε ομοίωβαθμη προσωρινή θέση του κλάδου του, που συνιστάται αυτοδικαίως και καταργείται με την αποχώρησή του από τον φορέα. Μέλος

της Ρ.Α.Ε., υπαγόμενο στον Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπάλλοιων και Υπάλλοιων Ν.Π.Δ.Δ. εάν κατά τη διάρκεια της θητείας του προαχθεί με αίτησή του στην υπηρεσία από την οποία προέρχεται στο βαθμό του Διευθυντή ή του Γενικού Διευθυντή, επιστρέφει στην υπηρεσία του και ο διορισμός του ως μέλος της Ρ.Α.Ε. ανακαλείται αυτοδίκαια.

"15. Στη Ρ.Α.Ε. συνιστάται μία (1) θέση ειδικού συμβούλου που είναι αρμόδιος για θέματα σχετικά με την ίδρυση και λειτουργία της Ενεργειακής Κοινότητας της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Η θέση αυτή πληρούται από πρόσωπο που διακρίνεται για την επιστημονική του κατάρτιση και ικανότητα και διαθέτει εξειδικευμένη εμπειρία σε θέματα ενέργειας. Ο ειδικός σύμβουλος διορίζεται με τριετή θητεία με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, μετά από γνώμη της Ρ.Α.Ε., κατόπιν προκηρύξεως που δημοσιεύεται σε δύο (2) ημερήσιες εφημερίδες με πανελλήνια κυκλοφορία. Οι διατάξεις των παραγράφων 5 έως και 10 ισχύουν κατ' αναλογία και για τον ειδικό σύμβουλο. Οι αποδοχές του ειδικού συμβούλου ορίζονται ίσες με τις εκάστοτε προβλεπόμενες αποδοχές αντιπροέδρου της Ρ.Α.Ε., κατά παρέκκλιση από κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη. Η σχετική δαπάνη βαρύνει τον προ υπολογισμό της Ρ.Α.Ε..

16. Τα μέλη της Ρ.Α.Ε. δεν επιτρέπεται, για τρία (3) έτη μετά τη λήξη της θητείας τους, με οποιονδήποτε τρόπο, να είναι εταίροι, μέτοχοι, μέλη διοικητικού συμβουλίου, τεχνικοί ή άλλοι σύμβουλοι ή να απασχολούνται, με ή χωρίς αμοιβή, με έμμισθη εντολή ή με οποιαδήποτε έννομη σχέση, σε εταιρεία ή επιχείρηση των οποίων οι δραστηριότητες υπάγονται, άμεσα ή έμμεσα, στον έλεγχο και την εποπτεία της Ρ.Α.Ε.. Σε όσους παραβαίνουν τις διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου επιβάλλεται, με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, πρόστιμο ίσο με το δεκαπλάσιο των συνολικών αποδοχών που έλαβε το μέλος της Ρ.Α.Ε. κατά τη διάρκεια της θητείας του."

*** Οι παρ.15 και 16 προστέθηκαν με την παρ.2 άρθρ.7 Ν.3438/2006,ΦΕΚ Α 33/14.2.2006.

έπει να επιδικασθεί αποζημίωση στη διοίκηση για τη ζημία που της προέκυψε το μη προσωρινό μέτρο που ελήφθη εναντίον της.

Ο προσωρινός χαρακτήρας των μέτρων του δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων: η απόφαση Synd. CFDT Interco 28

Η απόφαση της 30ής Μαρτίου 2007, *Ville de Lyon*,⁷⁹ σηματοδοτεί τη σοφή της νομολογίας, καθώς δέχθηκε ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας *référé-liberté* του άρθρου L. 521-2 του CJA, ο διοικητικός δικαστής οφεί να διατάξει οριστικά μέτρα, παρά το γράμμα της ως άνω διατάξεως. Την παρέκκλιση αυτή επιβεβαίωσε η απόφαση CE 31 mai 2007, *Synd. DT Interco 28*.⁸⁰ Με μια συνοπτική και ακριβή διατύπωση, το Conseil d'Etat έκρινε ότι τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας του *référé-liberté* είναι, κατ' αρχήν, προσωρινά, εκτός αν αυτά δεν μπορούν να αποκτήσουν τον σκοπό της εν λόγω προσωρινής προστασίας, δηλαδή να παύσει των αποτελεσμάτων προσωλής θεμελιώδους ελευθερίας.⁸¹ Το Conseil d'Etat, ευθυγραμμίζόμενο με την προσέγγιση του πολιτικού δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων, διευκρινίζει ότι ο χαρακτήρας ενός προσωρινού μέτρου αξιολογείται σε σχέση με το αντικείμενο και τις συνέπειες των επίμαχων μέτρων, ειδικότερα με τον αναστρέψιμο χαρακτήρα του.

Στην πραγματικότητα, εξομοιώνοντας το προσωρινό με το αναστρέψιμο, το Conseil d'Etat ελαχιστοποιεί το περιεχόμενο της παρεκκλίσεως που ήγαγε. Προηγουμένως απαγόρευε στον δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων να χορηγήσει μέτρα που έχουν αποτελέσματα ισοδύναμα ως προς τα σημεία τους με αυτά που απορρέουν από την εκ μέρους της διοικήσεως εκτέλεση ακυρωτικής δικαστικής αποφάσεως, πράγμα που ομείωνε τη σημασία των προσωρινών μέτρων. Εφεξής εγκαταλείπει το κτήριο του «ισοδύναμου αποτελέσματος» και, ταυτίζοντας το προσωρινό

⁷⁹ JCP G 2007, I, 166, n° 10, AJDA 18/2007, σ. 1242, note ST. DAMAREY, σ. 1243.

⁸⁰ AJDA 2007, σ. 1237, chron. F. LENICA/J. BOUCHER.

⁸¹ Ψήφισμα του νέου προαναταολισμού της νομολογίας απαντούν σε μεμονωμένες αποφάσεις του Conseil d'Etat: CE 1er mars 2001, *Faturel*, Lebon σ. 1134, οπότε στο ίδιο διαδικασίας *référé-liberté* που εφορούσε άρνηση κοινοποιήσεως προσωπικού κέλου από τις υπηρεσίες πληροφοριών ζητήθηκε από τον δικαστή να υποχρεώσει τη διοίκηση να προβεί στην κοινοποίηση αυτή, CE 11 mars 2003, *Samagassi*, Lebon σ. 119, την οποία ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων διάταξε την χορήγηση ταυτότητας πρόσωπο στο οποίο είχε ανταχθεί σχετική άρνηση, καθώς και CE 28 février 2001, *Illpart et Lesage*, Lebon σ. 111, με την οποία το δικαστήριο, αφού ανέστειλε την άρνηση άδειας, συνόδευσε την απόφασή του με τη χορήγηση προσωρινής άδειας.

Ο ΣΥΝΤΑΓΜΑ (ΤοΣ) 3/2008

με το αναστρέψιμο, διευρύνει το οπλοστάσιο του δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων και χαρακτηρίζει ως οριστικά μέτρα, τα οποία, κατ' αρχήν, απαγορεύονται, μόνο τα μέτρα αμέσου αποτελέσματος. Για τα μέτρα με διαρκή αποτελέσματα, δέχεται τον προσωρινό χαρακτήρα τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η απόφαση *Ville de Lyon*: η εντολή που απευθύνει στη Διοίκηση να αποκαταστήσει συνδικαλιστικό χώρο θεωρείται ως προσωρινό μέτρο, εφόσον δεν είναι μη αναστρέψιμο.

Η διείρυνση της έννοιας του προσωρινού μέτρου είναι ορθή, εφόσον το προσωρινό μέτρο είναι εκείνο το οποίο, στο περιθώριο των ενδίκων βοηθημάτων, μπορεί πάντοτε να ανακληθεί, να αναθεωρηθεί, να τροποποιηθεί. Αυτό συμβαίνει συχνά με τα μέτρα που έχουν διαρκή αποτελέσματα και εφόσον η απόφαση του δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων στερείται της ισχύος του δεδικασμένου,⁸² ενώ το άρθρο L. 521-4 του Κώδικα Διοικητικής Διακασύνης παρέχει στον δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων την εξουσία να τροποποιήσει ή να θέσει τέρμα στα μέτρα που έχει ο ίδιος διατάξει, υπό την προϋπόθεση υποβολής σχετικού αιτήματος και προσκομίσεως νέων στοιχείων. Η διαδικασία εξασφαλίζει το αναστρέψιμο μεγάλο μέρους των προσωρινών μέτρων διαρκούς χαρακτήρα.

Εν πάση περιπτώσεως, το Conseil d'Etat δέχεται ότι ο δικαστής διατάσσει, κατ' εξαίρεση, και μη αναστρέψιμα μέτρα. Επομένως, ο κανόνας που ισχύει ενώπιον του δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων στον τομέα της προστασίας των θεμελιωδών ελευθεριών είναι εφεξής αυτός του «προσωρινού, εκτός εάν».⁸³

III. Η έννοια της δημόσιας υπηρεσίας

A. Η νομική φύση των συμβάσεων που συνάπτεται «διαφανές» ν.π.ι.δ.: η απόφαση Commune Boulogne-Billancourt

Με την απόφαση της 21ης Μαρτίου 2007, *Commune Boulogne-Billancourt*,⁸⁴ το Conseil d'Etat έκρινε ότι οι συμβάσεις που συνάπτεται νομικό πρό-

⁸² CE, sect., 5 nov. 2003, *Ass. Convention vie et nature pour une écologie radicale Lebon σ. 444*, JCP A 2004, I, 164, étude P. Cassia, 1029, obs. M. GAUTHIER.

⁸³ FR. LENICA/J. BOUCHER, *Chronique générale de jurisprudence administrative française*, όπ.π., σ. 1240.

⁸⁴ AJDA 2007, σ. 915, note J.-D. DREYFUS.

Ο ΣΥΝΤΑΓΜΑ (ΤοΣ) 3/2008

σωπο ιδιωτικού δικαίου⁸⁵ ιδρύθην από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου για την εκτέλεση της αποστολής δημόσιας υπηρεσίας που του έχει ανατεθεί έχουν χαρακτηρισμό διοικητικής συμβάσεως, διότι μέσα του ιδιωτικού οργανισμού, συμβαλλόμενο μέρος είναι το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Η λύση αυτή είναι αξιοσημείωτη διότι το έρεισμά της δεν έγκειται στην ύπαρξη εντολής αλλά στην ίδια τη θεαρία της διαφάνειας. Δηλαδή, το Conseil d'Etat έκρινε ρητώς ότι όταν ένα ν.π.ι.δ. ιδρύεται με πρωτοβουλία ν.π.δ.δ. το οποίο ελέγχει την οργάνωση και τη λειτουργία του και του παρέχει το σημαντικότερο τμήμα των πόρων του, το εν λόγω ν.π.ι.δ. πρέπει να θεωρηθεί «διάφανο»: αποτελεί, κατ' ουσίαν, υπηρεσία του ν.π.δ.δ., στο-τε οι συμβάσεις που συνάπτει για την εκτέλεση της αποστολής δημοσίας υπηρεσίας που του έχει ανατεθεί είναι διοικητικές συμβάσεις.

Β. Σχέσεις μεταξύ ΟΤΑ και ιδιωτών που ασκούν αποστολή δημοσίας υπηρεσίας: η απόφαση Commune Aix-en-Provence

Δεκαπέντε ημέρες αργότερα, με την απόφαση της 6^{ης} Απριλίου 2007, *Commune Aix-en-Provence*,⁸⁶ το Conseil d'Etat ανανέωσε πλήρως τη νομολογιακή πολιτική του καθιστώντας τη διαφάνεια, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, νόμιμο τρόπο άμεσης διαχείρισης των δημοσίων υπηρεσιών. Ειδικότερα, ο ανώτατος διοικητικός δικαστής, με μια διεξοδικώς αιτιολογημένη απόφαση, η οποία περιλαμβάνει τρεις φιλώδοξες αιτιολογικές σκέψεις επί της αρχής, καθορίζει το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των ΟΤΑ όταν αποφασίζουν είτε να εκπληρώσουν οι ίδιοι μια αποστολή δημοσίας υπηρεσίας, είτε να την αναθέσουν σε τρίτον, ή απλά να αναγνωρίσουν τον χαρακτηρισμό δημοσίας υπηρεσίας, σε πρωτοβουλία ν.π.ι.δ. Η απόφαση, που αποτελεί αναμφισβήτως «grand arrêt», αφορά όσα τη χρηματοπιστωτική διάσωση του περιόχου φεστιβάλ Λυρικής τέχνης του Aix-en-Provence, το οποίο διοργανώνεται από μια ένωση η οποία λαμβάνει επιδοτήσεις από τον Δήμο του Aix-en-Provence. Δύο φορολογούμενοι δημότες προσέφυγαν στο Tribunal administratif ισχυρίζόμενοι ότι η χορήγηση των άνω επιδοτήσεων θα ήταν δυνατή από νομικής απόψεως μόνον εάν η ένωση συνδεόταν με τον Δήμο με σύμβαση παραχώρη-

⁸⁵ Εν προκειμένω η ένωση για τη διαχείριση της περιουσίας και της πισίνας της κοινότητας Boulogne-Billancourt, την οποία ίδρυσε η ως άνω κοινότητα.

⁸⁶ AIDA 2007, σ. 1020, chronique de jurisprudence administrative française F. Lefranc/J. BOUCHER JCP A 2007, σ. 2111, note M. KARPENSCHEF, σ. 2125, note F. LINDTCH, σ. 2128, note J.-M. PONTIER.

σεως δημοσίας υπηρεσίας συναφθείσα κατά τους τύπους που προβλέπει ο νόμος Sapin της 29^{ης} Ιανουαρίου 1993, όπως καδιοικιοποιήθηκε για τους δήμους στα άρθρα L-1141-1 επ. του Γενικού Κώδικα των ΟΤΑ,⁸⁷ προσέγγιση την οποία υιοθέτησε και η Cour administrative d'appel, που επελήγησε σε δεύτερο βαθμό της υποθέσεως. Η αναίρεση που άσκησε ο Δήμος του Aix-en-Provence έδωσε στο Conseil d'Etat την ευκαιρία να απαντήσει επί της αρχής, προτείνοντας μάλιστα ένα πραγματικό πλαίσιο των διαφόρων μορφών διαχείρισης της δημοσίας υπηρεσίας. Πρόκειται για τρεις αιτιολογικές σκέψεις, άκρας διεξοδικές και διατυπωμένες με διακριτό ύψος που δημιουργούν την εντύπωση ότι το Conseil d'Etat αποφάσισε να ενεργήσει ως «εραρχικός προϊστάμενος της διοικήσεως» όπως χαρακτηριστικά στον τον XIX^ο αιώνα, καθώς τον έκρινε σκόπιμο να προτείνει στα ν.π.δ.δ. «δημιγέσεις χρήσεως». Κατά τον καθηγητή B. Plessix η μακρηγορία της αποφάσεως και η αβδονία των λειτουργειών που παρέχει απομακρύνεται από την παρδοσιακή «Imperatoria brevitatis» που αποτέλονσε παλιά πρακτική στο Palais Royal, αλλάωνοντας την ουσία της νομολογιακής λειτουργίας και απονευρώνοντας τη συλλογιστική: «όσο περισσότερο φιλώρει ο δικαστής τόσο λιγότερο τον λαμβάνει υπόψη η θεαρία».⁸⁸

Οι τρεις αιτιολογικές σκέψεις συνθέτουν, στην πραγματικότητα ένα δίπτυχο. Οι δύο πρώτες περιγράφουν τις υποχρεώσεις που υφείλει ο ΟΤΑ όταν είναι υπεύθυνος για κάποια δημόσια υπηρεσία (υπό λειτουργία έννοια) και αποφασίζει είτε να αναθέσει την εν λόγω υπηρεσία σε τρίτον (πρώτη αιτιολογική σκέψη) είτε να τη διαχειριστεί ο ίδιος (δευτέρα αιτιολογική σκέψη). Η τρίτη αιτιολογική σκέψη ρυθμίζει την εντάλας διαφορετικά και πολύ πιο στενά περιττώση των σχέσεων μεταξύ ΟΤΑ και ν.π.ι.δ. ποια σκεύει, με δική του πρωτοβουλία, δραστηριότητα στην οποία προστέθηκε ει των υστέρων η «ετικέτα» της δημόσιας υπηρεσίας.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι οι ΟΤΑ έχουν δύο επιλογές ως προς το: τρόπο διαχείρισης. Μπορούν να υιοθετήσουν το σύστημα της άμεσης διαχείρισης (gestion indirecte) και, εφόσον η υπηρεσία μπορεί να παραχωρηθεί να προσβούν στην ανάθεση αποστολής δημοσίας υπηρεσίας σε τρίτον διαχειριστή: πλην αντίθετης διατάξεως (κανονιστική, προφανώς, φύσεως), η μέθοδος του κοινού δικαίου είναι η συναφή συμβάσεως, η οποία, ανάλογα με τον τρόπο αμοιβής, θα αποτελεί είτε σύμβαση παραχώρησης (contrat de délégation

⁸⁷ Code général des collectivités territoriales.

⁸⁸ B. PLESSIX, Chronique de jurisprudence administrative, La Semaine Juridique Edition Générale n° 25, 20 Juin 2007, I 166.

uon ue service public) είτε δημόσια σύμβαση υπηρεσίας (marché public de service). Είτε εφαρμόζεται ο νόμος *Sarlin* είτε ο κώδικας δημοσίων συμβάσεων (Code des marchés publics), πρέπει να τηρηθούν οι υποχρεώσεις εξασφαλισέως πραγματικού ανταγωνισμού και δημοσιότητας. Δεν έχουν σημασία οι στενές σχέσεις της δημόσιας αρχής με τον παραχωρησιούχο, ο οποίος μπορεί να είναι εταιρεία μικτής οικονομίας, εταιρεία στην οποία η διοίκηση είναι μέτοχος, ή να έχει δημιουργηθεί εξ αρχής από τον συγκεκριμένο ΟΤΑ (v.π.δ.δ. ή v.π.δ.δ.). Το κριτήριο εν προκειμένω στοιχείο είναι ότι πρέπει να συναφθεί σύμβαση με κάθε αυτόνομο διαχειριστή. Η στενή σχέση, η εγγύτητα μεταξύ δημόσιας αρχής και παραχωρησιούχου, δεν αποτελεί «διαφάνεια». Η απόφαση επιφυλάσσει πάντως μια εξαίρεση: δεν υπάρχει υποχρέωση συνάψεως συμβάσεως εάν ο τρίτος δεν ενεργεί «ως επιχειρηματίας σε ανταγωνιστική αγορά». Εάν πρόκειται για επιχείρηση, η εξαίρεση έχει εφαρμογή όταν δεν υπάρχει ανταγωνισμός.⁸⁹

Τα v.π.δ.δ. μπορούν επίσης να διαχειρίζονται απευθείας μια δημόσια υπηρεσία.⁹⁰ το Conseil d'État παραθέτει την παραδοσιακή μέθοδο της αυτεπιστασίας (régie) και προσθέτει, για τους ΟΤΑ, τις επιστάσεις που είναι εξοπλισμένες με νομική προσωπικότητα. Η απόφαση επικρίθηκε ως προς το σημείο αυτό, προφανώς όμως το Conseil d'État έκρινε ότι η πραγματικότητα έχει μεγαλύτερη σημασία από τα νομικά φαινόμενα: εφόσον ο ΟΤΑ διατηρεί τον πλήρη έλεγχο του v.π. το οποίο ιδρύει, δεν ασκεί επιρροή η δημοσιονομική αποφάσεως έγκεται στο ότι η «διαφάνης», υπό την έννοια της νομολογίας *Commune Boulagne-Billancourt*, ένωση θεωρείται ως νόμιμος τρόπος άμεσης διαχειρίσεως, που συνεπάγεται ελεύθερη χρηματοδότηση, δηλαδή μη υποκείμενη στο καθεστώς των κρατικών ενισχύσεων.⁹¹ Η «διαφάνεια» αποκλείει να θεωρηθεί ο οικείος οργανισμός ως παραχωρησιούχος επιχειρηματίας: ελλείψει τραυματικής ανεξαρτησίας του, πρόκειται για ένα είδος «ιδιωτικής επιστάσεως». Με τον τρόπο αυτό διασώθηκε η ελεύθερη χρηματοδότηση του φεστίβάλ υρικής τέχνης του Aix-en-Provence.

⁸⁹ Βλ. συναφώς Ε. FANTOME/A. MENEMENS, *Concurrence et liberté d'organisation des entreprises publiques*, AJDA 2006, σ. 67.

⁹⁰ CE 29 avril 1970, Société Unipain, Lebon, σ. 280, AJDA 1970, σ. 430, concl. G. BRAILLANT. Η επilogή του τρόπου διαχειρίσεως της δημόσιας υπηρεσίας εμπίπτει στη δικαιοχέρεια της διακρίσεως, η οποία δεν ελέγχεται από τον δικαστή (CE 18 mars 1988, *Unipain*, Lebon σ. 975, CE 10 janvier 1992, Association des usagers de l'eau de Peyreleau, *ibon* σ. 13).

⁹¹ Άρθρα L 1511 επ. του Γενικού Κώδικα των ΟΤΑ.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (ΤοΣ) 3/2008

Μολονότι η απόφαση φαίνεται να ευνοεί την έννοια της «διαφάνειας», την ερμηνεύει συσταλτικά. Εφόσον κάθε ένωση που ιδρύεται, ελέγχεται και χρηματοδοτείται κυρίως από v.π.δ.δ. μπορεί να είναι είτε αυτόνομος επιχειρηματίας, επομένως παραχωρησιούχος, είτε ιδιωτική επιστάσια μη υποκείμενη σε παραχώρηση, έπρεπε να οριστεί με μεγαλύτερη ακρίβεια από αυτήν της αποφάσεως *Commune Boulagne-Billancourt*. Πού τελειώνει η ανεξαρτησία και πού αρχίζει η «διαφάνεια» ενός διοικητικού οργανισμού; Η διαχωριστική γραμμή εντοπίζεται προφανώς στην αυτονομία της αποφασιστικής εξουσίας. Το Conseil d'État έκρινε ότι θα αποτελούν «ιδιωτικές επιστάσεις» μόνον οι οργανισμοί των οποίων το κατά το καταστατικό αντικείμενό τους είναι αποκλειστικά η διαχείριση της δημόσιας υπηρεσίας για την άσκηση της οποίας δημιουργήθηκαν και υπόκεινται, εκ μέρους του ΟΤΑ, σε έλεγχο παρεμφερή προς αυτόν που ασκεί στις δικές του υπηρεσίες (υπό οργάνική έννοια). Πρόκειται για την εφαρμογή της κοινοτικής νομολογίας *Teckal* του ΔΕΚ σχετικά με τις συμβάσεις in house.⁹² Ευστόχος επισημάνθηκε ότι η μεταφορά της έννοιας στο γαλλικό δίκαιο είναι «ξύπνη» και «τολμηρή»: από τις συμβάσεις in house της κοινοτικής νομολογίας, το γαλλικό δίκαιο διαμορφώνει τους φορείς in house. Επιπλέον, η έννοια έχει δύο όψεις: το μόρφωμα in house δεν υπόκειται μεν για τις επιδοτήσεις του στον νόμο *Sarlin*, πλην όμως εφαρμόζει, όσον αφορά τις συμβάσεις που συνάπτεται με τρίτους για να καλύψει τις ανάγκες του, τους κανόνες συνάψεως των δημοσίων συμβάσεων που προβλέπει ο κώδικας δημοσίων συμβάσεων, εφόσον από ουσιαστικής απόψεως δεν διακρίνεται από το v.π.δ.δ. από το οποίο προέρχεται. Για τις ενώσεις που είναι επιφορτισμένες με την οργάνωση ενός φεστιβάλ λυρικής τέχνης, θα μπορούσε να υπαρξει λιγότερο επαχθές αντιστάθμισμα.⁹³

Για λόγους πληρότητας, θα αναλυθεί εν συντομία και το περιεχόμενο της τρίτης αιτιολογικής σκέψεως, μολονότι δεν επηρεάζει τελικώς την επί-

⁹² ΔΕΚ της 18ης Νοεμβρίου 1999, C-107/98, *Teckal*, Συλλογή 1999, σ. I-8121, της 11ης Ιανουαρίου 2005, C-26/03, *Stadt Halle* Συλλογή 2005, σ. I-1, της 13ης Οκτωβρίου 2005, C-458/03, *Parking Brixten*, Συλλογή 2005, σ. I-8585, E. BROUSSY/FR. DONAT/CHR. LAMBERT, *Délégations de services publics*, AJDA 2005, σ. 2340, E. MEISSE, *Concessions de services publics*, Europe, Décembre 2005, n° 411, JCP A 2005, 1364, note M. DREIFUSS, E. ΠΡΕΒΕΔΟΥΡΟΥ, ΕΔΔΔ 2006, σ. 441. Βλ. ενδεικτικά Σ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ, *Ανάθεση συμβάσεων «οιονεί αυτεπιστασίας» (in house) μετά την πρόσφατη νομολογία του ΔΕΚ*, ΔρΣΚΕ 1-3/2007, σ. 40.

⁹³ F. LENICA/J. BOUCHER, *Chronique générale de jurisprudence administrative française*, AJDA 19/2007, σ. 1011 (1025).

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (ΤοΣ) 3/2008

λυση της διαφοράς. Αφού διευκρίνισε τα ζητήματα σχετικά με τις υποχρεώσεις του ν.π.δ.δ. το οποίο είναι εξ ολοκλήρου υπεύθυνο για τη δημόσια υπηρεσία και είτε την αναθέτει σε τρίτον είτε τη διαχειρίζεται το ίδιο, το Conseil d'État θέλησε να διαφωτίσει και την, εντελώς διαφορετική, περίπτωση, κατά την οποία η άσκηση αποστολής δημόσιας υπηρεσίας από ν.π.ι.δ. δεν απορρέει από σύμβαση ή μονομερή διοικητική πράξη, αλλά από την πρωτοβουλία του εν λόγω προσώπου στην οποία προστίθεται μεταγενέστερα η «επικέλευ» της δημόσιας υπηρεσίας.

Όπως επισήμανε ο commissaire du gouvernement *Fr. Sèzers*, η περίπτωση αυτή δεν είχε απασχολήσει το δικαιοδοτικό τμήμα του Conseil d'État. Ανέλυσε, πάντως μια γνώμη του τμήματος εσωτερικών (Section de l'Intérieur), της 18^{ης} Μαΐου 2004, η οποία απαντούσε στο ερώτημα αν η αποστολή γενικού συμφέροντος της Cinéma-thèque française, η οποία είναι ένωση ιδιωτικού δικαίου, υποδηλώνει κατ' ανάγκη παραχώρηση δημόσιας υπηρεσίας εκ μέρους του Δημοσίου. Αφού επισήμανε ότι κανένα κείμενο δεν υποχρέωνε το Δημόσιο να εκτιμωώσει τις αποστολές που επιτελεί η Cinéma-thèque Française, οι οποίες επιπλέον δεν είχαν αναρθεί βάσει συμβάσεως, με το Δημόσιο, το γνωμοδοτικό τμήμα συνήγαγε ότι δεν υπήρχε παραχώρηση δημόσιας υπηρεσίας και ότι επρόκειτο απλά για «την αναγνώριση από το κράτος του χαρακτηριστικά γενικού συμφέροντος της δραστηριότητας της ενώσεως, αναγνώριση που συνοδεύονταν από δικαίωμα ήπιας εποπτείας του κράτους επί των δραστηριοτήτων αυτών και σημαντική χρηματοπιστωτική ενίσχυση». Το τμήμα κατέληξε ότι η σύμβαση που συνήχθη με το κράτος για την εκτέλεση της εν λόγω αποστολής δημόσιας υπηρεσίας πολιτιστικού χαρακτήρα δεν είχε ως συνέπεια ότι η κρατική ενίσχυση υφίσταται στους κανόνες που έχουν εφαρμογή στις παραχωρήσεις δημόσιας υπηρεσίας.

Η απόφαση *Commune Aix-en-Provence* επαναλαμβάνει τη συλλογιστική αυτή αναφέροντας ότι «όταν ένα ν.π.ι.δ. ασκεί με δική του πρωτοβουλία δραστηριότητα, υπ' ευθύνη του και χωρίς το περιεχόμενο της εν λόγω δραστηριότητας να καθορίζεται από το ν.π.δ.δ., δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να θεωρηθεί ότι το ν.π.δ.δ. του έχει παραχωρήσει την άσκηση δημόσιας υπηρεσίας». Εφόσον η πρωτοβουλία ανήκει στο ν.π.ι.δ., αποκλείεται εν προκειμένω η ύπαρξη παραχώρησης που συνεπάγεται μεταφορά δραστηριοτήτων. Το Conseil d'État, υιοθετώντας τη γνώμη της Section de l'Intérieur, δέχεται πάντως ότι «μπορεί να αναγνωρισθεί ο χαρακτηρισμός δημόσιας υπηρεσίας στην εν λόγω δραστηριότητα, έστω κι αν δεν αποδέσμευτο αντικείμενο συμβάσεως παραχώρησης δημόσιας υπηρεσίας, εφόσον

ένα ν.π.δ.δ., λόγω του γενικού συμφέροντος που εξυπηρετεί και της σημασίας που θεωρεί ότι έχει η σχετική δραστηριότητα, ασκεί δικαίωμα ήπιας εποπτείας (droit de regard) στην οργάνωσή του και, αν παρ'ολαυτά, το χρηματοδοτεί, ελθείει ενθιθέτης διατάξεως ή αρχής του δικαίου».

Τα κριτήρια της αναγνώρισεως του «χαρακτηρίτα δημόσιας υπηρεσίας» αποτελούν περιληψη της συλλογιστικής του Conseil d'État στην απόφαση *APREI* της 22ας Φεβρουαρίου 2007. Όταν αφορά τη χρηματοδότηση, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι έχουν εν προκειμένω εφαρμογή οι σχετικοί κανόνες του κοινοτικού δικαίου για τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, όπως ερμηνεύθηκαν με τη νομολογία *Alimak*.⁹⁴

Γ. *Ιδιωτικοί οργανισμοί επιφορτισμένοι με τη διαχείριση δημόσιας υπηρεσίας και προνόμια δημοσίας εξουσίας: η απόφαση APREI*

Στον κατάλογο των σημαντικών αποφάσεων παιδαγωγικού χαρακτήρα του έτους 2007 πρέπει να προστεθεί και η απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2007, *Assoc. de personnel relevant des établissements pour inadaptés*,⁹⁵ η οποία συμπληρώνει την απόφαση *Commune Aix-en-Provence* (ανωτέρω σημ. Β'). Η απόφαση *APREI* εκθέτει την τεχνική του εννοιολογίου της δημόσιας υπηρεσίας, ανεξαρτήτως του τρόπου αναθέσεως, μονομερούς ή συμβατικού. Οι οδηγίες χρήσεως που παρέχει το Conseil d'État θα είναι πολύ χρήσιμες για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ανατίθεται μονομερώς σε ν.π.ι.δ. η εκτέλεση αποστολής γενικού συμφέροντος, καθώς και για τον έγιοτισμό, μετάξυ των αντισυμβαλλομένων της διοικήσεως, εκείνων που διαχειρίζονται δημόσια υπηρεσία, οπότε η συμβατική σχέση τους θα πρέπει να χαρακτηριστεί ως παραχώρηση δημόσιας υπηρεσίας, υφικείμενη στις επιταγές του νόμου *Sapin*.

Επιληφθέν του ζητήματος αν μια ένωση η οποία διαχειρίζεται κέντρο αρωγής δια της εργασίας (centre d'aide par le travail) πρέπει να θεωρηθεί ως ιδιωτικός οργανισμός επιφορτισμένος με αποστολή δημόσιας υπηρεσί-

⁹⁴ ΔΕΚ της 24^{ης} Ιουλίου 2003, C-280/00, *Alimak Trans GmbH*, Συλλογή 2003, σ. 1-747. Βλ., αντί πολλών, Α. ΜΕΤΣΑ, Κρατικές αντιστάθσεις για παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος: νομική αντιμετώπιση υπό το πρίσμα του κοινοτικού δικαίου κρατικών ενισχύσεων, ΔηΖΚΕ 2/2004, σ. 126. Ε. ΜΟΥΜΕΛΕΤΣΗ, Η αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας αποτελεί κρατική ενίσχυση; (με αφορμή την απόφαση *Alimak* του ΔΕΚ της 24.07.2003), ΔηΖΚΕ 1/2004, σ. 42.

⁹⁵ ΑΙΔΑ 2007, σ. 793, chronique de jurisprudence administrative française F. LENCIA/J. BOUCHER- JCP A 2007, 2066, concl. C. VEROT.

εξουσίας. Η μεταγενέστερη νομολογία⁹⁹ και μερίδα της θεωρίας¹⁰⁰ δημιούργησαν αμφιβολίες συναφώς, καθόσον απέρριψαν το κριτήριο των προνομίων δημόσιας εξουσίας, δίδοντας έμφαση στη φύση της ασκούμενης δραστηριότητας και θεωρώντας ότι η απονομή προνομίων δημόσιας εξουσίας είναι η συνέπεια και όχι η προϋπόθεση του χαρακτήρα μιας δραστηριότητας ως δημόσιας υπηρεσίας.

Στην απόφαση *APREI*, το Conseil d'État επιχειρεί να κλείσει την παλαιά αυτή διαμάχη, προβαίνοντας σε συνδυασμό των αποφάσεων *Narcy* και *Ville Melun*: προστιθέμενη στο γενικό συμφέρον και στο δικαίωμα επιπέας, η ύπαρξη προνομίων δημόσιας εξουσίας δεν αποτελεί αναγκαίο κριτήριο, αλλά καθοριστική ένδειξη για τον χαρακτηρισμό της δραστηριότητας ν.π.ι.δ. ως δημόσιας υπηρεσίας. Τα προνόμια δημόσιας εξουσίας αποτελούν καθοριστικής σημασίας απόδειξη, ως ένδειξη της βουλήσεως της διοικήσεως. Η έλλειψή τους, αντιθέτως, δεν αποκλείει τον χαρακτηρισμό της δραστηριότητας ως δημόσιας υπηρεσίας, αλλά ο δικαστής θα πρέπει στην περίπτωση αυτή να βεβαιωθεί για την βούληση της διοικήσεως. Το Conseil d'État διατυπώνει συναφώς τρία συμπληρωματικά κριτήρια: 1) ο ρόλος του ν.π.ι.δ. στην ίδρυση, την οργάνωση και τη λειτουργία του ιδιωτικού φορέα, 2) οι υποχρεώσεις που του έχουν επιβληθεί και 3) οι μέθοδοι ελέγχου της εκπληρώσεως των σκοπών που του έχουν ανατεθεί. Το Conseil d'État απαιτεί, κατά συνέπεια, κάτι περισσότερο από ένα απλό δικαίωμα εποπτείας, προκειμένου να εντάξει στην έννοια της δημόσιας υπηρεσίας όλες τις δραστηριότητες που ελέγχει ή ρυθμίζει η διοίκηση. Η απόφαση θέτει συναφώς αυστηρές προϋποθέσεις: από το νομικό πλαίσιο πρέπει να προκύπτει σαφώς ότι η διοικητική αρχή είχε την πρόθεση να οργανώσει τη δραστηριότητα υπό τις συνθήκες παραχωρηθείσας δημόσιας υπηρεσίας (ορισμός των σκοπών, των παροχών και των ελέγχων). Ο έλεγχος της διοικήσεως δεν μπορεί δηλαδή να περιοριστεί στην απλή εποπτεία: πρέπει να αποτελεί εξουσία διευθύνσεως. Ευστόχως παρατηρήθηκε ότι ο ορισμός της δημόσιας υπηρεσίας στο γαλλικό δίκαιο τον 21^ο αιώνα προ-

⁹⁹ CE, 20 juill. 1990, Ville Melun, Lebon, σ. 220, AJDA 1990, σ. 820, concl. M. P. CHARD.

¹⁰⁰ R. CHAPUS, Le service public et la puissance publique, RDP 1968, σ. 237. Βλ. και απόκτηση του P. AMSELEK, Le service public et la puissance publique – Réflexions autour d'une étude récente, AJDA 1968, σ. 492.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (ΤοΣ) 3/2008

ας ενόψει εφαρμογής των διατάξεων του νόμου της 17^{ης} Ιουλίου 1978 για την πρόσβαση στα διοικητικά έγγραφα, το Conseil d'État, επιλύοντας μια παλαιά θεωρητική διαμάχη, έκρινε ότι η παροχή προνομίων δημόσιας εξουσίας δεν αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τον ανωτέρω χαρακτήρισμό. Εν προκειμένω, δίδει αρνητική απάντηση, λαμβανομένης υπόψη της προθέσεως του νομοθέτη. Πράγματι η απόφαση υπενθυμίζει, κατ' αρχάς, τον σεβασμό που οφείλεται στη βούληση του νομοθέτη. Η βασική ιδέα της μεθόδου αυτής είναι ότι οι ιδιώτες δεν μπορούν να αυτοχαρακτηρισθούν ως διαχειριστές δημόσιας υπηρεσίας, δεδομένου ότι οι δραστηριότητές τους, ακόμη και αν εξυπηρετούν πτυχές του δημοσίου συμφέροντος, τεκμαίρονται ιδιωτικές. Για τη διαχείριση δημόσιας υπηρεσίας χρειάζεται ένας νόμιμος τίτλος και ο πρώτος σε σειρά σπουδαιότητας είναι η νομοθετική αναγνώριση, όπως στην περίπτωση των ιδιωτικών κλινικών με μη κερδοσκοπικό σκοπό, των ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ή, προσφάτως, της ανώνυμης εταιρίας Société Aéroports de Paris, που έχει άμεση εξουσιοδότηση με τον νόμο της 20ής Απριλίου 2005. Στην υπόθεση *APREI*, ο δικαστής έκρινε ότι ο νόμος της 30ής Ιουνίου 1975 υπέρ των ατόμων με ειδικές ανάγκες είχε αποκλείσει το ενδεχόμενο να θεωρηθεί η αποστολή των ιδιωτικών οργανισμών διαχείρισεως των κέντρων αρωγής δια της εργασίας ως δημόσια υπηρεσία. Η ερμηνευτική αυτή μέθοδος έχει υποκειμενικό χαρακτήρα, όπως συνάγεται από το γεγονός ότι ο *commissaire du Gouvernement* κατέληξε στο αντίθετο συμπέρασμα από αυτό του δικαστή, πράγμα που αποτελεί αδυναμία για *grand arrêt*.⁹⁶ Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό ότι το Conseil d'État αναγνώρισε το προβάδισμα στις προπαρασκευαστικές εργασίες και στην πρόθεση του νομοθέτη σε σχέση με το γράμμα του νόμου, πράγμα που εκπλήσσει λαμβανομένων υπόψη των παραδοσιακών μεθόδων ερμηνείας του νόμου από τον διοικητικό δικαστή.⁹⁷

Στην περίπτωση της σιωπής του νόμου ή της απουσίας νόμου, στον δικαστή απόκειται να εντοπίσει ένα σιωπηρό νόμιμο τίτλο υπό την ανωτέρω έννοια. Η μέθοδος που εφαρμόζει συναφώς είναι αυτή της δέσμιης των ενδείξεων. Ως προς το ζήτημα όμως αυτό υπάρχει αβεβαιότητα. Η γνωστή απόφαση *Narcy*⁹⁸ έθεσε συναφώς τρία κριτήρια: δραστηριότητα γενικού συμφέροντος, δικαίωμα εποπτείας της διοικήσεως και προνόμια δημόσιας

⁹⁶ B. PLESSIX, Chronique de jurisprudence administrative, La Semaine Juridique Edition Générale n° 25, 20 Juin 2007, I 166.

⁹⁷ B. GENEVOIS, Le Conseil d'Etat et l'interprétation de la loi, RFDA 2002, σ. 877.

⁹⁸ CE, sect., 28 juin 1963, RD publ. 1963, σ. 1186, note M. WALINE

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ (ΤοΣ) 3/2008

σμοιάζει με τον ορισμό της υπό το πρίσμα του φιλελευθερισμού του 19^{ου} αιώνα.¹⁰¹

4 - Η νομική φύση συναλλακτικής συμβάσεως που συνάπτεται v.p.d.d.: η απόφαση *Sté Briançon Bus*

Στο πλαίσιο της νομολογίας αυτής ενδιαφέρον παρουσιάζει μια απόφαση του Tribunal des conflits της 18^{ης} Ιουνίου 2007, *Sté Briançon Bus* της οποίας η αιτιολογική σκέψη επί της αρχής προκάλει κατάληξη: «Ο συμβιβασμός που συννομολογείται από v.p.d.d. είναι, κατ' αρχήν, σύμβαση ατομικής φύσεως, εκτός αν θέσει σε εφαρμογή προνόμια δημόσιας εξουσίας ή καταλήγει στη συμμετοχή του αντισυμβαλλομένου σε αποστολή δημόσιας υπηρεσίας. Με την επιφύλαξη αυτή, η έγκριση του συμβιβασμού και οι διαφορές που γεννώνται από την εκτέλεσή του εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του πολιτικού δικαστή, εκτός από την περίπτωση κατά την οποία είναι προφανές ότι οι διαφορές που περιλαμβάνει εμπίπτουν κυρίως στην αρμοδιότητα του διοικητικού δικαστή».

Πρόκειται για περιέργη διατύπωση, η οποία επαναφέρει στο προσκήνιο μια αρχαϊκή άδση, προγενέστερη των αποφάσεων *Bianco* και *Terrier*, όπου επικρατούσε η πεποίθηση ότι το αστικό δίκαιο ήταν το κοινό δίκαιο και οι συμβάσεις, ως εναλλακτικοί τρόποι επιλύσεως των διαφορών, ήταν κατ' ανάγκη (εκ φύσεως) θεσμοί του ιδιωτικού δικαίου. Εκτός από την παραπομπή στα προνόμια δημόσιας εξουσίας (*prérogatives de puissance publique*) και όχι στις εξαιρετικές ρήτρες (*clauses exorbitantes*), η απόφαση επαναλαμβάνει το παλαιό κριτήριο κατά το οποίο η φύση των συμβάσεων συμβιβασμού που συνάπτουν τα δημόσια νομικά πρόσωπα αποτρέπει συνάπτησή τους χωρίς την έγκριση της διαφοράς στην οποία ο συμβιβασμός θέτει τέρμα, αλλά των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της συμβάσεως συμβιβασμού, πράγμα που εξηγεί, κατά τα λοιπά, ότι οι συμβιβασμοί, εάν δεν είναι διοικητικοί βάσει νομοθετικού ορισμού, δεν περιέχουν εξαιρετικές ρήτρες που δεν συνάδουν προς το πνεύμα συμβιβασμού ή δεν εξασφαλίζουν τη

¹⁰¹ B. PLESSIX, *Chronique de jurisprudence administrative*, La Semaine Juridique Edition Générale n° 25, 20 juin 2007, I 166. Σημειώνεται ότι τις προτιμήσεις υπό τις οποίες διατυπώθηκαν στις αποφάσεις APREI και Commune Aix-en-Provence επιβάδωνε η απόφαση CE 5 oct. 2007, *Sté UGC-Ciné-Cité*, Contrats - Marchés publ. 2007, comm. 308, note G. ECKERT JCP A 2007, 2294, note F. LINDTCH JCP G 2007, IV, 2985.

συμμετοχή του αντισυμβαλλομένου στην εκτέλεση της δημόσιας υπηρεσίας, είναι συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου.

Αντίθετα, από τη γνωμοδότηση του Conseil d'État *Distric de J'Hay les-Roses* και από τις προτάσεις του commissaire aux gouvènements *1 Chazelles*,¹⁰² καθώς και από πρόταση και έκφραση σαφή απόφαση με τις οποίες να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, εφεξής, λαμβανόντων υπόψη το ονυκείμενο της διαφοράς: εάν ο συμβιβασμός σκοπεί να προλάβει ή να διευθετήσει διαφορά που ενέπτε στη δικαιοδοσία του διοικητικού δικαστή, δικαστής αυτής θα είναι αρμόδιος για τις διαφορές που ανακύπτουν απ τη σύμβαση του συμβιβασμού ή την έγκρισή του.

Θα ήταν, κατά συνέπεια, προτιμότερο, αν το Tribunal des conflits είχε ευθυγραμμιστεί με τη λογική του Conseil d'État, κρίνοντας απλά ότι « διοικητική ή ιδιωτική φύση της συμβάσεως συμβιβασμού καθορίζεται ο συνάπτησή με τη φύση της διαφοράς την οποία προλαμβάνει ή ρυθμίζει: Άλλωστε, η άδση αυτή έγινε δεκτή για τον καθορισμό του αρμόδιου στο τομέα της διατηρίας δικαστή με την πρόταση έκθεση για την πρόδηση της διατηρίας στις δημόσιες συμβάσεις.¹⁰⁴

Επιμπρο

Η νομολογιακή παραγωγή του Conseil d'État υπήρξε ιδιαίτερα πλούσια το έτος 2007. Αφετός από τις υποθέσεις των οποίων επιλήθησε του έδωσαν την ευκαιρία να προβεί σε μεταβολές της νομολογίας που έφινε ανογικές και να ρυθμίσει πτυχές των σχέσεων του κοινοτικού και του εθνικού συνταγματικού δικαίου, προωθώντας ουσιαστικά τον διάλογο μεταξύ δκαστών, να ενισχύσει την ένοψη προστασία στον τομέα των διοικητικών συμβάσεων με καινοτομίες άδσεις και να ρίξει νέο φως σε κλασσικά ζητήματα του διοικητικού δικαίου, όπως οι μορφές διαχειρίσεως της δημόσιας υπηρεσίας, υπό το πρίσμα πλέον και του κοινοτικού δικαίου. Ενστόχως παρατηρήθηκε ότι το έτος 2007 κατατάσσεται, από πλευράς σπουδαιότητας των αποφάσεων που εκδόθηκαν, δίπλα στο 1903, οπότε με την απόφαση *Terrier* και τις προτάσεις του commissaire du gouvènement *Roznie* συστηματοποιήθηκαν οι αρχές που διέπουν την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ του διοικητικού και του πολιτικού δικαστή και διατυπώθηκε

¹⁰² CE, avis, ass., 6 déc. 2002, *Lebon* 2002, σ. 433, concl. G. LE CHATELIER.

¹⁰³ CE 17 mai 2006, *Commune de Jonquières*, AJDA 2006, σ. 1390, concl. E. GLASER.

¹⁰⁴ JCP A 2007, 2082.

εμειλώδης ιδέα ότι το διοικητικό δίκαιο εφαρμόζεται μόνο στο μέτρο που διοίκηση χρησιμοποιεί εξαιρετικά σε σχέση προς το κοινό δίκαιο μέσα, αι στο 1956, οπότε το Conseil d'Etat αναβάθμισε την έννοια της δημόσιας υπηρεσίας με τις γνωστές αποφάσεις *Consorts Griveauard, Époux Bertin* ή *ociété Le Beton*. Πρόγματι, οι αποφάσεις *Société Arcelor, Gardadiéu, Société Tropis, Compagnie-Aix-en Provence* αποτελούν ήδη «grands arrêts», το μέτρο που «σηματοδοτούν πρόοδο, εξέλιξη, ή και διαρκή μεταστροφή» νομολογίας σε σημαντικό ή τουλάχιστον αξιοσημείωτο ζήτημα».¹⁰⁵

¹⁰⁵ Πρόκειται για τον ορισμό της έννοιας στον πρόλογο της πρώτης εκδόσεως του V/A [Grands arrêts de la jurisprudence administrative] του 1956, που υπογράφουν ο τπρόεδρος του Conseil d'Etat R. Cassin και ο καθηγητής M. Waline.

Επισκόπηση νομολογίας του Ανωτάτου Δικαστηρίου των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής έτους 2007

ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ Ε. ΧΡΗΣΤΟΥ

Δ.Ν., Δικηγόρου

Ειδικής Επιστήμονος

Τομέα Δημοσίου Δικαίου Νομικής Αθηνών

Εισαγωγή

Η νομολογία του έτους 2007 του Ανωτάτου Δικαστηρίου των Ηνωμένων Πολιτειών σε ζητήματα συνταγματικού ενδιαφέροντος έφερε στο προσκήνιο σημαντικές αντιπαράθεσεις εντός του Δικαστηρίου. Οι αποφάσεις, τις οποίες επέλεξα ως τις σημαντικότερες, στην πλειονότητά τους ελήφθησαν με μια πλειοψηφία πέντε δικαστών έναντι τεσσάρων, η οποία σχηματίστηκε από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου, δικαστή Roberts και τους δικαστές Alito, Thomas, Scalia και Kennedy. Η ψήφος του δικαστή Kennedy υπήρξε ρυθμιστική, καθώς άλλες φορές ο δικαστής Kennedy συντάσσεται μεν ως προς το αποτέλεσμα και το διατακτικό με την άποψη των ως άνω δικαστών, κατέθετε όμως χωριστή γνώμη ως προς το σκεπτικό, με αποτέλεσμα να μη δημιουργείται κρατούσα άποψη και νομολογιακό προηγούμενο ως προς το ευρύτερο ερμηνευτικό ζήτημα που έθετε η υπόθεση, ενώ σε μία υπόθεση, αυτή της συνταγματικότητας εκτέλεσης της θανατικής ποινής σε ψυχικά ασθενή, η ψήφος του δικαστή Kennedy κατέστησε κρατούσα την άποψη των δικαστών Breyer, Ginsburg, Souter και Stevens.

1. Θετικές διακρίσεις κατά την πρόσβαση στην εκπαίδευση βάσει φυλετικής καταγωγής: Υπόθεση *Parents Involved in Community Schools v. Seattle School District No. 1* (απόφαση της 28^{ης} Ιουνίου 2007)

Η υπόθεση *Parents Involved in Community Schools* κατέδειξε σημαντικές διαφορίες μεταξύ των ανώτατων δικαστών σε σχέση με την πρακτική των θετικών διακρίσεων (affirmative action, reverse discrimination) και την ερμηνεία της αρχής της ισότητας, αλλά και σε σχέση με το νόημα και τις

Κ.Β. (Δ)

-1-

Αριθμός 891/2008

Αριθμός 891/2008

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 14 Ιανουαρίου 2005, με την εξής σύνθεση: Μ. Βροντάκης, Αντιπρόεδρος, Προεδρεύων, σε αντικατάσταση του Προέδρου και του αρχαιότερου αυτού Αντιπροέδρου, που είχαν κώλυμα, Π. Ζ. Φλώρος, Ν. Ντούβας, Δ. Κωστόπουλος, Φ. Αρναούτογλου, Γ. Παπαμεντζελόπουλος, Ν. Σκλίας, Αγγ. Θεοφιλοπούλου, Ν. Σακελλαρίου, Δ. Πετρούλιας, Ν. Ρόζος, Αν. Γκότσης, Αθ. Ράντος, Ε. Δανδουλάκη, Χ. Ράμμος, Ν. Μαρκουλάκης. Π. Κοτσώνης, Μ. Καραμανώφ, Ι. Μαντζουράνης, Α. Σακελλαροπούλου, Κ. Βιολάρης, Μ.-Ε. Κωνσταντινίδου, Αθ. Καραμιχαλέλης, Α.-Γ. Βώρος, Κ. Ευστρατίου, Ελ. Αναγνωστοπούλου, Γ. Ποταμιάς, Μ. Γκορτζολίδου, Ε. Νίκα, Ι. Γράβαρης, Ε. Αντωνόπουλος, Σύμβουλοι, Β. Ανδρουλάκης, Δ. Βασιλειάδης, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Μ. Καλαντζής.

Για να δικάσει την από 6 Απριλίου 2001 αίτηση:

των: 1) Ασπασίας Κωνσταντίνου Αρώνη, κατοίκου Βούλας (Νηρέων 24), 2) Γεωργίου και κατά των παρεμβαιουσών: 1) Ανώνυμης Εταιρείας με την επωνυμία "Αττική Ακτή Βουλιαγμένης Ανώνυμη Τεχνική - Τουριστική - Εμπορική - Διαφημιστική Εταιρεία", που εδρεύει στην Αθήνα (Λ. Μεσογείων 109-111), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Π. Πετρόπουλο (Α.Μ. 6673), που τον διόρισε με πληρεξούσιο και 2) Ανώνυμης Εταιρείας με την επωνυμία "Απολλώνιες Ακτές Ανώνυμη Εταιρεία Εκμεταλλεύσεως Χερσαίου και Θαλάσσιου Χώρου", που εδρεύει στον Άλιμο Αττικής (Νικηφόρου Βρεττάκου 4), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Ν. Σινό (Α.Μ. 15714), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

Η πιο πάνω αίτηση παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της υπ' αριθμ. 1036/2004 αποφάσεως του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να επιλύσει η Ολομέλεια το ζήτημα που αναφέρεται στην απόφαση.

Με την αίτηση αυτή οι αιτούντες επιδιώκουν να ακυρωθεί η από 8/2/2001 πρόσκληση εκδηλώσεως ενδιαφέροντος της Δημοσίας Αωνύμου Εταιρείας Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα για την ανάπτυξη υπηρεσιών διαχείρισεως των ακτών Αττικής.

Στη δίκη παρεμβαίνει με προφορική δήλωση ο Υπουργός Τουριστικής Ανάπτυξης, με την Αικ. Γρηγορίου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της παραπεμπτικής αποφάσεως, η οποία επέχει θέση εισηγήσεως από τον Εισηγητή, Σύμβουλο Δ. Πετρούλια.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε την πληρεξούσια των αιτούντων που παρέστησαν, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως, τον πληρεξούσιο της καθ' ής

εταιρείας, τους πληρεξουσίους των παρεμβαίνουσών εταιρειών και την εκπρόσωπο του Υπουργού, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ
α ι

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή, με την υπό κρίση αίτηση ζητείται η ακύρωση της από 8.2.2001 πρόσκλησης της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε.» (Ε.Τ.Α. Α.Ε.) για την εκδήλωση ενδιαφέροντος με σκοπό την ανάπτυξη υπηρεσιών διαχείρισης (διαφήμισης-επικοινωνίας-ψυχαγωγίας-επισιτισμού) των οργανωμένων ακτών Αττικής του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (ΕΟΤ) και συγκεκριμένα των Ακτών Αλίμου, Α' Βούλας, Β' Βούλας, Βουλιαγμένης και Βάρκιζας. Ειδικότερα, με την προσβαλλόμενη πρόσκληση καλούνται επιχειρηματικά σχήματα να εκδηλώσουν το ενδιαφέρον τους για τη σύναψη σύμβασης, με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, με αντικείμενο την «ανάδειξη και διαχείριση» των εν λόγω Ακτών. Περιλαμβάνει δε, μεταξύ άλλων, σύμφωνα με την πρόσκληση, την «ανάδειξη και διαχείριση» των Ακτών, την αναβάθμιση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, την οργάνωση και βελτίωση των ήδη παρεχόμενων στο κοινό υπηρεσιών (ναυαγοσωστική κάλυψη, καθαριότητα και συντήρηση χώρου κλπ.) και την ανάπτυξη νέων υπηρεσιών και δραστηριοτήτων (οργάνωση των παραλιών με ομπρέλες, οργάνωση εκδηλώσεων, συναυλιών κ.λπ.).

2. Επειδή, η ανωτέρω αίτηση εισάγεται στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου μετά την απόφαση 1036/2004 του Δ' Τμήματος, με την οποία παραπέμφθηκε προς επίλυση το ζήτημα που ανέκυψε σχετικά με τη δικαιοδοσία του Συμβουλίου της Επικρατείας να εκδικάσει την επίδικη υπόθεση, ως προς τους αιτούντες Ασπασία Αρώνη, Γεώργιο Ασημακόπουλο, Νικόλαο Βαλαβάνη, Ιωάννη Γκίκα, Στυλιανό Γκίκα, Αφροδίτη Ζαγκλή, Παναγιώτη Κανελλόπουλο, Δημήτριο Καπακλή, Ανδριανή Καρδαρά, Δημήτριο Κιούκη, Νικόλαο Μικρόπουλο και τον Εξωραϊστικό Σύλλογο «Πολιτεία Βούλας». Ως προς τους λοιπούς αιτούντες η αίτηση είχε απορριφθεί ως απαράδεκτη με την ανωτέρω απόφαση 1036/2008 του Δ' Τμήματος.

3. Επειδή, παραδεκτός παρεμβαίνουν με αυτοτελή δικόγραφα υπέρ του κύρους της προσβαλλόμενης πράξης οι ανώνυμες εταιρείες «Απολλώνιες Ακτές Ανώνυμη Εταιρεία Εκμεταλλεύσεως Χερσαίου και Θαλασσιού Χώρου» και «Αττική Ακτή Βουλιαγμένης Ανώνυμη Τεχνική – Τουριστική – Εμπορική – Διαφημιστική Εταιρία» στις οποίες, στη συνέχεια της προσβαλλόμενης πρόσκλησης, εκμισθώθηκαν οι χώροι και παραχωρήθηκε το δικαίωμα εκμεταλλεύσεως των ακτών Α' και Β' Βούλας (στην πρώτη από τις ως άνω παρεμβαίνουσες) και της ακτής Βουλιαγμένης (στην δεύτερη) με τη σύναψη συμβάσεων. Παραδεκτός, επίσης, παρεμβαίνει στη δίκη προς απόρριψη της κρινομένης αιτήσεως χωρίς να καταθέσει δικόγραφο, σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 2 περιπτ. β' του κωδ. π.δ/τος 18/1989 (ΦΕΚ Α' 8), ο Υπουργός Τουριστικής Ανάπτυξης, ο οποίος ασκεί κατά το νόμο (άρθρο 17 ν. 2636/1998 σε συνδυασμό με το π.δ. 122/2004 και το ν. 3270/2004) εποπτεία στην εταιρεία «Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε.».

4. Επειδή, με το άρθρο 12 παρ. 1 του ν. 2636/1998 (ΦΕΚ Α' 198) συνεστήθη ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία "ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ Ε.Ο.Τ." η οποία μετονομάστηκε σε "ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ" με την παράγραφο 4 εδαφ. α' του άρθρου 9 του ν. 2837/2000 (ΦΕΚ Α' 178). Σύμφωνα δε με τις επόμενες παραγράφους του ίδιου άρθρου 12, "2. Η εταιρία λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και διέπεται από τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920, όπως αυτός κάθε φορά ισχύει, πλην αν ορίζεται διαφορετικά στον παρόντα νόμο. 3 [όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 9 παρ. 5 του ν. 2837/2000]. Η διάρκεια της εταιρίας είναι εννέα (9) έτη από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Έδρα της εταιρίας ορίζεται με το καταστατικό δήμος του νομού Αττικής". Στο άρθρο 13 του νόμου, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 του άρθρου 9 του ν. 2837/2000, ορίζονται, σε σχέση με το σκοπό της εταιρείας, τα εξής: "1α) Σκοπός της εταιρίας είναι η διοίκηση, η διασφάλιση και η αξιοποίηση της περιουσίας και των

επιχειρηματικών μονάδων του Ε.Ο.Τ. β) Η εταιρία έχει αυτοδικαίως, από την έναρξη ισχύος της παρούσας διάταξης, τη διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευση της περιουσίας και των επιχειρηματικών μονάδων του Ε.Ο.Τ., όπως προσδιορίζονται στο παρόν άρθρο, δικαιούμενη να ενεργεί κάθε πράξη διαχείρισεως και διαθέσεως για δικό της λογαριασμό και στο όνομά της. γ) Ο κινητός εξοπλισμός όλων των επιχειρηματικών μονάδων, των οποίων η εταιρία έχει κατά τα ανωτέρω τη διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευση περιέρχεται σε αυτήν κατά κυριότητα χωρίς αντάλλαγμα και λογιστική αξία. 2. Ως περιουσία του Ε.Ο.Τ. κατά την έννοια του παρόντος νοούνται τα εξής περιουσιακά στοιχεία αυτού: α. Τα κάθε είδους κινητά και ακίνητα πράγματα, συμπεριλαμβανομένου και του εξοπλισμού, τα οποία ανήκουν κατά κυριότητα στον Ε.Ο.Τ. ή τελούν υπό τη διοίκηση και διαχείριση αυτού ή έχουν μισθωθεί από αυτόν ή βρίσκονται στην εκμετάλλευσή του με οποιαδήποτε άλλη νομική μορφή. β. Οι κάθε είδους πόροι και κινητές αξίες, όπως χρήματα, καταθέσεις, ομόλογα, μετοχές και εν γένει χρεόγραφα σε δραχμές και σε ξένο νόμισμα. γ. Τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως σήματα, επωνυμίες και διακριτικοί τίτλοι, τα δικαιώματα σε νέες τεχνογνωσίες και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. δ. Τα περιουσιακά στοιχεία, όπως κινητά, ακίνητα, πόροι, κινητές αξίες και δικαιώματα που ανήκουν ή περιέχονται σε άλλα νομικά πρόσωπα (Ν.Π.Δ.Δ., εταιρίες κ.λπ.), εφόσον και κατά το μέρος που σε αυτό συμμετέχει και ο Ε.Ο.Τ., εμμέσως ή αμέσως. 3. Ως επιχειρηματικές μονάδες του Ε.Ο.Τ. νοούνται οι τουριστικές μονάδες αυτού και ιδίως οι ξενοδοχειακές μονάδες και οι μονάδες των ιαματικών πηγών, των επιχειρήσεων Καζίνο Πάρνηθας και Κέρκυρας, των τουριστικών περιπτέρων, των ακτών, των τουριστικών λιμένων, καταφυγίων και αγκυροβολίων τουριστικών σκαφών, των χιονοδρομικών κέντρων, των σταθμών θαλαμηγών, των σπηλαίων, των τουριστικών καταστημάτων και εγκαταστάσεων εν γένει και μέσω τουριστικής εξυπηρέτησης κάθε φύσης, οι οποίες ανήκουν κατά κυριότητα στον Ε.Ο.Τ. ή τελούν υπό τη διοίκηση και διαχείριση αυτού ή έχουν μισθωθεί από αυτόν ή βρίσκονται στην εκμετάλλευσή του με οποιαδήποτε άλλη νομική μορφή. 4. Τα περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται για άμεση χρήση από τις υπηρεσίες του Ε.Ο.Τ. και οι πόροι του εδαφίου β' της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, δεν υπάγονται στη διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευση της εταιρίας. 5. Για την επίτευξη του σκοπού της, η εταιρία μπορεί να ασκεί οποιαδήποτε πράξη ή δραστηριότητα και ιδίως: α. Να απογράφει, να προβαίνει στη χαρτογράφηση και κτηματογράφηση και να συγκεντρώνει τους τίτλους ιδιοκτησίας της ως άνω κινητής και ακίνητης περιουσίας του Ε.Ο.Τ. με σκοπό τη δημιουργία ενημερωμένου αρχείου αυτής της περιουσίας του Ε.Ο.Τ. β. Να διαθέτει τα περιουσιακά στοιχεία και τις επιχειρηματικές μονάδες με πώληση ή ανταλλαγή αυτών, με την επιφύλαξη των διατάξεων της κατωτέρω παραγράφου 17, και να αποκτά κινητά και ακίνητα, καθώς και επιχειρήσεις με αγορά, ανταλλαγή ή απαλλοτρίωση, στο όνομά της. γ. Να εκμισθώνει τα περιουσιακά στοιχεία ή τις επιχειρηματικές μονάδες ή να παραχωρεί τη χρήση αυτών σε Ο.Τ.Α. ή άλλους φορείς του δημόσιου τομέα ή να μεταβιβάζει άλλο ενοχικό ή εμπράγματο δικαίωμα επ' αυτών. δ. Να μισθώνει ή να αποδέχεται την παραχώρηση χρήσης κινητών ή ακινήτων στο όνομά της. ε. Να προβαίνει στην αξιοποίηση των επιχειρηματικών μονάδων με την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας από την ίδια. στ. Να αποδέχεται ή να αποποιείται δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες, χορηγίες και άλλες χαριστικές παροχές από οποιαδήποτε πηγή, στο όνομά της. ζ. Να εκπονεί μελέτες για την ανοικοδόμηση, επισκευή, συντήρηση ή ανακαίνιση των ακινήτων και να ανοικοδομεί, επισκευάζει και ανακαινίζει αυτά ή να αναθέτει τις παραπάνω εργασίες σε τρίτους. η. Να προβαίνει στην προμήθεια του κάθε φύσης εξοπλισμού που είναι απαραίτητος για την αξιοποίηση και την εκμετάλλευση της περιουσίας και των επιχειρηματικών μονάδων. θ. Να εκμεταλλεύεται τα δικαιώματα πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, της τεχνογνωσίας και τα λοιπά δικαιώματα ή προϊόντα του Ε.Ο.Τ. ι. Να συνάπτει δάνεια από το Δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ. και ελληνικά ή αλλοδαπά πιστωτικά ιδρύματα για την εκπλήρωση του σκοπού της. ια. Να ιδρύει ή να συμμετέχει σε ανώνυμες εταιρίες που θα έχουν ίδιο ή παρόμοιο σκοπό με το σκοπό της εταιρίας. ιβ. Να ενάγει και να ενάγεται και γενικά να διεξάγει στο όνομά της κάθε δίκη και να επιχειρεί κάθε μέτρο εκτέλεσης που αφορά τα περιουσιακά στοιχεία ή τις επιχειρηματικές μονάδες των οποίων της έχει ανατεθεί η διοίκηση και η

διαχείριση. 6. Οι αρμόδιες υπηρεσίες του Ε.Ο.Τ. έχουν την υποχρέωση, να αποστείλουν, μέσα σε προθεσμία δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος της παρούσας διάταξης, στην εταιρία Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε., αναλυτική κατάσταση της κινητής και ακίνητης περιουσίας του Ε.Ο.Τ., καθώς και των υφιστάμενων επιχειρηματικών του μονάδων.". Στην δε παράγραφο 17 του ίδιου άρθρου 9 του ν. 2837/2000 ορίζεται συναφώς ότι "Αν για την εξυπηρέτηση των σκοπών της εταιρίας "Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε." ή των θυγατρικών της απαιτηθεί η απόκτηση κατά κυριότητα από αυτήν ενός ή περισσότερων περιουσιακών στοιχείων του Ε.Ο.Τ., η κυριότητα αποκτάται με Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, με αιτιολογημένη εισήγηση του Υπουργού Ανάπτυξης. Η απόφαση αυτή αποτελεί το μεταγραφικό τίτλο, όταν απαιτείται μεταγραφή για τη μεταβίβαση". Εξάλλου, στο άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 2636/1998 ορίστηκε αρχικώς ότι το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας ανέρχεται στο ποσό των διακοσίων εκατομμυρίων δραχμών, το οποίο αναλαμβάνεται εξ ολοκλήρου από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού. Ακολούθως, με την παράγραφο 4 του άρθρου 9 του ν. 2837/2000 ορίστηκε ότι το σύνολο των μετοχών της εταιρίας περιέρχεται στο Ελληνικό Δημόσιο ατελώς και χωρίς αντάλλαγμα και ότι η συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου στην εταιρεία δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να είναι κατώτερη από το 51% του μετοχικού κεφαλαίου, εν συνεχεία όμως με το άρθρο 39 παρ. 4 του ν. 3105/2003 (ΦΕΚ 29/Α/10.2.2003) ορίστηκε ότι το ποσοστό συμμετοχής του Ελληνικού Δημοσίου στην εταιρεία δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 34% του μετοχικού της κεφαλαίου σε περίπτωση εισαγωγής των μετοχών της προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών ή σε οποιοδήποτε διεθνές αναγνωρισμένο Χρηματιστήριο Αξιών, για την οποία εισαγωγή απαιτείται κατά το άρθρο 14 παρ. 2 του ν. 2636/1998 (9 παρ. 18 ν. 2837/2000) σχετική απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της εταιρείας. Περαιτέρω, ο νόμος προβλέπει ότι όργανα διοίκησης της εταιρείας είναι το επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο που εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων και ο Διευθύνων Σύμβουλος που προσλαμβάνεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης για διάστημα τριών ετών μετά από δημόσια προκήρυξη της θέσης με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Ανάπτυξης (άρθρα 15 ν. 2636/1998, 9 παρ. 7 ν. 2837/2000) και ότι το Ελληνικό Δημόσιο εκπροσωπείται στη γενική συνέλευση της εταιρείας από τους Υπουργούς Οικονομικών και Ανάπτυξης ή από πρόσωπο εξουσιοδοτημένο από αυτούς (άρθρα 14 παρ. 3 ν. 2636/1998, 9 παρ. 7 ν. 2838/2000). Προβλέπονται, επίσης, τα σχετικά με την κατάρτιση, με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, τροποποίηση και κωδικοποίηση του καταστατικού της εταιρείας, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης που εγκρίνεται από τον εποπτεύοντα την εταιρεία Υπουργό Ανάπτυξης και ήδη τον Υπουργό Τουριστικής Ανάπτυξης (άρθρα 17 ν. 2636/1998, 9 παρ. 11 ν. 2837/2000 σε συνδυασμό με το π.δ. 122/2004 και το ν. 3270/2004). Μεταξύ των πόρων της εταιρείας είναι και "τα έσοδα από τη διοίκηση, διαχείριση και αξιοποίηση της περιουσίας και των επιχειρηματικών μονάδων που εκμεταλλεύεται" (άρθρα 16 παρ. 1 περ. α' ν. 2636/1998, 9 παρ. 10 ν. 2837/2000). Η εταιρεία απολαμβάνει των προνομίων του Ε.Ο.Τ. και οι απαιτήσεις της κατά τρίτων βεβαιώνονται και εισπράττονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (άρθρο 19 ν. 2636/1998). Το απασχολούμενο σε αυτήν προσωπικό συνδέεται με την εταιρεία με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, προβλέπεται δε η κατάρτιση εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας καθώς επίσης και κανονισμών σχετικών με τους όρους και τις διαδικασίες αναθέσεως μελετών και εκτελέσεως έργων και εργασιών, προμηθειών, αγορών, ανταλλαγών και πωλήσεων κινητών και ακινήτων πραγμάτων καθώς και μισθώσεων, εκμισθώσεων και γενικά παραχωρήσεως της χρήσεως και κάθε άλλου εμπραγμάτου ή ενοχικού δικαιώματος σε περιουσιακά στοιχεία του Ε.Ο.Τ. ή της εταιρείας (άρθρα 18 και 20 ν. 2636/1998). Τέλος, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, το αρχικώς ορισθέν, κατά τα ήδη αναφερθέντα, σε διακόσια εκατομμύρια δραχμές μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας αυξήθηκε με την από 28.6.2002 απόφαση της Τακτικής Γενικής Συνελεύσεως των μετόχων της σε διακόσια ενενήντα έξη εκατομμύρια (296.000.000) ευρώ, διαιρούμενο σε εκατόν δεκαοκτώ εκατομμύρια τετρακόσιες χιλιάδες (118.400.000) ονομαστικές μετοχές ονομαστικής αξίας 2,50 ευρώ εκάστη.

5. Επειδή, τα κοινόχρηστα πράγματα, στα οποία, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 967 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ.) 1 και 5 του α.ν. 2344/1940 (Α' 154) και 2 του ν. 2971/2001 (Α' 285), περιλαμβάνονται ο αιγιαλός και η παραλία, ανήκουν στη δημόσια κτήση και προορίζονται για την άμεση εξυπηρέτηση δημοσίου σκοπού, ο οποίος συνίσταται στην κοινοχρησία τους, η διαχείρισή τους δε αντιδιαστέλλεται προς τη διαχείριση της ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου και αποτελεί άσκηση δημοσίας εξουσίας. Στα εν λόγω πράγματα είναι δυνατόν, σύμφωνα με τον βασικό, δημοσίου δικαίου κανόνα, που περιέχεται στο άρθρο 970 του Α.Κ. [αλλά και βάσει πληθώρας επί μέρους διατάξεων, όπως, ειδικά για τον αιγιαλό, των άρθρων 60 παρ. 1 του π.δ/τος της 11/12.11.1929 (Α' 399), 2 του α.ν. 827/1948, 3 του ν. 4171/1961 (Α' 93), 13 του α.ν. 1540/1938 (Α' 488) κ.ά.], να παραχωρούνται από τη Διοίκηση ιδιαίτερα δικαιώματα προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εφόσον όμως με τα δικαιώματα αυτά, τα οποία έχουν χαρακτήρα δημοσίου και όχι ιδιωτικού δικαίου, εξακολουθεί να εξυπηρετείται, ή, τουλάχιστον, δεν αναιρείται η κοινή χρήση. Από τις διατάξεις αυτές του άρθρου 970 του Α.Κ., ερμηνευομένου υπό το φως του άρθρου 5 του Συντάγματος, με το οποίο κατοχυρώνεται το δικαίωμα στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, ειδικώς δε, όταν πρόκειται για ευαίσθητα οικοσυστήματα, και υπό το φως του άρθρου 24 αυτού, συνάγεται ότι η πράξη, με την οποία, στα πλαίσια της διαχείρισης των κοινοχρήστων πραγμάτων, παραχωρούνται ιδιαίτερα δικαιώματα επ' αυτών, ανήκει στον πυρήνα της κρατικής εξουσίας, αφού η παραχώρηση αυτή έχει ως άμεση και αναγκαία συνέπεια την ευθεία επέμβαση στο δικαίωμα των τρίτων προς ακώλυτη χρήση του κοινοχρήστου πράγματος, σύμφωνα με τον προορισμό του. Κατ' ακολουθίαν, η εν λόγω κρατική αρμοδιότητα δεν είναι δυνατόν να ασκείται, υφ' οιαδήποτε νομική μορφή, από νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου ή ιδιώτη (πρβλ. 1934/1998, Ολ.). Εξάλλου, η παραχώρηση ιδιαίτερων δικαιωμάτων επί κοινοχρήστων πραγμάτων αποβλέπει στην εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος. Και ναί μεν δεν αποκλείεται η επιδιώξη και ταμειυτικού σκοπού, μόνον όμως δευτερευόντως και εφόσον δεν αναιρείται ο κατά τα ανωτέρω προέχων σκοπός. Ενόψει των ανωτέρω, πράξεις της Διοικήσεως, με τις οποίες παραχωρούνται ιδιαίτερα δικαιώματα επί κοινοχρήστων πραγμάτων, στις οποίες περιλαμβάνονται και εκείνες με τις οποίες παραχωρείται η συνολική διαχείριση και εκμετάλλευση αυτών, καθώς και εκείνες, με τις οποίες καθορίζεται χρηματικό ποσό ως αντάλλαγμα για την παραχώρηση τέτοιου δικαιώματος, αποτελούν εκτελεστές διοικητικές πράξεις, διότι εκδίδονται κατ' ενάσκηση δημοσίας εξουσίας και αποβλέπουν σε δημόσιο σκοπό. Συνεπώς οι διαφορές που δημιουργούνται από τις πράξεις αυτές, εφόσον δεν έχουν υπαχθεί στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, υπόκεινται στον ακυρωτικό έλεγχο του Συμβουλίου της Επικρατείας, ανεξαρτήτως του αν οι εν λόγω πράξεις εντάσσονται τυχόν σε διαδικασία καταρτίσεως συμβάσεως, καθώς και ανεξαρτήτως της φύσεως της συμβάσεως αυτής, εφόσον, πάντως, στην τελευταία αυτή περίπτωση, προσβάλλονται από τρίτους (βλ. Σ.τ.Ε. 1467/1990, Ολ. 61/1974, Ολ., 2799/1972, Ολ., 1377/1971, Ολ., 394/1963, Ολ., 1102/1957, Ολ., 931/1948, Ολ.). Τα αυτά άλλωστε ισχύουν και επί παραχωρήσεως ιδιαίτερων δικαιωμάτων επί κοινοχρήστων εκτάσεων που περιλαμβάνονται σε ακίνητα, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί, κατά τις οικείες διατάξεις, ως «τουριστικά δημόσια κτήματα», είτε η παραχώρηση αυτή γίνεται από το Δημόσιο, είτε από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) (βλ. Σ.τ.Ε. 2799/1972, Ολ.). Περαιτέρω, από τις διατάξεις που διέπουν την ίδρυση και λειτουργία του Ε.Ο.Τ., ο οποίος αποτελεί νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, προκύπτει ότι ο οργανισμός αυτός, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς του να διαχειρίζεται και να εκμεταλλεύεται την περιουσία του, στην οποία περιλαμβάνονται ακίνητα που έχουν χαρακτηριστεί ως δημόσια τουριστικά κτήματα, καθώς και κοινόχρηστα πράγματα, δια παραχωρήσεως ή εκμισθώσεως αυτής σε τρίτους, δεν διαχειρίζεται την ιδιωτική του περιουσία, αλλ' ενεργεί ως δημόσιο όργανο, που αποβλέπει στην οργάνωση και προαγωγή του τουρισμού στην Ελλάδα, δηλαδή σε γενικότερο δημόσιο σκοπό [βλ. ιδίως ν. 2160/1993 (Α' 118), ν.δ. 180/1946 (Α' 324) και ν. 4109/1960 (Α' 153)]. Εξάλλου, σύμφωνα με τις παρατεθείσες διατάξεις των ν. 2636/1998 και 2837/2000, η εταιρεία «Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε.» (Ε.Τ.Α. Α.Ε.) διέπεται, κατ' αρχήν, από τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου, λειτουργεί όμως χάριν του δημοσίου συμφέροντος και έχει ως σκοπό τη διοίκηση, διαχείριση και

αξιοποίηση της περιουσίας του Ε.Ο.Τ., στην οποία περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, κινητά και ακίνητα πράγματα ή επιχειρηματικές μονάδες που ανήκουν στην κυριότητα του Ε.Ο.Τ. ή τα οποία τελούν, απλώς, υπό τη διοίκηση και διαχείριση ή υπό την εκμετάλλευση αυτού, με οποιαδήποτε νομική μορφή. Για την πραγματοποίηση του σκοπού της, η εν λόγω εταιρεία μπορεί να ενεργεί οποιαδήποτε πράξη διαχείρισης ή διαθέσεως των περιουσιακών αυτών στοιχείων. Εξάλλου, η εν λόγω εταιρεία ελέγχεται εξ ολοκλήρου από το Ελληνικό Δημόσιο, αφού σε αυτό ανήκει το σύνολο των μετοχών της, το Διοικητικό Συμβούλιο, μέλος του οποίου είναι ο Διευθύνων Σύμβουλος, εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων, το δε καταστατικό της καταρτίζεται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και τροποποιείται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, εγκρινόμενη με απόφαση του ίδιου υπουργού (άρθρα 15 και 16 του ν. 2636/1998, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 9 του ν. 2837/2000). Και να μεν προβλέπεται αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και δυνατότητα εισόδου της εταιρείας αυτής στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών ή σε διεθνές χρηματιστήριο, σε καμία όμως περίπτωση δεν επιτρέπεται το Δημόσιο να απολέσει την απόλυτη πλειοψηφία (51%) των μετοχών της [ποσοστό που, με το άρθρο 39 παρ. 4 του ν. 3105/2003 (Α' 29), περιορίστηκε σε 34%, το οποίο επιτρέπει πλέον τον έλεγχο της εταιρείας από ιδιώτες. Η διάταξη όμως αυτή δεν καταλαμβάνει την επίδικη περίπτωση και δεν εξετάζεται ως προς τη συνταγματικότητά της]. Υπό τα δεδομένα αυτά, ιδίως δε του ότι, κατά τον κρίσιμο χρόνο, ο έλεγχος της εταιρείας «Ε.Τ.Α. Α.Ε.» ανήκει, κατά νόμον, στο Δημόσιο, η εταιρεία αυτή, κατά την παραχώρηση ιδιαίτερων δικαιωμάτων επί κοινοχρήστων πραγμάτων, τα οποία περιλαμβάνονται στη δημόσια περιουσία του Ε.Ο.Τ. και των οποίων η διαχείριση έχει ήδη περιέλθει σε αυτή, ασκεί δημόσια εξουσία και αποτελεί, κατά τούτο, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, είναι δε αδιάφορο το γεγονός ότι η εν λόγω δράση αποτελεί μέρος της επιχειρηματικής της δραστηριότητας και υποβλέπει και σε επίτευξη κέρδους. Συνεπώς, οι σχετικώς εκδιδόμενες πράξεις της εν λόγω εταιρείας, είτε αναφέρονται αποκλειστικά σε κοινόχρηστα πράγματα είτε περιλαμβάνουν και μη κοινόχρηστα, συνιστούν εκτελεστές διοικητικές πράξεις, οι οποίες παραδεκτώς, από της απόψεως αυτής, προσβάλλονται με αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, ανεξαρτήτως του κατά πόσον εντάσσονται σε διαδικασία κατάρτισεως συμβάσεως, εφόσον πάντως, στην τελευταία αυτή περίπτωση, οι αιτούντες δεν λαμβάνουν μέρος στη διαγωνιστική διαδικασία. Μειοψήφησαν ο προεδρεύων Αντιπρόεδρος Μ. Βροντάκης και οι Σύμβουλοι Γ. Παπαμεντζελόπουλος, Ν. Σκλίας, Δ. Πετρούλιας, Α. Γκότσης, Ε. Δανδουλάκη, Ν. Μαρκουλάκης και Γ. Ποταμιάς, οι οποίοι υπεστήριξαν τη γνώμη ότι διαφορά, όπως η επίδικη, που προκαλείται από την προσβολή πράξης νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, η οποία εντάσσεται σε διαδικασία που προηγείται της σύναψης σύμβασης είναι, εν πάση περιπτώσει, διαφορά ιδιωτική, με τις εξής σκέψεις: α. Σύμφωνα με το άρθρο 95 παρ. 1 του Συντάγματος, όπως ισχύει μετά την αναθεώρηση του έτους 2001, στην ακυρωτική δικαιοδοσία του Συμβουλίου της Επικρατείας ανήκει ο έλεγχος της νομιμότητας των μονομερών εκτελεστών πράξεων των διοικητικών αρχών, στις οποίες περιλαμβάνονται και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Κατά την έννοια δε των διατάξεων του άρθρου 94 παρ. 1 και 3 του Συντάγματος, η εκδίκαση των διαφορών που ανακύπτουν από συμβάσεις τις οποίες συνάπτουν οι διοικητικές αρχές, (δηλαδή διαφορών που ανάγονται στη σύμβαση και συγκεκριμένα αφορούν το κύρος, την ερμηνεία και την εκτέλεση αυτής), υπάγεται στην αρμοδιότητα των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, αν πρόκειται για συμβάσεις διοικητικές, ενώ αν πρόκειται για συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου, αρμόδια είναι τα πολιτικά δικαστήρια. β. Σύμφωνα ωστόσο με την πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, θεωρούνται αποσπαστές από την καταρτιζόμενη σύμβαση διοικητικές πράξεις, υποκείμενες σε αίτηση ακυρώσεως και οι μονομερείς εκτελεστές πράξεις των διοικητικών αρχών, οι οποίες εντάσσονται στη διαδικασία που αποβλέπει στη σύναψη, όχι πάντως κάθε συναπτόμενης από τις διοικητικές αρχές σύμβασης, αλλά μόνον εκείνων των συμβάσεων οι οποίες είναι από τη φύση τους διοικητικές. γ. Εξ άλλου, από τις διατάξεις των άρθρων 94 παρ. 1 και 3 και 95 παρ. 1 του Συντάγματος, όπως παγίως ερμηνεύονται από το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο (ΑΕΔ), που υποτελεί το, κατά το Σύνταγμα, ειδικώς συνεστημένο δικαστήριο για την επίλυση των ζητημάτων

δικαιοδοσίας και ως εκ τούτου τη νομολογία του οποίου οφείλουν πράγματι να ακολουθούν τα λοιπά δικαστήρια, προκύπτει ότι μια σύμβαση θεωρείται διοικητική, εάν πληρούνται σωρευτικώς οι εξής προϋποθέσεις: i) ένα από τα συμβαλλόμενα μέλη είναι το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου, δικαίου, ii) με τη σύναψη της σύμβασης επιδιώκεται η εξυπηρέτηση σκοπού, ο οποίος έχει αναχθεί από το νομοθέτη σε σκοπό δημόσιου συμφέροντος και iii) ο συμβατικός δεσμός διέπεται από εξαιρετικές ρήτρες, δηλαδή όρους αποκλίνοντες από το κοινό δίκαιο, οι οποίοι εξασφαλίζουν στο Δημόσιο ή το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου υπερέχουσα, έναντι του αντισυμβαλλομένου, θέση. (ΑΕΔ 10/1987, 10/1992, 21/1997, 3/1999 και 10/2003, ΣτΕ 1031/1995 Ολομ., 4467/1995, 3486/1996, 2403/1997 Ολομ., 3106/2002, 3774/2003 κ.ά.). Συνεπώς, εάν δεν συντρέχει μια από τις ανωτέρω προϋποθέσεις, τότε η σύμβαση είναι ιδιωτική και ως εκ τούτου οι μονομερείς πράξεις οργάνων νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου, που εντάσσονται στη διαδικασία που κατατείνει στη σύναψη της σύμβασης, δεν αποτελούν, εν πάση περιπτώσει, εκτελεστές διοικητικές πράξεις, υποκειμένες στον ακυρωτικό έλεγχο του Συμβουλίου της Επικρατείας και η ένδικη αμφισβήτησή τους προκαλεί διαφορές, η εκδίκαση των οποίων ανήκει στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων. δ. Κατά την ίδια επίσης νομολογία του ΑΕΔ, για τον χαρακτηρισμό μιας σύμβασης ως διοικητικής, και επομένως για τον καθορισμό των αρμόδιων για την εκδίκαση των σχετικών διαφορών δικαστηρίων, κατά τις ανωτέρω διακρίσεις, δεν ασκεί καμία επιρροή το γεγονός ότι το νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου που συνάπτει τη σύμβαση ανήκει στο Δημόσιο ή είναι δημόσια επιχείρηση. Αποκρούσθηκε δε από το ΑΕΔ η άποψη, ότι συμβάσεις, αν και συναπτόμενες από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, έχουν διοικητικό χαρακτήρα, όταν τα νομικά αυτά πρόσωπα είναι δημόσιες επιχειρήσεις που λειτουργούν χάριν του δημοσίου συμφέροντος, «αφού οι συμβάσεις αυτές συνάπτονται από φορέα δημοσίας διοικήσεως, αφορούν εις την άσκησιν δραστηριότητας δια λόγους δημοσίου συμφέροντος και προβλέπουν προνόμια τα οποία εξασφαλίζουν απρόσκοπτην λειτουργίαν και ηυξημένον κρατικόν έλεγχον». Και έτσι δεν υιοθετήθηκε η υποστηριχθείσα από την εκεί μειοψηφία γνώμη ότι, υπό τα ανωτέρω δεδομένα, το συμβαλλόμενο νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου αποτελεί φορέα δημοσίας εξουσίας (είναι δηλαδή διαφνές νομικό πρόσωπο) αφού, κατά την γνώμη αυτή, «η έννοια του φορέως δημοσίας διοικήσεως είναι λειτουργική, ανεξαρτήτως της ιδιότητος το νομικού προσώπου ως δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, εφ' όσον η διοίκησις δεν ασκείται μόνον από κρατικές υπηρεσίες και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, αλλά δύναται να ανατεθή και εις νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου υπάρχοντα ήδη ή ιδρυόμενα προς τον σκοπόν αυτόν, αφού η οργανωτική μορφή είναι θέμα πολιτικής σκοπιμότητος ή ευλυγισίας και δεν μεταβάλλει το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών ούτε καταργεί το εκάστοτε μονοπώλιον, με συνέπειαν τα νομικά αυτά πρόσωπα να είναι φορείς δημοσίας διοικήσεως και οι πράξεις των διοικητικάί» (βλ. τις διατυπωθείσες γνώμες πλειοψηφίας και μειοψηφίας στην πρώτη επί του ζητήματος αυτού απόφαση του ΑΕΔ, την 10/1987). ε. Συνεπώς, όταν ο νομοθέτης επιλέγει ως μέσο για την ικανοποίηση σκοπών, έστω και δημοσίου συμφέροντος, όχι τη μονομερή διοικητική πράξη αλλά τη σύμβαση, τότε, προκειμένου να καθορισθούν τα αρμόδια, για την επίλυση των διαφορών που ανακύπτουν, δικαστήρια, πρέπει να εξετάζεται η φύση της συγκεκριμένης σύμβασης, σύμφωνα με τα ανωτέρω τρία κριτήρια, όπως παγίως και χωρίς καμία εξαίρεση δέχεται το ΑΕΔ, ερμηνεύοντας τα άρθρα 94 και 95 του Συντάγματος. Και αν δεν συντρέχει μια από τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, όπως όταν το ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη δεν είναι το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, η σύμβαση είναι ιδιωτική και οι διαφορές που γεννώνται από την προσβολή των πράξεων οι οποίες προηγούνται της κατάρτισης της σύμβασης, είναι ιδιωτικές υπαγόμενες, κατά το Σύνταγμα, στα πολιτικά δικαστήρια, διότι οι πράξεις αυτές δεν αποτελούν αποσπαστές από την ιδιωτική σύμβαση διοικητικές πράξεις. (βλ. για τη διάκριση αυτή την απόφαση 2403/1997 της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, στην οποία γίνεται δεκτό ότι, κατά νόμον, η μεν παραχώρηση, κατόπιν διαγωνισμού σε ιδιώτες, άδειας ίδρυσης και λειτουργίας καζίνο γίνεται με μονομερή διοικητική πράξη, η δε παραχώρηση της διαχείρισης τουριστικού λιμένα, που σημειωτέον αποτελεί κοινόχρηστο πράγμα (άρθρο 967 του Αστικού Κώδικα) γίνεται με σύμβαση, συναπτόμενη μεταξύ

του Δημοσίου και του ιδιώτη αναδόχου και η οποία με ρητή σκέψη χαρακτηρίζεται ως διοικητική (προκειμένου να γίνει δεκτή αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας για την εκδίκαση της διαφοράς), λόγω της συνδρομής και των τριών, κατά την νομολογία του ΑΕΔ, απαιτούμενων προϋποθέσεων. στ. Και βεβαίως δεν ασκεί καμία επιρροή στη φύση των μονομερών πράξεων που εντάσσονται στη διαδικασία που κατατείνει στη κατάρτιση μιας σύμβασης και κατά συνεκδοχή στην δικαιοδοσία των δικαστηρίων, το πρόσωπο του αιτούντος, δηλαδή η ιδιότητα του αιτούντος ως μετέχοντος στην εν λόγω διαδικασία ή ως τρίτου προς αυτήν, όπως αντιθέτως δέχεται η πλειοψηφία. Ο χαρακτηρισμός των πράξεων αυτών ως διοικητικών πράξεων συναρτάται αποκλειστικά, σύμφωνα με την εκτεθείσα πάγια και ανεξίτητη νομολογία του ΑΕΔ, προς την καθοριζόμενη, με αντικειμενικά κριτήρια, φύση της σύμβασης ως διοικητικής, οπότε και μόνον οι εν λόγω πράξεις θεωρούνται αποσπαστές από τη σύμβαση εκτελεστές διοικητικές πράξεις. ζ. Αυτή είναι άλλωστε και η νομολογία της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατά την οποία, σύμφωνα με το ισχύον Σύνταγμα, επί προσβολής πράξεων, που προηγούνται της σύμβασης, από τρίτους, η προκαλούμενη διαφορά είναι διοικητική, υπαγόμενη στην ακυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας, μόνον εφ' όσον πρόκειται για σύμβαση διοικητική (βλ. ΣτΕ 3707/1987 Ολομ., με ρητή σκέψη για την συνδρομή των ανωτέρω τριών απαιτούμενων, κατά την νομολογία του ΑΕΔ, κριτηρίων, προκειμένου να χαρακτηριστεί η σύμβαση διοικητική, σε υπόθεση που μάλιστα αφορούσε παραχώρηση από το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου του ΕΟΤ σε ιδιωτική επιχείρηση, δημόσιου τουριστικού κτήματος 383 στρεμ. στο Σούνιο για αξιοποίηση και τουριστική εκμετάλλευση, (βλ. και ΣτΕ 3708 και 3709/1987 Ολομ.). η. Και πράγματι δεν είναι νοητό οι πράξεις αυτές, εντασσόμενες στη διαδικασία για την κατάρτιση σύμβασης ιδιωτικού, σύμφωνα με την πάγια και ανεξίτητη νομολογία του ΑΕΔ, δικαίου, διότι το ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη δεν είναι το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, όταν η νομιμότητά τους αμφισβητείται από διαγωνιζόμενους, να θεωρούνται πράξεις κινούμενες στο χώρο του ιδιωτικού δικαίου, με συνέπεια οι προκαλούμενες από αυτές διαφορές να είναι ιδιωτικές, υπαγόμενες στα πολιτικά δικαστήρια, ενώ, όταν η νομιμότητά τους αμφισβητείται από τρίτα πρόσωπα, οι ίδιες πράξεις να αποκτούν χαρακτήρα πράξεων δημοσίου δικαίου, δηλαδή να μεταλλάσσονται σε διοικητικές πράξεις, υποκείμενες σε αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Κατά το Σύνταγμα, η διάκριση των διαφορών ως δημόσιων ή ιδιωτικών εξαρτάται «από τη φύση τους» και πάντως όχι από το πρόσωπο του αιτούντος δικαστική προστασία (βλ. ΑΕΔ 10/1993). θ. Η δε νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας που επικαλείται η πλειοψηφία για τη στήριξη της αντίθετης άποψής της (ΣτΕ 1467/1990 Ολομ., 61/1974 Ολομ., 2799/1972 Ολομ., 1377/1971 Ολομ., 394/1963 Ολομ., 1102/1957 Ολομ., 931/1948 Ολομ.) δεν αφορά το ανωτέρω επίμαχο ζήτημα, αφού πρόκειται για αποφάσεις επί διαφορών που προκλήθηκαν από την έκδοση μονομερών πράξεων διοικητικών αρχών μη εντασσόμενων σε διαδικασία που, κατά νόμον, αποβλέπει στη σύναψη σύμβασης. Και η απόφαση 1467/1990 της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, που αποτελεί τη μόνη μεταγενέστερη του ισχύοντος Συντάγματος μνημονευόμενη απόφαση, αφορά την επίσης μονομερή πράξη διοικητικής αρχής (Οικονομικού Εφόρου) περί καθορισμού αποζημίωσης για αυθαίρετη χρήση δημόσιου κτήματος (αιγιαλού και παραλίας), βάσει του άρθρου 115 του από 11/12.11.1929 π.δ/τος «περί διοικήσεως δημοσίων κτημάτων» (ΦΕΚ 33), η οποία θεωρήθηκε, με την εν λόγω απόφαση, εκτελεστή διοικητική πράξη, με τη σκέψη, που υιοθετείται από την πλειοψηφία στην κρινόμενη υπόθεση, ότι κατά τις διατάξεις των άρθρων 1 και 5 του Α.Ν. 2344/1940, 60 παραγρ. 1 του από 11/12.11.1929 π.δ/τος και 967 και 970 του Α.Κ., η διαχείριση των συγκαταλεγμένων στη Δημόσια κτήση κοινόχρηστων πραγμάτων αντιδιαστέλλεται από τη διαχείριση της ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου και «αποτελεί άσκηση δημόσιας εξουσίας». Το ΑΕΔ ωστόσο, με την απόφασή του 10/1993, έκρινε ότι η ανωτέρω διαφορά είναι ιδιωτική, υπαγόμενη στα πολιτικά δικαστήρια, τονίζοντας ότι το άρθρο 94 παραγρ. 3 του Συντάγματος αποκλείει από τον κοινό νομοθέτη την εξουσία να χαρακτηρίζει ως διοικητικές διαφορές όσες «από τη φύση τους» είναι ιδιωτικές. Η δε Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας, με τη νεώτερη απόφασή της 1303/1997, εναρμονιζόμενη πλήρως προς τη νομολογία

του ΑΕΔ, στο ζήτημα αυτό της δικαιοδοσίας, όπως πράγματι οφείλει, σεβόμενη τη συνταγματική τάξη, δεδομένου ότι το ΑΕΔ είναι, κατά το Σύνταγμα, όπως προαναφέρθηκε, το ειδικώς συνεστημένο ανώτατο δικαστήριο για την επίλυση ζητημάτων δικαιοδοσίας, δέχθηκε, αντιθέτως προς την προγενέστερη απόφασή της 1467/1990, την οποία επικαλείται η πλειοψηφία στην κρινόμενη υπόθεση για τη στήριξη της γνώμης της, ότι η προκαλούμενη διαφορά από πράξη κρατικής αρχής περί καθορισμού αποζημίωσης, βάσει των ανωτέρω διατάξεων, για αυθαίρετη χρήση των κοινοχρήστων πραγμάτων του αιγιαλού και της παραλίας, είναι διαφορά ιδιωτική. 1. Τέλος, πέραν των όσων έχουν ήδη εκτεθεί και επικουρικώς, δεν είναι, εν πάση περιπτώσει, δυνατόν να θεωρηθεί ότι, σύμφωνα με το Σύνταγμα, η διαχείριση επιχειρηματικών μονάδων, όπως είναι και οι τουριστικές μονάδες των οργανωμένων ακτών της Αττικής και στα πλαίσια της διαχείρισης αυτής η ανάπτυξη των υπηρεσιών διαφήμισης, επικοινωνίας, ψυχαγωγίας και επισιτισμού, ανήκει στον πυρήνα της κρατικής εξουσίας, έστω και αν οι τουριστικές αυτές μονάδες σχετίζονται με τα κοινόχρηστα πράγματα του αιγιαλού και της παραλίας, πολύ δε περισσότερο αν σχετίζονται με απλώς δημόσια τουριστικά κτήματα. Ειδικότερα, με την προσβαλλόμενη πάντως πράξη όχι μόνον δεν επιδιώκεται η παραχώρηση ιδιαίτερων δικαιωμάτων επί των κοινοχρήστων αυτών πραγμάτων που μπορεί να έχει ως συνέπεια την ανάιρεση της κοινοχρησίας τους, αλλά αντιθέτως, η ανάθεση της διαχείρισης των τουριστικών αυτών μονάδων αποβλέπει, όπως αναφέρεται στην προσβαλλόμενη πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος, στην εξυπηρέτηση της κοινής χρήσης, με την αναβάθμιση των προσφερόμενων στο κοινό υπηρεσιών για παραθαλάσσια αναψυχή. Δεν μεταβάλλεται δηλαδή το καθεστώς της κοινοχρησίας του αιγιαλού και της παραλίας, που περιλαμβάνονται στις από πεντηκονταετίας περίπου οργανωμένες ακτές της Αττικής με προορισμό τη θερινή αναψυχή του κοινού με την πληρωμή εισιτηρίου, απλώς αλλάζει ο φορέας διαχείρισης των επιχειρηματικών αυτών μονάδων με την ανάθεσή τους σε ιδιωτικές επιχειρήσεις. Ο ίδιος ο νομοθέτης μάλιστα με τον ειδικό Ν. 2636/1998 είχε ήδη παραχωρήσει τη διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευση των επιχειρηματικών αυτών μονάδων, που ανήκαν στο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου του ΕΟΤ, σε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, στην ανώνυμη εταιρεία ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ Α.Ε., η οποία, όπως ρητώς ορίζεται, λειτουργεί κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και στην οποία έχει παράσχει τη δυνατότητα περαιτέρω ανάθεσης της διαχείρισης των τουριστικών αυτών μονάδων σε ιδιώτες. Υπό την αντίθετη εκδοχή, ότι δηλαδή η διαχείριση των εν λόγω τουριστικών μονάδων ανήκει στον πυρήνα της κρατικής εξουσίας εφ' όσον αφορούν και κοινόχρηστα πράγματα, όπως υποστηρίζεται από την πλειοψηφία, τότε η ανάθεση της διαχείρισης αυτής σε ιδιώτες απαγορεύεται. Και τούτο διότι το Σύνταγμα, όπως έχει ερμηνευθεί από την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας με την απόφαση 1934/1998, δεν επιτρέπει την άσκηση από ιδιώτες αρμοδιοτήτων που αποτελούν «κατεξοχήν δημόσια εξουσία», δηλαδή ανήκουν στον πυρήνα της κρατικής εξουσίας. Ωστόσο δεν νοείται, κατά το Σύνταγμα, η αποκλειστική από το κράτος ή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου διαχείριση επιχειρηματικών μονάδων, επειδή αυτές σχετίζονται με κοινόχρηστα πράγματα. Άλλωστε το Σύνταγμα επιτρέπει να ανήκουν σε ιδιώτες ευθέως προστατευόμενες από το ίδιο περιοχές του φυσικού περιβάλλοντος (δάση και δασικές εκτάσεις). Δεν είναι νοητό η διαχείριση των εν λόγω τουριστικών μονάδων να εξομοιώνεται με την άσκηση αρμοδιοτήτων όπως η αστυνόμευση, η εθνική άμυνα ή η απονομή δικαιοσύνης. Κάτι τέτοιο ουδόλως προκύπτει από τα άρθρα 5 και 24 του Συντάγματος, ούτε συμβιβάζεται άλλωστε με το ρόλο του συγχρόνου κράτους. Πράγματι, με τα σημερινά δεδομένα της οικονομικής ανάπτυξης, και ειδικότερα του τομέα της παροχής τουριστικών υπηρεσιών, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι εξακολουθεί να θεωρείται ως δημόσιος σκοπός η, εκ μέρους του ΕΟΤ ή θυγατρικής του επιχείρησης, κατασκευή και εκμετάλλευση τουριστικών εγκαταστάσεων. Σε αυτόν τον τομέα της εθνικής οικονομίας, ο ΕΟΤ (εκμεταλλευόμενος με αυτεπιστασία εγκαταστάσεις του) δρα ήδη ανταγωνιστικά προς ομοειδείς ιδιωτικές επιχειρήσεις, κατά τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου. Μόνον η χάραξη και άσκηση τουριστικής πολιτικής είναι πλέον νοητή σήμερα ως δημόσια δράση του ΕΟΤ. Εφ' όσον δε η διαχείριση των ανωτέρω επιχειρηματικών μονάδων δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ανήκει στον

πυρήνα της κρατικής εξουσίας, κατά προφανή λογική ακολουθία, ούτε οι πράξεις ανάθεσης της διαχείρισης αυτής σε ιδιώτες περιλαμβάνονται στον πυρήνα της κρατικής εξουσίας. Όπως δε προκύπτει από το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης πρόσκλησης δεν πρόκειται για την άσκηση δημόσιας εξουσίας εκ μέρους της εταιρείας ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ Α.Ε. με τη διατύπωση επιταγών ή απαγορεύσεων ή με την παροχή άδειας για ορισμένη ενέργεια, αλλά για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας στα πλαίσια της, προβλεπόμενης από τον ειδικό Ν. 2636/1998, συναλλακτικής της δράσης που κατατείνει στη σύναψη ιδιωτικού χαρακτήρα σύμβασης μεταξύ νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου. Με την ανωτέρω δε απόφαση 1934/1998 της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, την οποία επικαλείται η πλειοψηφία για την στήριξη της γνώμης της, αποκρούσθηκε η άποψη περί διφυούς νομικού προσώπου, όταν πρόκειται για την ανάθεση αρμοδιοτήτων που ανήκουν στον πυρήνα της κρατικής εξουσίας, αφού δεν έγινε δεκτή στην εν λόγω απόφαση η άποψη ότι η ανάθεση της άσκησης αρμοδιοτήτων που αποτελεί «κατεξοχήν δημοσία εξουσία» σε ιδιώτες δεν προσκρούει στο Σύνταγμα, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τη μειοψηφία αυτή γνώμη, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών, τα εν λόγω όργανα των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου αποτελούν δημοσία όργανα (βλ. ΣτΕ 1934/1998 σκ. 11). Ο Σύμβουλος Φ. Αρναούτογλου υπεστήριξε την εξής ειδικότερη γνώμη: Όταν ο νομοθέτης, που έχει προ οφθαλμών ένα νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, δημιουργεί με ειδικό νόμο ένα νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου στο οποίο αναθέτει την διαχείριση της περιουσίας του πρώτου, είναι προφανές ότι, αν δεν απονέμει σ' αυτό με ρητή διάταξη την δυνατότητα εκδόσεως εκτελεστών πράξεων, επιθυμεί οι πράξεις του, ανεξαρτήτως του περιεχομένου τους, να διέπονται από το ιδιωτικό δίκαιο και να υπάγονται στον έλεγχο του πολιτικού δικαστή, ο οποίος, είναι αρμόδιος να κρίνει και ενδεχόμενη αντισυνταγματικότητα των σχετικών διατάξεων. Επομένως, εν προκειμένω, που ο νομοθέτης δημιούργησε την ΕΤΑ ως Ν.Π.Ι.Δ. στο οποίο ανέθεσε την διαχείριση της περιουσίας του ΕΟΤ (Ν.Π.Δ.Δ.) χωρίς να της αναθέσει με ρητή διάταξη την έκδοση εκτελεστών πράξεων, δεν θέλησε να έχει διφυή χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να προσβάλλονται απαράδεκτα ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας οι πράξεις της ανεξαρτήτως του περιεχομένου τους.

6. Επειδή, εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, η προσβαλλόμενη πράξη της εταιρείας «Ε.Τ.Α. Α.Ε.» εντάσσεται σε διαδικασία κατάρτισεως συμβάσεως περί παραχωρήσεως σε ιδιώτες της διαχειρίσεως και εκμεταλλεύσεως επιχειρηματικής μονάδας του Ε.Ο.Τ., που αποτελείται από οργανωμένες ακτές, έκταση δηλαδή, στην οποία περιλαμβάνονται κοινόχρηστα πράγματα. Σύμφωνα συνεπώς με τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, η εν λόγω πράξη είναι εκτελεστή και παραδεκτώσ προσβάλλεται από τους αιτούντες, οι οποίοι, ως προ τη σύμβαση αυτή, έχουν την ιδιότητα των τρίτων. Κατά τη γνώμη της μειοψηφίας σύμφωνα, με όσα έγιναν δεκτά στην προηγούμενη σκέψη, η διαφορά που προκαλείται από την προσβολή, με την υπό κρίση αίτηση ακυρώσεως, της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος που απύθυνε το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας με την επωνυμία ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ Α.Ε. (Ε.Τ.Α. Α.Ε.) προς τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις για συμμετοχή τους σε διαγωνισμό με σκοπό τη σύναψη σύμβασης με αντικείμενο την «Ανάπτυξη υπηρεσιών διαχείρισης (διαφήμισης-επικοινωνίας-ψυχαγωγίας-επισιτισμού) Ακτών Αττικής», είναι διαφορά ιδιωτική, για την επίλυση της οποίας αρμόδια είναι τα πολιτικά δικαστήρια. Και τούτο διότι, εφόσον το νομικό πρόσωπο που διενεργεί τον διαγωνισμό για την ανάθεση σε ιδιωτικές επιχειρήσεις των προαναφερόμενων υπηρεσιών, είναι, κατά τον ιδρυτικό του Ν. 2636/1998 (άρθρο 12 παρ. 1), νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και συγκεκριμένα ανώνυμη εταιρεία, διεπόμενη, όπως ρητώς ορίζεται, από τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920, η σύμβαση που πρόκειται να συναφθεί είναι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του ΑΕΔ, ιδιωτική και συνεπώς η προσβαλλόμενη πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος δεν αποτελεί αποσπαστή από τη σύμβαση, εκτελεστή διοικητική πράξη, υποκείμενη σε αίτηση ακυρώσεως. Δεν ασκεί δε καμία επιρροή στη φύση της διαφοράς, κατά την εκτεθείσα πάγια νομολογία του ΑΕΔ, το γεγονός ότι η εν λόγω ανώνυμη εταιρεία, στην οποία έχει ανατεθεί με το άρθρο 13 του Ν. 2636/1998, όπως ισχύει, η διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευση των επιχειρηματικών, τουριστικών μονάδων της ΕΟΤ, μεταξύ των οποίων είναι και οι επιχειρηματικές

μονάδες των οργανωμένων ακτών της Αττικής, ελέγχεται εξ ολοκλήρου από το Ελληνικό Δημόσιο και λειτουργεί χάριν του δημόσιου συμφέροντος, ούτε το γεγονός ότι οι επίδικες υπηρεσίες αφορούν και κοινόχρηστα πράγματα (αιγιαλό και παραλία) που, πάντως, εκ μόνιης αυτής της ιδιότητας, δεν αποτελούν ευαίσθητα οικοσυστήματα. Άλλωστε, οργανωμένες ακτές, όπως οι επίμαχες δεν μπορούν κατά κοινή αντίληψη να θεωρηθούν ευαίσθητα οικοσυστήματα. Τέλος, δεν μεταβάλλει τη φύση της διαφοράς η ιδιότητα των αιτούντων ως τρίτων προς τη διαγωνιστική διαδικασία για την ανάθεση της σύμβασης, δεδομένου ότι, όπως έχει εκτεθεί, δεν είναι, κατά το Σύνταγμα, νοητό μια πράξη να έχει διφυή χαρακτήρα, δηλαδή να αποτελεί πράξη διοικητικού καθώς επίσης και ιδιωτικού δικαίου και η φύση της πράξης, κατά συνεκδοχή δε και η δικαιοδοσία, να παραλλάσσει ανάλογα με το πρόσωπο του αιτούντος. Συνεπώς, κατά τη γνώμη αυτή, η υπό κρίση αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, δεδομένου ότι η προκαλούμενη διαφορά υπάγεται στα πολιτικά δικαστήρια, τα οποία έχουν την εξουσία να εξετάσουν και εάν η ανάθεση της διαχείρισης των ανωτέρω επιχειρηματικών μονάδων σε ιδιώτες καθώς και οι όροι υπό τους οποίους αυτή γίνεται είναι σύμφωνη με το Σύνταγμα και τη λοιπή νομοθεσία.

7. Επειδή, μετά την, κατά τα ανωτέρω, επίλυση του ζητήματος της δικαιοδοσίας του Συμβουλίου της Επικρατείας να δικάσει την διαφορά που ανέκυψε με την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως, η υπόθεση πρέπει να παραπεμφθεί στο Δ' Τμήμα για περαιτέρω εκδίκαση.

Διά ταύτα

Επιλύει το ζήτημα, που παραπέμφθηκε με την απόφαση 1036/2004 του Δ' Τμήματος, σύμφωνα με το αιτιολογικό.

Παραπέμπει την υπόθεση στο Δ' Τμήμα για περαιτέρω εκδίκαση.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 22 Μαρτίου και 8 Απριλίου 2005 και στις 12 Μαΐου 2006

Ο Προεδρεύων Αντιπρόεδρος Ο Γραμματέας

Αριθμός 289/2009**ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ****ΤΜΗΜΑ Ε΄**

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 13 Ιουνίου 2007, με την εξής σύνθεση : Αγγ. Θεοφιλοπούλου, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύουσα, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος και του αναπληρωτή του Αντιπροέδρου, που είχαν κώλυμα, Ν. Ρόζος, Ιω. Μαντζουράνης, Σύμβουλοι, Θ. Αραβάνης, Ολ. Παπαδοπούλου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Ειρ. Βαϊδάνη.

Για να δικάσει την από 25 Απριλίου 2005 αίτηση :
του Δήμου Νέου Ψυχικού Αττικής, ο οποίος παρέστη με τον δικηγόρο Βασίλειο Παπαδημητρίου (Α.Μ. 16928), που τον διόρισε με απόφαση της Δημαρχιακής του Επιτροπής,
κατά των : 1) Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών - Πειραιώς, η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Στυλιανό Τζαβάρα (Α.Μ. 4071), που τον διόρισε με πληρεξούσιο και 2) Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ο οποίος παρέστη με την Αθηνά Αλεφάντη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,

και κατά των παρεμβαινόντων : 1) Αριστοφάνη Αλεξίου του Κωνσταντίνου, κατοίκου Φιλοθέης Αττικής, οδός Γ. Σταύρου, αριθμός 28, 2) Μιχαήλ Συμεών Πιαλόπουλου, κατοίκου Εκκλής Αττικής, οδός Οδοιπόρου, αριθμός 7, 3) Αριστέας Συμεών Πιαλοπούλου, κατοίκου Ελβετίας, Λεωφόρος Ντι Μπουσέ, αριθμός 18 [Γ'ενεύη] και 4) Νίκου Λεωνίδα Γεωργακόπουλου, κατοίκου Η.Π.Α., Λώρελ Γουντ 1254 Κάρμελ [Ινδιανάπολις], οι οποίοι παρέστησαν με τον δικηγόρο Στ. Τσακυράκη (Α.Μ. 10050), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή ο απών Δήμος επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 12273/674/17.1.2005 απόφαση του Νομάρχη Αθηνών, με τίτλο «Τροποποίηση εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου σε τμήμα του Ο.Τ. 16

./.

Αριθμός 289/2009

-2-

του Δήμου Ν. Ψυχικού» (ΦΕΚ Δ' 223), με την οποία εγκρίνεται η άρση της απαλλοτρίωσης που κηρύχθηκε με την 13515/Π-325/90 απόφαση του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής (ΦΕΚ Δ' 294), σε τμήμα του ως άνω Ο.Τ. 16, τροποποιείται αναλόγως το ρυμοτομικό σχέδιο και ορίζονται ως όροι δόμησης οι ισχύοντες στο λοιπό Ο.Τ. και κάθε άλλη συναφής πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της Εισηγήτριας, Συμβούλου Αγγ. Θεοφιλοπούλου.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο του αιτούντος Δήμου, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τον πληρεξούσιο των παρεμβαινόντων, τον πληρεξούσιο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών - Πειραιώς και την αντιπρόσωπο του Υπουργού, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως δεν απαιτείται κατά νόμον (άρθρο 304 του π.δ/τος 410/1995, ΦΕΚ 231 Α') η καταβολή παραβόλου.

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται εμπροθέσμως η ακύρωση της 12273/674/17.1.2005 αποφάσεως του Νομάρχη Αθηνών, με τίτλο «Τροποποίηση εγκεκριμένου ρυμοτομικού σχεδίου σε τμήμα του Ο.Τ. 16 του Δήμου Ν. Ψυχικού» (ΦΕΚ Δ' 223), με την οποία εγκρίνεται η άρση της απαλλοτρίωσης που κηρύχθηκε με την 13515/Π-325/90 απόφαση του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής (ΦΕΚ Δ' 294), σε τμήμα του ως άνω Ο.Τ. 16, τροποποιείται αναλόγως το ρυμοτομικό σχέδιο και ορίζονται ως όροι δόμησης οι ισχύοντες στο λοιπό Ο.Τ.

3. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, το Ο.Τ.

./.

16 εντάχθηκε για πρώτη φορά στο εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο το έτος 1929 με το από 30.8.1929 π.δ/γμα (ΦΕΚ Α' 325). Με την 13580/277/87/1.3.1988 απόφαση του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής (ΦΕΚ Δ' 246) τροποποιήθηκε το ρυμοτομικό σχέδιο και το Ο.Τ. 16 χαρακτηρίστηκε, από οικοδομήσιμος χώρος, ως χώρος πρασίνου. Ακολούθησε η 13515/Π-325/21.5.1990 απόφαση του ίδιου Νομάρχη (ΦΕΚ Δ' 294), στο άρθρο 6 περ. στ' της οποίας ορίζεται ότι θεσμοθετείται σε τμήμα του Ο.Τ. 16 χρήση χώρου πρασίνου και υπόγειου γκαράζ. Με το άρθρο 5 αυτής της απόφασης θεσμοθετήθηκε όλη η έκταση του εγκεκριμένου σχεδίου του Νέου Ψυχικού ως περιοχή αμιγούς κατοικίας, πλην των εκτάσεων γενικής κατοικίας και των πολεοδομικών κέντρων, στις οποίες δεν περιλαμβάνεται το Ο.Τ. 16. Στη συνέχεια κινήθηκαν οι διαδικασίες απαλλοτρίωσης του ως άνω τμήματος του Ο.Τ. 16, δεδομένου, όμως, ότι δεν καταβλήθηκε η καθορισθείσα αποζημίωση εντός 18 μηνών από τη δημοσίευση της σχετικής δικαστικής απόφασης, το Εφετείο Αθηνών με την 9779/1991 απόφασή του διαπίστωσε τη συνδρομή των προϋποθέσεων της αυτοδικαίας άρσης της ρυμοτομικής απαλλοτρίωσης. Εξάλλου, με την 3730/1992 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας ακυρώθηκε και η πράξη αναλογισμού της αποζημίωσης σε βάρος του Δήμου. Κατόπιν τούτων, με την 26224/839/93/19.8.1993 απόφαση του Νομάρχη Ανατολικής (ΦΕΚ Δ' 1068), τροποποιήθηκε πάλι το ρυμοτομικό σχέδιο Ν. Ψυχικού με τη μετατροπή μέρους του Ο.Τ. 16 με στοιχεία ΑΒΓΔΕΑ από χώρο πρασίνου σε οικοδομικό τετράγωνο, επανεπιβολή ζώνης πρασίνου πλάτους 20 μέτρων και δημιουργία πεζοδρόμου πλάτους 5 μέτρων. Η απόφαση αυτή ακυρώθηκε, κατόπιν αίτησως του Δήμου Νέου Ψυχικού, με την 3927/1995 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Οι συνιδιοκτήτες οικοπέδου που καταλαμβάνει κατά το μεγαλύτερο μέρος το επίμαχο Ο.Τ. προσέφυγαν στο Δικαστήριο του Στρασβούργου, το οποίο, με τις από 15.2.2001 και 27.6.2002 αποφάσεις του, αφενός διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ και του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου, αφετέρου καταδί-

./.

κασε την Ελλάδα σε καταβολή αποζημίωσης, για το λόγο της μακροχρόνιας δέσμευσης του ακινήτου των αιτούντων χωρίς καταβολή αποζημίωσης. Η απόφαση 13580/277/87/1.3.1988 του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής, με την οποία χαρακτηρίστηκε για πρώτη φορά το Ο.Τ. 16 ως χώρος πρασίνου, ανακλήθηκε με την 1588/Φ τροπ/02/2.7.2002 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής (ΦΕΚ Δ' 590). Τέλος, με την προσαλλομένη 12273/674/17.1.2005 απόφαση του Νομάρχη Αθηνών (ΦΕΚ Δ' 223) ορίζεται ότι αίρεται η απαλλοτρίωση που κηρύχθηκε με την 13515/Π-325/1990 απόφαση του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής και τροποποιείται το ρυμοτομικό σχέδιο, ενώ ορίζονται ως όροι δόμησης οι ισχύοντες στο λοιπό τμήμα του Ο.Τ. 16, για το οποίο από το ισχύον Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Φ82252/563B/14.9.1992 απόφαση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., ΦΕΚ Δ' 600) προτείνεται χρήση αμιγούς κατοικίας και δεν επιτρέπεται χρήση εμπορικού κέντρου (έγγραφο ΔΤΕ/α/20743/596/18.5.2007 της Δ/νσης Τοπογρ. Εφαρμογών του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.).

4. Επειδή, με έννομο συμφέρον ασκείται η υπό κρίση αίτηση από τον αιτούντα Δήμο Νέου Ψυχικού, εφόσον, πάντως, με την προσαλλομένη νομαρχιακή απόφαση τροποποιείται το εγκεκριμένο ρυμοτομικό σχέδιο αυτού. Κατά τη γνώμη, όμως, του Συμβούλου Νικ. Ρόζου, δεδομένου ότι, η μόνη απόφαση με την οποία χαρακτηρίζεται το Ο.Τ. 16 ως κοινόχρηστος χώρος πρασίνου, μετά την ως άνω ανάκληση, το 2002, της 13580/277/87/1.3.1988 απόφασης του Νομάρχη Ανατ. Αττικής από το Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής, 13515/Π-325/1990 απόφαση του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής είναι ανυπόστατη, διότι δεν έχουν δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως οι συνημμένοι χάρτες, χωρίς έννομο συμφέρον ο αιτών Δήμος επιδιώκει με την υπό κρίση αίτηση τη διατήρηση σε ισχύ μιας ανυπόστατης διοικητικής πράξης.

5. Επειδή, στη δίκη παρεμβαίνουν με προφανές έννομο συμφέρον, με το από 14.6.2007 δικόγραφο παρεμβάσεως, οι φερόμενοι ως συνιδιοκτήτες του επίδικου ακινήτου, μεταξύ των οποίων και ο Αριστοφάνης Αλε-

./.

ξίου, του οποίου το από 14.5.2007 δικόγραφο «προσθέτου παρεμβάσεως» πρέπει να θεωρηθεί ως υπόμνημα.

6. Επειδή, από τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 24 του Συντάγματος συνάγεται ότι η πολεοδομική διαμόρφωση των οικιστικών περιοχών της Χώρας αποτελεί υποχρέωση της Πολιτείας, η ρυθμιστική δε αυτή αρμοδιότητα του Κράτους εκδηλώνεται με τη θέσπιση κανόνων που αποβλέπουν στην προστασία του περιβάλλοντος, στην ορθολογική διάταξη των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο χώρο και στη διασφάλιση της λειτουργικότητας και της αισθητικής των οικισμών, ενόψει και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, κατά τρόπο ώστε να δημιουργούνται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης. Ειδικότερα, ο καθορισμός των περιοχών που προορίζονται για οργανωμένη κοινωνική διαβίωση ή παραγωγική δραστηριότητα, καθώς και του τρόπου οικιστικής διαρρυθμίσεως και δομώσεως στις περιοχές αυτές, ανήκει αποκλειστικά στην κατά τα προαναφερόμενα ρυθμιστική αρμοδιότητα της Πολιτείας, η οποία, σύμφωνα με τις ανωτέρω συνταγματικές διατάξεις, δεν επιτρέπεται να ασκείται κατά τρόπο περιστασιακό, αλλά στο πλαίσιο ευρύτερου σχεδιασμού και με κριτήρια αντικειμενικά, συνδεδεμένα προς τις πολεοδομικές ανάγκες κάθε περιοχής (ΣΤΕ 3908/2007 επτ.).

7. Επειδή, όπως έχει κριθεί (ΣΤΕ 3908/2007 επτ.), ο θεσπιζόμενος με τα άρθρα 17 παρ. 4 του Συντάγματος και 11 παρ. 3 του Κώδικα Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Ακινήτων (Κ.Α.Α.), που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 2882/2001 (Α' 17), κανόνας της αυτοδίκαιης άρσεως των αναγκαστικών απαλλοτριώσεων στην περίπτωση μη συντελεσώς τους εντός ενός και μίσσεως έτους από τη δημοσίευση της δικαστικής αποφάσεως προσωρινού ή οριστικού καθορισμού της σχετικής αποζημιώσεως ισχύει και επί ρυμοτομικών απαλλοτριώσεων. Εξ άλλου, κατά το νόμο (βλ. άρθρα 44 και 154 του Κώδικα Βασικής Πολεοδομικής Νομοθεσίας [Κ.Β.Π.Ν.], που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. της 14/27.7.1999 [Δ' 580]), τα ρυμοτομικά σχέδια και οι πολεοδομικές μελέτες εγκρίνονται,

/.

τροποποιούνται ή επεκτείνονται κατά ορισμένη διοικητική διαδικασία που καταλήγει στην έκδοση σχετικής πράξεως από την αρμόδια διοικητική αρχή. Ενόψει της σημασίας της πράξεως αυτής και των επιπτώσεών της τόσο στο γενικότερο δημόσιο συμφέρον όσο και στο συμφέρον των θυγομένων ιδιοκτητών επιβάλλεται για λόγους ασφαλείας του δικαίου, σύμφωνα, άλλωστε, και με γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, η έκδοση αντίθετης πράξεως από την ίδια αρχή σε κάθε περίπτωση συνδρομής λόγων που δικαιολογούν ή επιτάσσουν την ανάκληση ή την κατάργησή της (ΣΕ 4586/2005 επτ. κ.ά.). Ως εκ τούτου, μετά την έκδοση διοικητικής ή δικαστικής αποφάσεως που βεβαιώνει την άρση της ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 4 Κ.Α.Α., επιβάλλεται αντίστοιχη τροποποίηση του σχεδίου πόλεως, με σχετική ρητή πράξη της αρμόδιας διοικητικής αρχής, αφού με τη θέσπιση της διαδικασίας του ανωτέρω άρθρου 11 παρ. 4 Κ.Α.Α. ο νομοθέτης απέβλεψε στην παροχή δραστικής δικαστικής προστασίας στον ιδιοκτήτη του δεσμευμένου ακινήτου, για να τερματίσει την αδράνεια της Διοικήσεως και να επιτύχει την αποδέσμευση του ακινήτου του από τα ρυμοτομικά βάρη, και όχι στην τροποποίηση των πολεοδομικών διατάξεων που ρυθμίζουν τη διαδικασία εγκρίσεως και τροποποίησεως των ρυμοτομικών σχεδίων (ΣΕ 4586/2005 επτ. κ.ά.). Περαιτέρω, η Διοίκηση, όταν διαπιστώνει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την αυτοδίκαιη άρση ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως ή ρυμοτομικού βάρους, είτε κατά την εξέταση σχετικού αιτήματος του ενδιαφερόμενου ιδιοκτήτη, που έχει υποβληθεί δια της διοικητικής οδού, είτε κατόπιν εκδόσεως δικαστικής αποφάσεως, που ακυρώνει την άρνηση της Διοικήσεως να ικανοποιήσει το αίτημα εκδόσεως βεβαιωτικής πράξεως για την αυτοδίκαιη άρση, οφείλει, πάραυτα και αφού τηρήσει τις διατυπώσεις δημοσιότητας που προβλέπονται από τις οικείες διατάξεις, ώστε να παρασχεθεί η δυνατότητα τόσο στους ιδιοκτήτες όσο και σε άλλους ενδιαφερόμενους να εκθέσουν τις απόψεις τους, να επιληφθεί προκειμένου να βεβαιώσει την άρση της ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως ή του ρυμοτομικού

/.

βάρους και, ταυτοχρόνως, να ρυθμίσει εκ νέου το πολεοδομικό καθεστώς του συγκεκριμένου ακινήτου, καθόσον, με μόνη την άρση της απαλλοτριώσεως ή του βάρους, το ακίνητο δεν καθίσταται αυτομάτως οικοδομήσιμο. Στη ρύθμιση αυτή προβαίνει η Διοίκηση, ενόψει της υποχρεώσεως της που απορρέει από τη συνταγματικώς κατοχυρωμένη προστασία της ιδιοκτησίας, που, όπως προεκτέθηκε, προβλέπει την αυτοδίκαιη άρση της απαλλοτριώσεως σε περίπτωση μη καταβολής της δικαστικής προσδιορισθείσης αποζημιώσεως μέσα σε ενάμισι έτος από τη δημοσίευση της δικαστικής αποφάσεως για τον προσδιορισμό της, βάσει, όμως, των κριτηρίων που απορρέουν από το άρθρο 24 του Συντάγματος. Η Διοίκηση, δηλαδή, δεν δεσμεύεται να καταστήσει, άνευ ετέρου, το ακίνητο οικοδομήσιμο, αλλά οφείλει να εξετάσει εάν συντρέχουν λόγοι που εξ αντικειμένου δεν επιτρέπουν τη δόμησή του [π.χ. όταν πρόκειται για ακίνητο με δασικό χαρακτήρα, εντός αιγιαλού, σε ζώνη προστασίας ρέματος κ.λπ.] και, περαιτέρω, να συνεκτιμήσει, κατά τρόπο τεκμηριωμένο, αφενός τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου ακινήτου, καθώς και τα χαρακτηριστικά και το νομοθετικό καθεστώς του οικιστικού συνόλου και της ευρύτερης περιοχής στην οποία αυτό εντάσσεται [π.χ. πυκνοδομημένος οικισμός, οικισμός παραδοσιακός κατά τις διατάξεις του ν. 1577/1985, οικισμός υπαγόμενος στις διατάξεις του ν. 3028/2002, οικισμός σε περιοχή φυσικού κάλλους, οικισμός σε περιοχή προστασίας της φύσεως κ.λπ.], αφετέρου τις πολεοδομικές ανάγκες και τον πολεοδομικό σχεδιασμό της περιοχής, ιδίως δε εάν συντρέχει σοβαρή ανάγκη για δημιουργία κοινωχρήστου ή κοινωφελούς χώρου, και τις δεσμεύσεις και κατευθύνσεις τυχόν υφιστάμενου Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου ή άλλων συναφών σχεδίων, προκειμένου να αποφευχθούν αποσπασματικές ρυθμίσεις, οι οποίες θα ανέτρεπαν ουσιαδεις επιλογές του πολεοδομικού σχεδιασμού, τέλος δε, την πρόθεση και δυνατότητα για την άμεση κατά νόμο συντέλεση της νέας απαλλοτριώσεως, με την χωρίς καθυστέρηση καταβολή της προσήκουσας αποζημιώσεως στον θιγόμενο ιδιοκτήτη. Ενόψει δε όλων των ανωτέρω

./.

εκτιμήσεων, η Διοίκηση οφείλει να κρίνει εάν η ιδιοκτησία πρέπει, για κάποιο νόμιμο λόγο, (α) να παραμείνει εκτός πολεοδομικού σχεδιασμού ή (β) να δεσμευθεί εκ νέου, με την επανεπιβολή ρυμοτομικής απαλλοτριώσεως ή ρυμοτομικού βάρους, εφόσον συντρέχουν οι ανωτέρω νόμιμες προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται, όπως προεκτέθηκε, η δυνατότητα άμεσης αποζημιώσεως των θιγόμενων ιδιοκτητών, ή (γ) να καταστεί οικοδομήσιμη, είτε με τους γενικούς όρους δομήσεως είτε, ενδεχομένως, με ειδικούς όρους δομήσεως, που πρέπει να καθορισθούν (πρβλ. ΣΕ 4586/2005 επτ.). Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι με μόνη τη δημοσίευση της δικαστικής αποφάσεως, με την οποία βεβαιώνεται η αυτοδίκαιη άρση της απαλλοτριώσεως ή του ρυμοτομικού βάρους, το ακίνητο δεν καθίσταται οικοδομήσιμο, αλλά, μέχρι την ολοκλήρωση, κατά τα ανωτέρω, της τροποποίησεως του σχεδίου πόλεως ή της πολεοδομικής μελέτης, παραμένει πολεοδομικώς αρύθμιστο. Συνεπώς, μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας με την τροποποίηση του σχεδίου δεν επιτρέπεται να εκδοθεί οικοδομική άδεια. Εξ άλλου, κατά την ανωτέρω εκτίμηση της Διοικήσεως περί του επιβλητέου μετά την άρση της απαλλοτριώσεως ή του ρυμοτομικού βάρους πολεοδομικού καθεστώτος, η κρίση περί της δυνατότητας ή μη αποζημιώσεως των θιγόμενων ιδιοκτητών για την συντέλεση της απαλλοτριώσεως, με την οποία συναρτάται η δυνατότητα επανεπιβολής της απαλλοτριώσεως, πρέπει, επίσης, να είναι νομίμως και ειδικώς αιτιολογημένα.

8. Επειδή, όπως έχει κριθεί, η έγκριση ή τροποποίηση των πολεοδομικών σχεδίων οποιασδήποτε κλίμακας και η θέσπιση, με ρυθμίσεις κανονιστικού χαρακτήρα, πάσης φύσεως όρων δομήσεως δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε ειδικότερο θέμα, κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος, αλλά ούτε και θέμα τοπικού ενδιαφέροντος ή τεχνικού ή λεπτομερειακού χαρακτήρα. Συνεπώς, οι ρυθμίσεις αυτές θεσπίζονται μόνο με την έκδοση προεδρικού διατάγματος. Ο κανόνας, εξ άλλου, αυτός αφορά τόσο τις αμιγώς κανονιστικές πράξεις και τις πράξεις μικτού χαρα-

./.

κτήρα, όσο και τις ατομικές πράξεις, διότι, κατά το Σύνταγμα, ο πολεοδομικός σχεδιασμός συνδέει αρρήκτως αυτές τις κατηγορίες πράξεων. Οι αρμοδιότητες, όμως, εφαρμογής των πολεοδομικών σχεδίων και οι συναφείς εκτελεστικές αρμοδιότητες επιτηρετώως ανατίθενται σε άλλα, πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας, όργανα. Προς την αρμοδιότητα δε εφαρμόζονται των πολεοδομικών σχεδίων εξομοιώνεται, από την άποψη αυτή, και η όλως εντοπισμένη τροποποίησή τους, που μπορεί ομοίως να επιχειρείται με πράξη διάφορη του διατάγματος, δεδομένου ότι η τροποποίηση αυτή δεν εμπιέχει γενικό πολεοδομικό σχεδιασμό, αλλά διενεργείται εντός του πλαισίου ευρύτερου σχεδιασμού, που έχει ήδη χωρήσει από τα προς τούτο αρμόδια, κατά το Σύνταγμα και το νόμο, όργανα (βλ. ΣΕ 3661/2005 Ολομ.). Εξ άλλου, για την εφαρμογή του παραπάνω κανόνα, η τροποποίηση σχεδίου πόλεως ή η αναθεώρηση πολεοδομικής μελέτης είναι, κατ' αρχήν, όλως εντοπισμένη όταν με αυτή επέρχεται μικρής εκτάσεως μεταβολή και θίγεται ένα οικόπεδο ή μικρός αριθμός γειτονικών οικοπέδων, έστω και εάν αυτά ευρίσκονται σε διαφορετικά οικοδομικά τετράγωνα. Πλην, και στην περίπτωση αυτή η τροποποίηση δεν θεωρείται όλως εντοπισμένη όταν, ενόψει του χαρακτήρα της, συνιστά σημαντική πολεοδομική παρέμβαση για το συγκεκριμένο οικιστικό σύνολο. Συνεπώς, τέτοιας σημασίας και εκτάσεως επεμβάσεις στο σχέδιο πόλεως δεν επιτρέπεται να ανατίθενται σε άλλα όργανα πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας και μόνο με προεδρικό διάταγμα είναι δυνατή η τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου ή της πολεοδομικής μελέτης στην περίπτωση αυτή (ΣΤΕ 3908 επτ., 963/2007).

9. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, το επίδικο ακίνητο, εκτάσεως 7.770,97 τ.μ., ευρίσκεται πλησίον αξόνων του Βασικού Οδικού Δικτύου, στην ιδιαίτερα βεβαρημένη περιοχή του Φάρου Νέου Ψυχικού, καλύπτεται από φυστικές και αποτελεί έναν από τους τελευταίους πνεύμονες πρασίνου του Δήμου, ενώ στα γύρω οικοδομικά τετράγωνα υπάρχουν εμπορικά κέντρα και καταστήματα, από τα οποία

./.

προκαλείται οξύτατο κυκλοφοριακό πρόβλημα (βλ. έγγραφο 4567/29.9.2004 του Δημάρχου Νέου Ψυχικού προς το Τμήμα Πολεοδομικού Σχεδιασμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών). Συνεπώς, η επίδικη τροποποίηση αποτελεί πολεοδομική παρέμβαση με ευρύτερες επιπτώσεις στην πολεοδομική οργάνωση του Δήμου και στην ποιότητα ζωής της περιοχής ενόψει της θέσεως του Ο.Τ. 16 στο κεντρικό σημείο του Δήμου Νέου Ψυχικού, της εκτάσεως αυτού (περίπου 8 στρέμματα) και της ιδιαίτερης σημασίας της επίμαχης εκτάσεως για τη φυσιογνωμία της περιοχής. Με τα δεδομένα αυτά, η ανωτέρω τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου του Δήμου Νέου Ψυχικού δεν μπορεί να θεωρηθεί εντοπισμένη, κατά τα διαλαμβανόμενα στην προηγούμενη σκέψη 8, ώστε να είναι επιτρεπτή η έγκρισή της από άλλο, πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας, όργανο της Διοικήσεως. Συνεπώς, αναρμοδίως εγκρίθηκε η επίδικη τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου του Δήμου Ψυχικού με την προσβαλλόμενη απόφαση του Νομάρχη Αθηνών και για το λόγο αυτό, που βασιμώς προβάλλεται, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να ακυρωθεί η απόφαση αυτή, να απορριφθεί δε η ασκηθείσα παρέμβαση, ενώ παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση των λοιπών λόγων ακυρώσεως.

10. Επειδή, μετά την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως του Νομάρχη Αθηνών, η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στη Διοίκηση για να ρυθμιστεί, με νόμιμη διαδικασία, το πολεοδομικό καθεστώς του επίμαχου Ο.Τ. 16.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την κρινόμενη αίτηση.

Ακυρώνει την 12273/674/17.1.2005 αποφάσεως του Νομάρχη Αθηνών (ΦΕΚ Δ' 223), και αναπέμπει την υπόθεση στη Διοίκηση σύμφωνα με το αιτιολογικό.

Απορρίπτει την ασκηθείσα παρέμβαση.

Επιβάλλει στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αθηνών - Πειραιώς και στους παρεμβαίνοντες να καταβάλουν συμμέτρως στον αιτούντα Δήμο το

./.

ποσόν των εννιακοσίων είκοσι (920) ευρώ ως δικαστική δαπάνη.

Η διάσκεψη έγινε την 11^η Δεκεμβρίου 2008

Η Προεδρεύουσα Σύμβουλος

Η Γραμματέας

Αγγ. Θεοφιλοπούλου

Είρ. Βαϊδάνη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 28 Ιανουαρίου 2009.

Ο Πρόεδρος του Ε' Τμήματος

Η Γραμματέας του Ε' Τμήματος

Κ. Μενουδάκος

Ευαγ. Κουμνεντέρη

Α. 3. 2009

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα, 9 Μαγίου 2009

Ο Πρόεδρος του Ε' Τμήματος

Η Γραμματέας του Ε' Τμήματος

Α.Β. (Δ)

Αριθμός 1185/2010

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Β΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 3 Φεβρουαρίου 2010 με την εξής σύνθεση: Φ. Αρναούτογλου, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Β΄ Τμήματος, Α.-Γ. Βώρος, Ι. Γράβαρης, Β. Καλαντζή, Μ. Σταματελάτου-Μπεριάτου, Σύμβουλοι, Ειρ. Σταυρούλακη, Β. Μόσχου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Α. Ζυγούριτσα.

Για να δικάσει την από 11 Απριλίου 2007 αίτηση:

του Γεωργίου Ευσταθίου Στεφανίδη, κατοίκου Αθηνών (οδός Μιχαλακοπούλου αρ. 179), ο οποίος παρέστη αυτοπροσώπως ως δικηγόρος (Α.Μ. 10294),

κατά του Υπουργού Οικονομικών, ο οποίος παρέστη με την Μαρία-Λουίζα Μπακαλάκου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή ο αιτών επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 4769/2.4.2007 πράξη του Προϊσταμένου της ΙΒ΄ Δ.Ο.Υ. Αθηνών.

Οι πληρεξούσιοι των διαδίκων δήλωσαν, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 21 του Κανονισμού Λειτουργίας του Δικαστηρίου, ότι δεν θα αγορεύσουν.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση του συμπεράσματος της εκθέσεως της Εισηγήτριας, Πάρεδρου Ειρ. Σταυρούλακη.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και:

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (υπ' αριθμ. 2745330 και 3692203/2007 ειδικά γραμμάτια παραβόλου σειράς Α').

2. Επειδή, με την υπό κρίση αίτηση ζητείται η ακύρωση της 4769/2-4-2007 πράξεως του Προϊσταμένου της ΙΒ΄ ΔΟΥ Αθηνών, με την

/.

Αριθμός 1185/2010

-2-

οποία απερρίφθη η από 29-3-2007 (υπ' αριθμ. πρωτοκ. 4769/30-3-2009) αίτηση του αιτούντος δικηγόρου περί θεωρήσεως των φορολογικών του βιβλίων (μπλοκ δελτίων παροχής υπηρεσιών), κατ' επίκληση του άρθρου 63 παρ. 1 του ν. 2084/1992.

3. Επειδή, η υπό κρίση αίτηση εισάγεται προς συζήτηση ενώπιον της επιμελούς συνθέσεως του Β΄ Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας με την από 23-4-2007 πράξη του Προέδρου του ως άνω Τμήματος, λόγω σπουδαιότητας των τιθεμένων μ' αυτήν ζητημάτων.

4. Επειδή, στον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (π.δ. 186/1992, Α' 84) ορίζεται, στο άρθρο 2, ότι «1. Κάθε ημεδαπό ... φυσικό ... πρόσωπο ... που ασκεί δραστηριότητα στην ελληνική επικράτεια και αποβλέπει στην απόκτηση εισοδήματος από ... ελευθέριο επάγγελμα ..., αναφερόμενο στο εξής με τον όρο «επιτηδευματίας», τηρεί, εκδίδει ... τα βιβλία, τα στοιχεία... που ορίζονται από τον Κώδικα αυτό...», στο άρθρο 4, ότι «1. Οι επιτηδευματίες εντάσσονται σε κατηγορία βιβλίων του Κώδικα αυτού από την έναρξη των εργασιών τους, όπως ορίζεται στις παραγράφους 2 έως 6 του άρθρου αυτού...». 3. Στη δεύτερη κατηγορία ...: α) ο ελεύθερος επαγγελματίας...», στο άρθρο 13, ότι «1. Ο επιτηδευματίας που τηρεί βιβλία δεύτερης ... κατηγορίας για κάθε ... παροχή υπηρεσιών προς το κοινό...εκδίδει απόδειξη ...παροχής υπηρεσιών...» και στο άρθρο 19 ότι «1. Ο επιτηδευματίας έχει υποχρέωση να θεωρεί στον αρμόδιο προϊστάμενο ΔΟΥ, πριν από κάθε χρησιμοποίησή τους: Α) ... Β) Από τα στοιχεία ... : α) ... δ) την απόδειξη παροχής υπηρεσιών ... 2. Τα βιβλία του Κώδικα αυτού, για τα οποία ορίζεται θεώρησή τους, όταν δεν θεωρούνται πριν από την έναρξη χρησιμοποίησής τους, είναι ως να μην τηρήθηκαν για το μέχρι τη θεώρησή τους χρονικό διάστημα...». Εξάλλου, στο άρθρο 63 του ν.2084/1992 («Αναμόρφωση της Κοινωνικής Ασφάλισης...», Α' 165), κατ' επίκληση του οποίου, όπως προαναφέρθηκε, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη, ορίζεται ότι «1. Οι αρμόδιες διευθύνσεις οικονομικών υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομικών (ΔΟΥ) δεν θεωρούν

/.

φορολογικά βιβλία ή στοιχεία...επιτηδευματιών, εάν η σχετική αίτηση των ενδιαφερομένων δεν συνοδεύεται από βεβαίωση του οικείου φορέα κοινωνικής ασφάλισης περί καταβολής ή διακανονισμού των οφειλομένων ασφαλιστικών εισφορών προς αυτούς. Οι εν λόγω βεβαιώσεις έχουν ετήσια ισχύ. 2...». Με τη διάταξη αυτή, όπως άλλωστε αναφέρεται στη σχετική εισηγητική έκθεση, «καθιερώνεται υποχρέωση προσκομίσσεως βεβαιώσεως ασφαλιστικής ενημερότητας για τη θεώρηση από τις ΔΟΥ φορολογικών βιβλίων και στοιχείων ... επιτηδευματιών», «το μέτρο [δεν] αυτό αποβλέπει στη διευκόλυνση εισπράξεως των οφειλομένων ασφαλιστικών εισφορών».

5. Επειδή, η ως άνω διάταξη του ν.2084/1992, κατ' εφαρμογή της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη πράξη, εντάσσεται, ως εκ του είδους του προβλεπόμενου σ' αυτή μέτρου (άρνηση θεωρήσεως φορολογικών στοιχείων), στην νομοθεσία περί φορολογικών βιβλίων και στοιχείων. Επομένως, η διαφορά που δημιουργείται από την εφαρμογή της υπάγεται στην αρμοδιότητα του Β' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, σύμφωνα με την περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του π.δ/τος 361/2001 (Α' 244), όπως ήδη ισχύει μετά το άρθρο 1 παρ. 1 του Π.Δ. 334/2003 (Α' 285), είναι δε ακυρωτική, καθ' όσον η ως άνω άρνηση, η οποία αποβλέπει στην ταχύτερη είσπραξη των οφειλομένων σε οργανισμούς υποχρεωτικής κοινωνικής ασφαλίσεως, δεν συνάπτεται στενώς και αναγκαίως με ατομική φορολογική υποχρέωση του αιτούντος ούτε συνιστά κύρωση για παράβαση της φορολογικής νομοθεσίας και, άρα, δεν υπόκειται, κατά το άρθρο 63 παρ. 1 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν.2717/1999, Α' 97), σε προσφυγή ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων (πρβλ. ΣΤΕ 834/2010 ΟΛ., 3558/2002, 3248/2000, 3438/1998 ΟΛ.). Ως εκ τούτου, η υπό κρίση αίτηση, η οποία ασκείται και κατά τα λοιπά παραδεκτικώς, είναι περαιτέρω εξεταστά.

6. Επειδή, στο άρθρο 5 παρ.1 του Συντάγματος κατοχυρώνεται το δικαίωμα κάθε πολίτη να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του

./.

και να συμμετέχει ελεύθερα στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας, καθ' ό μέτρο δεν παραβιάζει το Σύνταγμα. Περαιτέρω, στο άρθρο 22 παρ.5 ορίζεται ότι το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει, και στο άρθρο 25 παρ.1 προβλέπεται ότι τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους, και ότι οι περιορισμοί τους, οι οποίοι δύνανται κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν, πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα, είτε από το νόμο, εφ' όσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού, και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας.

7. Επειδή, το επίδικο μέτρο της μη θεωρήσεως φορολογικών βιβλίων και στοιχείων από τη φορολογική αρχή λόγω μη προσκομίσσεως βεβαιώσεως περί καταβολής των οφειλομένων ασφαλιστικών εισφορών, αποβλέποντας, κατά τα προαναφερθέντα, στην εξασφάλιση της καταβολής, και δη εγκαίρως, των ασφαλιστικών εισφορών από τους έχοντες σχετική υποχρέωση, δικαιολογείται από την ανάγκη ικανοποίησεως του ανωτέρω, ευθέως προβλεπόμενου από το ίδιο το Σύνταγμα δημοσίου σκοπού της παροχής κοινωνικής ασφαλίσεως και εκπληρώσεως της σχετικής υποχρέωσεως των ασφαλιστικών οργανισμών προς τους ασφαλισμένους, εφ' όσον οδηγεί στην αποτροπή της απώλειας των απαραίτητων για την εκτέλεση του έργου αυτού εσόδων των εν λόγω οργανισμών από τις οικονομικές υποχρεώσεις των μελών τους (ΣΤΕ 4674/1998 ΟΛ.). Επομένως, πρόκειται για μέτρο ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, με συνέπεια να μην τίθεται ζήτημα παραβιάσεως των προπαρατεθέντων άρθρων 5 παρ.1 και 25 παρ.1 του Συντάγματος, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα είναι απορριπτέα ως αβάσιμα (πρβλ.ΣΤΕ 3413/2000, 1392/2008, 1106/2007, 3438/1998 ΟΛ.). Εξάλλου, ο ειδικότερος ισχυρισμός περί του ότι «η μέριμνα για την υγεία και την συνταξιοδότηση του αιτούντος αφορά αποκλειστικώς τον ίδιο και κανέναν άλλον συμπολίτη του» είναι αβάσιμος, δεδομένου ότι η προαναφερθείσα

./.

διάταξη του άρθρου 22 παρ. 5 του Συντάγματος θεσπίζει για τον νομοθέτη υποχρέωση ασφαλιστικής καλύψεως όχι μόνον του κάθε πολίτη, αλλά όλου του εργαζόμενου πληθυσμού της χώρας, τόσο δε το γενικότερο θέμα της ασφαλιστικής σχέσεως όσο και τα επί μέρους ζητήματα που γεννώνται απ' αυτήν, μεταξύ των οποίων το της καταβολής εισφορών από τους ασφαλισμένους και της εισπράξεώς τους από τους οργανισμούς κοινωνικής ασφαλίσεως, ρυθμίζονται μονομερώς από την κρατική εξουσία, με κανόνες δημοσίας τάξεως, αποκλειομένης της διαμορφώσεως της εν λόγω σχέσεως δυνάμει της ιδιωτικής πρωτοβουλίας (ΣΤΕ 548/1965-πρβλ.ΣΤΕ 2217/1970 Ολ., 5024/1987, 790/2006, 1345/2008 επιταμ., 3579/2009).

8. Επειδή, περαιτέρω, στο άρθρο 9Α του Συντάγματος ορίζεται ότι «Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει...» Εξάλλου, στο ν.2472/1997 («Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», Α'50), ο οποίος είχε ήδη θεσπισθεί σε εκπλήρωση υποχρεώσεως του κοινού νομοθέτη απορρέουσα τόσο από τις συνταγματικές διατάξεις περί προστασίας της αξίας του ανθρώπου, της ελεύθερης αναπτύξεως της προσωπικότητάς του και διασφαλίσεως της ιδιωτικής του ζωής (ΣΤΕ 3545/2002) όσο και από την υποχρέωση συμμορφώσεως προς την Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24-10-1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (L. 281) (βλ. την εισηγητική έκθεση του νόμου), ορίζεται, στο άρθρο 2, ότι «Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου νοούνται ως: α) «Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων ... δ) «Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» ... κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται από το Δημόσιο ... και εφαρμόζονται σε δεδομένα

./.

προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διατήρηση ή αποθήκευση, η τροποποίηση, η εξαγωγή, η χρήση, η διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλης μορφής διάθεση, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, η διασύνδεση, η δέσμευση (κλειδώμα) η διαγραφή, η καταστροφή...», στο άρθρο 3, ότι «1. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται στην ... επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο ... 3. Ο παρών νόμος εφαρμόζεται σε κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, εφ' όσον αυτή εκτελείται: α) Από υπεύθυνο επεξεργασίας ή εκτελούντα την επεξεργασία, εγκατεστημένο στην Ελληνική Επικράτεια...», στο άρθρο 4, ότι «1. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει: α) Να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία ενόψει των σκοπών αυτών, β) Να είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από όσα κάθε φορά απαιτείται ενόψει των σκοπών της επεξεργασίας...», στο άρθρο 5, ότι «1. Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνον όταν το υποκείμενο έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. 2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επεξεργασία και χωρίς τη συγκατάθεση, όταν: α) ... β) η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρεώσεως του υπεύθυνου επεξεργασίας, η οποία επιβάλλεται από το νόμο, γ) ... δ) η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημοσίου συμφέροντος ή έργου που εμπήκει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και εκτελείται από δημόσια αρχή ... ε) η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ... και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων, στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα, και δεν θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών...» και στο άρθρο 11, ότι «1. Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι απόρρητη. Διεξάγεται αποκλειστικά και μόνο

./.

από πρόσωπα που τελούν υπό τον έλεγχο του υπεύθυνου επεξεργασίας ... 2 ... 3. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λαμβάνει τα κατάλληλα...μέτρα για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους από ... απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση....».

9. Επειδή, προβάλλεται ότι η προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 63 παρ.1 του ν.2084/1992 αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 9Α του Συντάγματος και 2, 3, 5 και 11 του ν.2479/1997, «διότι η υπαγωγή του αιτούντος ή μη στην ασφάλιση και ποια ακριβώς αλλά και η οφειλή του ή μη των ασφαλιστικών εισφορών αποτελούν προσωπικά δεδομένα, τα οποία δια της προσκομιζόμενης ασφαλιστικής βεβαιώσεως τίθενται υπό της ως άνω ΔΟΥ ... εις αυτοματοποιημένη επεξεργασία ή εις επεξεργασία περιλαμβανομένη εις το αρχείον της». Ο λόγος αυτός, ανεξαρτήτως της αοριστίας του, δεδομένου ότι δεν εξειδικεύει σε τι συνίσταται η παραβίαση των ανωτέρω διατάξεων, είναι εν πάση περιπτώσει αβάσιμος, δεδομένου ότι τυχόν επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων του αιτούντος που αναφέρονται στις σχέσεις του με ασφαλιστικούς οργανισμούς τελεί σε αναλογία με τον δημόσιο σκοπό της διασφαλίσως καλής οικονομικής καταστάσεως για τους ως άνω οργανισμούς, την οποία, κατά τα προεκτεθέντα, εξυπηρετεί και, συνεπώς, είναι θεμιτή και κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων (βλ. ιδίως άρθρ. 4 παρ. 1 περ. α' και β' και 5 παρ. 2 περ. δ' του ν. 2479/1997 - πρβλ. ΣΤΕ 2280/2001 και την από 27-8-1997 απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην υπόθεση «M.S. κατά Σουηδίας»).

10. Επειδή, υπό τα ανωτέρω δεδομένα, σαφώς αλλά και αβασίμως προβάλλεται, περαιτέρω, ότι παραβιάζονται οι διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 3 (περί ασκήσεως των εξουσιών όπως ορίζει το Σύνταγμα υπέρ του Λαού), 25 παρ. 2 (περί προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου από την Πολιτεία), και 120 παρ. 2 του Συντάγματος (περί υποχρεώσεως σεβασμού του Συντάγματος και των

/.

σύμφωνων με αυτό νόμιμον). Εξάλλου, και οι ισχυρισμοί περί παραβιάσεως τόσο των άρθρων 7 παρ. 2 του Συντάγματος (περί απαγορεύσεως, μεταξύ άλλων, της ασκήσεως ψυχολογικής βίας), όσο και των άρθρων 2 παρ. 1 (περί προστασίας του δικαιώματος στη ζωή) και 3 (περί απαγορεύσεως βασανιστηρίων και υποβολής σε μεταχείριση ή ποινές απάνθρωπες ή εξευτελιστικές) της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ), που κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974 (Α' 256), με τους οποίους προβάλλεται ότι ο αιτών υφίσταται ψυχολογική βία λόγω της μελλοντικής, ως συνέπειας εφαρμογής της επίμαχης διατάξεως, απαγορεύσεως από τη φορολογική αρχή ασκήσεως του δικηγορικού του επαγγέλματος, είναι ομοίως απορριπτέοι ως αβάσιμοι, δεδομένου ότι η εφαρμογή του άρθρου 63 παρ. 1 του ν. 2084/1992 δεν στοιχειοθετεί βασανιστήριο, άσκηση ψυχολογικής βίας ή υποβολή του αιτούντος σε απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ούτε επάγεται διακινδύνευση της ζωής του.

11. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω, η υπό κρίση αίτηση είναι απορριπτέα.

Δια ταύτα

Απορρίπτει την αίτηση.

Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου.

Επιβάλλει στον αιτούντα τη δικαστική δαπάνη του Δημοσίου, η οποία ανέρχεται στο ποσό των τετρακοσίων εξήντα (460) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 23 Μαρτίου 2010

Ο Πρόεδρος του Β' Τμήματος

Η Γραμματέας

[Υπογραφή]
Φ. Κωνσταντίνου

[Υπογραφή]
Α. Ζυγουρίτση

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 14ης Απριλίου 2010.

Η Προεδρεύουσα Συμβούλου

[Υπογραφή]
Ε. Γαλανού

Η Γραμματέας

[Υπογραφή]
Α. Ζυγουρίτση

/.

Αριθμός 1585/2010**ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ****ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ**

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριο του στις 6 Ιουνίου 2008 (συνέχεια της συνεδρίασής της δικασίμου της 9 Μαΐου 2008), με την εξής σύνθεση: Γ. Παναγιωτόπουλος, Πρόεδρος, Αγγ. Θεοφιλοπούλου, Θ. Παπαευαγγέλου, Αικ. Συγγούνα, Αν. Γκότσης, Ε. Σαρπ, Χρ. Ράμμος, Ν. Μαρκουλάκης, Δ. Μαρινάκης, Στ. Χαραλάμπους, Π. Κοτσώνης, Γ. Παπαγεωργίου, Ι. Μαντζουράνης, Αικ. Χριστοφορίδου, Δ. Αλεξανδρή, Μ.-Ε. Κωνσταντινίδου, Α.-Γ. Βώρος, Ε. Αναγνωστοπούλου, Γ. Ποταμιάς, Ε. Νίκα, Ι. Γράβαρης, Γ. Τσιμέκος, Ι. Ζόμπουλας, Σ. Μαρκάτης, Δ. Γρασιάς, Β. Γρασιάς, Α. Ντέμισιας, Σπ. Παραμυθιώτης, Φ. Ντζίμας, Σπ. Χρυσικοπούλου, Ηρ. Τσακόπουλος, Β. Καλαντζή, Μ. Σταματελάτου-Μπεριάτου, Σύμβουλοι, Τ. Κόμβου, Χ. Μιπολόφη, Πάρεδροι: Γραμματέας ο Β. Μανωλόπουλος.

Για να δικάσει την από 15 Ιουνίου 2005 αίτηση: της εταιρείας "ΓΟΛΙΤΣΑΣ ΘΩΜΑΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.", που εδρεύει στα Μέγαρα Αττικής (28^{ης} Οκτωβρίου 267), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Γεωρ. Ξανθούλη (Α.Μ. 11019), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

κατά της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δυτικής Αττικής, η οποία παρέστη με τη δικηγόρο Αγγ. Χαροκόπου (Α.Μ. 1280 Δ.Σ. Πειραιώς), που τη διόρισε με απόφασή της η Νομαρχιακή της Επιτροπή.

Η πιο πάνω αίτηση παρατέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της υπ' αριθμ. 1834/2006 αποφάσεως του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να επιλύσει η Ολομέλεια το ζήτημα που αναφέρεται στην απόφαση.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα εταιρεία επιδιώκει να ακυρωθεί η με αρ. πρωτ. 1101/4-5-2005 απόφαση του Νομάρχη Δυτικής Αττικής.

Στη δίκη παρεμβαίνουν με προφορική δήλωση στο ακροατήριο υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης πράξεως οι Υπουργοί: 1)

Αριθμός 1585/2010

Οικονομίας και Οικονομικών, 2) Ανάπτυξης, 3) Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και 4) Μεταφορών και Επικοινωνιών, με τον Ν. Μουδάτσο, Νομικό Σύμβουλο του Κράτους.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της παραπεμπτικής αποφάσεως, η οποία επέχει θέση εισηγήσεως από τον Εισηγητή, Σύμβουλο Δ. Γρασία.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αιτούσας εταιρείας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προσβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, την πληρεξούσια της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και τον εκπρόσωπο των Υπουργών, που ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (1725745 και 2385107/2005 ειδικά έντυπα παραβόλου).

2. Επειδή, ζητείται η ακύρωση της αποφάσεως 1101/4.5.2005 του Νομάρχη Δυτικής Αττικής, η οποία αφορά στον καθορισμό του ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων διανομής πετρελαιοειδών (πρατηρίων υγρών καυσίμων) κατά τη θερινή περίοδο 2005 (1.5.2005 – 30.9.2005). Ειδικότερα, με την απόφασή του αυτή, ο Νομάρχης Δυτικής Αττικής, εγκρίνοντας σχετικούς πίνακες που του είχαν υποβληθεί από την Ένωση Βενζινοπωλών Νομού Αττικής (Ε.Β.Ν.Α.), όρισε τα συγκεκριμένα, ατομικώς προσδιοριζόμενα, πρατήρια της περιφέρειας της Νομαρχίας Δυτικής Αττικής, τα οποία υπεχρεούντο, κατά τη χρονική περίοδο από 1.5.2005 έως 30.9.2005, να λειτουργούν εκ περιτροπής, αφ' ενός εντός του ημερησίου ωραρίου (6.00 – 22.30) κατά τις Κυριακές και αργίες και,

./.

Αριθμός 1585/2010

αφετέρου, καθ' όλες τις ημέρες της εβδομάδος, συμπεριλαμβανομένων Κυριακών και αργιών, πέραν του ημερησίου ωραρίου, δηλαδή κατά τις νυκτερινές ώρες. Με την αυτήν απόφαση ορίσθηκαν, για την ίδια περίοδο (1.5.2005 - 30.9.2005), γενικώς τα ωράρια των υποχρεωτικών διανυκτερεύσεων και διημερεύσεων και ορίσθηκε, επίσης, ότι τα λοιπά πρατήρια, πλην εκείνων που ορίζονται ως υποχρεωτικώς διημερεύοντα ή διανυκτερεύοντα, παραμένουν υποχρεωτικώς κλειστά. Ήδη, η αιτούσα εταιρεία, επιδιώκοντας την χρονικώς απεριορίστη λειτουργία του πρατηρίου της τόσο κατά το ημερήσιο, όσο και κατά το νυκτερινό ωράριο, καθ' όλες τις ημέρες της εβδομάδος, συμπεριλαμβανομένων Κυριακών και αργιών, ζητεί την ακύρωση της εν λόγω νομαρχιακής αποφάσεως, κατά το μέρος που η απόφαση αυτή προβαίνει σε ατομικό προσδιορισμό των πρατηρίων που λειτουργούν υποχρεωτικώς εκ περιτροπής κατά τις προμνησθείσες χρονικές περιόδους και επιβάλλει, συνακολούθως, απαγόρευση λειτουργίας των λοιπών πρατηρίων κατά τις περιόδους αυτές.

3. Επειδή, επί της κρινομένης αιτήσεως έχει εκδοθεί η απόφαση 1834/2006 του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία: α) Η ανωνυμία με την κρινόμενη αίτηση δικη κηρύχθηκε εν μέρει κατηγορημένη, διότι η δική αυτή διατηρεί το αντικείμενό της μόνον κατά το μέρος που η προσβαλλομένη νομαρχιακή απόφαση επέβαλε περιορισμό στην ελεύθερη λειτουργία του πρατηρίου της αιτούσης κατά τις νυκτερινές ώρες, όχι, όμως, και κατά το μέρος που επέβαλε περιορισμό της ημερησίας λειτουργίας του πρατηρίου κατά τις Κυριακές και αργίες, δοθέντος ότι στο χρονικό διάστημα που κατελείπετο, από της συζητήσεως της υποθέσεως ενώπιον του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας (27.9.2005) μέχρι της λήξεως της ισχύος της προσβαλλομένης πράξεως (30.9.2005), δεν περιελαμβάνοντο πλέον Κυριακές ή αργίες. β) Παρεμπέμφθη στην Ολομέλεια προς επίλυση, εν όψει των οριζομένων στο

./.

Αριθμός 1585/2010

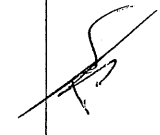
άρθρο 100 παράγραφος 5 του Συντάγματος, το ζήτημα της τυχόν ανιθέσεως της κρίσιμης εν προκειμένω διατάξεως του άρθρου 22 παράγραφος 7 του ν. 3054/2002 προς το άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος.

4. Επειδή, με την από 27.9.2006 πράξη του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας περί ορισμού δικασίμου ενώπιον της Ολομελείας διετάχθη κοινοποίηση της πράξεως αυτής και στους Υπουργούς Ανάπτυξης, Οικονομίας και Οικονομικών, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (πρώην Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων) και Μεταφορών και Επικοινωνιών, παρ' ότι η προσβαλλομένη πράξη δεν έχει εκδοθεί ούτε από τους Υπουργούς αυτούς, ούτε από όργανα υποκείμενα ιεραρχικώς σ' αυτούς. Εν όψει, όμως, των οριζομένων στο άρθρο 21 παράγραφος 2 εδάφιο δεύτερο του π.δ. 18/1989 «Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας» (Α' 8), καθώς και της φύσεως των αρμοδιοτήτων που χορηγεί στους ανωτέρω Υπουργούς, προς ρύθμιση του ωραρίου ημερησίας και νυκτερινής λειτουργίας των πρατηρίων υγρών καυσίμων, η παρατιθέμενη κατωτέρω, στην όγδοη σκέψη, διάταξη του άρθρου 22 παράγραφος 1 του ν. 3054/2002, η παράσταση των ανωτέρω Υπουργών στο ακροατήριο πρέπει να λογισθεί ως άσκηση παρεμβάσεως υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης πράξεως, ασκηθείσα χωρίς την κατάθεση δικογράφου, κατά τα οριζόμενα συναφώς στην προμνησθείσα διάταξη του π.δ. 18/1989.

5. Επειδή, η αιτούσα εταιρεία ασκεί την υπό κρίση αίτηση με έννομο συμφέρον, δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, είναι δικαιούχος αδείας λειτουργίας πρατηρίου υγρών καυσίμων, εκδοθείσης από τη Νομαρχία Δυτικής Αττικής.

6. Επειδή, το Σύνταγμα ορίζει στο άρθρο 5 παράγραφος 1 ότι «καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του

./.

Αριθμός 1585/2010

και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη» και προβλέπει, στο άρθρο 25 παράγραφος 1, τα εξής: «Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους (...). Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας».

7. Επειδή, με το άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος κατοχυρώνεται, ως ατομικό δικαίωμα, η προσωπική και οικονομική ελευθερία, ειδικότερη εκδήλωση της οποίας αποτελεί η ελευθερία ασκήσεως επιχειρηματικής ή επαγγελματικής δραστηριότητας. Στην άσκηση της ελευθερίας αυτής είναι δυνατόν να επιβληθούν από το νόμο περιορισμοί, οι οποίοι, για να είναι συνταγματικώς επιτρεπτοί, πρέπει να ορίζονται γενικώς κατά τρόπο αντικειμενικό και να δικαιολογούνται από αποχρώντες λόγους δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος, οι οποίοι τελούν σε συνάφεια προς το αντικείμενο και το χαρακτήρα της ρυθμιζόμενης επαγγελματικής δραστηριότητας. Εν όψει δε της συνταγματικής αρχής της αναλογικότητας (βλ. συναφώς άρθρο 25 παράγραφος 1 του Συντάγματος), οι ως άνω περιορισμοί πρέπει να είναι πρόσφοροι και αναγκαίοι για την επίτευξη του επιδιωκόμενου από το νομοθέτη σκοπού δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος και να μην είναι δυσανάλογοι, εν σχέσει προς τον σκοπό αυτό (βλ. ΣΤΕ 1991-2/2005 Ολομελείας, 3665/2005 Ολομελείας κ.ά.).

8. Επειδή, η προσβαλλόμενη νομαρχιακή απόφαση, κατά το πληρητόμενο μέρος της, δηλαδή καθ' όσον αφορά στον περιορισμό της ελεύθερης λειτουργίας του πρατηρίου της αιτούσης κατά τις νυκτερινές

./.

Αριθμός 1585/2010

ώρες, έχει εκδοθεί βάσει των διατάξεων του άρθρου 22 του ν. 3054/2002 (Α'230). Με το άρθρο αυτό, όπως ίσχυε κατά τον εν προκειμένω κρίσιμο χρόνο, μετά την αντικατάσταση των παραγράφων 4 και 6 με τις παραγράφους 1 και 2, αντίστοιχως, του άρθρου 12 του ν. 3335/2005 (Α'95/20.4.2005) και την προσθήκη παραγράφου 7 με την παράγραφο 3 του άρθρου 12 του ν. 3335/2005 και προ της «επαναδιατυπώσεώς» του με το άρθρο 28 του ν. 3419/2005 (Α' 297/6.12.2005), ορίζονται, ειδικώς προκειμένου για τα καταστήματα διανομής πετρελαιοειδών (πρατήρια υγρών καυσίμων), τα εξής : «1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Μεταφορών και Επικοινωνιών ρυθμίζεται το ωράριο ημερήσιας και νυκτερινής λειτουργίας των καταστημάτων διανομής πετρελαιοειδών (πρατηρίων υγρών καυσίμων). 2. Με αποφάσεις των Νομαρχών καθορίζονται: α. τα καταστήματα διανομής πετρελαιοειδών εκάστου νομού που θα λειτουργούν εκ περιτροπής υποχρεωτικώς κατά το διάστημα πέραν του ωραρίου ημερησίας λειτουργίας. Τα καταστήματα αυτά δεν μπορεί να είναι λιγότερα από το 10% και περισσότερα από το 20% του συνόλου των καταστημάτων του νομού και β. η διάρκεια της νυκτερινής λειτουργίας τους. 3. Η απόφαση του Νομάρχη με τον αριθμό και τα στοιχεία των διανυκτερευόντων καταστημάτων θα εκδίδεται βάσει πινάκων, που θα υποβάλλονται στις κατά τόπους Νομαρχίες, δύο (2) φορές το χρόνο και ένα (1) μήνα πριν από την έναρξη της χειμερινής και θερινής περιόδου αντίστοιχα, μετά από γνώμη των οικείων αντιπροσωπευτικών Ενώσεων Βενζινοπωλών, όπου υπάρχουν, ή από την Ομοσπονδία Βενζινοπωλών Ελλάδος. 4. Με αποφάσεις των αρμόδιων, κατά περίπτωση, Νομαρχών, μετά από πρόταση της οικείας αντιπροσωπευτικής Ένωσης Βενζινοπωλών ή, αν ελλείπει, της Ομοσπονδίας Βενζινοπωλών Ελλάδος, ορίζεται η εκ περιτροπής υποχρεωτική λειτουργία των καταστημάτων διανομής πετρελαιοειδών κατά

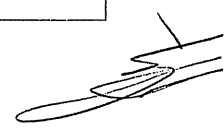
./.

Αριθμός 1585/2010

τις Κυριακές και αργίες, στα πλαίσια των χρονικών ορίων που καθορίζονται με την κοινή υπουργική απόφαση της προηγούμενης παραγράφου 1. 5. Από τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου εξαιρούνται τα καταστήματα διανομής πετρελαιοειδών που βρίσκονται στους εθνικούς αυτοκινητόδρομους και σε όλα τα νησιά εκτός της Εύβοιας, Κρήτης (...).

6. Οποιοι παραβαίνει τις διατάξεις της κοινής υπουργικής απόφασης, που εκδίδεται σύμφωνα με την παρ. 1 ή των αποφάσεων των Νομαρχών που εκδίδονται σύμφωνα με τις παραγράφους 2, 3 και 4, υπόκειται στις κυρώσεις που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 23 του Ν. 2224/1994 (ΦΕΚ 112/Α'). Επίσης, επιβάλλονται σε βάρος του οι διοικητικές κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 17. 7. Όσα καταστήματα δεν υπάγονται στις ρυθμίσεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου, παραμένουν υποχρεωτικά κλειστά κατά το διάστημα πέραν του ωραρίου ημερήσιας λειτουργίας, κατά τις Κυριακές και τις αργίες». Κατ' επίκληση του ως άνω άρθρου 22 του ν. 3054/2002 εκδόθηκε η κοινή απόφαση 4781/26.3.2003 των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Μεταφορών και Επικοινωνιών (Β'383), τροποποιηθείσα με την απόφαση 7148/19.4.2005 των αυτών Υπουργών (Β'539/21.4.2005), η οποία ρυθμίζει την διάρκεια της ημερήσιας λειτουργίας των πρατηρίων υγρών καυσίμων κατά τη θερινή (6.00 – 22.30) και τη χειμερινή περίοδο (6.00 – 21.00) και αναφέρει, περαιτέρω, τα εξής : «Κατά τις υπόλοιπες, πέραν του χρόνου ημερήσιας λειτουργίας ώρες, λειτουργούν υποχρεωτικά σε κάθε νομό μόνον τα πρατήρια που καθορίζονται με αποφάσεις των οικείων Νομαρχών και κατά τους όρους των διατάξεων των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 22 του Ν. 3054/2002 (. . .). Κατά τις ώρες ημερήσιας λειτουργίας τις Κυριακές και αργίες, λειτουργούν υποχρεωτικώς σε κάθε νομό εκ περιτροπής μόνον τα πρατήρια που καθορίζονται με αποφάσεις των οικείων Νομαρχών και τους όρους της διάταξης της παραγράφου 4

./.

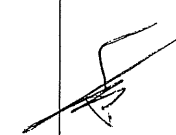

Αριθμός 1585/2010

του άρθρου 22 του Ν. 3054/2002 (...)». Με τις ως άνω ειδικές διατάξεις του άρθρου 22 του ν. 3054/2002, όπως ίσχυαν κατά τον εν προκειμένω κρίσιμο χρόνο, τίθεται ο κανόνας ότι τα πρατήρια υγρών καυσίμων λειτουργούν κατά τις εργάσιμες ημέρες και εντός του ημερησίου ωραρίου λειτουργίας. Με τις αυτές ειδικές διατάξεις προβλέπεται, εξ άλλου, ότι ο καθορισμός, κανονιστικός, των ωραρίων λειτουργίας των πρατηρίων γίνεται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Ανάπτυξης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Μεταφορών και Επικοινωνιών και ότι, εν συνεχεία, ο κατά τόπον αρμόδιος Νομάρχης, με πράξεις ατομικού χαρακτήρα, εκδιδόμενες βάσει πινάκων που υποβάλλει η οικεία Ένωση Βενζινοπωλών ή η Ομοσπονδία Βενζινοπωλών Ελλάδος, ορίζει τα συγκεκριμένα πρατήρια που υποχρεούνται εκάστοτε να διανυκτερεύουν ή να διημερεύουν, κατά τις νυκτερινές ώρες και κατά τις Κυριακές ή αργίες, αντιστοίχως. Όπως δε ρητώς ορίζεται στην παράγραφο 7 του εν λόγω άρθρου 22 του ν. 3054/2002, όπως ίσχυε κατά τον εν προκειμένω κρίσιμο χρόνο, πλην των συγκεκριμένων πρατηρίων που ορίζονται εκάστοτε από τον αρμόδιο κατά τόπο Νομάρχη ως διανυκτερεύοντα ή διημερεύοντα, τα λοιπά πρατήρια παραμένουν υποχρεωτικά κλειστά κατά τις νυκτερινές ώρες και τις μη εργάσιμες ημέρες, αποκλεισμένης της λειτουργίας τους ελευθέρως καθ' όλο το εικοσιτετράωρο ή κατά τις Κυριακές και αργίες.

9. Επειδή, κατά την γνώμη των Συμβούλων Α. Συγγούνα, Ι. Μαντζουράνη, Α. Χριστοφορίδου, Δ. Αλεξανδρή, Μ.-Ε. Κωνσταντινίδου, Ε. Αναγνωστοπούλου, Ε. Νίκα, Γ. Τσιμέκα, Ι. Ζόμπολα και Σ. Μαρκάτη, προς την οποία συνετάγη η Πάρεδρος Τ. Κόμβου, η κρίσιμη εν προκειμένω διάταξη του άρθρου 22 παραγράφος 7 του ν. 3054/2002 δεν αντίκειται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος και ο περί του αντιθέτου λόγος ακυρώσεως είναι απорριπτός ως αβάσιμος, τούτο δε για τους εξής λόγους: Από το σύνολο της νομοθεσίας που διέπει το ωράριο λειτουργίας

./.

Αριθμός 1585/2010

των παντός είδους καταστημάτων συνάγεται ευθέως ο κανόνας ότι τα καταστήματα λειτουργούν, κατ' αρχήν, εντός των χρονικών ορίων που θεσπίζει εκάστοτε ο νομοθέτης ή η κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση, καθώς και ο συνακόλουθος κανόνας ότι λειτουργία των καταστημάτων εκτός των χρονικών αυτών ορίων απαγορεύεται. Η τελευταία αυτή απαγόρευση συνιστά θεμιτό περιορισμό της κατοχυρωμένης στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος επαγγελματικής ελευθερίας, διότι: α) Τίθεται κατά τρόπο γενικό και αντικειμενικό. β) Αποβλέπει στην εξυπηρέτηση σκοπιών δημοσίου και κοινωνικού συμφέροντος, αναγομένων, εν όψει των κανόνων της λογικής και της κοινής πείρας, στη διασφάλιση επαρκούς χρόνου αναπαύσεως των εκμεταλλευομένων τα καταστήματα και των υπαλλήλων τους, καθώς και στη διαμόρφωση ομοιόμορφων όρων ανταγωνισμού μεταξύ ομοειδών επιχειρήσεων και γ) Κινείται εντός των ορίων που χαράσσει η συνταγματική αρχή της αναλογικότητας. Κατ' απόκλιση από τον κανόνα αυτόν και προκειμένου να διασφαλισθεί ο συνεχής εφοδιασμός του κοινού με καύσιμα, ο νομοθέτης, ειδικώς προκειμένου περί πρατηρίων υγρών καυσίμων, θέσπισε, με τις διατάξεις του άρθρου 22 του ν. 3054/2002, σύστημα διανυκτερευόντων πρατηρίων, κατ' εφαρμογή του οποίου ο αρμόδιος κατά τόπον Νομάρχης ορίζει, με απόφασή του, τα συγκεκριμένα πρατήρια τα οποία πρέπει υποχρεωτικώς να παραμείνουν σε λειτουργία και μετά το πέρας του ωραρίου ημερησίας λειτουργίας. Κατά τα λοιπά, όμως, εξακολουθεί, προκειμένου και περί πρατηρίων υγρών καυσίμων, να ισχύει ο κανόνας της απαγορεύσεως λειτουργίας καταστημάτων εκτός του γενικώς ισχύοντος ωραρίου. Τούτο, άλλωστε, ορίζει και ρητώς η κρίσιμη διάταξη του άρθρου 22 παράγραφος 7 του ν. 3054/2002. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, η διάταξη αυτή, απαγορεύοντας τη λειτουργία, μετά το πέρας του ημερησίου ωραρίου, των πρατηρίων εκείνων, των οποίων η λειτουργία, μετά το πέρας του εν λόγω ωραρίου, δεν επιβάλλεται ως υποχρεωτική από τον οικείο Νομάρχη, δικαιολογείται

./.

Αριθμός 1585/2010

πλήρως από τους προμνησθέντες λόγους δημοσίου και κοινωνικού συμφέροντος, οι οποίοι δικαιολογούν και την εν γένει απαγόρευση λειτουργίας καταστημάτων μετά το πέρας του προβλεπόμενου στο νόμο ωραρίου και δεν αντίκειται, κατά συνέπεια, στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος. Κατά την ειδικότερη δε γνώμη του Πρόεδρου και των Συμβούλων Θ. Παπαευαγγέλου, Α. Γκότση, Ν. Μαρκουλάκη, Δ. Μαρινάκη, Γ. Ποταμιά, Β. Γρατσία και Φ. Ντζίμα, ανεξαρτήτως του αν το σύστημα υποχρεωτικώς διανυκτερευόντων πρατηρίων που έχει εισαχθεί με το άρθρο 22 του ν. 3054/2002 αποτελεί απόκλιση από τον γενικό κανόνα, σύμφωνα με τον οποίον τα καταστήματα δεν λειτουργούν παρά μόνον εντός των ορίων που καθορίζει, με τη θέσπιση ωραρίου λειτουργίας, ο νόμος ή η κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση, πάντως η κρίσιμη διάταξη του άρθρου 22 παράγραφος 7 του ν. 3054/2002, με την οποία απαγορεύεται η λειτουργία, μετά το πέρας του ημερησίου ωραρίου, των πρατηρίων εκείνων, των οποίων η λειτουργία, μετά το πέρας του εν λόγω ωραρίου, δεν επιβάλλεται ως υποχρεωτική από τον οικείο Νομάρχη, εισάγει περιορισμό της επαγγελματικής ελευθερίας των πρατηριούχων, ο οποίος δικαιολογείται πλήρως από τους μνημονευθέντες ήδη ανωτέρω λόγους δημοσίου και κοινωνικού συμφέροντος (διασφάλιση επαρκούς χρόνου αναπαύσεως των εκμεταλλευομένων τα καταστήματα και των υπαλλήλων τους, διαμόρφωση ομοιόμορφων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των πρατηριούχων) και δεν αντίκειται, ως εκ τούτου, στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος. Μειοψήφισαν οι Σύμβουλοι Α. Θεοφιλοπούλου, Ε. Σαρπ, Χ. Ράμμος, Σ. Χαραλάμπους, Π. Κοτσώνης, Γ. Παπαγεωργίου, Α.-Γ. Βώρος, Ι. Γράβαρης, Δ. Γρατσίας, Α. Ντέμισιας, Σ. Παραμυθιώτης, Σ. Χρυσικοπούλου, Η. Τσακόπουλος, Β. Καλαντζή και Μ. Σταματελάτου-Μπεριάτου, προς την γνώμη των οποίων ετάχθη και η Πάρεδρος Χ. Μπολόφη, οι οποίοι υπεστήριξαν ότι η κρίσιμη διάταξη του άρθρου 22 παράγραφος 7 του ν. 3054/2002 δεν είναι συμβατή προς το άρθρο 5

./.

Αριθμός 1585/2010

παράγραφος 1 του Συντάγματος, και τούτο για τους εξής λόγους: Από το σύνολο των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων, με τις οποίες είχε κατά καιρούς επιχειρηθεί, ήδη προ της θεσπίσεως του άρθρου 22 του ν. 3054/2002, η ρύθμιση του ζητήματος του ωραρίου λειτουργίας των πρατηρίων υγρών καυσίμων (βλ., ιδίως, άρθρο 2 παράγραφος 3 του ν.δ. 1037/1971, Α' 235 και άρθρο 42 παράγραφος 1 του ν. 1892/1990, Α' 101, όπως αντικαταστάθηκε, αρχικώς μεν με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του π.δ. 327/1992, Α' 163, στη συνέχεια δε με το άρθρο 46 παράγραφος 2 του ν. 2224/1994, Α' 112) συνάγεται ότι ο νομοθέτης και η κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση θεωρούσαν ανέκαθεν ότι λόγοι γενικού συμφέροντος, αναγόμενοι στην ανάγκη να διασφαλισθεί συνεχής και απρόσκοπτος εφοδιασμός του κοινού με καύσιμα καθ' όλη τη διάρκεια του εικοσιτετραώρου (καθώς και κατά τις Κυριακές και τις αργίες), επιβάλλουν τη θέσπιση ειδικού ωραρίου λειτουργίας των πρατηρίων υγρών καυσίμων, διευρυνόμενο έναντι εκείνου που ισχύει για τα καταστήματα γενικώς. Προς εξυπηρέτηση, μάλιστα, του ανωτέρω, συνδεδεμένου με την εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος, σκοπού, οι ισχύουσες κατά τον εν προκειμένω κρίσιμο χρόνο διατάξεις του άρθρου 22 παράγραφοι 2 και 3 του ν. 3052/2002 προβλέπουν ότι ο αρμόδιος κατά τόπον Νομάρχης ορίζει, με απόφασή του, τα συγκεκριμένα πρατήρια τα οποία πρέπει υποχρεωτικώς να παραμείνουν σε λειτουργία και μετά το πέρας του ωραρίου ημερησίας λειτουργίας. Το σύστημα αυτό δεν είναι, βεβαίως, ασύμβατο λογικώς με ρύθμιση, κατά την οποία απαγορεύεται η λειτουργία, μετά το πέρας του ημερησίου ωραρίου, των πρατηρίων εκείνων, των οποίων η λειτουργία, μετά το πέρας του εν λόγω ωραρίου, δεν επιβάλλεται ως υποχρεωτική από τον οικείο Νομάρχη. Μια τέτοια ρύθμιση απαγορεύει, όμως, κατ' ουσίαν, στους εκμεταλλευόμενους πρατήρια, τα οποία δεν παραμένουν υποχρεωτικώς σε λειτουργία μετά το πέρας του ημερησίου ωραρίου, να συμβάλουν, διατηρώντας τα πρατήρια τους σε λειτουργία μετά το πέρας

./.

Αριθμός 1585/2010

του ημερησίου ωραρίου (και υπό την αυτονόητη προϋπόθεση της τηρήσεως στο ακέραιο των επιβαλλομένων από την εργατική νομοθεσία υποχρεώσεών τους έναντι των μισθωτών που απασχολούν, εν σχέσει προς τη διάρκεια της εργασίας, την ενδεχόμενη καταβολή υπερωριακής αμοιβής κλπ.) στην εξυπηρέτηση των λόγων γενικού συμφέροντος που δικαιολογούν την εισαγωγή συστήματος υποχρεωτικής εκ περιτροπής λειτουργίας ορισμένων πρατηρίων κατά τις νυκτερινές ώρες. Εν όψει τούτου, προκειμένου η ως άνω απαγόρευση να θεωρηθεί ως επιτηρητός περιορισμός της κατοχυρωμένης στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος ελευθερίας των πρατηριούχων προς άσκηση του επαγγέλματός τους, θα έπρεπε να προκύπτει ότι ο νομοθέτης επέβαλε τον ειδικό αυτόν περιορισμό, εκτιμώντας ότι ναι μεν λόγοι γενικού συμφέροντος καθιστούν αναγκαία την υποχρεωτική λειτουργία ορισμένων πρατηρίων υγρών καυσίμων καθ' όλη τη διάρκεια του εικοσιτετραώρου, άλλοι, όμως, λόγοι γενικού ή δημοσίου συμφέροντος επιβάλλουν τον περιορισμό του αριθμού των διανυκτερευόντων πρατηρίων. Εν προκειμένω, από τα οριζόμενα στο άρθρο 22 του ν. 3054/2002, όπως αρχικώς ισχύσε, ευθέως συνήγεται ότι τα πρατήρια, πλην εκείνων των οποίων την υποχρεωτική λειτουργία κατά τις νυκτερινές ώρες επιβάλλει με απόφασή του ο οικείος Νομάρχης, παραμένουν υποχρεωτικώς κλειστά μετά το πέρας του ωραρίου ημερησίου λειτουργίας (βλ. και τα οριζόμενα στην μνημονευθείσα στην προηγούμενη σκέψη κοινή υπουργική απόφαση 4781/26.3.2003), τούτο δε ορίσθηκε και ρητώς με την ισχύουσα κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο διάταξη της παραγράφου 7 του ως άνω άρθρου 22 του αυτού ν. 3054/2002, η οποία προσετέθη με το άρθρο 12 παράγραφος 3 του ν. 3335/2005. Όπως προκύπτει από την εισηγητική έκθεση επί του άρθρου 22 του ν. 3054/2002, καθώς και από τις συζητήσεις στη Βουλή κατά την ψήφιση του τελευταίου τούτου νόμου και την ψήφιση του ν. 3335/2005, οι επίμαχες ρυθμίσεις, η θέσπιση των

./.

Αριθμός 1585/2010

οποίων αποτελούσε «πάγιο αίτημα των βενζινοπωλών», σκοπούν στην εξασφάλιση συνθηκών ασφαλούς λειτουργίας των διανυκτερευόντων πρατηρίων, στη διασφάλιση του διαρκούς και ανεμπόδιστου εφοδιασμού των καταναλωτών με καύσιμα καθ' όλη τη διάρκεια της νύκτας και στην αποτροπή φαινομένων λαθρεμπορίας. Τα ανωτέρω δεν αρκούν, όμως, για να καταστήσουν συνταγματικώς ανεκτή την επιβαλλόμενη με το άρθρο 22 παράγραφος 7 του ν. 3054/2002 απαγόρευση, με την οποία οι πρατηριούχοι που επιθυμούν αποκλείονται της δυνατότητας να συμβάλουν, κατ' ενάσκηση της επαγγελματικής ελευθερίας τους, στην πληρέστερη εξυπηρέτηση του σκοπού, στον οποίον αποβλέπει η θέσπιση συστήματος υποχρεωτικώς διανυκτερευόντων πρατηρίων. Ειδικότερα, τόσο η προστασία της ασφαλείας των πρατηριούχων κατά τις νυκτερινές ώρες (και, ειδικότερα, όπως αναφέρθηκε κατά τις συζητήσεις στη Βουλή, η προστασία τους έναντι ενδεχομένων ληστειών), όσο και η αποτροπή λαθρεμπορίας στον τομέα των καυσίμων αποτελούν μεν απολύτως θεμιτούς σκοπούς, δεν αρκούν όμως για να καταστήσουν συνταγματικώς ανεκτή την ως άνω απαγόρευση. Τούτο δε διότι τα ζητήματα ασφαλείας που είναι δυνατόν να ανακύψουν κατά τη νυκτερινή λειτουργία του πρατηρίου εκτιμώνται από τον πρατηριούχο, στα πλαίσια του επιχειρηματικού κινδύνου που αναλαμβάνει ο ίδιος, ενώ η τήρηση της τάξεως και ο έλεγχος της νόμιμης διακινήσεως των καυσίμων συνιστούν υποχρεώσεις του Κράτους, η εκπλήρωση των οποίων μπορεί, προδήλως, να επιτευχθεί με την εφαρμογή των καταλλήλων μέτρων αστυνομικές (πρβλ. ΣΤΕ 1991-2/2005 Ολομελείας), χωρίς να είναι αναγκαίο να επιβληθεί αποκλεισμός της δυνατότητας των πρατηριούχων να συμβάλουν, εφ' όσον επιθυμούν και κατ' ενάσκηση της επαγγελματικής τους ελευθερίας, στην εξασφάλιση επαρκούς εφοδιασμού του κοινού με καύσιμα κατά τις νυκτερινές ώρες. Περαιτέρω, ο έτερος δηλούμενος στην εισηγητική έκθεση του ν. 3054/2002 σκοπός, ο οποίος ανάγεται στη

./.

Αριθμός 1585/2010

διασφάλιση του ομαλού εφοδιασμού του καταναλωτικού κοινού με καύσιμα κατά τις νυκτερινές ώρες, εξυπηρετείται μεν με την υποχρεωτική λειτουργία ορισμένων πρατηρίων υγρών καυσίμων, ώστε να υπάρχει ένας ελάχιστος αριθμός ανοικτών πρατηρίων ανά περιφέρεια κατά τις νυκτερινές ώρες, παραβλάπτεται, όμως, προφανώς από την υποχρεωτική παύση λειτουργίας των λοιπών, μη υποχρεωτικώς διανυκτερευόντων, πρατηρίων. Τέλος, το γεγονός ότι η επίδικη απαγόρευση θεοπίσθηκε κατόπιν αιτήματος των βενζινοπωλών δεν αρκεί για να καταστήσει συνταγματικώς ανεκτό τον ως άνω περιορισμό. Τούτο δε διότι, κατά το άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος, περιορισμοί της οικονομικής και επαγγελματικής ελευθερίας επιτρέπονται μόνον για λόγους γενικού ή δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι τελούν σε συνάφεια προς το αντικείμενο και το χαρακτήρα της οικείας επαγγελματικής δραστηριότητας, δεν μπορεί δε να θεωρηθεί ως τέτοιος λόγος η προστασία των συμφερόντων των μελών του συγκεκριμένου επαγγελματικού κλάδου που δεν επιθυμούν τη νυκτερινή λειτουργία των πρατηρίων τους (πρβλ. ΣΤΕ 3665/2005 Ολομελείας, 2614/1989 Ολομελείας), δεδομένου, μάλιστα, ότι, κατά τη ψήφισή του ν. 3335/3005, ο Υπουργός Ανάπτυξης ανέφερε μεν συναφώς ότι η επιβολή της επίμαχης απαγορεύσεως συνδέεται με την ανάγκη προστασίας των μικρών πρατηρίων, ανέφερε, όμως, επίσης, ότι σε συνεργασία με την Ομοσπονδία Βενζινοπωλών Ελλάδος μελετάται η επρκής διόρυση του ωραρίου λειτουργίας των πρατηρίων, ώστε «να καλύπτονται πλήρως και ανταγωνιστικά οι ανάγκες της αγοράς». Εν όψει των ανωτέρω, η κρίσιμη ρύθμιση του άρθρου 22 παράγραφος 7 του ν. 3054/2002 αντίκειται, κατά την μειοψηφήσασα γνώμη, στο άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος και ο συναφής λόγος ακυρώσεως θα έπρεπε να γίνει δεκτός.

10. Επειδή, μετά την κατά τα ανωτέρω επίλυση του παραπεμφθέντος ενώπιον της Ολομελείας του Συμβουλίου της

./.

Αριθμός 1585/2010

Επικρατείας ζητήματος, η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί, προς περαιτέρω εκδίκαση, στο Δ' Τμήμα.

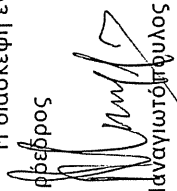
Δια ταύτα

Επιλύει το παραπεμφθέν ενώπιον της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας ζήτημα.

Αναπέμπει την υπόθεση στο Δ' Τμήμα, κατά το σκεπτικό.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα την 1^η Ιουνίου 2009

Ο Πρόεδρος

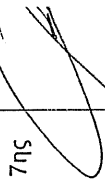
Γ. Παναγιωτόπουλος

Ο Γραμματέας

Β. Μανιάτσουλος

Αντιπρόεδρος

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 7ης Μαΐου 2010.

Ο Πρόεδρος,

Π. Πικραμένος

Η Γραμματέας

Ε. Κουμντέρη

Αριθμός 2227/2010**ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ****ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ**

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 9 Μαΐου 2008 και στις 6 Ιουνίου 2008, με την εξής σύνθεση: Γ. Παναγιωτόπουλος, Πρόεδρος, Αγγ. Θεοφιλοπούλου, Θ. Παπαεσαγγέλου, Αικ. Συγγούνα, Α. Γκότσης, Ε. Σαρπ, Χ. Ράμμος, Ν. Μαρκουλάκης, Δ. Μαρινάκης, Στ. Χαραλάμπους, Π. Κοτσώνης, Γ. Παπαγεωργίου, Ι. Μαντζουράνης, Αικ. Χριστοφορίδου, Δ. Αλεξανδρής, Μ.-Ε. Κωνσταντινίδου, Α.-Γ. Βώρος, Ε. Αναγνωστοπούλου, Γ. Ποταμιάς, Ε. Νικά, Ι. Γράβαρης, Γ. Τσιμέκας, Ι. Ζόμπολας, Σ. Μαρκάτης, Δ. Γρατσίας, Β. Γρατσίας, Α. Ντέμισιας, Σ. Παραμυθιώτης, Φ. Ντζίμας, Σ. Χρυσικοπούλου, Ηρ. Τσακόπουλος, Β. Καλαντζή, Μ. Σταματελάτου-Μπεριάτου, Σύμβουλοι, Τ. Κόμβου, Χ. Μπολόφη, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Β. Μανωλόπουλος.

Για να δικάσει την από 15 Ιουνίου 2005 αίτηση: της εταιρείας με την επωνυμία "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ & ΣΙΑ Ε.Ε.", που εδρεύει στα Σπάτα Αττικής (περιμετρική οδός Σπάτων-Λούτσας), η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Γ. Ξανθούλη (Α.Μ. 11019), που τον διόρισε με πληρεξούσιο, κατά της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ανατολικής Αττικής, η οποία παρέστη με τον Φ. Χατζηφώτη (Α.Μ. 12571), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

Στη δίκη παρεμβαίνουν με προφορική δήλωση στο ακροατήριο υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης πράξεως οι Υπουργοί: 1) Οικονομίας και Οικονομικών, 2) Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, 3) Ανάπτυξης και 4) Μεταφορών και Επικοινωνιών με τον Ν. Μουδάτσα, Νομικό Σύμβουλο του Κράτους.

Η πιο πάνω αίτηση παρατέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της από 1357/2006 παραπεμπτικής αποφάσεως του

./.

Αριθμός 2227/2010

Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Με την αίτηση αυτή η αιτούσα εταιρεία επιδιώκει να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. 78843/3-5-2005 απόφαση του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της παραπεμπτικής αποφάσεως, η οποία επέχει θέση εισηγήσεως από τον Εισηγητή, Σύμβουλο Δ. Γρατσία.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αιτούσας εταιρείας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τον πληρεξούσιο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και τον εκπρόσωπο των Υπουργών, που ζήτησαν την απώρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (1725746 και 2385108/2005 ειδικά έντυπα παραβόλου).

2. Επειδή ζητείται η ακύρωση της αποφάσεως 78843/3.5.2005 του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής, η οποία αφορά στον καθορισμό του ωραρίου λειτουργίας των καταστημάτων διανομής πετρελαιοειδών (πρατηρίων υγρών καυσίμων) κατά τη θερινή περίοδο 2005 (1.5.2005 – 30.9.2005). Ειδικότερα, με την απόφασή του αυτή, ο Νομάρχης Ανατολικής Αττικής, εγκρίνοντας σχετικούς πίνακες που του είχαν υποβληθεί από την Ένωση Βενζινοπωλών Νομού Αττικής (Ε.Β.Ν.Α.), όρισε τα συγκεκριμένα, ατομικώς προσδιοριζόμενα, πρατήρια της περιφέρειας της Νομαρχίας Ανατολικής Αττικής, τα οποία υπεχρεούνται, κατά τη χρονική περίοδο από 1.5.2005 έως 30.9.2005, να λειτουργούν εκ περιτροπής, αφ' ενός εντός του ημερησίου ωραρίου (6.00 – 22.30) κατά

./.

Αριθμός 2227/2010

τις Κυριακές και αργίες και, αφετέρου, καθ' όλες τις ημέρες της εβδομάδος, συμπεριλαμβανομένων Κυριακών και αργιών, πέραν του ημερησίου ωραρίου, δηλαδή κατά τις νυκτερινές ώρες. Με την αυτήν απόφαση ορίσθηκαν, για την ίδια περίοδο (1.5.2005 – 30.9.2005), γενικώς τα ωράρια των υποχρεωτικών διανυκτερεύσεων και διημερεύσεων και ορίσθηκε, επίσης, ότι τα λοιπά πρατήρια, πλην εκείνων που ορίζονται ως υποχρεωτικώς διημερεύοντα ή διανυκτερεύοντα, παραμένουν υποχρεωτικώς κλειστά. Ήδη, η αιτούσα εταιρεία, επιδιώκοντας την χρονικώς απεριόριστη λειτουργία του πρατηρίου της τόσο κατά το ημερήσιο, όσο και κατά το νυκτερινό ωράριο, καθ' όλες τις ημέρες της εβδομάδος, συμπεριλαμβανομένων Κυριακών και αργιών, ζητεί την ακύρωση της εν λόγω νομαρχιακής αποφάσεως, κατά το μέρος που η απόφαση αυτή προβαίνει σε ατομικό προσδιορισμό των πρατηρίων που λειτουργούν υποχρεωτικώς εκ περιτροπής κατά τις προμνησθείσες χρονικές περιόδους και επιβάλλει, συνακολούθως, απαγόρευση λειτουργίας των λοιπών πρατηρίων κατά τις περιόδους αυτές.

3. Επειδή, επί της κρινομένης αιτήσεως έχει εκδοθεί η απόφαση 1357/2006 του Δ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία: α) Η ανοίγισα με την κρινομένη αίτηση δίκη κηρύχθηκε εν μέρει κατηρημένη, με τη σκέψη ότι η δίκη αυτή διατρεί το αντικείμενό της μόνον κατά το μέρος που η προσβαλλομένη νομαρχιακή απόφαση επέβαλε περιορισμό στην ελεύθερη λειτουργία του πρατηρίου της αιτούσης κατά τις νυκτερινές ώρες, όχι, όμως, και κατά το μέρος που επέβαλε περιορισμό της ημερησίας λειτουργίας του πρατηρίου κατά τις Κυριακές και αργίες, δοθέντος ότι στο χρονικό διάστημα που κατελείπετο, από της συζητήσεως της υποθέσεως ενώπιον του Δ' Τμήματος (27.9.2005) μέχρι της λήξεως της ισχύος της προσβαλλομένης πράξεως (30.9.2005), δεν περιελασβάνοντο πλέον Κυριακές ή αργίες. β) Παρεπέμφθη στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου προς επίλυση, εν όψει των

./.

Αριθμός 2227/2010

οριζομένων στο άρθρο 100 παράγραφος 5 του Συντάγματος, το ζήτημα της τυχόν αντιθέσεως της κρίσιμης εν προκειμένω διατάξεως του άρθρου 22 παράγραφος 7 του ν. 3054/2002 προς το άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος.

4. Επειδή, με την από 7.7.2006 πράξη του Πρόεδρου περί ορισμού δικασίου ενώπιον της Ολομελείας του Συμβουλίου της Επικρατείας, διετάχθη κοινοποίηση της πράξεως αυτής και στους Υπουργούς Ανάπτυξης, Οικονομίας και Οικονομικών, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (πρώην Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων) και Μεταφορών και Επικοινωνιών, μολοντί η προσβαλλομένη πράξη δεν έχει εκδοθεί ούτε από τους Υπουργούς αυτούς, ούτε από όργανα υποκειμένα σ' αυτούς ιεραρχικώς. Εν όψει, όμως, των οριζομένων στο άρθρο 21 παράγραφος 2 εδάφιο δεύτερο του π.δ. 18/1989 «Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας» (Α' 8), καθώς και της φύσεως των αρμοδιοτήτων που χορηγεί στους ανωτέρω Υπουργούς, προς ρύθμιση του ωραρίου ημερησίας και νυκτερινής λειτουργίας των πρατηρίων υγρών καυσίμων, η παρατιθέμενη κατωτέρω, στην όγδοη σκέψη, διάταξη του άρθρου 22 παράγραφος 1 του ν. 3054/2002, η παράσταση των ανωτέρω Υπουργών στο ακροατήριο πρέπει να λογισθεί ως άσκηση παρεμβάσεως υπέρ του κύρους της προσβαλλομένης πράξεως, ασκηθείσα χωρίς την κατάθεση δικογράφου, κατά τα οριζόμενα συναφώς στην προμνησθείσα διάταξη του π.δ. 18/1989.

5. Επειδή η αιτούσα εταιρεία ασκεί την υπό κρίση αίτηση με έννομο συμφέρον, δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, είναι δικαιούχος αδειας λειτουργίας πρατηρίου υγρών καυσίμων, εκδοθείσας από τη Νομαρχία Ανατολικής Αττικής.

6. Επειδή, το Σύνταγμα ορίζει στο άρθρο 5 παράγραφος 1 ότι «καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας,

./.

Αριθμός 2227/2010

εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη» και προβλέπει, στο άρθρο 25 παράγραφος 1, τα εξής: «Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους (...). Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας».

7. Επειδή, με το άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος κατοχυρώνεται, ως ατομικό δικαίωμα, η προσωπική και οικονομική ελευθερία, ειδικότερη εκδήλωση της οποίας αποτελεί η ελευθερία ασκήσεως επιχειρηματικής ή επαγγελματικής δραστηριότητας. Στην άσκηση της ελευθερίας αυτής είναι δυνατόν να επιβληθούν από το νόμο περιορισμοί, οι οποίοι, για να είναι συνταγματικώς επιτρεπτοί, πρέπει να ορίζονται γενικώς κατά τρόπο αντικειμενικό και να δικαιολογούνται από αποχρώντες λόγους δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος, οι οποίοι τελούν σε συνάφεια προς το αντικείμενο και το χαρακτήρα της ρυθμιζόμενης επαγγελματικής δραστηριότητας. Εν όψει δε της συνταγματικής αρχής της αναλογικότητας (βλ. συναφώς άρθρο 25 παράγραφος 1 του Συντάγματος), οι ως άνω περιορισμοί πρέπει να είναι πρόσφοροι και αναγκαίοι για την επίτευξη του επιδιωκόμενου από το νομοθέτη σκοπού δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος και να μην είναι δυσανάλογοι εν σχέσει προς τον σκοπό αυτό (βλ. ΣΤΕ 1991-2/2005 Ολομείλιας, 3665/2005 Ολομείλιας κ.ά.).

8. Επειδή η προσβαλλόμενη νομαρχιακή απόφαση, κατά το πληττόμενο μέρος της, δηλαδή καθ' όσον αφορά στον περιορισμό της ελεύθερης λειτουργίας του πρατηρίου της αιτούσης κατά τις νυκτερινές ώρες, έχει εκδοθεί βάσει των διατάξεων του άρθρου 22 του ν. 3054/2002

./.

Αριθμός 2227/2010

(Α'230). Με το άρθρο αυτό, όπως ίσχυε κατά τον εν προκειμένω κρίσιμο χρόνο, μετά την αντικατάσταση των παραγράφων 4 και 6 με τις παραγράφους 1 και 2, αντίστοιχως, του άρθρου 12 του ν. 3335/2005 (Α'95/20.4.2005) και την προσθήκη παραγράφου 7 με την παράγραφο 3 του άρθρου 12 του ν. 3335/2005 και προ της «επαναδιατυπώσεως» του με το άρθρο 28 του ν. 3419/2005 (Α' 297/6.12.2005), ορίζονται, ειδικώς προκειμένου για τα καταστήματα διανομής πετρελαιοειδών (πρατήρια υγρών καυσίμων), τα εξής : «1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Μεταφορών και Επικοινωνιών ρυθμίζεται το ωράριο ημερήσιας και νυκτερινής λειτουργίας των καταστημάτων διανομής πετρελαιοειδών (πρατηρίων υγρών καυσίμων). 2. Με αποφάσεις των Νομαρχιών καθορίζονται: α. τα καταστήματα διανομής πετρελαιοειδών εκάστου νομού που θα λειτουργούν εκ περιτροπής υποχρεωτικώς κατά το διάστημα πέραν του ωραρίου ημερήσιας λειτουργίας. Τα καταστήματα αυτά δεν μπορεί να είναι λιγότερα από το 10% και περισσότερα από το 20% του συνόλου των καταστημάτων του νομού και β. η διάρκεια της νυκτερινής λειτουργίας τους. 3. Η απόφαση του Νομάρχη με τον αριθμό και τα στοιχεία των διανυκτερευόντων καταστημάτων θα εκδίδεται βάσει πινάκων, που θα υποβάλλονται στις κατά τόπους Νομαρχίες, δύο (2) φορές το χρόνο και ένα (1) μήνα πριν από την έναρξη της χειμερινής και θερινής περιόδου αντίστοιχα, μετά από γνώμη των οικείων αντιπροσωπευτικών Ενώσεων Βενζινοπωλών, όπου υπάρχουν, ή από την Ομοσπονδία Βενζινοπωλών Ελλάδος. 4. Με αποφάσεις των αρμόδιων, κατά περίπτωση, Νομαρχών, μετά από πρόταση της οικείας αντιπροσωπευτικής Ένωσης Βενζινοπωλών ή, αν ελλείπει, της Ομοσπονδίας Βενζινοπωλών Ελλάδος, ορίζεται η εκ περιτροπής υποχρεωτική λειτουργία των καταστημάτων διανομής πετρελαιοειδών κατά τις Κυριακές και αργίες, στα πλαίσια των χρονικών ορίων που

./.

Αριθμός 2227/2010

καθορίζονται με την κοινή υπουργική απόφαση της προηγούμενης παραγράφου 1. 5. Από τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου εξαιρούνται τα καταστήματα διανομής πετρελαιοειδών που βρίσκονται στους εθνικούς αυτοκινητόδρομους και σε όλα τα νησιά εκτός της Εύβοιας, Κρήτης (...).

6. Όποιος παραβαίνει τις διατάξεις της κοινής υπουργικής απόφασης, που εκδίδεται σύμφωνα με την παρ. 1 ή των αποφάσεων των Νομαρχών που εκδίδονται σύμφωνα με τις παραγράφους 2, 3 και 4, υπόκειται στις κυρώσεις που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 23 του Ν. 2224/1994 (ΦΕΚ 112/Α'). Επίσης, επιβάλλονται σε βάρος του οι διοικητικές κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 17. 7. Όσα καταστήματα δεν υπάγονται στις ρυθμίσεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου, παραμένουν υποχρεωτικά κλειστά κατά το διάστημα πέραν του ωραρίου ημερήσιας λειτουργίας, κατά τις Κυριακές και τις αργίες». Κατ' επίκληση του ως άνω άρθρου 22 του ν. 3054/2002 εκδόθηκε η κοινή απόφαση 4781/26.3.2003 των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών, Ανάπτυξης, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Μεταφορών και Επικοινωνιών (Β'383), τροποποιηθείσα με την απόφαση 7148/19.4.2005 των αυτών Υπουργών (Β'539/21.4.2005), η οποία ρυθμίζει την διάρκεια της ημερήσιας λειτουργίας των πρατηρίων υγρών καυσίμων κατά τη θερινή (6.00 – 22.30) και τη χειμερινή περίοδο (6.00 – 21.00) και αναφέρει, περαιτέρω, τα εξής : «Κατά τις υπόλοιπες, πέραν του χρόνου ημερήσιας λειτουργίας ώρες, λειτουργούν υποχρεωτικά σε κάθε νομό μόνον τα πρατήρια που καθορίζονται με αποφάσεις των οικείων Νομαρχών και κατά τους όρους των διατάξεων των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 22 του Ν. 3054/2002 (...). Κατά τις ώρες ημερήσιας λειτουργίας τις Κυριακές και αργίες, λειτουργούν υποχρεωτικώς σε κάθε νομό εκ περιτροπής μόνον τα πρατήρια που καθορίζονται με αποφάσεις των οικείων Νομαρχών και τους όρους της διάταξης της παραγράφου 4 του άρθρου 22 του Ν. 3054/2002 (...)». Με τις ως άνω ειδικές διατάξεις

./.

Αριθμός 2227/2010

του άρθρου 22 του ν. 3054/2002, όπως ίσχυαν κατά τον εν προκειμένω κρίσιμο χρόνο, τίθεται ο κανόνας ότι τα πρατήρια υγρών καυσίμων λειτουργούν κατά τις εργάσιμες ημέρες και εντός του ημερησίου ωραρίου λειτουργίας. Με τις αυτές ειδικές διατάξεις προβλέπεται, εξ άλλου, ότι ο καθορισμός, κανονιστικός, των ωραρίων λειτουργίας των πρατηρίων γίνεται με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Ανάπτυξης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Μεταφορών και Επικοινωνιών και ότι, εν συνεχεία, ο κατά τόπον αρμόδιος Νομάρχης, με πράξεις ατομικού χαρακτήρα, εκδιδόμενες βάσει πινάκων που υποβάλλει η οικεία Ένωση Βενζινοπωλών ή η Ομοσπονδία Βενζινοπωλών Ελλάδος, ορίζει τα συγκεκριμένα πρατήρια που υποχρεούνται εκάστοτε να διανυκτερεύουν ή να διημερεύουν, κατά τις νυκτερινές ώρες και κατά τις Κυριακές ή αργίες, αντιστοίχως. Όπως δε ρητώς ορίζεται στην παράγραφο 7 του εν λόγω άρθρου 22 του ν. 3054/2002, όπως ίσχυε κατά τον εν προκειμένω κρίσιμο χρόνο, πλην των συγκεκριμένων πρατηρίων που ορίζονται εκάστοτε από τον αρμόδιο κατά τόπο Νομάρχη ως διανυκτερεύοντα ή διημερεύοντα, τα λοιπά πρατήρια παραμένου υποχρεωτικά κλειστά κατά τις νυκτερινές ώρες και τις μη εργάσιμες ημέρες, αποκλεισμένης της λειτουργίας τους ελευθέρας καθ' όλο το εικοσιτετράωρο ή κατά τις Κυριακές και αργίες.

9. Επειδή, κατά την γνώμη των Συμβούλων Α. Συγγούνα, Ι. Μαντζουράνη, Α. Χριστοφορίδου, Δ. Αλεξανδρή, Μ.-Ε. Κωνσταντινίδου, Ε. Αναγνωστοπούλου, Ε. Νίκα, Γ. Τσιμέκα, Ι. Ζόμπολα και Σ. Μαρκάτη, προς την οποία συντάγη η Πάρεδρος Τ. Κόμβου, η κρίσιμη εν προκειμένω διάταξη του άρθρου 22 παράγραφος 7 του ν. 3054/2002 δεν αντikeίται στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος και ο περί του ανηθέντος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτικός ως αβάσιμος. Τούτο δε για τους εξής λόγους: Από το σύνολο της νομοθεσίας που διέπει το ωράριο λειτουργίας των παντός είδους καταστημάτων συνάγεται ευθέως ο

./.

Αριθμός 2227/2010

κανόνας ότι τα καταστήματα λειτουργούν, κατ' αρχήν, εντός των χρονικών ορίων που θεσπίζει εκάστοτε ο νομοθέτης ή η κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση, καθώς και ο συνακόλουθος κανόνας ότι λειτουργία των καταστημάτων εκτός των χρονικών αυτών ορίων απαγορεύεται. Η τελευταία αυτή απαγόρευση συνιστά θεμιτό περιορισμό της κατοχυρωμένης στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος επαγγελματικής ελευθερίας, διότι: α) Τίθεται κατά τρόπο γενικό και αντικειμενικό. β) Αποβλέπει στην εξυπηρέτηση σκοπών δημοσίου και κοινωνικού συμφέροντος, αναγομένων, εν όψει των κανόνων της λογικής και της κοινής πείρας, στη διασφάλιση επαρκούς χρόνου αναπαύσεως των εκμεταλλευομένων τα καταστήματα και των υπαλλήλων τους, καθώς και στη διαμόρφωση ομοιομορφων όρων ανταγωνισμού μεταξύ ομοειδών επιχειρήσεων και γ) Κινείται εντός των ορίων που χαράσσει η συνταγματική αρχή της αναλογικότητας. Κατ' απόκλιση από τον κανόνα αυτόν και προκειμένου να διασφαλισθεί ο συνεχής εφοδιασμός του κοινού με καύσιμα, ο νομοθέτης, ειδικώς προκειμένου περί πρατηρίων υγρών καυσίμων, θέσπισε, με τις διατάξεις του άρθρου 22 του ν. 3054/2002, σύστημα διανυκτερευόντων πρατηρίων, κατ' εφαρμογή του οποίου ο αρμόδιος κατά τόπον Νομάρχης ορίζει, με απόφασή του, τα συγκεκριμένα πρατήρια, τα οποία πρέπει υποχρεωτικώς να παραμείνουν σε λειτουργία και μετά το πέρας του ωραρίου ημερησίας λειτουργίας. Κατά τα λοιπά, όμως, εξακολουθεί, προκειμένου και περί πρατηρίων υγρών καυσίμων, να ισχύει ο κανόνας της απαγορεύσεως λειτουργίας καταστημάτων εκτός του γενικώς ισχύοντος ωραρίου. Τουτό, άλλωστε, ορίζει και ρητώς η κρίσιμη διάταξη του άρθρου 22 παράγραφος 7 του ν. 3054/2002. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα, η διάταξη αυτή, απαγορεύοντας τη λειτουργία, μετά το πέρας του ημερησίου ωραρίου, των πρατηρίων εκείνων, των οποίων η λειτουργία, μετά το πέρας του εν λόγω ωραρίου, δεν επιβάλλεται ως υποχρεωτική από τον οικείο Νομάρχη, δικαιολογείται πλήρως από τους

./.

Αριθμός 2227/2010

προμηθεσθέντες λόγους δημοσίου και κοινωνικού συμφέροντος, οι οποίοι δικαιολογούν και την εν γένει απαγόρευση λειτουργίας καταστημάτων μετά το πέρας του προβλεπόμενου στο νόμο ωραρίου και δεν αντίκειται, κατά συνέπεια, στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος. Κατά την ειδικότερη δε γνώμη του Πρόεδρου και των Συμβούλων Θ. Παπαευαγγέλου, Α. Γκότση, Ν. Μαρκουλάκη, Δ. Μαρινάκη, Γ. Ποταμί, Β. Γρατσία και Φ. Ντζίμα, ανεξαρτήτως αν το σύστημα υποχρεωτικώς διανυκτερευόντων πρατηρίων που έχει εισαχθεί με το άρθρο 22 του ν. 3054/2002 αποτελεί απόκλιση από τον γενικό κανόνα, σύμφωνα με τον οποίον τα καταστήματα δεν λειτουργούν παρά μόνον εντός των ορίων που καθορίζει, με τη θέσπιση ωραρίου λειτουργίας, ο νόμος ή η κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση, πάντως η κρίσιμη διάταξη του άρθρου 22 παράγραφος 7 του ν. 3054/2002 με την οποία απαγορεύεται η λειτουργία, μετά το πέρας του ημερησίου ωραρίου, των πρατηρίων εκείνων, των οποίων η λειτουργία, μετά το πέρας του εν λόγω ωραρίου, δεν επιβάλλεται ως υποχρεωτική από τον οικείο Νομάρχη, εισάγει περιορισμό της επαγγελματικής ελευθερίας των πρατηριούχων, ο οποίος δικαιολογείται πλήρως από τους μνημονευθέντες ήδη ανωτέρω λόγους δημοσίου και κοινωνικού συμφέροντος (διασφάλιση επαρκούς χρόνου αναπαύσεως των εκμεταλλευομένων τα καταστήματα και των υπαλλήλων τους, διαμόρφωση ομοιομορφων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των πρατηριούχων) και δεν αντίκειται, ως εκ τούτου, στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος. Μειοψήθησαν οι Σύμβουλοι Α. Θεοφιλοπούλου, Ε. Σαρπ, Χ. Ράμμος, Σ. Χαραλάμπους, Π. Κοτσώνης, Γ. Παπαεωργίου, Α.-Γ. Βώρος, Ι. Γράβαρης, Δ. Γρατσία, Α. Ντέμισας, Σ. Παραμυθιώτης, Σ. Χρυσικοπούλου, Η. Τσακόπουλος, Β. Καλαντζή και Μ. Σταματελάτου – Μπεριάτου, προς την γνώμη των οποίων ετάχθη και η Πάρεδρος Χ. Μπολόφη, οι οποίοι υπεστήριξαν ότι η κρίσιμη διάταξη του άρθρου 22 παράγραφος 7 του ν. 3054/2002 δεν είναι συμβατή προς το άρθρο 5

./.

Αριθμός 2227/2010

παράγραφος 1 του Συντάγματος, για τους εξής λόγους: Από το σύνολο των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων, με τις οποίες είχε κατά καιρούς επιχειρηθεί, ήδη προ της θεσπίσεως του άρθρου 22 του ν. 3054/2002, η ρύθμιση του ζητήματος του ωραρίου λειτουργίας των πρατηρίων υγρών καυσίμων (βλ., ιδίως, άρθρο 2 παράγραφος 3 του ν.δ. 1037/1971, Α' 235 και άρθρο 42 παράγραφος 1 του ν. 1892/1990, Α' 101, όπως αντικαταστάθηκε, αρχικώς μεν με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του π.δ. 327/1992, Α' 163, στη συνέχεια δε με το άρθρο 46 παράγραφος 2 του ν. 2224/1994, Α' 112) συνάγεται ότι ο νομοθέτης και η κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση θεωρούσαν ανέκαθεν ότι λόγοι γενικού συμφέροντος, αναγόμενοι στην ανάγκη να διασφαλισθεί συνεχής και απρόσκοπτος εφοδιασμός του κοινού με καύσιμα καθ' όλη τη διάρκεια του εικοσπετραώρου (καθώς και κατά τις Κυριακές και τις αργίες), επιβάλλουν τη θέσπιση ειδικού ωραρίου λειτουργίας των πρατηρίων υγρών καυσίμων, διευρυνόμενου έναντι εκείνου που ισχύει για τα καταστήματα γενικής. Προς εξυπηρέτηση, μάλιστα, του ανωτέρω, συνδεδεμένου με την εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος, σκοπού, οι ισχύουσες κατά τον εν προκειμένω κρίσιμο χρόνο διατάξεις του άρθρου 22 παράγραφοι 2 και 3 του ν. 3052/2002 προβλέπουν ότι ο αρμόδιος κατά τόπον Νομάρχης ορίζει, με απόφασή του, τα συγκεκριμένα πρατήρια, τα οποία πρέπει υποχρεωτικώς να παραμείνουν σε λειτουργία και μετά το πέρας του ωραρίου ημερησίας λειτουργίας. Το σύστημα αυτό δεν είναι, βεβαίως, ασύμβατο λογικώς με ρύθμιση, κατά την οποία απαγορεύεται η λειτουργία, μετά το πέρας του ημερησίου ωραρίου, των πρατηρίων εκείνων, των οποίων η λειτουργία, μετά το πέρας του εν λόγω ωραρίου, δεν επιβάλλεται ως υποχρεωτική από τον οικείο Νομάρχη. Τέτοια ρύθμιση απαγορεύει, όμως, κατ' ουσίαν, στους εκμεταλλευομένους πρατήρια, τα οποία δεν παραμένουν υποχρεωτικώς σε λειτουργία μετά το πέρας του ημερησίου ωραρίου, να συμβάλουν, διατηρώντας τα πρατήρια τους σε λειτουργία μετά το πέρας

./.

Αριθμός 2227/2010

του ημερησίου ωραρίου (και υπό την αυτονόητη προϋπόθεση της τήρσεως στο ακέραιο των επιβαλλομένων από την εργατική νομοθεσία υποχρεώσεων τους έναντι των μισθωτών που απασχολούν, εν σχέσει προς τη διάρκεια της εργασίας, την ενδεχόμενη καταβολή υπερωριακής αμοιβής κλπ.) στην εξυπηρέτηση των λόγων γενικού συμφέροντος που δικαιολογούν την εισαγωγή συστήματος υποχρεωτικής εκ περιτροπής λειτουργίας ορισμένων πρατηρίων κατά τις νυκτερινές ώρες. Εν όψει τούτου, προκειμένου η ως άνω απαγόρευση να θεωρηθεί ως επιτρεπτός περιορισμός της κατοχυρωμένης στο άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος ελευθερίας των πρατηριούχων προς άσκηση του επαγγέλματός τους, θα έπρεπε να προκύπτει ότι ο νομοθέτης επέβαλε τον ειδικό αυτόν περιορισμό, εκτιμώντας ότι και μεν λόγοι γενικού συμφέροντος καθιστούν αναγκαία την υποχρεωτική λειτουργία ορισμένων πρατηρίων υγρών καυσίμων καθ' όλη τη διάρκεια του εικοσπετραώρου, άλλοι, όμως, λόγοι γενικού ή δημοσίου συμφέροντος επιβάλλουν τον περιορισμό του αριθμού των διανυκτερευόντων πρατηρίων. Εν προκειμένω, από τα οριζόμενα στο άρθρο 22 του ν. 3054/2002, όπως αρχικώς ίσχυσε, ευθέως συνήγεται ότι τα πρατήρια, πλην εκείνων των οποίων την υποχρεωτική λειτουργία κατά τις νυκτερινές ώρες επιβάλλει με απόφασή του ο οικείος Νομάρχης, παραμένουν υποχρεωτικώς κλειστά μετά το πέρας του ωραρίου ημερησίου λειτουργίας (βλ. και τα οριζόμενα στην μνημονευθείσα στην προηγούμενη σκέψη κοινή υπουργική απόφαση 4781/26.3.2003), τούτο δε ορίσθηκε και ρητώς με την ισχύουσα κατά τον κρίσιμο εν προκειμένω χρόνο διάταξη της παραγράφου 7 του ως άνω άρθρου 22, η οποία προσετέθη με το άρθρο 12 παράγραφος 3 του ν. 3335/2005. Όπως προκύπτει από την εισηγητική έκθεση επί του άρθρου 22 του ν. 3054/2002, καθώς και από τις συζητήσεις στη Βουλή κατά την ψήφιση του τελευταίου τούτου νόμου και την ψήφιση του ν. 3335/2005, οι επίμαχες ρυθμίσεις, η θέσπιση των οποίων αποτελούσε «πάγιο αίτημα

./.

Αριθμός 2227/2010

των βενζινοπωλών», σκοπούν στην εξασφάλιση συνθηκών ασφαλούς λειτουργίας των διανυκτερευόντων πρατηρίων, στη διασφάλιση του διαρκούς και ανεμπόδιστου εφοδιασμού των καταναλωτών με καύσιμα καθ' όλη τη διάρκεια της νύκτας και στην αποτροπή φαινομένων λαθρεμπορίας. Τα ανωτέρω δεν αρκούν, όμως, για να καταστήσουν συνταγματικώς ανεκτή την επιβαλλόμενη με το άρθρο 22 παράγραφος 7 του ν. 3054/2002 απαγόρευση, με την οποία οι πρατηριούχοι που το επιθυμούν αποκλείονται της δυνατότητας να συμβάλουν, κατ' ενάσκηση της επαγγελματικής ελευθερίας τους, στην πληρέστερη εξυπηρέτηση του σκοπού, στον οποίον αποβλέπει η θέσπιση συστήματος υποχρεωτικών διανυκτερευόντων πρατηρίων. Ειδικότερα, τόσο η προστασία της ασφαλείας των πρατηριούχων κατά τις νυκτερινές ώρες (και, ειδικότερα, όπως αναφέρθηκε κατά τις συζητήσεις στη Βουλή, η προστασία τους έναντι ενδεχομένων ληστειών), όσο και η αποτροπή λαθρεμπορίας στον τομέα των καυσίμων αποτελούν μεν απολύτως θεμιτούς σκοπούς, δεν αρκούν όμως για να καταστήσουν συνταγματικώς ανεκτή την ως άνω απαγόρευση. Τούτο δε διότι τα ζητήματα ασφαλείας που είναι δυνατόν να ανακύψουν κατά τη νυκτερινή λειτουργία του πρατηρίου εκτιμώνται από τον πρατηριούχο, στα πλαίσια του επιχειρηματικού κινδύνου που αναλαμβάνει ο ίδιος, ενώ η τήρηση της τάξεως και ο έλεγχος της νόμιμης διακινήσεως των καυσίμων συνιστούν υποχρεώσεις του Κράτους, η εκπλήρωση των οποίων μπορεί, προδήλως, να επιτευχθεί με την εφαρμογή των καταλλήλων μέτρων αστυνομεύσεως (πρβλ. ΣΤΕ 1991-2/2005 Ολομελείας), χωρίς να είναι αναγκαίο να επιβληθεί αποκλεισμός της δυνατότητας των πρατηριούχων να συμβάλουν, εφ' όσον το επιθυμούν και κατ' ενάσκηση της επαγγελματικής τους ελευθερίας, στην εξασφάλιση επαρκούς εφοδιασμού του κοινού με καύσιμα κατά τις νυκτερινές ώρες. Περαιτέρω, ο έτερος δηλούμενος στην εισηγητική έκθεση του ν. 3054/2002 σκοπός, ο οποίος ανάγεται στη διασφάλιση του ομαλού

./.

Αριθμός 2227/2010

εφοδιασμού του καταναλωτικού κοινού με καύσιμα κατά τις νυκτερινές ώρες, εξυπηρετείται μεν με την υποχρεωτική λειτουργία ορισμένων πρατηρίων υγρών καυσίμων, ώστε να υπάρχει ένας ελάχιστος αριθμός ανοικτών πρατηρίων ανά περιφέρεια κατά τις νυκτερινές ώρες, παραβλάπτεται, όμως, προφανώς από την υποχρεωτική παύση λειτουργίας των λοιπών, μη υποχρεωτικώς διανυκτερευόντων, πρατηρίων. Τέλος, το γεγονός ότι η επίδικη απαγόρευση θεσπίσθηκε κατόπιν αιτήματος των βενζινοπωλών δεν αρκεί για να καταστήσει συνταγματικώς ανεκτό τον ως άνω περιορισμό. Τούτο δε διότι, κατά το άρθρο 5 παράγραφος 1 του Συντάγματος, περιορισμοί της οικονομικής και επαγγελματικής ελευθερίας επιτρέπονται μόνον για λόγους γενικού ή δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι τελούν σε συνάφεια προς το αντικείμενο και το χαρακτήρα της οικείας επαγγελματικής δραστηριότητας, δεν μπορεί δε να θεωρηθεί ως τέτοιος λόγος η προστασία των συμφερόντων των μελών του συγκεκριμένου επαγγελματικού κλάδου που δεν επιθυμούν τη νυκτερινή λειτουργία των πρατηρίων τους (πρβλ. ΣΤΕ 3665/2005 Ολομελείας, 2614/1989 Ολομελείας), δεδομένου, μάλιστα, ότι, κατά τη ψήφιση του ν. 3335/3005, ο Υπουργός Ανάπτυξης ανέφερε μεν συναφώς ότι η επιβολή της επίμαχης απαγορεύσεως συνδέεται με την ανάγκη προστασίας των μικρών πρατηρίων, ανέφερε, όμως, επίσης, ότι, σε συνεργασία με την Ομοσπονδία Βενζινοπωλών Ελλάδος, μελετάται η επαρκής διεύρυνση του ωραρίου λειτουργίας των πρατηρίων, ώστε «να καλύπτονται πλήρως και ανταγωνιστικά οι ανάγκες της αγοράς». Εν όψει των ανωτέρω, η κρίσιμη ρύθμιση του άρθρου 22 παράγραφος 7 του ν. 3054/2002 αντίκειται, κατά την μειοψηφίσασα γνώμη, στο άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος και ο συναφής λόγος ακυρώσεως θα έπρεπε να γίνει δεκτός.

10. Επειδή, μετά την κατά τα ανωτέρω επίλυση του παραπεμφθέντος ενώπιον της Ολομελείας του Συμβουλίου της

./.

Αριθμός 2227/2010

Επικρατείας ζητήματος, η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί, προς περαιτέρω εκδίκαση, στο Δ' Τμήμα.

Δια ταύτα

Επιλύει το ζήτημα.

Αναπέμπει την υπόθεση, προς περαιτέρω εκδίκαση, στο Δ' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα την 1^η Ιουνίου 2009

Ο Πρόεδρος Ο Γραμματέας

Γ. Παναγιωτόπουλος

Β. Μανωλόπουλος

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 25ης Ιουνίου 2010.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Π. Πικραμμένος

Ε. Κουμεντέρη

Κ.Β.

Αριθμός 1892/2010

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 5η Μαρτίου 2010, με την εξής σύνθεση: Π. Πικραμμένος, Πρόεδρος, Κ. Μενουδάκος, Αθ. Ράντος, Αντιπρόεδροι, Αγγ. Θεοφλοπούλου, Ελ. Δανδουλάκη, Ε. Σαφρ. Ν. Μαρκουλάκης, Μ. Καραμανώνφ, Αικ. Σακελλαροπούλου, Μ.-Ε. Κωνσταντινίδου, Α.-Γ. Βώρος, Γ. Ποταμιάς, Μ. Γκορτζολίδου, Ε. Νίκα, Σ. Μαρκάκης, Δ. Γρατσιάς, Β. Γρατσιάς, Αντ. Ντέμσις, Σπ. Παραμυθιώτης, Φ. Ντζίμας, Σπ. Χρυσικοπούλου, Ηρ. Τσακόπουλος, Β. Καλαντζή, Μ. Σταματελάτου-Μπεριάτου, Μ. Παπαδοπούλου, Δ. Κυριλλόπουλος, Α. Καλογεροπούλου, Σύμβουλοι, Τ. Κόμβου, Μ. Σωτηροπούλου, Μ. Σταματοπούλου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Ε. Κουμεντέρη.

Για να δικάσει την από 4 Σεπτεμβρίου 2009 αίτηση: της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "ΓΚΟΛΝΤΑΙΡ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΕΙΣ ΕΔΑΦΟΥΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ" και τον διακριτικό τίτλο «GOLDAIR HANDLING Α.Ε.», που εδρεύει στο Δήμο Σπάτων Αττικής, η οποία παρέστη με τους δικηγόρους: α) Ιω. Κάρμη (Α.Μ. 4891) και β) Κων. Γιαννακόπουλο (Α.Μ. 17003), που τους διόρισε με πληρεξούσιο,

κατά του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών και ήδη Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, ο οποίος παρέστη με τον Νικ. Κασιμίπα, Νομικό Σύμβουλο του Κράτους, και κατά της παρεμβαίνουσας εταιρείας με την επωνυμία «OLYMPIC HANDLING Ανώνυμος Εταιρεία Επείγεις Εξυπηρέτησης Αεροσκαφών», που εδρεύει στο Κορωπί Αττικής (1^ο χλμ. Λ. Βάρης-Κορωπίου και Ηφαίστου 1), η οποία παρέστη με το δικηγόρο Παναγ. Λαζαράτο (Α.Μ. 14350), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

Η πιο πάνω αίτηση παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της υπ' αριθμ. 445/2010 αποφάσεως του Δ'.

./.

-2-

Αριθμός 1892/2010

Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, προκειμένου να επιλύσει η Ολομέλεια το ζήτημα που αναφέρεται στην απόφαση.

Με την αίτηση αυτή η ανώνυμη εταιρεία επιδιώκει να ακυρωθεί η απόφαση Δ3/Β/29169/7450/27.7.2009 του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών (ΦΕΚ Β.1566/30.7.2009), όπως αυτή τροποποιήθηκε με την απόφαση Δ3/Β/30984/7900/7.8.2009 του ίδιου Υπουργού (ΦΕΚ Β. 1652/12.8.2009).

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της παραπεμπτικής αποφάσεως, η οποία επέχει θέση εισηγήσεως από τον Εισηγητή, Σύμβουλο Ηρ. Τσακόπουλο.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τους πληρεξούσιους της ανώνυμης εταιρείας, οι οποίοι ανέπτυξαν και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησαν να γίνει δεκτή η αίτηση, τον πληρεξούσιο της παρεμβαίνουσας εταιρείας και τον εκπρόσωπο του Υπουργού, που ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινομένης αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (γραμμάτιο παραβόλου 1083692/2009).

2. Επειδή, ζητείται η ακύρωση της αποφάσεως Δ3/Β/29169/7450/27.7.2009 του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών (Β.1566/30.7.2009), με την οποία εγκρίθηκε ο «Οικείος Κανονισμός Επείγεις Εξυπηρέτησης των Κρατικών Αερολιμένων Ακτίου, Αλεξανδρούπολης, Αράξου, Αστυπάλαιας, Ικαρίας, Ιωαννίνων, Καβάλας, Καλαμάτας, Καλύμνου, Καρπάθου, Κάσου, Καστελλορίζου, Καστοριάς, Κεφαλονιάς, Κοζάνης, Κυθήρων, Λέρου, Λήμνου, Μυκόνου, Μυτιλήνης, Νάξου, Ν. Αγχιάλου, Πάρου, Σάμου, Σαντορίνης, Σητείας, Σκιάθου, Σκύρου, Σύρου και Χίου», όπως η απόφαση αυτή

./.

Αριθμός 1892/2010

τροποποιήθηκε με την απόφαση Δ3/Β/30984/79007.8.2009 του ιδίου Υπουργού (Β. 1652/12.8.2009).

3. Επειδή, η κρινόμενη αίτηση εισήχθη προς εκδίκαση στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου κατόπιν παραπομπής της με την απόφαση 445/2010 του Δ' Τμήματος. Με την απόφαση αυτή κρίθηκε ότι η διάταξη του άρθρου 27 παρ. 2 περ. Γ του ν. 2668/1998, κατ' εξουσιοδότηση της οποίας εκδόθηκε η προσβαλλόμενη κανονιστική πράξη, είναι αντισυνταγματική και το ζήτημα παραπέμφθηκε προς επίλυση στην Ολομέλεια, σύμφωνα με το άρθρο 100 παρ. 5 του Συντάγματος.

4. Επειδή, η αιτούσα εταιρεία παρέχει επίγεια εξυπηρέτηση (υπηρεσίες εδάφους) προς τρίτους στους αερολιμένες Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου και Ρόδου, επιδιώκει δε να ασκήσει ανάλογη δραστηριότητα και στους τριάντα ένα (31) αερολιμένες που αναφέρονται στην προσβαλλόμενη πράξη. Συνεπώς, με έννομο συμφέρον ασκεί την κρινόμενη αίτηση.

5. Επειδή, η εταιρεία «OLYMPIC HANDLING A.E. Επίγεια Εξυπηρέτηση Αεροσκαφών», η οποία, βάσει της αποφάσεως Δ3/37478/368/25.9.2009 του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών, έχει το αποκλειστικό προνόμιο της παροχής υπηρεσιών εδάφους προς τρίτους (πλην των υπηρεσιών καυσίμων και ελαίων και τροφοδοσίας) στους προαναφερθέντες τριάντα ένα (31) αερολιμένες, ζητεί, με παρέμβασή της που ασκείται με έννομο συμφέρον και εν γένει παραδεκτώς, την απόρριψη της κρινόμενης αιτήσεως.

6. Επειδή, με την διάταξη του άρθρου 43 του Συντάγματος παρέχεται στον κοινό νομοθέτη το δικαίωμα να μεταβιβάζει την αρμοδιότητά του προς θέσπιση κανόνων δικαίου στην εκτελεστική εξουσία. Τίθεται δε ο κανόνας ότι η σχετική νομοθετική εξουσιοδότηση παρέχεται προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ως αρχηγό της εκτελεστικής εξουσίας, που ασκεί την μεταβιβαζόμενη αρμοδιότητα με προεδρικά διατάγματα, με τα οποία ρυθμίζονται είτε θέματα καθοριζόμενα σε γενικό πλαίσιο υπό ορισμένους όρους με νόμους που ψηφίζονται από την Ολομέλεια της Βουλής (νόμους-πλάσια) είτε

./.

Αριθμός 1892/2010

ειδικά θέματα προσδιοριζόμενα συγκεκριμένα από την εξουσιοδοτική νομοθετική διάταξη. Επιτρέπεται, όμως, κατ' εξαίρεση από τον τίθμενο ως άνω κανόνα, να ορισθούν ως φορείς της κατ' εξουσιοδότηση ασκούμενης κανονιστικής αρμοδιότητας και άλλα, πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας, όργανα της Διοικήσεως, εφ' όσον πρόκειται για ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτηριστικά τεχνικό ή λεπτομερειακό (βλ. Σ.τ.Ε. 3973/2009 Ολ.). Ως «ειδικότερα» θέματα για την ρύθμιση των οποίων επιτρέπεται η νομοθετική εξουσιοδότηση σε άλλα πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας όργανα της Διοικήσεως, αποτελούν μερικότερες περιπτώσεις θεμάτων που ρυθμίζονται ήδη, σε γενικό έστω, αλλά πάντως ορισμένο πλαίσιο, στο ίδιο το κείμενο του τυπικού νόμου (βλ. Σ.τ.Ε. 4025/1998 Ολ., 2815/2004 Ολ., 125/2009 Ολ.).

7. Επειδή, ο Κανονισμός που εγκρίθηκε με την προσβαλλόμενη υπουργική απόφαση, ρυθμίζει θέματα σχετικά με την επίγεια εξυπηρέτηση (άλλως: παροχή υπηρεσιών εδάφους) στους αναφερόμενους σε αυτόν αερολιμένες, στο προοίμιο του δε επικαλείται, ως εξουσιοδοτική βάση, την διάταξη του άρθρου 27 παρ. 2 περ. Γ του ν. 2668/1998 (Α. 282), η οποία ορίζει τα εξής: «Ο Υπουργός Μεταφορών και Επικοινωνιών, μετά από εισήγηση της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας, εκδίδει το Βασικό Κανονισμό Επίγεια Εξυπηρέτησης που ισχύει σε όλα τα Ελληνικά Αεροδρόμια και περιλαμβάνει τις ελάχιστες απαιτήσεις της Αεροπορικής Αρχής ως προς το περιεχόμενο των αναφερόμενων στο επίμενο εδάφιο Οκείων Κανονισμών Επίγεια Εξυπηρέτησης. Ο Υπουργός Μεταφορών και Επικοινωνιών εγκρίνει, μετά από εισήγηση της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας τους οικείους Κανονισμούς Επίγεια Εξυπηρέτησης, οι οποίοι είναι εσωτερικοί κανονισμοί των Ελληνικών Αερολιμένων, που εκδίδονται από τους οργανισμούς διαχείρισης αυτών με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες τους». Το προέχον ζήτημα, το οποίο ανακύπτει στην κρινόμενη υπόθεση είναι εάν η διάταξη αυτή εγκύρωσε εξουσιοδοτεί άλλο, πλην του Προέδρου της Δημοκρατίας, όργανο της Διοικήσεως για την έκδοση

./.

Αριθμός 1892/2010

του Βασικού και των Οικείων Κανονισμών. Συνεπώς, πρέπει να εξετασθεί εάν τα θέματα, τα οποία αφορά η εν λόγω εξουσιοδότηση, είναι «ειδικότερα» κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος, εάν, δηλαδή, αποτελούν μερικότερες περιπτώσεις θεμάτων που ρυθμίζονται ήδη, σε γενικό έστω, αλλά πάντως ορισμένο πλαίσιο, στον νόμο.

8. Επειδή, με το άρθρο 3 του ν.δ. 3560/1956 (Α' 22) κυρώθηκε η από 30.7.1956 σύμβαση μεταξύ του Δημοσίου και του Α. Ωνάση «περί αεροπορικών συγκοινωνιών», με το άρθρο 1 της οποίας παραχωρήθηκε στον ανάδοχο (Α. Ωνάση), για μια εικοσαετία, και «το προνομιακόν δικαίωμα της δι' επιγείων μέσων εξυπηρέτησεως (HANDLING, SERVICING) των προσγειουμένων εις Ελληνικούς αερολιμένες ξένων αεροσκαφών ανηκόντων εις αεροπορικής επιχειρήσεις, αίτινες δεν θα διαθέτουν ίδια μέσα εξυπηρέτησεως». Η διάρκεια ισχύος της σύμβασεως αυτής, βάσει της οποίας ιδρύθηκε η εταιρεία «ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ Α.Ε.», παρατάθηκε μέχρι την 6.10.1986 με τροποποιητική σύμβασή, που κυρώθηκε με το άρθρο τέταρτο του ν.δ. 4262/1962 (Α' 187). Με νεώτερη σύμβαση, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του β.δ. 862/1966 (Α' 221), η διάρκεια της αρχικής συμβάσεως παρατάθηκε για άλλα είκοσι έτη, ήτοι μέχρι την 6.10.2006. Περαιτέρω, η «ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ Α.Ε.», η οποία από το έτος 2004 έχει μετονομασθεί σε «ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ-ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ Α.Ε.», διατήρησε μεν το παραπάνω προνόμιο και μετά την εξαγορά των μετοχών της από το Ελληνικό Δημόσιο, κατόπιν σύμβασεως κυρωθείσης με τον ν. 96/1975 (Α' 154), σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου πέμπτου παρ. 1 του νόμου αυτού, πλην το προνόμιο αυτό δεν διατηρήθηκε ακέραιο για όλη την εικοσαετία (δηλαδή, μέχρι την 6.10.2006). Τουτό, διότι, η οδηγία 96/67/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 272/25.10.1996) «σχετικά με την πρόσβαση στην αγορά υπηρεσιών εδάφους στους αερολιμένες της Κοινότητας» επέβαλε στα κράτη μέλη να λάβουν τα αναγκαία μέτρα, μέχρι την 1.1.2001, ώστε σε «κάθε αερολιμένα κράτους μέλους που... είναι ανοικτός στην εμπορική κίνηση και έχει επίσημη κίνηση τουλάχιστον 2 εκατομμύρια

./.

Αριθμός 1892/2010

επιβατών ή 50.000 τόνους φορτίου» (άρθρο 1 παρ. 2) να διασφαλισθεί «στους παρεχόντες υπηρεσίες εδάφους ελεύθερη πρόσβαση στην αγορά παροχής υπηρεσιών εδάφους σε τρίτους» (άρθρο 6 παρ. 1). Για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της παραπάνω οδηγίας εκδόθηκε το π.δ. 285/1998 (Α. 207), το οποίο περιλαμβάνει σύστημα ρυθμίσεως τόσο της παροχής υπηρεσιών εδάφους προς τρίτους, όσο και της επίγειας εξυπηρέτησεως δι' ιδίων μέσων (αυτοεξυπηρέτησεως). Με το π.δ. διάταγμα αυτό οργανώθηκε το άνοιγμα (απελευθέρωση) της αγοράς των υπηρεσιών εδάφους προς τρίτους στους ελληνικούς αερολιμένες, οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των αντιστοίχων διατάξεών του, ήτοι, κατά τον χρόνο συζήτησεως της υποθέσεως, στους αερολιμένες Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου, Κερκύρας και Ρόδου. Τουτό επέφερε και την ουσιαδή συρρίκνωση του επίμαχου προνομίου, το οποίο, πάντως, παρατάθηκε, στην έκταση που είχε διατηρηθεί, για άλλα δύο (2) έτη, με τις διατάξεις του άρθρου 35 του ν. 3492/2006 (Α. 210), οι οποίες έχουν ως εξής: «Α. 1. Παρατείνεται για δύο (2) ακόμη έτη από την ημερομηνία λήξης που ισχύει σήμερα (6 Οκτωβρίου 2006) η ισχύς της δεύτερης παραγράφου (2) του πρώτου άρθρου (1) της σύμβασης της 30.7.1956 «περί Αεροπορικών Συγκοινωνιών», η οποία κυρώθηκε με το ν.δ. 3560/1956, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε νομίμως από την πρώτη παράγραφο (1) του πέμπτου άρθρου (5) του ν. 96/1975 «Περί εξαγοράς των μετοχών της Ολυμπιακής Αεροπορίας Α.Ε. παρά του Ελληνικού Δημοσίου και παραλαβής αυτής» και άλλες διατάξεις. 2. Η εν λόγω παράταση ισχύει για τους περιφερειακούς αερολιμένες Αλεξανδρούπολης, Αράξου, Αστυπάλαιας, Ζακύνθου, Ικαρίας, Ιωαννίνων, Καβάλας, Καλαμάτας, Καλύμνου, Καρπάθου, Κασού, Καστελόριζου, Καστοριάς, Κεφαλονιάς, Κοζάνης, Κυθήρων, Κω, Λήμνου, Λέρου, Μήλου, Μυκόνου, Μυτιλήνης, Νάξου, Νέας Αγχιάλου, Πάρου, Πρέβεζας, Σάμου, Σαντορίνης, Σητείας, Σκιάθου, Σκύρου, Σύρου, Χανίων και Χίου. 3. Ως υπηρεσίες που καταλαμβάνονται από τον όρο «δι' επιγείων μέσων εξυπηρέτησεως» νοούνται οι λεπτομερώς αναφερόμενες στο Παράρτημα του

./.

Αριθμός 1892/2010

π.δ. 258/1998 (άρθρο 26). 4. Ως «προσγειούμενα εις Ελληνικούς αερολιμένες ξένα αεροσκάφη ανήκοντα εις αεροπορικές επιχειρήσεις, αίτινες δεν θα διαθέτουν ίδια μέσα εξυπηρέτησως» νοούνται τα αεροσκάφη αερομεταφορέων, οι οποίοι δεν έχουν λάβει έγκριση από την Ελληνική Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας για αυτοεξυπηρέτηση στους εν λόγω αερολιμένες σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 285/1998 και του Βασικού Κανονισμού Επίγειας Εξυπηρέτησης Δ3/Β/55470/8714/31.12.1998 (Β/6), όπως ισχύουν. Β. . . ». Υπήρξε δε και νεώτερη παράταση βάσει των διατάξεων του άρθρου 40 παρ. 2 του ν. 3710/2008 (Α 216) ως ακολούθως: «2. Παρατείνεται έως την 6^η Οκτωβρίου 2009 η ισχύς του άρθρου 35Α του ν. 3492/2006 (ΦΕΚ 210/Α'). Για τις ανάγκες του παρόντος, ως «Ολυμπιακή Αεροπορία» (πλέον «Ολυμπιακή Αεροπορία - Υπηρεσίες») νοείται και κάθε συνδεδεμένη με αυτή εταιρεία σύμφωνα με το άρθρο 42ε του κ.ν. 2190/1920 «περί Ανωνύμων Εταιρειών». Σε περίπτωση αδυναμίας της «Ολυμπιακής Αεροπορίας» να παρέχει τις εν λόγω υπηρεσίες, ο Υπουργός Μεταφορών και Επικοινωνιών ορίζει έτερο φορέα για την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών επίγειας εξυπηρέτησης μέχρι τη με διαγωνιστικές διαδικασίες επιλογή του νέου παρόχου των υπηρεσιών αυτών στα συγκεκριμένα αεροδρόμια και πάντως όχι για χρονικό διάστημα πέραν της 6^{ης} Οκτωβρίου 2009».

9. Επειδή, το π.δ. 285/1998 στο άρθρο 1 ορίζει τον σκοπό και το αντικείμενό του: «1. . . . 2. Το παρόν. . . ρυθμίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες παρέχονται υπηρεσίες επίγειας εξυπηρέτησης στους Ελληνικού Αερολιμένες, και ειδικότερα αφορά σε: . . . λοιπά θέματα που σχετίζονται με την παροχή υπηρεσιών . . . στους . . . αερολιμένες που εμπιπτουν στο πεδίο εφαρμογής τους παρόντος. . . ». Στο άρθρο 2 δίδονται ορισμοί, μεταξύ άλλων και των εξής εννοιών: «α) . . . δ) Χρήστης Αερολιμένα: είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που μεταφέρει, αεροπορικώς, επιβάτες, ταχυδρομείο ή και φορτίο από/προς τον συγκεκριμένο αερολιμένα. ε) Υπηρεσίες Επίγειας Εξυπηρέτησης: είναι οι υπηρεσίες που περιγράφονται στο Παράρτημα

./.

Αριθμός 1892/2010

Α που προσαρτάται στον παρόν Προεδρικό Διάταγμα και παρέχονται σε χρήστες εντός του Αερολιμένα. στ) Αυτοεξυπηρέτηση: είναι μορφή παροχής υπηρεσιών επίγειας εξυπηρέτησης, όπου ο χρήστης παρέχει απ' ευθείας στον εαυτό του (με ίδια μέσα και προσωπικό) μία ή περισσότερες κατηγορίες υπηρεσιών επίγειας εξυπηρέτησης χωρίς να συνάπτει με τρίτο σύμβαση, υπό οιαδήποτε μορφή, για την παροχή τους . . . ζ) Φορέας παροχής υπηρεσιών επίγειας εξυπηρέτησης: είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που παρέχει σε τρίτους μία ή περισσότερες κατηγορίες υπηρεσιών επίγειας εξυπηρέτησης (εφεξής αναφέρεται ως Φορέας). η) . . . θ) Βασικός Κανονισμός Επίγειας Εξυπηρέτησης: είναι η πράξη του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών η οποία περιλαμβάνει τις ελάχιστες απαιτήσεις της Αεροπορικής Αρχής ως προς το περιεχόμενο των οικείων Κανονισμών επίγειας εξυπηρέτησης ανά Αερολιμένα. ι) Οικείος Κανονισμός Επίγειας Εξυπηρέτησης: είναι εσωτερικός Κανονισμός που εκδίδεται από τον Οργανισμό Διαχείρισης εκάστου Αερολιμένα με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες αυτού. Οι διατάξεις του δεν αντικεινται προς τον Βασικό Κανονισμό. Ο Οικείος Κανονισμός, υποβάλλεται για έγκριση στον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών έπειτα από εισήγηση της Αεροπορικής Αρχής. κ) . . . λ) Υποχρέωση παροχής υπηρεσίας Δημοσίου συμφέροντος (PUBLIC SERVICE OBLIGATION) : είναι όλες οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται σε φορέα επίγειας εξυπηρέτησης προκειμένου να λάβει, ως προς τις υπηρεσίες για τις οποίες του έχει χορηγηθεί έγκριση, όλα τα αναγκαία μέτρα για την παροχή υπηρεσίας που πληροί καθορισμένα κριτήρια συνέχειας, τακτικότητας και τιμών τα οποία ο φορέας επίγειας εξυπηρέτησης δεν επitrόκειτο να πληροί εάν έλαμβανε αποκλειστικά υπόψη το εμπορικό συμφέρον του». Το άρθρο 3 οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του διατάγματος, μεταφέροντας πιστά τις αντίστοιχες διατάξεις του άρθρου 1 της οδηγίας 96/67/ΕΚ: «1. Οι διατάξεις του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος, σχετικά με τις υπηρεσίες επίγειας εξυπηρέτησης ισχύουν για κάθε Αερολιμένα στην Ελληνική Επικράτεια, ανοικτό στην εμπορική κίνηση, σύμφωνα με τους ακόλουθους κανόνες: α) Οι διατάξεις

./.

Αριθμός 1892/2010

σχετικά με τις κατηγορίες υπηρεσιών που αναφέρονται στην αυτοεξυπηρέτηση ισχύουν για κάθε ελληνικό Αερολιμένα, ανεξαρτήτως του όγκου κίνησης σε αυτόν από την 1.1.1998 εκτός από τις κατηγορίες που αφορούν στις υπηρεσίες: διαχείρισης αποσκευών (Baggage Handling), εξυπηρέτησης αεροσκαφών στην πίστα (Ramp Handling), εφοδιασμού σε καύσιμα και λάδια (Fuel and Oil Handling), διακίνησης φορτίου και ταχυδρομείου μεταξύ Αεροσταθμού και αεροσκάφους είτε πρόκειται για εισερχόμενο, είτε εξερχόμενο, ή διερχόμενο φορτίο και ταχυδρομείο (Freight and Mail Handling). β) Οι διατάξεις σχετικά με τις τέσσερις (4) κατηγορίες υπηρεσιών του προηγούμενου εδαφίου ισχύουν από 1.1.1998 για τους Ελληνικούς Αερολιμένες με ετήσια κίνηση τουλάχιστον 1.000.000 επιβατών ή 25.000 τόνων φορτίου. γ) Οι διατάξεις σχετικά με τις κατηγορίες υπηρεσιών εδάφους που αναφέρονται στην εξυπηρέτηση προς τρίτους ισχύουν από την 1.1.1999 για τους Αερολιμένες των οποίων η ετήσια κίνηση ανέρχεται τουλάχιστον σε 3.000.000 επιβατών ή σε 75.000 τόνων φορτίου ή των οποίων η κίνηση κατά τη διάρκεια του εξαμήνου που προηγείται της 1^{ης} Απριλίου ή της 1^{ης} Οκτωβρίου του προηγούμενου έτους ανήλθε σε 2.000.000 επιβάτες ή 50.000 τόνους φορτίου. 2. Με την επιφύλαξη της παρ. 1 οι διατάξεις του παρόντος ισχύουν από την 1.1.2001 για κάθε ελληνικό Αερολιμένα ανοικτό στην εμπορική κίνηση που έχει ετήσια κίνηση τουλάχιστον 2.000.000 επιβάτες ή 50.000 τόνους φορτίου. 3. . . .». Ακολούθως, ρυθμίζονται ζητήματα σχετικά με τους «οργανισμούς διαχείρισης αερολιμένα» (άρθρο 4), την «Επιτροπή Χρηστών» (που αποτελείται από εκπροσώπους των Χρηστών του αερολιμένα ή των αντιπροσωπευτικών οργανώσεώς τους, άρθρο 6) και στα άρθρα 7 και 8 ρυθμίζονται η παροχή υπηρεσιών εδάφους σε τρίτους και η αυτοεξυπηρέτηση, αντιστοίχως. Το άρθρο 7 ορίζει, μεταξύ άλλων τα εξής: «1. Οι φορείς επίγειας εξυπηρέτησης έχουν το δικαίωμα της ελεύθερης πρόσβασης στην αγορά υπηρεσιών επίγειας εξυπηρέτησης σε όλους τους ελληνικούς αερολιμένες που είναι ανοικτοί με εμπορική κίνηση σύμφωνα με τις προβλέψεις και περιορισμούς του παρόντος Διατάγματος. 2. Οι φορείς παροχής υπηρεσιών

./.

Αριθμός 1892/2010

επίγειας εξυπηρέτησης που δραστηριοποιούνται στα Ελληνικά αεροδρόμια υποχρεούνται να είναι εγκατεστημένοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση. 3. Ο αριθμός των φορέων που παρέχουν υπηρεσίες επίγειας εξυπηρέτησης στις εξής κατηγορίες: 1) διαχείρισης αποσκευών (Baggage Handling), 2) εξυπηρέτησης αεροσκαφών στην πίστα (Ramp Handling), 3) εφοδιασμού σε καύσιμα και λάδια (Fuel and Oil Handling), 4) διακίνησης φορτίου και ταχυδρομείου μεταξύ του Αεροσταθμού και του Αεροσκάφους, είτε πρόκειται για εισερχόμενο, είτε εξερχόμενο ή διερχόμενο φορτίο και ταχυδρομείο (Freight and Mail Handling) δεν μπορεί να είναι μικρότερος των δύο (2) για κάθε κατηγορία υπηρεσιών ανά αερολιμένα που υπάγεται στις ρυθμίσεις του παρόντος Διατάγματος. Ο αριθμός των φορέων καθορίζεται στον Οικείο Κανονισμό Επίγειας εξυπηρέτησης εκάστου αερολιμένα. 4. . . . 5. . . . 6. Η επιλογή των φορέων επίγειας εξυπηρέτησης προς τρίτους σε περίπτωση περιορισμού τους με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου ή τις διατάξεις του άρθρου 10, πραγματοποιείται σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 12 του παρόντος, καθώς και τους όρους και διαδικασίες που καθορίζονται στον οικείο Κανονισμό επίγειας εξυπηρέτησης». Το άρθρο 10 επιτρέπει, υπό προϋποθέσεις, τον περιορισμό του αριθμού των παρόχων (μέχρις ενός, μάλιστα, στην περίπτωση των υπηρεσιών του άρθρου 7 παρ. 3), όταν τούτο επιβάλλεται από τον διαθέσιμο χώρο και την δυναμικότητα του αερολιμένα. Ο περιορισμός αυτός πρέπει να είναι προσωρινός, το άρθρο δε 12 αφ' ενός μεν προβλέπει ότι, όταν ο αριθμός των παρόχων περιορίζεται, η επιλογή των τελευταίων γίνεται με διαγωνισμό, αφ' ετέρου δε ρυθμίζει τα σχετικά ζητήματα αρμοδιότητας, διαδικασίας, τεχνικών προδιαγραφών, κριτηρίων επιλογής κ.λπ. Στο άρθρο 13, με τίτλο «νησιωτικοί αερολιμένες», ορίζονται τα εξής: «Στο πλαίσιο της επιλογής των φορέων σε ένα αερολιμένα σύμφωνα με το άρθρο 12 του παρόντος ο Υπουργός Μεταφορών και Επικοινωνιών μπορεί να επεκτείνει την υποχρέωση παροχής υπηρεσίας δημοσίου συμφέροντος και σε άλλους αερολιμένες της χώρας εφόσον πληρούνται και οι τρεις ακόλουθες προϋποθέσεις: οι

./.

Αριθμός 1892/2010

αερολιμένες αυτοί ευρίσκονται σε νήσους της ίδιας γεωγραφικής περιοχής, έκαστος των αερολιμένων αυτών έχει ετήσια κίνηση τουλάχιστον εκατό χιλιάδων επιβατών, η επέκταση αυτή εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η απόφαση της οποίας εκδίδεται μετά από διαβουλεύσεις με την Συμβουλευτική Επιτροπή του άρθρου 11». Τέλος, στο άρθρο 15 αφ' ενός μεν ορίζεται ότι η άσκηση της δραστηριότητας της επίγειας εξυπηρέτησης ή της αυτοεξυπηρέτησης προϋποθέτει «έγκριση» από τον αρμόδιο Υπουργό, αφ' ετέρου δε τίθενται τα κριτήρια για την χορήγηση της σχετικής εγκρίσεως. Στο σχέδιο του εξεταζομένου διατάγματος είχε περιληφθεί διάταξη, με την οποία εξουσιοδοτείτο ο Υπουργός Μεταφορών και Επικοινωνιών να εκδώσει τον Βασικό και Οικείου Κανονισμού. Η διάταξη αυτή δεν περιελήφθη, τελικώς, στο κείμενο του διατάγματος, κατόπιν σχετικής παρατηρήσεως, που διατυπώθηκε στην γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας (Π.Ε. 299/1998), κατά την οποία η εν λόγω διάταξη «θα συνιστούσε ανεπίτρεπτη υπεξουσιοδότηση» και θα έπρεπε «να παρασχεθεί με βάση ειδική διάταξη νόμου». Η παρατήρηση αυτή οδήγησε, προφανώς, στην θέσπιση της διατάξεως του άρθρου 27 παρ. 2 περ. Γ του ν. 2668/1998, κατ' επίκληση της οποίας εκδόθηκαν αφ' ενός μεν ο «Βασικός Κανονισμός Επίγειας Εξυπηρέτησης», που εγκρίθηκε με την απόφαση Δ3/Β/55470/8714/31.12.1998 του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών (Β 6) και αντικαταστάθηκε τελικά με τον νεώτερο Βασικό Κανονισμό, που εγκρίθηκε με την απόφαση Δ3/Β/12686/2929/4.4.2007 του ίδιου Υπουργού (Β 469), αφ' ετέρου δε ο προσβαλλόμενος με την κρινόμενη αίτηση Οικείου Κανονισμού, καθώς και οι Οικείοι Κανονισμοί των αερολιμένων Ζακύνθου, Κω και Χανίων, που εγκρίθηκαν με τις αποφάσεις Δ3/Β/29167/7451, Δ3/Β/29168/7452 και Δ3/Β/29165/7453/27.7.2009 του ως άνω Υπουργού (Β' 1566/30.7.2009), αντιστοίχως.

10. Επειδή, όπως συνάγεται από την γραμματική διατύπωση και την ιστορική και συστηματική ερμηνεία των διατάξεων του π.δ. 285/1998, σκοπός αυτού δεν ήταν η ρύθμιση των ζητημάτων της παροχής υπηρεσιών εδάφους σε

./.

Αριθμός 1892/2010

όλους εν γένει τους ελληνικούς αερολιμένες, αλλά μόνον σε αυτούς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των ρυθμίσεων της οδηγίας 96/67/ΕΚ. Εξ' ου και στο μεν άρθρο 1 παρ. 2 του εν λόγω π. διατάγματος αναφέρεται ότι τούτο αφορά «... θέματα που σχετίζονται με την παροχή υπηρεσιών ... στους Ελληνικούς Αερολιμένες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος ...», νοουμένου, προφανώς, ότι υπάρχουν αρολιμένες που κείνται εκτός του πεδίου εφαρμογής του, στο δε άρθρο 3 αυτού (που μεταφέρει πιστά τις διατάξεις του άρθρου 1 της οδηγίας) οριοθετείται αναλόγως το πεδίο αυτό. Και να μεν η εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 27 παρ. 2 περ. Γ του ν. 2668/1998 (κατ' επίκληση της οποίας εκδόθηκε ο προσβαλλόμενος Οικείος Κανονισμός) αναφέρεται σε όλους τους ελληνικούς αερολιμένες, αδιακρίτως μεγέθους, η δε διάταξη του άρθρου 35 περ. Α παρ. 3 και 4 του ν. 3492/2006 (που παρέτεινε για μία ακόμη διετία το προαναφερθέν αποκλειστικό προνόμιο της «Ολυμπιακής Αεροπορίας») παραπέμπει σε εννοιολογικούς ορισμούς του π.δ. 285/1998 (περιχομένου, ειδικότερα, στο παράρτημα και στο άρθρο 15 παρ. 1 αυτού), μόνη όμως η παραπάνω αναφορά και η παραπάνω παραπομπή δεν αρκούν για να υποδηλώσουν βούληση του νομοθέτη για επέκταση του πεδίου εφαρμογής των ρυθμίσεων του π.δ. 285/1998 σε όλους ανεξαιρέτως τους ελληνικούς αερολιμένες. Επομένως, οι διατάξεις του π.δ. 285/1998 εξακολουθούν να μην εφαρμόζονται ευθέως σε όλους τους ελληνικούς αερολιμένες άνευ διακρίσεως. Τέλος, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι με τις παραπάνω διατάξεις νόμου, ιδίως δε με την διάταξη του ν. 3492/2006 περί διετούς παρατάσεως του επίμαχου προνομίου, ο νομοθέτης είχε την πρόθεση οι ρυθμίσεις του π.δ. 285/1998 να εφαρμόζονται, αναλόγως, και στους λοιπούς -πλην των προαναφερθέντων πέντε (5) μεγαλυτέρων- αερολιμένες. Εξ άλλου, βασικοί κανόνες του συστήματος ρυθμίσεων του π.δ. 285/1998, ιδίως ο απειρίριστος αριθμός των παρόχων μερικών κατηγοριών υπηρεσιών εδάφους και ο περιορισμός μέχρι δύο του αριθμού των παρόχων στις λοιπές κατηγορίες, η επιλογή, στις περιπτώσεις περιορισμού, των παρόχων με την μέθοδο του

./.

Αριθμός 1892/2010

διαγωνισμού που διεξάγεται ανά αερολιμένα (και όχι ανά ομάδα αερολιμένων) και η πρόβλεψη της υποχρεώσεως παροχής υπηρεσίας δημοσίου συμφέροντος, προσοδιάζουν, κατά κοινή πείρα, σε αερολιμένες με μεγάλη κίνηση επιβατών και φορτίου. Η προσαρμογή των κανόνων αυτών στα χαρακτηριστικά και μεγέθη μικρών αερολιμένων, όπως είναι αυτοί που αναφέρονται στην προσαβλλόμενη πράξη, μερικοί των οποίων μάλιστα εμφανίζουν κίνηση μερικών χιλιάδων ή δεκάδων χιλιάδων επιβατών ετησίως, δεν μπορεί να γίνει στο πλαίσιο της ερμηνευτικής μεθόδου της αναλογικής εφαρμογής. Διότι επιβάλλει απαντήσεις σε κρίσιμα ερωτήματα δημόσιας πολιτικής στον τομέα των υπηρεσιών εδάφους (δυνατότητα περαιτέρω περιορισμού –μέχρις ενός- του αριθμού των παρόχων σε κάθε αερολιμένα, διεξαγωγή ενός ενιαίου διαγωνισμού για την επιλογή των παρόχων σε όλους τους αερολιμένες ή διαγωνισμών ανά ομάδες αερολιμένων, τρόπος και κριτήρια επιλογής των αερολιμένων, των οποίων η επίγεια εξυπηρέτηση θα θεωρείται υποχρέωση παροχής υπηρεσίας δημοσίου συμφέροντος), οι οποίες προϋποθέτουν σταθμίσεις και επιλογές, που υπερβαίνουν τα όρια της εξουσίας του δικαστή και ανήκουν στην αρμοδιότητα της νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας. Εν όψει των ανωτέρω, η εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 27 παρ. 2 περ. Γ του ν. 2668/1998, κατά το μέρος που αφορά τους προαναφερθέντες τριάντα τέσσερις αερολιμένες, είναι αντίθετη προς τις διατάξεις του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος. Διότι, εφ' όσον, όπως προεκτέθηκε, το π.δ. 285/1998 δεν ευρίσκει, κατ' αρχήν, έδαφος εφαρμογής στους αερολιμένες αυτούς, οι μόνες διατάξεις νόμου που ρυθμίζουν την παροχή υπηρεσιών εδάφους στους εν λόγω αερολιμένες, είναι οι ορισμοί του άρθρου 35 περ. Α παρ. 3 και 4 του ν. 3492/2006 (για τις έννοιες της «δι' επιγείων μέσων εξυπηρέτησεως» και των «προσγειουμένων εις Ελληνικούς αερολιμένας ξένων αεροσκαφών. . .») και η πρόβλεψη, στο άρθρο 40 παρ. 2 του ν. 3710/2008, διαγωνισμού για την επιλογή παρόχων υπηρεσιών εδάφους, όταν απελευθερωθεί και αντίστοιχος τομέας της αγοράς. Οι κανόνες, όμως, αυτοί δεν αποτελούν, στοιχειώδες έστω,

./.

Αριθμός 1892/2010

σύστημα ρυθμίσεως των ποικίλων πτυχών της παροχής υπηρεσιών εδάφους στους παραπάνω αερολιμένες, σύστημα λ.χ. αντίστοιχο με αυτό που καταστρώνουν οι αναλυτικές διατάξεις του π.δ. 285/1998. Κατ' ακολουθίαν, τα θέματα, τα οποία εξουσιοδοτείται να ρυθμίσει η κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση με τους Βασικό και Οικείους Κανονισμούς, κατά το μέρος που αφορούν τους τριάντα τέσσερις (34) αερολιμένες, δεν μπορούν να θεωρηθούν ειδικότερα ή μερικότερα, σε σχέση με τα θέματα που ρυθμίζουν οι προαναφερθείσες διατάξεις τυπικών νόμων ή λεπτομερειακά ή τεχνικά θέματα. Επομένως, δεν είναι συνταγματικώς επιτρεπτό η επίμαχη εξουσιοδότηση να απευθύνεται σε όργανο άλλο από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Κατά συνέπεια ο προσβαλλόμενος Οικείος Κανονισμός, που αφορά τους τριάντα ένα (31) από τους παραπάνω τριάντα τέσσερις (34) αερολιμένες, που δεν εμπίπτουν, κατ' αρχήν, στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 96/67/ΕΚ και του π.δ. 285/1998, είναι παράνομος και ανίσχυρος, διότι έχει θεσπισθεί με βάση αντισυνταγματική, κατά τ' ανωτέρω, και ως εκ τούτου ανίσχυρη διάταξη νόμου και πρέπει, για τον βασίμως προβαλλόμενο σχετικό λόγο ακυρώσεως, να ακυρωθεί. Μειοψήφισαν ο Πρόεδρος, ο Αντιπρόεδρος Α. Ράντος και οι Σύμβουλοι Αικ. Σακελλαροπούλου, Γ. Ποταμιάς, Μ. Γκορτζολίδου, Σ. Μαρκάτης και Β. Καλαντζή, οι οποίοι υποστήριξαν την εξής γνώμη: Ναι μεν το π.δ.285/1998, κατά τον χρόνο ενάρξεως της ισχύος του, αφορούσε μόνον τους αερολιμένες που ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 96/67/ΕΚ («μεγάλους»), διότι, πράγματι, κατά την τότε βούληση του κανονιστικού νομοθέτη, αυτή ήταν η οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής του διατάγματος. Πρέπει να σημειωθεί ότι, έκτοτε, η οριοθέτηση αυτή ήταν σχετική, διότι συντηράτο με αριθμητικά δεδομένα, των οποίων η κατ' έτος μεταβολή θα ενέτασσε ή θα εξέτασσε, κατά περίπτωση, και άλλους αερολιμένες στο ή από το πεδίο εφαρμογής του διατάγματος. Με τον μεταγενέστερο, όμως, ν. 2668/1998 παρασχέθηκε επιτρεπτός ενιαία, ειδική και ορισμένη, εξουσιοδότηση για την θέσπιση εσωτερικών κανονισμών λειτουργίας, τόσο των εκάστοτε εμπιπτόντων στο

./.

Αριθμός 1892/2010

πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αερολιμένων, όσο και των μη εμποπιόντων («μικρών»). Βεβαίως, και μετά την θέσπιση του νόμου αυτού, η ενδεχόμενη απλή κατά παραπομπή αναλογική εφαρμογή, με υπουργική απόφαση, των θεσπιζόμενων με το π.δ. 285/1998 κανόνων για τα «μεγάλα» αεροδρόμια και στα «μικρά», θα προσέκρουε στο γεγονός ότι, τότε, δεν υπήρχε πυρήνας αντίστοιχων εθνικών ρυθμίσεων για τα «μικρά» αεροδρόμια, με συνέπεια να μην παρίσταται ως «ειδικώτερο», κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 εδάφιο τελευταίο του Συντάγματος, το σχετικό ζήτημα, ώστε να είναι επιτρεπτή η ρύθμισή του με υπουργική απόφαση. Μετά την θέση σε ισχύ, όμως, του ν. 3492/2006, η λύση του ζητήματος διαφοροποιείται. Τούτο, διότι ο νόμος αυτός, εφαρμοζόμενος, πλέον, και στα «μικρά» αεροδρόμια, με ρητή παραπομπή στις αντίστοιχες ρυθμίσεις του π.δ. 285/1998, καθιστά επιτρεπτός εφαρμοστέα την εξουσιοδότηση του ν. 2668/1998 και στα «μικρά» αεροδρόμια. Η παραπομπή αυτή γίνεται σε πλείονες ρυθμίσεις του π.δ/τος 285/1998, αλλά, κυρίως, στην εν προκειμένω θεμελιώδη έννοια της «δι' επιγείων μέσων εξυπηρετήσεως» στους αερολιμένες. Με την παραπομπή αυτή, το όλο περιεχόμενο του π.δ/τος 285/1998, το οποίο ρυθμίζει αυτό ακριβώς το ζήτημα για τους «μεγάλους» αερολιμένες, εφαρμόζεται αναλόγως και στους «μικρούς» αερολιμένες. Ουδεμία δε επιρροή ασκεί εν προκειμένω το γεγονός ότι ορισμένες από τις ρυθμίσεις του δ/τος αυτού δεν προσδιιάζουν σε «μικρούς» αερολιμένες, διότι, ακριβώς, αυτή είναι η έννοια της αναλογικής και όχι ευθείας εφαρμογής. Άλλωστε, από τα 27 άρθρα του π.δ/τος αυτού, τα 21 είναι εφαρμοσίμα και σε «μικρούς» αερολιμένες. Εξ άλλου, στην προκειμένη περίπτωση, η, όντως επισφαλής, μέθοδος της αναλογικής εφαρμογής δεν χρησιμοποιείται για την επέκταση των ρυθμίσεων του διατάγματος και σε άλλη ομοειδή κατηγορία υποθέσεων, αλλά για τον προσδιορισμό του εννοιολογικού περιεχομένου και του εύρους της εξουσιοδοτικής διατάξεως μετά την επέλευση της νομοθετικής μεταβολής. Με τα δεδομένα αυτά, κατά τον χρόνο εκδόσεως του προσβαλλομένου οικείου κανονισμού, υπήρχε επαρκής γενική νομοθετική ρύθμιση του ζητήματος της

./.

Αριθμός 1892/2010

παροχής υπηρεσιών επίγειας εξυπηρέτησης στους «μικρούς» αερολιμένες, με συνέπεια να παρίστανται τα ρυθμιζόμενα με τον προσβαλλόμενο κανονισμό ζητήματα ως «ειδικώτερα», κατά την έννοια της ως άνω συνταγματικής διατάξεως, και να είναι, επομένως, επιτρεπτή η ρύθμισή τους με υπουργική απόφαση. Εν όψει δε της εν πολλοίς ομοιότητας των δύο κατηγοριών ρυθμίσεων, όχι μόνον δεν τίθεται θέμα επιλογών δημόσιας πολιτικής από το Δικαστήριο, στις οποίες, άλλωστε, η ίδια η Διοίκηση προέβη με την έκδοση του προσβαλλομένου κανονισμού και όχι το Δικαστήριο, αλλ' αντιθέτως παρίσταται το Δικαστήριο να υπαγορεύει εμμέσως τέτοιες επιλογές, και μάλιστα όχι για λόγους ουσιαστικούς, αφού η κρατήσασα γνώμη δεν υπεισέρχεται σε ουσιαστικά ζητήματα, αλλά για λόγους απλώς τυπικούς, οι οποίοι, κατά τα ανωτέρω εκθεθέντα, δεν συντρέχουν, και με ερμηνεία των εξουσιοδοτικών διατάξεων, η οποία έχει ως αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η έγκαιρη επίλυση των θεμάτων στην υπόθεση ουσιαστικών ζητημάτων. Κατά τη μειοψηφία, επομένως, γνώμη η διάταξη του άρθρου 27 παρ. 2 περ. Γ του ν. 2668/1998, κατ' εξουσιοδότηση της οποίας εκδόθηκε ο προσβαλλόμενος Κανονισμός, δεν αντιβαίνει προς την διάταξη του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος, κατ' ακολουθίαν δε αυτού ο εν λόγω Κανονισμός δεν είναι παράνομος από της εξεταζομένης απόψεως.

11. Επειδή, συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη πράξη. Κατόπιν δε αυτού, η ασκήσιμα παρέμβαση πρέπει να απορριφθεί, ενώ παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση των λοιπών προβαλλομένων λόγων ακυρώσεως.

Διά ταύτα

Δέχεται την κρινόμενη αίτηση.

Ακυρώνει την απόφαση Δ3/Β/29169/7450/27.7.2009 του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών (Β. 1566), σύμφωνα με το αιτιολογικό.

Απορρίπτει την ασκήσιμα παρέμβαση της "OLYMPIC HANDLING A.E.".

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου.

./.

Αριθμός 1892/2010

Επιβάλλει στο Δημόσιο και στην παρεμβαίνουσα, συμμέτρως, την δικαστική δαπάνη της αιτούσης, που ανέρχεται σε χίλια τριακόσια ογδόντα (1.380) ευρώ.

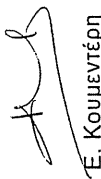
Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 19 Μαρτίου 2010 και απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 4^{ης} Ιουνίου 2010.

Ο Πρόεδρος

Π. Πικραμμένος

Η Γραμματέας

Ε. Κουμεντέρη

11/03/10
Ε. Κουμεντέρη

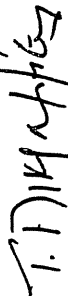
ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα, 22 Ιουνίου 2010

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

